Вадим Човган

ЯК ВИКОРІНИТИ РАДЯНЩИНУ З УКРАЇНСЬКОЇ В'ЯЗНИЦІ

(зміни до Правил внутрішнього розпорядку УВП та СІЗО у світлі міжнародних стандартів)

Харків
«ПРАВА ЛЮДИНИ»
2017

УДК 343.81/.83.078.2:[343.261-052:342.7](477)
Ч75

Ця публікація здійснена
за фінансової підтримки Європейського Союзу.
За зміст публікації відповідає лише
Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин
не можна вважати таким, що відображає позицію Європейського Союзу

This document has been published
with the financial assistance of the European Union.
The contents of this document are the sole responsibility of
Kharkiv Human Rights Protection Group and can under no circumstances
be regarded as reflecting the position of the European Union

Човган В. О.

Ч75 **Як викорінити радянщину з української в'язниці.** Зміни до Правил внутрішнього розпорядку УВП та СІЗО у світлі міжнародних стандартів / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». — Харків: Права людини, 2017. — 332 с.

ISBN 978-617-7391-12-7.

Це видання є першою комплексною спробою ознайомити широкий загал читачів із проблематикою норм, які стосуються внутрішнього розпорядку в пенітенціарних установах України. В ньому публікуються авторські пропозиції до Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів, а також до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. Пропозиції спрямовані на імплементацію міжнародних стандартів, таких як рекомендації Комітету з запобігання катуванням та рішення Європейського суду з прав людини. Зміни обґрунтовуються міжнародними стандартами та іншими логічними і юридичними аргументами. Автор вказує на недоліки чинних норм обох ПВР, які є пережитками Радянського Союзу, а тому мають бути змінені з огляду на сучасні підходи до прав ув'язнених та засуджених.

Також публікуються проекти змін до ПВР УВП та ПВР СІЗО, розроблені Міністерством юстиції станом на серпень 2017 року.

УДК 343.81/.83.078.2:[343.261-052:342.7](477)

ISBN 978-617-7391-12-7

© В. О. Човган, 2017

Зміст

Вступ 4

1. Пропозиції змін до Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів (підготував Вадим Човган) 12

2. Пропозиції змін до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (підготував Вадим Човган) 87

3. Проект оновлених Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів, підготовлений Міністерством юстиції України 147

4. Проект оновлених Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, підготовлений Міністерством юстиції України 228

Вступ

Назва цієї роботи говорить сама за себе. Українські в'язниці до цих пір живуть за порядками, написаними за часів СРСР. Сьогодні ці порядки закріплені у багатьох нормативних актах, але їх квінтесенція простежується у Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань та СІЗО. Ці Правила є підзаконними актами, які протягом часу незалежності України пройшли кілька етапів перегляду. Однак, незважаючи на велику кількість формальних коректівів та зміни термінології, по суті вони зберегли основну філософію та норми радянських ПВР, які розроблялися ще МВС СРСР.

Ледь не кожен пенітенціарний співробітник підтвердить: ПВР сприймаються як ключовий документ, який обрамлює внутрішні процеси в пенітенціарних установах. ПВР іноді називають «Біблією» пенітенціарних установ, адже їх норми сприймаються мало не як священні. Як свого часу нам вказував відповідальний за режим на території всієї України високопосадовець: «кожне положення ПВР написано кров'ю не одного покоління в'язничних співробітників та засуджених». Через це, на його думку, максимальна консервативність у процесі їх змінювання є цілком виправданою.

Подібне бачення спостерігається у кожної нової генерації керівництва української пенітенціарної системи. Ми неодноразово спостерігали, як нові очільники в'язничного відомства декларували свою готовність реформувати систему у відповідності до міжнародних стандартів. Однак, коли доходило до необхідності змін ПВР, настрої ставали менш впевненими. Це завершувалося несуттєвими коректівами ПВР, як це було у 2013 та 2014 роках, або і зовсім відсутністю будь-яких змін.

Наші твердження базуються на власному досвіді. Ми неодноразово спрямовували до нових очільників пенітенціарної системи конкретні пропозиції змін ПВР. Ці зміни були обґрунтовані посиланнями на конкретні міжнародні стандарти, в тому числі рекомендації Комітету з запобігання катуванням, окремі з яких вже більше десятка років висловлюються українській владі[1].

Однак це не ставало переконливим аргументом. Все відбувалось за схожим сценарієм: отримання пропозицій змін ПВР, «розписування» їх на виконавців – колишніх співробітників пенітенціарних установ, переконування останніми вищого керівництва про небезпечність міжнародних стандартів в українських умовах. В результаті нові керівники ігнорували наші пропозиції або, якщо враховували, то лише дуже незначну їх частину. Більше того, під час останнього перегляду ПВР, велика частина їхніх положень стали ще більш репресивними та закріпили низку нових необґрунтованих обмежень. Це викликало цілу публічну кампанію з боку правозахисників.

Ми пишемо ці стрічки у час, коли вкотре відбувається перегляд ПВР за ініціативи нового керівництва системи. Воно запевнило нас, що прогресивні зміни, які ми пропонували попереднім керівникам, цього разу нарешті будуть враховані.

Поки що рано говорити про вірогідність дотримання цієї обіцянки. Однак, враховуючи попередній досвід, ми вирішили, що краще закарбувати усі згадані пропозиції у цьому виданні. Нехай вони служать точкою відліку для порівняння тих змін, які відбулися, а також тих змін, яким ще належить відбутися. Це видання може бути завжди взяте на озброєння майбутніми очільниками пенітенціарної системи або громадськістю, яка цікавитиметься, що варто змінити у вітчизняній пенітенціарній системі.

Традиційно вважається, що пенітенціарне відомство має монополію на внесення змін до ПВР. Погляд на ПВР з-поза системи сприймається зверхньо та підозріло. Розуміючи це, нам слід було не тільки пропонувати зміни, а й обґрунтовувати їх. Для цієї цілі справжніми козирями стають міжнародні стандарти, а тому наші пропозиції рясніють обґрунтуваннями, які посилаються на них. Однак не тільки з точки зору міжнародних стандартів, а й з точки зору здорового глузду – чинні ПВР СІЗО та ПВР УВП є концентрацією «радянщини», тобто пережитків радянського минулого, філософія яких була далекою від цінностей прав людини.

[1] Українське пенітенціарне законодавство у світлі стандартів Комітетів проти катувань ООН та Ради Європи / О. М. Ащенко, В. О. Човган; передм. М. М. Гнатовського; за заг. ред. Є. Ю. Захарова. – Харків: Права людини, 2014.

Ми виявили недолугість окремих норм ПВР під час нашого комплексного дослідження щодо обґрунтованості обмежень прав в'язнів[2]. Сама ідея дослідження з'явилася під час аналізу ПВР. Тому наші пропозиції змін до них можна розглядати як продовження сформульованих у вказаній роботі ідей. Ми рекомендуємо читачеві ознайомитися з нею для більш глибокого аналізу проблематики, яку ми означимо нижче.

У розробці цих змін ми виходимо з того, що обмеження свободи пересування особи вже є достатнім покаранням. Тому інші додаткові обтяження є зайвими. Виняток становлять тільки ті обмеження, які є **мінімально необхідними** для досягнення обґрунтованих цілей, таких як порядок та безпека. Таким чином долається різниця між умовами життя за ґратами та умовами життя на волі. Чим більшою є ця різниця, тим складніше засудженому після звільнення реінтегруватися у вільне суспільство. Тому мінімізація обмежень є передумовою для підготовки особи до життя на волі, не вчиняючи злочини.

У довгостроковій перспективі українська пенітенціарна система має націлюватися на економію репресії держави під час виконання покарань. Про це свідчить всебічна підтримка нашої ініціативи виключити кару із цілей покарання у Кримінальному кодексі України. Ця підтримка прослідковується в процесі підготовки проекту закону «Про пенітенціарну систему України». Отже прийшов час і для ПВР порвати з філософією відплати та перейти до філософії прав людини та реінтеграції.

В чому радянщина?

Для початку наведемо декілька найбільш очевидних чи навіть абсурдних прикладів:

– Частота приймання душу – 1 раз на тиждень;

– Стрижка наголо, заборона мати навіть коротку бороду чи вуса;

– Заборона мати фотографії, малюнки, записи і навіть окремі юридичні документи;

– Заборона мати кольорові олівці та фарби, годинники, музичні інструменти, посуд;

– Заборона мати холодильник, що тягне за собою заборону мати будь-які продукти харчування, які швидко псуються (не є винятком навіть торт на день народження);

– Заборона мати вазони, рослини;

– Звертання персоналом до засуджених за допомогою слова «засуджений» і прізвища, а також звертання засудженими до персоналу за допомогою слова «громадянин» і далі за посадою чи званням. Формальна неможливість звертання на «ти» навіть за спільною згодою;

– Побачення через скляну перегородку за допомогою спеціального пристрою – телефонною слухавки. При цьому закріплена можливість мати тривалі побачення, які передбачають спільне проживання;

– Можливість відеоспостереження навіть у туалеті;

– Заборона сідати на ліжка протягом дня;

– Відсутність норм щодо забезпечення засобами для гоління, зубною щіткою та пастою, шампунем;

– Жорстке обмеження продуктів харчування, які можна передавати ув'язненим/засудженим. Заборона передачі яєць, молочних та м'ясних продуктів, фруктів, продуктів, які потребують додаткового приготування (як-то макарони чи крупи), чи навіть солі та перцю;

– Переміщення по установі строєм, із зімкненими за спиною руками або і в наручниках, систематичне використання собак;

– Під час перебування в дисциплінарному ізоляторі заборона мати власні продукти харчування, книги, побачення, телефонні розмови, передачі та ін.

Це лише окремі показові приклади норм, невиправданість яких є очевидною навіть сторонній особі.

Однак спробуймо більш предметно вказати на **основні проблемні сфери**, які слід реформувати як у ПВР СІЗО, так і у ПВР УВП.

[2] Човган В.О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017.

Заборонені предмети

Однією з основних рис ПВР є велика кількість забороненого, часто всупереч здоровому глузду. Чого тільки варта заборона кольорових олівців та фарб, фотографій та навіть малюнків! Нормотворець настільки захопився у гру «що б іще заборонити», що навіть змішав два типи правового регулювання: спочатку склав перелік заборонених предметів (напр., Додаток 6), а потім – перелік дозволених (Додаток 2). Виходить, що змішався загально-дозволений тип правового регулювання (дозволено, що не заборонено) та спеціально-дозволений (дозволено тільки те, що прямо передбачено). Контроверсійність такого змішування з точки зору теорії права є очевидною – для чого вказувати перелік дозволеного, якщо є перелік забороненого, або ж – для чого вказувати перелік забороненого, якщо є вичерпний перелік дозволеного?

Велика кількість подібних невиправданих заборон призводить до закономірних наслідків: **тотальне невиконання** (напр., заборона використовувати нецензурну лексику та жаргон), **корупція** (напр., у зв'язку із забороною широкого спектру продуктів харчування), **нелегітимність заборон** та, як наслідок, їх невиконання (напр., заборона сидіти на ліжках). Іншим серйозним наслідком є **вибірковість застосування** правил. Як вказував В. Г. Хохряков: «Надмірна кількість правил і пов'язана з ними висока вірогідність порушень ставить ув'язнених в положення школярів-пустунів: їх завжди є за що покарати»[3]. Як наслідок, кожен в'язень знаходиться у стані перманентного порушення режиму, тобто кожного можна за щось покарати, якщо виникне потреба. Це посилює кризу відносин між в'язнями та пенітенціарною адміністрацією.

Іншим важливим наслідком великої кількості заборон є **розвиток субкультури**. У відповідності до так званої депривaційної теорії (від англ. «deprivation» – позбавлення), субкультура є реакцію на обмеження[4]. За допомогою неї в'язні справляються з різними обтяженнями в'язничного життя (наприклад, шляхом формування т.зв. «общака» для «взаємодопомоги»). Отже мінімізація обмежень зможе сприяти і зменшенню проявів субкультури.

Ще одним наслідком необґрунтованих обмежень є **ускладнення реінтеграції** в'язнів у суспільство. Чим більше обмежень існує у в'язниці, тим складніше після них інтегруватися у суспільство. Саме з цих міркувань у світі набула популярності доктрина «нормалізації», яка передбачає максимальне наближення умов життя у в'язниці та на волі (до речі, вона відображена у статті 102 КВК України). Нормалізація передбачає не тільки наближення умов, а й максимальне наближення правил життя у в'язниці до правил життя на волі. Ми називаємо це «юридична нормалізація»[5], яка передбачає мінімізацію різниці заборон в умовах позбавлення волі та на волі.

Межі такої мінімізації встановити складно. Скасування окремих в'язничних обмежень, яких немає на волі, очевидно, є неможливим (наприклад, заборона зберігати та вживати алкоголь). Однак будь-які обмеження повинні бути співвіднесені із обґрунтованими цілями, з якими вони застосовуються. Більше того обмеження не повинні більшими, ніж потрібно для досягнення таких цілей. Якщо ж для їх досягнення можна використати менш обтяжливе альтернативне обмеження – то має бути використано саме воно. При цьому окремі заборонені предмети/речовини є очевидно безглуздими, а деякі не можуть бути оцінені так однозначно та є спірними. Пропозиції щодо скасування таких обмежень мають уважно дискутуватися. Започаткування такої дискусії є однією із цілей цього видання.

---

[3] Liebling A., Crewe B. Prison Life, Penal Power, and Prison Effects // The Oxford Handbook of Criminology. Edited by Maguire M., Morgan R. and Reiner R. – Oxford: Oxford University Press, 2012. – P. 913.

[4] Човган В.О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – С. 190-191

[5] Там само. – С. 357-369

Мілітаристські (армійські) порядки

Європейський комітет з запобігання катуванням вказував Україні, що мілітаристська дисципліна не є прийнятною для пенітенціарних установ (п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році). Натомість він рекомендує впроваджувати підходи, орієнтовані на впровадження динамічної безпеки, які засновуються на розвитку позитивних відносин у спілкуванні.

Всупереч рекомендаціям комітету, ПВР до цих пір закріплюють:

пересування по території установи строєм із руками, складеними за спиною;

заборону сидіти на ліжку протягом дня;

обов'язок не тільки вітатися, а і вставати при цьому (як наслідок, у окремих установах практикується навіть «колективне» вітання);

формальні привітання та звертання до персоналу за званням;

обов'язкова участь у ранковому виконанні фізичних вправ та ін.

Ці приклади можна доповнити низкою рекомендацій КЗК щодо недопустимості надмірного застосування наручників та собак, та інших подібних практик.

Окремо зазначимо про стрижку наголо. Обов'язковість такої стрижки принижує людську гідність. Звісно, з точки зору гігієни коротка стрижка може бути потрібною, але це не означає, що має відбуватися стрижка наголо. З цією метою нами пропонується дозволити засудженим мати волосся довжиною до 5 см, а також коротку бороду і вуса. До речі, заборона короткої бороди вважається порушенням Конвенції Європейським судом (див. Biržietis v. Lithuania (no. 49304/09, 14.06.2016)).

Іншою характерною рисою є жорсткий графік дня, який не передбачає певного ступеня гнучкості. Серед іншого він закріплює підйом о шостій годині ранку. На практиці у деяких установах підйом іноді здійснюється і о п'ятій ранку. В умовах недостатності корисної зайнятості, такий підйом не має жодного раціонального підґрунтя, окрім кари.

Загалом мілітаристська дисципліна є прірвою, яка відділяє українську пенітенціарну систему від впровадження нормальних відносин між в'язнями та персоналом та супутніх міжнародних стандартів.

Побут

В'язничний побут є однією із найбільш занедбаних сфер. Слово «комфорт» сприймається як таке, що не є застосовним до пенітенціарних установ. Але в українських умовах йдеться навіть не про «комфорт», а про базові умови життєдіяльності.

Наприклад, миття в українських СІЗО та УВП відбувається не менше одного разу на тиждень. Часто «не менше одного разу» розуміється як «один раз». Хоча існують і винятки, коли в деяких УВП засудженим, які працюють, дозволяють митися щоденно.

Не обговорюючи тут деталі фізіологічних особливостей та потреб людей, можна тим не менш впевнено стверджувати, що миття один раз на тиждень є, м'яко кажучи, недостатнім. Ситуація є ще більш складною коли йдеться про миття жінок або хворих осіб.

Європейські в'язничні правила закріплюють мінімальний стандарт: миття має відбуватись не рідше двох разів на тиждень, або і частіше, якщо це необхідно. Цей стандарт доповнюють рекомендації Комітету з запобігання катуванням, який рекомендував Україні організовувати щоденне миття для окремих категорій засуджених, таких як хворі.

Ми пропонуємо закріпити можливість миття ув'язнених та засуджених не менше двох разів на тиждень, а для окремих категорій (жінки, хворі, засуджені, які працюють) – щоденно. Окрім того щоденне миття має відбуватися також, якщо температура повітря перевищує 30 °С.

Взагалі саме питання температурного режиму залишається неврегульованим. ПВР СІЗО взагалі не закріплюють жодних норм з цього приводу, а ПВР УВП закріплює тільки мінімально допустиму температуру – 18 °С. Натомість максимальної межі не

закріплено. На практиці трапляються випадки, коли температура в камерах СІЗО може бути близько 30 °С, що призводить до інсультів та інших хвороб, викликаних перегріванням. В умовах миття раз на тиждень, наявності тарганів та гризунів, а також повсюдної відсутності примусової вентиляції, такий температурний режим не є нічим іншим, аніж катуванням.

Іншим базовим аспектом гігієни у в'язницях є право на отримання засобів для гоління. Такої можливості на сьогодні не закріплено, а тому засуджені та ув'язнені змушені шукати способи отримання цих засобів самостійно.

Проблемним питанням є і обладнання камер та інших житлових приміщень. Заборона мати холодильники у СІЗО, заборона мати засоби приготування їжі не тільки перешкоджають покращенню умов в'язнів хоча б за їх кошт, але й не враховують закордонних досягнень у сфері реінтеграції. У багатьох прогресивних пенітенціарних системах надання можливості самостійно готувати їжу розглядається як спосіб підготовки особи до реінтеграції. Тому пенітенціарні адміністрації таких країн не тільки не зацікавлені у таких обмеженнях, а й навпаки – самі створюють можливості для куховарства шляхом надання продуктів та засобів їх приготування.

Обладнання житлових приміщень є проблемним і з естетичної точки зору. З огляду на жахливий стан великої кількості житлових приміщень у вітчизняних пенітенціарних установах, надання можливості прикрашення приміщень є цілком раціональним. Незрозумілою є заборона мати квіти, декоративні рослини, плакати та ін.

Побачення

Побачення через суцільне скло за допомогою телефонної слухавки є іншим прикладом наступності СРСР. Незмінно такі побачення відбуваються у присутності «наглядача».

У країнах ЄС звичною є практика так званих контактних короткострокових побачень. Вони відбуваються за столом без жодних перешкод, а тому уможливлений фізичний контакт між відвідувачами та в'язнями. Наприклад, засуджений може обняти, поцілувати своїх близьких або пожати їм руку. Під час спілкування пенітенціарні співробітники не стоять над головою. За необхідності контролю, він здійснюється шляхом відеоспостереження (без можливості прослуховування), або ж у присутності співробітника, за умови виключення чутності.

У разі ж якщо є оцінка ризиків, яка підтверджує, що засуджений чи ув'язнений є небезпечним, такі побачення можуть бути заборонені і тоді допускається проведення побачення через скло. Так само у такому випадку може допускатися безпосередній контроль пенітенціарного співробітника за побаченням.

Умови проведення побачень в закритих умовах в Україні є тим більше безглуздими, що КВК передбачає можливість тривалих побачень із правом спільного проживання, практично без жодного контролю.

На необхідність встановлення в Україні відкритих побачень – як правила, а закритих – як винятку, вже близько 15 років вказує Комітет з запобігання катуванням. Закриті побачення, які не обґрунтовані конкретними ризиками, не тільки прямо суперечать міжнародним стандартам, а й мають низку негативних психологічних наслідків. Серед них, наприклад, психічне травмування сімей, які навідуються до своїх ув'язнених родичів, а особливо дітей, які приходять на побачення до своїх батьків.

Ми пропонуємо закріпити два диспозитиви: відкриті (контактні) побачення та закриті (безконтактні) побачення. При цьому закріплюються процесуальні гарантії, які спрямовані на попередження необґрунтованих обмежень. Йдеться про презумпцію відкритих контактів, оцінку ризиків для їхньої заборони, прийняття формального рішення у разі такої заборони – із наступною передачею його копії особі, якої воно стосується. Окрім того дія такого рішення має обмежений строковий характер, а його продовження вимагає додаткової мотивації.

Окремим питанням, яке пропонується врегулювати більш ліберально, є передача певних предметів під час побачення. За умови дотримання деяких процесуальних запобіжників у виді перевірки пенітенціарним персоналом, передача незаборонених предметів не повинна обмежуватися. Особливе значення має можливість передачі різноманітних документів.

Обшуки

Поки що в українських пенітенціарних установах вважається нормальною практикою здійснити будь-який обшук ув'язнених/засуджених чи їхніх житлових приміщень. Право на приватність практично не визнається. Це не дивно, адже навіть на рівні теорії пенітенціарного права питання захисту права на приватність під час обшуків в умовах позбавлення волі не досліджується.

Обшуки є суттєвим втручанням у право на приватність навіть у в'язниці. Це давно визнає Європейський суд та Комітет з запобігання катуванням. Багато міжнародних стандартів з цього приводу залишаються невідображеними в українському пенітенціарному законодавстві. ПВР широко формулюють підставу для обшуків. Цю підставу можна охарактеризувати у двох словах: «якщо потрібно». Точніше, якщо пенітенціарний персонал вважає за потрібне.

Натомість різний ступінь інтрузивності при різних видах обшуків має передбачати диференціацію підстав. Підстави для огляду можуть бути менш обтяжливими. Підстави для обшуку із роздяганням мають бути більш детальними і супроводжуватися процесуальними гарантіями. Тим більше, якщо йдеться про обшук порожнин тіла. З огляду на це повинні бути чітко сформульовані диференційовані підстави для здійснення обшуків.

В будь-якому разі обшуки мають бути винятковим заходом, а у разі їх здійснення вони мають зводитися до абсолютного мінімуму. Систематичні обшуки всіх підряд під час здійснення певних заходів, як-то виведення на роботу, не є допустимими.

Обшуки із роздяганням мають проводитися у делікатний спосіб – ми пропонуємо конкретні норми з цього приводу. Окрім того, такі обшуки повинні фіксуватися за допомогою мотивованого рішення, копія якого повинна видаватися засудженому.

Додаткові гарантії повинні поширюватися на обшуки житлових приміщень. Наприклад, під час такого обшуку повинен бути присутній засуджений, житло якого обшукується. Застосування собак під час таких обшуків повинно бути зведено до випадків крайньої необхідності.

Для окремої теоретичної дискусії юристів залишається питання чи може вважатися «житлом» у розумінні КПК камера або інше житлове приміщення у пенітенціарній установі.

Відеоспостереження

Іншим масовим, але проігнорованим втручанням у право на приватність є відеоспостереження. Практично на сьогодні застосування відеонагляду за ув'язненими та засудженими здійснюється на підставі суб'єктивної доцільності, при цьому місце та умови його застосування повністю віднесені до дискреції адміністрації УВП та СІЗО.

Мало хто озвучує, що сьогодні відеонагляд у пенітенціарних установах є взагалі незаконним. У відповідності до статті 103 КВК України адміністрація колонії має право використовувати такий нагляд з метою попередження втеч та інших злочинів, порушень встановленого законодавством порядку відбування покарання, отримання необхідної інформації про поведінку засуджених. Однак у відповідності до частини 3 цієї ж статті перелік технічних засобів нагляду і контролю та порядок їх використання визначаються нормативно-правовими актами Міністерства юстиції України. На сьогодні такий порядок не прийнятий, не дивлячись на (невдалі) спроби

його розробки[6]. Це означає, що обмеження права на приватність шляхом відеонагляду у колоніях є незаконним. Отже порушується стаття 8 Конвенції (право на приватність і сімейне життя), адже обмеження цього права не застосовується «у відповідності до закону».

Як наслідок, доходить до абсурдних ситуацій, коли допускається відеонагляд навіть у туалеті. За таких умов, це тільки питання часу коли Європейський суд з прав людини почне встановлювати перші порушення права на приватність з огляду на проблему неврегульованості відеоспостереження.

Не чекаючи на такі рішення, Комітет з запобігання катуванням уже неодноразово засуджував існуючий стан справ із використанням відеоспостереження в українських пенітенціарних установах. Він навіть висловив деталізовані рекомендації щодо того, якими мають бути гарантії захисту права на приватність у разі здійснення відеоспостереження. На цих рекомендаціях ми засновуємо пропозиції поправок до ПВР.

Застосування сили та спецзасобів

Застосування наручників та застосування собак до цих пір залишаються неврегульованими у відповідності до рекомендацій КЗК. Лакмусовим папірцем є норми, які стосуються довічників і які вже більше десяти років постійно критикує КЗК.

Ми формулюємо пропозиції як цю ситуацію можна виправити. Однак ми не можемо належно врегулювати питання застосування спецзасобів у ПВР, адже більшість відповідних норм закріплена на рівні закону.

Дисциплінарна ізоляція

До цих пір тримання особи у ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері не вважається достатнім покаранням самим по собі. Логіка ПВР виходить з того, що таких засуджених / ув'язнених потрібно карати додатковими обмеженнями у їжі, особистих речах, сні, побаченнях та листуванні. Таку логіку у 2013 особисто підтвердив один із керівників тодішньої ДПтС у відповідь на наше пряме запитання під час дискусії щодо змін до ПВР УВП.

Натомість пропонується скасувати усі каральні обмеження, адже додаткова ізоляція є достатнім покаранням сама по собі. Разом з тим окремі надмірні обмеження не можуть бути скасовані, оскільки вони витікають із закону.

Процедурні гарантії

Специфікою пенітенціарних установ є те, що права людини в них порушуються через неможливість або складність доведення факту порушення. З цієї точки зору нами пропонуються різні процедурні гарантії з метою полегшення захисту прав у тих сферах, які виявилися найбільш проблемними на практиці (посилки/передачі, вилучення заборонених предметів, обшуки, побачення та ін.). Однією із поширених гарантій є видача адміністрацією формального підтвердження того, що обмеження права відбулося. Це створює краще підґрунтя для оскарження відповідних дій у майбутньому.

Проблемною є і можливість мати різноманітні документи та записи у СІЗО та УВП. Згідно з ПВР зберігання та користування будь-якими документами є забороненим, окрім матеріалів кримінальної справи (СІЗО) та вироків і ухвал судів (УВП). У СІЗО навіть забороняються будь-які записи, а це означає заборону тримати

[6] Човган В. О. Реформування кримінально-виконавчого законодавства у світлі міжнародних стандартів (пропозиції та зауваження). – Харків: Права людини, 2014. – С. 183-198.

при собі навіть мемуари, щоденники чи малюнки. Такі інформаційні перешкоди не лише перешкоджають захисту своїх прав ув'язненими та засудженими, а і є застарілими в умовах масового практикування незаконного доступу до Інтернету.

Іншим питанням є виготовлення копій документів. У 2015 році Європейський суд визнав наявність системної проблеми у зв'язку із неврегульованістю цього питання у справі Воробйова (Vorobyev) проти України. Відсутність можливості знімати копії, в т.ч. якщо відсутні кошти, а також поширене обмежування права на доступ до інформації про власні права породжує перешкоди у здійсненні юридичного захисту. Не дивлячись на внесення відповідних змін до ст. 8 КВК у 2016 році, ПВР УВП, а особливо ПВР СІЗО і досі не відобразили логіку спрощення отримання копій документів.

Радянщина у законах

На жаль, внесення змін до ПВР не допоможе позбутися багатьох нераціональних норм. Велика частина радянських пережитків міститься у Законі України «Про попереднє ув'язнення» та Кримінально-виконавчому кодексі України. Перший приймався на самому початку незалежності та природно увібрав усі пережитки СРСР, а другий був списаний із КВК Російської Федерації.

Зміни багатьох регресивних положень ПВР залишаються неможливими допоки не будуть змінені ці два ключових закони. Нами розроблено відповідні проекти законів, які вже були прийняті у першому читанні та очікують на прийняття у другому читанні (№2685 та №2291).

Наприклад, проект №2291а передбачає скасування таких глобальних обмежень у попередньому ув'язненні, як заборона телефонних дзвінків, побачення та листування – тільки з дозволу слідчого (натомість повинна бути можливість заборони у індивідуальних випадках). Проект №2685 скасовує сучасну de facto цензуру кореспонденції, обмежує дискрецію втручання у інші аспекти права на приватність. Приведення ПВР у відповідність до міжнародних стандартів є неможливим, поки не будуть прийняті ці законодавчі ініціативи[7].

Самоочевидним є те, що описані радянські підходи в українських в'язницях не мають нічого спільного із євроінтеграцією. Саме на них часто фокусує увагу Європейський комітет з запобігання катуванням, але з року в рік зіштовхується із невиконанням елементарних рекомендацій щодо їх викорінення. Так само ці підходи вже неодноразово отримували негативну оцінку Європейського суду з прав людини.

Нам стало відомо, що в рамках оголошеного перегляду ПВР, до процесу реформи ПВР УВП долучився офіс Ради Європи в Україні. Він залучив міжнародних фахівців для оцінки ПВР УВП, однак, на жаль, не до оцінки ПВР СІЗО. За нашою інформацією, більшість із висловлених фахівцями зауважень стосуються тих самих проблем, на які вказуємо ми у цьому виданні. Так само як і конкретні міжнародні стандарти, на які ми посилаємось у обґрунтуванні змін, ці висновки експертів є додатковим підтвердженням актуальності запропонованих змін.

Підкреслимо, що запропоновані зміни слід вважати мінімально необхідними для того, щоб позбутися найбільш проблемних норм ПВР. У майбутньому, їх потрібно також переглядати з урахуванням кращих міжнародних практик, реалій зловживань в українських пенітенціарних установах. Звісно, ми розуміємо, що оновлення ПВР є необхідною, однак недостатньою умовою для зміни ситуації на краще. Проте така зміна може бути порівняно швидкою та легкою, а тому має бути здійснена якомога раніше.

[7] Детальніше див. підрозділ «3.7.1. Законопроекти щодо обмежень прав в'язнів» у виданні Човган В.О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – С. 504-524.

1.
Пропозиції до Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів (підготував Вадим Човган)

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ І. Забезпечення режиму тримання у слідчих ізоляторах		
1.5. Тримання ув'язнених і засуджених відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. **Усі ув'язнені (засуджені) повинні бути захищені від цих дій та ніякі обставини не можуть бути виправданням для цього.**	1.5. Тримання ув'язнених і засуджених відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, **Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і практики Європейського суду з прав людини, Європейських в'язничних правил**, **Мінімальних стандартних правил ООН щодо поводження з в'язнями (Правил Мандели), рекомендацій Європейського комітету з запобігання катуванням, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання,** інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з ~~навмисними~~ діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. Усі ув'язнені (засуджені) повинні бути захищені від цих дій та ніякі обставини не можуть бути виправданням для цього.	Не є логічним зазначення у регулятивній базі щодо СІЗО такого міжнародного стандарту, як Загальна декларація прав людини, в той час як більш релевантні для пенітенціарної сфери, спеціалізовані міжнародні стандарти не зазначені. Зокрема, в Україні спостерігається особливий вплив на розвиток та захист прав в'язнів Європейської конвенції з прав людини (через практику ЄСПЛ), Європейських в'язничних правил та рекомендацій Європейського комітету з запобігання катуванням, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання (Комітет, КЗК). Так само все більш важливу роль починають відігравати нещодавно прийняті Правила Мандели. Видалення слова «навмисними» спрямовано на відображення відомого постулату, що катування та інші види неналежного поводження повинні знаходитися під абсолютною забороною, незалежно від наявності умислу для спричинення таких дій чи бездіяльності з боку органу державної влади чи її представника.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
2.1. Персонал СІЗО звертається до ув'язнених на «ви» і називає їх «ув'язнений», «ув'язнена» та прізвище. До засуджених персонал СІЗО звертається на «ви» і називає їх «засуджений», «засуджена» та прізвище.	**2.1. Взаємовідносини персоналу СІЗО із ув'язненими (засудженими) ґрунтуються на засадах взаємоповаги та розвитку позитивних відносин.** Ув'язнені (засуджені) звертаються до персоналу СІЗО на «ви», називають їх по імені та по батькові або **«пане», «пані» і далі по імені або прізвищу чи за званням або займаною посадою**. З дозволу представника персоналу допускається звертання до нього на **«ти» та по імені або на «ви» та по імені.** Персонал СІЗО звертається до ув'язнених (засуджених) на «ви»**, називає їх по імені та по батькові, або «пане», «пані» і далі по імені чи прізвищу. У випадку встановлення позитивних відносин між представником персоналу та ув'язненим (засудженим) та якщо проти цього не заперечує засуджений допускається звертання до засудженого на «ти» та по імені або на «ви» та по імені.** У виховних колоніях персонал звертається до засуджених на **«ти» або «ви»** і може звертатись до них словами «вихованець», «вихованка» та називати їх по імені.	Така редакція спрямована на узгодження із подібною нормою, яка міститься у пропозиціях до ПВР УВП, з урахуванням ініціативи Мін'юсту щодо закріплення нової засади взаємовідносин. Її слід розглядати як загальну засаду, необхідну для впровадження динамічної безпеки (детальніше див. обґрунтування відповідних змін до ПВР УВП). Занадто формальний підхід до привітань є ключовою характеристикою мілітаристської дисципліни і прямо суперечить концепції динамічної безпеки. Звертання на кшталт «громадянин начальник» до представника персоналу або «громадянин Петренко» до засуджених не тільки не сприяє розвитку позитивних відносин, але й є наступництвом радянської культури вітання. Якщо порівняти її з вітаннями у в'язницях країн ЄС, то там звичною є практика використання пенітенціарним персоналом у побуті співвідповідників нашому «пане», «пані» (Madame et Monsieur (Франція), Miss/Missis and Mister (Великобританія), Frau und Herr (Німеччина), Pani і Pan (Польща) та ін.). Однак і такий підхід може виявитися надмірно формальним. Тому, з цілями розвитку позитивних відносин, як щодо персоналу, так і щодо засуджених має бути можливість переходу на звертання на «ти» та по імені. Практика у пенітенціарних установах уже давно пішла шляхом таких звертань між персоналом та засудженими (що іноді призводить до

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		крайніх відхилень у формі звертань на прізвисько), тому невиправданою є мертва норма про формальну недопустимість звертання на «ти» та по імені або на «ви» та по імені, навіть якщо між засудженим та персоналом встановлені позитивні відносини.
2.2. Працівникам СІЗО не дозволяється вступати в неслужбові стосунки з ув'язненими і засудженими, а також користуватися їх послугами.	2.2. Персонал **СІЗО вживає всіх належних заходів для розвитку позитивних відносин із ув'язненими (засудженими), дотримуючись при цьому вимог законодавства.**	Відома низка прикладів, коли заборона вступати у неслужбові стосунки із ув'язненими/засудженими розумілася викривлено – як заборона будь-якого спілкування «не по темі» режиму. Таке правило суттєво підриває основну ідею динамічної безпеки – розвиток позитивних відносин. Саме тому запропонована редакція відображає діаметральну зміну філософії цього правила, не применшуючи при цьому важливість принципу законності. Комітет з запобігання катуванням висловлював жаль з цього приводу (п. 26 11-ї Загальної доповіді): «На жаль, Комітет часто виявляє, що відносини між персоналом і ув'язненими мають формальний і віддалений характер, персонал обирає жорстко регламентоване ставлення до ув'язнених, розглядаючи словесне спілкування з ними як побічний аспект роботи».
3.1. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України,	3.1. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України,	Чинна редакція суперечить статті 6 Закону України «Про попереднє ув'язнення», яка передбачає: «Особи, які перебувають у місцях попереднього

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
за винятком обмежень, визначених законодавством України ~~і встановлених ухвалою слідчого судді (суду) або вироком суду~~.	за винятком обмежень, визначених законодавством України. **Обмеження прав, які застосовуються до ув'язнених (засуджених), мають бути мінімально необхідними для досягнення обґрунтованих цілей. Вони не можуть застосовуватись, якщо для ефективного досягнення цих цілей існує менше альтернативне обмеження.**	ув'язнення, мають обов'язки і права, встановлені законодавством для громадян України, з обмеженнями, що передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами». Натомість, у статті 63 Конституції України дійсно йдеться про можливість встановлення обмежень вироком суду. Але ця норма стосується тільки засуджених і не поширюється на осіб, взятих під варту. В будь-якому разі можливість передбачення обмежень «ухвалою слідчого судді» суперечить як Закону України «Про попереднє ув'язнення», так і Конституції. Водночас, з метою узагальнення вимог до обмежень як для засуджених, так і для ув'язнених, пропонується використати підхід, яким користується Європейський суд: обмеження мають бути передбачені законодавством та бути пропорційними обґрунтованим цілям. Цей підхід врегульовує як питання щодо допустимого джерела обмежень, так і щодо вимоги до їх мінімальності (див. Човган В. О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – 608 с.). Подібний підхід закріплений і у проекті закону «Про пенітенціарну систему».
3.2. Не допускається надання будь-яких пільг чи переваг ув'язненим і засудженим, які тримаються у СІЗО, залежно від їх расової, національної	**3.2. Забороняється будь-яка дискримінація, зокрема пряме або непряме обмеження прав ув'язнених (засуджених) залежно від раси, кольору**	Пропонується більш детальний перелік щодо заборони дискримінації ув'язнених (засуджених), подібно до того, як це закріплено у Кодексі законів

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
приналежності, ставлення до релігії, майнового стану, політичних поглядів та минулих заслуг.	**шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД чи іншу хворобу, сімейного та майнового стану, місця проживання, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим ув'язненим (засудженим) у захисті їхніх прав, за мовними або іншими ознаками.**	про працю. Зокрема, особливого значення у в'язничному контексті набуває заборона дискримінації **на підставі стану здоров'я та сексуальної орієнтації**. Так само, враховуючи підготовку великої кількості скарг в умовах попереднього ув'язнення, особливо актуальним є і закріплення (подібно до КЗпП) недопустимості дискримінації на підставі звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим ув'язненим (засудженим) у захисті їхніх прав.
3.5. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 КВК підлягають відправленню до установ виконання покарань, тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Вони користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК. До моменту відправлення таких засуджених до визначеного місця відбування покарання їм надається короткострокове побачення з близькими родичами.	3.5. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 КВК підлягають відправленню до установ виконання покарань, тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Вони користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК. До моменту відправлення таких засуджених до визначеного місця відбування покарання їм надається короткострокове побачення з близькими родичами **або іншими особами, а також тривале побачення.**	Узгоджується із ч. 1 ст. 110 КВК, яка регулює питання побачень для засуджених та яка передбачає, що короткострокові побачення надаються з родичами **або іншими особами** (виділено авт.). Так само вона передбачає тривалі побачення. Звернімо увагу, що це витікає із самого пункту 3.5, де вказується, що такі засуджені в СІЗО «користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК».
4.1. Ув'язнені і засуджені мають право: ... знайомитися з правилами внутрішнього розпорядку СІЗО;	4.1. Ув'язнені і засуджені мають право: **бути ознайомленими** з правилами внутрішнього розпорядку СІЗО **персоналом СІЗО**;	Така редакція зобов'язує персонал СІЗО вживати активних дій для доступного роз'яснення ПВР СІЗО у випадках, якщо особа через свої

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
...	...	розумові здібності чи з інших причин не розуміє окремих їхніх норм.
~~за висновком лікаря~~ отримувати від родичів **або інших осіб** (у фабричній, закритій, не пошкодженій упаковці) **медичні препарати та їх** аналоги, ~~призначені для проходження курсу лікування,~~ **а також купувати їх за безготівковим розрахунком**;	отримувати від родичів або інших осіб (у фабричній, закритій, не пошкодженій упаковці) медичні препарати та їх аналоги, а також купувати їх за безготівковим розрахунком;	Медичні препарати мають передаватися ув'язненим не тільки у разі існування «курсу лікування» і не тільки за висновком лікаря. Немає обґрунтованих підстав для обмеження можливості отримання ліків з метою ситуативного використання, тим більше з урахуванням того, що вони все одно мають зберігатися в медичній частині СІЗО та видаватися у разі необхідності. Звісно, йдеться тільки про ті безрецептурні препарати.
...	...	
користуватись власним одягом і взуттям, мати при собі документи та записи, ~~що стосуються кримінального провадження, захисту прав та інтересів,~~ а також квитанції на здані на зберігання гроші, цінності та речі;	користуватись власним одягом і взуттям, мати при собі документи **(публікації)** та записи, **фотографії (за винятком фотографій, документів, чи записів щодо режимних об'єктів чи виготовлення зброї),** а також квитанції на здані на зберігання гроші, цінності та речі;	Необґрунтованість обмеження мати будь-які записи та документи, які не спрямовані на вчинення правопорушень, є очевидною. Адже згідно з чинною редакцією забороняється навіть зберігання власноруч написаних мемуарів чи поезії. Це суперечить статті 10 Конвенції та статті 34 Конституції, які закріплюють свободу інформації та слова. Те ж саме стосується заборони мати фотографії (в т.ч. рідних людей), яка суперечить ідеї розвитку контактів із зовнішнім світом (детальніше див. обґрунтування відповідних змін до ПВР УВП).
...	...	
користуватися телевізорами (не більше одного в камері), одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки СІЗО та придбаними через торговельну мережу;	користуватися телевізорами (не більше одного в камері), **холодильниками (щонайменше один холодильник на камеру, а якщо розміри камери є достатніми, то за згодою адміністрації СІЗО допускається встановлення більше, ніж одного холодильника), настільними іграми, а також газетами і журналами, які є в бібліотеках СІЗО, або які вони**	Про недостатність корисної зайнятості в українських СІЗО щоразу під час своїх візитів до України вказує Комітет з запобігання катуванням. Варто розширити можливості для отримання предметів, необхідних для підтримки корисного дозвілля ув'язнених та засуджених. З цією метою пропонується доповнити перелік способів отримання літератури та настільних

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	придбали чи отримали від родичів та інших осіб;	ігор, можливістю їх отримання шляхом придбання (не тільки через монопольну торгівельну мережу). Нижче також пропонується внести відповідні зміни, наприклад, до норм щодо зберігання спортивного обладнання та інвентарю. Скасування заборони мати холодильники в СІЗО назріло вже давно. Це пов'язано не тільки із необґрунтованістю цієї заборони з точки зору безпеки, а й з тим, що неможливість користування холодильником у СІЗО на практиці стимулює корупцію (отримання як холодильників, так і їжі, яка заборонена через швидке псування). Уже зараз в деяких камерах СІЗО спостерігається наявність холодильників. Скасування цієї заборони також кореспондується із розширенням переліку продуктів, які дозволяється передавати та зберігати в СІЗО, в т.ч. йдеться про продукти, які потребують зберігання в умовах зниженої температури. Нижче закріплюються допустимі розміри холодильників.
... Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, повинні бути ввічливими з персоналом цих установ, а також особами, які їх відвідують, звертатися до них на «ви», називати їх на ім'я та по батькові або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою.	***Вилучити.***	Зміна обумовлена врегулюванням цього питання вище.
4.2. Ув'язнені і засуджені зобов'язані: ... дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охай-	4.2. Ув'язнені і засуджені зобов'язані: ... дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охай-	Заправляння ліжок за єдиним зразком не узгоджується

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
ний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері. Після підйому заправляти свої ліжка ~~за єдиним зразком, встановленим адміністрацією СЗО~~, і здійснювати вологе прибирання приміщення;	ний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері. Після підйому заправляти свої ліжка, і здійснювати вологе прибирання приміщення;	з ідеологією змін до цих Правил у частині усунення мілітаристської дисципліни.
бути ввічливими між собою, а також з персоналом СІЗО, з ліжок, шикуватися в шеренгу та вітатися при вході в камеру персоналу СІЗО;	бути ввічливими між собою, а також з персоналом СІЗО, **вітатися при вході в камеру персоналу СІЗО та інших осіб**;	Так само обов'язок не тільки вітатися при вході в камеру, але й вставати та шикуватися є типовою рисою мілітаристської дисципліни, яка не відповідає стандартам КЗК (див. напр. п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році) та суперечить ідеям динамічної безпеки.
...	...	Подібним чином заборона вступу у будь-які суперечки створює атмосферу жорсткого режиму та дисципліни. Якщо така суперечка не принижує гідність персоналу СІЗО і не заважає йому виконувати свої обов'язки, то складно обґрунтувати заборону звичайної дискусії, яку можна кваліфікувати як суперечку. Наявність такого роду правил створює можливість ставити ув'язнених та засуджених у позицію школярів, яких завжди є за що покарати.
не вступати в суперечки з персоналом СІЗО, не принижувати його гідність, не протидіяти виконанню ним своїх обов'язків. На вимогу персоналу СІЗО повідомляти своє прізвище, ім'я та по батькові, давати письмові пояснення;	**не принижувати гідність персоналу СІЗО**, не протидіяти виконанню ним своїх обов'язків. На вимогу персоналу СІЗО повідомляти своє прізвище, ім'я та по батькові~~, давати письмові пояснення~~;	
дотримуватися тиші, встановлених правил поведінки і чистоти у дворах для прогулянок;	дотримуватися тиші **після сигналу «Відбій» та норм шуму протягом дня, а також** норм, встановлених правил поведінки і чистоти у дворах для прогулянок;	Заборона порушувати тишу протягом дня доповнює атмосферу зарегульованості. Вона має бути скасована у чинному вигляді. Однак це не означає, що не повинні дотримуватися норми шуму, які застосовуються на волі.
під час пересування за межами камери в приміщеннях і по території СІЗО тримати руки за спиною;	***Вилучити.*** ...	У п. 26 11-ї Загальної доповіді Комітет критикує вимогу тримати руки за спиною, як таку, що є зайвою з точки зору безпеки і такою, що шкодить відносинам між персоналом і ув'язненими (засудженими):

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
		«На жаль, Комітет часто виявляє, що відносини між персоналом і ув'язненими мають формальний і віддалений характер, персонал обирає жорстко регламентоване ставлення до ув'язнених ... Наступні приклади з практики, які були помічені КЗК, є ознаками такого підходу: ув'язнених змушують стояти обличчям до стіни, чекаючи щоб зайшов тюремний персонал ... засудженим наказують нахиляти голови і тримати руки складеними за спиною при русі по території установи ... Такі практики непотрібні з точки зору безпеки і не зроблять нічого, щоб сприяти розвитку позитивних відносин між персоналом і ув'язненими».
4.3. Ув'язненим забороняється: ... ~~здійснювати передачу будь-яких предметів, вести не визначене законодавством~~ листування, а також перегукуватися і перестукуватися з особами, які перебувають в інших камерах, а під час прогулянки – з особами, які перебувають у сусідніх дворах;	4.3. Ув'язненим забороняється: ... здійснювати передачу **заборонених предметів (речовин)**, вести не визначене законодавством **листування всупереч встановленому порядку**, а також перегукуватися і перестукуватися з особами, які перебувають в інших камерах, а під час прогулянки – з особами, які перебувають у сусідніх дворах;	Немає сенсу забороняти передачу будь-яких предметів, оскільки виконання такої заборони завідомо неможливо забезпечити. З іншого боку, така заборона створює надмірну дискрецію для персоналу СІЗО для цілей притягнення до відповідальності навіть осіб, які поділилися їжею зі співкамерниками. Заборона вести будь-яке листування, яке «не визначене законодавством» не відповідає загально-дозволеному типу правового регулювання, у відповідності до якого дозволяється те, що не заборонено. Зокрема, згідно зі статтею 19 Конституції України «Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством». Тому може бути заборонено тільки те листування, яке прямо заборонено законодавством.
порушувати цілісність підлоги, стелі, стін, дверей, решіток, робити на них будь-які написи і помітки, псувати книги та інші предмети і речі, що видаються для користування у СІЗО, а також наклеювати, вивішувати будь-що на ~~стіни,~~ вікна і камерний інвентар;	порушувати цілісність підлоги, стелі, стін, дверей, решіток, робити на них будь-які написи і помітки, псувати книги та інші предмети і речі, що видаються для користування у СІЗО, а також наклеювати, вивішувати будь-що на вікна і камерний інвентар, **який належить СІЗО**;	Можливість прикріпити фото на стіні є поширеною у практиці інших тюремних систем. У змінах до цих Правил ми пропонуємо відповідні поправки щодо можливості зберігання фотографій. Так само не є обґрунтованою заборона, яка витікає із чинної норми, вивішувати календарі або власні (чи чужі) малюнки. Невиправданою є і заборона вивішувати чи наклеювати будь-що на камерний інвентар, якщо він є власністю ув'язнених (наприклад, телевізори чи холодильники (у разі дозволу останніх відповідно до запропонованих змін до ПВР)).
...	...	
тримати та розводити тварин;	тримати та розводити тварин, **без дозволу персоналу СІЗО**;	Норма впроваджує логіку, що була закріплена нещодавніми змінами до КВК, якими засудженим було дозволено мати тварин з дозволу адміністрації УВП.
		Вище ця норма вже була частково відображена. Зокрема, має заборонятися передача тільки тих предметів та речовин, які заборонені до використання у СІЗО. Але такі предмети є забороненими, а тому їх передача не потребує додаткової заборони.
...	...	
~~продавати, дарувати, обмінювати, віддавати речі та інші предмети, які є в особистому користуванні, а також~~ відбирати речі та предмети в інших осіб;	відбирати речі та предмети в інших осіб;	Пропонована норма не виключає можливості цивільно-правових відносин між засудженими та ув'язненими. Тримання під вартою не обмежує цивільно-правову дієздатність засуджених та ув'язнених, які можуть виступати

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська;	вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська, **якщо це ображає інших**;	повноправними учасниками цивільного обігу. Виняток може бути встановлений тільки з цілями безпеки та не може бути надмірним. З цих міркувань є виправданою тільки заборона обігу заборонених предметів. Зазначене не означає започаткування вільної торгівлі у СІЗО, адже продовжує залишатися заборона для ув'язнених та засуджених мати готівку та дорогоцінні метали. Чинну заборону неможливо забезпечити. Разом з тим, якщо вживання жаргону або нецензурних слів суперечить вимозі бути ввічливими, яка закріплена цими Правилами, то воно може заборонятись.
4.4. Черговий у камері зобов'язаний: ... Ув'язнені і засуджені можуть самостійно складати графік чергових по камері та вивішувати його на видному місці.	4.4. Черговий у камері зобов'язаний: ... Ув'язненим і засудженим дозволяється самостійно складати графік чергових по камері, **за умови дотримання ним черговості.**	Вивішування графіку не має практичного сенсу, адже це право ув'язнених, яким вони, як свідчить практика, не користуються. Натомість вони в усному порядку вирішують між собою питання чергування. В будь-якому разі умова дотримання черговості у графіку у разі його складання є необхідною з метою уникнення дискримінації окремих груп ув'язнених.
4.5. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися та зберігати при собі: продукти харчування ~~у скляній або металевій тарі, з~~	4.5. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися та зберігати при собі: **зіпсовані продукти харчування, а також дріжджі,**	Детальніше див. зміни до ПВР УВП та відповідне обґрунтування. Варто також додати, що в умовах попереднього ув'язнення підстав для обмеження ув'язнених у їжі менше, аніж в умовах позбавлення волі, адже ці обмеження стосуються юридично невинуватих осіб.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
~~простроченим терміном реалізації, консервовані продукти із м'яса, риби, овочів, фруктів, виготовлені в домашніх умовах, готові страви, продукти, що потребують додаткового приготування шляхом термічної обробки, продукти, які швидко псуються і потребують зберігання у спеціальних умовах,~~ а також дріжджі, спиртні, слабоалкогольні напої і пиво, одеколон та інші вироби на спиртовій основі, а також напої енергетичної дії (~~перелік продуктів харчування може бути обмежений за приписом санітарно-епідеміологічної служби~~);	**спиртні, слабоалкогольні напої і пиво, одеколон та інші вироби на спиртовій основі;**	Окрім того, враховуючи критичну ситуацію зі станом харчування в українських СІЗО, варто розширювати можливості отримання належного харчування від родичів та близьких осіб. Дозвіл на продукти, які швидко псуються, перекликається із дозволом мати холодильники, який пропонується цими змінами. Під час наших дискусій щодо розширеного дозволу продуктів, з боку кількох поколінь керівництва пенітенціарної системи завжди висловлювалося одне й те ж зауваження – можливість отруєння в'язнів, відповідальність за яку може лягти на плечі керівництва СІЗО. Передбачаючи цей аргумент, пропоновану редакцію норми можна доповнити таким реченням: «**Адміністрація СІЗО не несе відповідальності за наслідки вживання продуктів неналежної якості, якщо ці продукти отримані самостійно ув'язненим (засудженим) шляхом передачі чи іншим чином**». Засуджені та ув'язнені так само, як і вільні особи, повинні мати можливість самі оцінювати ризики вживання продуктів неналежної якості. Такого роду відповідальність є базовою відповідальністю будь-якої людської істоти, а тому вона не має забезпечуватися всупереч індивідуальній волі у відповідності до уявлень держави.
... наручні та кишенькові годинники;	... ***Вилучити.***	Заборона мати годинники не витримує жодної критики та має бути скасована. Вона є зайвою з точки безпеки, а можливість знати котра година є базовим правом будь-якої людини.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори, предмети медичного призначення ~~(шприци, голки, джгути тощо)~~;	наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори, предмети медичного призначення **(за винятком протезів, інвалідних візків та лікарських засобів або інших речей, необхідних для підтримання життєдіяльності організму (за умови дозволу лікаря), шприців, голок та контрацептивів)**;	У світі спостерігається підвищення уваги до поширених шляхів передавання хвороб у тюрмах. Більше того, це питання заслуговує на особливу увагу і з огляду на те, що в подальшому ці хвороби поширюються колишніми в'язнями і на волі. У деяких закордонних в'язницях навіть встановлюються автомати із презервативами та стерильними голками. Такий підхід базується на сміливому, але раціональному зізнанні, що незалежно від рівня боротьби із цим негативним явищем, ін'єкційні наркотичні засоби все одно проникають до пенітенціарних установ. Тому в'язнична влада повинна фокусуватися на зниженні шкоди та уникненні неминучої можливості передачі хвороб ін'єкційним шляхом, адже це є найбільш поширеним шляхом передачі вірусних захворювань. Так само можливість користуватися презервативами базується на очевидному визнанні, що окремі ув'язнені ведуть гомосексуальне статеве життя у СІЗО. Необхідність застосування товарів гігієни статевого життя цілком стосується і ув'язнених жінок. Захист від хвороб, які передаються статевим шляхом, має бути завданням адміністрації СІЗО, а не заборонятися як наслідок заборони мати будь-які предмети медичного призначення.
...	...	
будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура, ~~аудіо-, відеокасети, CD та DVD диски~~ (за винятком телевізора – один на камеру), **~~а також USB флеш-накопичувачі~~**;	будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура (за винятком телевізора – один на камеру, DVD-програвача – один на камеру). **Дозволяється перевірка накопичувачів інформації**	Заборона USB та інших накопичувачів інформації суперечить статті 34 Конституції (право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	ув'язнених (засуджених) адміністрацією СІЗО та заборона їх зберігання (передачі) у разі, якщо поширення такої інформації може зашкодити досудовому розслідуванню, за умови наявності постанови слідчого або органу, який здійснює кримінальне провадження, про необхідність такої перевірки. Про кожен випадок перевірки або заборони адміністрацією СІЗО приймається вмотивоване рішення. За письмовим погодженням із власником накопичувача інформації допускається його подальше зберігання (передача) за умови видалення відповідної інформації;	або в інший спосіб – на свій вибір). Враховуючи необхідність ведення належного досудового розслідування, здійснення цього права може бути обмежено, але тільки у випадках коли відбувається передача інформації, яка має значення для слідства. Немає перешкод для того, щоб контролювати інформацію, яка міститься на дисках, чи флеш накопичувачах. Окрім того, така заборона ускладнює реалізацію права на користування комп'ютерною технікою, яка може бути офіційно встановлена у СІЗО (в т.ч. для належного підбору документів та літератури для захисту під час кримінального провадження). До того ж, не є логічним дозвіл користуватися DVD-програвачами і забороняти зберігати DVD-диски до них.
... комп'ютерна техніка (за винятком комп'ютерної техніки, що встановлена у класах ~~та використовується у навчальному процесі~~), ~~ігрові консолі та приставки, портативні відеоігри та зарядні пристрої до них~~;	... комп'ютерна техніка (за винятком комп'ютерної техніки, **що встановлена у спеціально відведених місцях**);	Заборона ігрових приставок та інших ігор не має іншого обґрунтування, аніж кара. Разом з тим, особи, які знаходяться під слідством, не відбувають покарання, а тому такі обмеження не є обґрунтованими. У разі, якщо такі ігри є одночасно носіями інформації, що може нести загрозу для слідства, може бути застосована вищезазначена норма.
будь-які меблі та предмети побуту, крім установлених у камері, а також різного роду статуетки, сувеніри, квіти, рослини, вази, вазони та горщики тощо;	***Вилучити.***	Невиправдане обмеження. Не можна ігнорувати естетичні потреби в умовах тримання в українських СІЗО, які не відповідають навіть мінімальним стандартам дизайну.
... вироби та посуд з фарфору, скла, кераміки, металу та нержавіючої сталі, у тому числі каструлі, сковорідки, казанки, ложки, виделки, кружки, тарілки тощо;	***Вилучити.***	Невиправдані обмеження, виконання яких складно забезпечити. Щодо невиправданості заборони виробів зі скла та подібних матеріалів див. зміни до ПВР УВП

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
продукція порнографічного характеру;	**продукція порнографічного характеру, яка визнається такою у відповідності до Закону України «Про захист суспільної моралі»**.	Уточнення спрямовано на недопущення переплутування терміну «порнографічний характер» та «еротичний та сексуальний характер». Адже на відміну від продукції порнографічного характеру, обіг продукції еротичного та сексуального характеру в Україні не заборонено.
гральні карти заводського та кустарного виготовлення;	***Вилучити.***	Такі зміни не заважають забороняти гру в карти з метою здобуття матеріальної вигоди на підставі відповідних норм ПВР СІЗО. Сама ж гра в карти, як відомо, може розвивати інтелект (наприклад, бридж-клуби офіційно засновані в деяких українських та закордонних юридичних навчальних закладах).
...	...	
лакофарбові речовини, розчинники тощо;	лакофарбові речовини, розчинники тощо **(за винятком фарб і речовин призначених для малювання)**;	Зміна спрямована на забезпечення корисної зайнятості, в т.ч. художників.
будь-які документи (крім документів та записів, що стосуються кримінального провадження, **захисту прав та інтересів**, а також квитанції на здані на зберігання **гроші, цінності та** речі), **копіювальний папір**;	документи щодо режимних об'єктів чи виготовлення зброї;	Узгоджується із вищезазначеними змінами щодо скасування загальної заборони мати документи та записи.
...		
музичні інструменти;	***Вилучити.***	Яскравим прикладом негативних наслідків цієї заборони для професійних музикантів є випадок відомого акордеоніста-віртуоза Ігоря Завадського. Заборона мати акордеон призвела до суттєвої втрати ним своїх навичок найвищого рівня. Після звільнення він докладає значних зусиль для відновлення. Втім, за його словами, ці зусилля не дозволили йому повністю відновити колишню концертну форму.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
будь-яке спортивне знаряддя, у тому числі для заняття бойовими мистецтвами, а також які виготовлені власноруч (боксерські рукавички та груші, рукавички для заняття рукопашним боєм, маківари, гирі, гантелі, штанги тощо).	**спортивне обладнання, яке призначене для ураження живих цілей (завдавання тілесних ушкоджень).**	Подібно до музичних інструментів, заборона спортивного інвентаря може мати серйозні негативні наслідки для професійних спортсменів. Для цілей безпеки має сенс обмежити тільки володіння спортивним обладнанням, яке призначене для ураження живих цілей, тобто завдавання тілесних ушкоджень. Навіть, якщо спортсмен підтримує свою форму в СІЗО за допомогою боксерських рукавичок та груші це не має заборонятися, адже слід відрізняти заняття спортом та використання спортивного знаряддя для завдання шкоди іншим особам. Необхідність розширення можливостей для занять спортом, а не їх обмеження, витікає із рекомендацій Комітету з запобігання катуванням за результатами візитів в Україну. Наприклад, у параграфі 45 Доповіді про візит в Україну у 2012 році КЗК рекомендував, щоб в українських СІЗО в'язні мали можливість проводити достатній час для занять різними видами корисної діяльності, серед яких і спорт.
4.6. Кількість продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, яку ув'язнені і засуджені можуть зберігати при собі: сухі кондитерські вироби, продукти швидкого приготування та чай – до 1 кг, тютюнові вироби – не більше **30** пачок цигарок або махорки, сірники – не більше 10 коробок або одна запальничка разового використання;	4.6. **Ув'язнені і засуджені можуть також зберігати при собі:** ***Вилучити.***	Лібералізація норм зберігання продуктів харчування та предметів, які ув'язнені можуть мати при собі, є однією із головних ідей змін до ПВР СІЗО. Пропоновані зміни спрямовані на усунення пережитків радянських уявлень про те, що ув'язненого потрібно максимально обмежувати у його правах. Загальновизнаним є те, що станом на тепер обмеження осіб

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
одяг за сезоном – не більше двох комплектів; взуття за сезоном – не більше однієї пари; труси, панчохи (шкарпетки), носові хустинки – не більше трьох пар; діловий костюм, спортивний костюм – по одному комплекту; спортивне взуття, кімнатні або спортивні тапочки – по 1 парі; постільні речі, рушник – 1 комплект; ... підручники й навчальне приладдя, література, газети, періодичні видання, у тому числі релігійного змісту, – до 10 примірників; телевізори – 1 на камеру (~~без можливості перегляду відео за допомогою переносних пристроїв збереження інформації, а також~~ виходу в мережу Інтернет).	***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** телевізори – **не менше** 1 на камеру (**без функціонуючої** можливості виходу в мережу Інтернет); холодильники – **не менше одного холодильника на камеру, а якщо розміри камери є достатніми, то за згодою адміністрації СІЗО допускається встановлення більше, ніж одного холодильника;** **мультиварки – не менше однієї на камеру, а за погодженням із адміністрацією СІЗО допускається встановлення більше, ніж однієї мультиварки.** **Ув'язненим та засудженим дозволяється мати будь-які незаборонені продукти харчування, одяг, взуття та інші особисті речі у кількості, що не створює значних незручностей для інших осіб, які тримаються у камері.**	в СІЗО є більш суттєвими, аніж обмеження засуджених у колоніях. Натомість, враховуючи презумпцію невинуватості, ці обмеження повинні бути якомога менш обтяжливими та застосовуватися тільки з огляду на справді обґрунтовані міркування. В будь-якому разі, вони не повинні бути більшими, ніж обмеження засуджених. Винятком є тільки ті обмеження на контакти із зовнішнім світом, які можуть бути необхідними в рамках слідства. У свою чергу, і ці обмеження також повинні бути винятками, а не правилом, як це зараз в Україні (див. розроблений нами проект закону №2291а). Виходячи із озвучених засад, були розроблені зміни до цих норм з метою мінімізації обмежень прав з урахуванням обґрунтованих цілей та з метою реалізації принципу пропорційності обмежень прав (детальніше щодо питань теорії обмежень прав в'язнів див.: Човган В. О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – 608 с.).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Якщо предмети і речі, що зберігаються на складі, знадобляться ув'язненому чи засудженому і не будуть перевищувати встановленої ~~цими Правилами~~ кількості, вони на підставі заяви видаються власникам. Предмети і речі, що вийшли з ладу внаслідок користування ними, за письмовою заявою власника знищуються **службовими особами** СІЗО або за заявою передаються його родичам. Про знищення **службовими** особами СІЗО складається акт, з яким ув'язнений або засуджений ознайомлюється під підпис, та додається до його особової справи.	**Якщо вищезазначені предмети і речі перевищують допустиму кількість, вони здаються на склад СІЗО. Ув'язнені та засуджені можуть передавати свої особисті речі на склад за заявою до адміністрації СІЗО.** Якщо предмети і речі, що зберігаються на складі, знадобляться ув'язненому чи засудженому і не будуть перевищувати встановленої кількості, вони на підставі заяви видаються власникам. Предмети і речі, що вийшли з ладу внаслідок користування ними, за письмовою заявою власника знищуються службовими особами СІЗО або за заявою передаються його родичам. Про знищення службовими особами СІЗО складається акт, з яким ув'язнений або засуджений ознайомлюється під підпис, та додається до його особової справи.	Окрім того з точки зору юридичної техніки не є правильним спочатку врегульовувати детальний перелік заборонених предметів, а потім вказувати на допустиму кількість дозволених предметів. Тим не менш у чинних ПВР СІЗО змішуються два типи правового регулювання: загально-дозволений (дозволено те, що не заборонено) та спеціально-дозволений (дозволено тільки те, що прямо передбачено). Таке змішування суперечить засадам теорії права. Ми пропонуємо інший варіант вирішення окресленої проблеми: вилучити норми зберігання продуктів харчування та одягу і зазначити, що ув'язненим і засудженим дозволяється зберігати незаборонені предмети у кількості, що не спричиняє незручності для інших осіб. Звісно, йдеться про оціночну категорію, але це забезпечує гнучкість у питанні обмежування прав так, як це передбачають міжнародні стандарти (див.: Човган В.О. Там само).
Ув'язнені та засуджені мають право мати при собі в камері по одній сумці з особистими речами, які зберігаються під ліжками, для чого можуть обладнуватися спеціальні скрині. ~~Інші речі здаються на зберігання на склад та видаються відповідно до чинного законодавства.~~	Ув'язнені та засуджені мають право мати при собі в камері по **дві сумки** з особистими речами, які зберігаються під ліжками, для чого можуть обладнуватися спеціальні скрині.	Зазначені зміни можуть тягнути за собою необхідність змін до Порядку забезпечення речовим майном та норм належності речового майна для засуджених, які відбувають покарання в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах (Наказ Міністерства юстиції України 20.02.2012 № 280/5).
5.3. Комплексна перевірка СІЗО проводиться один раз на п'ять років Міністерством юстиції України і один раз на два роки міжрегіональним управ-	5.3. Комплексна перевірка СІЗО проводиться один раз на п'ять років Міністерством юстиції України і один раз на два роки міжрегіональним управ-	Зміни спрямовані на покращення впровадження внутрішніх пенітенціарних інспекцій в Україні у відповідності до кращих практик країн ЄС. Одним із

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
лінням з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (далі – міжрегіональне управління). Через 6 місяців після проведення комплексної перевірки проводиться контрольна перевірка стану усунення виявлених під час інспектування недоліків. Результати та матеріали перевірок, здійснених міжрегіональним управлінням, надсилаються для контролю до Міністерства юстиції України.	лінням з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (далі – міжрегіональне управління). Через 6 місяців після проведення комплексної перевірки проводиться контрольна перевірка стану усунення виявлених під час інспектування недоліків. Результати та матеріали перевірок, здійснених міжрегіональним управлінням, надсилаються для контролю до Міністерства юстиції України. **За результатами кожної комплексної перевірки та контрольної перевірки складається звіт із описом виявлених проблем та рекомендацій (із зазначенням стану виконання кожної з них), який оприлюднюється у відкритому доступі.**	елементів ефективних пенітенціарних інспекцій є оприлюднення публічного звіту.
Розділ II. Підстави та порядок приймання у СІЗО ув'язнених і засуджених		
3.1. Приймання від конвою ув'язнених і засуджених здійснюється черговим помічником або заступником чергового помічника.	3.1. Приймання від конвою ув'язнених і засуджених здійснюється черговим помічником або заступником чергового помічника. **Таке прийняття має відбуватися у доброзичливій атмосфері та з повагою до людської гідності.**	Етап прийняття до пенітенціарної установи має особливе значення для встановлення у подальшому позитивних відносин між в'язнями та персоналом. Враховуючи, що такі відносини є передумовою для впровадження динамічної безпеки, варто особливо підкреслити необхідність доброзичливої атмосфери та поваги при такому прийнятті. Це набуває особливого значення в національному контексті, коли прийняття до установ часто здійснюються у формальному дусі або, гірше того, у дусі залякування (очікування засудженими «переклички» після виходу

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		із конвойного автомобіля у позиції руки за головою, сидячи навприсядки і т.ін.).
3.8. Результати особистого обшуку ув'язнених і засуджених, які прибули до СІЗО, оформлюються протоколом особистого обшуку ув'язненого (засудженого) за формою згідно з додатком 3 до цих Правил, у якому зазначаються всі вилучені речі та який підписується посадовими особами СІЗО, які проводили обшук, і ув'язненим (засудженим), якого обшукували. Відмова ув'язненого чи засудженого підписати протокол та його претензії, заявлені під час обшуку, зазначаються в протоколі.	3.8. Результати особистого обшуку ув'язнених і засуджених, які прибули до СІЗО, оформлюються протоколом особистого обшуку ув'язненого (засудженого) за формою згідно з додатком 3 до цих Правил, у якому зазначаються всі вилучені речі та який підписується посадовими особами СІЗО, які проводили обшук, і ув'язненим (засудженим), якого обшукували. **Відмова ув'язненого чи засудженого підписати протокол зазначається в протоколі. Зауваження, висловлені під час обшуку, зазначаються у протоколі відповідним співробітником СІЗО, а за бажанням засудженого чи ув'язненого вони мають право зазначити такі зауваження власноруч. Копія протоколу надається ув'язненому (засудженому).**	Право надавати пояснення до протоколу власноруч є загальноприйнятим в рамках адміністративного процесу. Воно цілком узгоджується із процедурою обшуків та створює додаткову гарантію для оскарження необґрунтованих обшуків. Обшуки – це втручання у приватність навіть у в'язниці, а тому вони повинні здійснюватися із забезпеченням права на належне оскарження. Передумовою такого оскарження є копія рішення, яким зафіксовано такий обшук.
3.9. Ув'язнені і засуджені, які прибули до СІЗО (у тому числі ті, які прямують транзитом), проходять первинний медичний огляд лікарем або фельдшером у медичному кабінеті збірного відділення, гігієнічне миття та дезобробку особистого одягу з метою виявлення осіб, які становлять епідемічну загрозу для оточення або потребують невідкладної медичної допомоги відповідно до законодавства.	3.9. Ув'язнені і засуджені, які прибули до СІЗО (у тому числі ті, які прямують транзитом), проходять первинний медичний огляд лікарем або фельдшером у медичному кабінеті збірного відділення, гігієнічне миття та дезобробку особистого одягу з метою виявлення осіб, які становлять епідемічну загрозу для оточення або потребують невідкладної медичної допомоги відповідно до законодавства. **Вони підлягають обов'язковому тілесному огляду на наявність тілесних ушкоджень.**	Ще у перших Загальних доповідях Комітету з запобігання катуванням містилися вимоги про необхідність складання за результатами огляду документа, який фіксував би твердження ув'язненого чи засудженого, які стосуються медичного обстеження (включаючи опис ним його стану здоров'я, а також будь-які твердження щодо неналежного поводження); вичерпний опис об'єктивних медичних показників; міркування медичного працівника з огляду на твердження засудженого та об'єктивні медичні показники,

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	Медичний огляд проводиться поза межами чутності і (якщо медичний працівник не бажає іншого в кожному конкретному випадку) поза межами видимості немедичного персоналу. **У разі виявлення під час медичного огляду фізичних ушкоджень складається медичний рапорт, зміст якого повинен містити:** **1) твердження ув'язненого (засудженого), які стосуються медичного обстеження (включаючи опис ним його стану здоров'я, а також будь-які твердження щодо неналежного поводження);** **2) вичерпний опис об'єктивних медичних показників;** **3) міркування медичного працівника з огляду на твердження ув'язненого (засудженого) та об'єктивні медичні показники, а також обґрунтування того, чи знаходяться вони у стані відповідності між собою.** **Додатково до медичного рапорту складається «карта» тілесних ушкоджень, в якій позначається розташування тілесних ушкоджень, а також здійснюється фотографування ушкоджень. Знімки та «карта» тілесних ушкоджень додаються до рапорту.** **Після складання рапорту його копії та копії додатків протягом трьох діб обов'язково направляються до відповідних органів прокуратури та міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юс-**	а також обґрунтування того чи знаходяться вони у стані відповідності між собою. Так, вони були висловлені, наприклад, у п. 53 2-ої Загальної доповіді 1992 року (Ref.: CPT/Inf (92) 3), а також пп. 60–61 3-ої Загальної доповіді 1993 року (Ref.: CPT/Inf (93) 12). Найбільш комплексно ці стандарти були викладені у Загальній доповіді Комітету 2013 року (CPT/Inf (2013) 29), у якій були спеціально розглянуті питання порядку медичного документування будь-яких тілесних ушкоджень. Наприклад, про зміст рапорту йдеться у п. 74 цього документу, про необхідність «автоматичного» надсилання медичним працівником рапорту відповідальним за розслідування незалежним органам навіть без згоди самого ув'язненого (засудженого), якщо у нього виявлено тілесні ушкодження – у п. 77. При цьому необхідність надсилати такий рапорт, не враховуючи бажання ув'язненого (засудженого), підкреслюється особливо. Про потребу складання «карти медичних ушкоджень», а також фотографування ушкоджених ділянок тіла йдеться й у згаданому п. 74 цієї ж Доповіді. Про те, що обстеження має бути проведено протягом 24 годи після прийняття до установи вказується у п. 73. Про необхідність проведення обстеження поза межами чутності в видимості зазначено у п. 76. Варто зауважити, що ці ж стандарти неодноразово висловлювалися Комітетом за результатами візитів в Україну.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	тиції незалежно від бажання ув'язненого (засудженого) чи адміністрації СІЗО. **Ув'язнений (засуджений) повинен мати доступ до рапорту та додатків до нього, а також мати можливість знімати копії з них.**	Наприклад, у п. 30 Доповіді за результатами візиту у 2012 році детально окреслюються необхідні складові медичного рапорту та деякі інші стандарти, що знайшли відображення у наших пропозиціях. Зазначені зауваження робились і у інших попередніх доповідях за результатами візитів в Україну.
3.13. Усі ув'язнені та засуджені, які прибули до СІЗО, підлягають обов'язковому тілесному огляду на наявність тілесних ушкоджень відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.	***Вилучити.***	Вилучення норми узгоджується із вищезазначеними змінами щодо медичних оглядів. Разом з тим сам Порядок взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту має бути змінений з метою врахування вищезазначених змін (це має бути відображено у відповідному додатку).
4.2. Переведення ув'язнених з одного СІЗО до іншого, що розташований у межах однієї області чи Автономної Республіки Крим, здійснюється за письмовим розпорядженням начальника міжрегіонального управління з обов'язковим письмовим повідомленням про це особи чи органу, які здійснюють кримінальне провадження, та відповідного прокурора, який здійснює нагляд за	4.2. Переведення ув'язнених (засуджених) з одного СІЗО до іншого, **що розташований у межах територіальної юрисдикції** одного міжрегіонального управління, **здійснюється у виняткових випадках, якщо є підстави вважати, що існує загроза життю чи здоров'ю ув'язнених (засуджених) або персоналу СІЗО** за письмовим розпорядженням начальника міжрегіонального управління	Зміни відображають реорганізацію структури Державної кримінально-виконавчої служби у зв'язку зі створенням міжрегіональних управлінь. Окрім того, вони створюють додатковий інструмент для забезпечення безпеки осіб у СІЗО: переведення осіб, які представляють ризик для безпеки у конкретному СІЗО, до інших установ. Практика свідчить, що такий інструмент набуває особливої

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
додержанням законів при проведенні досудового розслідування.	з обов'язковим письмовим повідомленням про це особи чи органу, які здійснюють кримінальне провадження, та відповідного прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів при проведенні досудового розслідування.	актуальності у випадках загрози з боку окремих груп ув'язнених негативної спрямованості.
Розділ III. Особливості розміщення в СІЗО ув'язнених і засуджених		
1.5. Ув'язнені і засуджені, підозрювані або обвинувачені в одному кримінальному провадженні за наявності письмового розпорядження слідчого або слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження, тримаються окремо. Ізольовано від інших тримаються: ... особи, які притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені за особливо тяжкі злочини.	1.5. Ув'язнені і засуджені, підозрювані або обвинувачені в одному кримінальному провадженні за наявності письмового розпорядження слідчого або слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження, тримаються окремо. **За відсутності письмового розпорядження такі особи за їх письмовою згодою тримаються разом.** Ізольовано від інших тримаються: ... особи, які притягуються до кримінальної відповідальності **(за наявності заяви про ізольоване тримання від однієї з них)** або засуджені за особливо тяжкі злочини.	На практиці відсутність такого рішення часто обертається забороною тримання співучасників у одній камері, тоді як таке тримання може полегшувати негативні наслідки тримання в умовах ув'язнення для психіки. З цією метою необхідне уточнення. Якщо проти такого тримання немає заперечень, то воно не повинно бути забороненим, адже головною ідеєю цієї норми є забезпечення особистої безпеки.
1.9. У разі підтвердження інформації про реальну загрозу життю і здоров'ю ув'язненого чи засудженого, з метою збереження даних досудового розслідування, захисту від можливих посягань та запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності на те медичних підстав, за вмотивованою постановою про	1.9. У разі підтвердження інформації про реальну загрозу життю і здоров'ю ув'язненого чи засудженого, з метою збереження даних досудового розслідування, захисту від можливих посягань та запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності на те медичних підстав, за вмотивованою постановою про	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
переведення ув'язненого (засудженого) в одиночну камеру (додаток 5), санкціонованою прокурором, він може триматися в одиночній камері. Застосування цього заходу до неповнолітніх не допускається, а в разі виникнення загрози їх життю вони переводяться до іншої маломісної або загальної камери.	переведення ув'язненого (засудженого) в одиночну камеру (додаток 5), санкціонованою прокурором, він може триматися в одиночній камері. **Тримання в одиночній камері здійснюється і у випадку заяви ув'язненого (засудженого) про існування загрози його життю і здоров'ю.** Застосування цього заходу до неповнолітніх не допускається, а в разі виникнення загрози їх життю вони переводяться до іншої маломісної або загальної камери.	Пропонується закріпити право на особисту безпеку без необхідності додаткової санкції прокурора. Це право повинно бути подібним до права засуджених у відповідності до статті 10 КВК.
1.10. Переведення ув'язнених (засуджених) з однієї камери в іншу здійснюється з письмового дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, а у разі їх відсутності – заступника начальника СІЗО або чергового помічника.	1.10. Переведення ув'язнених (засуджених) з однієї камери в іншу здійснюється з письмового дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, а у разі їх відсутності – заступника начальника СІЗО або чергового помічника. **Такі переведення не можуть бути регулярними та повинні бути винятком і застосовуватися тільки з метою уникнення загрози життю чи здоров'ю ув'язнених (засуджених) або з метою покращення умов їх тримання (за згодою).**	Систематичні переведення з однієї камери до іншої неодноразово критикувались Комітетом у контексті довічного позбавлення волі. Як наслідок, у 2014 році відповідна норма ПВР УВП була скасована. Однак, не дивлячись на висловлену Комітетом позицію щодо недопустимості систематичних переведень, такі переведення ув'язнених та засуджених продовжують і надалі практикуватись в українських СІЗО. Це призводить до негативних психологічних наслідків. Наприклад, якщо особа пристосувалась проживати у одній камері, облаштувала її, то переведення до іншої камери може розглядатись як таке, що має певною мірою каральний характер. Виняток становлять випадки переведення **з** метою уникнення загрози життю чи здоров'ю ув'язненого (засудженого) або з метою покращення умов їх тримання (за згодою).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
		На додаток, така норма стимулюватиме ініціативи щодо кращого облаштування та підтримки порядку ув'язненими (засудженими) у власній камері.
Відсутня.	**У холодну пору року температура в жилих приміщеннях СІЗО підтримується на рівні не нижче плюс 18 °С, а у теплу пору року – не вище плюс 26 °С**.	Відсутність врегулювання максимально допустимої температури в житлових приміщеннях є суттєвим недоліком чинних ПВР. На практиці у теплу пору року температура у деяких камерах може досягати 30°С. Це не тільки є негігієнічним, а й може потенційно розглядатися як катування або принижуюче людську гідність поводження (тим більше в умовах одноразового душу на тиждень). При встановленні максимально допустимої температури слід враховувати положення Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень (ДСН 3.3.6.042-99, Постанова №42 від 01.12.1999).
Відсутня.	**Не менше двох разів на сім днів ув'язненим (засудженим) організовується миття в лазні з обов'язковою зміною натільної та постільної білизни, а за потреби – стрижка волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів та дезінсекція одягу**. **Ув'язнені (засуджені), які працюють, хворі, а також жінки мають право митися у лазні щоденно. Якщо температура повітря навколишнього середовища перевищує 30 °С, усі ув'язнені (засуджені) мають право митися у лазні щоденно.**	Правило 19. 4 Європейських в'язничних правил передбачає, що «щонайменше в'язень має мати право двічі митися у душі або частіше, якщо необхідно». Крім того, наприклад, у доповіді КЗК за результатами візиту у 2009 році (п. 89) рекомендував українській владі збільшити частоту приймання душу. Такі ж рекомендації висловлювалися ще у 1999 році (п. 41). Про необхідність щоденного доступу до душу хворих на туберкульоз йдеться у п. 135 Доповіді про візит в Україну 2009 року. Така ж рекомендація вже висловлювалася КЗК у 2005 році.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		У пропонованих нормах міститься додаткова гарантія забезпечення належної гігієни в СІЗО щодо окремих категорій ув'язнених та засуджених, які мають особливі потреби (жінки, хворі).
2.2. Кожна камера обладнується робочим (денним) та черговим (нічним) освітленням, а також штепсельними розетками для підключення електроприладів. Керування освітленням та розетками здійснюється вимикачами, що встановлюються з боку коридору біля вхідних дверей. Розетки вмикаються адміністрацією СІЗО у час, визначений розпорядком дня. У нічний час доби (з 22-ї години до 6-ї години) камери повинні освітлюватись за допомогою чергового (нічного) освітлення.	2.2. Кожна камера обладнується робочим (денним) та черговим (нічним) освітленням, а також штепсельними розетками для підключення електроприладів. Керування освітленням та розетками здійснюється вимикачами, що встановлюються з боку коридору біля вхідних дверей, **а також зсередини камери**. Розетки вмикаються адміністрацією СІЗО у час, визначений розпорядком дня. **У нічний час доби (з 22-ї години до 6-ї години) освітлення у камерах не вмикається. У виняткових випадках у нічний час доби може вмикатись нічне освітлення з метою полегшення спостереження персоналом СІЗО у разі наявності реальної загрози життю чи здоров'ю окремих ув'язнених (засуджених). Про таке освітлення адміністрація СІЗО приймає постанову із зазначенням мотивації та строку її дії, який не може перевищувати 14 днів. Цей строк може бути одноразово продовжено на такий самий період новою постановою, яка повинна містити додаткову мотивацію. Копія таких постанов видається ув'язненому (засудженому), якого вона стосується.**	Міжнародні стандарти поводження із ув'язненими свідчать про неправомірність використання постійного нічного освітлення. В першу чергу, йдеться про доповіді Комітету із запобігання катуванням та рішення Європейського суду з прав людини. Ще у своїй доповіді за результатами візиту в Україну 1998 року Комітет назвав цілодобове штучне освітлення хибним та рекомендував виправити цей недолік. У Доповіді щодо візиту в Україну 2000 року він нагадав рекомендацію переглянути систему постійного освітлення вночі (п. 73). На це зауваження українська влада відповіла, що система електричного освітлення була обладнана (після візиту) пристроєм для того, щоб її вмикати за необхідності вночі (стор. 28 англомовної відповіді уряду на доповідь). Також на сторінці 32 цієї відповіді уряд вказав, що було забезпечено подання освітлення низького та звичайного вольтажу у відповідності до графіку. Тобто було забезпечено так зване «чергове нічне освітлення». Як наслідок, у Доповіді щодо візиту у 2002 році Комітет висловив два зауваження з цього приводу. По-перше, влада у відповіді на Доповідь Комітету

		Обґрунтування / Пояснення
		про візит 2000 року надала хибну інформацію щодо зміни практики постійного освітлення вночі в окремих установах (п. 95): «В обох установах у камерах для довічно ув'язнених штучне освітлення було включено постійно, хоча в Житомирі яскравість світла вночі зменшувалася. Це суперечить відповіді Уряду України на доповідь КЗК про візит 2000 року, де було зазначено, що в камерах для довічного ув'язнення була встановлена система електричного освітлення, що дозволяє, за необхідності, увімкнути світло вночі для контролю над ув'язненими». По-друге, було рекомендовано, щоб освітлення не включалося в нічний час взагалі (навіть за умови зменшення яскравості), за винятком випадків гострої потреби (п. 100). У Доповіді про візит 2005 року Комітетом було ще раз нагадано цю рекомендацію (п. 108): «Штучне освітлення задовільне, але світло залишається включеним, хоча й менш інтенсивним, у нічний час... Щодо проекту нового відділення (йдеться про створення нового відділення, яке би мало відповідати міжнародним стандартам – прим. авт.), КЗК не рекомендує ніяких удосконалень даних камер, крім перегляду практики постійного освітлення камер вночі. Світло вночі варто включати тільки за потребою». На сьогодні існує низка рішень Європейського суду, в яких використання цілодобового штучного освітлення в установах виконання покарань розглядається як одна з умов, які у своїй сукупності можуть становити порушення статті 3 Конвенції, яка забороняє катування, нелюдське чи таке, що принижує людську гідність, поводження чи покарання. У справі Устянцева проти України (Ustyantsev) Європейський суд встановив порушення статті 3 Конвенції. До встановлення порушення, серед іншого, призвело перебування в умовах цілодобового освітлення в СІЗО (§§ 71-72). Так само, наприклад, у рішенні по справі Stepuleac проти Молдови Суд розглядав цю умову серед таких, що суперечать статті 3 Конвенції. У рішенні по справі Arefyev проти Росії Суд розглядав як порушення статті 3 умови тримання у слідчому ізоляторі, а серед описаних умов було і освітлення, яке функціонувало цілодобово. В рішенні по справі Lyubimenko проти Росії було визнано порушення статті 3 Конвенції. Заявник скаржився на погані умови тримання в слідчому ізоляторі, серед них він називав постійно ввімкнене освітлення, що заважало йому спати. У рішенні по справі Gubkin проти Росії заявник також серед іншого скаржився на постійне, цілодобове освітлення в слідчому ізоляторі як таке, що заважає йому спати. Загалом аналіз зазначеної та іншої практики ЄСПЛ свідчить, що цілодобово ввімкнене світло є однією із поширених характеристик тюремних систем у колишніх країнах Радянського Союзу.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
2.3. Розміщення у прогулянкових двориках спортивного інвентарю, окрім перекладин та брусся, забороняється. На дверях прогулянкових дворіків обладнуються кватирки для зняття (надівання) наручників.	2.3. **У прогулянкових двориках розміщуються перекладини, паралельні бруси, шведська стінка, лавка, а також можуть розміщуватися інші предмети спортивного інвентарю, незабороненого цими Правилами. Прогулянкові дворики повинні мати достатньо простору для нормального здійснення фізичних вправ. Вони мають бути обладнані таким чином, щоб не перешкоджати потраплянню природного освітлення та мати щиток для захисту від опадів.** На дверях прогулянкових дворіків обладнуються кватирки для зняття (надівання) наручників.	Щодо необхідності забезпечення належного розміру прогулянкових дворіків, щоб дозволити нормально здійснювати фізичні вправи див., наприклад, рекомендацію КЗК у доповіді щодо візиту в Україну у 2012 році. У нормі пропонується додаткове облаштування дворіків лавкою та шведською стінкою, а також можливість облаштування їх іншими предметами спортивного інвентарю. Передбачається також, що обладнання дворіків не повинно перешкоджати сонячному освітленню. Окрім того дворики повинні бути обладнані щитками (т.зв. «козирками») для захисту від дощу/снігу тощо.
2.5. Для забезпечення належного нагляду та контролю за поведінкою ув'язнених і засуджених, а також інших осіб можуть застосовуються технічні засоби, у коридорах, прогулянкових двориках, приміщеннях, камерах, карцерах та стаціонарах медичних частин СІЗО установлюються відеокамери, на вікнах камер встановлюються додаткові технічні засоби виявлення. Адміністрація зобов'язана письмово ознайомити ув'язнених і засуджених під їх особистий підпис про застосування технічних засобів нагляду і контролю.	2.5. Для забезпечення належного нагляду та контролю за поведінкою ув'язнених і засуджених, а також інших осіб можуть застосовуються технічні засоби. У коридорах, прогулянкових двориках, **нежитлових** приміщеннях, установлюються відеокамери, на вікнах камер встановлюються додаткові технічні засоби виявлення. Адміністрація зобов'язана письмово ознайомити ув'язнених і засуджених під їх особистий підпис про застосування технічних засобів нагляду і контролю. **Встановлення відокамер у житлових приміщеннях допускається у виняткових випадках для забезпечення порядку та безпеки, а також у разі, якщо існує високий ризик вчинення або підготовки**	Створення гарантій від невиправданого втручання у приватність в'язнів шляхом відеоспостереження вимагається міжнародними стандартами. У Доповіді про візит Комітету в Україну у 2012 році було висловлено низку підходящих рекомендацій щодо відеоспостереження за особами, довічно позбавленими волі (п. 52). Ці рекомендації мають загальний характер та повною мірою стосуються і інших засуджених, а також ув'язнених: «Утримання всіх жінок і чоловіків, які відбувають довічне ув'язнення, під постійним відеоспостереженням у своїх камерах є ще одним прикладом занепокоєння Комітету. У колонії № 89 делегація зауважила,

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	до вчинення правопорушення у цих приміщеннях. Про таке застосування приймається обґрунтоване рішення із зазначенням підстав, мотивів та тривалості його дії. За заявою ув'язненого (засудженого), за яким ведеться відеоспостереження у житловому приміщенні, йому видається копія такого рішення із зазначенням порядку оскарження. Рішення має переглядатися кожних три місяці та може бути продовжено за умови додаткової мотивації. **Застосування відеоспостереження повинно бути мінімально необхідним та спрямованим лише на досягнення інтересів національної та громадської безпеки країни чи внутрішнього порядку і безпеки в установі, запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або захисту прав і свобод інших осіб. Таке втручання повинно бути пропорційним та застосовуватися тільки у випадках, коли його цілі не можна досягнути іншим, менш обмежуючим способом.** **У разі застосування відеоспостереження відеозапис має зберігатись щонайменше протягом 48 годин, а у разі інциденту – до завершення відповідного розслідуванням, але не менше трьох років.** **Не допускається застосування відоспостереження у лазнях, туалетах та кімнатах психоемоційного розвантаження.**	що в одній камері навіть туалет знаходився в межах охоплення відеоспостереження. КЗК згоден, що відеоспостереження в камерах може бути корисною гарантією в окремих випадках, наприклад, коли людина вважається такою, що викликає стурбованість щодо ризику членоушкодження або самогубства, або якщо є конкретні підозри, що засуджений здійснює в камері певні дії, які можуть поставити під загрозу безпеку. Проте будь-яке рішення про застосування відеоспостереження стосовно конкретного засудженого повинно завжди ґрунтуватися на індивідуальній оцінці реальних ризиків і повинно переглядатися часто та на регулярній основі. Необхідно також вжити заходів для забезпечення того, щоб ув'язнені підлягали відеоспостереженню за умови дотримання гарантії розумного ступеню конфіденційності під час використання ними туалету / санвузла. Відеоспостереження є серйозним втручанням у приватне життя ув'язнених і робить режим ще більш репресивним, зокрема, під час застосування протягом тривалого часу. Таким чином Комітет виступає проти систематичності встановлення відеоспостереження в камерах і вважає, що ресурси, що виділяються на таке установлення, можуть бути використані з більшою користю шляхом взаємодії персоналу з ув'язненими, які представляють високий ризик. У разі встановлення камери відеоспостереження в'язні повинні бути детально поінфор-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		мовані про це. Крім того, важливо, щоб відповідні записи зберігалися протягом не менше 48 годин у всіх випадках і на невизначений строк у разі, якщо трапиться якийсь інцидент. Комітет рекомендує, щоб українська влада переглянула використання відеоспостереження в камерах пенітенціарних установ і прийняла детальні регулятивні норми, з урахуванням цих зауважень». Окремі положення, які повинні бути використані для розроблення норм про втручання у право на приватність засуджених шляхом відеоспостереження, були висловлені Комітетом у зв'язку з застосуванням відеоспостереження до Ю. В. Тимошенко (п. 64, 65 Доповіді): «Делегація також підкреслила, що заходи безпеки, які застосовувалися до пані Тимошенко, не можуть вважатися пропорційними. Ці заходи включали в себе використання постійного відеоспостереження протягом декількох місяців поспіль... На жаль, українська влада не надала інформацію про будь-які індивідуальні оцінки реальних ризиків, які могли б виправдати використання відеоспостереження в колонії № 54 або в лікарні».
Розділ IV. Забезпечення режиму тримання у слідчих ізоляторах		
2.2. У вихідні і святкові дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки у СІЗО організовується цілодобове чергування адміністрації СІЗО.	2.2. У вихідні і святкові дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки у СІЗО **за рішенням начальника СІЗО** організовується цілодобове чергування адміністрації СІЗО.	Уточнення спрямоване на забезпечення визначеності змісту юридичної норми.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
4.2. Забороняється виведення ув'язнених і засуджених з камер на побачення, а також за викликами під час прийому-здачі чергування (не більше однієї години), прийому їжі (сніданок, обід, вечеря) згідно з розпорядком дня, а також у нічний час (з 22-ї години до 6-ї години).	4.2. Забороняється виведення ув'язнених і засуджених з камер на побачення, а також за викликами під час прийому-здачі чергування (не більше однієї години), прийому їжі (сніданок, обід, вечеря) згідно з розпорядком дня, **за винятком випадків, коли про таке виведення просить ув'язнений (засуджений)**, а також у нічний час (з 22-ї години до 6-ї години).	Прийом їжі є суб'єктивним правом. Ув'язнені повинні мати можливість вирішувати скористатись ним чи ні, а особливо у випадках, коли потрібно пропустити прийом їжі для реалізації іншого права (наприклад, права на побачення). Відвідувачі не завжди можуть чекати поки закінчиться прийом їжі чи інші заходи згідно з розпорядком дня.
4.4. З повідомленням про направлення кримінального провадження з одного органу в інший, відповідями на звернення, скаргами, клопотаннями тощо ув'язнені і засуджені ознайомлюються під розписку за формою згідно з додатком 7 до цих Правил, яка долучається до їхніх особових справ.	4.4. З повідомленням про направлення кримінального провадження з одного органу в інший, ув'язнені і засуджені ознайомлюються під розписку за формою згідно з додатком 7 до цих Правил, яка долучається до їхніх особових справ. **Відповіді на звернення ув'язнених або засуджених (заяви, скарги, клопотання тощо) вручаються їм під підпис без ознайомлення зі змістом відповіді персоналом СІЗО. За згодою ув'язненого (засудженого) допускається вручення копії відповіді без вручення оригіналу.**	Стаття 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачає: «з відповідями на заяви, скарги та листи адміністрація ознайомлює осіб, взятих під варту, під розписки, які додаються до їх особистих справ». Однак ця стаття не передбачає ознайомлення зі змістом таких відповідей. З метою попередження обмеження права на звернення шляхом ознайомлення зі змістом відповідей адміністрацією СІЗО пропонується чітко визначити їх конфіденційний характер. Це також сприятиме покращенню реалізації права на скаргу.
4.5. Для відправки ув'язнених і засуджених для участі у слідчих діях або судових засіданнях за межами СІЗО ув'язнені і засуджені виводяться з камер та на період оформлення відповідних документів розміщуються у приміщеннях збірного відділення строком не більше двох годин з додержанням вимог ізоляції.	4.5. Для відправки ув'язнених і засуджених для участі у слідчих діях або судових засіданнях за межами СІЗО ув'язнені і засуджені виводяться з камер та на період оформлення відповідних документів розміщуються у приміщеннях збірного відділення строком **не більше однієї години** з додержанням вимог ізоляції **та забороною куріння.**	Поширеними є скарги ув'язнених на тримання у збірному відділенні. Тривале тримання у занадто обмеженому просторі, а також куріння у ньому може мати серйозні негативні наслідки для здоров'я, особливо для ув'язнених, які не курять.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
5.1. Огляди й обшуки приміщень та території СІЗО, а також особистий обшук ув'язнених і засуджених та огляд їх особистих речей проводяться в порядку, установленому законодавством. Не допускається пошкодження інвентарю, інженерно-технічних засобів охорони та іншої власності СІЗО, а також речей та предметів ув'язнених і засуджених.	**5.1. Усі обшуки мають здійснюватися тільки за обґрунтованої підозри наявності у особи предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких ув'язненим (засудженим) заборонено. При цьому спосіб та частота втручання у приватність шляхом обшуків має зводитись до суворого мінімуму, необхідного для досягнення обґрунтованих цілей безпеки та порядку. Обшуки мають проводитися у спосіб, що поважає людську гідність і приватність, а також принципи пропорційності та необхідності. Вони не можуть проводитися з метою залякування засуджених.** **Під час проведення оглядів й обшуків приміщень та території СІЗО, а також особистих обшуків ув'язнених і засуджених та огляду їх особистих речей не допускається пошкодження інвентарю, інженерно-технічних засобів охорони та іншої власності СІЗО, а також речей та предметів ув'язнених і засуджених.**	Такі зміни вимагаються Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року». Зокрема, у пункті 32.7 цього документа вказується на необхідність: «Удосконалення правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань щодо порядку проведення обшуків в установах виконання покарань та попереднього ув'язнення з метою недопущення систематичних, без обґрунтованих підстав та вмотивованого рішення обшуків». Також запропоновані зміни враховують положення відповідних стандартів ЄСПЛ у цій сфері (наприклад, Valasinas v. Lithuania, 44558/98, Iwanczuk v. Poland, № 25196/94). Підкреслюємо, що пропонована редакція норм щодо обшуків розроблена з метою максимального врахування Правил Мандели (див. правила 50-52).
5.2. Особистий обшук може бути повним і неповним. Повному обшуку підлягають ув'язнені і засуджені під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при поміщенні до карцеру, а також при надходженні інформації про те, що ці особи мають предмети або речовини, заборонені до зберігання і використання. В останньому випадку обшук проводиться за розпорядженням начальника СІЗО або його заступника, за їх відсутності – чергового помічника.	5.2. Особистий обшук може бути повним і неповним. Повному обшуку підлягають ув'язнені і засуджені під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, а також **можуть підлягати при** поміщенні до карцеру **та при наявності обґрунтованої підозри підготовки вчинення правопорушень**. В останньому випадку обшук проводиться **із подальшим оформленням вмотивованого рішення про його застосування та вру-**	Див. вище.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
Повний обшук супроводжується ретельним оглядом тіла ув'язненого або засудженого, його одягу, взуття (у разі наявності – протезів). При цьому йому пропонується добровільно здати заборонені предмети та/або речовини і повністю роздягтися. Наклейки пластирів, гіпсові та інші пов'язки перевіряються під контролем медичного працівника.	**чення ув'язненому (засудженому) копії такого рішення. Такий обшук здійснюються тільки тоді, коли його цілей цілей не можна досягти іншими альтернативними способами, які менше обмежують права людини.** **Повний обшук відбувається поступово. Ув'язненому (засудженому)** пропонується добровільно здати заборонені предмети та/або речовини. **Спочатку ув'язненому (засудженому) пропонується зняти верхню частину одягу і відбувається обшук верхньої частини тіла. Після цього ув'язненому (засудженому) дозволяється одягнутись і відбувається роздягання та обшук нижньої частини тіла.** Наклейки пластирів, гіпсові та інші пов'язки перевіряються під контролем медичного працівника.	
5.3. Неповний обшук проводиться у разі виведення ув'язнених і засуджених з камер та поміщення до них. Під час неповного обшуку оглядаються одяг і взуття ув'язненого чи засудженого без його роздягання.	5.3. Неповний обшук **може проводитися** у **випадку** виведення ув'язнених і засуджених з камер та поміщення до них **у разі обґрунтованої підозри наявності в ув'язненого (засудженого) заборонених предметів або речовин**. Під час неповного обшуку оглядаються одяг і взуття ув'язненого чи засудженого без його роздягання.	Див. вище.
5.5. Огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в їх присутності ~~під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при переведенні в іншу камеру, стаціонар медичної частини або поміщенні в~~	5.5. Огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в їх присутності.	Обшук особистих речей ув'язнених та засуджених має завжди відбуватися у їх присутності. Такий підхід практикується у багатьох країнах ЄС. Норма, яка допускає можливість обшуку в присутності

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
~~карцер. У всіх інших випадках огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в присутності ув'язненого або засудженого, який чергує по камері~~.		чергового по камері не враховує, що ця особа може не користуватися довірою, а тому це може призводити до конфліктів.
6.4. Вилучені ~~в ув'язнених або засуджених~~ гроші та цінні речі і предмети, ~~отримані шляхом обману під час тримання у СІЗО або~~ власник яких не встановлений, передаються в дохід держави згідно з постановою начальника СІЗО про передачу заборонених для зберігання речей та предметів у дохід держави за формою згідно з додатком 9 до цих Правил, санкціонованою прокурором.	6.4. Вилучені гроші та цінні речі і предмети, власник яких не встановлений, передаються в дохід держави згідно з постановою начальника СІЗО про передачу заборонених для зберігання речей та предметів у дохід держави за формою згідно з додатком 9 до цих Правил, санкціонованою прокурором.	Встановлення того, що речі «отримані шляхом обману» передбачає встановлення особи власника. Якщо така особа встановлена, то незрозуміло чому відповідна власність має передаватись у дохід держави, а не повертатися власнику. Це не заважає здавати цю власність на зберігання на склад СІЗО, якщо це гроші чи цінні речі, які заборонені до зберігання ув'язненими та засудженими. Крім того, отримання майна шляхом обману – це злочин передбачений статтею 190 Кримінального кодексу України, а тому на рівні такого підзаконного акту, як ПВР не можна встановлювати свого роду альтернативний вид «конфіскації» майна.
7.5. Особам, які заходять на територію СІЗО, забороняється проносити із собою предмети, заборонені для зберігання та використання ув'язненими та засудженими. Пакети, сумки, речі та предмети вони здають на зберігання в спеціально обладнані приміщення. ...	7.5. Особам, які заходять на територію СІЗО, **за винятком осіб, які згідно з законом здійснюють відповідні контрольні функції щодо додержання законодавства та прав осіб, взятих під варту, та засуджених**, забороняється проносити із собою предмети, заборонені для зберігання та використання ув'язненими та засудженими. Пакети, сумки, речі та предмети вони здають на зберігання в спеціально обладнані приміщення. ...	Зміни передбачають виняток для «контролюючих органів», таких як Національний превентивний механізм, адже вони можуть потребувати використання відео- та аудіо- техніки, яка є забороненою для ув'язнених та засуджених, з метою фіксування порушень законодавства чи прав людини.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
7.6. ~~Посадові особи, які проводять особистий огляд, зобов'язані бути ввічливими і не допускати дій, що порушують права людини та принижують її гідність. Оглядові повинна передувати пропозиція пред'явити заборонені речі, предмети і речовини.~~ Огляд проводиться в окремому приміщенні і тільки особами однієї статі з особою, яка підлягає огляду. Забороняється проводити в одному приміщенні огляд декількох осіб одночасно.	7.6. Огляд проводиться в окремому приміщенні і тільки особами однієї статі з особою, яка підлягає огляду. Забороняється проводити в одному приміщенні огляд декількох осіб одночасно. Оглядові повинна передувати пропозиція пред'явити заборонені речі, предмети і речовини.	Вилучена норма охоплюється вищезазначеними змінами, які регулюють порядок проведення обшуків.
7.7. ... Для необхідності ознайомлення ув'язнених (засуджених) з документами, що містяться на електронних носіях, працівникам правоохоронних органів та захисникам з ~~письмового~~ дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, може бути дозволено використання комп'ютерної техніки, що знаходиться на балансі СІЗО.	7.7. ... Для необхідності ознайомлення ув'язнених (засуджених) з документами, що містяться на електронних носіях **або надійшли на електронну адресу СІЗО**, **ув'язненим (засудженим),** працівникам правоохоронних органів та захисникам з дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, **дозволяється** використання комп'ютерної техніки, що знаходиться на балансі СІЗО, **за наявності технічної можливості її використання у відповідний період часу**.	Зміни передбачають створення можливості для ознайомлення ув'язнених із документами, які зможуть надсилатися на електронну адресу СІЗО. Також спрощується порядок надання дозволу на таке ознайомлення керівництвом СІЗО.
9.1. Ув'язнені і засуджені, у тому числі поміщені до карцеру, мають право на щоденну прогулянку тривалістю не менше однієї години. Неповнолітнім, вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей у віці до трьох років, хворим з дозволу лікаря та за їх згодою прогулянка може бути збільшена до	9.1. Ув'язнені і засуджені, у тому числі поміщені до карцеру, мають право на щоденну прогулянку тривалістю не менше однієї години. Неповнолітнім, вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей у віці до трьох років, хворим з дозволу лікаря та за їх згодою прогулянка може бути збільшена до	Пропонована редакція розширює можливості займатися фізичною активністю для хворих ув'язнених (засуджених).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
двох годин. Тривалість прогулянки може зменшуватися за бажанням ув'язнених і засуджених у разі несприятливих погодних умов, а також адміністрацією СІЗО у разі виникнення надзвичайних обставин. Прогулянка для неповнолітніх та жінок з дітьми за їх згодою може бути замінена на заняття у спортивній залі чи розділена на дві частини тривалістю не менше ніж одна година кожна.	двох годин. Тривалість прогулянки може зменшуватися за бажанням ув'язнених і засуджених у разі несприятливих погодних умов, а також адміністрацією СІЗО у разі виникнення надзвичайних обставин. Прогулянка для неповнолітніх, жінок з дітьми **та хворих (з дозволу лікаря)** за їх згодою може бути замінена на заняття у спортивній залі чи розділена на дві частини тривалістю не менше ніж одна година кожна.	
3. У разі відмови ув'язнених чи засуджених від прогулянки вони залишаються в камері під постійним наглядом з боку посадових осіб СІЗО.	3. У разі відмови ув'язнених чи засуджених від прогулянки вони залишаються в камері під постійним наглядом з боку посадових осіб СІЗО. **Ув'язнений (засуджений) повинен підтвердити свою відмову від прогулянки підписом.**	Поширеними є випадки, коли ув'язненим не надавались прогулянки. При цьому стверджувалось, що прогулянка надавалась, адже ненадання прогулянки складно довести. Тому з метою уникнення таких випадків у майбутньому відмова від прогулянки повинна належним чином фіксуватися.
9.5. Для дострокового припинення прогулянки ув'язнені і засуджені можуть звернутися з проханням до чергового помічника, який доповідає про це адміністрації СІЗО для прийняття рішення по суті прохання.	**9.5. Для достроково-го припинення прогулянки ув'язнені і засуджені можуть звернутися до чергового помічника, після чого таку прогулянку має бути припинено за можливості забезпечення належної ізоляції.**	Низка формальних процедур, які потрібні для дострокового припинення прогулянки видається надмірною.
Розділ V. Заходи безпеки		
1.7. Наручники застосовуються за розпорядженням начальника СІЗО, його заступників, чергового помічника і його заступника, старшого по корпусному відділенню і начальника варти з переміщення ув'язнених і засуджених у випадках:	1.7. Наручники застосовуються за розпорядженням начальника СІЗО, його заступників, чергового помічника і його заступника, старшого по корпусному відділенню і начальника варти з переміщення ув'язнених і засуджених у випадках:	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
вчинення фізичного опору персоналу СІЗО, проявів буйства (до заспокоєння) або за наявності інформації, що ув'язнені або засуджені можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим; відмови від переміщення, слідування до карцеру; виведення з камер ~~та переміщення засуджених до довічного позбавлення волі~~, ув'язнених і засуджених, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію та захоплення заручників ~~з урахуванням фізичних вад ув'язнених і засуджених, а також стану їх здоров'я~~; переміщення після затримання ув'язненого або засудженого, який вчинив втечу; спроби самогубства, членоушкодження, нападу на ув'язнених і засуджених або інших осіб. Посадові особи СІЗО застосовують наручники, доки в цьому є нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. При застосуванні наручників руки ув'язненого чи засудженого тримаються за спиною, через кожні дві години посадовими особами СІЗО здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану його здоров'я. При цьому у разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою СІЗО складається обґрунтований рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту.	вчинення фізичного опору персоналу СІЗО, проявів буйства (до заспокоєння) або за наявності інформації, що ув'язнені або засуджені можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим; відмови від переміщення, слідування до карцеру; виведення з камер та переміщення ув'язнених і засуджених, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію та захоплення заручників; переміщення після затримання ув'язненого або засудженого, який вчинив втечу; спроби самогубства, членоушкодження, нападу на ув'язнених і засуджених або інших осіб. Посадові особи СІЗО застосовують наручники, доки в цьому є нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. **Наручники не повинні бути надмірно зажатими. Вони застосовуються з урахуванням фізичних вад та стану здоров'я. Ув'язнених (засуджених) не можна приковувати наручниками до фіксованих предметів.** При застосуванні наручників руки ув'язненого чи засудженого тримаються за спиною, через кожні дві години посадовими особами СІЗО здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану	На недопустимість систематичного застосування наручників до довічників на підставі самого їх статусу вказував КЗК (п. 102 Доповіді про візит до України у 2002 році, п. 91 Доповіді про візит у 2009 році та п. 49 Доповіді про візит у 2012 році). Це ж саме було нагадано у нещодавній Доповіді про візит у 2016 році (п. 62). Норма про врахування стану здоров'я перенесена нижче. Такі умови застосування наручників витікають із рекомендаці КЗК у пунктах 31, 32 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, за вказівкою лікаря та посадових осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. Про застосування наручників складається рапорт.	його здоров'я. При цьому у разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою СІЗО складається обґрунтований рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту. Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, **прийманні їжі,** за вказівкою лікаря та посадових осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. Про застосування наручників складається рапорт. **Забороняється застосування наручників до ув'язнених (засуджених), які перебувають у медичних закладах, за винятком випадків нагальної небезпеки оточуючим. Забороняється застосування наручників до інвалідів I та II групи.**	Нелогічною є відсутність можливості зняття наручників під час приймання їжі. Тим більше, що стосовно засуджених згідно з п. 20.2 ПВР УВП передбачається, що наручники знімаються при прийманні їжі. Окреме уточнення щодо заборони застосування наручників до в'язнів, які перебувають у медичних закладах, а також які є інвалідами I чи II групи, спрямоване на попередження порушень прав людини, як це було у рішенні Європейського суду Охріменко проти України (Заява №53896/07, 15 жовтня 2009 року). Тоді Суд одноголосно визнав порушення статті 3 Конвенції у зв'язку із застосуванням до заявника наручників в Дніпропетровській виправній колонії № 89, зокрема, в положенні «руки за спиною», тоді як він був сліпий та потребував сторонньої допомоги у забезпеченні своїх життєвих потреб. Він змушений був перебувати у наручниках навіть під час сімейних побачень та прогулянок (§ 151 рішення). Чинна ж норма дозволяє й у подальшому застосовувати наручники до, наприклад, сліпих, але лише «з урахуванням їхніх фізичних вад та стану здоров'я», замість того, щоб повністю заборонити застосування наручників щодо двох перших груп інвалідів.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
1.9. Службові собаки застосовуються: для охорони території та приміщень СІЗО; під час огляду транспортних засобів і вантажів; для виявлення наркотичних засобів; для розшуку, затримання та супроводу ув'язнених або засуджених, які вчинили втечу; для перевірки стану контрольно-слідової смуги зовнішньої і внутрішньої заборонених зон та вказаної планом охорони смуги місцевості, що прилягає до СІЗО; при проведенні обшуків і оглядів приміщень та території СІЗО; ~~під час конвоювання засуджених (у тому числі тих, вироки щодо яких не набрали законної сили) до довічного позбавлення волі за межами режимного корпусу;~~ для припинення масових заворушень та проявів групової непокори ув'язнених та засуджених у СІЗО. Службові собаки не залучаються при конвоюванні ув'язнених та засуджених у межах режимного корпусу, ~~а також до жінок, засуджених до довічного позбавлення волі (у тому числі тих, вироки щодо яких не набрали законної сили)~~. Застосування службових собак здійснюється з урахуванням стану здоров'я ув'язнених та засуджених.	1.9. Службові собаки застосовуються: для охорони території та приміщень СІЗО; під час огляду транспортних засобів і вантажів; для виявлення наркотичних засобів; для розшуку, затримання та супроводу ув'язнених або засуджених, які вчинили втечу; для перевірки стану контрольно-слідової смуги зовнішньої і внутрішньої заборонених зон та вказаної планом охорони смуги місцевості, що прилягає до СІЗО; при проведенні обшуків і оглядів приміщень та території СІЗО; **під час конвоювання ув'язнених (засуджених) схильних до нападу;** для припинення масових заворушень та проявів групової непокори ув'язнених та засуджених у СІЗО. Службові собаки не залучаються при конвоюванні ув'язнених та засуджених у межах режимного корпусу. **Службові собаки не повинні застосовуватися для обшуків і оглядів жилих приміщень, окрім виняткових випадків, коли є обґрунтована підозра про наявність у відповідних приміщеннях заборонених предметів/речовин, та тільки у разі якщо іншим чином їх знайти не вдалося.** Застосування службових собак здійснюється з урахуванням стану здоров'я ув'язнених та засуджених.	Застосування собак у повсякденній практиці в СІЗО на систематичній основі є недопустимим. Комітет з запобігання катуванням негативно висловлювався щодо цього (див. наприклад п. 91 Доповіді щодо візиту 2009 року (щодо довічно позбавлених волі, як надмірний захід безпеки), п. 140 Доповіді щодо візиту в 2002 році та ін.). Варто підкреслити, що КЗК уже неодноразово рекомендував Україні припинити практику рутинного застосування собак до довічників, в т.ч. під час конвоювання. Ми також пропонуємо додаткову норму, яка визначає, що обшуки житлових приміщень із застосуванням собак повинні бути винятковим заходом та грунтуватись на чітких підставах (обґрунтованої підозри про наявність у відповідних приміщеннях заборонених предметів/речовин та лише у разі якщо іншим чином їх знайти неможливо). Це спрямовано на обмеження дискреції у застосуванні службових собак при обшуках житлових приміщень, адже йдеться про суттєве обмеження права на приватність.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ VI. Придбання продуктів харчування, предметів першочергової потреби, отримання передач, посилок, бандеролей та грошових переказів і передач		
1.1. Для придбання ув'язненими і засудженими продуктів харчування і предметів першочергової потреби в СІЗО відкриваються та функціонують крамниці і столи замовлень, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства.	1.1. Для придбання ув'язненими і засудженими **незаборонених до зберігання товарів** в СІЗО відкриваються та функціонують крамниці і столи замовлень, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства. **У СІЗО організовується можливість замовлення таких товарів ув'язненими (засудженими) та їхніми родичами чи іншими особами дистанційно через онлайн сервіси.**	Ці зміни розширюють перелік товарів, які можуть продаватись у крамницях СІЗО з тим, щоб можливість продажу стосувалася не тільки продуктів харчування і предметів першочергової потреби, а й інших незаборонених предметів та речовин. Що стосується змін стосовно онлайн сервісів, то вони корелюють із пропозиціями Міністерства юстиції щодо створення відповідних онлайн сервісів ПВР УВП. Враховуючи, що обмеження прав ув'язнених не можуть бути більш обтяжливими, ніж обмеження прав засуджених, закономірною є пропозиція створити можливість замовлення товарів онлайн у СІЗО.
1.3. Адміністрація СІЗО створює умови, щоб кожний ув'язнений чи засуджений мав змогу придбавати товари в крамниці цієї установи не менше двох разів на тиждень.	1.3. Адміністрація СІЗО створює умови, щоб кожний ув'язнений чи засуджений мав змогу придбавати товари в крамниці цієї установи **або через онлайн сервіси** не менше двох разів на тиждень.	Див. вище.
2.2. Передачі приймаються в порядку черговості відвідувачів. Для приймання передач обладнується окрема кімната, яка розташована суміжно з приміщенням для відвідувачів. Кімната для приймання передач обладнується спеціальним вікном для спілкування молодшого інспектора з відвідувачами. ~~Зазначене вікно виконується~~	2.2. Передачі приймаються в порядку черговості відвідувачів. **Адміністрація СІЗО має організовувати графік прийому передач та призначати відповідальний за їх прийом персонал таким чином, щоб уникати утворення черг. Прийом передач має відбуватися у доброзичливій атмосфері.**	Для українських СІЗО є притаманними проблеми із чергами родичів ув'язнених та інших осіб, які бажають здійснити їм передачу продуктів харчування тощо. Часто це пов'язано із недостатнім часом, виділеним для прийому передач у відповідному графіку. Окрім того поширеними є скарги на обслуговування цих

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
~~з міцними дверцятами та ґратами, що зсередини зачиняються на замок.~~ У приміщенні для відвідувачів установлюються столи з письмовим приладдям, меблями, скринька для скарг та заяв. На видному місці вивішуються оголошення із зазначенням часу і порядку приймання передач, а також часу і порядку надання побачень, Перелік продуктів харчування, предметів першочергової потреби, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим, та інша необхідна інформація.	Для приймання передач обладнується окрема кімната, яка розташована суміжно з приміщенням для відвідувачів. Кімната для приймання передач обладнується спеціальним вікном **(без ґрат)** для спілкування молодшого інспектора з відвідувачами. У приміщенні для відвідувачів установлюються столи з письмовим приладдям, меблями, скринька для скарг та заяв. На видному місці вивішуються оголошення із зазначенням часу і порядку приймання передач, а також часу і порядку надання побачень, Перелік продуктів харчування, предметів першочергової потреби, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим, та інша необхідна інформація.	черг з боку персоналу СІЗО. Такий стан справ ускладнюється й тим, що часто родичі чи інші близькі прибувають до ув'язнених із віддалених населених пунктів чи навіть з інших областей. З огляду на це, пропонується удосконалити чинну норму, щоб графік відображав потреби осіб, які бажають здійснити передачу, і щоб цим самим він запобігав формуванню черг.
2.4. ... У разі природного псування вмісту передачі складається акт та на підставі висновку медичного працівника зіпсовані продукти харчування знищуються в присутності адресата. Предмети, вироби і речі, що не дозволені для користування ув'язненим і засудженим, ~~а також продукти харчування, які швидко псуються,~~ повертаються особі, яка принесла передачу, із зазначенням причини повернення. Виявлені в передачі алкогольні напої, лікарські та інші засоби, що викликають одурманювання, інші заборонені для передачі предмети передаються до оперативного відділу для про-	2.4. ... У разі природного псування вмісту передачі складається акт, а зіпсовані продукти харчування знищуються в присутності адресата **або, за його заявою, повертаються особі, яка здійснила передачу.** Предмети, вироби і речі, що не дозволені для користування ув'язненим і засудженим, повертаються особі, яка принесла передачу, із зазначенням причини повернення. Виявлені в передачі алкогольні напої, лікарські та інші засоби, що викликають одурманювання, інші заборонені для передачі предмети передаються до оперативного відділу для проведення перевірки і вжиття заходів, визначених законодавством.	Не вбачається причин для відмови у поверненні зіпсованих продуктів особі, яка здійснила їхню передачу. Подібний механізм закріплений у чинній нормі ПВР СІЗО: «У випадках відмови ув'язненого чи засудженого з будь-яких причин прийняти передачу, природного псування її вмісту, а також у разі неможливості повернути її відправнику адміністрація СІЗО робить про це відмітку в заяві особи, яка її принесла, складається відповідний акт, який підписується посадовими особами СІЗО, ув'язненим або засудженим. Вміст передачі передається близьким родичам ув'язненого чи засудженого

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
ведення перевірки і вжиття заходів, визначених законодавством.		або знищується за згодою ув'язненого чи засудженого» (п. 2.5). Отже наша пропозиція також спрямована на урегулювання колізії між цими двома пунктами (2.4 та 2.5).
2.5. ... У випадках відмови ув'язненого чи засудженого з будь-яких причин прийняти передачу, природного псування її вмісту, а також у разі неможливості повернути її відправнику адміністрація СІЗО робить про це відмітку в заяві особи, яка її принесла, складається відповідний акт, який підписується посадовими особами СІЗО, ув'язненим або засудженим.	2.5. ... У випадках відмови ув'язненого чи засудженого з будь-яких причин прийняти передачу, природного псування її вмісту, а також у разі неможливості повернути її відправнику адміністрація СІЗО робить про це відмітку в заяві особи, яка її принесла, складається відповідний акт, який підписується посадовими особами СІЗО, ув'язненим або засудженим **із можливістю зазначення ними зауважень та пояснень щодо відмови від прийняття.**	Можливість зазначення зауважень та пояснень ув'язненого щодо його відмови від прийняття передачі є додатковою процедурною гарантією у разі можливого оскарження дій посадових осіб СІЗО.
2.6. Передача не приймається і повертається особі, яка її принесла, з роз'ясненням причин повернення у випадках: звільнення ув'язненого чи засудженого з-під варти або вибуття його із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; відсутності в ув'язненого чи засудженого можливості особисто прийняти адресовану йому передачу (перебування за межами СІЗО у зв'язку з проведенням слідчих дій чи участю в судових засіданнях, при вибутті більш ніж на добу; перебування в медичній частині у несвідомому стані, перебування в закладі охорони здоров'я);	2.6. Передача не приймається і повертається особі, яка її принесла, з роз'ясненням причин повернення у випадках: звільнення ув'язненого чи засудженого з-під варти або вибуття його із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; відсутності в ув'язненого чи засудженого можливості особисто прийняти адресовану йому передачу (перебування за межами СІЗО у зв'язку з проведенням слідчих дій чи участю в судових засіданнях, при вибутті більш ніж на добу; перебування в медичній частині у несвідомому стані, перебування в закладі охорони здоров'я, **окрім випадків, якщо передача не містить**	Уможливлюються передачі ув'язненим (засудженим), які на момент передачі перебували у закладі охорони здоров'я.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
відсутності в особи, яка принесла передачу, паспорта або документа, що посвідчує особу; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого в прийомі передачі на свою адресу.	**продуктів, що швидко псуються, та якщо повернення до СІЗО із такого закладу очікується протягом тижня з моменту передачі**); відсутності в особи, яка принесла передачу, паспорта або документа, що посвідчує особу; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого в прийомі передачі на свою адресу.	
2.8. У камерах СІЗО встановлюються телевізори невеликих габаритів (діагональ до 80 см) з розрахунку – один на камеру, одержані від родичів ув'язнених (засуджених) або інших осіб. Особа, яка хоче передати ув'язненому (засудженому) телевізор, подає письмову заяву на ім'я начальника СІЗО. Передача телевізорів від родичів або інших осіб оформлюється актом, де зазначаються: модель ~~телевізора~~, назва заводу-виробника, рік випуску, характерні ознаки та за наявності технічний паспорт. Акт складається у трьох примірниках, перший видається особі (власнику), яка передала телевізор, другий долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого, третій	2.8. У камерах СІЗО встановлюються телевізори невеликих габаритів (діагональ до 80 см) **та холодильники (не більше 100 см по одному з параметрів)** з розрахунку – один **телевізор та один холодильник на камеру, а якщо розміри камери є достатніми, то за згодою адміністрації СІЗО допускається встановлення більше, ніж одного холодильника. Телевізори та холодильники можуть бути** одержані від родичів ув'язнених (засуджених) або інших осіб. Особа, яка хоче передати ув'язненому (засудженому) телевізор **чи холодильник**, подає письмову заяву на ім'я начальника СІЗО. Передача телевізорів **(холодильників)** від родичів або інших осіб оформлюється актом, де зазначаються: модель, назва заводу-виробника, рік випуску, характерні ознаки та за наявності технічний паспорт. Акт складається у трьох примірниках, перший видається особі (власнику), яка передала телевізор **чи холодильник**, другий долучається до особової справи ув'язненого чи	Щодо обґрунтування дозволу установлення в камерах СІЗО холодильників див. вище. Пропонована тут норма закріплює допустимі габарити холодильників. Вони, з одного боку, є підходящими з огляду на наявні на сучасному ринку розміри холодильників, а з іншого – є оптимальними для встановлення у камерах СІЗО. У окремих камерах можуть виникнути складнощі встановлення у зв'язку із недостатньою площею. На такий випадок може бути також закріплена альтернатива – якщо ув'язнені (засуджені) вважають, що установлення у камері холодильника є менш потрібним, аніж житловий простір, то холодильники встановлюватися не повинні. Однак, перш за все, ДКВС має вжити заходів із пошуку альтернативних способів вирішення проблеми – забезпечення достатнього житлового простору у СІЗО.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
зберігається у відділі соціально-виховної та психологічної роботи СІЗО. Ув'язненим чи засудженим, які одержали телевізори, забороняється передавати їх в особисте користування іншим особам. У разі виходу з ладу телевізора його ремонт здійснюється в майстерні СІЗО або за його межами за рахунок коштів ув'язнених чи засуджених, їх родичів або інших осіб. ~~Після здійснення ремонту за відповідною заявою телевізори видаються в камери.~~ У разі вибуття ув'язнених та засуджених в інші установи або до місця відбування покарання телевізори за їх письмовою заявою повертаються особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого, а при тимчасовому вибутті для проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях зберігаються на складі СІЗО. ~~Видавати у користування телевізори ув'язнених або засуджених, які вибули до інших установ, у камери або для передачі в інші установи виконання покарань забороняється.~~ Про повернення телевізорів адміністрація СІЗО завчасно повідомляє власників, а їх видача здійснюється під розписку у другому примірнику акта. Зазначені акти здаються в архів для зберігання. До повернення телевізорів особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого вони вилучаються персоналом СІЗО з камер та здаються на склад СІЗО для зберігання. Облік телевізорів на складі здійснюється	засудженого, третій зберігається у відділі соціально-виховної та психологічної роботи СІЗО. Ув'язненим чи засудженим, які одержали телевізори **(холодильники)**, забороняється передавати їх в особисте користування іншим особам. У разі виходу з ладу телевізора **(холодильника)** його ремонт здійснюється в майстерні СІЗО або за його межами за рахунок коштів ув'язнених чи засуджених, їх родичів або інших осіб. У разі вибуття ув'язнених та засуджених в інші установи або до місця відбування покарання телевізори **(холодильники)** за їх письмовою заявою **можуть передаватися іншим особам**, а при тимчасовому вибутті для проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях зберігаються на складі СІЗО. Про **передавання** телевізорів **(холодильників)** адміністрація СІЗО завчасно повідомляє **відповідних осіб**, а їх видача здійснюється під розписку у другому примірнику акта. Зазначені акти здаються в архів для зберігання. До **передачі** телевізорів **(холодильників)** особам, **яким вони мають бути передані за письмовою заявою ув'язнених (засуджених)**, вони вилучаються персоналом СІЗО з камер та здаються на склад СІЗО для зберігання. Облік телевізорів	Норма також закріплює, що при вибутті з СІЗО ув'язнений (засуджений) має можливість передачі телевізорів та холодильників іншим ув'язненим (засудженим). Чинна заборона такої передачі суперечить засадам цивільно-правових відносин та цивільного законодавства (ст. 3 Цивільного кодексу). При цьому вона не має належного обґрунтування з точки зору безпеки.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
у спеціальних журналах, до кожного з них додається ярлик із зазначенням прізвища, ініціалів власника та реєстраційного номера згідно з журналом.	**(холодильників)** на складі здійснюється у спеціальних журналах, до кожного з них додається ярлик із зазначенням прізвища, ініціалів власника та реєстраційного номера згідно з журналом.	
2.10. ... Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що складається акт, який підписується посадовими особами СІЗО та ув'язненим або засудженим.	2.10. ... Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що складається акт, який підписується посадовими особами СІЗО та ув'язненим або засудженим **із можливістю зазначення зауважень щодо незгоди зі знищенням**. **Посилки ув'язнених (засуджених) розкриваються у присутності адресата.**	Подібно до зазначених вище змін щодо знищення передач, можливість надати свої письмові зауваження є додатковою процедурною гарантією на випадок оскарження незаконних дій персоналу СІЗО. Можливість вимагати перегляду посилок у присутності адресата вирішує існуючу проблему недовіри ув'язнених (засуджених) щодо повної передачі їм вмісту посилок, які надійшли на адресу СІЗО та були перевірені його персоналом.
2.11. За результатами виявлення в посилках і бандеролях заборонених для зберігання і використання ув'язненими та засудженими речей і предметів проводиться перевірка та вживаються заходи відповідно до чинного законодавства.	2.11. За результатами виявлення в посилках і бандеролях заборонених для зберігання і використання ув'язненими та засудженими речей і предметів проводиться перевірка та вживаються заходи відповідно до чинного законодавства. Такі по**силки (бандеролі) надсилаються адресату із наступною оплатою ним відповідних поштових послуг або (у випадку передач) повертаються адресату безпосередньо, за винятком предметів та речовин, зберігання яких тягне кримінальну відповідальність. Стосовно особи, яка намагалася передати вказані речі засудженому шляхом умисного приховання у посилці (передачі), складається протокол про адміністративне право-**	Ця норма сприятиме усуненню зловживань правом визнання окремих предметів, які виявлені у посилках, забороненими та неповернення їх відправнику чи невидання їх адресату. З цією метою, такі заборонені предмети повинні надсилатися відправнику за його рахунок. При цьому особа притягується до різних видів юридичної відповідальності залежно від типу предметів, які вона збиралася надіслати. Однак, якщо відправник не знав про заборону якогось предмету чи речовини, які не заборонені на волі (наприклад, згідно з чинними ПВР СІЗО це може бути навіть м'ясо чи курячі яйця), то він не повинен притягуватися до адміністративної

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	порушення за статтею 188 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У разі виявлення речовин та предметів виготовлення, придбання, зберігання, збут і розповсюдження яких забороняються кримінальним законодавством, адміністрація СІЗО повідомляє органи Національної поліції для прийняття рішення відповідно до законодавства.	відповідальності, окрім випадків коли є очевидним умисел на приховання заборонених предметів у вмісті посилки.
2.12. Посилки та бандеролі повертаються відправникам за їхній рахунок у випадках: звільнення або вибуття адресата із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого. Посилки повертаються поштовим відправленням з позначкою «підлягає поверненню».	2.12. Посилки та бандеролі повертаються відправникам за їхній рахунок **у випадку визначеному пунктом 11 вище, а також** у випадках: звільнення або вибуття адресата із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого; **виявлення заборонених предметів чи речовин, за винятком тих, передача яких передбачає кримінальну відповідальність. Повертаються тільки ті предмети та речовини вмісту посилки чи бандеролі, які є забороненими до зберігання ув'язненими (засудженими), а інше – видається адресату.** Посилки повертаються поштовим відправленням з позначкою «підлягає поверненню».	
2.13. Посилки та бандеролі повинні бути вручені ув'язненим і засудженим не пізніше доби з дня їх отримання, а у випадку тимчасового вибуття цих осіб – з дня їх повернення	2.13. Посилки та бандеролі повинні бути вручені ув'язненим і засудженим не пізніше доби з дня їх отримання **або у той самий день у випадку наявності продуктів, які**	Норма створює гарантії для вчасної доставки посилок. Це набуває особливої актуальності щодо тих посилок, які у відповідності до запропонованих нами раніше нових правил

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
до СІЗО. Посилки та бандеролі, що надійшли на поштову адресу осіб, поміщених у карцер, здаються на склад для зберігання та вручаються ув'язненим і засудженим після закінчення строку їх перебування у карцері. Адміністрація СІЗО не несе відповідальності у разі природного псування вмісту посилки.	**швидко псуються,** а у **разі** тимчасового вибуття цих осіб – з дня їх повернення до СІЗО. **До часу повернення до СІЗО, адміністрація СІЗО має забезпечити збереження продуктів харчування у належних умовах.** Посилки та бандеролі, що надійшли на поштову адресу осіб, поміщених у карцер**, вручаються їм у карцері.** Адміністрація СІЗО не несе відповідальності у разі природного псування вмісту посилки.	міститимуть продукти, що швидко псуються.
Розділ VII. Порядок надання побачень з родичами, іншими особами та захисником, листування		
Відсутня.	**Ув'язненим та засудженим, які не мають коштів для покупки конвертів, марок та інших предметів для листування, необхідні предмети надаються за рахунок СІЗО.**	Така рекомендація була висловлена КЗК у Доповіді щодо візиту в Україну у 2009 році (п. 154).
1.4. У разі тимчасової заборони побачень (карантинні заходи, ускладнення оперативної обстановки, введення особливого режиму) начальник СІЗО повідомляє про це прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законодавства в місцях попереднього ув'язнення, органи досудового розслідування та судові органи, а в приймальні для відвідувачів вивішується відповідне оголошення.	1.4. **Тимчасова заборона побачень допускається у зв'язку з введенням особливого режиму, про що** начальник СІЗО повідомляє прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законодавства в місцях попереднього ув'язнення, органи досудового розслідування та судові органи, а в приймальні для відвідувачів вивішується відповідне оголошення.	Норма звужує перелік підстав для тимчасової заборони побачень та приводить їх у відповідність до Закону України «Про попереднє ув'язнення» (в т.ч. ч. 2 ст. 19).
1.5. Побачення надаються в порядку загальної черги. Перед початком побачення особи попереджаються про те, що під час побачення забороняється:	1.5. Побачення надаються в порядку загальної черги. Перед початком побачення особи попереджаються про те, що під час побачення забороняється:	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
передавати ув'язненим та засудженим будь-які документи, предмети й речі, продукти харчування, голосно розмовляти, кричати і, за винятком глухонімих, перемовлятися жестами або умовними знаками; користуватися технічними засобами зв'язку, комп'ютерами, кіно-, фото-, аудіо-, відео- і розмножувальною апаратурою.	передавати ув'язненим та засудженим **заборонені цими Правилами предмети й речовини**, голосно розмовляти, кричати і, за винятком глухонімих, перемовлятися жестами або умовними знаками; користуватися технічними засобами зв'язку, комп'ютерами, кіно-, фото-, аудіо-, відео- і розмножувальною апаратурою.	Пропонована норма дозволяє передавати ув'язненим незаборонені предмети під час побачень, за умови їх попередньої перевірки персоналом СІЗО. Наприклад, родичі зможуть передати ув'язненому чи засудженому їжу (скажімо, торт на день народження). Ця норма є особливо необхідною з урахуванням зазначених нижче пропозицій запровадити у СІЗО побачення відкритого типу.
Побачення родичів та інших осіб з ув'язненими і засудженими здійснюється у присутності посадових осіб СІЗО. Якщо на побаченні допускаються зазначені порушення встановленого порядку їх проведення, а також зухвала поведінка та прояви хуліганства, посадова особа СІЗО, яка проводить побачення, попереджає про це, а при допущенні нового порушення припиняє побачення та доповідає рапортом начальнику СІЗО із зазначенням причин припинення побачення.	**Побачення надаються з родичами та іншими особами за відсутності представника персоналу СІЗО у відповідному приміщенні, але під контролем за допомогою відеоспостереження.** **Побачення надаються у спеціально обладнаному приміщенні для проведення короткострокових побачень. При цьому забезпечується можливість проведення побачень як у відкритих (без суцільного розмежовуючого захисного скла та переговорних пристроїв), так і закритих умовах (через суцільне розмежовуюче захисне скло та переговорний пристрій). Під час проведення побачень у закритих умовах допускається особиста присутність представника персоналу СІЗО. Побачення у закритих умовах відбувається у виняткових випадках, якщо індивідуальною оцінкою ризику засудженого встановлено високий ступінь ризику порушення встановленого порядку побачень. При цьому враховуються тяжкість відповідного злочину,**	Зміни щодо відкритих побачень вимагаються Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» (п. 11.4). Зокрема, цим документом вимагається: «Внесення змін до правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань щодо надання закритих побачень (із застосуванням перегородки) засудженим та взятим під варту особам як виняток, а відкритих побачень (з можливістю фізичного контакту) – як правило з урахуванням вимог практики Європейського суду з прав людини». У пункті 137 доповіді Комітету з запобігання катуванням про візит 2002 року вказується: «КЗК не схвалює той факт, що короткострокові візити головним чином відбуваються в незручних скляних кабінах, де ув'язнені та їхні відвідувачі повинні користуватися

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	характеристика, поведінка, перебування на профілактичному обліку, стан здоров'я, рекомендації психолога тощо. Про проведення побачень у закритих умовах приймається вмотивоване рішення, яке повинно переглядатися щомісяця і може бути продовжене три рази на той самий строк за умови додаткової мотивації, що ризики порушення встановленого порядку побачень продовжуються залишатися на попередньому рівні. Копія такого рішення видається ув'язненому (засудженому). **З цією метою в СІЗО забезпечується функціонування достатньої кількості приміщень для побачень у відкритих умовах та закритих умовах (кабін), які обладнуються технічними засобами нагляду і контролю.** **Порядок індивідуальної оцінки ризиків ув'язнених (засуджених) визначається Міністерством юстиції України.**	телефоном. ... Приємним винятком є кімната для побачень у СІЗО № 21 для неповнолітніх і «економічних» правопорушників. Цьому прикладу варто слідувати. ... Комітет схвалює плани... з метою перегляду умов, у яких проходять побачення, і якнайшвидшого забезпечення того, щоб побачення осіб, що перебувають у попередньому ув'язненні, і осіб, що відбувають покарання, відбувалися дедалі у більш відкритих умовах». У доповіді про візит 2005 року КЗК також вказав (п. 145): «Як і раніше, короткострокові побачення проводяться в скляних кабінах, коли ув'язнені та відвідувачі розмовляють через скляну перегородку по телефону (деякі з яких, наприклад, у колонії № 65, несправні). Українська влада заявила в цьому зв'язку, що обладнання місць для побачень без скляної перегородки передбачено як частина робіт з реконструкції у відділеннях для побачень». Рекомендація була видозмінена та знову повторена у доповіді КЗК 2009 року (п. 153): «Змінити умови для короткострокових побачень з тим, щоб ув'язнені могли отримувати відвідування в досить відкритих умовах. Відкриті побачення повинні бути правилом, а закриті винятком. Такі винятки повинні базуватися на обґрунтованих і вмотивованих рішеннях з урахуванням індивідуальної оцінки потенційного ризику, пов'язаного з конкретним ув'язненим. Крім того, місткість кімнат короткострокових побачень повинна

		Обґрунтування / Пояснення
		бути збільшена, щоб задовольнити потреби в'язнів». Недвозначно з цього самого приводу висловлювався КЗК ще у п. 123 своєї Доповіді щодо візиту у 2000 році. Правило 24.4 Європейських в'язничних правил вказує, що візити мусять бути організовані таким чином, аби надати ув'язненим можливість максимально природно підтримувати та зміцнювати сімейні стосунки. Систематичне використання скляних перегородок під час побачень визнавалось порушенням Європейської конвенції. Відсутність можливості контакту із рідними під час побачень та спілкування за допомогою телефонної трубки та через скло, може призводити до порушення статті 8 Конвенції (див., наприклад, рішення ЄСПЛ у справах Trosin v. Ukraine (№39758/05, 23.02.2012), Horych v. Poland (№13621/08, 17.04.2012). У пп. 46-47 рішення ЄСПЛ у справі «Тросін проти України» (Trosin) Суд встановив, що побачення відбувались в присутності співробітника установи, який прослуховував розмови, а заявник (засуджений) був відділений від сім'ї скляною перегородкою. Такий спосіб, з точки зору Суду, не допускав ніякої приватності і виключав будь-який фізичний контакт між засудженим (ув'язненим) та його відвідувачами, що в кінці кінців призвело до встановлення Судом порушення ст. 8 Європейської конвенції, яка закріплює з-поміж іншого право на приватність. Що стосується оцінки індивідуального ризику та загрози безпеці установи у кожному конкретному випадку, то необхідність її здійснення узгоджується із практикою та стандартами ЄСПЛ та КЗК. Про недопустимість застосування «автоматичних» обмежень (без оцінки індивідуального ризику) ЄСПЛ чітко висловився, наприклад, у згаданому рішенні Trosin v. Ukraine (§§62–74) та Messina v. Italy (no. 2) (§§62–74). Про те, що «автоматичний» підхід до застосування обмежень до засуджених (ув'язнених) йде в розріз із Європейською конвенцією йдеться й у рішенні Великої Палати по справі Dickson v. the United Kingdom, у п. 75 якого Суд вказав: «система Конвенції не залишає місця для автоматичного позбавлення в'язнів тих прав, що можуть йти врозріз із поглядами суспільства». Тобто такий висновок був зроблений навіть якщо обмеження застосовуються прав, що йдуть врозріз з інтересами суспільства. Не те що, як у випадку з українськими пенітенціарними установами, коли більш відкриті умови побачень не суперечать інтересам суспільства (а навпаки). Усі вищезазначені міркування обумовлюють необхідність «презумпції» відкритих контактів (без перегородки і безпосереднього нагляду із можливістю прослуховування). У разі ж якщо ризики свідчать про необхідність обмеження таких відкритих побачень – тільки у такому разі може застосовуватися обмеження у кожному індивідуальному випадку. Так само систематична присутність наглядача під час побачень не є обґрунтованою. Адже в'язнична адміністрація має розглядати можливість застосування альтернативних, менш обмежуючих способів обмеження права (§§ 87-88, Hagyó v. Hungary (no. 52624/10, 23.07.2013). Таким способом у випадку із побаченнями може бути нагляд за ними за допомогою відеоспостереження. При цьому залишається можливість особистої присутності під час закритих побачень у випадку високих ризиків конкретного ув'язненого. Загалом, пропоновані зміни ґрунтуються на засадничій нормі щодо контактів із зовнішнім світом, яка міститься у правилі 24.1 Європейських в'язничних правил: «Контакти та відвідування можуть бути обмежені або поставлені під контроль, якщо це необхідно для здійснення кримінального розслідування, підтримки порядку та

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		безпеки, запобігання кримінальним злочинам та захисту жертв злочинів, проте такі обмеження, включаючи спеціальні обмеження, визначені судовим органом, повинні допускати прийнятний мінімальний рівень контактів». Зміна спрямована на реалізацію права на звернення, а також на правову допомогу. Іноді необхідність швидкої передачі документів зумовлена короткими строками оскарження рішень, наприклад, національних судів – у деяких випадках строки становлять всього 7 днів. Розраховувати на вчасне подання документів, скориставшись послугами пошти, якщо необхідно передати документ особі, що надає правову допомогу (не обов'язково захисник у кримінальному судочинстві, а й у інших галузях права) може не мати сенсу.
	Під час побачення ув'язнені (засуджені) та відвідувачі можуть обмінюватися записами та документами і публікаціями (фотографіями) тощо, за винятком випадків наявності рішення слідчого чи органу, який здійснює кримінальне провадження, про заборону цього. Записи та документи і публікації (фотографії) тощо можуть піддаватися попередній перевірці персоналом СІЗО та забороняться до передачі у разі, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що їх передача таким чином спрямована на вчинення правопорушень. В такому разі персоналом СІЗО видається підтвердже-	Створення можливості передачі записів, фотографій та публікацій тощо відповідає загальному духу змін до ПВР щодо розширення корисних контактів із зовнішнім світом, а також узгоджується із розширенням переліку незаборонених до зберігання предметів/документів. Наприклад, отримання та зберігання ув'язненими фотографій своїх рідних є нормальною практикою у багатьох в'язничних системах країн ЄС. При цьому пропонованими нормами створюється механізм уникнення зловживання цим правом з метою вчинення правопорушень або у разі, якщо це може зашкодити слідству. Під словом «тощо»

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	ня такої заборони із зазначенням її підстав та порядку оскарження. Обмін документами із захисником не обмежується. **У разі передання ув'язненому (засудженому) або відвідувачу інших незаборонених предметів, таке передання допускається за умови їх попередньої перевірки персоналом СІЗО щодо відповідності вимогам цих Правил.** **Якщо на побаченні допускаються порушення встановленого порядку їх проведеня, посадова особа СІЗО, яка проводить побачення, попереджає про це, а при допущенні нового порушення припиняє побачення та доповідає рапортом начальнику СІЗО із зазначенням причин припинення побачення.**	розуміються предмети, які не відносяться до документів та записів (наприклад, малюнки).
1.7. Короткострокові побачення надаються адміністрацією СІЗО у спеціально обладнаній кімнаті для проведення короткострокових побачень. Побачення неповнолітнім особам та засудженим, залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, надаються в окремих кімнатах (без телефонних кабін, перегородок).	Вилучити.	Узгодження із вищезазначеними змінами щодо відкритих побачень.
1.9. Ув'язненим або засудженим, які перебувають у карцері, побачення з родичами або іншими особами не надаються.	Вилучити.	Ця норма суперечить Закону України «Про попереднє ув'язнення», який не містить такої підстави для заборони побачень ув'язненим, як перебування їх у карцері.
1.10. Тривалі побачення у СІЗО надаються лише засудженим,	1.10. Тривалі побачення у СІЗО надаються лише засудженим.	У відповідності до КВК усі засуджені до позбавлення волі мають право на тривалі

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
~~залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, відповідно до порядку, визначеного КВК~~.		побачення (ст. 110 та ст. 151). З цієї точки зору чинна норма ПВР СІЗО, яка дозволяє тривалі побачення тільки засудженим, які залишені з господарського обслуговування, суперечить чинному законодавству, адже у СІЗО в окремих випадках можуть перебувати і інші засуджені.
3.14. Скарги, заяви і клопотання, викладені письмово, адресовані адміністрації СІЗО, реєструються в журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань і доповідаються начальнику СІЗО, який вживає заходів щодо їх розгляду та перевірки або надання роз'яснень по суті. Відповідь на письмову скаргу ув'язненого чи засудженого надається у письмовому вигляді у десятиденний строк та оголошується цим особам під розписку, яка долучається до їх особових справ.	3.14. Скарги, заяви і клопотання, викладені письмово, адресовані адміністрації СІЗО, реєструються в журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань і доповідаються начальнику СІЗО, який вживає заходів щодо їх розгляду та перевірки або надання роз'яснень по суті. Відповідь на письмову скаргу ув'язненого чи засудженого надається у письмовому вигляді у десятиденний строк та оголошується цим особам під розписку, яка долучається до їх особових справ. **Копія відповіді надається ув'язненому (засудженому).** **Ув'язнені (засуджені) мають також право подавати пропозиції, заяви та скарги на дії персоналу СІЗО, через онлайн сервіс, за наявності в установі відповідного обладнання. Такі звернення не підлягають перегляду та модерації адміністрацією установи виконання покарань. Відповіді на такі звернення надаються у електронному вигляді. З бажанням засудженого відповіді надаються у письмовому вигляді.**	Можливість отримати копію письмової відповіді адміністрації СІЗО щодо заяв, скарг та клопотань ув'язнених є потрібною з кількох точок зору: – краще ознайомлення із їхнім змістом; – використання копії відповіді для подальшого захисту своїх прав; – дотримання загальних вимог до відповідей на звернення у відповідності до Закону України «Про звернення громадян». Створення онлайн-скарги ув'язнених вимагається Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», у пункті 7.13. Цей пункт передбачає: «Розроблення та внесення змін до правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань Державної кримінально-виконавчої служби, які передбачатимуть створення можливості подання особами, взятими під

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		варту, та засудженими конфіденційної онлайн скарги на неналежне поводження чи умови тримання за допомогою Спеціальної інформаційно-комунікаційної системи ДПтС до Національного превентивного механізму, органів вищого рівня ДПтС, органів прокуратури; виключення можливості втручання сторонніх осіб до процесу подання скарги та внесення відповідних пропозицій щодо бюджетного фінансування зазначених заходів».
3.18. Усі відповіді на заяви, скарги, клопотання та листи ув'язнених і засуджених реєструються, оголошуються під розписку та долучаються до їх особових справ. У разі відмови ув'язненого чи засудженого надати розписку в отриманні кореспонденції адміністрацією СІЗО складається акт про відмову отримати (надати розписку про отримання) кореспонденцію за формою згідно з додатком 14 до цих Правил, який долучається до особової справи.	3.18. Усі відповіді на заяви, скарги, клопотання та листи ув'язнених і засуджених реєструються. **Вони** оголошуються під розписку та долучаються до їх**ніх** особових справ **або, за бажанням ув'язненого (засудженого), видаються йому для зберігання**. У разі відмови ув'язненого чи засудженого надати розписку в отриманні кореспонденції адміністрацією СІЗО складається акт про відмову отримати (надати розписку про отримання) кореспонденцію за формою згідно з додатком 14 до цих Правил, який долучається до особової справи.	Щодо мотивації див. вище подібну пропозицію про надання ув'язненим копії відповіді на звернення до адміністрації СІЗО.
За заявою ув'язненого чи засудженого, їх родичів або захисника адміністрацією СІЗО можуть надаватися копії відповідей на звернення за рахунок заявників.	За заявою ув'язненого чи засудженого, їх родичів або захисника адміністрацією СІЗО **надаються** копії відповідей на звернення за рахунок заявників.	З метою уникнення сумнівів щодо обов'язку адміністрації СІЗО видавати копії відповідей на звернення за рахунок заявників, варто закріпити формулювання норми у недискреційній формі.
При надходженні до ув'язненого чи засудженого листа з Європейського суду з прав людини про необхідність надання копій документів, що містяться	**У разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів ув'язненого (засудженого), копії будь-яких документів щодо прав**	Для того, щоб ув'язнені (засуджені) належним чином могли реалізувати свої права їм повинна надаватися можливість знімати та зберігати копії із

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
в особовій справі ув'язненого чи засудженого, та у разі відсутності коштів на їх особовому рахунку виготовлення копій таких документів здійснюється за рахунок СІЗО. У такому випадку копії необхідних документів надаються адміністрацією СІЗО ув'язненому або засудженому у п'ятиденний строк після подачі ним письмової заяви начальнику СІЗО.	**ув'язненого (засудженого) та які є у розпорядженні СІЗО надаються йому адміністрацією СІЗО за його письмовою заявою в п'ятиденний строк. У разі, якщо запитувані документи перевищують об'єм 10 сторінок, ув'язнений (засуджений) зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. За відсутності в ув'язненого (засудженого) можливості відшкодувати фактичні витрати, такі витрати сплачуються за рахунок установи виконання покарань.**	документів, що стосуються їх прав, інтересів, зберігати при собі ці копії. Це також безпосередньо пов'язано із правом на оскарження рішень, дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень і є умовою належної реалізації цього права. Варто також звернути увагу, що змінами до КВК у 2016 році закріплено право всіх засуджених на отримання копій документів з їхніх особових справ та інших документів, пов'язаних з реалізацією їхніх прав (стаття 8 КВК). Відмова адміністрацій пенітенціарних установ у наданні копій документів, ставала причиною порушення статті 34 Конвенції в рішенні по справі «Василь Іващенко проти України» (Vasiliy Ivashchenko v. Ukraine (no. 760/03,26.10.2012)), у якій засудженому відмовляли в отриманні копій у зв'язку з тим, що він мав право мати при собі лише свій вирок (ми також пропонуємо вилучити цю норму, закріплену в чинних ПВР УВП). У рішенні Найдьон проти України (Naydyon v. Ukraine (no. 1647/03, 14.10.2010) Суд чітко встановив всупереч аргументам уряду щодо відсутності в нього обов'язку робити копії: стаття 34 Конвенції накладає на держави-учасниці позитивний обов'язок не перешкоджати здійсненню права на індивідуальне звернення. Зокрема, це передбачає обов'язок надавати заявникам копії документів, необхідних для належного розгляду їхніх заяв.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		Такий обов'язок випливає і з низки інших рішень ЄСПЛ, у яких вказується на обов'язок держави забезпечувати осіб, які знаходяться під її відповідальністю, в тому числі в'язнів, найнеобхіднішим для подачі в Суд заяви (див. наприклад, Iambor v. Romania (no. 1) § 216 (no. 64536/01, 24.06.2008); Novinskiy v. Russia § 120 (no. 11982/02, 10.02.2009); Gagiu v. Romania §§ 93-99 (no. 63258/00, 24.02.2009). Нещодавнє рішення ЄСПЛ у справі «Воробйова проти України» ще раз підкреслило цю проблематику. Ним встановлене порушення Конвенції через, згідно з формулюванням Суду, системну проблему неврегульованості процесу виготовлення копій документів у пенітенціарних установах (Vorobyev v. Ukraine (no. 28242/10, 16.01.2015)). Право на отримання копій документів є актуальним не тільки у контексті звернення до ЄСПЛ. Іноді копії документів може бути необхідно зробити для захисту прав іншим чином, що, водночас, не виключає подальшого звернення до Європейського суду. Окрім того складно передбачити коли отримання копій є потрібним для вчинення юридично-значущих дій, які у кінцевому підсумку призведуть до звернення у Європейський суд.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ VIII. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги		
1.1. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим спрямована на надання їм послуг правового та культурно-освітнього рівня, дотримання ними законів, виконання вимог режиму тримання та правил поведінки, а також на психологічну підтримку. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги покладається на персонал соціально-психологічної служби.	1.1. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим спрямована на надання їм послуг правового та культурно-освітнього рівня, дотримання ними законів, виконання вимог режиму тримання та правил поведінки, а також на психологічну підтримку. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги покладається на персонал соціально-психологічної служби. **Ув'язнені не можуть бути змушені до отримання педагогічної допомоги та участі у відповідних заходах.**	Соціально-психологічна робота із ув'язненими, які є юридично невинуватими, не може бути обов'язковою так само як не може бути обов'язковою така робота із будь-яким вільним громадянином.
1.3. Для організації дозвілля ув'язненим і засудженим видаються в камери настільні ігри (шахи, шашки, доміно, нарди та інші логічні ігри) з розрахунку один комплект на 4 особи.	1.3. Для організації дозвілля ув'язненим і засудженим видаються в камери настільні ігри (шахи, шашки, доміно, нарди, **гральні карти** та інші логічні ігри) з розрахунку один комплект на 4 особи. **Забороняється грати у ці ігри з метою здобуття матеріальної вигоди.**	Як вказувалося вище, гральні карти цілком підпадають під категорію логічних ігор. Однак це не означає, що така гра має дозволятися з метою отримання матеріальної вигоди. Для подальших дискусій залишається питання щодо дотримання балансу між обмеженням права в'язнів грати в карти на здобуття матеріальної вигоди та режимом і безпекою у СІЗО.
4.1. Ув'язнені і засуджені користуються художньою, науково-технічною і довідковою літературою, газетами та журналами, які є в бібліотеці СІЗО. Книжки з бібліотеки видаються в камери і замінюються відповідальною посадовою особою не менше одного разу на 10 днів, а газети і журнали – у міру їх надходження. Повернені кни-	4.1. Ув'язнені і засуджені користуються художньою, науково-технічною і довідковою літературою, газетами та журналами, які є в бібліотеці СІЗО. Книжки з бібліотеки видаються в камери і замінюються відповідальною посадовою особою не менше одного разу на 10 днів, а газети і журнали – у міру їх надходження. Повернені	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
ги, журнали і газети перевіряються працівниками бібліотеки.	книги, журнали і газети перевіряються працівниками бібліотеки. **Ув'язнені (засуджені) мають право на вибір та замовлення літератури за допомогою друкованого каталогу наявних видань із класифікацією за жанрами. Замовлена література видається відповідальною посадовою особою не пізніше, ніж через 10 днів у кількості не більше десяти примірників на одну особу. Правила повернення і користування літературою встановлюються бібліотекою СІЗО.**	Норма спрямована на удосконалення доступу ув'язнених (засуджених) до бібліотеки. В умовах ізоляції читання набуває особливого значення, адже воно є частиною корисної діяльності, яка пом'якшує негативний вплив ув'язнення на психіку.
4.3. Книжковий фонд бібліотеки забезпечується у достатній кількості текстами Конституції України, Кримінального кодексу України, КПК, КВК, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», інших нормативно-правових актів, що визначають статус та повноваження правоохоронних органів, права та обов'язки осіб, що тримаються під вартою, порядок тримання під вартою, порядок відшкодування збитків, завданих неправомірними діями або бездіяльністю працівників правоохоронних органів та місць попереднього ув'язнення.	4.3. Книжковий фонд бібліотеки забезпечується у достатній кількості текстами Конституції України, Кримінального кодексу України, КПК, КВК, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», **Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Європейських в'язничних правил, Мінімальних стандартних правил ООН поводження із в'язнями (Правил Мандели),** інших нормативно-правових актів **та міжнародних стандартів (в тому числі рішень Європейського суду з прав людини)**, що визначають статус та повно-	До переліку нормативних документів, що мають бути наявними у бібліотеці, додані міжнародні стандарти, які мають принципове значення для в'язничної сфери. Самого лише національного законодавства часто виявляється недостатньо для захисту своїх прав, а тому ув'язнені (засуджені) повинні мати доступ до підходящих міжнародних стандартів.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	важення правоохоронних органів, права та обов'язки осіб, що тримаються під вартою, порядок тримання під вартою, порядок відшкодування збитків, завданих неправомірними діями або бездіяльністю працівників правоохоронних органів та місць попереднього ув'язнення.	
4.4. Індивідуальна передплата ув'язненими і засудженими періодичних видань (у тому числі газети Державної кримінально-виконавчої служби України) здійснюється добровільно. Передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів ув'язненого чи засудженого за їх письмовою заявою.	4.4. Індивідуальна передплата ув'язненими і засудженими періодичних видань (у тому числі газети Державної кримінально-виконавчої служби України) здійснюється добровільно. Передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів ув'язненого чи засудженого **або інших осіб** за їх письмовою заявою.	Норма розширює перелік осіб, які можуть передплачувати періодичні видання для ув'язнених (засуджених).
4.6. Кількість видань, на які може бути оформлена передплата, не обмежується. Ув'язнені та засуджені можуть зберігати при собі одночасно не більше 10 примірників книжок, брошур, газет і журналів, а особи, які навчаються, – навчальні підручники. Зберігання книжок, брошур, газет і журналів, що пропагують насилля, міжрасову та релігійну нетерпимість, міжнаціональну ворожнечу, або порнографічного змісту заборонено. ~~Решту літератури ув'язнені та засуджені здають для зберігання на склад або за особистим бажанням передають до бібліотеки СІЗО чи віддають з дозволу адміністрації родичам.~~	4.6. **Кількість літератури, яку ув'язнені та засуджені можуть зберігати при собі, не обмежується. Зберігання книжок, брошур, газет і журналів щодо технологій виготовлення зброї чи способів вчинення злочинів забороняється за вмотивованим рішенням адміністрації СІЗО. Копія такого рішення видається ув'язненому (засудженому).**	Норма скасовує обмеження на кількість літератури, яку може зберігати при собі ув'язнений. Це означає, що ця кількість обмежується максимальною вагою предметів, яку дозволяється зберігати при собі (50 кг). Також пропонується усунути та попередити зловживання можливою забороною книг на підставі того, що вони за своїм змістом відносяться до широкої категорії видань, що «пропагують насилля, міжрасову та релігійну нетерпимість, міжнаціональну ворожнечу, або порнографічного змісту» – саме так широко сформульована чинна підстава. Окрім того, що така заборона не стосується вільних осіб (окрім літератури

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		порнографічного характеру) не вбачається юридично-обґрунтованих підстав для заборони такої літератури для юридично невинуватих ув'язнених. Більше того навіть стосовно засуджених така заборона є сумнівною, адже пенітенціарна адміністрація не повинна мати можливості визначати, яка література є «шкідливою» з моральної точки зору. Це щонайменше суперечить Конституції (ст. 34). Окреме закріплення заборони щодо літератури порнографічного змісту є зайвим, оскільки вона вже передбачається вище у цих ПВР, а також є забороненою Законом України «Про захист суспільної моралі». З огляду на зазначене, пропонується закріпити можливість заборони тільки літератури зі змістом щодо виготовлення зброї чи способів вчинення злочинів. При цьому варто закріпити процесуальну гарантію захисту права на свободу думки та слова – мотивоване рішення про заборону, копія якого має видаватися ув'язненому.
5.1. Адміністрація СІЗО сприяє реалізації релігійних потреб ув'язнених і засуджених у порядку, визначеному КВК, Законом України «Про попереднє ув'язнення», з урахуванням положень Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».	5.1. Адміністрація СІЗО сприяє реалізації релігійних потреб ув'язнених і засуджених у порядку, визначеному КВК, Законом України «Про попереднє ув'язнення», з урахуванням положень Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації». **Адміністрація СІЗО повинна вживати заходів для пристосування режиму СІЗО з метою врахування релігійних потреб ув'язнених (за-**	Ця пропозиція відображає правило 29.2 Європейських в'язничних правил: «Внутрішній режим, наскільки це можливо, має бути організований таким чином, щоб надавати ув'язненим можливість сповідувати свою релігію та віру, відвідувати служби або зібрання, які проводять представники таких релігій або вірувань, які отримали відповідний дозвіл; такі представники релігій або вірувань повинні мати

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	суджених) та здійснення ними ритуалів. У разі, якщо належність ув'язнених (засуджених) до релігійної конфесії передбачає спеціальну дієту, адміністрація СІЗО вживає заходів для отримання відповідних продуктів та пристосування встановленого у раціоні харчування до потреб цієї категорії ув'язнених чи засуджених.	можливість відвідувати ув'язнених і спілкуватися з ними в конфіденційній обстановці; ув'язненим треба дозволяти мати у себе книги та літературу, які стосуються їхньої релігії та вірувань». Також згідно з правилом 22.1 ЄВП, ув'язнені забезпечуються комплексним харчуванням з урахуванням їх віку, стану здоров'я, **релігії**, культури та характеру їхньої роботи (виділено авт.). Відмова в'язничної адміністрації забезпечити можливість дотримання дієти у відповідності до релігійних потреб суперечить Європейській конвенції з огляду на рішення Європейського суду Jakóbski v. Poland (від 07.12.2010, заява №18429/06).
7.2. Злісним порушником режиму тримання є ув'язнений або засуджений, який не виконує законних вимог персоналу СІЗО, вживає спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманливі засоби, виготовляє, зберігає, купує, розповсюджує заборонені предмети, бере участь у настільних та інших іграх з метою здобуття матеріальної чи іншої вигоди, вчинив дрібне хуліганство, систематично ухиляється від лікування захворювання, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб або вчинив протягом року більше трьох порушень режиму тримання.	Вилучити.	Закон України «Про попереднє ув'язнення» не містить визначення злісного порушника режиму тримання. У статті 15 цього Закону вказується про можливість поміщення до карцеру ув'язненого, який «злісно порушують вимоги режиму». Незрозуміло, яким чином ця норма узгоджується із визначенням злісного порушника. Чи означає визнання ув'язненого злісним порушником по суті невичерпну підставу для поміщення до карцеру незалежно від наявності конкретного порушення? Навряд чи. Але для чого тоді визначення злісного порушника? В будь-якому разі на відміну від засуджених та КВК, можливість визнання ув'язненого злісним порушником не

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		передбачена Законом України «Про попереднє ув'язнення». Тому закріплення такої можливості у ПВР СІЗО не тільки вносить юридичну невизначеність у питання правового регулювання цього інституту, а й суперечить Закону. Така суперечність може бути усунена шляхом визначення не «злісного порушника режиму», а того, **в чому полягає злісне порушення** для розуміння статті 15 Закону України «Про попереднє ув'язнення». Тобто визначення конкретних порушень, які є вичерпними підставами для поміщення до карцеру. На теперішньому етапі це викликає складнощі через відсутність в українському пенітенціарному праві традиції визначення переліку дисциплінарних проступків із чіткою градацією максимально допустимих меж дисциплінарних санкцій залежно від ступеня їх тяжкості (див.: Човган В.О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – С. 103-104).
7.3. Постанова про поміщення ув'язненого або засудженого в карцер оголошується йому начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, під особистий підпис. У разі відмови ув'язненого чи засудженого ставити особистий підпис на постанові робиться відповідна відмітка.	7.3. Постанова про поміщення ув'язненого або засудженого в карцер оголошується йому начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, під особистий підпис, **після чого ув'язненому або засудженому вручається її копія із зазначенням порядку оскарження**. У разі відмови ув'язненого чи за-	Надання ув'язненому (засудженому) копії про поміщення до карцеру є процедурною гарантією, яка надає можливість в подальшому ефективніше оскаржити законність такого поміщення. До речі, згідно з чинними нормами, оскарження рішення про поміщення до карцеру не зупиняє його виконання. Це

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
Поміщення (звільнення) до карцеру (з карцеру) неповнолітніх здійснюється в присутності працівника соціально-психологічної служби СІЗО.	судженого ставити особистий підпис на постанові робиться відповідна відмітка. Поміщення (звільнення) до карцеру (з карцеру) неповнолітніх здійснюється в присутності працівника соціально-психологічної служби СІЗО.	порушує питання про те, чи можливий взагалі ефективний захист «заднім числом», коли поміщення у карцер визнано незаконним, але особа вже відбула своє стягнення у ньому. Це залишається питанням для подальшої дискусії. Однак вже тепер слід зазначити, що за певних умов незупинення виконання дисциплінарної санкції у виді поміщення в дисциплінарний ізолятор у разі її оскарження може призводити до порушення Конвенції (Payet c. France, req. n° 19606/08, Cocaign c. France, req. n° 32010/07 Plathey c. France, req. n° 48337/09).
7.5. Поміщення до карцеру здійснюється після огляду ув'язненого або засудженого медичним працівником, який дає письмовий висновок щодо можливості тримання особи в карцері за станом здоров'я. Висновок медичного працівника щодо неможливості тримання в карцері ув'язненого або засудженого, який захворів, підлягає негайному виконанню персоналом СІЗО.	**7.5 Про поміщення до карцеру повідомляється медичний працівник СІЗО. Після такого поміщення медичний працівник зобов'язаний відвідати ув'язненого (засудженого) у карцері протягом 12 годин, а потім не рідше одного разу на добу до закінчення тримання у карцері. Якщо подальше тримання у карцері може серйозно вплинути на стан здоров'я ув'язненого (засудженого), медичний працівник повідомляє начальника СІЗО.**	Чинна норма суперечить міжнародним стандартам. Вплив висновку лікаря на процес прийняття рішення про дисциплінарне стягнення у виді поміщення до карцеру може підірвати довірливі відносини між ув'язненим та медичним працівником. Запропонована редакція імплементує відповідні міжнародні стандарти які містяться у пп. 62-63 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік
7.7. Ув'язнені та засуджені, які поміщуються до карцеру, обшукуються ~~і переодягаються в спеціальний одяг, закріплений за карцером~~. Їм не дозволяється брати з собою наявні в них продукти харчування та особисті речі, крім рушника, мила, зубної пасти та зубної щітки, інших засобів особистої гігієни,	7.7. Ув'язнені та засуджені, які поміщуються до карцеру, обшукуються. **Їм дозволяється брати з собою у карцер предмети та речовини не заборонені для використання (зберігання) ув'язненим чи засудженим.** Адміністрація СІЗО забезпечує зберігання особистих речей і продуктів харчування	Ізоляція у карцері є покаранням сама по собі. Додаткове покарання шляхом обмеження у звичних речах чи у одязі не є виправданою. Міжнародні стандарти прямо вказують, що в'язні у дисциплінарному ув'язненні мають (пп. 58-61, 21-ша Загальна доповідь КЗК за 2011 рік):

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
а також за бажанням – літературу релігійного характеру. Адміністрація СІЗО забезпечує зберігання особистих речей і продуктів харчування особи, яка поміщена до карцеру.	особи, яка поміщена до карцеру, **та які вона не взяла із собою.**	– мати право носити такий самий одяг, як і інші в'язні; – мати доступ до такого ж харчування, як і інші в'язні (тобто і до тих самих продуктів харчування, які вони мали при собі у звичайній камері); – обмеження повинні бу-ти мінімальними, але в будь-якому разі не більшими, ніж необхідно для безпечного та впорядкованого середовища.
7.8. ... Ув'язнені та засуджені, які поміщені до карцеру, забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами, ~~що видаються тільки на час сну~~. Удень відкидні ліжка ~~(крім приміщень, де тримаються неповнолітні та жінки)~~ закриваються на замок. ... Гігієнічне миття осіб, які тримаються в карцері, здійснюється один раз на сім днів.	7.8. ... Ув'язнені та засуджені, які поміщені до карцеру, забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами. Удень відкидні ліжка **не** закриваються на замок. ... Гігієнічне миття осіб, які тримаються в карцері, здійснюється **з тією ж частотою, що і інших ув'язнених (засуджених).** **Ув'язненим (засудженим) дозволяється мати короткі бороду та вуса (до 3 сантиметрів) та коротку зачіску (до 5 сантиметрів). У разі якщо після фотографування ув'язненого (засудженого) по прибуттю в СІЗО його зовнішній вигляд суттєво змінився внаслідок нової зачіски, зміни (появи) бороди чи вусів такий ув'язнений (засуджений) фотографується додатково. Забороняється повністю зістригати волосся ув'язненого (засудженого), якщо він не дав згоди на це.**	Поміщення у карцер, яке передбачає додаткову ізоляцію, є покаранням самим по собі. Тому зайвими є додаткові каральні елементи, такі як неможливість лежати на ліжку протягом дня. Частота миття у душі осіб, які тримаються у карцері, повинна бути такою ж, як і у інших в'язнів (див. п. 58 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік). Заборона засудженим мати коротку бороду є порушенням статті 8 Європейської конвенції (див. рішення Європейського суду Biržietis v. Lithuania (no. 49304/09, 14.06.2016). Крім того, що стосується стрижки волосяних частин голови, підборіддя, вусів, то це не повинно бути потенційним обов'язком засуджених. З огляду на п. 18 Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими їм навпаки «треба давати можливість дбати про свою зачіску і бороду, дозволяючи чоловікам регулярно голи-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		тися», а отже це має бути правом, а не потенційним обов'язком на розсуд адміністрації установи. Диспозитивність є сутнісною характеристикою саме прав. Таке розуміння підтверджується також Коментарем Генеральної Асамблеї ООН до попередньої редакції Мінімальних стандартних правил ООН поводження з ув'язненими (Notes and comments on the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners: use and application of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. Twenty-first session Vienna, 23–27 April 2012/E/CN.15/2012/ CRP.1). У пропонованій нормі також забороняється стригти ув'язнених (засуджених) наголо. Така практика принижує гідність ув'язнених і засуджених. Однак з точки зору гігієни та безпеки ми пропонуємо обмежити максимально допустиму довжину волосся.
7.9. На час тримання у карцері ув'язнені чи засуджені (крім неповнолітніх) позбавляються права на побачення з родичами та іншими особами, отримання посилок, передач і бандеролей, придбання продуктів харчування і предметів першочергової потреби, їм не дозволяється користуватися настільними іграми та курити. Посилки, передачі та бандеролі вручаються після закінчення строку перебування в карцері. ~~У разі поміщення ув'язненого чи засудженого до карцеру йому надаються побачення з адвокатом чи захисником.~~	7.9. На час тримання у карцері ув'язнені чи засуджені (крім неповнолітніх) **не** позбавляються права на побачення з родичами та іншими особами, отримання посилок, передач і бандеролей, придбання продуктів харчування і предметів першочергової потреби. **Не забороняється** вручати посилки, передачі та бандеролі **під час** перебування в карцері.	Таке обмеження не передбачене Законом України «Про попереднє ув'язнення». Подібне обмеження є у КВК України, але він не поширюється на ув'язнених. Крім того, скасування цього обмеження у КВК вже давно вимагає Комітет, що й знайшло відображення у відповідних проектах змін до КВК (наприклад, проект закону №2685). В будь-якому разі ці обмеження суперечать міжнародним стандартам. Наприклад, у п. 143 Доповіді про візит в Україну 2005 року було нагадано рекомендацію скасувати заборону

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		на передачі та посилки для тих, хто тримається у дисциплінарних ізоляторах (пар. 2 п. 133 доповіді про візит 2000 року). Так само забороняється позбавляти побачень осіб, які тримаються в умовах дисциплінарного ув'язнення (п. 61 (b) 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік).
7.11. Звільнення ув'язнених та засуджених з карцеру здійснюється черговим помічником або його заступником. Перед звільненням з карцеру ув'язнені та засуджені оглядаються медичним працівником, про що складається довідка про стан здоров'я засудженого або ув'язненого в довільній формі. Вони перевдягаються у власний одяг.	7.11. Звільнення ув'язнених та засуджених з карцеру здійснюється черговим помічником або його заступником. Перед звільненням з карцеру ув'язнені та засуджені **за бажанням** оглядаються медичним працівником, про що складається довідка про стан здоров'я засудженого або ув'язненого в довільній формі. Вони перевдягаються у власний одяг.	Огляд медичним працівником є правом особи, а не обов'язком. Право на охорону здоров'я передбачає можливість відмовитися від його здійснення.
Розділ IX. Праця та матеріально-побутове забезпечення ув'язнених і засуджених		
1.5. ~~Прибутки, одержані внаслідок використання праці ув'язнених, не підлягають оподаткуванню і використовуються для упорядкування місць попереднього ув'язнення та поліпшення умов тримання під вартою. Праця таких осіб оплачується за тарифними ставками (окладами) відповідно до законодавства. Із заробітку ув'язнених за виконавчими документами проводяться відрахування в порядку, встановленому законодавством України.~~ ~~Нарахована заробітна плата ув'язненим після проведення утримань і відрахувань,~~	1.5. **Праця ув'язнених здійснюється на підставі договору цивільно-правового характеру або трудового договору, який укладається між ув'язненим та фізичною або юридичною особою, для якої ув'язненими здійснюється виконання робіт чи надання послуг.** **Такі договори повинні бути погоджені адміністрацією СІЗО та містити порядок їх виконання, включаючи зазначення місця, часу, а також ролі адміністрації СІЗО у наданні необхідних ресурсів та забезпеченні охорони й ізоляції.**	Зміни врегульовують відносини ув'язнених та адміністрації СІЗО у сфері їхньої зайнятості. Подібні норми були напрацьовані робочою групою з питань праці під час розробки проекту закону «Про пенітенціарну систему». Наразі проект все ще знаходиться у процесі погодження, однак таке регулювання залучення до праці було визнано компромісним.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
~~передбачених законодавством, зараховується на їхні особові рахунки.~~	**Адміністрація зобов'язана створювати умови, що дають змогу ув'язненим працювати за договорами цивільно-правового характеру та трудовими договорами.** **Порядок та умови укладання цивільно-правових договорів між ув'язненими та фізичними або юридичними особами затверджується нормативно-правовим актом Міністерства юстиції України. До його прийняття договори укладаються у відповідності до вимог цього пункту.**	
3.2. За заявою ув'язненого чи засудженого та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку адміністрацією СІЗО видаються індивідуальні засоби гігієни: мило, зубна щітка, зубна паста, одноразова бритва, засоби особистої гігієни (для жінок).	3.2. За заявою ув'язненого чи засудженого та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку адміністрацією СІЗО видаються індивідуальні засоби гігієни: мило, **шампунь,** зубна щітка, зубна паста, одноразова бритва, **засоби для гоління, а також** засоби особистої гігієни (для жінок).	Норма передбачає забезпечення ув'язнених (засуджених) у СІЗО елементарними засобами гігієни – шампунем та засобами для гоління.
Розділ X. Медичне обслуговування ув'язнених і засуджених в СІЗО		
3. Основними завданнями медичної частини є: надання екстреної медичної допомоги; надання амбулаторної та стаціонарної медичної допомоги; організація і проведення медичних оглядів, диспансеризації; проведення комплексу санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів;	3. Основними завданнями медичної частини є: надання екстреної медичної допомоги; надання амбулаторної та стаціонарної медичної допомоги; організація і проведення медичних оглядів, диспансеризації; проведення комплексу санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів;	Про необхідність приділення особливої уваги превентивній медицині у пенітенціарних установах КЗК наголошував у своїй 3-ій Загальній доповіді. В першу чергу, йдеться про такі напрями превенції: а) гігієна; б) заразні захворювання; в) запобігання самогубствам.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
гігієнічне навчання і пропаганда здорового способу життя.	**організація та проведення заходів із впровадження превентивної медицини;** гігієнічне навчання і пропаганда здорового способу життя.	
2.1. У СІЗО здійснюються: медичний контроль за станом здоров'я ув'язнених і засуджених шляхом проведення оглядів та обстежень; виявлення осіб, які потребують лікування та постійного медичного нагляду, проведення щодо них лікувально-оздоровчих заходів з метою збереження здоров'я і працездатності; амбулаторне і стаціонарне лікування до системи стандартів у сфері охорони здоров'я, клінічних протоколів надання медичної допомоги в порядку, передбаченому законодавством.	2.1. У СІЗО здійснюються: медичний контроль за станом здоров'я ув'язнених і засуджених шляхом проведення оглядів та обстежень; виявлення осіб, які потребують лікування та постійного медичного нагляду, проведення щодо них лікувально-оздоровчих заходів з метою збереження здоров'я і працездатності; амбулаторне і стаціонарне лікування **відповідно** до системи стандартів у сфері охорони здоров'я, клінічних протоколів надання медичної допомоги в порядку, передбаченому законодавством.	Виправлення помилки.
2.2. ... До медичного кабінету ув'язнені і засуджені виводяться індивідуально або групами по 3 - 5 осіб. ~~У медичному кабінеті під час прийому обов'язково має бути присутньою посадова особа СІЗО.~~	2.2. ... До медичного кабінету ув'язнені і засуджені виводяться індивідуально або групами по 3 - 5 осіб. **Прийом ув'язнених і засуджених ведеться індивідуально та конфіденційно у відповідності до вимог цих Правил.**	Щодо конфіденційності медичних обстежень та відповідних міжнародних стандартів див. вище.
2.5. У випадках, коли ув'язнений або засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, ~~призначених для проходження курсу лікування,~~ вони можуть бути отримані від родичів або інших осіб (у фабричній закритій, не пошкодженій упаковці) ~~за висновком лікаря в порядку, визначеному чинним законодавством~~. Такі ліки підлягають кількісному обліку в медичній частині.	2.5. У випадках, коли ув'язнений або засуджений бажає використовувати **медичні препарати або їх аналоги**, вони можуть бути отримані від родичів або інших осіб (у фабричній закритій, не пошкодженій упаковці). Такі ліки підлягають кількісному обліку **та зберіганню** в медичній частині.	Кореспондує зі змінами, запропонованими Мін'юстом у пункті 4.1 вище, а також із пропозиціями створення можливості передачі медичних препаратів без висновку лікаря (щодо обґрунтування див. вище).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
1.2. Відповідно до Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 419, начальники слідчих ізоляторів посвідчують заповіти і довіреності осіб, узятих під варту, та засуджених, стосовно яких вирок суду не набрав законної сили, за погодженням з посадовою, службою особою чи органом, у провадженні яких перебуває справа. Копії заповіту і довіреності з письмовим погодженням з посадовою, службою особою чи органом, у провадженні яких перебуває справа, долучаються до особової справи.	Вилучити.	Посвідчення заповітів та довіреностей за погодженням зі слідчим чи відповідним судом суперечить принципу свободи договору (ст. 3 Цивільного кодексу). Досудове розслідування щодо особи не повинно в жодному разі обмежувати майнові права особи, якщо тільки такі обмеження не були застосовані у відповідності до КПК (арешт майна). Вилучення цієї норми передбачає одночасне внесення змін до Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 419.
Розділ XI. Участь ув'язнених і засуджених у цивільно-правових відносинах		
1.3. Державна реєстрація укладання шлюбу проводиться тільки за наявності документів, що посвідчують осіб, у їх присутності у спеціально виділеному приміщенні СІЗО. Загальна кількість запрошених з боку вказаних осіб, крім представника РАЦС, не може бути більше двох осіб, яким при державній реєстрації укладення шлюбу необхідно мати виданий слідчим або судом, які здійснюють кримінальне провадження, письмовий дозвіл на побачення.	1.3. Державна реєстрація укладання шлюбу проводиться тільки за наявності документів, що посвідчують осіб, у їх присутності у спеціально виділеному приміщенні СІЗО. Загальна кількість запрошених з боку вказаних осіб, крім представника РАЦС, не може бути більше **семи** осіб, яким при державній реєстрації укладення шлюбу необхідно мати виданий слідчим або судом, які здійснюють кримінальне провадження, письмовий дозвіл на побачення.	Можливість запрошення лише двох осіб на церемонію укладання шлюбу є надмірним обмеженням. Така норма може призводити до ситуації коли наречені не можуть запросити на укладення шлюбу навіть всіх своїх батьків.
1.4. Після державної реєстрації укладення шлюбу адмі-	1.4. Після державної реєстрації укладення шлюбу адмі-	Засуджені мають право на тривалі побачення у відповід-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
ністрація СІЗО надає ув'язненому або засудженому побачення з чоловіком (дружиною) відповідно до законодавства. На прохання осіб, які укладають шлюб, адміністрацією СІЗО надається можливість проведення обряду вінчання.	ністрація СІЗО надає ув'язненому або засудженому побачення з чоловіком (дружиною) побачення **тривалістю не менше однієї доби**. На прохання осіб, які укладають шлюб, адміністрацією СІЗО надається можливість проведення обряду вінчання.	ності до КВК. Тому надання тривалих побачень після укладення шлюбу не тільки є логічним, але й вимогою закону. Разом з тим Закон України «Про попереднє ув'язнення» не передбачає можливості тривалих побачень для ув'язнених. На нашу думку, таке право витікає із статті 8 Європейської конвенції, адже автоматичне (без індивідуального рішення) обмеження права на зачаття дитини для в'язнів суперечить цій статті Конвенції (рішення ЄСПЛ «Діксон проти Сполученого Королівства» (Dickson, Grand Chamber). Враховуючи пріоритет міжнародного права над національним законодавством, така можливість повинна поширюватися на ув'язнених незалежно від наявності відповідних норм у національному законі.
ДОДАТКИ		
Додаток 14. Обладнання кімнат для проведення побачень.	**Цей додаток необхідно повністю переглянути з урахуванням пропозиції впровадження відкритих побачень. Щодо деталей та обґрунтування див. вище.**	Опис обладнання кімнат для побачень варто кардинально змінити з огляду на необхідність організації двох типів приміщень у відповідності до двох типів побачень, які передбачаються пропозиціями до цих Правил: відкритих і закритих.
Додаток 30. Опис карцеру. В карцері підлога ~~заасфальтована, забетонована~~ або дерев`яна, достатньої міцності. Двері камерного типу зі спеціальним замком обладнуються оглядовим вічком, кватиркою	В карцері підлога дерев`яна **або з іншого подібного матеріалу** достатньої міцності. Двері камерного типу зі спеціальним замком обладнуються оглядовим вічком, кватиркою	Асфальтована підлога ні за яких умовах не може бути прийнятною, навіть в умовах дисциплінарного ізолятора. Матеріальні умови у карцерах повинні відповідати тим міні-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
для подачі їжі, із зовнішнього боку якої встановлюється накладний або навісний замок. Карцер повинен мати вікно розміром 0,5 х 0,5 м, ~~загратоване металевими зварними гратами, що унеможливлюють доступ до скла, та~~ заблоковане охоронно-тривожною сигналізацією. З внутрішнього боку вікно обладнується сіткою. Електрична лампочка встановлюється над дверима в ніші або на стелі і обладнується металевою сіткою. У такій самій ніші встановлюється радіодинамік. У карцері встановлюються: 1. Металеве ліжко з дерев`яним лежаком, яке прикріплюється до стіни і в разі потреби може підніматися і замикатися. 2. Прикріплені до підлоги або стіни стіл і табуретка. 3. Санвузол. 4. Ніша або полиця для зберігання предметів туалету.	для подачі їжі, із зовнішнього боку якої встановлюється накладний або навісний замок. Карцер повинен мати вікно розміром 0,5 х 0,5 м, **обладнане** охоронно-тривожною сигналізацією. З внутрішнього боку вікно обладнується сіткою. Електрична лампочка встановлюється над дверима в ніші або на стелі і обладнується металевою сіткою. У такій самій ніші встановлюється радіодинамік. У карцері встановлюються: 1. **Ліжко.** 2. Прикріплені до підлоги або стіни стіл і табуретка. 3. Санвузол. 4. Ніша або полиця для зберігання предметів туалету.	мальним стандартам, які стосуються усіх інших в'язнів (п. 62 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік). З урахуванням того, що приміщення карцерів часто мають характеризуються низькою температурою, варто передбачити обладнання їх підлоги матеріалами низького рівня теплопровідності. Альтернативою пропонованій нами повній забороні ґрат може бути норма, що допускається встановлення ґрат в один ряд, але при цьому вони не повинні перешкоджати належному потраплянню в камеру сонячного світла. КЗК ще у своїй 11-й Загальній доповіді 2001 року у п. 30 висловив своє бачення проблеми ґрат у відвіданих країнах: «Представники Комітету часто бачили на вікнах камер металеві ставні, щити чи жалюзі, які позбавляють ув'язнених природного світла і не пропускають у приміщення свіже повітря. … Комітет повністю визнає, що по відношенню до певних категорій позбавлених волі доцільно вживати додаткових заходів безпеки з метою відвернення ризику змови і/або злочинних дій; однак, вжиття таких заходів має скоріш бути винятком, аніж правилом. Це означає, що відповідні органи мають окремо досліджувати справу кожного ув'язненого на предмет визначення виправданих по відношенню нього особливих засобів безпеки. Проте, навіть за доцільності таких заходів, вони не повинні

Редакція проекту Мін. юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		позбавляти ув'язнених природного світла і свіжого повітря. Світло і повітря необхідні для життя, право на яке має кожний в'язень; більш того, відсутність сонячного світла і свіжого повітря створює умови, сприятливі для поширення хвороб – зокрема, туберкульозу ...». У п. 30 Доповіді КЗК про візит в Україну 1999 року вказувалось: «Значним прогресом в поліпшенні умов утримання ув'язнених є зняття з вікон металевого обладнання .... Крім значного покращення природного освітлення камер це позитивно вплинуло на якість їх вентиляції. На жаль, близько 10% вікон залишилося оснащеними такими пристроями з причин безпеки (камери, вікна яких виходять на вулицю, камери, які дозволяють спілкуватися в'язням один з одним, і т. д.). КЗК визнає, що у деяких специфічних випадках, могли бути потрібні такі заходи безпеки. Проте, такі міри не повинні ніколи позбавляти ув'язнених доступу до природного світла і свіжого повітря». Зауваження щодо встановлення ґрат у пенітенціарних установах було висловлено і у п. 80 Доповіді за результатами візиту в Україну у 2000 році. Під час того ж візиту Комітет позитивно оцінив той факт, що ґрати були зняті незадовго до візиту, що допомогло не тільки добре освітлити приміщення, а й забезпечити кращу вентиляцію (п. 87). У п. 93 так само було наголошено на необхідності вчинення таких дій у окремих блоках СІЗО, де на відміну від блоків для жінок та неповнолітніх вікна були обладнані металевими решітками. Також делегація Комітету позитивно оцінила те, що адміністрація установи почала зняття ґратів на цих блоках ще під час візиту (п. 96). Під час візиту у 2009 році до арештного дому при СІЗО м. Києва вказувалось на необхідність зняття металевих решіток, у відповідь на що національна влада запевнила Комітет своїм листом, що ґрати з вікон камер в арештних домах були зняти (п. 102). У доповіді щодо цього ж візиту КЗК з задоволенням відмітив, що на його зауваження щодо встановлених ґрат у СІЗО м. Дніпропетровська його керівництво негайно почало здійснення заходів щодо їх зняття (п. 110). На проблему доступу до природного освітлення у зв'язку з обладнанням вікон, особливо у колонії № 89, вказувалось і у Доповіді за результатами візиту в Україну у 2012 році (п. 46).

<table>
<tr><th colspan="5">Редакція проекту Міністерства юстиції
або чинна редакція</th><th colspan="3">Пропонована
редакція</th></tr>
<tr><td colspan="8">Додаток 6</td></tr>
<tr><td colspan="8">Заходи розпорядку дня</td></tr>
<tr><td colspan="3">Дорослі</td><td colspan="3">Неповнолітні</td><td colspan="2">Дорослі та неповнолітні</td></tr>
<tr><td>7.00</td><td>Підйом</td><td></td><td>7.00</td><td>Підйом</td><td></td><td>7.00</td><td>Підйом[1]</td></tr>
<tr><td>6.05
–
6.20</td><td>Ранковий
туалет</td><td></td><td>6.05
–
6.20</td><td>Фізична
зарядка</td><td></td><td>7.05
–
7.20</td><td>Ранковий туалет
Фізична зарядка
(за бажанням)</td></tr>
<tr><td>6.20
–
6.30</td><td>Заправляння
ліжок</td><td></td><td>6.20
–
6.40</td><td>Ранковий
туалет</td><td></td><td>7.20
–
7.30</td><td>Заправляння
ліжок</td></tr>
<tr><td>6.30
–
7.30</td><td>Прибирання
приміщення</td><td></td><td>6.40
–
7.30</td><td>Прибирання
приміщення</td><td></td><td>7.30
–
8.00</td><td>Прибирання
приміщення</td></tr>
<tr><td>7.30
–
8.00</td><td>Сніданок</td><td></td><td>7.30
–
8.00</td><td>Сніданок</td><td></td><td>8.00
–
9.00</td><td>Сніданок</td></tr>
<tr><td>8.00
–
9.00</td><td>Ранкова
перевірка</td><td></td><td>8.00
–
9.00</td><td>Ранкова
перевірка</td><td></td><td>9.00
–
10.00</td><td>Ранкова
перевірка</td></tr>
<tr><td>9.00
–
11.00</td><td>Прийом
керівництва
установи
з особистих
питань,
вільний час</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td><td>9.00
–
10.00</td><td>Прийом
керівництва
установи
з особистих
питань,
вільний час</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td><td>10.00
–
12.00</td><td>Прийом
керівництва
установи
з особистих
питань,
вільний час</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td></tr>
<tr><td>11.00
–
12.30</td><td>Заходи
виховного
характеру,
психолого-
педагогічна
допомога,
вільний час</td><td>10.00
–
12.00</td><td>Прогулянка</td><td>11.00
–
13.30</td><td>Заходи
виховного
характеру,
психолого-
педагогічна
допомога,
вільний час,
заняття
в кімнаті
виховної
роботи,
навчання</td></tr>
<tr><td>12.30
–
14.00</td><td>Обід</td><td>12.00
–
13.00</td><td>Заняття в кімнаті
виховної роботи,
навчання</td></tr>
</table>

[1] У вихідні та святкові дні за бажанням ув'язнених (засуджених) підйом може відбуватися на одну годину пізніше. В такому разі кількість вільного часу зменшується на одну годину.

<table>
<tr><th colspan="4">Редакція проекту Міністерства юстиції
або чинна редакція</th><th colspan="4">Пропонована
редакція</th></tr>
<tr><td colspan="8">Заходи розпорядку дня</td></tr>
<tr><td colspan="3">Дорослі</td><td colspan="3">Неповнолітні</td><td colspan="3">Дорослі та неповнолітні</td></tr>
<tr><td>14.00
–
14.30</td><td>Вільний
час</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td><td>13.00
–
14.00</td><td>Обід</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td><td>13.00
–
14.00</td><td>Обід</td><td rowspan="3">Проведення слідчих дій, побачення</td></tr>
<tr><td>14.30
–
16.00</td><td>Фізкультурно-
оздоровчі та
просвітницькі
заходи,
вільний час</td><td>14.00
–
16.00</td><td>Навчання,
заняття
самоосвітою,
вільний час</td><td>14.00
–
16.00</td><td>Вільний
час</td></tr>
<tr><td>16.00
–
18.00</td><td>Радіо-
трансляція
новин,
богослужіння</td><td>16.00
–
18.00</td><td>Фізкультурно-
оздоровчі
заходи,
перегляд
телепередач</td><td>16.00
–
18.00</td><td>Фізкультурно-
оздоровчі та
просвітницькі
заходи, радіо-
трансляція
новин,
богослужіння,
вільний час</td></tr>
<tr><td>18.00
–
18.30</td><td colspan="2">Вечеря</td><td>18.00
–
18.30</td><td colspan="2">Вечеря</td><td>18.00
–
19.00</td><td colspan="2">Вечеря</td></tr>
<tr><td>18.30
–
20.00</td><td colspan="2">Вільний час</td><td>18.30
–
20.00</td><td colspan="2">Вечірня
перевірка</td><td>19.00
–
20.00</td><td colspan="2">Вільний
час</td></tr>
<tr><td>20.00
–
21.00</td><td colspan="2">Вечірня
перевірка</td><td>20.00
–
21.30</td><td colspan="2">Вільний час</td><td>20.00
–
21.00</td><td colspan="2">Вечірня
перевірка</td></tr>
<tr><td>21.00
–
21.30</td><td colspan="2">Вільний час</td><td>21.30
–
21.55</td><td colspan="2">Вечірній туалет</td><td>21.00
–
22.30</td><td colspan="2">Вільний час,
вечірній туалет,
підготовка до сну</td></tr>
<tr><td>21.30
–
21.55</td><td colspan="2">Вечірній туалет</td><td>21.55
–
22.00</td><td colspan="2">Підготовка
до сну</td><td>22.30
–
7.00</td><td colspan="2">Сон[2]</td></tr>
<tr><td>21.55
–
22.00</td><td colspan="2">Підготовка
до сну</td><td>22.00</td><td colspan="2">Відбій</td><td></td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>22.00
–
6.00</td><td colspan="2">Сон</td><td>22.00
–
6.00</td><td colspan="2">Сон</td><td></td><td colspan="2"></td></tr>
</table>

[2] Ув'язнені (засуджені) мають право на сон також у свій вільний час.

Обґрунтування / Пояснення
У відповідності до правила 4 Європейських в'язничних правил життя в місцях позбавлення волі повинно бути, наскільки це можливо, наближене до позитивних аспектів життя у суспільстві. Звичним часом для підйому у вільному суспільстві вважається 7 година ранку. У цьому світлі чинна норма не виглядає раціональною. В умовах постійної нестачі корисної зайнятості для ув'язнених (засуджених) підйом о 6 годині ранку тим більше не видається обґрунтованим. На додаток, ранній підйом та перевірка ув'язнених (засуджених) о 6 ранку змушує деяких в'язничних співробітників приходити на роботу завчасно, тобто дуже рано. Це призводить до того, що окремі представники персоналу мають вставати о 4 годині ранку задля забезпечення такого типового розпорядку дня. Окрім того, пропонується зробити графік більш гнучким шляхом об'єднання подібних за своєю природою заходів дозвілля. Чинна деталізація розпорядку рідко дотримується на практиці і є надмірною. Також пропонується уніфікація розпорядку для неповнолітніх та дорослих, адже різниця у їхньому розпорядку дня є несуттєвою та мало впливає на повсякденне життя у СІЗО. Примітка до часу підйому передбачає, що підйом може відбуватися о 8 ранку у вихідні та святкові дні. В такому разі кількість вільного часу зменшується на одну годину задля компенсації відповідного часу за рахунок інших заходів.

2.
Пропозиції до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань
(підготував Вадим Човган)

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ I (п. 4) У виправних колоніях максимального рівня безпеки можуть створюватися ізольовані сектори для тримання засуджених до довічного позбавлення волі, які за наявності підстав, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України, можуть бути переведені з багатомісних приміщень камерного типу до звичайних жилих приміщень.	***Вилучити.***	Чинний КВК створив можливість переведення довічників до загальних жилих приміщень після відбуття 10 років у камерних приміщеннях (5 у звичайних та 5 у багатомісних камерах). Схоже, що норма, яка пропонується Мін'юстом, націлена на те, щоб створити свого роду загальні жилі приміщення виключно для довічників. Напевно, це планується з метою недопущення їх проживання у загальній масі засуджених. Такий підхід є неприпустимим у світлі стандартів Комітету, які передбачають, що, як правило, довічники мають триматися у загальній масі засуджених, а вже в індивідуальних випадках осіб, які становлять ризик, вони можуть триматись окремо. До речі, впровадження такої «презумпції» проживання у загальній масі засуджених передбачається проектом змін до КВК №2685 від 21.04.2015. Разом з тим наміри, закладені у пропонованій нормі ПВР, суперечать принципу розміщення довічників із іншими засудженими на загальних підставах. Цей принцип чітко окреслений у стандартах Ради Європи.

		Обґрунтування / Пояснення
		Наприклад, про це йдеться у Рекомендації Rec (2003) 23 Комітету Міністрів країнам-членам стосовно управління засудженими до довічного і тривалих строків позбавлення волі. У Рекомендації, в переліку принципів такого управління, зокрема, вказується принцип «неізолювання» (п. 7): «слід діяти таким чином, щоб не ізолювати ув'язнених з довічним або тривалим строком ув'язнення тільки на підставі їх вироку». Тобто недопустимо ізолювати цю категорію ув'язнених додатково, як це відбувається, коли їх поміщують в ПКТ, лише на тій підставі, що вони засуджені до цього виду покарання. Також йдеться про стандарти, які містяться в пункті 20.b. Рекомендації, де рекомендується, щоб в межах максимальної безпеки застосовувалися різні режими для в'язнів, що мають особливий ризик втечі або інші загрози, і для в'язнів, що представляють ризик для інших ув'язнених та / або для тих, хто працює з ними або відвідує їх у в'язниці; в пункті 20.c закріплено, що враховуючи поведінку ув'язненого і вимоги безпеки, режим утримання у відділеннях максимальної безпеки має орієнтуватися на пом'якшену атмосферу, цей режим має дозволяти об'єднання між ув'язненими і навіть свободу пересування всередині відділень. На проблему автоматичного вибору рівня ізоляції і відсутність у цьому питанні достатнього обсягу дискреції у пенітенціарної адміністрації неодноразово вказував КЗК. «Комітет вважає, що розміщення засуджених у спеціальних умовах підвищеної безпеки не повинно бути суто наслідком покарання. У переважній більшості випадків рішення про таке розміщення має бути прийняте тюремною адміністрацією після періоду їх розміщення в нормальних умовах проживання, і у всіх випадках, на підставі ретельної оцінки ризику і потреб і у зв'язку з індивідуальним планом. Ув'язнені цієї категорії повинні мати право оскаржити рішення про розміщення в умовах підвищеної безпеки перед незалежним органом (наприклад, у суді). Комітет рекомендує, щоб у відповідні законодавчі положення, були внесені підходящі зміни», – п. 95 Доповіді про візит в Україну 2009 року. У Доповіді про візит у 2012 році Комітет знову наголосив (п. 54): «У контексті попередніх візитів КЗК піддавав критиці систематичне роздільне тримання довічно ув'язнених, що передбачено в українському законодавстві. Після візиту в 2009 році були внесені зміни до Кримінально-виконавчого кодексу з тим, щоб засуджені до довічного позбавлення волі, після оцінки їх індивідуальної поведінки, переводились із камер на двох до багатомісних камер, а також для участі в організованих заходах (освітні, культурні, спортивні та розважальні за ходи) після п'ятнадцяти років позбавлення волі, а з багатомісних камер до звичайних жилих приміщень після п'яти років позбавлення волі. Ряд співрозмовників делегації під час візиту Комітету в Україну в 2012 році (у тому числі співробітники установ) вважали, що не було жодних підстав для утримання багатьох ув'язнених, які відбувають довічне позбавлення волі, окремо від інших ув'язнених. Проте норма щодо окремого тримання довічно засуджених залишається і нові правові положення передбачають занадто малий обсяг дискреційних повноважень Державної пенітенціарної служби стосовно цього питання. Комітет повинен підкреслити, що окреме тримання засуджених до довічного позбавлення волі завжди має бути результатом всебічної і постійної оцінки ризиків та потреб на основі індивідуальної програми відбування покарань. Комітет рекомендує, щоб українська влада знову переглянула законодавство і практику щодо роздільного тримання засуджених до довічного позбавлення волі, з урахуванням висловлених зауважень».

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ ІІ (п. 1) Прийняття засуджених до установ виконання покарань здійснюється комісією з прийняття та розподілу засуджених під керівництвом начальника установи. До складу комісії входять заступники начальника установи, персонал оперативного підрозділу, підрозділів нагляду і безпеки, контролю за виконанням судових рішень, соціально-виховної та психологічної роботи, інтендантського та господарського забезпечення та медичної частини. Склад комісії щороку затверджується наказом начальника установи виконання покарань.	**Прийняття засуджених до установ виконання покарань повинно відбуватися у доброзичливій атмосфері із повагою до людської гідності.** Прийняття здійснюється комісією з прийняття та розподілу засуджених під керівництвом начальника установи. До складу комісії входять заступники начальника установи, персонал оперативного підрозділу, підрозділів нагляду і безпеки, контролю за виконанням судових рішень, соціально-виховної та психологічної роботи, інтендантського та господарського забезпечення та медичної частини. Склад комісії щороку затверджується наказом начальника установи виконання покарань. ... **Медичне обстеження повинно бути проведено не пізніше, ніж протягом 24 години після прибуття засудженого до установи.** **У разі виявлення у засудженого фізичних ушкоджень складається медичний рапорт, зміст якого повинен містити:** **1) твердження засудженого, які стосуються медичного обстеження (включаючи опис ним його стану здоров'я, а також будь-які твердження щодо неналежного поводження);** **2) вичерпний опис об'єктивних медичних показників;** **3) міркування медичного працівника з огляду на твер-**	Стадія прийняття засуджених до пенітенціарної установи має особливе значення для встановлення у подальшому позитивних відносин між ними та персоналом. Враховуючи, що такі відносини є передумовою для впровадження динамічної безпеки, варто особливо підкреслити необхідність доброзичливої атмосфери та поваги під час такого прийняття. Це набуває великого значення в національному контексті, коли прийняття до установ часто здійснюються у формальному дусі або, гірше того, у дусі залякування (очікування засудженими «переклички» після виходу із конвойного автомобіля у позиції руки за головою, сидячи навприсядки і т.ін.). Зміни узгоджуються із давно сформованими стандартами Європейського комітету з запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК, Комітет). Ще у перших Загальних доповідях Комітету з запобігання катуванням містилися вимоги про необхідність складання за результатами огляду документа, який фіксував би твердження засудженого, які стосуються медичного обстеження (включаючи опис ним його стану здоров'я, а також будь-які твердження щодо неналежного поводження); вичерпний опис об'єктивних ме-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	дження засудженого та об'єктивні медичні показники, а також обґрунтування того, чи знаходяться вони у стані відповідності між собою. **Додатково до медичного рапорту складається «карта» тілесних ушкоджень, в якій позначається розташування тілесних ушкоджень, а також здійснюється фотографування ушкоджень. Знімки та «карта» тілесних ушкоджень додаються до рапорту.** **Після складання рапорту його копії та копії додатків протягом трьох діб обов'язково направляються до відповідних органів прокуратури та міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції незалежно від бажання засудженого чи адміністрації установи виконання покарань.** **Усі медичні обстеження мають проводитися поза межами чутності і, якщо медичний працівник не бажає іншого в кожному конкретному випадку, поза межами видимості немедичного персоналу.** **Засуджений повинен мати доступ до рапорту та додатків до нього, а також мати можливість знімати копії з них.**	дичних показників; міркування медичного працівника з огляду на твердження засудженого та об'єктивні медичні показники, а також обґрунтування того чи знаходяться вони у стані відповідності між собою. Такі вимоги були висловлені, наприклад, у п. 53 2-ої Загальної доповіді 1992 року (Ref.: CPT/Inf (92) 3) та пп.60-61 3-ої Загальної доповіді 1993 року (Ref.: CPT/Inf (93) 12). Найбільш комплексно ці стандарти були викладені у Загальній доповіді Комітету 2013 року (CPT/Inf (2013) 29), у якій були спеціально розглянуті питання порядку медичного документування будь-яких тілесних ушкоджень. Наприклад, про зміст рапорту йдеться у п. 74 цього документу. Про необхідність «автоматичного» надсилання медичним працівником рапорту відповідальним за розслідування незалежним органам навіть без згоди самого засудженого, якщо у нього виявлено тілесні ушкодження, – у п. 77. При цьому необхідність надсилати такий рапорт, не зважаючи на бажання засудженого, підкреслюється. Про потребу складання «карти медичних ушкоджень», а також фотографування ушкоджених ділянок тіла йдеться й у згаданому п. 74 цієї ж доповіді. Про те, що обстеження має бути проведено протягом 24 годи після прийняття до установи вказується у п. 73. Про необхідність проведення обстеження поза межами чутності в видимості зазначено у п. 76.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		Варто зауважити, що ці ж стандарти неодноразово висловлювалися Комітетом за результатами візитів в Україну. Наприклад, у п. 30 Доповіді за результатами візиту у 2012 році детально окреслюються необхідні складові медичного рапорту та деякі інші стандарти, що знайшли відображення у пропозиціях. Так само висловлювалися ці пропозиції і у деяких попередніх доповідях.
Розділ ІІІ (п. 1) 1. Засуджені мають право: одержувати інформацію про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання, у тому числі у друкованому вигляді;	1. **Забороняється будь-яка дискримінація, зокрема пряме або непряме обмеження прав засуджених залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД чи іншу хворобу, сімейного та майнового стану, місця проживання, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим засудженим у захисті їхніх прав, за мовними або іншими ознаками.** Засуджені мають право: одержувати інформацію про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання, у тому числі у друкованому вигляді;	Як і у пропозиціях до ПВР СІЗО, пропонується закріпити більш детальний перелік щодо заборони дискримінації засуджених, подібно до того, як це закріплено у Кодексі законів про працю. Зокрема, особливого значення у в'язничному контексті набуває заборона дискримінації на підставі стану здоров'я та сексуальної орієнтації. Так само, враховуючи підготовку великої кількості скарг в умовах позбавлення волі, актуальним є і закріплення недопустимості дискримінації на підставі звернення (або наміру звернення) засуджених до суду чи інших органів за захистом своїх прав чи надання підтримки іншим засудженим у захисті їхніх прав.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
	на отримання копій документів з їхніх особових справ та інших документів пов'язаних з реалізацією їхніх прав;	Див. обґрунтування нижче у нормі щодо механізму надання таких копій.
засуджені, ~~які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації виправних колоній~~ можуть придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів мультиварки з розрахунку: дві мультиварки на відділення соціально-психологічної служби.	засуджені можуть придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів чи інших осіб мультиварки (скороварки) з розрахунку: **не менше двох мультиварок** на відділення соціально-психологічної служби, **або на приміщення камерного типу (у випадку осіб, засуджених до довічного позбавлення волі)**;	Кращі міжнародні практики свідчать, що надання засудженим можливості готувати самостійно має особливе значення для їх підготовки до звільнення та подальшої реінтеграції у вільне суспільство. Така можливість створює відчуття відповідальності за забезпечення свого побуту.
3. Засудженим забороняється: ... готувати та вживати їжу в непередбачених для цього місцях, виносити продукти харчування з їдальні без дозволу адміністрації колонії;	3. Засудженим забороняється: ... **без дозволу адміністрації колонії** готувати та вживати їжу в непередбачених для цього місцях, виносити продукти харчування з їдальні;	У офіційному коментарі Ради Європи до Європейських в'язничних правил вказується, що дозвіл самостійно готувати їжу допомагає наближати засуджених до позитивних аспектів життя у суспільстві. Такий дозвіл передбачає наявність належного устаткування та продуктів для куховарства (див. коментар до Правила 22, Commentary on Recommendation Rec(2006)2 of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules). З метою пристосування нашої в'язничної системи до такого підходу, варто сприяти засудженим куховарити самостійно, незалежно від їхньої категорії. Так само з цією метою пропонується надати адміністрації більшу дискрецію.
Розділ IV (п. 1) Взаємовідносини персоналу установ виконання покарань із засудженими ґрунтуються на суворому дотриманні законності, **довірливих та позитивних стосунках.**	Взаємовідносини персоналу установ виконання покарань із засудженими ґрунтуються **на засадах взаємоповаги та розвитку позитивних відносин.**	Пропонується переформулювати засади, на яких ґрунтуються відносини між персоналом та засудженими. Справа в тому, що концепція динамічної

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		безпеки не передбачає повної довіри до засуджених. «Бути дружнім, але не другом» – так іноді характеризують концепцію відносин в умовах динамічної безпеки. Як вказує КЗК у своїй доповіді про візит в Україну 2012 року (примітка 21): «Динамічна безпека це розвиток персоналом позитивних відносин із засудженими, заснованих на стійкості та справедливості в поєднанні з розумінням їх особистого становища **та будь-яких ризиків, які представляють окремі засуджені**» (виділено авт.). Тому ґрунтування відносин на довірливих відносинах може мати певний оманливий ефект щодо того, як мають будуватися відносини між персоналом і засудженими з метою впровадження динамічної безпеки. Поганий вплив мілітаристської («армійської») дисципліни на відносини між персоналом та засудженими був окреслений та негативно оцінений у п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році. Не заперечуючи вимогу вітатися із персоналом та відвідувачами, вимогу підніматися при цьому можна сприймати як рису мілітаристської дисципліни.
При зустрічі з персоналом установ виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи, засуджені повинні ~~вставати і~~ вітатися з ними.	При зустрічі з персоналом установ виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи, засуджені повинні вітатися з ними.	
Засуджені звертаються до персоналу установ виконання покарань на «ви», називають їх по імені та по батькові ~~або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою~~.	Засуджені звертаються до персоналу установ виконання покарань на «ви», називають їх по імені та по батькові або **«пане», «пані» і далі по імені або прізвищу чи за званням або займаною посадою**. З дозволу представника персоналу допускається звертання до нього на **«ти» та по імені або на «ви» та по імені.**	Формальний підхід до привітань також є ключовою характеристикою мілітаристської дисципліни і прямо суперечить концепції динамічної безпеки. Звертання на кшталт «громадянин начальник» до

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
Персонал установ виконання покарань звертається до засуджених на «ви» і називає їх «громадянин», «громадянка» та прізвище. У виховних колоніях персонал звертається до засуджених на **«ти»** ~~і може звертатись до них словами «вихованець», «вихованка»~~ та називати їх по імені.	Персонал установ виконання покарань звертається до засуджених на «ви»**, називає їх по імені та по батькові, або «пане», «пані» і далі по імені чи прізвищу. У випадку встановлення позитивних відносин між представником персоналу та засудженим та якщо проти цього не заперечує засуджений допускається звертання до засудженого на «ти» та по імені або на «ви» та по імені.** У виховних колоніях персонал звертається до засуджених на **«ти» або «ви» та** по імені.	представника персоналу або «засуджений Петренко» до засуджених не тільки не сприяє розвитку позитивних відносин, але й призводить до наступництва радянської культури вітання. Якщо порівняти її з вітаннями у країнах ЄС, то там звичною є практика використання персоналом у в'язничному побуті слів відповідників нашому «пане», «пані» (Madame et Monsieur (Франція), Miss/Missis and Mister (Великобританія), Frau und Herr (Німеччина), Pani і Pan (Польща) та ін.). Окрім того, з тими ж цілями розвитку позитивних відносин, як щодо персоналу, так і щодо засуджених має бути можливість переходу на звертання на «ти» та по імені. Практика виконання-відбування покарань уже давно пішла шляхом таких звертань між персоналом та засудженими (що іноді призводить до крайніх відхилень у формі звертань на прізвисько), тому невиправданою є мертва норма про формальну недопустимість звертання на «ти», навіть якщо між засудженим та персоналом встановлені позитивні відносини. На додаток, зазначені зміни продовжують відображення концепції розвитку позитивних відносин.
2. Персоналу установ виконання покарань категорично забороняється встановлювати із засудженими та їхніми родичами будь-які стосунки, що не регламентовані кримінально-виконавчим законодавством та цими Правилами.	2. Персонал установ виконання покарань **вживає усіх належних заходів для розвитку позитивних відносин із засудженими, дотримуючись при цьому вимог кримінально-виконавчого законодавства.**	Заборона вступати у будь-які нерегламентовані законодавством стосунки (т.зв. неслужбові стосунки) із засудженими часто розуміється викривлено – як заборона будь-якого спілкування «не по темі» режиму. Таке правило суттєво підриває основну ідею динамічної безпеки –

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		розвиток позитивних відносин. Саме тому запропоноване формулювання відображає діаметральну зміну філософії цього правила, не применшуючи при цьому важливість принципу законності. Комітет з запобігання катуванням висловлював жаль з цього приводу (п. 26 11-ї Загальної доповіді): «На жаль, Комітет часто виявляє, що відносини між персоналом і ув'язненими мають формальний і віддалений характер, персонал обирає жорстко регламентоване ставлення до ув'язнених, розглядаючи словесне спілкування з ними як побічний аспект роботи».
Розділ V (п. 1) У кожній установі виконання покарань ~~організовується суворо регламентований~~ розпорядок дня з урахуванням особливостей роботи з різними категоріями засуджених, оперативної обстановки, пори року, місцевих умов та інших конкретних обставин.	У кожній установі виконання покарань **запроваджується** розпорядок дня з урахуванням особливостей роботи з різними категоріями засуджених, оперативної обстановки, пори року, місцевих умов та інших конкретних обставин.	Ця зміна відображає загальну тенденцію до відходу від уявлення про в'язниці, як місць «суворості» та кари – на користь в'язниць, як місць для реабілітації. Саме тому розпорядок дня має бути спрямований на реінтеграцію та впорядкування спільного життя. Про таку зміну підходів свідчать і деякі міжнародні стандарти. Наприклад, у старих Мінімальних стандартних правилах ООН в правилі 27 вказувалось, що «дисципліна і порядок повинні підтримуватися із суворістю, застосовуючи, однак, тільки ті обмеження, які потрібні для гарантування безпечного ув'язнення і впорядкованого співжиття в установі», тепер же у Правилах Мандели

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розпорядок дня включає в себе підйом, туалет, фізичну зарядку, приймання їжі, розвід на роботу, перебування на виробництві та навчанні, перевірку наявності засуджених, проведення виховних, культурно-масових та спортивно-оздоровчих заходів тощо. При цьому передбачається безперервний восьмигодинний сон засуджених і надання їм особистого часу не менше ніж дві години. ~~Знаходитися на спальному місці у не передбачений для сну час без дозволу адміністрації установи виконання покарань засудженим забороняється.~~	Розпорядок дня включає в себе підйом, туалет, фізичну зарядку, приймання їжі, розвід на роботу, перебування на виробництві та навчанні, перевірку наявності засуджених, проведення виховних, культурно-масових та спортивно-оздоровчих заходів тощо. При цьому передбачається безперервний восьмигодинний сон засуджених і надання їм особистого часу не менше ніж дві години. **Засуджені мають право відмовитися від участі у виконанні фізичних вправ.**	це правило звучить так: «Дисципліна і порядок повинні підтримуватися із застосуванням обмежень не більше, ніж це необхідно для гарантування безпечного ув'язнення, безпечного управління в'язницею та впорядкованого співжиття в установі» (правило 36). Крім того, як вказувала у своєму коментарі до попередньої версії МСП Комісія з попередження злочинів та кримінальної юстиції ООН, навіть старе правило означало, що: «… держави повинні забезпечувати безпеку і порядок у в'язницях, але це не означає, що це може здійснюватись у надмірний або грубий спосіб. Обов'язком в'язничної адміністрації є виконання покарання, призначеного судом, а не застосування додаткових обмежень» (Notes and comments on the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners: use and application of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. Twenty-first session, Vienna, 23-27 April 2012 / E/CN.15/2012/CRP.1). Рекомендація щодо добровільності фізичних вправ закріплена у п. 57 Доповіді КЗК за результатами візиту в Україну в 2012 році. Що стосується пропозиції скасувати заборону сидіти на ліжках у не передбачений для сну час, то ця норма спрямована на усунення згаданого негативного впливу мілітаристської дисципліни на відносини між персоналом та засудженими (п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ VII (п. 2) На виробничих об'єктах установи виконання покарань засудженим забороняється ~~**зберігати** продукти харчування, посуд, настільні ігри, спортивний одяг, телевізійні приймачі (за винятком випадків, якщо робота пов'язана з їх ремонтом)~~, споруджувати різні будови (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення тощо), користуватися обладнанням та інструментом, ~~**електроенергією,**~~ **механізмами та матеріалами** для власних потреб.	На виробничих об'єктах установи виконання покарань засудженим забороняється споруджувати різні будови (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення тощо), користуватися обладнанням та інструментом, механізмами та матеріалами для власних потреб.	Заборона мати при собі на виробництві продукти харчування, посуд, настільні ігри, спортивний одяг, телевізійні приймачі та радіоприймачі (за винятком випадків, якщо робота пов'язана з їх ремонтом) є необґрунтованою, беручи до уваги правило 26.13 Європейських в'язничних правил, яке передбачає, що заходи з техніки безпеки засуджених мають бути подібними до тих, що застосовуються до працівників на волі. Також треба підкреслити вимогу правила 3 цього ж документу, що усі обмеження, що застосовуються до засуджених, повинні бути мінімальними. Схоже положення міститься й у Мінімальних стандартних правилах поводження з в'язнями Організації Об'єднаних Націй (п. 99.1), де зазначається: «організація і методи праці в закладах повинні максимально наближатися до тих, що прийняті за стінами закладів, щоб в'язні привчилися таким чином до умов праці на волі з тим, щоб підготувати засуджених до умов нормальної життєдіяльності». Досить складно уявити, щоб особам на волі заборонялося слухати радіо під час роботи або вживати їжу в час (необідньої) перерви на відпочинок у робочому часі. Так само не може бути обґрунтована заборона мати спортивний одяг на виробництві, адже часто у засуджених навіть немає робочої форми у належному стані (чи-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		стої, не порваної і т. ін.) і їм доводиться носити власний спортивний одяг. Також така редакція норми ПВР суперечить ч. 2 ст. 102 КВК України, згідно з якою режим у колоніях має зводити до мінімуму різницю між умовами життя в колонії і на свободі, що повинно сприяти підвищенню відповідальності засуджених за свою поведінку і усвідомленню людської гідності. У доктрині кримінально-виконавчого права давно пояснюється користь такого підходу, який називається «нормалізація» (детальніше див.: Човган В.О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017. – С. 357-369).
Розділ VIII (п. 1) Засуджені, які написали заяви про зняття їх з котлового забезпечення та прийняли рішення харчуватися продуктами, отриманими в посилках (передачах) та бандеролях, **приймають їжу в кімнатах приймання їжі відділень соціально-психологічної служби у відповідності до графіка роботи цих кімнат. Списки таких засуджених затверджуються начальником установи виконання покарань і розміщуються на інформаційних стендах відділень соціально-психологічної служби.**	Засуджені, які написали заяви про зняття їх з котлового забезпечення та прийняли рішення харчуватися продуктами, отриманими в посилках (передачах) та бандеролях, приймають їжу в кімнатах приймання їжі відділень соціально-психологічної служби у відповідності до графіка роботи цих кімнат **або, за бажанням, у їдальні разом з іншими засудженими**. Списки таких засуджених затверджуються начальником установи виконання покарань і розміщуються на інформаційних стендах відділень соціально-психологічної служби.	Додаткова можливість для засуджених, які зняті з котлового забезпечення, вживати власну їжу у загальній їдальні сприятиме розширенню можливостей вибору способу та місця харчування, як одного зі способів прививання корисних для життя у вільному суспільстві навичок. При цьому це не спричинятиме жодних обтяжень для роботи персоналу.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ IX (п. 1) Засудженим дозволяється придбавати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби в межах сум та в порядку, що встановлені статтею 108 Кримінально-виконавчого кодексу України. Для придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби в установах організовуються крамниці, які працюють щодня, крім вихідних та святкових днів. При цьому адміністрація забезпечує, щоб кожний засуджений мав змогу відвідати крамницю не менше трьох разів на місяць згідно з графіком у час, відведений розпорядком дня. ... Придбання продуктів харчування і предметів першої потреби для таких осіб проводиться не менше **трьох разів на місяць.** (п. 2) **Придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби може здійснюватись з використанням онлайн сервісів.**	Засудженим дозволяється придбавати **незаборонені для зберігання предмети, вироби і речовини** в межах сум та в порядку, що встановлені статтею 108 Кримінально-виконавчого кодексу України. Для придбання засудженими **цих товарів** в установах організовуються крамниці, які працюють щодня, крім вихідних та святкових днів. При цьому адміністрація забезпечує, щоб кожний засуджений мав змогу відвідати крамницю **не менше разу на тиждень** згідно з графіком у час, відведений розпорядком дня. ... Придбання продуктів харчування і предметів першої потреби для таких осіб проводиться не **рідше разу на тиждень.** Придбання засудженими продуктів харчування **та інших не заборонених для зберігання предметів, виробів і речовин** може здійснюватись з використанням онлайн сервісів.	Таке формулювання є більш коректним з юридичної точки зору, адже Додаток 2 до цих ПВР встановлює чіткий перелік товарів, які можна купувати у крамниці. Вони не обмежуються формулюванням «продукти харчування і предмети першої потреби». Пропонується змінити дозвіл купувати речі у крамницях з «не менше трьох разів на місяць» на «не менше разу на тиждень». Це є більш логічним та створює можливість регулярних (щотижневих) покупок.
Розділ X (п. 1) ... Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного	... Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного	Можливість надати свої письмові зауваження є додатковою процедурною гарантією на

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
працівника знищуються в присутності адресата, про що за участю трьох представників адміністрації установи виконання покарань складається відповідний акт. ...	працівника знищуються в присутності адресата, про що за участю трьох представників адміністрації установи виконання покарань складається відповідний акт **із можливістю зазначення засудженим зауважень щодо незгоди зі знищенням**. ...	випадок оскарження незаконних дій персоналу УВП.
3. Родичам засуджених або іншим особам, які прибули до установи виконання покарань, адміністрація роз'яснює, що замість посилок (передач) і бандеролей вони мають можливість придбати через крамницю установи виконання покарань продукти харчування та предмети першої потреби з метою подальшої передачі засудженим. У цьому випадку зазначені особи подають заяву у двох примірниках із зазначенням найменувань, кількості і ваги продуктів харчування та предметів першої потреби для передачі засудженому і в касі установи виконання покарань сплачують їх вартість. Після отримання засудженим такої передачі один примірник заяви повертається особі, яка сплатила вартість передачі, а другий долучається до особової справи засудженого.	3. Родичам засуджених або іншим особам, які прибули до установи виконання покарань, адміністрація роз'яснює, що замість посилок (передач) і бандеролей вони мають можливість придбати через крамницю установи виконання покарань **або через онлайн сервіс** продукти харчування та **предмети, вироби і речовини, не заборонені для придбання засудженими** з метою подальшої передачі засудженим. У цьому випадку зазначені особи подають заяву у двох примірниках із зазначенням найменувань, кількості і ваги продуктів харчування та предметів першої потреби для передачі засудженому і в касі установи виконання покарань сплачують їх вартість. Після отримання засудженим такої передачі один примірник заяви повертається особі, яка сплатила вартість передачі, а другий долучається до особової справи засудженого. **У разі використання онлайн сервісу оплата здійснюється онлайн.**	Пропозиція надати можливість родичам та іншим особам купувати набори для посилок онлайн відповідає загальному наміру запропонованих Мін'юстом оновлень ПВР щодо впровадження онлайн сервісів у різні сфери в'язничного життя.
У посилках і передачах забороняється передавати засудженим продукти харчування в скляній та металевій тарі, крім випадків придбання таких продуктів у крамниці установи виконання покарань.	***Вилучити.***	Чинна редакція демонструє, що в очах Мін'юсту скляна та металева упаковка самі по собі не є проблемними з точки зору безпеки. Адже в таких упаковках дозволяється передавати продукти харчування у випадку, якщо вони придбані у крамниці

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		установи виконання покарань. Тобто у чинній редакції йдеться не про небезпечність упаковки, а швидше про складнощі з перевіркою її вмісту. Разом з тим теперішня практика свідчить про достатність наявних в установах виконання покарань інструментів та способів для перевірки таких продуктів харчування. Крім того, часто родичі засуджених не мають фінансової можливості придбавати продукти харчування у заводській упаковці самі (особливо, якщо вони проживають у сільській місцевості). При цьому іноді вони практикують консервацію продуктів харчування, що могла б передаватись засудженим та за умови відповідності критеріям, встановленим у ПВР. На додаток, існування цієї норми створює ґрунт для зловживань шляхом монополізації та підвищення цін на консервовані продукти харчування установою виконання покарань.
Розділ XI (п. 1) Продукти харчування, що не передбачені переліком, які були виявлені в посилках або придбані незаконним шляхом, підлягають вилученню, про що складається відповідний акт, та з письмової згоди начальника медичної частини установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, передаються до їдальні або знищуються в присутності засудженого, на ім'я якого надійшла посилка, про що робиться відмітка в акті.	***Вилучити.***	Узгоджується зі змінами запропонованими нижче. Інші пропозиції спрямовані на впровадження такого підходу, тобто на максимальне уможливлення збереження окремих заборонених предметів та передачі їх родичам, якщо вони не є забороненими на волі. Також пропозиції змін сприятимуть попередженню зловживань правом визнання окремих предметів, які виявлені у посилках, забороненими та

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		неповернення їх відправнику чи невидання їх адресату. З цією метою, такі заборонені предмети повинні надсилатися відправнику за його рахунок.
Предмети, вироби і речі, не заборонені для використання в установах виконання покарань, але які є у засуджених в асортименті та кількості понад норми, встановлені переліком, вилучаються та здаються на склад установи для зберігання, про що складається акт. Акт обов'язково підписують засуджений, у якого були вилучені речі понад встановлену переліком кількість, та особа, яка прийняла ці речі на склад установи виконання покарань.	Предмети, вироби і речі, не заборонені для використання в установах виконання покарань, але які є у засуджених в асортименті та кількості понад норми, встановлені переліком, вилучаються та здаються на склад установи для зберігання, про що складається акт. Акт обов'язково підписують засуджений, у якого були вилучені речі понад встановлену переліком кількість, та особа, яка прийняла ці речі на склад установи виконання покарань. **За заявою засудженого вилучені речі передаються його родичам.**	При цьому особа притягується до різних видів юридичної відповідальності залежно від типу предметів, які вона збиралася надіслати. Однак, якщо відправник не знав про заборону якогось предмету чи речовини, які не заборонені на волі (наприклад, згідно з чинними ПВР УВП це може бути навіть м'ясо чи курячі яйця), то він не повинен притягуватися до адміністративної відповідальності, окрім випадків коли є очевидним умисел на приховання заборонених предметів у вмісті посилки.
(п. 2) 2. У разі виявлення в посилках (передачах) і бандеролях грошей, цінних паперів і речей, а також предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, стосовно особи, яка намагалася передати їх засудженому, складається протокол про адміністративне правопорушення за статтею 188 Кодексу України про адміністративні правопорушення і негайно, але не пізніше трьох діб, вилучене здається ЧПНУ до бухгалтерії установи.	**2. Посилки (передачі), що надійшли на поштову адресу засуджених, які містять предмети, вироби і речовини, заборонені для придбання, використання, зберігання засудженими, надсилаються адресату із наступною оплатою ним відповідних поштових послуг або (у випадку передач) повертаються адресату безпосередньо, за винятком предметів та речовин, зберігання яких тягне кримінальну відповідальність. Стосовно особи, яка намагалася передати вказані речі засудженому шляхом умисного приховання у посилці (передачі), складається протокол про адміністративне правопорушення за статтею 188 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У разі виявлення**	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	речовин та предметів виготовлення, придбання, зберігання, збут і розповсюдження яких забороняються кримінальним законодавством, адміністрація установи виконання покарань повідомляє органи Національної поліції для прийняття рішення відповідно до законодавства.	
	...	
Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань.	***Вилучити.***	
(п. 3)	(п. 3)	
Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань.	**Виявлені у засуджених до позбавлення волі предмети, вироби і речовини, заборонені для придбання, використання, зберігання при собі та на території, де вони проживають, підлягають вилученню і зберіганню до звільнення засудженого (за заявою засудженого вони передаються його родичам до звільнення), а вилучені з обігу – знищуються, про що посадовою особою виправного центру складається відповідний акт.** **Якщо в засудженого виявлені предмети, вироби і речовини, придбання і використання яких здійснюються за особливими дозволами і вичерпний перелік яких визначений законодавством, а також предмети, вироби і речовини, виготовлення, придбання, зберігання, збут і розповсюдження яких заборонено законодавством, вони передаються адміністрацією**	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
	установи виконання покарань до органів Національної поліції для прийняття рішення відповідно до законодавства. Про вилучення предметів, виробів і речовин посадовою особою установи виконання покарань складається протокол (додаток 14 – (*додаток 14 підлягає змінам відповідно – прим. авт.*)**).**	
(п. 4) Виявлені у засуджених до обмеження волі предмети, вироби і речовини, заборонені для придбання, використання, зберігання при собі та на території, де вони проживають, підлягають вилученню і зберіганню до звільнення засудженого, а вилучені з обігу – знищуються, про що посадовою особою виправного центру складається відповідний акт.	Виявлені у засуджених до обмеження волі предмети, вироби і речовини, заборонені для придбання, використання, зберігання при собі та на території, де вони проживають, підлягають вилученню і зберіганню до звільнення засудженого **(за заявою засудженого вони передаються його родичам до звільнення)**, а вилучені з обігу – знищуються, про що посадовою особою виправного центру складається відповідний акт.	
Розділ XII (п. 1) ~~У разі наявності у засудженого копій документів, які були зроблені ним під час досудового розслідування та судового розгляду справи та які зберігаються на складі установи виконання покарань, за заявою засудженого адміністрація установи надає ці копії у разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів.~~	***Вилучити.***	Зміна узгоджується з механізмом отримання копій, який пропонується впровадити, та скасуванням заборони зберігати при собі документи (див. нижче).
Розділ XIII (п. 1) *Абзац відсутній.* ...	**Засуджені мають також право подавати пропозиції,**	Створення онлайн-скарги засуджених вимагається Розпо-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	заяви та скарги на дії персоналу СІЗО, через онлайн сервіс, за наявності в установі відповідного обладнання. Такі звернення не підлягають перегляду та модерації адміністрацією установи виконання покарань. Відповіді на такі звернення надаються у електронному вигляді. З бажанням засудженого відповіді надаються у письмовому вигляді.	рядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», у пункті 7.13. Цей пункт передбачає: «Розроблення та внесення змін до правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань Державної кримінально-виконавчої служби, які передбачатимуть створення можливості подання особами, взятими під варту, та засудженими конфіденційної онлайн скарги на неналежне поводження чи умови тримання за допомогою Спеціальної інформаційно-комунікаційної системи ДПтС до Національного превентивного механізму, органів вищого рівня ДПтС, органів прокуратури; виключення можливості втручання сторонніх осіб до процесу подання скарги та внесення відповідних пропозицій щодо бюджетного фінансування зазначених заходів». Запровадження онлайн скарги може стати додатковою гарантією права на скаргу. Однак її ефективність залежатиме від програмного забезпечення, яке буде використано. Воно повинно передбачати створення автоматичних непорушних протоколів у разі стороннього втручання у процес пересилання скарги. Це повинно створити можливість прослідкувати будь-яке стороннє втручання у систему. Конфіденційні скриньки та онлайн скарги є актуальними і

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Адміністрація установи виконання покарань за заявою засудженого зобов'язана сприяти йому в отриманні від судів, інших державних органів та установ документів, що стосуються його особисто, відповідно до вимог законодавства. При надходженні таких документів вони після ознайомлення засудженого з їх змістом долучаються до його особової справи. У разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів засудженого, копії цих документів надаються йому адміністрацією установи виконання покарань за його письмовою заявою в п'ятиденний строк.	Адміністрація установи виконання покарань за заявою засудженого зобов'язана сприяти йому в отриманні від судів, інших державних органів та установ документів, що стосуються його особисто, відповідно до вимог законодавства. При надходженні таких документів вони після ознайомлення засудженого з їх змістом долучаються до його особової справи **або, за його заявою, передаються йому на зберігання.** У разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів засудженого, копії **будь-яких** документів **щодо прав засудженого та які є у розпорядженні органу або установи виконання покарань** надаються йому адміністрацією установи виконання покарань за його письмовою заявою в п'ятиденний строк. **У разі, якщо запитувані документи перевищують об'єм 10 сторінок, засуджений зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. За відсутності у засудженого можливості відшкодувати фактичні витрати, такі витрати сплачуються за рахунок установи виконання покарань.**	з перспективи пропонованої нами повної заборони перегляду кореспонденції до органів державної влади у Кримінально-виконавчому кодексі (див. проект Закону про зміни до КВК №2685 від 21.04.2015). Для того, щоб засуджені належним чином могли реалізувати свої права їм повинна надаватися можливість знімати та зберігати копії із документів, що стосуються їх прав, інтересів, зберігати при собі ці копії. Це одночасно безпосередньо пов'язано із правом на оскарження рішень, дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень і є умовою належної реалізації цього права. Варто також наголосити, що змінами до КВК у 2016 році закріплено право всіх засуджених на отримання копій документів з їхніх особових справ та інших документів, пов'язаних з реалізацією їхніх прав (стаття 8 КВК). Це право із необхідністю передбачає можливість зберігання таких копій. Саме відмова адміністрацій пенітенціарних установ у наданні копій документів, ставала причиною визнання Європейським судом порушення статті 34 Конвенції в рішенні у справі «Василь Іващенко проти України» (Vasiliy Ivashchenko v. Ukraine (no. 760/03,26.10.2012)), в якому засудженому відмовляли в отриманні копій у зв'язку з тим, що він мав право мати при собі лише свій вирок (ми також пропонуємо вилучити цю норму, закріплену в чинному Додатку 6 до ПВР установ виконання покарань).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Копії документів з особових справ засуджених та інших, пов'язаних з реалізацією їх прав документів, надаються адміністрацією установи виконання покарань у порядку, встановленому законодавством.	***Вилучити.***	У рішенні Найдьон проти України (Naydyon v. Ukraine (no. 1647/03, 14.10.2010) Суд чітко встановив всупереч аргументам уряду щодо відсутності в нього обов'язку робити копії: стаття 34 Конвенції накладає на держави-учасниці позитивний обов'язок не перешкоджати здійсненню права на індивідуальне звернення. Зокрема, це передбачає обов'язок надавати заявникам копії документів, необхідних для належного розгляду їхніх заяв. Такий обов'язок випливає і з низки інших рішень ЄСПЛ, у яких вказується на обов'язок держави забезпечувати осіб, які знаходяться під її відповідальністю, в тому числі в'язнів, найнеобхіднішим для подачі в Суд заяви (див. наприклад, Iambor v. Romania (no. 1) § 216 (no. 64536/01, 24.06.2008); Novinskiy v. Russia § 120 (no. 11982/02, 10.02.2009); Gagiu v. Romania §§ 93-99 (no. 63258/00, 24.02.2009). Нещодавнє рішення ЄСПЛ у справі «Воробйова проти України» ще раз підкреслило цю проблематику. Ним встановлене порушення Конвенції через **системну проблему неврегульованості** процесу **виготовлення копій** документів у пенітенціарних установах (Vorobyev v. Ukraine (no. 28242/10, 16.01.2015)). Право на отримання копій документів є актуальним не тільки у контексті звернення до ЄСПЛ. Іноді копії документів можуть бути необхідними для захисту прав іншим чином, що, водночас, не виключає подаль-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		шого звернення до Європейського суду. Окрім того складно передбачити, коли отримання копій є потрібним для вчинення юридично-значущих дій, які у кінцевому підсумку призведуть до звернення у Європейський суд.
Розділ XIV (п. 1) Короткострокові побачення надаються з родичами та іншими особами під наглядом представника адміністрації установи виконання покарань. Короткострокові побачення надаються адміністрацією установи виконання покарань у спеціально обладнаному приміщенні для проведення короткострокових побачень. При цьому забезпечується можливість проведення побачень як у відкритих (без суцільного розмежуючого захисного скла та переговорних пристроїв), так і закритих (через суцільне розмежуюче захисне скло та переговорний пристрій) умовах відповідно до індивідуальної оцінки потенційного ризику засудженого. При цьому враховуються тяжкість вчиненого з лочину, характеристика, поведінка, перебування на профілактичному обліку, стан здоров'я, рекомендації психолога тощо.	Короткострокові побачення надаються з родичами та іншими особами **за відсутності представника адміністрації установи виконання покарань у відповідному приміщенні, але під контролем за допомогою відеоспостереження.** Короткострокові побачення надаються адміністрацією установи виконання покарань у спеціально обладнаному приміщенні для проведення короткострокових побачень. При цьому забезпечується можливість проведення побачень як у відкритих (без суцільного розмежовуючого захисного скла та переговорних пристроїв), так і закритих **умовах** (через суцільне розмежовуюче захисне скло та переговорний пристрій). **Під час проведення побачень у закритих умовах допускається особиста присутність представника адміністрації установи виконання покарань. Побачення у закритих умовах відбувається у виняткових випадках, якщо індивідуальною оцінкою ризику засудженого встановлено високий ступінь ризику порушення встановленого порядку побачень.** При	Зміни щодо відкритих побачень вимагаються Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» (п. 11.4). Зокрема, цим документом вимагається: «Внесення змін до правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань щодо надання закритих побачень (із застосуванням перегородки) засудженим та взятим під варту особам як виняток, а відкритих побачень (з можливістю фізичного контакту) – як правило з урахуванням вимог практики Європейського суду з прав людини». У пункті 137 доповіді Комітету з запобігання катуванням про візит 2002 року вказується: «КЗК не схвалює той факт, що короткострокові візити головним чином відбуваються в незручних скляних кабінах, де ув'язнені та їхні відвідувачі повинні користуватися телефоном. ... Приємним винятком є кімната для побачень у СІЗО № 21

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	цьому враховуються тяжкість вчиненого злочину, характеристика, поведінка, перебування на профілактичному обліку, стан здоров'я, рекомендації психолога тощо. **Про проведення побачень у закритих умовах приймається вмотивоване рішення, яке повинно переглядатися через три місяці і може бути продовжене два рази на той самий строк за умови додаткової мотивації, що ризики порушення встановленого порядку побачень продовжуються залишатися на попередньому рівні. Копія такого рішення видається засудженому.**	для неповнолітніх і «економічних» правопорушників. Цьому прикладу варто слідувати. ... Комітет схвалює плани... перегляду умов, у яких проходять побачення, і якнайшвидшого забезпечення того, щоб побачення осіб, що перебувають у попередньому ув'язненні, і осіб, що відбувають покарання, відбувалися дедалі у більш відкритих умовах».
З цією метою в установах виконання покарань забезпечується функціонування достатньої кількості приміщень (кабін) з відповідними умовами, які обладнуються технічними засобами нагляду і контролю. Порядок індивідуальної оцінки ~~потенційних~~ ризиків засуджених визначається Міністерством юстиції України. ... Тривалість побачень установлюється адміністрацією установи виконання покарань залежно від пропускної спроможності приміщень, у яких вони проводяться, ~~а також з урахуванням поведінки засудженого, його ставлення до праці та навчання~~. У всіх випадках короткострокові побачення не можуть тривати менше двох годин, а тривалі – менше доби, якщо на коротших строках не наполягають особи, які перебувають на побаченні. ...	З цією метою в установах виконання покарань забезпечується функціонування достатньої кількості **приміщень для побачень у відкритих умовах та закритих умовах** (кабін), які обладнуються технічними засобами нагляду і контролю. Порядок індивідуальної оцінки ризиків засуджених визначається Міністерством юстиції України. ... Тривалість побачень установлюється адміністрацією установи виконання покарань залежно від пропускної спроможності приміщень, у яких вони проводяться. У всіх випадках короткострокові побачення не можуть тривати менше двох годин, а тривалі – менше доби, якщо на коротших строках не наполягають особи, які перебувають на побаченні. ...	У доповіді про візит 2005 року КЗК також вказав (п. 145): «Як і раніше, короткострокові побачення проводяться в скляних кабінах, коли ув'язнені та відвідувачі розмовляють через скляну перегородку по телефону (деякі з яких, наприклад, у колонії № 65, несправні). Українська влада заявила в цьому зв'язку, що обладнання місць для побачень без скляної перегородки передбачено як частина робіт з реконструкції у відділеннях для побачень». Рекомендація була видозмінена та знову повторена у доповіді КЗК 2009 року (п. 153): «Змінити умови для короткострокових побачень з тим, щоб ув'язнені могли отримувати відвідування в досить відкритих умовах. Відкриті побачення повинні бути правилом, а закриті винятком. Такі винятки повинні базуватися на обґрунтованих і вмотивованих рішеннях з урахуванням індивідуальної оцінки потенційного

Обґрунтування / Пояснення
ризику, пов'язаного з конкретним ув'язненим. Крім того, місткість кімнат короткострокових побачень повинна бути збільшена, щоб задовольнити потреби в'язнів». Недвозначно з цього самого приводу висловлювався КЗК ще у п. 123 своєї Доповіді щодо візиту у 2000 році. Правило 24.4 Європейських в'язничних правил вказує, що візити мусять бути організовані таким чином, аби надати ув'язненим можливість максимально природно підтримувати та зміцнювати сімейні стосунки. Систематичне використання скляних перегородок під час побачень визнавалось порушенням Європейської конвенції. Відсутність можливості контакту із рідними під час побачень та спілкування за допомогою телефонної трубки та через скло, може призводити до порушення статті 8 Конвенції (див., наприклад, рішення ЄСПЛ у справах Trosin v. Ukraine (№39758/05, 23.02.2012), Horych v. Poland (№13621/08, 17.04.2012). У пп. 46-47 рішення ЄСПЛ у справі «Тросін проти України» (Trosin) Суд встановив, що побачення відбувались в присутності співробітника установи, який прослуховував розмови, а заявник (засуджений) був відділений від сім'ї скляною перегородкою. Такий спосіб, з точки зору Суду, не допускав ніякої приватності і виключав будь-який фізичний контакт між засудженим (ув'язненим) та його відвідувачами, що в кінцевому підсумку призвело до встановлення Судом порушення ст. 8 Європейської конвенції, яка закріплює з-поміж іншого право на приватність. Що стосується оцінки індивідуального ризику та загрози безпеці установи у кожному конкретному випадку, то необхідність її здійснення узгоджується із практикою та стандартами ЄСПЛ та КЗК. Про недопустимість застосування «автоматичних» обмежень (без оцінки індивідуального ризику) ЄСПЛ чітко висловився, наприклад, у згаданому рішенні Trosin v. Ukraine (§§62–74) та Messina v. Italy (no. 2) (§§62–74). Про те, що «автоматичний» підхід до застосування обмежень до засуджених (ув'язнених) йде в розріз із Європейською конвенцією йдеться й у рішенні Великої Палати по справі Dickson v. the United Kingdom, у п. 75 якого Суд вказав: «система Конвенції не залишає місця для автоматичного позбавлення в'язнів тих прав, що можуть йти врозріз із поглядами суспільства». Тобто такий висновок був зроблений навіть якщо обмеження застосовуються прав, що йдуть врозріз з інтересами суспільства. Не те що, як у випадку з українськими пенітенціарними установами, коли більш відкриті умови побачень не суперечать інтересам суспільства (а навпаки). Усі вищезазначені міркування обумовлюють необхідність «презумпції» відкритих контактів (без перегородки і безпосереднього нагляду із можливістю прослуховування). У разі ж якщо ризики свідчать про необхідність обмеження таких відкритих побачень – тільки у такому разі може застосовуватися обмеження у кожному індивідуальному випадку. Так само систематична присутність наглядача під час побачень не є обґрунтованою. Адже в'язнична адміністрація має розглядати можливість застосування альтернативних, менш обмежуючих способів обмеження права (§§ 87-88, Hagyó v. Hungary (no. 52624/10, 23.07.2013). Таким способом у випадку із побаченнями може бути нагляд за ними за допомогою відеоспостереження. При цьому залишається можливість особистої присутності під час закритих побачень у випадку високих ризиків конкретного ув'язненого. Загалом, пропоновані зміни ґрунтуються на засадничій нормі щодо контактів із зовнішнім світом, яка міститься у правилі 24.1 Європейських в'язничних правил: «Контакти та відвідування можуть бути обмежені або поставлені під контроль, якщо це необхідно для здійснення кримінального розслідування, підтримки порядку та безпеки, запобігання кримінальним злочинам та захисту жертв злочинів, проте такі обмеження, включаючи спеціальні обмеження, визначені судовим органом, повинні допускати прийнятний мінімальний рівень контактів».

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
(п. 2) Адміністрація установи виконання покарань забезпечує надання засудженим телефонних розмов без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час. З метою реалізації права на телефонні розмови усіх засуджених, які відбувають покарання в установі, тривалість розмов одного засудженого **протягом доби** не повинна перевищувати **20** хвилин. Телефонні розмови надаються засудженому за його письмовою заявою, в якій зазначаються місцезнаходження, телефонний номер абонента та тривалість розмови. У разі якщо засуджений набирає телефонний номер абонента, який не зазначений у заяві, ~~а також вживає під час телефонної розмови нецензурні слова,~~ телефонна розмова припиняється, про що робиться відмітка на заяві засудженого.	Адміністрація установи виконання покарань забезпечує надання засудженим телефонних розмов без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час. З метою реалізації права на телефонні розмови усіх засуджених, які відбувають покарання в установі, тривалість розмов одного засудженого **може бути обмежена, але не повинна бути меншою 20** хвилин **на добу**. Телефонні розмови надаються засудженому за його письмовою заявою, в якій зазначаються місцезнаходження **(якщо воно відоме)**, телефонний номер абонента та **приблизна очікувана** тривалість розмови. У разі якщо засуджений набирає телефонний номер абонента, який не зазначений у заяві телефонна розмова припиняється, про що робиться відмітка на заяві засудженого. **Телефонні розмови не підлягають прослуховуванню, за винятком випадків прийняття адміністрацією установи виконання покарань обґрунтованого рішення із зазначенням оцінки ризиків вчинення правопорушень або порушення прав інших осіб. У разі встановлення такого контролю розмова може припинятись, якщо засуджений використовує нецензурні слова або погрози чи інші вислови, спрямовані на вчинення правопорушень.**	Чинна редакція правила встановлює імперативну норму, яка фактично встановлює нове порівняно з КВК України обмеження. Частина 5 статті 110 КВК України вказує, що «засудженим надається право на телефонні розмови без обмеження їх кількості...». Це, однак, не означає, що відсутність обмежень на кількість телефонних розмов передбачає можливість встановлення обмежень щодо їх тривалості. Можливість обмеження тривалості, звичайно, може бути обґрунтована з огляду здатність конкретної установи забезпечити реалізацію права на телефонні розмови інших засуджених. Проте це повинно здійснюватися з урахуванням необхідності обмеження тривалості телефонного дзвінка у кожному конкретному випадку. Тому автоматичне обмеження всіх дзвінків до 15 хвилин не є обґрунтованим і пропонується віднести таке регламентування до дискреційних повноважень персоналу установ виконання покарань. Що стосується контролю за телефонними дзвінками, згадаємо зазначене вище правило 24.2 Європейських в'язничних правил. Воно передбачає, що телефонні дзвінки (як і побачення): «можуть бути обмежені і контролюватися, якщо це необхідно для ... підтримки порядку та безпеки, запобігання кримінальним злочинам та захисту жертв злочинів...». Це означає, що контроль у вигляді прослуховування

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		дзвінків повинен бути винятком, а не правилом. Це узгоджується і з вимогами правила 3 цього ж документу, де зазначається, що: «обмеження, які застосовуються до осіб, позбавлених волі, повинні бути мінімально необхідними та відповідати тій обґрунтованій меті, з якої вони накладаються». Вилучення норми щодо зупинення телефонної розмови, якщо засуджений вживає нецензурні слова корелює із вищезазначеною пропозицією, адже відсутність вимоги прослуховування розмови нівелює обов'язок припиняти розмову, якщо представник персоналу почує нецензурні слова. Однак таке зупинення можливе у випадках встановлення контролю за розмовами.
... (п. 3) У комп'ютерних класах (місцях) в обов'язковому порядку блокується доступ до послуг електронної пошти, соціальних мереж, а також сайтів, що пропагують жорстокість, насильство, еротичного або порнографічного змісту.	... **Користування глобальною мережею Інтернет здійснюється згідно з частиною 7 статті 110 Кримінально-виконавчого кодексу України.**	Частина 7 статті 110 встановлює детальні регуляції з приводу користування мережею Інтернет. ПВР не повинні використовувати формулювання, які суперечать цій нормі КВК.
(п. 4) Відповідно до статті 110 Кримінально-виконавчого кодексу України для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим надається побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги	(п. 4) Відповідно до статті 110 Кримінально-виконавчого кодексу України для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим надається побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги	Проведення побачень довічників, в таких самих умовах, які існують для інших засуджених, рекомендується у п. 53 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році, а також у кількох попередніх доповідях за результатами візитів до України. Те ж саме зазначається у п. 33 11-ої Загальної доповіді КЗК.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
особисто чи за дорученням юридичної особи. На бажання засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення надаються наодинці у кімнаті для короткострокових побачень без суцільного розмежувального захисного скла із забезпеченням їх безпеки. Засудженим до довічного позбавлення волі, які тримаються в ПКТ, побачення надаються в кімнатах для короткострокових побачень, які розташовані, як правило, на території сектору максимального рівня безпеки. ... Такі побачення у кількість побачень, установлених статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, не зараховуються. Їх кількість і тривалість не обмежуються, але вони проводяться протягом дня поза часом, передбаченим для ~~приймання засудженим їжі та~~ безперервного сну. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень з адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, не стягується.	особисто чи за дорученням юридичної особи. На бажання засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення надаються наодинці у кімнаті для короткострокових побачень без суцільного розмежувального захисного скла із забезпеченням їх безпеки. Засудженим до довічного позбавлення волі, які тримаються в ПКТ, побачення надаються в **тих самих умовах, що й іншим засудженим.** ... Такі побачення у кількість побачень, установлених статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, не зараховуються. Їх кількість і тривалість не обмежуються, але вони проводяться протягом дня поза часом, передбаченим для безперервного сну. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень з адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, не стягується. **Допускається надання правової допомоги онлайн в порядку визначеному Міністерством юстиції України.**	У доповіді про візит в Україну у 2016 році КЗК прямо вказав, що довічники повинні мати право на відкриті побачення (див. п. 62). З метою полегшення організації отримання правничої допомоги від адвоката, засуджений повинен мати можливість побачення з ним у час відведений для прийому їжі, що є правом, а не обов'язком засудженого. Відповідає запропонованій Мін'юстом тенденції впровадження онлайн сервісів у ПВР. Раніше ми розробляли проект наказу щодо надання онлайн правової допомоги засудженим. Залишилось його доопрацювати та прийняти.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ XV (п. 1) На період тривалих побачень засудженим можуть видаватися одяг, білизна і взуття з обмінного фонду, який постійно зберігається у молодшого інспектора чергової зміни з проведення побачень, або одяг цивільного зразка, який принесли родичі. Засуджені до і після побачень підлягають особистому обшуку з роздяганням. Їм надається дозвіл проносити в кімнати тривалих побачень засоби особистої гігієни, тютюнові вироби, попільнички, власні альбоми та літературу і періодичні видання, які вони бажають передати родичам. Пронесення особами, які прибули на короткострокове побачення із засудженими, будь-яких продуктів або речей не дозволяється.	На період тривалих побачень засудженим можуть видаватися одяг, білизна і взуття з обмінного фонду, який постійно зберігається у молодшого інспектора чергової зміни з проведення побачень, або одяг цивільного зразка, який принесли родичі. Засуджені до і після побачень підлягають особистому обшуку з роздяганням. Їм надається дозвіл проносити в кімнати тривалих побачень **незаборонені для зберігання речовини предмети, в тому числі записи, документи, малюнки тощо**, які вони бажають передати родичам. **Зазначені предмети та речовини можуть піддаватися попередній перевірці адміністрацією установи виконання покарань та заборонятись до пронесення у кімнату для тривалих побачень у разі, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що їх передача таким чином спрямована на вчинення правопорушень. В такому разі адміністрацією установи виконання покарань оформляється письмове підтвердження такої заборони із зазначенням її підстав.** Пронесення особами, які прибули на короткострокове побачення із засудженими, **заборонених предметів та речовин** не дозволяється. Такі **предмети та речовини можуть піддаватися попередній перевірці адміністрацією установи виконання покарань та заборонятись до пронесення**	Створення можливості передачі незаборонених предметів та речовин відповідає загальному духу змін до ПВР щодо розширення корисних контактів із зовнішнім світом. Зміна також спрямована на реалізацію права на звернення, а також на правову допомогу. Іноді необхідність швидкої передачі таких документів зумовлена короткими строками оскарження рішень, наприклад, національних судів – у деяких випадках строки становлять всього 7 днів. Розраховувати на вчасне подання документів, скориставшись послугами пошти, якщо необхідно передати документ особі, що надає правову допомогу (не обов'язково захисник у кримінальному судочинстві, а й у інших галузях права) може не мати сенсу. Так само пропонується створити гарантії від необґрунтованих відмов у передачі незаборонених предметів адміністрацією або у випадку припинення побачення через порушення порядку їх проведення.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	у разі, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що їх передача таким чином спрямована на вчинення правопорушень. В такому разі адміністрацією видається письмове підтвердження такої заборони із мотивацією та зазначенням її підстав.	
До кімнат тривалих побачень дозволяється проносити продукти харчування (за винятком напоїв із вмістом алкоголю та енергетичної дії, пива) та цивільний одяг для використання під час побачень, а також предмети і вироби, зберігання яких засудженим не заборонено.	До кімнат тривалих побачень дозволяється проносити продукти харчування (за винятком напоїв із вмістом алкоголю та енергетичної дії, пива) та цивільний одяг для використання під час побачень, а також предмети і вироби, зберігання яких засудженим не заборонено, **в тому числі записи та документи, малюнки тощо, які можуть піддаватися попередній перевірці адміністрацією установи виконання покарань та заборонятись до пронесення у разі, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що їх передача таким чином спрямована на вчинення правопорушень. В такому разі адміністрацією видається підтвердження такої заборони із мотивацією та зазначенням її підстав.**	
У разі порушення встановленого законодавством порядку поведінки на побаченні воно негайно припиняється, про що молодший інспектор чергової зміни доповідає посадовій особі, яка дозволила побачення, або ЧПНУ, які приймають остаточне рішення.	У разі порушення встановленого законодавством порядку поведінки на побаченні воно негайно припиняється, про що молодший інспектор чергової зміни доповідає посадовій особі, яка дозволила побачення, або ЧПНУ, які приймають остаточне рішення. **В такому разі адміністрацією видається підтвердження такого припинення із мотивацією та зазначенням його підстав.**	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
(п. 8) Засудженим забороняється брати із собою у ДІЗО або в карцери продукти харчування, особисті речі, за винятком рушника, мила, зубної пасти (порошку), зубної щітки, туалетного паперу, олівців, авторучок, зошитів, поштових марок, конвертів, **добової дози лікарських засобів, необхідних для підтримання особистої життєдіяльності (за призначенням лікаря), тютюнових виробів і сірників**, а в установах для тримання жінок, крім зазначених речей, спеціальних засобів гігієни. **Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки.**	***Вилучити.***	Поміщення особи у дисциплінарний ізолятор само по собі вже є покаранням з огляду на додаткову і суттєву ізоляцію засудженого. У зв'язку з цим додаткове покарання не може бути виправданим. Пропонується вилучити ці норми, адже вони суперечать рекомендаціям КЗК, що були вперше опубліковані у 21-ій Загальній доповіді у 2011 року (CPT/Inf (2011) 28) та увійшли до переліку «Стандартів КЗК».
Засудженим забороняється брати з собою у ПКТ (ОК) продукти харчування, особисті речі, крім предметів першої потреби (годинник, підручники, прості олівці, авторучки, зошити, поштові марки, картки, конверти, зубна паста (порошок), зубна щітка, туалетний папір), **добової дози лікарських засобів, необхідних для підтримання особистої життєдіяльності (за призначенням лікаря)**, тютюнових виробів і сірників. Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки.	***Вилучити.***	У п. 55 вказаної Доповіді зазначається, що утримання в додатковій ізоляції (ДІЗО, ПКТ) «додатково обмежує уже й так досить суттєво обмежені права осіб, позбавлених волі. Додаткові обмеження не є неминуче притаманними факту ув'язнення і тому повинні бути додатково обґрунтовані». Далі пропонуються критерії обґрунтованості, під які не підпадають ті обмеження, що закріплені у чинних ПВР. Крім того, такі обмеження не визначені Кримінально-виконавчим кодексом України, адже там вказується (ч. 11 ст. 134), що: «Під час тримання в дисциплінарному ізоляторі, карцері або приміщенні камерного типу (одиночній камері) засудженим забороняються побачення, придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, одержання посилок (передач) і бандеролей,

		Обґрунтування / Пояснення
		користування настільними іграми». Між іншим, навіть ця редакція норми КВК у теперішньому вигляді суперечить міжнародним стандартам та має бути змінена (див. наприклад, п. 150 Доповіді КЗК 2009 року). В будь-якому разі КВК України не забороняє брати із собою продукти харчування та особисті речі, відправляти листи, курити і т. ін. Також процитована норма КВК України вказує на вичерпний перелік обмежень не тільки для осіб, які утримуються в ДІЗО, але й тих що утримуються в карцері або приміщенні камерного типу (одиночній камері). Виходячи з цього, неможливим є диференціювання у проекті ПВР правового статусу осіб, які поміщуються до ДІЗО чи ПКТ, якщо це не передбачено в КВК. В протилежному ж випадку ПВР можна буде розглядати як такі, в яких здійснено перевищення повноважень щодо кола правових відносин, які можуть регулюватися на рівні відомчого нормативного акту, що покликаний лише конкретизувати існуючі у законодавстві обмеження. Також, наприклад, заборона листування (шляхом заборони відповідного письмового та поштового приладдя) за винятком окремих суб'єктів порушує норму, що закріплена у ч. 1 ст. 113 КВК: «засудженим дозволяється одержувати і відправляти листи і телеграми за свій рахунок без обмеження їх кількості». Частина 4 цієї ж статті встановлює не тільки широке коло адресатів, до яких кореспонденція не підлягає перегляду, а й те, що така кореспонденція відправляється протягом однієї доби з часу її подачі (відповідно листування з міжнародними організаціями з ДІЗО, ПКТ не можна забороняти вже хоча б через це). Так само порушується ч. 13 цієї ж статті, де вказується, що асуджений має право оскаржити накладення на нього стягнення (наприклад, у письмовому вигляді замовним листом до начальника установи, територіального органу Мін'юсту). Крім того, ці норми ПВР суперечать й міжнародним стандартам. Наприклад, у відповідності до правила 29.2 Європейських в'язничних правил кожен в'язень повинен мати право мати при собі книги або іншу літературу, що стосується його релігії. Ще у доповіді КЗК (п. 53) за результатами візиту 1999 року рекомендувалось надати засудженим, поміщеним в дисциплінарний ізолятор, можливість читати. У Доповіді за 2002 рік вже було рекомендовано «негайно вжити заходів, щоб ув'язнені, що перебувають у штрафному ізоляторі (ШІЗО) ... забезпечувалися матеріалами для читання» (п. 131). У доповіді 2005 року КЗК вказав уже так: «КЗК нагадує знову свою рекомендацію, щоб матеріали для читання були доступні цим (поміщеним в ДІЗО. – прим. авт.) засудженим». У Доповіді про візит у 2009 році КЗК знову повторив у п. 149 те ж саме, вказавши, що мають бути внесені відповідні зміни до законодавства.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ XVII (п. 1) З метою виявлення предметів, виробів, речей та продуктів харчування, що не передбачені переліком, а також грошей, цінних паперів і речей, предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, приготувань до втечі з-під варти, розшуку засуджених, які переховуються, тощо проводяться обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань та прилеглій території, а також контрагентських об'єктах, їхніх речей і одягу, транспортних засобів, а також приміщень, територій житлових та виробничих зон. ... При обшуках і оглядах використовуються відповідні технічні засоби, а також службові собаки. Для фіксації ходу	З метою виявлення предметів, виробів, речей та продуктів харчування, що не передбачені переліком, а також грошей, цінних паперів і речей, предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, приготувань до втечі з-під варти, розшуку засуджених, які переховуються, тощо проводяться обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань та прилеглій території, а також контрагентських об'єктах, їхніх речей і одягу, транспортних засобів, а також приміщень, територій житлових та виробничих зон. **Усі обшуки мають здійснюватися тільки за обґрунтованої підозри наявності у особи предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких засудженими заборонено. При цьому спосіб та частота втручання у приватність має зводитись до суворого мінімуму, необхідного для досягнення обґрунтованих цілей безпеки, порядку, тощо. Обшуки мають проводитися у спосіб, що поважає людську гідність і приватність, а також принципи пропорційності та необхідності. Вони не можуть проводитися з метою залякування засуджених.** ... При обшуках і оглядах використовуються відповідні технічні засоби, а також **у виняткових випадках у разі**	Такі зміни вимагаються Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року». Зокрема, у пункті 32.7 цього документа вказується на необхідність: «Удосконалення правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів та установ виконання покарань щодо порядку проведення обшуків в установах виконання покарань та попереднього ув'язнення з метою недопущення систематичних, без обґрунтованих підстав та вмотивованого рішення обшуків». Проти України уже мало місце рішення Європейського у зв'язку з неналежним порядком обшуків засуджених (див. рішення у справі Маленко проти України, №18660/03). Тому запропоновані зміни враховують положення цього рішення, а також враховують й інші відповідні стандарти ЄСПЛ у цій сфері (наприклад, Valasinas v. Lithuania, 44558/98, Iwanczuk v. Poland, № 25196/94). Підкреслюємо, що пропоновані редакції норм щодо обшуків також розроблені з максимальним врахуванням Правил Мандели, а деякі майже дослівно відображають норми цього міжнародного документу (див. правила 50-52).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
проведення обшуку персонал установи виконання покарань може використовувати кіно-, фото-, відеозйомку та інші засоби. ... Особистий обшук може проводитися з роздяганням і без роздягання. Особистий обшук проводиться особою однієї статі з обшукуваним. Присутність осіб іншої статі з обшукуваним під час обшуку з роздяганням не допускається. (п. 2) Особистому обшуку без роздягання підлягають засуджені під час виходу на роботу та повернення з неї; засуджені,	**нагальної потреби** службові собаки. Для фіксації ходу проведення обшуку персонал установи виконання покарань може використовувати кіно-, фото-, відеозйомку та інші засоби. ... Особистий обшук може проводитися з роздяганням і без роздягання. Особистий обшук проводиться особою однієї статі з обшукуваним. Присутність осіб іншої статі з обшукуваним під час обшуку з роздяганням не допускається. **Спочатку засудженому пропонується зняти верхню частину одягу і відбувається обшук верхньої частини тіла. Після цього засудженому дозволяється одягнутись і відбувається роздягання та обшук нижньої частини тіла.** **Обшук з роздяганням, в тому числі з обстеженням порожнин тіла, здійснюється у виняткових випадках із подальшим оформленням вмотивованого рішення про його здійснення та вручення засудженому копії такого рішення (за винятком випадків прийняття (повернення) до установи виконання покарань або залишення її меж у відповідності до чинного законодавства). Такі обшуки здійснюються тільки тоді, коли їх цілей не можна досягти іншими альтернативними способами, які менше обмежують права людини.** Особистому обшуку без роздягання **можуть у разі обґрунтованої підозри підлягати** засуджені під час виходу	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
які тримаються у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК), дільницях посиленого контролю, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, під час виведення на прогулянку та після її закінчення, перед проведенням особистого прийому засуджених, а також засуджені, які допустили порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання, та в інших випадках за рішенням начальника установи виконання покарань, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ.	на роботу та повернення з неї; засуджені, які тримаються у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК), дільницях посиленого контролю, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, під час виведення на прогулянку та після її закінчення, перед проведенням особистого прийому засуджених, а також засуджені, які допустили порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання, та в інших випадках за рішенням начальника установи виконання покарань, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ.	
Розділ XVIII (п. 1) 1. Пересування засуджених територією установи виконання покарань (за винятком виправних центрів, виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниць соціальної реабілітації) здійснюється строєм. У вільний час засуджені можуть пересуватися поза строєм у межах локального сектора, визначеного адміністрацією установи виконання покарань, а рештою території установи – з дозволу представників адміністрації установи виконання покарань. Одиночні пересування дозволяються у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань або старших днювальних. Під час пересування територією установи виконання	Пересування засуджених територією установи виконання покарань (за винятком виправних центрів, виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниць соціальної реабілітації) здійснюється **групою**. У вільний час засуджені можуть пересуватися поза **групою** у межах локального сектора, визначеного адміністрацією установи виконання покарань, а рештою території установи – з дозволу представників адміністрації установи виконання покарань. Одиночні пересування дозволяються у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань або старших днювальних. ***Вилучити.***	Зміни скасовують вимогу пересування строєм з метою виконання рекомендації КЗК (п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту в Україну у 2012 році). Суперечить п. 26 11-ої Загальної Доповіді КЗК за 2000 рік,

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
покарань у супроводі персоналу засуджені повинні тримати руки в положенні «за спиною» (крім засуджених, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації). ...		де вказується: «вимагання від засуджених ... тримати руки зімкненими за спиною під час руху в межах установи ... є непотрібною з точки зору безпеки і зовсім не сприятиме позитивним відносинам між засудженими та персоналом» (CPT/Inf (2001) 16). Цю ж рекомендацію продубльовано на стор. 22 «Стандартів КЗК» (CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2013).
Розділ XIX (п. 1) Для забезпечення нагляду за поведінкою засуджених у відділеннях соціально-психологічної служби, локальних секторах, камерах, прогулянкових двориках, у місцях їх праці, їдальнях, клубах та закладах охорони здоров'я адміністрацією установ виконання покарань установлюються відеокамери, про що засуджений інформується під підпис.	Для забезпечення нагляду за поведінкою засуджених у відділеннях соціально-психологічної служби, локальних секторах, камерах, прогулянкових двориках, у місцях їх праці, їдальнях, клубах та закладах охорони здоров'я адміністрацією установ виконання покарань **можуть установлюватися** відеокамери, про що засуджений інформується під підпис. **Встановлення відокамер у житлових приміщеннях гуртожитків та камерах допускається у виняткових випадках для забезпечення порядку та безпеки, у разі якщо існує високий ризик вчинення або підготовки до вчинення правопорушення у цих приміщеннях. Про таке застосування приймається обґрунтоване рішення із зазначенням підстав, мотивів та тривалості його дії. За заявою засуджених, за якими ведеться відеоспостереження, їм видається копія такого рішення. Рішення має переглядатися кожних три**	Головною метою пропозицій є забезпечення механізму дотримання права на приватність. Це право закріплено ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. У Доповіді про візит Комітету в Україну у 2012 році було висловлено низку підходящих рекомендацій щодо відеоспостереження за особами, довічно позбавленими волі (п. 52). Ці рекомендації мають загальний характер та повною мірою стосуються й інших засуджених: «Утримання всіх жінок і чоловіків, які відбувають довічне позбавлення волі, під постійним відеоспостереженням у своїх камерах є ще одним прикладом занепокоєння Комітету. У колонії № 89 делегація відмітила, що в одній камері навіть туалет знаходився в межах охоплення відеоспостереження. КЗК згоден, що відеоспостереження в камерах може бути корисною гарантією в окремих випадках, наприклад,

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	місяці та може бути продовжено за умови додаткової мотивації. **Застосування відеоспостереження повинно бути мінімально необхідним та спрямованим лише на досягнення інтересів національної та громадської безпеки країни чи внутрішнього порядку і безпеки в установі, запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або захисту прав і свобод інших осіб. Таке втручання повинно бути пропорційним та застосовуватися тільки у випадках, коли його цілі не можна було досягнути іншим, менш обмежуючим способом.** **Не допускається застосування відоспостереження у лазнях, туалетах та кімнатах психоемоційного розвантаження.**	коли людина вважається такою, що викликає стурбованість щодо ризику членоушкодження або самогубства, або якщо є конкретні підозри, що засуджений здійснює в камері певні дії, які можуть поставити під загрозу безпеку. Проте будь-яке рішення про застосування відеоспостереження стосовно конкретного засудженого повинно завжди ґрунтуватися на індивідуальній оцінці реальних ризиків і повинне) переглядатися часто та на регулярній основі. Необхідно також вжити заходів для забезпечення того, щоб ув'язнені підлягали відеоспостереженню із гарантією розумного ступеню конфіденційності під час використання ними туалету / санвузла. Відеоспостереження є серйозним втручанням у приватне життя ув'язнених і робить режим ще більш репресивним, зокрема, під час застосування протягом тривалого часу. Таким чином Комітет виступає проти систематичності встановлення відеоспостереження в камерах і вважає, що ресурси, які виділяються на таке установлення, можуть бути використані з більшою користю шляхом взаємодії персоналу з ув'язненими, які представляють високий ризик. У разі встановлення камери відеоспостереження в'язні повинні бути детально поінформовані про це. Крім того, важливо, щоб відповідні записи зберігалися протягом не менше 48 годин у всіх випадках і на невизначений строк у разі, якщо трапиться інцидент.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		Комітет рекомендує, щоб «українська влада переглянула використання відеоспостереження в камерах пенітенціарних установ і прийняла детальні регулятивні норми, з урахуванням цих зауважень». Окремі положення, які повинні бути використані для розроблення норм про втручання у право на приватність засуджених шляхом відеоспостереження, були висловлені Комітетом у зв'язку з застосуванням відеоспостереження до Ю. В. Тимошенко (п. 64, 65): «Делегація також підкреслила, що заходи безпеки, які застосовувалися до пані Тимошенко, не можуть вважатися пропорційними. Ці заходи включали в себе використання постійного відеоспостереження протягом декількох місяців поспіль... На жаль, українська влада не надала інформацію про будь-які індивідуальні оцінки реальних ризиків, які могли б виправдати використання відеоспостереження в колонії № 54 або в лікарні». Допустимі цілі для застосування відеоспостереження взяті із статті 8 Конвенції.
Розділ XX (п. 2) Наручники застосовуються до засудженого у положенні «руки за спиною» з урахуванням його фізичних вад. Через кожні дві години посадовими особами установи виконання покарань здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі	Наручники застосовуються до засудженого у положенні «руки за спиною» з урахуванням його фізичних вад. Через кожні дві години посадовими особами установи виконання покарань здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі	Відповідні рекомендації містяться у пунктах 31, 32 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану здоров'я засудженого. Посадові особи установи виконання покарань застосовують наручники, доки в цьому існує нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті.	необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану здоров'я засудженого. **Наручники не повинні бути надмірно зажатими. Вони застосовуються з урахуванням фізичних вад та стану здоров'я. Засудженого не можна приковувати наручниками до фіксованих предметів.** Посадові особи установи виконання покарань застосовують наручники, доки в цьому існує нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті.	
Відсутній.	... **Забороняється застосування наручників до засуджених, які перебувають у медичних закладах, за винятком випадків нагальної небезпеки оточуючим. Забороняється застосування наручників до інвалідів I та II групи.**	Окреме уточнення щодо заборони застосування наручників до в'язнів, які перебувають у медичних закладах, а також які є інвалідами I чи II групи, спрямоване на попередження порушень прав людини, як це було у рішенні Європейського суду Охріменко проти України (Заява №53896/07, 15 жовтня 2009 року). Тоді Суд одноголосно визнав порушення статті 3 Конвенції у зв'язку із застосуванням до заявника наручників в Дніпропетровській виправній колонії № 89, зокрема, в положенні «руки за спиною», тоді як він був сліпий та потребував сторонньої допомоги у забезпеченні своїх життєвих потреб. Він змушений був перебувати у наручниках навіть під час сімейних побачень та прогулянок (§ 151 рішення). Чинна ж норма дозволяє й у подальшому застосовувати наручники до, наприклад, сліпих, але лише з урахуванням їхніх фізичних вад та стану здоров'я, замість того, щоб

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	(п. 3) ... **Забороняється відкрите носіння персоналом кийків та інших спеціальних засобів у забороненій зоні у межах видимості засуджених.**	повністю заборонити застосування наручників щодо двох перших груп інвалідів. Пункт 23 Доповіді КЗК щодо візиту в Україну у 2012 році, Пункт 85 Доповіді КЗК щодо візиту в Україну у 2009 році. Див. також правило 69.2 Європейських в'язничних правил.
Розділ XXI (п. 2) Забороняється використовувати працю засуджених: ... на роботах, що пов'язані з наданням медичної допомоги.	Забороняється використовувати працю засуджених: ... на роботах, що пов'язані з наданням медичної допомоги **та діяльністю медичної частини установи (окрім прибирання)**.	Практика використання засуджених у медичній частині неодноразово засуджувалася Комітетом (див. п. 60 Доповіді КЗК за результатами візиту у 2012 року, а також п. 130 Доповіді про візит в Україну за 2005 рік). Використання для заборони працювати формулювання «що пов'язані з наданням медичної допомоги» може виявитися недостатнім через те, що не зрозуміло, що ж насправді вважати «медичною допомогою». Наприклад, чи відноситься практика роздачі ліків до цієї категорії не зрозуміло (такий підхід, коли засуджені по суті долучаються до надання медичної допомоги, засуджувався КЗК під час візиту у ВК № 89 у 2012 році). Тому пропозиції спрямовані на заповнення цієї прогалини. Разом з тим відомо, що переважно установи виконання покарань все ще не спроможні забезпечити окремі посади прибиральниць (в т.ч. для медичних частин) і тому пропо-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		нується не забороняти використання праці засуджених для прибирання медичної частини.
Розділ XXII (п. 2) Відповідно до типових обов'язків старшого днювального, днювального гуртожитку (камери) (додаток 23) розробляються і затверджуються обов'язки старшого днювального та днювального у гуртожитках відділень соціально-психологічної служби.	Відповідно до типових обов'язків старшого днювального, днювального гуртожитку (камери) (додаток 23) розробляються і затверджуються обов'язки старшого днювального та днювального у гуртожитках відділень соціально-психологічної служби. **Ці обов'язки не можуть бути такими, що ставлять засудженого в положення влади над іншими засудженими.**	Див. пункт 25 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році закріплює відповідну рекомендацію. Ця ж рекомендація повторювалася Комітетом і раніше (див. наприклад, Доповіді про візити 2002 року (п. 92), 2005 року (п. 148).
Розділ XXIV (п. 2) Особам, яких тримають у ДІЗО, ПКТ (ОК), ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки та у карцерах установ виконання покарань, а також засудженим до арешту та довічного позбавлення волі кінофільми не демонструються. *Відсутній.*	***Вилучити.*** **Щодо осіб, які утримуються в ПКТ, ДПК психологом спільно із участю відповідного засудженого на основі індивідуальних потреб розробляється програма корисної діяльності.** **... Засудженим дозволяється зберігати та використовувати музичні інструменти у спеціально відведених місцях**	Пункт 98 Доповіді КЗК щодо візиту у 2009 році передбачає необхідність розробки програм корисної занятості для засуджених, які знаходяться в умовах підвищеної безпеки. За винятком хіба що доповіді про візит в Україну 2007 року (коли делегація Комітету не відвідувала установи виконання покарань) про проблеми зайнятості засуджених, а особливо тих, що утримуються в умовах додаткової ізоляції, **Комітет кожен раз вказує на проблему недостатньої корисної зайнятості засуджених** та ув'язнених в українських пенітенціарних установах. Пункт 33 «Стандартів КЗК» (CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2013) також вказує на принципову

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
	та у визначений розпорядком дня час. Гучність використання таких інструментів не має бути надмірною.	важливість намагань адміністрацій установ для долучення засуджених до корисної зайнятості.
(п. 4) Засудженим дозволяється користуватися літературою, яка є в бібліотеках установ виконання покарань, а також газетами і журналами.	Засудженим дозволяється користуватися літературою, **а також газетами і журналами, які є в бібліотеках установ виконання покарань, які вони придбали через онлайн сервіс або отримали від родичів чи інших осіб.**	З міркувань реінтеграції пропонується розширити можливості отримання друкованих матеріалів для самоосвіти засуджених.
(п. 8) У разі відсутності окремих приміщень для віруючих декількох релігійних конфесій обряди проводяться в одному приміщенні за графіком. У такому приміщенні передбачається можливість тимчасового розміщення предметів культу на період обряду.	У разі відсутності окремих приміщень для віруючих декількох релігійних конфесій обряди проводяться в одному приміщенні за графіком. У такому приміщенні передбачається можливість тимчасового розміщення предметів культу на період обряду. **Адміністрація повинна вживати заходів для пристосування режиму установи виконання покарань з метою врахування релігійних потреб засуджених та здійснення ними ритуалів. У разі, якщо належність засуджених до релігійної конфесії передбачає спеціальну дієту, адміністрація вживає заходів для отримання відповідних продуктів та пристосування встановленого у раціоні харчування до потреб цієї категорії засуджених.**	Ця пропозиція відображає правило 29.2 Європейських в'язничних правил: «Внутрішній режим, наскільки це можливо, мусить бути організований таким чином, щоб надавати ув'язненим можливість сповідувати свою релігію та віру, відвідувати служби або зібрання, які проводять представники таких релігій або вірувань, які отримали відповідний дозвіл; такі представники релігій або вірувань повинні мати можливість відвідувати ув'язнених і спілкуватися з ними в конфіденційній обстановці; ув'язненим треба дозволяти мати у себе книги та літературу, які стосуються їхньої релігії та вірувань». Також згідно з правилом 22.1 ЄВП, ув'язнені забезпечуються комплексним харчуванням з урахуванням їх віку, стану здоров'я, **релігії**, культури та характеру їхньої роботи (виділено авт.). Відмова в'язничної адміністрації забезпечити можливість дотримання дієти у відповідності до релігійних потреб суперечить Європейській

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		конвенції з огляду на рішення Європейського суду Jakóbski v. Poland, 07.12.2010, заява №18429/06.
Розділ XXV		
(п. 7) Перед поміщенням засуджених у ДІЗО, карцер, ПКТ (ОК) начальник медичної частини (черговий лікар) зобов'язаний провести їх огляд. У разі неможливості тримання засудженого у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК) за станом здоров'я начальник медичної частини (черговий лікар) робить відмітку про переведення його до медичної частини установи виконання покарань на зворотному боці постанови.	**Про поміщення до ДІЗО, ПКТ (ОК) повідомляється медичний працівник установи. Після такого поміщення медичний працівник зобов'язаний відвідати засудженого протягом 12 годин з моменту початку відбування стягнення, а потім не рідше одного разу на добу до закінчення тримання. Якщо подальше тримання у ДІЗО, ПКТ (ОК) може серйозно вплинути на стан здоров'я засудженого, медичний працівник повідомляє начальника установи виконання покарань.**	Чинна норма, не дивлячись на її prima facie раціональність, суперечить міжнародним стандартам. Адже вплив висновку лікаря на процес прийняття рішення про дисциплінарне стягнення у виді поміщення до карцеру може підірвати довірливі відносини між ув'язненим та медичним працівником. Це передбачено у пп. 62-63 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік, які містять відповідні рекомендації.
(п. 8) У ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК) засуджені забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами. ~~Постільні речі видаються тільки на час сну, верхній одяг – на час виходу з приміщення.~~ ~~Засудженим забороняється брати з собою у ПКТ (ОК) продукти харчування, особисті речі, крім предметів першої потреби (годинник, підручники, прості олівці, авторучки, зошити, поштові марки, картки, конверти, зубна паста (порошок), зубна щітка, туалетний папір), тютюнових виробів і сірників.~~ Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки. **Для зберігання предметів особистої гігієни в камерах**	У ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК) засуджені забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами. **Удень відкидні ліжка не закриваються на замок.** Засудженим дозволяється брати з собою предмети та речовини не заборонені для використання (зберігання) ув'язненим. Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки. **В камерах обладнуються навісні полички**. **Адміністрація**	Ізоляція у ДІЗО чи ПКТ сама по собі є покаранням. Додаткове покарання шляхом обмеження у одязі чи можливості лежати на ліжку є зайвим. Міжнародні стандарти прямо вказують, що в'язні у умовах дисциплінарної ізоляції мають (пп. 58-61 21-ої Загальної доповіді КЗК за 2011 рік): – мати право носити такий самий одяг, як і інші в'язні; – мати доступ до такого ж харчування, як і інші в'язні (тобто і до тих самих продуктів харчування, які вони мали при собі у звичайній камері); – обмеження повинні бути мінімальними, але в будь-якому разі не більшими, ніж необхідно для безпечного та впорядкованого середовища.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
обладнуються навісні полички. Адміністрація установ виконання покарань забезпечує зберігання особистих речей засуджених протягом строку перебування їх у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК). ~~Продукти харчування здаються на склад і видаються засудженим після відбуття ними стягнення. Адміністрація установ виконання покарань вживає заходів для їх збереження. Якщо за час перебування засуджених у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК) термін придатності цих продуктів харчування закінчився, комісією складається акт, і вони знищуються.~~ ... Приймання засуджених у ДІЗО, карцери, ПКТ (ОК) проводиться молодшими інспекторами чергової зміни під керівництвом ЧПНУ або їхніх заступників та документується. Засуджені підлягають особистому обшуку з роздяганням та проходять медичний огляд. Вони переодягаються в одяг, який закріплений за ДІЗО, карцерами, ПКТ (ОК).	**установ виконання покарань забезпечує зберігання особистих речей і продуктів харчування особи, яка поміщена до ДІЗО, карцеру, ПКТ (ОК), та які вона не взяла із собою.** ... Приймання засуджених у ДІЗО, карцери, ПКТ (ОК) проводиться молодшими інспекторами чергової зміни під керівництвом ЧПНУ або їхніх заступників та документується. Засуджені підлягають особистому обшуку з роздяганням ~~та проходять медичний огляд~~. Вони переодягаються в одяг, який закріплений за ДІЗО, карцерами, ПКТ (ОК).	Див. вище.
Розділ XXVI (п. 5) Переведення засуджених до довічного позбавлення волі з ПКТ до звичайних жилих приміщень здійснюється Центральною комісією за запитом міжрегіональної комісії та поданням адміністрації виправної колонії.	Переведення засуджених до довічного позбавлення волі з ПКТ до звичайних жилих приміщень **здійснюється адміністрацією виправної колонії**. **У разі, якщо таке переведення має здійснюватись в іншу установу воно здійснюється міжрегіональною комісією за поданням адміністрації установи виконання покарань.**	Ускладнена процедура поміщення довічників до звичайних жилих приміщень не сприятиме впровадженню принципу їх розміщення у загальній масі засуджених (див. вище). Пропозиції спрямовані на спрощення механізму їх розміщення у загальних жилих приміщеннях.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
	Якщо таке переведення має здійснюватися в установу поза межами територіальної юрисдикції міжрегіонального управління, воно здійснюється Центральною комісією за запитом міжрегіональної комісії та поданням адміністрації виправної колонії.	
До подання адміністрації виправної колонії про зміну умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі, ~~погодженого з начальником територіального органу Міністерства юстиції України~~, долучаються матеріали відповідно до переліку матеріалів, які надсилаються до Центральної комісії для розгляду питання про переведення засуджених, які злісно порушують режим відбування покарання, або довічного позбавлення волі (додаток 39).	До подання адміністрації виправної колонії про зміну умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі долучаються матеріали відповідно до переліку матеріалів, які надсилаються до Центральної комісії для розгляду питання про переведення засуджених, які злісно порушують режим відбування покарання, або довічного позбавлення волі (додаток 39).	
...	...	
У випадках, коли у виправній колонії (секторі) максимального рівня безпеки відсутні камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі по дві особи і якщо з дати прибуття до установи засуджений тримався у багатомісному ПКТ, після відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання начальник установи виконання покарань зобов'язаний винести постанову про можливість тримання засудженого у багатомісних ПКТ. З дати винесення такої постанови здійснюється відлік строку для подальшого переведення засудженого до довічного позбавлення волі з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень.	У випадках, коли у виправній колонії (секторі) максимального рівня безпеки відсутні камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі по дві особи і якщо з дати прибуття до установи засуджений тримався у багатомісному ПКТ, **відлік строку для подальшого переведення засудженого до довічного позбавлення волі з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень здійснюється з моменту фактичного початку тримання у багатомісних ПКТ.**	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
... (п. 6) До закінчення перевірки, усунення небезпеки, остаточного розв'язання конфлікту або отримання наряду на переведення, але не більше **30** діб. Підставою для такого тримання є постанова про поміщення засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, карцеру приміщення камерного типу (окрему камеру) на загальних підставах (**додаток 40**) **(або постанова про поміщення неповнолітнього засудженого до окремого приміщення на загальних підставах** (**додаток 41**)**, які** винесені начальником установи виконання покарань.	До закінчення перевірки, усунення небезпеки, остаточного розв'язання конфлікту або отримання наряду на переведення, але не більше **90** діб. Підставою для такого тримання є постанова про поміщення засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, карцеру приміщення камерного типу (окрему камеру) на загальних підставах (додаток 40) (або постанова про поміщення засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, карцеру приміщення камерного типу (окрему камеру) на загальних підставах (додаток 40) (або постанова про поміщення неповнолітнього засудженого до окремого приміщення на загальних підставах (додаток 41), які винесені начальником установи виконання покарань.	Складно зрозуміти пропозицію змінити чинну редакцію з метою обмеження існуючого права на забезпечення особистої безпеки. Адміністрація установи виконання покарань не повинна обмежуватися у використанні такого важливого інструменту, якщо це може призвести до фізичної розправи над окремими засудженими.
Розділ XXVII (п. 1) Для засуджених створюються необхідні житлово-побутові умови. У холодну пору року температура в жилих приміщеннях установ виконання покарань підтримується на рівні не нижче плюс 18 °С. Засуджені забезпечуються триразовим гарячим харчуванням, одягом встановленого законодавством зразка (у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації засуджені можуть	Для засуджених створюються необхідні житлово-побутові умови. У холодну пору року температура в жилих приміщеннях установ виконання покарань підтримується на рівні не нижче плюс 18 °С, **а у теплу пору року – не вище 26 °С**. Засуджені забезпечуються триразовим гарячим харчуванням, одягом встановленого законодавством зразка (у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях	Відсутність врегулювання максимально допустимої температури в житлових приміщеннях є суттєвим недоліком чинних ПВР. На практиці у теплу пору року температура у деяких камерах може досягати 30°С. Це не тільки є негігієнічним, а й може потенційно розглядатися як катування або принижуюче людську гідність поводження (тим більше в умовах одноразового душу на тиждень). При встановленні максимально допустимої температури слід враховувати по-

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
носити одяг цивільного зразка), натільною білизною та взуттям, а також постільними речами. Верхній одяг засуджених до довічного позбавлення волі відрізняється за кольором від одягу інших засуджених.	соціальної реабілітації засуджені можуть носити одяг цивільного зразка), натільною білизною та взуттям, а також постільними речами. Верхній одяг засуджених до довічного позбавлення волі відрізняється за кольором від одягу інших засуджених.	ложення Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень (ДСН 3.3.6.042-99, Постанова №42 від 01.12.1999).
(п. 3)		
При необхідності засуджені за письмовими заявами можуть отримувати виписки зі своїх медичних карт та передавати їх близьким родичам.	**Засуджені мають право знайомитись зі змістом своїх медичних карток та отримувати їх копії, а за їх письмовою згодою таке право мають їхні родичі. Відмова у ознайомленні з медичними картками або у видачі виписок (копій) забороняється.**	Ця пропозиція обґрунтовується вимогами щодо неможливості обмеження доступу особи (а відповідно за їх згодою і їх родичів) до інформації, що стосується її здоров'я (Основи законодавства про охорону здоров'я, Закон України «Про інформацію», Конституція України).
Медична допомога засудженим до довічного позбавлення волі організовується і надається безпосередньо в камері у присутності не менше трьох представників адміністрації установи виконання покарань. При необхідності надання екстреної медичної допомоги засуджені до довічного позбавлення волі переводяться до найближчого закладу охорони здоров'я.	***Вилучити.***	Чинна редакція цих положень суперечить рекомендаціям доповідей КЗК щодо візиту у 2009, а також 2012 році. Зокрема п. 30 Доповіді щодо візиту у 2012 році закріплює рекомендацію, щоб «усі медичні обстеження в'язнів проводилися поза межами чутності і, якщо тільки медичний працівник не бажає іншого в кожному конкретному випадку, поза межами видимості немедичного персоналу». Пропозиція загальної норми щодо регулювання умов надання медичної допомоги **усім** засудженим викладена вище.
Перевезення до (із) закладу охорони здоров'я засудженого до довічного позбавлення волі здійснюється в спеціалізованому автомобілі з конвоєм кількістю не менше п'яти осіб, до складу якого обов'язково повинен входити кінолог зі	Перевезення до (із) закладу охорони здоров'я засудженого до довічного позбавлення волі здійснюється в спеціалізованому автомобілі з конвоєм кількістю не менше п'яти осіб, до складу якого **у разі наявності обґрунтованих ризиків**	Застосування собак на систематичній основі є недопустимим. Комітет негативно висловлювався щодо такого їх застосування (див. наприклад п. 91 Доповіді щодо візиту 2009 року (щодо довічно позбавлених волі, як надмірний захід

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
службовим собакою. Перевезення жінок, засуджених до довічного позбавлення волі, здійснюється без залучення кінолога зі службовим собакою.	**нападу окремими засудженими** може входити кінолог зі службовим собакою. Перевезення жінок, засуджених до довічного позбавлення волі, здійснюється без залучення кінолога зі службовим собакою.	безпеки), п. 140 Доповіді щодо візиту в 2002 році та ін.).
(п. 4) В установах виконання покарань забезпечується виконання санітарно-гігієнічних та протиепідемічних правил. Особи, які прибули до установ виконання покарань, проходять комплексну санітарну обробку, що включає в себе для чоловіків, зокрема, стрижку волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів. Не менше одного разу на сім днів засудженим організовується миття в лазні з обов'язковою зміною натільної та постільної білизни, а за потреби – стрижка волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів та дезінсекція одягу.	В установах виконання покарань забезпечується виконання санітарно-гігієнічних та протиепідемічних правил. Особи, які прибули до установ виконання покарань, проходять комплексну санітарну обробку, що включає в себе для чоловіків, зокрема, стрижку волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів. Не менше **двох разів** на сім днів засудженим організовується миття в лазні з обов'язковою зміною натільної та постільної білизни, а за потреби – стрижка волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів та дезінсекція одягу. **Засуджені, які працюють, хворі засуджені, а також жінки мають право митися у лазні щоденно. Якщо температура повітря навколишнього середовища перевищує 30 °С, усі засуджені мають право митися у лазні щоденно. За заявою засудженого та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку йому видаються індивідуальні засоби гігієни: мило, шампунь, зубна щітка, зубна паста, одноразова бритва, засоби для гоління, а також засоби особистої гігієни (для жінок).**	Правило 19. 4 Європейських в'язничних правил передбачає, що «щонайменше в'язень має мати право двічі митися у душі або частіше, якщо необхідно». Крім того, наприклад, у доповіді КЗК за результатами візиту у 2009 році (п. 89) рекомендував українській владі збільшити частоту приймання душу для засуджених. Такі ж рекомендації висловлювалися ще у 1999 році (п. 41). Про необхідність щоденного доступу до душу засуджених, хворих на туберкульоз йдеться у п. 135 Доповіді про візит в Україну 2009 року. Така ж рекомендація вже висловлювалася КЗК у 2005 році. Норма також передбачає закріплення чіткого права засуджених на забезпечення елементарними засобами гігієни – шампунем та засобами для гоління.
... У виправних колоніях максимального рівня безпеки, секторах середнього і макси-	... У виправних колоніях максимального рівня безпеки, секторах середнього і макси-	У пропонованих нормах міститься додаткова гарантія забезпечення належної гігієни в

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
мального рівнів безпеки та дільницях посиленого контролю всім засудженим, які тримаються у камерах, надаються щоденні прогулянки тривалістю одна година, ~~а тим, які працюють за межами приміщень, – такою самою тривалістю у неробочі дні~~. Засуджені до довічного позбавлення волі, хворі на туберкульоз, забезпечуються щоденною прогулянкою тривалістю до двох годин. Засудженим забороняється мати бороду та вуса, дозволяється мати коротку зачіску.	мального рівнів безпеки та дільницях посиленого контролю всім засудженим, які тримаються у камерах, надаються щоденні прогулянки тривалістю **не менше** однієї години. Засуджені до довічного позбавлення волі, хворі на туберкульоз, забезпечуються щоденною прогулянкою тривалістю **не менше** двох годин. **Засудженим дозволяється мати короткі бороду та вуса (до 3 сантиметрів) та коротку зачіску (до 5 сантиметрів). У разі якщо після фотографування засудженого по прибуттю в установу виконання покарань зовнішній вигляд засудженого суттєво змінився внаслідок нової зачіски, зміни (появи) бороди чи вусів такий засуджений фотографується додатково. Забороняється повністю зістригати волосся засудженого, якщо він не дав згоди на це.**	установах виконання покарань щодо окремих категорій засуджених, які мають особливі потреби (жінки, хворі) Пропонується покращити норми прогулянок для засуджених, шляхом створення додаткової дискреції у питанні визначення їхньої тривалості адміністрацією УВП. Заборона засудженим мати бороду є порушенням статті 8 Європейської конвенції (див. рішення Європейського суду Biržietis v. Lithuania (no. 49304/09, 14.06.2016). Крім того, що стосується стрижки волосяних частин голови, підборіддя, вусів, то це не повинно бути потенційним обов'язком засуджених. З огляду на п. 18 Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими їм навпаки «треба давати можливість дбати про свою зачіску і бороду, дозволяючи чоловікам регулярно голитися», а отже це має бути правом, а не потенційним обов'язком на розсуд адміністрації установи, адже можливість є сутнісною характеристикою саме прав, які містять у собі відповідні правомочності. Таке розуміння підтверджується також Коментарем Генеральної Асамблеї ООН до попередньої редакції Мінімальних стандартних правил ООН поводження з ув'язненими (Notes and comments on the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners: use and

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
		application of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice. Twenty-first session Vienna, 23–27 April 2012/E/CN.15/2012/CRP.1). У пропонованій нормі також забороняється стригти засуджених наголо. Така практика принижує гідність засуджених. Однак з точки зору гігієни та безпеки ми пропонуємо обмежити максимально допустиму довжину волосся.
(п. 7) У випадках, коли засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, призначених для проходження курсу лікування, вони можуть бути отримані від родичів з дозволу медичної частини установи виконання покарань у порядку, визначеному пунктом 1 розділу X цих Правил. Такі лікарські засоби зберігаються в медичних частинах, видача їх хворим на руки забороняється, за винятком лікарських засобів, необхідних для підтримання життєдіяльності організму. Вживання лікарських засобів засудженими здійснюється в присутності медичного працівника.	У випадках, коли засуджений бажає використовувати **медичні препарати, призначені** для лікування, вони можуть бути отримані від родичів **або інших осіб** та передаються засудженим у порядку, визначеному пунктом 1 розділу X цих Правил. Такі лікарські засоби зберігаються в медичних частинах, видача їх хворим на руки забороняється, за винятком лікарських засобів, необхідних для підтримання життєдіяльності організму. Вживання лікарських засобів засудженими здійснюється в присутності медичного працівника. Варто змінити відповідне речення у пункті 1 розділу X ПВР таким чином: «Медичні препарати, які ~~не призначені лікарем або~~ на час отримання не придатні до вживання, повертаються відправнику накладною платою».	Правило уточнює можливість вільної передачі будь яких медичних препаратів засудженим. Це право є особливо актуальним в умовах недостатнього забезпечення установ виконання покарань медичними препаратами. У зв'язку із цими змінами варто При цьому залишається норма, що такі препарати передаються через медичну частину, яка матиме змогу запобігати можливим зловживанням.
Тривалі побачення надаються за нормами, установленими статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України. Засудженим, хворим на активну форму туберкульозу,	Тривалі побачення надаються за нормами, установленими статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України. Засудженим, хворим на активну форму туберкульозу,	Обмеження на побачення на підставі хвороби не допускається у відповідності до змін до цих ПВР щодо недопустимості дискримінації (див. вище). Доросла особа, на відміну

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
тривалі побачення надаються за умови відсутності виділення мікобактерій туберкульозу. Неповнолітні діти засуджених на тривалі побачення допускаються у разі відсутності медичних протипоказань у хворих.	тривалі побачення надаються **за умови повідомлення відвідувача про небезпеку побачення з таким засудженим**. Неповнолітні діти засуджених на тривалі побачення допускаються у разі відсутності медичних протипоказань у хворих.	від дітей, повинна мати можливість сама вирішувати, чи піддаватись ризику зараження через зустріч із хворим засудженим.
Розділ XXVIII (п. 2) ... Листування та направлення пропозицій, заяв і скарг здійснюються у порядку, встановленому пунктом 1 розділу XII, пунктом 1 розділу XIII цих Правил.	... **Здійснення засудженими до арешту прав та застосування до них обмежень відбувається в порядку, встановленому цими Правилами для засуджених до позбавлення волі на певний строк.**	Така редакція надає можливість застосувати усі інші гарантії прав, що викладені у інших розділах ПВР, в т.ч. й тих, щодо яких нами висловлені пропозиції.
Відсутня.	**Засудженим, які не мають коштів для покупки конвертів, марок та інших предметів для листування, необхідні предмети надаються за рахунок СІЗО.**	Така рекомендація була висловлена КЗК у Доповіді щодо візиту в Україну у 2009 році (п. 154).
Розділ XXX (п. 1) Працевлаштування за межами установи виконання покарань засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, можливе після фактичного перебування ними у цій виправній колонії (дільниці) не менше трьох місяців.	Працевлаштування за межами установи виконання покарань засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, **можливе після переведення (прибуття) до цієї виправної колонії (дільниці)**.	Існуюче у ПВР трьохмісячне обмеження суперечить положенням КВК (ст. 99 та ч. 3 ст. 138).

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
Розділ XXXI (п. 1) Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, можуть носити одяг, прийнятний у цивільному вжитку, мати при собі гроші, мобільні телефони, аксесуари до них та цінні речі. Користування засудженими жінками, які проживають за межами виправної колонії, мобільними телефонами здійснюється у порядку, встановленому пунктом 2 розділу XIV цих Правил.	***Вилучити.***	Особи, які проживають за межами колонії, не повинні піддаватись обмеженням подібним до тих, що існують в установі виконання покарань. Презюмується, що проживання за межами колонії є потужним реінтеграційним інструментом спрямованим на надання особі можливості жити звичайним соціально-нормативним життям.
(п. 3) Засуджені жінки, які мешкають за межами виправних колоній у період звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, повинні не менше одного разу на день у встановлений час з'являтися до ЧПНУ або чатового КПП для реєстрації в журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (додаток 43).	Засуджені жінки, які мешкають за межами виправних колоній у період звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, повинні не менше одного разу на **два тижні** у встановлений час з'являтися до ЧПНУ або чатового КПП для реєстрації в журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (додаток 43), **за винятком двохмісячного періоду до та після пологів.**	Щоденне відвідування колонії вагітними жінками, яким дозволено проживати за межами колонії, є очевидно надмірним. Окрім того, складно уявити яким чином таке щоденне відвідування можна здійснювати перед самими родами або відразу після них.
Розділ XXXIII (п. 2) ... Конвоювання засуджених до довічного позбавлення волі на території установи виконання покарань здійснюється по одному в супроводі не менше двох представників	Конвоювання засуджених до довічного позбавлення волі на території установи виконання покарань здійснюється по одному в супроводі не менше двох представників	Щодо недопустимості систематичного застосування собак до довічників див. вище.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
адміністрації установи виконання покарань та кінолога зі службовим собакою.	адміністрації установи виконання покарань та**, у випадку схильності засуджених до втечі чи нападу,** у супроводі кінолога зі службовим собакою.	
Розділ XXXIV (п. 3) ... Відвідування представниками засобів масової інформації засуджених здійснюється шляхом надання їм короткострокового побачення. ...	Відвідування представниками засобів масової інформації засуджених здійснюється шляхом надання їм короткострокового побачення, **яке не зараховується у кількість дозволених короткострокових побачень. У разі, якщо представник засобу масової інформації бажає конфіденційно поспілкуватись із окремим-засудженим (засудженими), адміністрація дозволяє таке спілкування та вживає заходів для забезпечення його особистої безпеки, не порушуючи конфіденційності**. **Конфіденційне спілкування може відбуватися не тільки у кімнатах для побачень.**	Ця норма спрямована на забезпечення додаткової відкритості установ виконання покарань. Вона цілком узгоджується з існуючою практикою конфіденційних побачень зі ЗМІ, у разі, якщо вони відвідують установи в порядку статті 24 КВК.
ДОДАТКИ		
Додаток 2 Продукти харчування фабричного (заводського) виготовлення, ~~не в скляній або металевій тарі,~~ з діючим терміном реалізації, які ~~не потребують додаткового приготування шляхом термічної обробки та~~ можуть зберігатися при кімнатній температурі, свіжі фрукти та овочі (огірки, помідори,	Продукти харчування, **в тому числі ті, що потребують додаткової обробки, виготовлені в домашніх умовах або заводського приготування (за винятком зіпсованих продуктів), свіжі фрукти та овочі**, а також чай**, кава** та тютюнові вироби фабричного розфасування.	Як зазначалось вище, необґрунтованою є заборона щодо скляної та металевої тари, адже вона допускається чинними ПВР у випадках, коли покупка продуктів у такій тарі відбувається у крамниці установи виконання покарань. Щодо детальнішого обґрунтування такої редакції див. вище.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
цибуля, часник, перець, капуста, морква та зелень), а також чай та тютюнові вироби фабричного розфасування.		Що стосується заборони продуктів, які потребують додаткової термічної обробки, то вона не є обґрунтованою у світлі пропозицій змін до ПВР щодо посилення можливостей для реінтеграції засуджених шляхом розширення можливостей готувати їжу самим собі. Пропонована редакція передбачає можливість передачі дефіцитних в УВП фруктів, молочних та м'ясних продуктів і т.ін. Варто також зазначити, що норми, які містяться у Додатку 2, лише погіршили становище засуджених, яке було закріплене у старих ПВР УВП. Так, наприклад, раніше їм дозволялось отримувати в передачах продукти фабричного (заводського) виготовлення, в скляній або металевій тарі (не домашнього виготовлення), що забороняється чинними ПВР.
Одяг, головні убори, взуття та постільні речі встановленого зразка за встановленими нормами: ... натільна білизна (тепла і проста) – не більше трьох комплектів; ... панчохи, шкарпетки та рукавиці – не більше трьох комплектів; ... тапочки кімнатні, спортивне взуття (кеди, напівкеди, тапочки) – по одній парі; ...	**Одяг, головні убори, взуття та постільні речі у кількості що не створює значних незручностей для інших осіб, які проживають разом.** ... ***Вилучити.*** ***Вилучити.*** ***Вилучити.***	Забезпечення засуджених білизною, шкарпетками і т.ін. за тими ж самим або подібними до тих, що існували в СРСР нормами, не може бути прийнятною. Окрім того з точки зору юридичної техніки не є правильним одночасно врегульовувати у ПВР детальний перелік заборонених предметів та, разом з тим, вказувати на допустиму кількість дозволених предметів. Як наслідок, у чинних ПВР УВП змішуються два типи правового регулювання: загально-дозволений (дозволено те, що не заборонено) та спеціально-дозволений (дозволено тільки те, що прямо передбачено). Таке змішування суперечить засадам теорії права.
~~поліетиленовий по~~суд, кухоль, ложка, пластмасові футляри для окулярів, мила та зубних щіток;	посуд, кухоль, ложка, пластмасові футляри для окулярів, мило, **шампунь, засоби для гоління** та зубні щітки;	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
... спортивні костюми (один); ...	... ***Вилучити***. ...	Ми пропонуємо інший варіант вирішення окресленої проблеми: зазначити, що засудженим дозволяється одяг (та ін.) у кількості, що не спричиняє незручності для інших осіб. Звісно, йдеться про оціночну категорію, але це забезпечує гнучкість у питанні обмежування прав так, як це передбачають міжнародні стандарти (див.: Човган В. О. Обмеження прав в'язнів: правова природа та обґрунтування. Монографія / В. О. Човган; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: Права людини, 2017).
Відсутній.	**музичні інструменти та спортивне обладнання (за винятком обладнання призначеного для ураження живих цілей, завдавання ударів, пошкоджень людям тощо), які підлягають зберіганню у спеціально відведених місцях;**	Дозвіл мати музичне і спортивне знаряддя кореспондує рекомендаціям Комітету щодо посилення корисної занятості засуджених. За окремими винятками з міркувань безпеки та правил співжиття, користування такими інструментами та знаряддями не повинні обмежуватися.
(примітка 1) Засудженим дозволяється зберігати копії вироків та ухвал судів, а також кореспонденцію, ~~яка надходить від осіб, органів і організацій, зазначених у пункті 1 розділу XII та пункті 1 розділу XIII Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань~~.	Засудженим дозволяється зберігати копії вироків та ухвал судів, **інші документи, записи (фотографії, малюнки тощо), а також кореспонденцію.**	Узгоджується із новими правилами щодо отримання та зберігання документів (див. вище). Підкреслимо, що правило №53 Правил Мандели прямо передбачає, що засуджені повинні мати можливість зберігати при собі документи, які стосуються їхніх юридичних процесів. При цьому адміністрація пенітенціарної установи не повинна мати до них доступ.
(примітка 3) У бандеролях з продуктів харчування дозволяється отримувати сухі кондитерські вироби, предмети першої потреби, зберігання яких не заборонено.	У бандеролях **дозволяється отримувати продукти харчування, дозволені цим Додатком.**	Пропонується використати більш коректне формулювання, яке відповідає чинній редакції ПВР.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
(примітка 6) Дозволяється обладнувати камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі дзеркалом (одне на камеру), умурованим у стіну, ~~розміром не більше 20 х 20 см~~.	Дозволяється обладнувати камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі дзеркалом (одне на камеру).	Не вбачається жодного раціонального обґрунтування для чинної редакції цієї норми.
Додаток 6 Будь-які документи (крім копій вироків і ухвал судів, квитанцій на зберігання грошей, речей та цінностей, а також кореспонденції від органів та осіб, зазначених у пункті 1 розділу XII Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань).	***Вилучити.***	Узгоджується із вищезазначеними змінами.
Психотропні речовини, наркотичні та лікарські засоби, предмети медичного призначення (за винятком протезів, інвалідних візків, окулярів та лікарських засобів, необхідних для підтримання життєдіяльності організму, за наявності відповідного медичного висновку).	Психотропні речовини, наркотичні та лікарські засоби, предмети медичного призначення (за винятком протезів, інвалідних візків та лікарських засобів або інших речей, необхідних для підтримання життєдіяльності організму, за умови дозволу лікаря, **шприців, голок та контрацептивів**).	У світі спостерігається підвищення уваги до поширених шляхів передавання хвороб у пенітенціарних установах. Більше того, це питання заслуговує на особливу увагу і з огляду на те, що в подальшому ці хвороби поширюються колишніми в'язнями і на волі. У деяких закордонних в'язницях навіть встановлюються автомати із презервативами та стерильними голками. Такий підхід базується на припущенні, що незалежно від рівня боротьби із цим негативним явищем, ін'єкційні наркотичні засоби все одно проникають до в'язниць. Тому в'язнична влада повинна фокусуватися на зниженні шкоди та уникненні неминучої можливості передачі хвороб ін'єкційним шляхом, адже це є найбільш поширеним шляхом передачі вірусних захворювань.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	**Пропонована редакція**	**Обґрунтування / Пояснення**
		Так само можливість користуватися презервативами базується на очевидному припущенні, що окремі ув'язнені ведуть гомосексуальне статеве життя у СІЗО. Необхідність застосування інших товарів гігієни статевого життя цілком стосується і ув'язнених жінок. Захист від хвороб, які передаються статевим шляхом, має бути завданням адміністрації СІЗО, а не заборонятися як наслідок заборони мати будь-які предмети медичного призначення.
Будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура, аудіо~~-~~, ~~відеокасети, CD- та DVD-диски (за винятком: гучномовець – один на жилу секцію~~, телевізор – один на відділення соціально-психологічної служби або на жилу секцію, DVD-програвач – один на відділення соціально-психологічної служби або на жилу секцію).	**Будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура (за винятком телевізора – один на житлову секцію, DVD-програвача – один на житлову секцію). Дозволяється перевірка накопичувачів інформації засуджених адміністрацією установи виконання покарань та заборона їх зберігання (передачі) у разі, якщо поширення такої інформації може призвести до порушення прав інших осіб. Про кожен випадок перевірки або заборони адміністрацією установи приймається вмотивоване рішення. За письмовим погодженням із власником такого накопичувача інформації допускається його зберігання (передача) за умови видалення відповідної інформації;**	Заборона USB та інших накопичувачів інформації суперечить статті 34 Конституції (право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір). Враховуючи необхідність захисту прав інших осіб, здійснення цього права може бути обмежено. Немає перешкод для того, щоб контролювати інформацію, яка міститься на дисках, чи флеш накопичувачах. В окремих випадках (див. нижче) така заборона ускладнює реалізацію закріпленого у ПВР УВП права на користування комп'ютерною технікою.
... Комп'ютерна техніка (за винятком комп'ютерної техніки, що встановлена у комп'ютерних класах. Засудженим, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами	... Комп'ютерна техніка за винятком комп'ютерної техніки, що встановлена у комп'ютерних класах. Засудженим, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами	Невиправдані обмеження, які не мають підстав з точки зору безпеки.

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція	Пропонована редакція	Обґрунтування / Пояснення
тримання та дільницях соціальної реабілітації, дозволяється мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них), ~~ігрові консолі та приставки~~.	тримання та дільницях соціальної реабілітації, дозволяється мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них.	
Будь-які вироби з дорогоцінних металів, у тому числі наручні та кишенькові годинники ~~(за винятком засуджених, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації)~~.	Будь-які вироби з дорогоцінних металів, у тому числі наручні та кишенькові годинники **з цих металів.**	Норма врегульовує зберігання та носіння наручних годинників.
Копіювальний папір.	***Вилучити.***	Узгоджується із вищезазначеними змінами.
Музичні інструменти.	***Вилучити.***	Узгоджується із вищезазначеними змінами.
Будь-яке спортивне знаряддя, у тому числі для заняття бойовими мистецтвами (боксерські рукавички та груші, рукавички для заняття рукопашним боєм, маківари тощо).	***Вилучити.***	Узгоджується із вищезазначеними змінами.
Примітки 2. Засудженим до довічного позбавлення волі забороняється мати при собі та зберігати в камерах дзеркала, бритви для гоління (крім електричних та механічних) та інші гострорізальні і колючі предмети. ~~Дозволяється мати годинники в пластмасовому корпусі, запальничку разового використання без залізної основи та поролонову губку для чищення взуття.~~	2. Засудженим до довічного позбавлення волі забороняється мати при собі та зберігати в камерах дзеркала, бритви для гоління (крім електричних та механічних) та інші гострорізальні і колючі предмети.	Зайве з точки зору безпеки правило.
3. Засудженим ~~до довічного позбавлення волі~~, які навчаються у вищих навчальних закладах, при необхідності використання у навчанні комп'ютерної техніки у визначений	Засудженим, які навчаються у вищих навчальних закладах, при необхідності використання у навчанні комп'ютерної техніки, у визначений адміністрацією установи час	Загалом позитивна норма водночас має дискримінаційний характер з огляду на поширення покращених можливостей для навчання лише на засуджених до довічного позбавлення волі.

<table>
<tr><th>Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція</th><th>Пропонована редакція</th><th>Обґрунтування / Пояснення</th></tr>
<tr><td>адміністрацією установи виконання покарань час може видаватися ноутбук без доступу до мережі Інтернет.</td><td>може видаватися ноутбук без доступу до мережі Інтернет.</td><td>Тому пропонується дозволити використовувати ноутбуки на вказаних підставах й іншим засудженим (до обмеження волі, арешту, позбавлення волі на певний строк). Це сприятиме процесу реінтеграції усіх засуджених, та втіленню рекомендацій Європейських в'язничних правил, КЗК, Мінімальних стандартних правил ООН щодо поводження із ув'язненими з приводу необхідності заняття позбавлених волі осіб корисною діяльністю.
Також варто нагадати, що емпіричні дослідження підтверджують – освічені засуджені мають набагато нижчий рівень ризику вчинення повторних злочинів. Див. наприклад: Vacca S.J. Educated Prisoners Are Less Likely to Return to Prison // Journal of Correctional Education. – 2004. – Vol. 55, No. 4. – pp. 297-305; Erisman W., Contardo J.B. Learning to Reduce Recidivism: a 50-state analysis of postsecondary correctional education policy. – The Institute for Higher Education Policy, 2005; Esperian J.H. The Effect of Prison Education Programs on Recidivism // Journal of Correctional Education. – 2010. – Vol. 61, No. 4. – pp. 316-334.</td></tr>
<tr><td>Додаток 7</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Підйом 6.00</td><td>Підйом 7.00</td><td rowspan="4">У відповідності до правила 4 Європейських в'язничних правил життя в місцях позбавлення волі повинно бути, наскільки це можливо, наближене до позитивних аспектів життя у суспільстві.
Звичним часом для підйому у вільному суспільстві вважа-</td></tr>
<tr><td>Фізична зарядка 6.00 – 6.10</td><td>Фізична зарядка 7.00 – 7.10</td></tr>
<tr><td>Ранковий туалет, заправлення ліжок, прибирання 6.10 – 6.20</td><td>Ранковий туалет, заправлення ліжок, прибирання 7.10 – 7.30</td></tr>
</table>

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція		Пропонована редакція		Обґрунтування / Пояснення
Ранковий огляд, ранкова перевірка	6.20 – 6.50	Ранковий огляд, ранкова перевірка	**7.30 – 8.00**	ється 7 година ранку. У цьому світлі чинна норма не виглядає раціональною. Більше того, в умовах постійної нестачі корисної зайнятості для засуджених підйом о 6 годині ранку не видається обґрунтованим. На додаток, підйом засуджених о 6 ранку змушує в'язничних співробітників, які проводять ранкову перевірку, приходити на роботу завчасно, тобто дуже рано. Це призводить до того, що окремі представники персоналу мають вставати о 4 годині ранку задля забезпечення такого типового розпорядку дня.
Сніданок	6.50 – 7.10	Сніданок	**8.00 – 8.40**	
Розвід на роботу	7.10 – 7.30	Розвід на роботу	**8.40 – 9.00**	
Робочий час	7.30 – 16.00	Робочий час	9.00 – 16.00	
Обідня перерва	12.30 – 13.00	Обідня перерва	12.30 – 13.00	
Зняття з роботи	16.00 – 16.30	Зняття з роботи	16.00 – 16.30	
Соціально-виховна та культурно-масова робота	16.30 – 17.30	Соціально-виховна та культурно-масова робота	16.30 – 17.30	
Вечірня перевірка	17.30 – 18.00	Вечірня перевірка	17.30 – 18.00	
Вільний час	18.00 – 19.00	Вільний час	18.00 – 19.00	
Вечеря	19.00 – 19.30	Вечеря	19.00 – 19.30	
Вільний час	19.30 – 20.30	Вільний час	19.30 – 20.30	
Час для телефонних розмов	18.00 – 19.00	Час для телефонних розмов	18.00 – 19.00	

Редакція проекту Міністерства юстиції або чинна редакція		**Пропонована редакція**		**Обґрунтування / Пояснення**
Час для телефонних розмов	19.30 – 20.30	Час для телефонних розмов	19.30 – 20.30	
Час для телефонних розмов	20.30 – 21.30	Час для телефонних розмов	20.30 – 21.30	
Вечірній туалет	21.30 – 21.45	Вечірній туалет	21.30 – 21.45	
Підготовка до сну	21.45 – 22.00	Підготовка до сну	21.45 – 22.00	
Сон (безперервний)	22.00 – 6.00	Сон (безперервний)	22.00 – **7.00**	
Додаток 23 (п. 11) Виконувати інші обов'язки, покладені на них адміністрацією установи виконання покарань, які не суперечать законодавству.		Виконувати інші обов'язки, покладені на них адміністрацією установи виконання покарань, які не суперечать законодавству. **Ці обов'язки не можуть бути такими, що ставлять засудженого в положення влади над іншими засудженими.**		Зміни з метою виконання рекомендації, що міститься у п. 25 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році.
(п. 8) Під час відвідування гуртожитку представниками адміністрації установи виконання покарань подавати команди «Встати», «Увага», доповідати про чисельність утримуваних у гуртожитку і де вони перебувають у даний час (у період від відбою до підйому команди «Встати» і «№ Увага» не подаються).		**Вилучити.**		Як вказувалось вище, недопустимість мілітаристської дисципліни та її поганий вплив на відносини між персоналом та засудженими були окреслені у п. 22 Доповіді КЗК щодо візиту у 2012 році.

3.
Проект оновлених Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів, підготовлений Міністерством юстиції України (станом на серпень 2017 року)

Чинна редакція	Внесені зміни
I. Забезпечення режиму тримання у слідчих ізоляторах	
1. Правові підстави діяльності адміністрації слідчого ізолятора	
1.1. Ці Правила відповідно до Кримінального процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України, Закону України «Про попереднє ув'язнення» регулюють порядок і умови тримання у слідчих ізоляторах (далі – СІЗО) осіб, які тримаються під вартою, і окремих категорій засуджених до позбавлення волі.	1. Ці Правила відповідно до **Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) та Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК)**, Закону України «Про попереднє ув'язнення» регулюють порядок і умови тримання у слідчих ізоляторах (далі – СІЗО) осіб, які тримаються під вартою, і окремих категорій засуджених до позбавлення волі.
1.2. Ці Правила обов'язкові для всіх СІЗО, установ виконання покарань, що виконують функції СІЗО, та дільниць СІЗО, створених на території установ виконання покарань.	2. Ці Правила обов'язкові для всіх СІЗО, установ виконання покарань, що виконують функції СІЗО, та дільниць СІЗО, створених на території установ виконання покарань.
1.3. Терміни, що застосовуються в цих Правилах, мають такі значення: адміністрація СІЗО – начальник СІЗО, його заступники або особи, які виконують їх обов'язки; засуджені – особи, вперше засуджені до позбавлення волі за злочини невеликої або середньої тяжкості чи тяжкі злочини, які на підставі статті 89 Кримінально-виконавчого кодексу України залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК) підлягають відправленню до установ виконання покарань; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які на підставі статті 90 КВК тимчасово залишені в СІЗО або переведені до СІЗО з арештного дому, виправного центру,	1.3. Терміни, що застосовуються в цих Правилах, мають такі значення: адміністрація СІЗО – начальник СІЗО, його заступники або особи, які виконують їх обов'язки; засуджені – особи, вперше засуджені до позбавлення волі за злочини невеликої або середньої тяжкості чи тяжкі злочини, які на підставі статті 89 **КВК** залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 КВК підлягають відправленню до установ виконання покарань; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які на підставі статті 90 КВК тимчасово залишені в СІЗО або переведені до СІЗО з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких

Чинна редакція	Внесені зміни
дисциплінарного батальйону або колонії; особи, засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які відповідно до статті 88 КВК переміщуються під вартою з однієї установи до іншої;	набрали законної сили, які відповідно до статті 88 КВК переміщуються під вартою з однієї установи до іншої;
камера – обладнане відповідно до чинного законодавства житлове приміщення, призначене для тримання ув'язнених і засуджених у кількості двох і більше осіб;	камера – обладнане відповідно до чинного законодавства житлове приміщення, призначене для тримання ув'язнених і засуджених у кількості двох і більше осіб;
карцер – приміщення, призначене для тримання ув'язнених і засуджених, які злісно порушують вимоги режиму і до яких застосоване стягнення на підставі статті 15 Закону України «Про попереднє ув'язнення»;	карцер – приміщення, призначене для тримання ув'язнених і засуджених, які злісно порушують вимоги режиму і до яких застосоване стягнення на підставі статті 15 Закону України «Про попереднє ув'язнення» **та статті 134 КВК**;
неповнолітні особи – ув'язнені віком до 18 років, які тримаються в СІЗО на підставі ухвали слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, а також вироку суду, який не набрав законної сили;	неповнолітні особи – ув'язнені віком до 18 років, які тримаються в СІЗО на підставі ухвали слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, а також вироку суду, який не набрав законної сили;
одиночна камера – приміщення, обладнане відповідно до законодавства, призначене для одиночного тримання ув'язнених і засуджених, у тому числі з метою забезпечення особистої безпеки, за медичними показаннями, попередження негативного впливу на інших ув'язнених і засуджених тощо;	одиночна камера – приміщення, обладнане відповідно до законодавства, призначене для одиночного тримання ув'язнених і засуджених, у тому числі з метою забезпечення особистої безпеки, за медичними показаннями, попередження негативного впливу на інших ув'язнених і засуджених тощо;
персонал СІЗО – особи рядового і начальницького складу, спеціалісти, які не мають спеціальних звань, та працівники, які працюють у СІЗО за трудовими договорами;	персонал СІЗО – особи рядового і начальницького складу, спеціалісти, які не мають спеціальних звань, та працівники, які працюють у СІЗО за трудовими договорами;
службові особи СІЗО – особи рядового і начальницького складу, які проходять службу в Державній кримінально-виконавчій службі України;	службові особи СІЗО – особи рядового і начальницького складу, які проходять службу в Державній кримінально-виконавчій службі України;
черговий помічник – черговий помічник начальника СІЗО;	черговий помічник – черговий помічник начальника СІЗО;
ув'язнені – особи, які тримаються під вартою ~~на підставі ухвали слідчого судді (суду), і засуджені, вироки щодо яких не набрали законної сили.~~	ув'язнені – особи, які тримаються під вартою **відповідно до вмотивованого рішення суду про обрання як запобіжного заходу тримання під вартою або про застосування тимчасового чи екстрадиційного арешту, винесене відповідно до Кримінального і Кримінального процесуального кодексів України та/або рішення компетентного органу іноземної держави у випадках, передбачених законом, а також особи, вироки стосовно яких не набрали законної сили.**

Чинна редакція	Внесені зміни
1.4. Діяльність адміністрації СІЗО ґрунтується на суворому дотриманні законності та визначається відповідно до положення про СІЗО. Обов'язки адміністрації СІЗО визначено статтею 21 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	4. Діяльність адміністрації СІЗО ґрунтується на суворому дотриманні законності та визначається відповідно до положення про СІЗО. Обов'язки адміністрації **та персоналу** СІЗО визначено статтею 21 Закону України «Про попереднє ув'язнення».
1.5. Тримання ув'язнених і засуджених відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.	5. Тримання ув'язнених і засуджених відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. **Усі ув'язнені (засуджені) повинні бути захищені від цих дій та ніякі обставини не можуть бути виправданням для цього.**
1.6. СІЗО ~~утворює Голова Державної пенітенціарної служби України~~.	6. СІЗО **організовуються і ліквідуються Міністерством юстиції України.**
1.7. Забороняється розміщення на території СІЗО відділень будь-яких філій, представництв або інших підрозділів юридичної особи або представників фізичної особи – підприємця тощо.	7. Забороняється розміщення на території СІЗО **юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців**, відділень будь-яких філій, представництв або інших підрозділів юридичної особи або представників фізичної особи – підприємця тощо.
1.8. Наповнення СІЗО установлюється і змінюється ~~ДПтС~~ відповідно до норм ~~житлової~~ площі, встановлених статтею 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	8. Наповнення СІЗО установлюється і змінюється **Міністерством юстиції України** відповідно до норм площі, встановлених статтею 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення».
2. Взаємовідносини персоналу СІЗО з ув'язненими та засудженими	
2.1. Персонал СІЗО звертається до ув'язнених на «ви» і називає їх «ув'язнений», «ув'язнена» та прізвище. До засуджених персонал СІЗО звертається на «ви» і називає їх «засуджений», «засуджена» та прізвище.	1. Персонал СІЗО звертається до ув'язнених на «ви» і називає їх «ув'язнений», «ув'язнена» та прізвище. До засуджених персонал СІЗО звертається на «ви» і називає їх «засуджений», «засуджена» та прізвище.
2.2. Працівникам СІЗО не дозволяється вступати в неслужбові стосунки з ув'язненими і засудженими, а також користуватися їх послугами.	2. Працівникам СІЗО не дозволяється вступати в неслужбові стосунки з ув'язненими і засудженими, а також користуватися їх послугами.

Чинна редакція	Внесені зміни
3. Правовий статус ув'язнених та засуджених, які тримаються у СІЗО	
3.1. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених законодавством України і встановлених ухвалою слідчого судді (суду) або вироком суду.	1. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених законодавством України і встановлених ухвалою слідчого судді (суду) або вироком суду.
3.2. Не допускається надання будь-яких пільг чи переваг ув'язненим і засудженим, які тримаються у СІЗО, залежно від їх расової, національної приналежності, ставлення до релігії, майнового стану, політичних поглядів та минулих заслуг.	2. Не допускається надання будь-яких пільг чи переваг ув'язненим і засудженим, які тримаються у СІЗО, залежно від їх расової, національної приналежності, ставлення до релігії, майнового стану, політичних поглядів та минулих заслуг.
3.3. Ув'язнені тримаються у СІЗО в порядку, передбаченому цими Правилами та Законом України «Про попереднє ув'язнення».	3. Ув'язнені тримаються у СІЗО в порядку, передбаченому цими Правилами та Законом України «Про попереднє ув'язнення».
3.4. Засуджені, які на підставі статті 89 КВК залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, тримаються відповідно до цих Правил, користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК.	4. Засуджені, які на підставі статті 89 КВК залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, тримаються відповідно до цих Правил, користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК.
3.5. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 ~~Кримінально-виконавчого кодексу України~~ підлягають відправленню до установ виконання покарань, тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Вони користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК. До моменту відправлення таких засуджених до визначеного місця відбування покарання їм надається короткострокове побачення з близькими родичами.	5. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили і які на підставі статті 87 **КВК** підлягають відправленню до установ виконання покарань, тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Вони користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК. До моменту відправлення таких засуджених до визначеного місця відбування покарання їм надається короткострокове побачення з близькими родичами.
3.6. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які на підставі статті 90 КВК тимчасово залишені в СІЗО або переведені до СІЗО з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у зв'язку з іншим	6. Засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які на підставі статті 90 КВК тимчасово залишені в СІЗО або переведені до СІЗО з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у зв'язку з іншим

Чинна редакція	Внесені зміни
кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі тримаються відповідно до Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Одержання цими особами посилок і передач, а також купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому КВК для призначеного їм рівня безпеки виправної колонії.	кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі тримаються відповідно до Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил. Одержання цими особами посилок і передач, а також купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому КВК для призначеного їм рівня безпеки виправної колонії.
3.7. Ув'язнені та засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які відповідно до статті 88 КВК переміщуються під вартою з однієї установи виконання покарань (СІЗО) до іншої (далі – особи, які прямують транзитом), тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил, користуються правами та мають обов'язки, визначені Законом України «Про попереднє ув'язнення» та КВК відповідно.	7. Ув'язнені та засуджені до позбавлення волі, вироки щодо яких набрали законної сили, які відповідно до статті 88 КВК переміщуються під вартою з однієї установи виконання покарань (СІЗО) до іншої (далі – особи, які прямують транзитом), тримаються відповідно до вимог КВК, Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил, користуються правами та мають обов'язки, визначені Законом України «Про попереднє ув'язнення» та КВК відповідно.
	8. Засуджені до довічного позбавлення волі, а також засуджені, переведені до СІЗО з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії для ознайомлення з матеріалами кримінальної справи, проведення відповідних процесуальних дій під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених іншою особою або цією самою особою, за які вона не була засуджена, чи у зв'язку з розглядом справи у суді (в разі не обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою), тримаються відповідно до вимог цих Правил, користуються правами та мають обов'язки, визначені КВК та Правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2014 року № 2186/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30 грудня 2014 року за № 1656/26433.
4. Правила поведінки в СІЗО ув'язнених і засуджених	
4.1. Ув'язнені і засуджені мають право: на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затри-	1. Ув'язнені і засуджені мають право: на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затри-

Чинна редакція	Внесені зміни
мання або тримання під вартою, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів тримання під вартою, оскаржувати їх у суді, за особистою письмовою заявою отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України та інших прав затриманих або осіб, які тримаються під вартою, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (тримання під вартою) особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;	мання або тримання під вартою, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів тримання під вартою, оскаржувати їх у суді, за особистою письмовою заявою отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України та інших прав затриманих або осіб, які тримаються під вартою, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (тримання під вартою) особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;
знайомитися з правилами внутрішнього розпорядку СІЗО;	знайомитися з правилами внутрішнього розпорядку СІЗО;
на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки може бути збільшена до двох годин;	на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки може бути збільшена до двох годин;
~~звертатися по психологічну~~ допомогу;	**отримувати психолого-педагогічну** допомогу;
одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі;	одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі;
за висновком лікаря отримувати від родичів (у фабричній, закритій, не пошкодженій упаковці) аналоги ~~медичних препаратів~~, призначен~~их~~ для проходження курсу лікування;	за висновком лікаря отримувати від родичів **або інших осіб** (у фабричній, закритій, не пошкодженій упаковці) **медичні препарати та їх** аналоги, призначе**ні** для проходження курсу лікування, **а також купувати їх за безготівковим розрахунком**;
купувати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети і книги через торговельну мережу на замовлення;	купувати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети і книги через торговельну мережу на замовлення;
користуватись власним одягом і взуттям, мати при собі документи та записи, що стосуються кримінального провадження, а також ~~бланки поштових відділень та~~ квитанції на здані на зберігання речі;	користуватись власним одягом і взуттям, мати при собі документи та записи, що стосуються кримінального провадження, **захисту прав та інтересів,** а також квитанції на здані на зберігання гроші, цінності та речі;
користуватися телевізорами (не більше одного в камері), одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки СІЗО та придбаними через торговельну мережу;	користуватися телевізорами (не більше одного в камері), одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки СІЗО та придбаними через торговельну мережу;
відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їх віруванню предметами	відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їх віруванню предметами

Чинна редакція	Внесені зміни
релігійного культу, що виготовлені промисловим способом з некоштовних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у СІЗО порядок, а також не обмежуються права інших осіб; на восьмигодинний сон у нічний час, під час якого не допускається залучення до участі у кримінальному провадженні та інших діях, за винятком невідкладних випадків; звертатися із скаргами, заявами та листами до державних органів і посадових осіб у порядку, установленому статтею 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення». Ув'язнені жінки мають право мати при собі своїх дітей віком до трьох років. Ув'язнені молоді громадяни (віком від 14 до 35 років) мають право на отримування психолого-педагогічної допомоги від спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у зв'язку з іншим кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі, тримають відповідно до цих Правил. Одержання цими особами посилок і передач, а також купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому ~~Кримінально-виконавчим кодексом України~~ для рівня безпеки виправної колонії, призначеного їм центральним органом виконавчої влади з питань виконання покарань. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, повинні бути ввічливими з персоналом цих установ, а також особами, які їх відвідують, звертатися до них на «ви», називати їх на ім'я та по батькові або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою.	релігійного культу, що виготовлені промисловим способом з некоштовних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у СІЗО порядок, а також не обмежуються права інших осіб; на восьмигодинний сон у нічний час, під час якого не допускається залучення до участі у кримінальному провадженні та інших діях, за винятком невідкладних випадків; звертатися із скаргами, заявами та листами до державних органів і посадових осіб у порядку, установленому статтею 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення». Ув'язнені жінки мають право мати при собі своїх дітей віком до трьох років. Ув'язнені молоді громадяни (віком від 14 до 35 років) мають право на отримування психолого-педагогічної допомоги від спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у зв'язку з іншим кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі, тримають відповідно до цих Правил. Одержання цими особами посилок і передач, а також купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому **КВК** для рівня безпеки виправної колонії, призначеного їм центральним органом виконавчої влади з питань виконання покарань. Ув'язнені і засуджені, які тримаються в СІЗО, повинні бути ввічливими з персоналом цих установ, а також особами, які їх відвідують, звертатися до них на «ви», називати їх на ім'я та по батькові або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою.
4.2. Ув'язнені і засуджені зобов'язані: додержуватися розпорядку дня, встановленого в СІЗО, і виконувати законні вимоги адміністрації СІЗО. Не здійснювати умисних дій, що загрожують життю і здоров'ю інших осіб, а також принижують їх гідність; дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері. Після підйому заправ-	2. Ув'язнені і засуджені зобов'язані: додержуватися розпорядку дня, встановленого в СІЗО, і виконувати законні вимоги адміністрації **та персоналу** СІЗО. Не здійснювати умисних дій, що загрожують життю і здоров'ю інших осіб, а також принижують їх гідність; дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері. Після підйому заправ-

Чинна редакція	Внесені зміни
ляти свої ліжка за єдиним зразком, встановленим адміністрацією СЗО, і здійснювати вологе прибирання приміщення; бути ввічливими між собою, а також з персоналом СІЗО, вставати з ліжок, шикуватися в шеренгу та вітатися при вході в камеру персоналу СІЗО; не вступати в суперечки з персоналом СІЗО, не принижувати його гідність, не протидіяти виконанню ним своїх обов'язків. На вимогу персоналу СІЗО повідомляти своє прізвище, ім'я та по батькові, давати письмові пояснення; дотримуватися тиші, встановлених правил поведінки і чистоти у дворах для прогулянок; під час пересування за межами камери в приміщеннях і по території СІЗО тримати руки за спиною; дбайливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого майна СІЗО, дотримуватися правил пожежної безпеки; за призначенням персоналу СІЗО чергувати в камері.	ляти свої ліжка за єдиним зразком, встановленим адміністрацією СІЗО, і здійснювати вологе прибирання приміщення; бути ввічливими між собою, а також з персоналом СІЗО, вставати з ліжок, шикуватися в шеренгу та вітатися при вході в камеру персоналу СІЗО; не вступати в суперечки з персоналом СІЗО, не принижувати його гідність, не протидіяти виконанню ним своїх обов'язків. На вимогу персоналу СІЗО повідомляти своє прізвище, ім'я та по батькові, давати письмові пояснення; дотримуватися тиші, встановлених правил поведінки і чистоти у дворах для прогулянок; під час пересування за межами камери в приміщеннях і по території СІЗО тримати руки за спиною; дбайливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого майна СІЗО, дотримуватися правил пожежної безпеки, **а також безпеки при поводженні з електроприладами**; за призначенням персоналу СІЗО чергувати в камері **по черзі**.
4.3. Ув'язненим і засудженим забороняється: порушувати правила поведінки та правила тримання під вартою; без дозволу персоналу СІЗО виходити з камер та інших приміщень режимних корпусів; порушувати лінію охорони та встановлені межі СІЗО; чинити опір законним діям персоналу СІЗО, перешкоджати виконанню ним своїх службових обов'язків, підбурювати до цього інших ув'язнених і засуджених; вступати в суперечки та встановлювати неслужбові стосунки з персоналом СІЗО, а також особами, які їх відвідують; здійснювати передачу будь-яких предметів, вести не визначене законодавством листування, а також перегукуватися і перестукуватися з особами, які перебувають в інших камерах, а під час прогулянки – з особами, які перебувають у сусідніх дворах; викидати будь-які предмети з вікон, знаходитися на підвіконні, закривати наглядові вічка у дверях і стінах камер; порушувати цілісність підлоги, стелі, стін, дверей, решіток, робити на них будь-які написи	3. Ув'язненим і засудженим забороняється: порушувати правила поведінки та правила тримання під вартою; без дозволу персоналу СІЗО виходити з камер та інших приміщень режимних корпусів; порушувати лінію охорони та встановлені межі СІЗО; чинити опір законним діям персоналу СІЗО, перешкоджати виконанню ним своїх службових обов'язків, підбурювати до цього інших ув'язнених і засуджених; вступати в суперечки та встановлювати неслужбові стосунки з персоналом СІЗО, а також особами, які їх відвідують; здійснювати передачу будь-яких предметів, вести не визначене законодавством листування, а також перегукуватися і перестукуватися з особами, які перебувають в інших камерах, а під час прогулянки – з особами, які перебувають у сусідніх дворах; викидати будь-які предмети з вікон, знаходитися на підвіконні, закривати наглядові вічка у дверях і стінах камер; порушувати цілісність підлоги, стелі, стін, дверей, решіток, робити на них будь-які написи

Чинна редакція	Внесені зміни
і помітки, псувати книги та інші предмети і речі, що видаються для користування у СІЗО, а також наклеювати, вивішувати будь-що на стіни, вікна і камерний інвентар; завішувати і міняти без дозволу персоналу СІЗО спальні місця; тримати та розводити тварин; користуватися будь-якими саморобними електроприладами, без дозволу персоналу СІЗО проводити ремонт сантехніки та освітлення в камері; виготовляти, зберігати і користуватися предметами й речами, забороненими для передачі ув'язненим і засудженим, а також для користування та зберігання при собі; виготовляти, зберігати, розповсюджувати та вживати алкогольні напої, а також наркотичні, психотропні й інші заборонені до вживання речовини; грати в карти, а також інші азартні ігри з метою матеріальної вигоди, а також організовувати їх; продавати, дарувати, обмінювати, віддавати речі та інші предмети, які є в особистому користуванні, а також відбирати речі та предмети в інших осіб; заподіювати собі тілесні ушкодження, у тому числі за допомогою іншої особи, а також завдавати умисної шкоди своєму здоров'ю; порушувати встановлений порядок проведення побачень, відправлення листів, скарг і заяв; курити під час проходження коридорами та територією СІЗО; вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська; наносити собі або іншим особам, які перебувають у СІЗО, татуювання та заподіювати членоушкодження.	і помітки, псувати книги та інші предмети і речі, що видаються для користування у СІЗО, а також наклеювати, вивішувати будь-що на стіни, вікна і камерний інвентар; завішувати і міняти без дозволу персоналу СІЗО спальні місця; тримати та розводити тварин; користуватися будь-якими саморобними електроприладами, без дозволу персоналу СІЗО проводити ремонт сантехніки та освітлення в камері; виготовляти, зберігати і користуватися предметами й речами, забороненими для передачі ув'язненим і засудженим, а також для користування та зберігання при собі; виготовляти, зберігати, розповсюджувати та вживати алкогольні напої, а також наркотичні, психотропні й інші заборонені до вживання речовини; грати в карти, а також інші азартні ігри з метою матеріальної вигоди, а також організовувати їх; продавати, дарувати, обмінювати, віддавати речі та інші предмети, які є в особистому користуванні, а також відбирати речі та предмети в інших осіб; заподіювати собі тілесні ушкодження, у тому числі за допомогою іншої особи, а також завдавати умисної шкоди своєму здоров'ю; порушувати встановлений порядок проведення побачень, відправлення листів, скарг і заяв; курити під час проходження коридорами та територією СІЗО; вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська; наносити собі або іншим особам, які перебувають у СІЗО, татуювання та заподіювати членоушкодження.
4.4. Черговий у камері зобов'язаний: при вході в камеру персоналу СІЗО та інших посадових осіб доповідати про кількість осіб, які тримаються в камері, і називати своє прізвище; стежити за збереженням камерного інвентарю, обладнання та іншого майна; забезпечувати додержання чистоти в камері; після приймання їжі збирати та здавати ~~посуд, а також~~ харчові відходи;	4. Черговий у камері зобов'язаний: при вході в камеру персоналу СІЗО та інших посадових осіб доповідати про кількість осіб, які тримаються в камері, і називати своє прізвище; стежити за збереженням камерного інвентарю, обладнання та іншого майна; забезпечувати додержання чистоти в камері; після приймання їжі збирати та здавати харчові відходи;

Чинна редакція	Внесені зміни
підмітати і мити підлогу в камері, прибирати санвузол і підтримувати чистоту у дворі для прогулянки. Черговий по камері призначається на добу персоналом СІЗО під час кількісної перевірки ув'язнених та засуджених, про що ув'язнений ставить свій підпис у відповідному журналі. Ув'язнені і засуджені можуть самостійно складати графік чергових по камері та вивішувати його на видному місці.	підмітати і мити підлогу в камері, прибирати санвузол і підтримувати чистоту у дворі для прогулянки. Черговий по камері призначається на добу персоналом СІЗО під час кількісної перевірки ув'язнених та засуджених, про що ув'язнений ставить свій підпис у відповідному журналі. Ув'язнені і засуджені можуть самостійно складати графік чергових по камері та вивішувати його на видному місці.
4.5. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися та зберігати при собі: продукти харчування у скляній або металевій тарі, з простроченим терміном реалізації, консервовані продукти із м'яса, риби, овочів, фруктів, виготовлені в домашніх умовах, готові страви, продукти, що потребують додаткового приготування шляхом термічної обробки, продукти, які швидко псуються і потребують зберігання у спеціальних умовах, а також дріжджі, спиртні, слабоалкогольні напої і пиво, одеколон та інші вироби на спиртовій основі, а також напої енергетичної дії (перелік продуктів харчування може бути обмежений за приписом санітарно-епідеміологічної служби); предмети, вироби та речовини, вилучені з цивільного обігу; будь-яка зброя, набої, вибухові речовини, а також спеціальні засоби та засоби активної оборони; гроші, цінні речі та цінні папери; оптичні прилади (крім окулярів); будь-які вироби з дорогоцінних металів; наручні та кишенькові годинники; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори, предмети медичного призначення (шприци, голки, джгути тощо); будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура, аудіо-, відеокасети, CD та DVD диски (за виняткомтелевізора – один на камеру); радіоелектронні засоби, призначені для передавання чи приймання радіосигналів (радіостанції, комунікатори, мобільні телефони та зарядні пристрої до них, SIM-картки, скетч-картки	5. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися та зберігати при собі: продукти харчування у скляній або металевій тарі, з простроченим терміном реалізації, консервовані продукти із м'яса, риби, овочів, фруктів, виготовлені в домашніх умовах, готові страви, продукти, що потребують додаткового приготування шляхом термічної обробки, продукти, які швидко псуються і потребують зберігання у спеціальних умовах, а також дріжджі, спиртні, слабоалкогольні напої і пиво, одеколон та інші вироби на спиртовій основі, а також напої енергетичної дії (перелік продуктів харчування може бути обмежений за приписом санітарно-епідеміологічної служби); предмети, вироби та речовини, вилучені з цивільного обігу; будь-яка зброя, набої, вибухові речовини, а також спеціальні засоби та засоби активної оборони; гроші, цінні речі та цінні папери; оптичні прилади (крім окулярів); будь-які вироби з дорогоцінних металів; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори, предмети медичного призначення (шприци, голки, джгути тощо); будь-яка теле-, радіо-, аудіо- та відеоапаратура, аудіо-, відеокасети, CD та DVD диски (за винятком телевізора – один на камеру), **а також USB флеш-накопичувачі**; радіоелектронні засоби, призначені для передавання чи приймання радіосигналів (радіостанції, комунікатори, мобільні телефони та зарядні пристрої до них, SIM-картки, скетч-картки

Чинна редакція	Внесені зміни
поповнення рахунку мобільного зв'язку, пейджери, роутери тощо), друкарські машинки, розмножувальні прилади та гарнітура до них; комп'ютерна техніка (за винятком комп'ютерної техніки, що встановлена у класах та використовується у навчальному процесі), ігрові консолі та приставки, портативні відеоігри~~, батарейки~~ та зарядні пристрої до них; подовжувачі, гірлянди, проводи, дроти, мотузки тощо; будь-які меблі та предмети побуту, крім установлених у камері, а також різного роду статуетки, сувеніри, квіти, рослини, вази, вазони та горщики тощо; будь-яка побутова~~, електрична та електромеханічна техніка (електричні плитки, кип'ятильники, пароварки тощо), крім електрочайника промислового виготовлення~~; електричні спіралі, татуювальні пристрої тощо; вироби та посуд з фарфору, скла, кераміки, металу та нержавіючої сталі, у тому числі каструлі, сковорідки, казанки, ложки, виделки, кружки, тарілки тощо; ~~література, яка містить інформацію порнографічного характеру~~; бритви (крім електричних, механічних та безпечних з касетною голівкою) та інші гострорізальні і колючі предмети; будь-які колюче-ріжучі предмети, ножі, сокири, молотки, ножівкові полотна та будь-які інші будівельні інструменти та матеріали; гральні карти заводського та кустарного виготовлення; фотоапарати, фотоматеріали, хімікати; лакофарбові речовини, розчинники тощо; будь-які документи (крім документів та записів, що стосуються кримінального провадження, а також ~~бланків поштових відділень та~~ квитанцій на здані на зберігання речі); топографічні карти, компаси; формений одяг~~, обладнання до нього~~, а також поясні ремені, підтяжки та краватки; ~~кольорові ручки та олівці, фарби, копіювальний папір (за винятком простих олівців та ручок чорного, синього або фіолетового кольорів)~~;	поповнення рахунку мобільного зв'язку, пейджери, роутери тощо), друкарські машинки, розмножувальні прилади та гарнітура до них; комп'ютерна техніка (за винятком комп'ютерної техніки, що встановлена у класах та використовується у навчальному процесі), ігрові консолі та приставки, портативні відеоігри та зарядні пристрої до них; подовжувачі, гірлянди, проводи, дроти, мотузки тощо; будь-які меблі та предмети побуту, крім установлених у камері, а також різного роду статуетки, сувеніри, квіти, рослини, вази, вазони та горщики тощо; будь-яка побутова **техніка, крім електрочайника потужністю не більше 2 кВт, електрокип'ятильника промислового виготовлення потужністю не більше 0,5**; електричні спіралі, татуювальні пристрої тощо; вироби та посуд з фарфору, скла, кераміки, металу та нержавіючої сталі, у тому числі каструлі, сковорідки, казанки, ложки, виделки, кружки, тарілки тощо; **продукція порнографічного характеру**; бритви (крім електричних, механічних та безпечних з касетною голівкою) та інші гострорізальні і колючі предмети; будь-які колюче-ріжучі предмети, ножі, сокири, молотки, ножівкові полотна та будь-які інші будівельні інструменти та матеріали; гральні карти заводського та кустарного виготовлення; фотоапарати, фотоматеріали, хімікати; лакофарбові речовини, розчинники тощо; будь-які документи (крім документів та записів, що стосуються кримінального провадження, **захисту прав та інтересів**, а також квитанції на здані на зберігання **гроші, цінності та** речі), **копіювальний папір**; топографічні карти, компаси; формений одяг **і знаки розрізнення військовослужбовців та працівників правоохоронних органів**, а також поясні ремені, підтяжки та краватки;

Чинна редакція	Внесені зміни
музичні інструменти; будь-яке спортивне знаряддя, у тому числі для заняття бойовими мистецтвами, а також які виготовлені власноруч (боксерські рукавички та груші, рукавички для заняття рукопашним боєм, маківари, гирі, гантелі, штанги тощо).	музичні інструменти; будь-яке спортивне знаряддя, у тому числі для заняття бойовими мистецтвами, а також які виготовлені власноруч (боксерські рукавички та груші, рукавички для заняття рукопашним боєм, маківари, гирі, гантелі, штанги тощо).
4.6. Кількість продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, яку ув'язнені і засуджені можуть зберігати при собі: сухі кондитерські вироби, продукти швидкого приготування та чай – до 1 кг, тютюнові вироби – не більше ~~10~~ пачок цигарок або махорки, сірники – не більше 10 коробок або одна запальничка разового використання; одяг за сезоном – не більше двох комплектів; взуття за сезоном – не більше однієї пари; труси, панчохи (шкарпетки), носові хустинки – не більше трьох пар; діловий костюм, спортивний костюм – по одному комплекту; спортивне взуття, кімнатні або спортивні тапочки – по 1 парі; постільні речі, рушник – 1 комплект; засоби особистої гігієни~~, інші предмети побуту~~ – не більше одного комплекту кожного найменування; лікарські засоби – лише за призначенням лікаря за необхідності цілодобового невідкладного прийому (не більше добової норми); підручники й навчальне приладдя, література, газети, періодичні видання, у тому числі релігійного змісту, – до 10 примірників; електрочайники – 1 на камеру або на 10 осіб; побутові електровентилятори промислового виробництва – 1 на камеру (видаються у літній період); телевізори – 1 на камеру (без можливості перегляду відео за допомогою переносних пристроїв збереження інформації, а також виходу в мережу Інтернет). Предмети, речі та продукти харчування понад зазначену кількість здаються на склад і видаються у разі потреби. Загальна вага продуктів харчування, які належать ув'язненому чи	6. Кількість продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, яку ув'язнені і засуджені можуть зберігати при собі: сухі кондитерські вироби, продукти швидкого приготування та чай – до 1 кг, тютюнові вироби – не більше **30** пачок цигарок або махорки, сірники – не більше 10 коробок або одна запальничка разового використання; одяг за сезоном – не більше двох комплектів; взуття за сезоном – не більше однієї пари; труси, панчохи (шкарпетки), носові хустинки – не більше трьох пар; діловий костюм, спортивний костюм – по одному комплекту; спортивне взуття, кімнатні або спортивні тапочки – по 1 парі; постільні речі, рушник – 1 комплект; засоби особистої гігієни – не більше одного комплекту кожного найменування; лікарські засоби – лише за призначенням лікаря за необхідності цілодобового невідкладного прийому (не більше добової норми); підручники й навчальне приладдя, література, газети, періодичні видання, у тому числі релігійного змісту, – до 10 примірників; електрочайники – 1 на камеру або на 10 осіб; побутові електровентилятори промислового виробництва – 1 на камеру (видаються у літній період); телевізори – 1 на камеру (без можливості перегляду відео за допомогою переносних пристроїв збереження інформації, а також виходу в мережу Інтернет). **електрокип'ятильники промислового виготовлення потужністю не більше 0,5 кВт – 1 на 5 осіб** Предмети, речі та продукти харчування понад зазначену кількість здаються на склад і видаються у разі потреби. Загальна вага продуктів харчування, які належать ув'язненому чи

Чинна редакція	Внесені зміни
засудженому, не повинна перевищувати 50 кг (з урахуванням тих, що містяться на складі). Якщо предмети і речі, що зберігаються на складі, знадобляться ув'язненому чи засудженому і не будуть перевищувати встановленої цими Правилами кількості, вони на підставі заяви видаються власникам. Предмети і речі, що вийшли з ладу внаслідок користування ними, за письмовою заявою власника знищуються ~~адміністрацією~~ СІЗО або за заявою передаються його родичам. Про знищення ~~посадовими~~ особами СІЗО складається акт, з яким ув'язнений або засуджений ознайомлюється під підпис, та додається до його особової справи. Ув'язнені та засуджені мають право мати при собі в камері по одній сумці з особистими речами, які зберігаються під ліжками, для чого можуть обладнуватися спеціальні скрині. Інші речі здаються на зберігання на склад та видаються відповідно до чинного законодавства.	засудженому, не повинна перевищувати 50 кг (з урахуванням тих, що містяться на складі). **Медичні препарати, які отримані від родичів або інших осіб, зберігаються в медичній частині СІЗО.** Якщо предмети і речі, що зберігаються на складі, знадобляться ув'язненому чи засудженому і не будуть перевищувати встановленої цими Правилами кількості, вони на підставі заяви видаються власникам. Предмети і речі, що вийшли з ладу внаслідок користування ними, за письмовою заявою власника знищуються **службовими особами** СІЗО або за заявою передаються його родичам. Про знищення **службовими** особами СІЗО складається акт, з яким ув'язнений або засуджений ознайомлюється під підпис, та додається до його особової справи. Ув'язнені та засуджені мають право мати при собі в камері по одній сумці з особистими речами, які зберігаються під ліжками, для чого можуть обладнуватися спеціальні скрині. Інші речі здаються на зберігання на склад та видаються відповідно до чинного законодавства.
5. Контроль за діяльністю та перевірки СІЗО	
5.1. Контроль за діяльністю та проведення перевірок СІЗО здійснюються ~~Головою ДПтС,~~ його заступниками, ~~начальниками територіальних органів управління ДПтС~~ та їх заступниками, ~~а персоналом ДПтС та її територіальних органів управління – на підставі приписів або планів-завдань на відрядження, затверджених Головою ДПтС, начальниками територіальних органів управління ДПтС або їх заступниками~~.	1. Контроль за діяльністю та проведення перевірок СІЗО здійснюються **Міністром юстиції України та** його заступниками, **начальниками міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції** та їх заступниками.
5.2. ~~Міністерство юстиції України здійснює контроль за діяльністю СІЗО відповідно до Порядку взаємодії Міністерства юстиції України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 06 червня 2011 року № 1495/5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 червня 2011 року за № 682/19420.~~	2. **Нагляд за додержанням законодавства в СІЗО здійснюють Генеральний прокурор України і підлеглі йому прокурори відповідно до Закону України «Про прокуратуру». Прокурор, який здійснює нагляд, має право відвідувати СІЗО у будь-який час.**

Чинна редакція	Внесені зміни
~~5.3. Нагляд за додержанням законодавства в СІЗО здійснюють Генеральний прокурор України і підлеглі йому прокурори відповідно до Закону України «Про прокуратуру». Прокурор, який здійснює нагляд, має право відвідувати СІЗО у будь-який час.~~	
5.4. Комплексна перевірка СІЗО проводиться один раз на п'ять років ~~ДПтС~~ і один раз на два роки ~~її територіальним органом управління~~. Через 6 місяців після проведення комплексної перевірки проводиться контрольна перевірка стану усунення виявлених під час інспектування недоліків. Результати та матеріали перевірок, здійснених ~~територіальними органами управління ДПтС, у встановленому порядку~~ надсилаються для контролю до ~~ДПтС~~.	3. Комплексна перевірка СІЗО проводиться один раз на п'ять років **Міністерством юстиції України** і один раз на два роки **міжрегіональним управлінням з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції (далі – міжрегіональне управління)**. Через 6 місяців після проведення комплексної перевірки проводиться контрольна перевірка стану усунення виявлених під час інспектування недоліків. Результати та матеріали перевірок, здійснених **міжрегіональним управлінням**, надсилаються для контролю до **Міністерства юстиції України**.
5.5. У кожному СІЗО ведеться Книга зауважень та пропозицій (додаток 1), яка зберігається в черговій частині і до якої особи, які перевіряють СІЗО, записують свої зауваження та пропозиції.	4. У кожному СІЗО ведеться Книга зауважень та пропозицій (додаток 1), яка зберігається в черговій частині і до якої особи, які перевіряють СІЗО, записують свої зауваження та пропозиції.
II. Підстави та порядок приймання у СІЗО ув'язнених і засуджених	
1. Підстави для приймання у СІЗО ув'язнених і засуджених	
1.1. Підставами для приймання та тримання у СІЗО ув'язнених і засуджених є: ухвала слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або про застосування тимчасового або екстрадиційного арешту та/або рішення компетентного органу іноземної держави у випадках, передбачених законом; вирок суду, що набрав законної сили, про засудження до покарання у виді позбавлення волі стосовно засудженого, який не перебував під вартою; ухвала суду про тимчасове залишення засудженого у СІЗО або переведення засудженого з	1. Підставами для приймання та тримання у СІЗО ув'язнених і засуджених є: ухвала слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або про застосування тимчасового або екстрадиційного арешту та/або рішення компетентного органу іноземної держави у випадках, передбачених законом; вирок суду, що набрав законної сили, про засудження до покарання у виді позбавлення волі стосовно засудженого, який не перебував під вартою; ухвала суду про тимчасове залишення засудженого у СІЗО або переведення засудженого з

Чинна редакція	Внесені зміни
арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії до СІЗО у випадках, передбачених статтями 90 КВК та 537 КПК; ухвала суду про скасування звільнення засудженого від відбування покарання з випробуванням та направлення його для призначеного відбування покарання у виді обмеження або позбавлення волі. З урахуванням особи суд може направити засудженого до обмеження волі до місця відбування покарання у порядку, встановленому для осіб, засуджених до позбавлення волі. У цьому випадку засуджений звільняється з-під варти при прибутті до місця відбування покарання.	арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії до СІЗО у випадках, передбачених статтями 90 КВК та 537 КПК; ухвала суду про скасування звільнення засудженого від відбування покарання з випробуванням та направлення його для призначеного відбування покарання у виді обмеження або позбавлення волі. З урахуванням особи суд може направити засудженого до обмеження волі до місця відбування покарання у порядку, встановленому для осіб, засуджених до позбавлення волі. У цьому випадку засуджений звільняється з-під варти при прибутті до місця відбування покарання.
1.2. Особи, які прямують транзитом, приймаються в СІЗО і направляються до місця призначення на підставі довідок-витягів з особових справ і попутних списків у порядку, визначеному законодавством. При розбіжності даних на довідці-витязі з особової справи з опитуванням особи, яка прямує транзитом, черговий помічник розкриває особову справу, про що складається акт.	2. Особи, які прямують транзитом, приймаються в СІЗО і направляються до місця призначення на підставі довідок-витягів з особових справ і попутних списків у порядку, визначеному законодавством. При розбіжності даних на довідці-витязі з особової справи з опитуванням особи, яка прямує транзитом, черговий помічник розкриває особову справу, про що складається акт.
1.3. Жінки, які мають дітей віком до трьох років, можуть бути прийняті в СІЗО з дітьми. Підставою для приймання жінки з дитиною є свідоцтво про народження дитини або інші документи, які підтверджують походження дитини від указаної особи чи право на опікунство, а за відсутності таких документів – письмове розпорядження слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження.	3. Жінки, які мають дітей віком до трьох років, можуть бути прийняті в СІЗО з дітьми. Підставою для приймання жінки з дитиною є свідоцтво про народження дитини або інші документи, які підтверджують походження дитини від указаної особи чи право на опікунство, а за відсутності таких документів – письмове розпорядження слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження.
2. Контроль за строками тримання та звільнення ув'язнених і засуджених	
2.1. Контроль за строками тримання ув'язнених і засуджених здійснюється підрозділами контролю за виконанням судових рішень СІЗО відповідно до Інструкції про роботу відділів (груп, секторів, старших інспекторів) контролю за виконанням судових рішень установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08 червня 2012 року № 847/5, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 14 червня 2012 року за № 957/21269.	1. Контроль за строками тримання ув'язнених і засуджених здійснюється підрозділами контролю за виконанням судових рішень СІЗО відповідно до Інструкції про роботу відділів (груп, секторів, старших інспекторів) контролю за виконанням судових рішень установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08 червня 2012 року № 847/5, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 14 червня 2012 року за № 957/21269.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.2. Підстави та порядок звільнення ув'язнених з-під варти визначаються відповідно до статті 20 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	2. Підстави та порядок звільнення ув'язнених з-під варти визначаються відповідно до статті 20 Закону України «Про попереднє ув'язнення».
2.3. Начальник СІЗО у строк, що не перевищує семи діб до закінчення строку дії ухвали слідчого судді (суду) про тримання під вартою або закінчення передбаченого законом строку тримання під вартою як запобіжного заходу, якщо цей строк не продовжено в установленому законом порядку, письмово повідомляє про це слідчого або суд, які здійснюють кримінальне провадження, а також відповідного прокурора. Копія такого повідомлення долучається до особової справи ув'язненого.	3. Начальник СІЗО у строк, що не перевищує семи діб до закінчення строку дії ухвали слідчого судді (суду) про тримання під вартою або закінчення передбаченого законом строку тримання під вартою як запобіжного заходу, якщо цей строк не продовжено в установленому законом порядку, письмово повідомляє про це слідчого або суд, які здійснюють кримінальне провадження, а також відповідного прокурора. Копія такого повідомлення долучається до особової справи ув'язненого.
2.4. За п'ять днів до закінчення максимального строку тимчасового арешту начальник СІЗО надсилає прокурору та суду, що прийняв рішення про застосування тимчасового арешту, повідомлення про день його закінчення, копія якого долучається до особової справи ув'язненого або засудженого.	4. За п'ять днів до закінчення максимального строку тимчасового арешту начальник СІЗО надсилає прокурору та суду, що прийняв рішення про застосування тимчасового арешту, повідомлення про день його закінчення, копія якого долучається до особової справи ув'язненого або засудженого.
2.5. За десять днів до закінчення максимального строку екстрадиційного арешту начальник СІЗО надсилає прокурору Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя чи його заступнику, а також суду, який прийняв рішення про застосування екстрадиційного арешту, повідомлення про день його закінчення, копія якого долучається до особової справи ув'язненого або засудженого.	5. За десять днів до закінчення максимального строку екстрадиційного арешту начальник СІЗО надсилає прокурору Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя чи його заступнику, а також суду, який прийняв рішення про застосування екстрадиційного арешту, повідомлення про день його закінчення, копія якого долучається до особової справи ув'язненого або засудженого.
2.6. Звільнення із СІЗО ув'язнених і засуджених, оплата їхнього проїзду і забезпечення одягом здійснюються відповідно до законодавства.	6. Звільнення із СІЗО ув'язнених і засуджених, оплата їхнього проїзду і забезпечення одягом здійснюються відповідно до законодавства.
2.7. Звільнення засуджених після відбуття строку покарання або достроково здійснюється відповідно до статей 153 та 154 КВК.	7. Звільнення засуджених після відбуття строку покарання або достроково здійснюється відповідно до статей 153 та 154 КВК.
3. Порядок приймання осіб до СІЗО	
3.1. Приймання від конвою ув'язнених і засуджених здійснюється черговим помічником або заступником чергового помічника.	1. Приймання від конвою ув'язнених і засуджених здійснюється черговим помічником або заступником чергового помічника.

Чинна редакція	Внесені зміни
3.2. Ув'язнені, щодо яких при прибутті до СІЗО з ізолятора тимчасового тримання Міністерства внутрішніх справ України строк тримання під вартою закінчився і відповідно до КПК не продовжений, у СІЗО не приймаються.	2. Ув'язнені, щодо яких при прибутті до СІЗО з ізолятора тимчасового тримання Міністерства внутрішніх справ України строк тримання під вартою закінчився і відповідно до КПК не продовжений, у СІЗО не приймаються.
3.3. При цьому обов'язково перевіряється наявність документів, що є підставою для тримання в СІЗО ув'язнених і засуджених, визначених главою 1 цього розділу. Після цього вони опитуються, а відповіді на поставлені питання звіряються з даними, що зазначені в їх особових справах, та візуально порівнюються з документами (копіями), які посвідчують їх особу.	3. При цьому обов'язково перевіряється наявність документів, що є підставою для тримання в СІЗО ув'язнених і засуджених, визначених главою 1 цього розділу. Після цього вони опитуються, а відповіді на поставлені питання звіряються з даними, що зазначені в їх особових справах, та візуально порівнюються з документами (копіями), які посвідчують їх особу.
3.4. ~~Протягом доби з дня прибуття~~ до СІЗО ув'язнені підлягають обшуку, медичному огляду, ~~дактилоскопуванню і фотографуванню,~~ а їх речі оглядаються. ~~Засуджені підлягають обшуку, а їх речі оглядаються.~~ Речі, вироби та речовини, зберігання яких заборонено, вилучаються відповідно до вимог статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил.	4. **По прибутті** до СІЗО ув'язнені та засуджені підлягають обшуку та медичному огляду, а їх речі оглядаються. Речі, вироби та речовини, зберігання яких заборонено, вилучаються відповідно до вимог статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та цих Правил.
3.5. На період оформлення облікових документів ув'язнені і засуджені розміщуються у приміщеннях збірного відділення на строк не більше двох годин з додержанням вимог ізоляції. Ці приміщення повинні бути обладнані місцями для сидіння, забезпечені достатнім освітленням, санвузлами, вентиляцією та умовами, що відповідають санітарно-гігієнічним правилам. Час поміщення осіб до приміщень збірного відділення і час їх переведення до камер фіксується в Книзі чергувань по корпусному відділенню.	5. На період оформлення облікових документів ув'язнені і засуджені розміщуються у приміщеннях збірного відділення на строк не більше двох годин з додержанням вимог ізоляції. Ці приміщення повинні бути обладнані місцями для сидіння, забезпечені достатнім освітленням, санвузлами, вентиляцією та умовами, що відповідають санітарно-гігієнічним правилам. Час поміщення осіб до приміщень збірного відділення і час їх переведення до камер фіксується в Книзі чергувань по корпусному відділенню.
3.6. Ув'язненим і засудженим залишаються предмети, речі і продукти харчування, які не забороняється їм передавати, користуватися ними та зберігати при собі. Речі, що залишаються ув'язненому або засудженому, записуються в камерну картку за формою згідно з додатком 2 до цих Правил.	6. Ув'язненим і засудженим залишаються предмети, речі і продукти харчування, які не забороняється їм передавати, користуватися ними та зберігати при собі. Речі, що залишаються ув'язненому або засудженому, записуються в камерну картку за формою згідно з додатком 2 до цих Правил.
3.7. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися ними та зберігати при собі, визначено підпунктом 4.6 пункту 4 глави 4 розділу I цих Правил.	7. Перелік продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим і засудженим, а також користуватися ними та зберігати при собі, визначено підпунктом 6 пункту 4 глави 4 розділу I цих Правил.

Чинна редакція	Внесені зміни
3.8. Результати особистого обшуку ув'язнених і засуджених, які прибули до СІЗО, оформлюються протоколом особистого обшуку ув'язненого (засудженого) за формою згідно з додатком 3 до цих Правил, у якому зазначаються всі вилучені речі та який підписується посадовими особами СІЗО, які проводили обшук, і ув'язненим (засудженим), якого обшукували. Відмова ув'язненого чи засудженого підписати протокол та його претензії, заявлені під час обшуку, зазначаються в протоколі.	8. Результати особистого обшуку ув'язнених і засуджених, які прибули до СІЗО, оформлюються протоколом особистого обшуку ув'язненого (засудженого) за формою згідно з додатком 3 до цих Правил, у якому зазначаються всі вилучені речі та який підписується посадовими особами СІЗО, які проводили обшук, і ув'язненим (засудженим), якого обшукували. Відмова ув'язненого чи засудженого підписати протокол та його претензії, заявлені під час обшуку, зазначаються в протоколі.
3.9. Ув'язнені і засуджені, які прибули до СІЗО (у тому числі ті, які прямують транзитом), проходять первинний медичний огляд лікарем або фельдшером у медичному кабінеті збірного відділення, гігієнічне миття та дезобробку особистого одягу з метою виявлення осіб, які становлять епідемічну загрозу для оточення або потребують невідкладної медичної допомоги відповідно до законодавства.	9. Ув'язнені і засуджені, які прибули до СІЗО (у тому числі ті, які прямують транзитом), проходять первинний медичний огляд лікарем або фельдшером у медичному кабінеті збірного відділення, гігієнічне миття та дезобробку особистого одягу з метою виявлення осіб, які становлять епідемічну загрозу для оточення або потребують невідкладної медичної допомоги відповідно до законодавства.
3.10. Ув'язнені і засуджені, які пройшли гігієнічне миття, одержують постільну білизну, а за необхідності – одяг і взуття встановленого законодавством зразка. В обов'язковому порядку переодягаються ув'язнені і засуджені, які надійшли у форменому одязі.	10. Ув'язнені і засуджені, які пройшли гігієнічне миття, одержують постільну білизну, а за необхідності – одяг і взуття встановленого законодавством зразка. В обов'язковому порядку переодягаються ув'язнені і засуджені, які надійшли у форменому одязі.
3.11. Приймання до СІЗО іноземців та осіб без громадянства здійснюється відповідно до законодавства України та міжнародних договорів, ратифікованих Україною.	11. Приймання до СІЗО іноземців та осіб без громадянства здійснюється відповідно до законодавства України та міжнародних договорів, ратифікованих Україною.
3.12. ~~З ув'язненими, які вперше прибули до СІЗО, адміністрація СІЗО протягом трьох діб з моменту їх прибуття~~ організовує вивчення даних про їх особистість, проводить психологічну діагностику особистості, виявляє осіб, які схильні до нападу на персонал СІЗО, втечі, самогубства або членоушкодження, вживання спиртних напоїв та наркотичних засобів, інших протиправних дій.	12. **З приміщень збірного відділення ув'язнені (засуджені) переводяться до камер для новоприбулих осіб (карантинних камер), де тримаються до розміщення їх по камерам СІЗО, але не більше 7 діб. Протягом одного робочого дня з дня прибуття до СІЗО ув'язнені підлягають дактилоскопуванню і фотографуванню. З новоприбулими ув'язненими (засудженими) персонал СІЗО** організовує вивчення їх особистості, проводить їх психологічну діагностику, виявляє осіб, які схильні до нападу на персонал СІЗО, втечі, самогубства або членоушкодження, вживання спиртних напоїв та наркотичних засобів, інших протиправних дій.

Чинна редакція	Внесені зміни
~~У цей період адміністрація СІЗО зобов'язана:~~ повідомити ув'язненим про підстави та мотиви взяття під варту, роз'яснити право на оскарження в суді підстав та мотивів взяття під варту; ознайомити під підпис ув'язнених і засуджених з Правилами поведінки осіб, узятих під варту, та засуджених у слідчих ізоляторах (розписка долучається до особової справи). Текст Правил поведінки, виготовлений друкарським способом, вивішується в усіх камерах, виробничих майстернях та інших приміщеннях, де перебувають ув'язнені і засуджені. Для організації роботи ~~з ув'язненими, які вперше прибули до СІЗО~~, наказом начальника СІЗО створюється робоча група, до складу якої обов'язково входять психолог та медичний працівник.	**Протягом доби з дня прибуття до СІЗО персонал СІЗО зобов'язаний:** повідомити ув'язненим про підстави та мотиви взяття під варту, роз'яснити право на оскарження в суді підстав та мотивів взяття під варту; ознайомити під підпис ув'язнених і засуджених з Правилами поведінки осіб, узятих під варту, та засуджених у слідчих ізоляторах (розписка долучається до особової справи). Текст Правил поведінки, виготовлений друкарським способом, вивішується в усіх камерах, виробничих майстернях та інших приміщеннях, де перебувають ув'язнені і засуджені. Для організації роботи **з новоприбулими ув'язненими (засудженими)** наказом начальника СІЗО створюється робоча група, до складу якої обов'язково входять **працівники соціально-виховної та психологічної служби, оперативного та режимного відділів,** психолог та медичний працівник. **З карантинних камер новоприбулі ув'язнені (засуджені) переводяться до камер СІЗО та розміщуються відповідно до вимог ізоляції, ізоляції, психологічної сумісності та стану здоров'я.**
3.13. Усі ув'язнені та засуджені, які прибули до СІЗО, підлягають обов'язковому тілесному огляду на наявність тілесних ушкоджень відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.	13. Усі ув'язнені та засуджені, які прибули до СІЗО, підлягають обов'язковому тілесному огляду на наявність тілесних ушкоджень відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.
4. Переведення ув'язнених до інших СІЗО	
4.1. Переведення ув'язнених до інших СІЗО, розташованих за межами області, здійснюється за письмовим розпорядженням осіб та органів, які здійснюють кримінальне провадження.	1. Переведення ув'язнених до інших СІЗО, розташованих за межами області, здійснюється за письмовим розпорядженням осіб та органів, які здійснюють кримінальне провадження.

Чинна редакція	Внесені зміни
4.2. Переведення ув'язнених з одного СІЗО до іншого, що розташований у межах однієї області чи Автономної Республіки Крим, здійснюється за письмовим розпорядженням начальника ~~територіального органу управління ДПтС України~~ з обов'язковим письмовим повідомленням про це особи чи органу, які здійснюють кримінальне провадження, та відповідного прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів при проведенні досудового розслідування.	2. Переведення ув'язнених з одного СІЗО до іншого, що розташований у межах однієї області чи Автономної Республіки Крим, здійснюється за письмовим розпорядженням начальника **міжрегіонального управління** з обов'язковим письмовим повідомленням про це особи чи органу, які здійснюють кримінальне провадження, та відповідного прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів при проведенні досудового розслідування.
III. Особливості розміщення в СІЗО ув'язнених і засуджених	
1. Особливості розміщення ув'язнених і засуджених	
1.1. Ув'язнені і засуджені розміщуються в камерах відповідно до вимог режиму та ізоляції, визначених статтями 7 і 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення», відповідно до плану покамерного розміщення за формою згідно з додатком 4 до цих Правил.	1. Ув'язнені і засуджені розміщуються в камерах відповідно до вимог режиму та ізоляції, визначених статтями 7 і 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення», відповідно до плану покамерного розміщення за формою згідно з додатком 4 до цих Правил.
1.2. Ув'язнені і засуджені тримаються у маломісних (від 2 до 6 осіб) або загальних (від 7 осіб і більше) камерах. Їх розміщення у камерах здійснюється черговим помічником за узгодженням з оперативним відділом СІЗО, неповнолітніх – з оперативним відділом і відділом соціально-психологічної роботи СІЗО.	2. Ув'язнені і засуджені тримаються у маломісних (від 2 до 6 осіб) або загальних (від 7 осіб і більше) камерах. Їх розміщення у камерах здійснюється черговим помічником за узгодженням з оперативним відділом СІЗО, неповнолітніх – з оперативним відділом і відділом соціально-психологічної роботи СІЗО.
1.3. Розміщення ув'язнених і засуджених, які потребують медичної допомоги, проводиться з урахуванням рекомендацій медичних працівників СІЗО. Ув'язнені і засуджені з ознаками інфекційних або паразитарних захворювань розміщуються в камерах, що виділяються під карантин. Строк карантину визначається медичними показаннями.	3. Розміщення ув'язнених і засуджених, які потребують медичної допомоги, проводиться з урахуванням рекомендацій медичних працівників СІЗО. Ув'язнені і засуджені з ознаками інфекційних або паразитарних захворювань розміщуються в камерах, що виділяються під карантин. Строк карантину визначається медичними показаннями.
1.4. Неповнолітні розміщуються в окремих корпусах, секціях або поверхах, у маломісних камерах (по 4-6 осіб) з додержанням вимог ізоляції, викладених у пункті 1.1 цієї глави, з урахуванням їх віку, фізичного розвитку і соціальної занедбаності.	4. Неповнолітні розміщуються в окремих корпусах, секціях або поверхах, у маломісних камерах (по 4-6 осіб) з додержанням вимог ізоляції, викладених у пункті 1 цієї глави, з урахуванням їх віку, фізичного розвитку і соціальної занедбаності.

Чинна редакція	Внесені зміни
1.5. Ув'язнені і засуджені, підозрювані або обвинувачені в одному кримінальному провадженні за наявності письмового розпорядження слідчого або слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження, тримаються окремо. Ізольовано від інших тримаються: засуджені до довічного позбавлення волі; засуджені, яким покарання у виді смертної кари або довічного позбавлення волі замінено позбавленням волі на певний строк у порядку помилування; особи, які притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені за особливо тяжкі злочини.	5. Ув'язнені і засуджені, підозрювані або обвинувачені в одному кримінальному провадженні за наявності письмового розпорядження слідчого або слідчого судді (суду), який здійснює кримінальне провадження, тримаються окремо. Ізольовано від інших тримаються: засуджені до довічного позбавлення волі; засуджені, яким покарання у виді смертної кари або довічного позбавлення волі замінено позбавленням волі на певний строк у порядку помилування; особи, які притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені за особливо тяжкі злочини.
1.6. Засуджені, які тримаються в СІЗО у зв'язку з повідомленням про вчинення злочину за іншими кримінальними провадженнями, тримаються з дотриманням вимог ізоляції. Засуджені, які прибули до СІЗО для участі як свідок або інший учасник кримінального провадження, тримаються разом з іншими засудженими відповідно до визначеного їм рівня безпеки установи виконання покарань.	6. Засуджені, які тримаються в СІЗО у зв'язку з повідомленням про вчинення злочину за іншими кримінальними провадженнями, тримаються з дотриманням вимог ізоляції. Засуджені, які прибули до СІЗО для участі як свідок або інший учасник кримінального провадження, тримаються разом з іншими засудженими відповідно до визначеного їм рівня безпеки установи виконання покарань.
1.7. У стаціонарах медичних частин СІЗО ув'язнені і засуджені, хворі на інфекційні та психічні захворювання, розміщуються окремо від інших осіб, які в них тримаються, з урахуванням виду захворювання.	7. У стаціонарах медичних частин СІЗО ув'язнені і засуджені, хворі на інфекційні та психічні захворювання, розміщуються окремо від інших осіб, які в них тримаються, з урахуванням виду захворювання.
1.8. При всіх переміщеннях ув'язнених і засуджених (пересування коридорами і територією СІЗО, при проведенні прогулянок, гігієнічного миття, прийому лікарем, соціально-виховної та психологічної роботи, на виробничих об'єктах тощо) необхідно дотримуватися вимог ізоляції.	8. При всіх переміщеннях ув'язнених і засуджених (пересування коридорами і територією СІЗО, при проведенні прогулянок, гігієнічного миття, прийому лікарем, соціально-виховної та психологічної роботи, на виробничих об'єктах тощо) необхідно дотримуватися вимог ізоляції.
1.9. У разі підтвердження інформації про реальну загрозу життю і здоров'ю ув'язненого чи засудженого, з метою збереження даних досудового розслідування, захисту від можливих посягань та запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності на те медичних підстав, за вмотивованою постановою про переведення ув'язненого (засудженого) в одиночну камеру (додаток 5), санкціонованою прокурором, він може триматися в одиночній камері.	9. У разі підтвердження інформації про реальну загрозу життю і здоров'ю ув'язненого чи засудженого, з метою збереження даних досудового розслідування, захисту від можливих посягань та запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності на те медичних підстав, за вмотивованою постановою про переведення ув'язненого (засудженого) в одиночну камеру (додаток 5), санкціонованою прокурором, він може триматися в одиночній камері

Чинна редакція	Внесені зміни
Застосування цього заходу до неповнолітніх не допускається, а в разі виникнення загрози їх життю вони переводяться до іншої маломісної або загальної камери.	Застосування цього заходу до неповнолітніх не допускається, а в разі виникнення загрози їх життю вони переводяться до іншої маломісної або загальної камери.
	10. Переведення ув'язнених (засуджених) з однієї камери в іншу здійснюється з письмового дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, а у разі їх відсутності – заступника начальника СІЗО або чергового помічника.
2. Особливості обладнання камер та інших приміщень СІЗО	
2.1. Камери, карцери та інші приміщення СІЗО забезпечуються меблями, інвентарем і предметами господарського призначення відповідно до чинного законодавства. Обладнання у камерах і карцерах міцно монтується до стін та підлоги.	1. Камери, карцери та інші приміщення СІЗО забезпечуються меблями, інвентарем і предметами господарського призначення відповідно до чинного законодавства. Обладнання у камерах і карцерах міцно монтується до стін та підлоги. **Відстань між протилежними стінами камер, як правило, не може бути меншою, ніж два метри. Ліжка в камерах встановлюються таким чином, щоб забезпечити право на приватність ув'язнених (засуджених) та у кількості, що відповідає встановленій нормі жилої площі на одну особу.**
2.2. Кожна камера обладнується робочим (денним) та черговим (нічним) освітленням, а також штепсельними розетками для підключення електроприладів. Керування освітленням та розетками здійснюється вимикачами, що встановлюються з боку коридору біля вхідних дверей. Розетки вмикаються адміністрацією СІЗО у час, визначений розпорядком дня. У нічний час доби (з 22-ї години до 6-ї години) камери повинні освітлюватись за допомогою чергового (нічного) освітлення.	2. Кожна камера обладнується робочим (денним) та черговим (нічним) освітленням, а також штепсельними розетками для підключення електроприладів. Керування освітленням та розетками здійснюється вимикачами, що встановлюються з боку коридору біля вхідних дверей. Розетки вмикаються адміністрацією СІЗО у час, визначений розпорядком дня. У нічний час доби (з 22-ї години до 6-ї години) камери повинні освітлюватись за допомогою чергового (нічного) освітлення.
2.3. Розміщення у прогулянкових двориках спортивного інвентарю, окрім перекладин та брусся, забороняється. На дверях прогулянкових дворів обладнуються кватирки для зняття (надівання) наручників.	3. Розміщення у прогулянкових двориках спортивного інвентарю, окрім перекладин та брусся, забороняється. На дверях прогулянкових дворів обладнуються кватирки для зняття (надівання) наручників.
У середині кожного двору встановлюється лавка, яка надійно кріпиться до підлоги. Для дітей влаштовуються пісочниці та гойдалки.	У середині кожного двору встановлюється лавка, яка надійно кріпиться до підлоги. Для дітей влаштовуються пісочниці та гойдалки.

Чинна редакція	Внесені зміни
Прогулянкові двори для хворих на інфекційні хвороби, у тому числі на туберкульоз, обладнуються окремо від інших дворів. На дверях цих дворів робиться напис: «Для хворих на інфекційні хвороби».	Прогулянкові двори для хворих на інфекційні хвороби, у тому числі на туберкульоз, обладнуються окремо від інших дворів. На дверях цих дворів робиться напис: «Для хворих на інфекційні хвороби».
2.4. Одиночні камери забезпечуються інвентарем та іншими предметами за нормами, установленими законодавством. Двері одиночних камер обладнуються механічними замками спеціального типу, а за потреби – також електромеханічними, дозвіл на відкриття яких можливо отримати тільки з чергової частини СІЗО.	4. Одиночні камери забезпечуються інвентарем та іншими предметами за нормами, установленими законодавством. Двері одиночних камер обладнуються механічними замками спеціального типу, а за потреби – також електромеханічними, дозвіл на відкриття яких можливо отримати тільки з чергової частини СІЗО. **Розмір одиночних камер не може бути менше шести квадратних метрів.**
2.5. Для забезпечення належного нагляду та контролю за поведінкою ув'язнених і засуджених у коридорах, прогулянкових двориках, приміщеннях, камерах, карцерах та стаціонарах медичних частин СІЗО установлюються відеокамери, на вікнах камер встановлюються додаткові технічні засоби виявлення. Адміністрація зобов'язана письмово ознайомити ув'язнених і засуджених під їх особистий підпис про застосування технічних засобів нагляду і контролю.	5. Для забезпечення належного нагляду та контролю за поведінкою ув'язнених і засуджених, **а також інших осіб можуть застосовуються технічні засоби,** у коридорах, прогулянкових двориках, приміщеннях, камерах, карцерах та стаціонарах медичних частин СІЗО установлюються відеокамери, на вікнах камер встановлюються додаткові технічні засоби виявлення. Адміністрація зобов'язана письмово ознайомити ув'язнених і засуджених під їх особистий підпис про застосування технічних засобів нагляду і контролю.
IV. Забезпечення режиму тримання у слідчих ізоляторах	
1. Поняття режиму та розпорядку дня	
1.1. Режим у СІЗО – це встановлені відповідно до законодавства порядок і умови тримання ув'язнених і засуджених.	1. Режим у СІЗО – це встановлені відповідно до законодавства порядок і умови тримання ув'язнених і засуджених.
1.2. У кожному СІЗО організовується розпорядок дня, який розробляється відповідно до типового розпорядку дня ув'язнених і засуджених, які тримаються у СІЗО, за формою згідно з додатком 6 до цих Правил, затверджується наказом начальника СІЗО, доводиться до відома ув'язнених і засуджених, а також персоналу СІЗО. Розпорядок дня, виготовлений друкарським способом, вивішується в усіх камерах, виробничих майстернях та інших приміщеннях, де перебувають ув'язнені і засуджені.	2. У кожному СІЗО організовується розпорядок дня, який розробляється відповідно до типового розпорядку дня ув'язнених і засуджених, які тримаються у СІЗО, за формою згідно з додатком 6 до цих Правил, затверджується наказом начальника СІЗО, доводиться до відома ув'язнених і засуджених, а також персоналу СІЗО. Розпорядок дня, виготовлений друкарським способом, вивішується в усіх камерах, виробничих майстернях та інших приміщеннях, де перебувають ув'язнені і засуджені.

Чинна редакція	Внесені зміни
2. Організація розпорядку дня	
2.1. Начальник СІЗО організовує роботу персоналу за змінним графіком таким чином, щоб перебування осіб рядового та начальницького складу забезпечувалося в СІЗО цілодобово.	1. Начальник СІЗО організовує роботу персоналу за змінним графіком таким чином, щоб перебування осіб рядового та начальницького складу забезпечувалося в СІЗО цілодобово.
2.2. У вихідні і святкові дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки у СІЗО організовується цілодобове чергування адміністрації СІЗО.	2. У вихідні і святкові дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки у СІЗО організовується цілодобове чергування адміністрації СІЗО.
3. Організація охорони та нагляду за ув'язненими і засудженими у СІЗО	
3.1. Організація охорони та нагляду за ув'язненими і засудженими у СІЗО здійснюється відповідно до чинного законодавства.	1. Організація охорони та нагляду за ув'язненими і засудженими у СІЗО здійснюється відповідно до чинного законодавства.
3.2. У випадках, визначених статтею 19 Закону України «Про попереднє ув'язнення», у СІЗО може бути запроваджено особливий режим строком до тридцяти днів. У разі запровадження особливого режиму в СІЗО посилюються охорона, нагляд за ув'язненими і засудженими, припиняються всі заходи, що проводяться з ними, а також надання побачень та прийняття посилок і передач, здійснюються передбачені законодавством режимні заходи.	2. У випадках, визначених статтею 19 Закону України «Про попереднє ув'язнення», у СІЗО може бути запроваджено особливий режим строком до тридцяти днів. У разі запровадження особливого режиму в СІЗО посилюються охорона, нагляд за ув'язненими і засудженими, припиняються всі заходи, що проводяться з ними, а також надання побачень та прийняття посилок і передач, здійснюються передбачені законодавством режимні заходи.
3.3. Для припинення групових протиправних дій ув'язнених і засуджених та ліквідації їх наслідків використовуються сили і засоби відповідно до законодавства.	3. Для припинення групових протиправних дій ув'язнених і засуджених та ліквідації їх наслідків використовуються сили і засоби відповідно до законодавства.
	4. Адміністрація установи повинна забезпечити охорону та безпеку ув'язнених (засуджених), персоналу СІЗО та інших осіб, які перебувають на території СІЗО.
4. Забезпечення участі ув'язнених і засуджених у кримінальному провадженні	
4.1. Адміністрація СІЗО створює необхідні умови для роботи слідчого, прокурора та слідчого судді (суду) у зв'язку зі здійсненням кримінального провадження та забезпечує доставку ув'язнених і засуджених за їх викликами у визначені приміщення в межах СІЗО.	1. Адміністрація СІЗО створює необхідні умови для роботи слідчого, прокурора та слідчого судді (суду) у зв'язку зі здійсненням кримінального провадження та забезпечує доставку ув'язнених і засуджених за їх викликами у визначені приміщення в межах СІЗО.

Чинна редакція	Внесені зміни
4.2. Забороняється виведення ув'язнених і засуджених з камер на побачення, а також за викликами під час прийому-здачі чергування (не більше однієї години), прийому їжі (сніданок, обід, вечеря) згідно з розпорядком дня, а також у нічний час (з 22-ї години до 6-ї години).	2. Забороняється виведення ув'язнених і засуджених з камер на побачення, а також за викликами під час прийому-здачі чергування (не більше однієї години), прийому їжі (сніданок, обід, вечеря) згідно з розпорядком дня, а також у нічний час (з 22-ї години до 6-ї години).
4.3. На виконання постанови, письмового розпорядження чи доручення слідчого, прокурора або слідчого судді (суду) для здійснення кримінального провадження, медичних експертиз на території СІЗО адміністрація зобов'язана: надати приміщення; доставити у зазначене приміщення ув'язненого або засудженого та забезпечити його охорону; забезпечити допуск у СІЗО осіб, які залучаються для участі в слідчих діях; вручити або ознайомити з необхідними документами ув'язненого або засудженого; забезпечити присутність персоналу СІЗО при проведенні обшуку, виїмки, при накладенні арешту на майно ув'язненого або засудженого, що зберігається на складі СІЗО або знаходиться в його особистому користуванні.	3. На виконання постанови, письмового розпорядження чи доручення слідчого, прокурора або слідчого судді (суду) для здійснення кримінального провадження, медичних експертиз на території СІЗО адміністрація зобов'язана: надати приміщення; доставити у зазначене приміщення ув'язненого або засудженого та забезпечити його охорону; забезпечити допуск у СІЗО осіб, які залучаються для участі в слідчих діях; вручити або ознайомити з необхідними документами ув'язненого або засудженого; забезпечити присутність персоналу СІЗО при проведенні обшуку, виїмки, при накладенні арешту на майно ув'язненого або засудженого, що зберігається на складі СІЗО або знаходиться в його особистому користуванні.
4.4. З повідомленням про направлення кримінального провадження з одного органу в інший, відповідями на звернення, скаргами, клопотаннями тощо ув'язнені і засуджені ознайомлюються під розписку за формою згідно з додатком 7 до цих Правил, яка долучається до їхніх особових справ.	4. З повідомленням про направлення кримінального провадження з одного органу в інший, відповідями на звернення, скаргами, клопотаннями тощо ув'язнені і засуджені ознайомлюються під розписку за формою згідно з додатком 7 до цих Правил, яка долучається до їхніх особових справ.
4.5. Для відправки ув'язнених і засуджених для участі у слідчих діях або судових засіданнях за межами СІЗО ув'язнені і засуджені виводяться з камер та на період оформлення відповідних документів розміщуються у приміщеннях збірного відділення строком не більше двох годин з додержанням вимог ізоляції.	5. Для відправки ув'язнених і засуджених для участі у слідчих діях або судових засіданнях за межами СІЗО ув'язнені і засуджені виводяться з камер та на період оформлення відповідних документів розміщуються у приміщеннях збірного відділення строком не більше двох годин з додержанням вимог ізоляції.
4.6. Ув'язнені і засуджені перед відправкою для участі в кримінальному провадженні за межами СІЗО повинні отримати ~~гаряче харчування або~~ набір ~~сухих~~ продуктів відповідно до норм, встановлених чинним законодавством. Вони повинні бути одягнені за сезоном, мати охайний зовнішній вигляд.	6. Ув'язнені і засуджені перед відправкою для участі в кримінальному провадженні за межами СІЗО повинні отримати набір продуктів **харчування** відповідно до норм, встановлених чинним законодавством. Вони повинні бути одягнені за сезоном, мати охайний зовнішній вигляд.

Чинна редакція	Внесені зміни
	Особа, відповідальна за видачу продуктів харчування ув'язненим та засудженим, які відправляються за межі СІЗО для участі в кримінальному провадженні, визначається наказом начальника СІЗО. Про отримання продуктів харчування (або відмову в їх отриманні) ув'язнений або засуджений ставить свій підпис у журналі обліку продуктів харчування, що видаються ув'язненим і засудженим перед відправкою для участі в кримінальному провадженні за межами СІЗО (додаток 8). **У разі відмови ув'язненого або засудженого від підпису або отримання продуктів харчування про це у журналі ставиться відмітка.** **Засуджені, які переміщуються до місця відбування покарання, з одного місця відбування покарання до іншого, та особи, які звільнені від відбування покарання і прямують до місця проживання, забезпечуються харчуванням за нормою № 11, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 16 червня 1992 року № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Міністерства внутрішніх справ».**
4.7. У разі надходження до СІЗО постанови, письмового розпорядження чи доручення слідчого, прокурора або слідчого судді (суду) про здійснення кримінального провадження за участю ув'язненого або засудженого у режимі відеоконференції адміністрація СІЗО зобов'язана доставити цих осіб у спеціально обладнане приміщення СІЗО.	7. У разі надходження до СІЗО постанови, письмового розпорядження чи доручення слідчого, прокурора або слідчого судді (суду) про здійснення кримінального провадження за участю ув'язненого або засудженого у режимі відеоконференції адміністрація СІЗО зобов'язана доставити цих осіб у спеціально обладнане приміщення СІЗО.
5. Проведення особистого обшуку та огляду речей ув'язнених і засуджених	
5.1. Огляди й обшуки приміщень та території СІЗО, а також особистий обшук ув'язнених і засуджених та огляд їх особистих речей проводяться в порядку, установленому законодавством. Не допускається пошкодження інвентарю, інженерно-технічних засобів охорони та іншої власності СІЗО, а також речей та предметів ув'язнених і засуджених.	1. Огляди й обшуки приміщень та території СІЗО, а також особистий обшук ув'язнених і засуджених та огляд їх особистих речей проводяться в порядку, установленому законодавством. Не допускається пошкодження інвентарю, інженерно-технічних засобів охорони та іншої власності СІЗО, а також речей та предметів ув'язнених і засуджених.

Чинна редакція	Внесені зміни
5.2. Особистий обшук може бути повним і неповним. Повному обшуку підлягають ув'язнені і засуджені під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при поміщенні до карцеру, а також при надходженні інформації про те, що ці особи мають предмети або речовини, заборонені до зберігання і використання. В останньому випадку обшук проводиться за розпорядженням начальника СІЗО або його заступника, за їх відсутності – чергового помічника. Повний обшук супроводжується ретельним оглядом тіла ув'язненого або засудженого, його одягу, взуття (у разі наявності – протезів). При цьому йому пропонується добровільно здати заборонені предмети та/або речовини і повністю роздягтися. Наклейки пластирів, гіпсові та інші пов'язки перевіряються під контролем медичного працівника. Під час обшуків персонал СІЗО повинен дбайливо поводитися з речами і предметами, що знаходяться в особистому користуванні ув'язнених і засуджених, не допускати їх необґрунтованого пошкодження. При виявленні заборонених предметів, зашитих в одязі, тканина акуратно розпорюється по швах, із взуття виймаються супінатори та знімаються металеві набійки. Ремонт одягу та взуття здійснюється за заявою ув'язненого чи засудженого у відповідних майстернях СІЗО.	2. Особистий обшук може бути повним і неповним. Повному обшуку підлягають ув'язнені і засуджені під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при поміщенні до карцеру, а також при надходженні інформації про те, що ці особи мають предмети або речовини, заборонені до зберігання і використання. В останньому випадку обшук проводиться за розпорядженням начальника СІЗО або його заступника, за їх відсутності – чергового помічника. Повний обшук супроводжується ретельним оглядом тіла ув'язненого або засудженого, його одягу, взуття (у разі наявності – протезів). При цьому йому пропонується добровільно здати заборонені предмети та/або речовини і повністю роздягтися. Наклейки пластирів, гіпсові та інші пов'язки перевіряються під контролем медичного працівника. Під час обшуків персонал СІЗО повинен дбайливо поводитися з речами і предметами, що знаходяться в особистому користуванні ув'язнених і засуджених, не допускати їх необґрунтованого пошкодження. При виявленні заборонених предметів, зашитих в одязі, тканина акуратно розпорюється по швах, із взуття виймаються супінатори та знімаються металеві набійки. Ремонт одягу та взуття здійснюється за заявою ув'язненого чи засудженого у відповідних майстернях СІЗО.
5.3. Неповний обшук проводиться у разі виведення ув'язнених і засуджених з камер та поміщення до них. Під час неповного обшуку оглядаються одяг і взуття ув'язненого чи засудженого без його роздягання.	3. Неповний обшук проводиться у разі виведення ув'язнених і засуджених з камер та поміщення до них. Під час неповного обшуку оглядаються одяг і взуття ув'язненого чи засудженого без його роздягання.
5.4. Особистий обшук ув'язнених і засуджених проводиться представником адміністрації СІЗО однієї з ними статі в окремому ізольованому приміщенні. Під час повного обшуку не повинні бути присутніми особи протилежної статі та допускається присутність медичних працівників.	4. Особистий обшук ув'язнених і засуджених проводиться представником адміністрації СІЗО однієї з ними статі в окремому ізольованому приміщенні. Під час повного обшуку не повинні бути присутніми особи протилежної статі та допускається присутність медичних працівників.
5.5. Огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в їх присутності під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при переведенні в іншу камеру, стаціонар медичної частини або поміщенні в карцер. У всіх інших випадках	5. Огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в їх присутності під час прийому до СІЗО, перед відправкою за його межі, при переведенні в іншу камеру, стаціонар медичної частини або поміщенні в карцер. У всіх інших випадках

Чинна редакція	Внесені зміни
огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в присутності ув'язненого або засудженого, який чергує по камері.	огляд речей ув'язнених і засуджених проводиться в присутності ув'язненого або засудженого, який чергує по камері.
5.6. Під час проведення особистого обшуку або огляду речей ув'язнених і засуджених можуть застосовуватися технічні засоби виявлення заборонених предметів, речовин і продуктів харчування. Рентгенівську апаратуру дозволяється застосовувати тільки для обшуку одягу або огляду речей ув'язнених і засуджених. З дозволу начальника СІЗО та за рекомендацією медичного працівника проводиться рентгеноскопія тіла ув'язненого чи засудженого.	6. Під час проведення особистого обшуку або огляду речей ув'язнених і засуджених можуть застосовуватися технічні засоби виявлення заборонених предметів, речовин і продуктів харчування. Рентгенівську апаратуру дозволяється застосовувати тільки для обшуку одягу або огляду речей ув'язнених і засуджених. З дозволу начальника СІЗО та за рекомендацією медичного працівника проводиться рентгеноскопія тіла ув'язненого чи засудженого.
6. Порядок вилучення в ув'язнених і засуджених грошей, цінних речей та предметів	
6.1. Гроші, вилучені в ув'язнених або засуджених під час приймання до СІЗО, зараховуються на їх особові рахунки, а цінні речі і предмети здаються на склад для зберігання.	1. Гроші, вилучені в ув'язнених або засуджених під час приймання до СІЗО, зараховуються на їх особові рахунки, а цінні речі і предмети здаються на склад для зберігання.
6.2. Вилучені або прийняті на зберігання від ув'язнених чи засуджених гроші, цінності, особисті речі і предмети за їх письмовою згодою (заявою) можуть бути передані (переказані) родичам або іншим особам.	2. Вилучені або прийняті на зберігання від ув'язнених чи засуджених гроші, цінності, особисті речі і предмети за їх письмовою згодою (заявою) можуть бути передані (переказані) родичам або іншим особам.
6.3. Предмети і речі, які не заборонені для передачі ув'язненим і засудженим, а також для користування та зберігання у СІЗО, але перебувають в ув'язнених чи засуджених понад визначену пунктом 4.6 розділу I цих Правил кількість продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, яку ув'язнені і засуджені можуть зберігати при собі, вилучаються та здаються на склад для зберігання, про що посадовими особами СІЗО складається акт, який підписується ув'язненим або засудженим, у якого були вилучені речі понад установлену кількість, та посадовою особою СІЗО, яка прийняла ці речі на склад для зберігання.	3. Предмети і речі, які не заборонені для передачі ув'язненим і засудженим, а також для користування та зберігання у СІЗО, але перебувають в ув'язнених чи засуджених понад визначену пунктом 6 глави 4 розділу I цих Правил кількість продуктів харчування, предметів першої необхідності, інших речей та предметів, яку ув'язнені і засуджені можуть зберігати при собі, вилучаються та здаються на склад для зберігання, про що посадовими особами СІЗО складається акт, який підписується ув'язненим або засудженим, у якого були вилучені речі понад установлену кількість, та посадовою особою СІЗО, яка прийняла ці речі на склад для зберігання.
6.4. Вилучені в ув'язнених або засуджених гроші та цінні речі і предмети, отримані шляхом обману під час тримання у СІЗО або власник яких не встановлений, передаються в дохід	4. Вилучені в ув'язнених або засуджених гроші та цінні речі і предмети, отримані шляхом обману під час тримання у СІЗО або власник яких не встановлений, передаються в дохід

Чинна редакція	Внесені зміни
держави згідно з постановою начальника СІЗО про передачу заборонених для зберігання речей та предметів у дохід держави за формою згідно з додатком 8 до цих Правил, санкціонованою прокурором.	держави згідно з постановою начальника СІЗО про передачу заборонених для зберігання речей та предметів у дохід держави за формою згідно з додатком 9 до цих Правил, санкціонованою прокурором.
6.5. За фактом вилучення в ув'язнених заборонених речей та предметів за рішенням адміністрації СІЗО у десятиденний строк проводиться службове розслідування.	5. За фактом вилучення в ув'язнених заборонених речей та предметів за рішенням адміністрації СІЗО у десятиденний строк проводиться службове розслідування.
6.6. Вилучення грошей, цінних речей та предметів у засуджених, стосовно яких вироки набрали законної сили, проводиться відповідно до статей 59 та 102 КВК.	6. Вилучення грошей, цінних речей та предметів у засуджених, стосовно яких вироки набрали законної сили, проводиться відповідно до статей 59 та 102 КВК.
6.7. Облік особистих грошей, цінностей та речей ув'язнених і засуджених, виданого їм речового майна здійснюється в порядку, визначеному законодавством.	7. Облік особистих грошей, цінностей та речей ув'язнених і засуджених, виданого їм речового майна здійснюється в порядку, визначеному законодавством.
7. Особливості відвідування СІЗО	
7.1. Пропускний режим установлюється адміністрацією СІЗО і здійснюється відповідно до порядку, визначеного чинним законодавством.	1. Пропускний режим установлюється адміністрацією СІЗО і здійснюється відповідно до порядку, визначеного чинним законодавством.
7.2. Особи, які відвідують СІЗО, пропускаються в СІЗО і випускаються з нього за перепусткою відповідного зразка з одночасним пред'явленням паспорта або іншого документа, що посвідчує особу.	2. Особи, які відвідують СІЗО, пропускаються в СІЗО і випускаються з нього за перепусткою відповідного зразка з одночасним пред'явленням паспорта або іншого документа, що посвідчує особу.
7.3. Особливості відвідування СІЗО представниками засобів масової інформації, громадських та релігійних організацій, а також іншими особами визначаються відповідно до вимог чинного законодавства.	3. Особливості відвідування СІЗО представниками засобів масової інформації, громадських та релігійних організацій, а також іншими особами визначаються відповідно до вимог чинного законодавства.
7.4. Відповідно до статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» особи, які заходять на територію СІЗО або виходять з неї, та їхні речі підлягають огляду. При проведенні оглядів можуть використовуватися технічні засоби виявлення. Особам, які відмовилися від проведення огляду, прохід до СІЗО забороняється.	4. Відповідно до статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» особи, які заходять на територію СІЗО або виходять з неї, та їхні речі підлягають огляду. При проведенні оглядів можуть використовуватися технічні засоби виявлення. Особам, які відмовилися від проведення огляду, прохід до СІЗО забороняється.

Чинна редакція	Внесені зміни
7.5. Особам, які заходять на територію СІЗО, забороняється проносити із собою предмети, заборонені для зберігання та використання ув'язненими та засудженими. Пакети, сумки, речі та предмети вони здають на зберігання в спеціально обладнані приміщення. При надходженні інформації про те, що особа всупереч встановленому порядку намагається пронести предмети, заборонені для зберігання та користування ув'язненими та засудженими, начальник СІЗО або його заступник, а в разі їх відсутності – черговий помічник приймає рішення про проведення особистого огляду такої особи.	5. Особам, які заходять на територію СІЗО, забороняється проносити із собою предмети, заборонені для зберігання та використання ув'язненими та засудженими. Пакети, сумки, речі та предмети вони здають на зберігання в спеціально обладнані приміщення. При надходженні інформації про те, що особа всупереч встановленому порядку намагається пронести предмети, заборонені для зберігання та користування ув'язненими та засудженими, начальник СІЗО або його заступник, а в разі їх відсутності – черговий помічник приймає рішення про проведення особистого огляду такої особи.
7.6. Посадові особи, які проводять особистий огляд, зобов'язані бути ввічливими і не допускати дій, що порушують права людини та принижують її гідність. Оглядові повинна передувати пропозиція пред'явити заборонені речі, предмети і речовини. Огляд проводиться в окремому приміщенні і тільки особами однієї статі з особою, яка підлягає огляду. Забороняється проводити в одному приміщенні огляд декількох осіб одночасно.	6. Посадові особи, які проводять особистий огляд, зобов'язані бути ввічливими і не допускати дій, що порушують права людини та принижують її гідність. Оглядові повинна передувати пропозиція пред'явити заборонені речі, предмети і речовини. Огляд проводиться в окремому приміщенні і тільки особами однієї статі з особою, яка підлягає огляду. Забороняється проводити в одному приміщенні огляд декількох осіб одночасно.
7.7. Працівникам правоохоронних органів та захисникам дозволяється проносити матеріали та документи, ~~що стосуються провадження за кримінальними справами~~, з обов'язковим їх оглядом на контрольно-пропускному пункті СІЗО на наявність заборонених предметів.	7. Працівникам правоохоронних органів, суду та захисникам дозволяється проносити матеріали та документи, **необхідні їм для здійснення повноважень, визначених законодавством**, з обов'язковим їх оглядом на контрольно-пропускному пункті СІЗО на наявність заборонених предметів. **Такий огляд повинен виключати можливість ознайомлення зі змістом цих документів.** **У випадках, передбачених КПК, працівникам правоохоронних органів, суду та захисникам дозволяється застосовувати технічні засоби (без можливості здійснювати дзвінки та виходу в мережу Інтернет) для проведення аудіо-, фото- та відеофіксації процесуальних дій.** **Для необхідності ознайомлення ув'язнених (засуджених) з документами, що містяться на електронних носіях, працівникам правоохоронних органів та захисникам з письмового дозволу начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, може бути дозволено використання комп'ютерної техніки, що знаходиться на балансі СІЗО.**

Чинна редакція	Внесені зміни
7.8. Особи, які мають право проводити богослужіння та відправляти релігійні обряди, можуть проносити із собою на територію СІЗО речі та предмети, які використовуються під час їх проведення, а також релігійну літературу. Зазначені речі і предмети підлягають візуальному огляду.	8. Особи, які мають право проводити богослужіння та відправляти релігійні обряди, можуть проносити із собою на територію СІЗО речі та предмети, які використовуються під час їх проведення, а також релігійну літературу. Зазначені речі і предмети підлягають візуальному огляду.
7.9. Педагогічним працівникам дозволяється проносити із собою підручники, навчальні посібники, необхідні для проведення занять.	9. Педагогічним працівникам дозволяється проносити із собою підручники, навчальні посібники, необхідні для проведення занять.
8. Особистий прийом ув'язнених і засуджених та інших осіб адміністрацією СІЗО	
8.1. Особистий прийом ув'язнених і засуджених здійснюється начальником СІЗО, його заступниками і начальниками відділів та служб за графіком, затвердженим начальником СІЗО, з таким розрахунком, щоб він проводився щодня протягом робочого часу, крім вихідних і святкових днів. Психолог здійснює прийом ув'язнених і засуджених щодня, крім вихідних і святкових днів. Графік доводиться до відома ув'язнених і засуджених, які тримаються у СІЗО.	1. Особистий прийом ув'язнених і засуджених здійснюється начальником СІЗО, його заступниками і начальниками відділів та служб за графіком, затвердженим начальником СІЗО, з таким розрахунком, щоб він проводився щодня протягом робочого часу, крім вихідних і святкових днів. Психолог здійснює прийом ув'язнених і засуджених щодня, крім вихідних і святкових днів. Графік доводиться до відома ув'язнених і засуджених, які тримаються у СІЗО.
8.2. Запис на особистий прийом здійснюється посадовими особами СІЗО щодня під час кількісної перевірки ув'язнених і засуджених. Заяви про прийом подаються письмово на ім'я начальника СІЗО і реєструються в порядку черговості їх подання у журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань (додаток ~~9~~) (далі – журнал прийому) із зазначенням посадової особи, до якої ув'язнений чи засуджений бажає потрапити на прийом.	2. Запис на особистий прийом здійснюється посадовими особами СІЗО щодня під час кількісної перевірки ув'язнених і засуджених. Заяви про прийом подаються письмово на ім'я начальника СІЗО і реєструються в порядку черговості їх подання у журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань (додаток **10**) (далі – журнал прийому) із зазначенням посадової особи, до якої ув'язнений чи засуджений бажає потрапити на прийом.
8.3. Прийом ведеться в порядку черговості подання заяв та їх порядкового номера в журналі прийому. Після закінчення прийому в журналі прийому фіксуються його результати, а на заяві про особистий прийом робиться відмітка. Заява підшивається в особову справу ув'язненого чи засудженого.	3. Прийом ведеться в порядку черговості подання заяв та їх порядкового номера в журналі прийому. Після закінчення прийому в журналі прийому фіксуються його результати, а на заяві про особистий прийом робиться відмітка. Заява підшивається в особову справу ув'язненого чи засудженого.
8.4. Особистий прийом ув'язнених і засуджених проводиться адміністрацією СІЗО у службових приміщеннях у межах корпусних відділень.	4. Особистий прийом ув'язнених і засуджених проводиться адміністрацією СІЗО у службових приміщеннях у межах корпусних відділень.

Чинна редакція	Внесені зміни
8.5. Особистий прийом родичів ув'язнених і засуджених або інших осіб проводиться за графіком, затвердженим начальником СІЗО, який вивішується в приміщенні для відвідувачів. У цьому самому приміщенні проводиться запис громадян на особистий прийом.	5. Особистий прийом родичів ув'язнених і засуджених або інших осіб проводиться за графіком, затвердженим начальником СІЗО, який вивішується в приміщенні для відвідувачів. У цьому самому приміщенні проводиться запис громадян на особистий прийом.
9. Надання прогулянки ув'язненим і засудженим	
9.1. Ув'язнені і засуджені, у тому числі поміщені до карцеру, мають право на щоденну прогулянку тривалістю не менше однієї години. Неповнолітнім, вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей у віці до трьох років, хворим з дозволу лікаря та за їх згодою прогулянка може бути збільшена до двох годин. Тривалість прогулянки може зменшуватися за бажанням ув'язнених і засуджених у разі несприятливих погодних умов, а також адміністрацією СІЗО у разі виникнення надзвичайних обставин.	1. Ув'язнені і засуджені, у тому числі поміщені до карцеру, мають право на щоденну прогулянку тривалістю не менше однієї години. Неповнолітнім, вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей у віці до трьох років, хворим з дозволу лікаря та за їх згодою прогулянка може бути збільшена до двох годин. Тривалість прогулянки може зменшуватися за бажанням ув'язнених і засуджених у разі несприятливих погодних умов, а також адміністрацією СІЗО у разі виникнення надзвичайних обставин. **Прогулянка для неповнолітніх та жінок з дітьми за їх згодою може бути замінена на заняття у спортивній залі чи розділена на дві частини тривалістю не менше ніж одна година кожна.**
9.2. Прогулянка проводиться згідно з графіком, затвердженим начальником СІЗО, на території відповідно обладнаних дворів.	2. Прогулянка проводиться згідно з графіком, затвердженим начальником СІЗО, на території відповідно обладнаних дворів.
~~9.3. Ув'язнені і засуджені виводяться на прогулянку покамерно – одночасно всі з однієї камери. Ув'язнені і засуджені, які виводяться на прогулянку, повинні бути одягнені за сезоном. У випадку порушення режиму ув'язненими чи засудженими під час перебування в прогулянкових дворах за рішенням начальника СІЗО, його заступника, а в разі їх відсутності – чергового помічника прогулянка припиняється для проведення службової перевірки.~~ У разі відмови ув'язненого чи засудженого від прогулянки ~~він на цей час виводиться до окремого вільного камерного приміщення, де перебуває~~ під постійним наглядом з боку посадових осіб СІЗО. ~~Забороняється залишати наодинці ув'язнених і засуджених, схильних до~~	3. У разі відмови ув'язнених чи засуджених від прогулянки вони **залишаються в камері** під постійним наглядом з боку посадових осіб СІЗО.

Чинна редакція	Внесені зміни
~~самогубства або членоушкодження. Звільнення від прогулянки також може надаватися за рекомендацією медичного працівника СІЗО.~~	
	4. Ув'язнені і засуджені виводяться на прогулянку покамерно – одночасно всі з однієї камери. Ув'язнені і засуджені, які виводяться на прогулянку, повинні бути одягнені за сезоном. У випадку порушення режиму ув'язненими чи засудженими під час перебування в прогулянкових дворах за рішенням начальника СІЗО, його заступника, а в разі їх відсутності – чергового помічника прогулянка припиняється для проведення службової перевірки.
~~9.4.~~ Для дострокового припинення прогулянки ув'язнені і засуджені можуть звернутися з проханням до чергового помічника, який доповідає про це адміністрації СІЗО для прийняття рішення по суті прохання.	**5.** Для дострокового припинення прогулянки ув'язнені і засуджені можуть звернутися з проханням до чергового помічника, який доповідає про це адміністрації СІЗО для прийняття рішення по суті прохання.
V. Заходи безпеки	
1. Забезпечення права ув'язнених і засуджених на особисту безпеку	
1.1. У разі наявності підстав, передбачених статтею 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», адміністрація СІЗО, одержавши заяву або повідомлення про загрозу безпеці ув'язненого або засудженого, перевіряє цю заяву (повідомлення) і в строк не більше трьох діб, а у невідкладних випадках – негайно приймає рішення про застосування або про відмову від застосування заходів безпеки. Порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, визначається чинним законодавством.	1. У разі наявності підстав, передбачених статтею 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», адміністрація СІЗО, одержавши заяву або повідомлення про загрозу безпеці ув'язненого або засудженого, перевіряє цю заяву (повідомлення) і в строк не більше трьох діб, а у невідкладних випадках – негайно приймає рішення про застосування або про відмову від застосування заходів безпеки. Порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, визначається чинним законодавством.
1.2. Ув'язнені або засуджені, стосовно яких застосовані заходи безпеки, розміщуються в СІЗО з дотриманням вимог ізоляції та користуються всіма правами, передбаченими законодавством.	2. Ув'язнені або засуджені, стосовно яких застосовані заходи безпеки, розміщуються в СІЗО з дотриманням вимог ізоляції та користуються всіма правами, передбаченими законодавством.

Чинна редакція	Внесені зміни
2. Підстави та порядок застосування заходів фізичного впливу і спеціальних засобів	
2.1. Порядок та підстави для застосування заходів фізичного впливу та спеціальних засобів до ув'язнених та засуджених здійснюються відповідно до статті 18 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	1. Порядок та підстави для застосування заходів фізичного впливу та спеціальних засобів до ув'язнених та засуджених здійснюються відповідно до статті 18 Закону України «Про попереднє ув'язнення».
2.2. Застосуванню заходів фізичного впливу, спеціальних засобів повинно передувати попередження про такий намір. Без попередження заходи фізичного впливу і спеціальні засоби можуть застосовуватися, якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю персоналу СІЗО або інших осіб.	2. Застосуванню заходів фізичного впливу, спеціальних засобів повинно передувати попередження про такий намір. Без попередження заходи фізичного впливу і спеціальні засоби можуть застосовуватися, якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю персоналу СІЗО або інших осіб.
2.3. У разі неможливості уникнути застосування заходів фізичного впливу вони не повинні перевищувати міри, необхідної для виконання покладених на персонал СІЗО обов'язків, і мають зводитися до завдання якнайменшої шкоди здоров'ю ув'язнених та засуджених.	3. У разі неможливості уникнути застосування заходів фізичного впливу вони не повинні перевищувати міри, необхідної для виконання покладених на персонал СІЗО обов'язків, і мають зводитися до завдання якнайменшої шкоди здоров'ю ув'язнених та засуджених.
2.4. Рішення про застосування сльозогінних речовин, гумових палиць та заходів фізичного впливу посадові та службові особи СІЗО приймають самостійно.	4. Рішення про застосування сльозогінних речовин, гумових палиць та заходів фізичного впливу посадові та службові особи СІЗО приймають самостійно.
2.5. Про застосування сльозогінних речовин, гумових палиць та фізичної сили посадова особа складає рапорт, який розглядається начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, реєструється у спеціальному журналі та долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого. Одночасно медичним працівником СІЗО здійснюється огляд цієї особи, результати якого заносяться в її медичну картку. За фактом застосування фізичної сили та спеціальних засобів начальником СІЗО організовується перевірка на предмет обґрунтованості та правомірності застосування цих заходів, після чого матеріали подаються на розгляд прокурору.	5. Про застосування сльозогінних речовин, гумових палиць та фізичної сили посадова особа складає рапорт, який розглядається начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, реєструється у спеціальному журналі та долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого. Одночасно медичним працівником СІЗО здійснюється огляд цієї особи, результати якого заносяться в її медичну картку. За фактом застосування фізичної сили та спеціальних засобів начальником СІЗО організовується перевірка на предмет обґрунтованості та правомірності застосування цих заходів, після чого матеріали подаються на розгляд прокурору.
2.6. Забороняється нанесення ударів гумовою палицею по голові, шиї, ключичній ділянці,	6. Забороняється нанесення ударів гумовою палицею по голові, шиї, ключичній ділянці,

Чинна редакція	Внесені зміни
животу та статевих органах, а кийком типу «тонфа» – по голові, шиї, сонячному сплетінні, ключичній ділянці, низу живота, статевих органах, нирках, куприку.	животу та статевих органах, а кийком типу «тонфа» – по голові, шиї, сонячному сплетінні, ключичній ділянці, низу живота, статевих органах, нирках, куприку.
2.7. Наручники застосовуються за розпорядженням начальника СІЗО, його заступників, чергового помічника і його заступника, старшого по корпусному відділенню і начальника варти з переміщення ув'язнених і засуджених у випадках:	7. Наручники застосовуються за розпорядженням начальника СІЗО, його заступників, чергового помічника і його заступника, старшого по корпусному відділенню і начальника варти з переміщення ув'язнених і засуджених у випадках:
вчинення фізичного опору персоналу СІЗО, проявів буйства (до заспокоєння) або за наявності інформації, що ув'язнені або засуджені можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим; відмови від переміщення, слідування до карцеру; виведення з камер та переміщення засуджених до довічного позбавлення волі, ув'язнених і засуджених, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію та захоплення заручників з урахуванням фізичних вад ув'язнених і засуджених, а також стану їх здоров'я; переміщення після затримання ув'язненого або засудженого, який вчинив втечу; спроби самогубства, членоушкодження, нападу на ув'язнених і засуджених або інших осіб. Посадові особи СІЗО застосовують наручники, доки в цьому є нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. При застосуванні наручників руки ув'язненого чи засудженого тримаються за спиною, через кожні дві години посадовими особами СІЗО здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану його здоров'я. При цьому у разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою СІЗО складається обґрунтований рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту. Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, за вказівкою лікаря та посадових осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. Про застосування наручників складається рапорт.	вчинення фізичного опору персоналу СІЗО, проявів буйства (до заспокоєння) або за наявності інформації, що ув'язнені або засуджені можуть вчинити втечу чи завдати шкоди оточуючим; відмови від переміщення, слідування до карцеру; виведення з камер та переміщення засуджених до довічного позбавлення волі, ув'язнених і засуджених, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію та захоплення заручників з урахуванням фізичних вад ув'язнених і засуджених, а також стану їх здоров'я; переміщення після затримання ув'язненого або засудженого, який вчинив втечу; спроби самогубства, членоушкодження, нападу на ув'язнених і засуджених або інших осіб. Посадові особи СІЗО застосовують наручники, доки в цьому є нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. При застосуванні наручників руки ув'язненого чи засудженого тримаються за спиною, через кожні дві години посадовими особами СІЗО здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану його здоров'я. При цьому у разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою СІЗО складається обґрунтований рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту. Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, за вказівкою лікаря та посадових осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. Про застосування наручників складається рапорт.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.8. Гамівна сорочка застосовується лише за розпорядженням начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, у присутності чергового помічника і обов'язково під наглядом медичного працівника цієї установи та лише у випадках прояву ув'язненим чи засудженим буйства або безчинства. Висновок медичного працівника про неможливість застосування гамівної сорочки до ув'язненого чи засудженого підлягає виконанню. У разі відсутності начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, розпорядження про застосування гамівної сорочки може бути надано черговим помічником, про що складається рапорт. До неповнолітніх, жінок, осіб похилого віку та інвалідів гамівна сорочка не застосовується. Гамівна сорочка одягається трьома молодшими інспекторами в порожній камері або іншому ізольованому приміщенні. Правопорушник у гамівній сорочці поміщується на матрац обличчям угору і тримається в ній до заспокоєння, але не більше двох годин. Увесь час перебування у гамівній сорочці правопорушник повинен бути під наглядом молодшого інспектора та медичного працівника. Зняття гамівної сорочки проводиться трьома молодшими інспекторами. Посадові особи СІЗО, які застосовували гамівну сорочку, доповідають про це начальнику СІЗО рапортом та складають акт, де зазначаються причини, обставини, місце її застосування, час перебування в ній буйної особи. У разі необхідності можуть зазначатися інші відомості, пов'язані із застосуванням гамівної сорочки. Акт підписується присутніми черговим помічником, медичним працівником СІЗО та молодшими інспекторами, які брали участь у застосуванні гамівної сорочки. Акт затверджується начальником СІЗО, копія якого долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого.	8. Гамівна сорочка застосовується лише за розпорядженням начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, у присутності чергового помічника і обов'язково під наглядом медичного працівника цієї установи та лише у випадках прояву ув'язненим чи засудженим буйства або безчинства. Висновок медичного працівника про неможливість застосування гамівної сорочки до ув'язненого чи засудженого підлягає виконанню. У разі відсутності начальника СІЗО або особи, яка виконує його обов'язки, розпорядження про застосування гамівної сорочки може бути надано черговим помічником, про що складається рапорт. До неповнолітніх, жінок, осіб похилого віку та інвалідів гамівна сорочка не застосовується. Гамівна сорочка одягається трьома молодшими інспекторами в порожній камері або іншому ізольованому приміщенні. Правопорушник у гамівній сорочці поміщується на матрац обличчям угору і тримається в ній до заспокоєння, але не більше двох годин. Увесь час перебування у гамівній сорочці правопорушник повинен бути під наглядом молодшого інспектора та медичного працівника. Зняття гамівної сорочки проводиться трьома молодшими інспекторами. Посадові особи СІЗО, які застосовували гамівну сорочку, доповідають про це начальнику СІЗО рапортом та складають акт, де зазначаються причини, обставини, місце її застосування, час перебування в ній буйної особи. У разі необхідності можуть зазначатися інші відомості, пов'язані із застосуванням гамівної сорочки. Акт підписується присутніми черговим помічником, медичним працівником СІЗО та молодшими інспекторами, які брали участь у застосуванні гамівної сорочки. Акт затверджується начальником СІЗО, копія якого долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого.
2.9. Службові собаки застосовуються: для охорони території та приміщень СІЗО; ~~під час виведення ув'язнених чи засуджених з камер та їх супроводу на прогулянку, санітарну обробку, господарські роботи, а також переміщення на пункти обміну та у зворотному напрямку;~~	9. Службові собаки застосовуються: для охорони території та приміщень СІЗО;

Чинна редакція	Внесені зміни
під час огляду транспортних засобів і вантажів; для виявлення наркотичних засобів; для розшуку, затримання та супроводу ув'язнених або засуджених, які вчинили втечу.	під час огляду транспортних засобів і вантажів; для виявлення наркотичних засобів; для розшуку, затримання та супроводу ув'язнених або засуджених, які вчинили втечу; **для перевірки стану контрольно-слідової смуги зовнішньої і внутрішньої заборонених зон та вказаної планом охорони смуги місцевості, що прилягає до СІЗО;** **при проведенні обшуків і оглядів приміщень та території СІЗО;** **під час конвоювання засуджених (у тому числі тих, вироки щодо яких не набрали законної сили) до довічного позбавлення волі за межами режимного корпусу;** **для припинення масових заворушень та проявів групової непокори ув'язнених та засуджених у СІЗО.** **Службові собаки не залучаються при конвоюванні ув'язнених та засуджених у межах режимного корпусу, а також до жінок, засуджених до довічного позбавлення волі (у тому числі тих, вироки щодо яких не набрали законної сили).** **Застосування службових собак здійснюється з урахуванням стану здоров'я ув'язнених та засуджених.**
2.10. Порядок застосування вогнепальної зброї визначається чинним законодавством.	10. Порядок застосування вогнепальної зброї визначається чинним законодавством.
2.11. У разі вчинення ув'язненими чи засудженими нападу чи іншої умисної дії, що безпосередньо загрожує життю або здоров'ю персоналу СІЗО та осіб, які перебувають на території СІЗО, а також втечі з-під варти як винятковий захід допускається застосування вогнепальної зброї, якщо іншими заходами припинити такі дії неможливо.	11. У разі вчинення ув'язненими чи засудженими нападу чи іншої умисної дії, що безпосередньо загрожує життю або здоров'ю персоналу СІЗО та осіб, які перебувають на території СІЗО, а також втечі з-під варти як винятковий захід допускається застосування вогнепальної зброї, якщо іншими заходами припинити такі дії неможливо.
2.12. Зброя застосовується без попередження: при збройному нападі на персонал СІЗО та осіб, які перебувають на території СІЗО; при іншому явному нападі на осіб, перерахованих в абзаці другому цього пункту, коли їх життю загрожує безпосередня небезпека; щодо ув'язненого або засудженого, який тікає зі зброєю або на транспортному засобі під час його руху;	12. Зброя застосовується без попередження: при збройному нападі на персонал СІЗО та осіб, які перебувають на території СІЗО; при іншому явному нападі на осіб, перерахованих в абзаці другому цього пункту, коли їх життю загрожує безпосередня небезпека; щодо ув'язненого або засудженого, який тікає зі зброєю або на транспортному засобі під час його руху;

Чинна редакція	Внесені зміни
при втечі вночі, в умовах недостатньої видимості, а також у лісистій місцевості; при затриманні ув'язненого або засудженого, який чинить збройну протидію.	при втечі вночі, в умовах недостатньої видимості, а також у лісистій місцевості; при затриманні ув'язненого або засудженого, який чинить збройну протидію.
2.13. Зброя застосовується після попереджувального вигуку: «Стій, стрілятиму» і пострілу вгору: на огороджених об'єктах при спробі ув'язненого або засудженого подолати лінію охорони, а у всіх інших випадках після подолання лінії охорони (крім випадків застосування зброї без попередження, зазначених у пункті 2.12 цієї глави); при переслідуванні ув'язненого або засудженого; при нападі на осіб, зазначених в абзаці другому пункту 2.12 цієї глави, коли відсутня безпосередня загроза їх життю.	13. Зброя застосовується після попереджувального вигуку: «Стій, стрілятиму» і пострілу вгору: на огороджених об'єктах при спробі ув'язненого або засудженого подолати лінію охорони, а у всіх інших випадках після подолання лінії охорони (крім випадків застосування зброї без попередження, зазначених у пункті 12 цієї глави); при переслідуванні ув'язненого або засудженого; при нападі на осіб, зазначених в абзаці другому пункту 12 цієї глави, коли відсутня безпосередня загроза їх життю.
2.14. Після поранення або смерті в результаті застосування зброї забезпечується охорона місця події до прибуття прокурора, дізнавача або слідчого. У випадках смерті або поранення ув'язненого або засудженого за межами СІЗО, коли немає можливості забезпечити охорону місця події силами варти, посадова особа СІЗО повідомляє про те, що сталося, начальника СІЗО або начальника територіального органу внутрішніх справ, для надання допомоги варті в забезпеченні охорони місця події. Особам, які поранені в результаті застосування зброї, надається медична допомога.	14. Після поранення або смерті в результаті застосування зброї забезпечується охорона місця події до прибуття прокурора, дізнавача або слідчого. У випадках смерті або поранення ув'язненого або засудженого за межами СІЗО, коли немає можливості забезпечити охорону місця події силами варти, посадова особа СІЗО повідомляє про те, що сталося, начальника СІЗО або начальника територіального органу внутрішніх справ, для надання допомоги варті в забезпеченні охорони місця події. Особам, які поранені в результаті застосування зброї, надається медична допомога.
2.15. У кожному випадку поранення або смерті, заподіяння тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, що сталися внаслідок застосування заходів фізичного впливу або спеціальних засобів, а також про всі випадки застосування вогнепальної зброї начальник СІЗО негайно письмово повідомляє прокурора, безпосереднього начальника і проводить службове розслідування.	15. У кожному випадку поранення або смерті, заподіяння тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, що сталися внаслідок застосування заходів фізичного впливу або спеціальних засобів, а також про всі випадки застосування вогнепальної зброї начальник СІЗО негайно письмово повідомляє прокурора, безпосереднього начальника і проводить службове розслідування.
2.16. При пострілах, які не потягли за собою смерті, поранення та інших тяжких наслідків, начальник СІЗО організовує проведення службового розслідування.	16. При пострілах, які не потягли за собою смерті, поранення та інших тяжких наслідків, начальник СІЗО організовує проведення службового розслідування.

Чинна редакція	Внесені зміни
VI. Придбання продуктів харчування, предметів першочергової потреби, отримання передач, посилок, бандеролей та грошових переказів і передач	
1. Порядок придбання ув'язненими і засудженими продуктів харчування та предметів першочергової потреби	
1.1. Для придбання ув'язненими і засудженими продуктів харчування і предметів першочергової потреби в СІЗО відкриваються та функціонують крамниці і столи замовлень, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства.	1. Для придбання ув'язненими і засудженими продуктів харчування і предметів першочергової потреби в СІЗО відкриваються та функціонують крамниці і столи замовлень, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства.
1.2. Відповідно до статті 9 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені мають право купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першочергової потреби на суму до одного мінімального розміру заробітної плати. Засуджені можуть придбавати продукти харчування та предмети першочергової потреби у порядку, встановленому КВК для призначеного їм рівня безпеки виправної колонії.	2. Відповідно до статті 9 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені мають право купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першочергової потреби на суму до одного мінімального розміру заробітної плати. Засуджені можуть придбавати продукти харчування та предмети першочергової потреби у порядку, встановленому КВК для призначеного їм рівня безпеки виправної колонії.
1.3. Адміністрація СІЗО створює умови, щоб кожний ув'язнений чи засуджений мав змогу придбавати товари в крамниці цієї установи не менше двох разів на тиждень.	3. Адміністрація СІЗО створює умови, щоб кожний ув'язнений чи засуджений мав змогу придбавати товари в крамниці цієї установи не менше двох разів на тиждень.
1.4. Виводити ув'язнених і засуджених із камер до крамниці та столу замовлень не дозволяється, товари для них купуються персоналом СІЗО. Графік роботи крамниці СІЗО, асортимент та ціни на товари видаються у кожну камеру для ознайомлення з ними ув'язнених і засуджених.	4. Виводити ув'язнених і засуджених із камер до крамниці та столу замовлень не дозволяється, товари для них купуються персоналом СІЗО. Графік роботи крамниці СІЗО, асортимент та ціни на товари видаються у кожну камеру для ознайомлення з ними ув'язнених і засуджених.
1.5. Бажаючим придбати продукти харчування і предмети першочергової потреби видається бланк заяви (додаток ~~10~~), який після заповнення здається персоналу СІЗО. Бухгалтер СІЗО перевіряє наявність коштів на особових рахунках (картках) ув'язнених і засуджених та списує з особових рахунків (карток) гроші на суму придбаних товарів. Придбаний товар розноситься по камерах та видається ув'язненим і засудженим під особистий підпис у розписці (додаток ~~10~~).	5. Бажаючим придбати продукти харчування і предмети першочергової потреби видається бланк заяви (додаток **11**), який після заповнення здається персоналу СІЗО. Бухгалтер СІЗО перевіряє наявність коштів на особових рахунках (картках) ув'язнених і засуджених та списує з особових рахунків (карток) гроші на суму придбаних товарів. Придбаний товар розноситься по камерах та видається ув'язненим і засудженим під особистий підпис у розписці (додаток **11**).

Чинна редакція	Внесені зміни
2. Порядок одержання ув'язненими і засудженими передач, посилок і бандеролей	
2.1. Відповідно до статті 9 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені мають право одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі. ~~Передачі приймаються для ув'язнених загальною вагою не більше 50 кг на місяць. Не допускається обмеження ваги передач, прийнятих для хворих, що страждають захворюваннями, підтвердженими медичним висновком лікаря СІЗО, вагітних жінок і жінок, що мають при собі дітей, а також неповнолітніх.~~ Засуджені одержують посилки (передачі) і бандеролі відповідно до статті 112 КВК.	1. Відповідно до статті 9 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені мають право одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі. Засуджені одержують посилки (передачі) і бандеролі відповідно до статті 112 КВК.
2.2. Передачі приймаються в порядку черговості відвідувачів. Для приймання передач обладнується окрема кімната, яка розташована суміжно з приміщенням для відвідувачів. Кімната для приймання передач обладнується спеціальним вікном для спілкування молодшого інспектора з відвідувачами. Зазначене вікно виконується з міцними дверцятами та ґратами, що зсередини зачиняються на замок. У приміщенні для відвідувачів установлюються столи з письмовим приладдям, меблями, скринька для скарг та заяв. На видному місці вивішуються оголошення із зазначенням часу і порядку приймання передач, а також часу і порядку надання побачень, Перелік продуктів харчування, предметів першочергової потреби, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим, та інша необхідна інформація.	2. Передачі приймаються в порядку черговості відвідувачів. Для приймання передач обладнується окрема кімната, яка розташована суміжно з приміщенням для відвідувачів. Кімната для приймання передач обладнується спеціальним вікном для спілкування молодшого інспектора з відвідувачами. Зазначене вікно виконується з міцними дверцятами та ґратами, що зсередини зачиняються на замок. У приміщенні для відвідувачів установлюються столи з письмовим приладдям, меблями, скринька для скарг та заяв. На видному місці вивішуються оголошення із зазначенням часу і порядку приймання передач, а також часу і порядку надання побачень, Перелік продуктів харчування, предметів першочергової потреби, інших речей та предметів, які забороняється передавати ув'язненим, та інша необхідна інформація.
2.3. Особа, яка принесла передачу, заповнює і підписує заяву у двох примірниках за формою, визначеною додатком ~~11~~ до цих Правил. Обидва примірники заяви і передача здаються молодшому інспектору, який перевіряє її вміст за найменуваннями, кількістю предметів, продуктів харчування та їх вагою, а також оглядає передачу відповідно до встановленого цими Правилами порядку огляду передач та посилок (додаток 12).	3. Особа, яка принесла передачу, заповнює і підписує заяву у двох примірниках за формою, визначеною додатком **12** до цих Правил. Обидва примірники заяви і передача здаються молодшому інспектору, який перевіряє її вміст за найменуваннями, кількістю предметів, продуктів харчування та їх вагою, а також оглядає передачу відповідно до встановленого цими Правилами порядку огляду передач та посилок (додаток 13).

Чинна редакція	Внесені зміни
2.4. Звірка ваги та вмісту передач здійснюється у присутності осіб, що доставили їх. Паспорт або документ, що посвідчує особу, повертається після проведення звірки або огляду вмісту передачі. У разі природного псування вмісту передачі складається акт та на підставі висновку медичного працівника зіпсовані продукти харчування знищуються в присутності адресата. Предмети, вироби і речі, що не дозволені для користування ув'язненим і засудженим, а також продукти харчування, які швидко псуються, повертаються особі, яка принесла передачу, із зазначенням причини повернення. Виявлені в передачі алкогольні напої, лікарські та інші засоби, що викликають одурманювання, інші заборонені для передачі предмети передаються до оперативного відділу для проведення перевірки і вжиття заходів, визначених законодавством.	4. Звірка ваги та вмісту передач здійснюється у присутності осіб, що доставили їх. Паспорт або документ, що посвідчує особу, повертається після проведення звірки або огляду вмісту передачі. У разі природного псування вмісту передачі складається акт та на підставі висновку медичного працівника зіпсовані продукти харчування знищуються в присутності адресата. Предмети, вироби і речі, що не дозволені для користування ув'язненим і засудженим, а також продукти харчування, які швидко псуються, повертаються особі, яка принесла передачу, із зазначенням причини повернення. Виявлені в передачі алкогольні напої, лікарські та інші засоби, що викликають одурманювання, інші заборонені для передачі предмети передаються до оперативного відділу для проведення перевірки і вжиття заходів, визначених законодавством.
2.5. Після прийняття передачі посадова особа СІЗО повертає перший примірник заяви особі, яка її принесла, з розпискою в прийманні, а другий примірник заяви після підпису ув'язненого чи засудженого в одержанні передачі долучає до особової справи такої особи. При відмові ув'язненого чи засудженого розписатися на заяві на ній робиться відповідна відмітка та складається комісійний акт про вручення передачі. У довідковій картці на ув'язненого чи засудженого робиться відмітка про одержання передачі та її вагу, після чого передача видається зазначеним особам. У випадках відмови ув'язненого чи засудженого з будь-яких причин прийняти передачу, природного псування її вмісту, а також у разі неможливості повернути її відправнику адміністрація СІЗО робить про це відмітку в заяві особи, яка її принесла, складається відповідний акт, який підписується посадовими особами СІЗО, ув'язненим або засудженим. Вміст передачі передається близьким родичам ув'язненого чи засудженого або знищується за згодою ув'язненого чи засудженого. Продукти харчування можуть бути за їх згодою передані до харчоблоку СІЗО.	5. Після прийняття передачі посадова особа СІЗО повертає перший примірник заяви особі, яка її принесла, з розпискою в прийманні, а другий примірник заяви після підпису ув'язненого чи засудженого в одержанні передачі долучає до особової справи такої особи. При відмові ув'язненого чи засудженого розписатися на заяві на ній робиться відповідна відмітка та складається комісійний акт про вручення передачі. У довідковій картці на ув'язненого чи засудженого робиться відмітка про одержання передачі та її вагу, після чого передача видається зазначеним особам. У випадках відмови ув'язненого чи засудженого з будь-яких причин прийняти передачу, природного псування її вмісту, а також у разі неможливості повернути її відправнику адміністрація СІЗО робить про це відмітку в заяві особи, яка її принесла, складається відповідний акт, який підписується посадовими особами СІЗО, ув'язненим або засудженим. Вміст передачі передається близьким родичам ув'язненого чи засудженого або знищується за згодою ув'язненого чи засудженого. Продукти харчування можуть бути за їх згодою передані до харчоблоку СІЗО.
2.6. Передача не приймається і повертається особі, яка її принесла, з роз'ясненням причин повернення у випадках:	6. Передача не приймається і повертається особі, яка її принесла, з роз'ясненням причин повернення у випадках:

Чинна редакція	Внесені зміни
звільнення ув'язненого чи засудженого з-під варти або вибуття його із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; відсутності в ув'язненого чи засудженого можливості особисто прийняти адресовану йому передачу (перебування за межами СІЗО у зв'язку з проведенням слідчих дій чи участю в судових засіданнях, при вибутті більш ніж на добу; перебування в медичній частині у несвідомому стані, перебування в закладі охорони здоров'я); ~~перевищення встановленої загальної ваги передачі. У такому випадку на розсуд особи, яка принесла передачу, частина передачі, що спричиняє перевищення ваги, повертається;~~ відсутності в особи, яка принесла передачу, паспорта або документа, що посвідчує особу; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого в прийомі передачі на свою адресу.	звільнення ув'язненого чи засудженого з-під варти або вибуття його із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; відсутності в ув'язненого чи засудженого можливості особисто прийняти адресовану йому передачу (перебування за межами СІЗО у зв'язку з проведенням слідчих дій чи участю в судових засіданнях, при вибутті більш ніж на добу; перебування в медичній частині у несвідомому стані, перебування в закладі охорони здоров'я); відсутності в особи, яка принесла передачу, паспорта або документа, що посвідчує особу; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого в прийомі передачі на свою адресу.
2.7. Приймання передач, адресованих хворим, які перебувають у медичній частині СІЗО, здійснюється відповідно до чинного законодавства.	7. Приймання передач, адресованих хворим, які перебувають у медичній частині СІЗО, здійснюється відповідно до чинного законодавства.
2.8. У камерах СІЗО встановлюються телевізори невеликих габаритів (діагональ до 80 см) з розрахунку – один на камеру, одержані від родичів ув'язнених (засуджених) або інших осіб. ~~Для отримання телевізора ув'язнений чи засуджений подає начальнику СІЗО письмову заяву~~. Передача телевізорів від родичів або інших осіб оформлюється актом, де зазначаються: модель телевізора, назва заводу-виробника, рік випуску, характерні ознаки та за наявності технічний паспорт. Акт складається у трьох примірниках, перший видається особі (власнику), яка передала телевізор, другий долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого, третій зберігається у відділі соціально-виховної та психологічної роботи СІЗО. ~~У кількість та вагу передач телевізори не враховуються.~~ Ув'язненим чи засудженим, які одержали телевізори, забороняється передавати їх в особисте користування іншим особам. У разі виходу з ладу телевізора його ремонт здійснюється в майстерні СІЗО або за його межами за рахунок коштів ув'язнених чи засуджених, їх родичів або інших осіб. Після здійснення ремонту за відповідною заявою телевізори видаються в камери.	8. У камерах СІЗО встановлюються телевізори невеликих габаритів (діагональ до 80 см) з розрахунку – один на камеру, одержані від родичів ув'язнених (засуджених) або інших осіб. **Особа, яка хоче передати ув'язненому (засудженому) телевізор, подає письмову заяву на ім'я начальника СІЗО**. Передача телевізорів від родичів або інших осіб оформлюється актом, де зазначаються: модель телевізора, назва заводу-виробника, рік випуску, характерні ознаки та за наявності технічний паспорт. Акт складається у трьох примірниках, перший видається особі (власнику), яка передала телевізор, другий долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого, третій зберігається у відділі соціально-виховної та психологічної роботи СІЗО. Ув'язненим чи засудженим, які одержали телевізори, забороняється передавати їх в особисте користування іншим особам. У разі виходу з ладу телевізора його ремонт здійснюється в майстерні СІЗО або за його межами за рахунок коштів ув'язнених чи засуджених, їх родичів або інших осіб. Після здійснення ремонту за відповідною заявою телевізори видаються в камери.

Чинна редакція	Внесені зміни
У разі вибуття ув'язнених та засуджених в інші установи або до місця відбування покарання телевізори за їх письмовою заявою повертаються особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого, а при тимчасовому вибутті для проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях зберігаються на складі СІЗО. Видавати у користування телевізори ув'язнених або засуджених, які вибули до інших установ, у камери або для передачі в інші установи виконання покарань забороняється. Про повернення телевізорів адміністрація СІЗО завчасно повідомляє власників, а їх видача здійснюється під розписку у другому примірнику акта. Зазначені акти здаються в архів для зберігання. До повернення телевізорів особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого вони вилучаються персоналом СІЗО з камер та здаються на склад СІЗО для зберігання. Облік телевізорів на складі здійснюється у спеціальних журналах, до кожного з них додається ярлик із зазначенням прізвища, ініціалів власника та реєстраційного номера згідно з журналом.	У разі вибуття ув'язнених та засуджених в інші установи або до місця відбування покарання телевізори за їх письмовою заявою повертаються особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого, а при тимчасовому вибутті для проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях зберігаються на складі СІЗО. Видавати у користування телевізори ув'язнених або засуджених, які вибули до інших установ, у камери або для передачі в інші установи виконання покарань забороняється. Про повернення телевізорів адміністрація СІЗО завчасно повідомляє власників, а їх видача здійснюється під розписку у другому примірнику акта. Зазначені акти здаються в архів для зберігання. До повернення телевізорів особам, які їх передавали, або родичам ув'язненого чи засудженого вони вилучаються персоналом СІЗО з камер та здаються на склад СІЗО для зберігання. Облік телевізорів на складі здійснюється у спеціальних журналах, до кожного з них додається ярлик із зазначенням прізвища, ініціалів власника та реєстраційного номера згідно з журналом.
2.9. Посилки та бандеролі приймаються від поштових відділень посадовими особами СІЗО.	9. Посилки та бандеролі приймаються від поштових відділень посадовими особами СІЗО.
2.10. Розкриття та огляд вмісту посилки і бандеролі здійснюються комісією в кількості не менше трьох посадових осіб СІЗО, яка призначається начальником СІЗО, у присутності адресата, відповідно до порядку огляду передач та посилок (бандеролей), визначеного додатком ~~12~~ до цих Правил. За результатами розкриття та огляду посилок і бандеролей складається акт, у якому зазначаються: найменування, вага та кількість продуктів і речей, їх зовнішні ознаки та ступінь зносу, а також перелік продуктів або речей, вилучених і зданих на зберігання. Акт підписується членами комісії, оголошується під розписку адресату, після чого підшивається в номенклатурну справу. Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що складається акт, який підписується посадовими особами СІЗО та ув'язненим або засудженим.	10. Розкриття та огляд вмісту посилки і бандеролі здійснюються комісією в кількості не менше трьох посадових осіб СІЗО, яка призначається начальником СІЗО, у присутності адресата, відповідно до порядку огляду передач та посилок (бандеролей), визначеного додатком **13** до цих Правил. За результатами розкриття та огляду посилок і бандеролей складається акт, у якому зазначаються: найменування, вага та кількість продуктів і речей, їх зовнішні ознаки та ступінь зносу, а також перелік продуктів або речей, вилучених і зданих на зберігання. Акт підписується членами комісії, оголошується під розписку адресату, після чого підшивається в номенклатурну справу. Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що складається акт, який підписується посадовими особами СІЗО та ув'язненим або засудженим.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.11. За результатами виявлення в посилках і бандеролях заборонених для зберігання і використання ув'язненими та засудженими речей і предметів проводиться перевірка та вживаються заходи відповідно до чинного законодавства.	11. За результатами виявлення в посилках і бандеролях заборонених для зберігання і використання ув'язненими та засудженими речей і предметів проводиться перевірка та вживаються заходи відповідно до чинного законодавства.
2.12. Посилки та бандеролі повертаються відправникам у випадках: звільнення або вибуття адресата із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого. Посилки повертаються поштовим відправленням з позначкою «підлягає поверненню». ~~Уміст посилок та бандеролей реєструється в Книзі обліку посилок та бандеролей, що надійшли на адресу ув'язнених (засуджених), та їх вмісту за формою, визначеною додатком 13 до цих Правил.~~	12. Посилки та бандеролі повертаються відправникам **за їхній рахунок** у випадках: звільнення або вибуття адресата із СІЗО; смерті ув'язненого чи засудженого; наявності письмової відмови ув'язненого чи засудженого. Посилки повертаються поштовим відправленням з позначкою «підлягає поверненню».
2.13. Посилки та бандеролі повинні бути вручені ув'язненим і засудженим не пізніше доби з дня їх отримання, а у випадку тимчасового вибуття цих осіб – з дня їх повернення до СІЗО. Посилки та бандеролі, що надійшли на поштову адресу осіб, поміщених у карцер, здаються на склад для зберігання та вручаються ув'язненим і засудженим після закінчення строку їх перебування у карцері. Адміністрація СІЗО не несе відповідальності у разі природного псування вмісту посилки.	13. Посилки та бандеролі повинні бути вручені ув'язненим і засудженим не пізніше доби з дня їх отримання, а у випадку тимчасового вибуття цих осіб – з дня їх повернення до СІЗО. Посилки та бандеролі, що надійшли на поштову адресу осіб, поміщених у карцер, здаються на склад для зберігання та вручаються ув'язненим і засудженим після закінчення строку їх перебування у карцері. Адміністрація СІЗО не несе відповідальності у разі природного псування вмісту посилки.
2.14. На посадових осіб СІЗО, які здійснюють прийом (видачу) та огляд передач (посилок) і бандеролей, в обов'язковому порядку заводиться форма первинного обліку № 1-ОМК «Особова медична книжка», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11 березня 1998 року № 66, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 березня 1998 року за № 210/2650, яка зберігається на їх робочому місці.	14. На посадових осіб СІЗО, які здійснюють прийом (видачу) та огляд передач (посилок) і бандеролей, в обов'язковому порядку заводиться форма первинного обліку № 1-ОМК «Особова медична книжка», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2002 року № 280, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2002 року за № 639/6927, яка зберігається на їх робочому місці.
3. Порядок одержання та відправлення грошових переказів та передач	
3.1. Ув'язненим та засудженим дозволяється одержувати грошові перекази (у національній валюті) через поштові відділення, банки або касу СІЗО, які відповідно до чинного законодавства зараховуються на особові рахунки.	1. Ув'язненим та засудженим дозволяється одержувати грошові перекази (у національній валюті) через поштові відділення, банки або касу СІЗО, які відповідно до чинного законодавства зараховуються на особові рахунки.

Чинна редакція	Внесені зміни
3.2. Для здійснення грошової передачі ув'язненому чи засудженому родич або інша особа подає заяву у двох примірниках, де зазначається сума коштів, яка підлягає зарахуванню на особовий рахунок ув'язненого або засудженого, та після її розгляду начальником СІЗО вносить до каси СІЗО необхідну суму. Особі, яка внесла кошти, видається квитанція прибуткового касового ордера, копія якого долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого.	2. Для здійснення грошової передачі ув'язненому чи засудженому родич або інша особа подає заяву у двох примірниках, де зазначається сума коштів, яка підлягає зарахуванню на особовий рахунок ув'язненого або засудженого, та після її розгляду начальником СІЗО вносить до каси СІЗО необхідну суму. Особі, яка внесла кошти, видається квитанція прибуткового касового ордера, копія якого долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого.
3.3. Для переказу через поштові відділення, банки або касу особистих коштів ув'язненим чи засудженим подається особиста письмова заява начальнику СІЗО.	3. Для переказу через поштові відділення, банки або касу особистих коштів ув'язненим чи засудженим подається особиста письмова заява начальнику СІЗО.
3.4. Облік грошових переказів та передач здійснюється бухгалтерією СІЗО.	4. Облік грошових переказів та передач здійснюється бухгалтерією СІЗО.
VII. Порядок надання побачень з родичами, іншими особами та захисником, листування	
1. Порядок надання і проведення побачень ув'язненим та засудженим з родичами та іншими особами	
1.1. Відповідно до статті 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язненим надаються короткострокові побачення з родичами або іншими особами адміністрацією СІЗО лише з письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, не менше трьох разів на місяць. Тривалість побачення встановлюється від однієї до чотирьох годин з урахуванням побажання ув'язненого, його поведінки та пропускної спроможності приміщень для надання побачень. Дозвіл слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, завірений гербовою печаткою, дійсний тільки на одне побачення. Іноземцям, які тримаються під вартою, побачення з представниками посольств і консульств відповідних держав надається за погодженням з Міністерством закордонних справ України і з письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження.	1. Відповідно до статті 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язненим надаються короткострокові побачення з родичами або іншими особами адміністрацією СІЗО лише з письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, не менше трьох разів на місяць. Тривалість побачення встановлюється від однієї до чотирьох годин з урахуванням побажання ув'язненого, його поведінки та пропускної спроможності приміщень для надання побачень. Дозвіл слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, завірений гербовою печаткою, дійсний тільки на одне побачення. Іноземцям, які тримаються під вартою, побачення з представниками посольств і консульств відповідних держав надається за погодженням з Міністерством закордонних справ України і з письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження.

Чинна редакція	Внесені зміни
	Надання і проведення побачень засудженим до довічного позбавлення волі, які відбувають покарання в установах виконання покарань, здійснюються відповідно до статті 151 КВК та Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2014 року № 2186/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30 грудня 2014 року за № 1656/26433
1.2. На підставі письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, а також письмової заяви особи, яка прибула на побачення, начальник СІЗО або його заступник надає письмовий дозвіл і розпорядження черговому помічнику на його проведення. ~~Побачення ув'язненим та засудженим дозволяється одночасно не більш як з трьома дорослими особами, разом з якими можуть бути неповнолітні особи.~~	2. На підставі письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, а також письмової заяви особи, яка прибула на побачення, начальник СІЗО або його заступник надає письмовий дозвіл і розпорядження черговому помічнику на його проведення. **На побачення допускаються дорослі особи, з якими можуть бути малолітні або неповнолітні особи. Кількість осіб, які одночасно можуть бути присутні на побаченні з ув'язненими або засудженими, визначається залежно від пропускної спроможності приміщень для надання побачень згідно з передбаченими нормами, а також можливості забезпечення їхньої безпеки.**
1.3. Громадянам, які прибули на побачення без документів, що посвідчують їх особу, з ознаками чи у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також особам, не зазначеним у дозволі, та тим, які відмовилися від проведення огляду речей або особистого догляду, побачення не надається. Про причини відмови в наданні побачення письмово оголошується особі, яка прибула на побачення.	3. Громадянам, які прибули на побачення без документів, що посвідчують їх особу, з ознаками чи у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також особам, не зазначеним у дозволі, та тим, які відмовилися від проведення огляду речей або особистого догляду, побачення не надається. Про причини відмови в наданні побачення письмово оголошується особі, яка прибула на побачення.
1.4. У разі тимчасової заборони побачень (карантинні заходи, ускладнення оперативної обстановки, введення особливого режиму) начальник СІЗО повідомляє про це прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законодавства в місцях попереднього ув'язнення, органи досудового розслідування та судові органи, а в приймальні для відвідувачів вивішується відповідне оголошення.	4. У разі тимчасової заборони побачень (карантинні заходи, ускладнення оперативної обстановки, введення особливого режиму) начальник СІЗО повідомляє про це прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законодавства в місцях попереднього ув'язнення, органи досудового розслідування та судові органи, а в приймальні для відвідувачів вивішується відповідне оголошення.

Чинна редакція	Внесені зміни
1.5. Побачення надаються в порядку загальної черги. Перед початком побачення особи попереджаються про те, що під час побачення забороняється:	5. Побачення надаються в порядку загальної черги. Перед початком побачення особи попереджаються про те, що під час побачення забороняється:
передавати ув'язненим та засудженим будь-які документи, предмети й речі, продукти харчування, голосно розмовляти, кричати і, за винятком глухонімих, перемовлятися жестами або умовними знаками; користуватися технічними засобами зв'язку, комп'ютерами, кіно-, фото-, аудіо-, відео- і розмножувальною апаратурою. Побачення родичів та інших осіб з ув'язненими і засудженими здійснюється у присутності посадових осіб СІЗО. Якщо на побаченні допускаються зазначені порушення встановленого порядку їх проведення, а також зухвала поведінка та прояви хуліганства, посадова особа СІЗО, яка проводить побачення, попереджає про це, а при допущенні нового порушення припиняє побачення та доповідає рапортом начальнику СІЗО із зазначенням причин припинення побачення.	передавати ув'язненим та засудженим будь-які документи, предмети й речі, продукти харчування, голосно розмовляти, кричати і, за винятком глухонімих, перемовлятися жестами або умовними знаками; користуватися технічними засобами зв'язку, комп'ютерами, кіно-, фото-, аудіо-, відео- і розмножувальною апаратурою. Побачення родичів та інших осіб з ув'язненими і засудженими здійснюється у присутності посадових осіб СІЗО. Якщо на побаченні допускаються зазначені порушення встановленого порядку їх проведення, а також зухвала поведінка та прояви хуліганства, посадова особа СІЗО, яка проводить побачення, попереджає про це, а при допущенні нового порушення припиняє побачення та доповідає рапортом начальнику СІЗО із зазначенням причин припинення побачення.
1.6. У кімнаті, де розташовані кабіни для проведення побачень, одночасно можуть знаходитися декілька ув'язнених чи засуджених з додержанням вимог ізоляції. Побачення для ~~ув'язнених, які обвинувачуються у вчиненні особливо небезпечних злочинів або засуджених за ці злочини, а також~~ засуджених до довічного позбавлення волі, у тому числі вироки щодо яких не набрали законної сили, проводяться в індивідуальному порядку окремо від інших ув'язнених і засуджених.	6. У кімнаті, де розташовані кабіни для проведення побачень, одночасно можуть знаходитися декілька ув'язнених чи засуджених з додержанням вимог ізоляції. Побачення для засуджених до довічного позбавлення волі, у тому числі вироки щодо яких не набрали законної сили, проводяться в індивідуальному порядку окремо від інших ув'язнених і засуджених.
1.7. Короткострокові побачення надаються адміністрацією СІЗО у спеціально обладнаній кімнаті для проведення короткострокових побачень ~~(додаток 14)~~. Побачення неповнолітнім особам та засудженим, залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, надаються в окремих кімнатах (без телефонних кабін, перегородок).	7. Короткострокові побачення надаються адміністрацією СІЗО у спеціально обладнаній кімнаті для проведення короткострокових побачень. Побачення неповнолітнім особам та засудженим, залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, надаються в окремих кімнатах (без телефонних кабін, перегородок).

Чинна редакція	Внесені зміни
1.8. Побачення близьким родичам з ув'язненим, який перебуває в закладах охорони здоров'я, надаються з дозволу начальника СІЗО або його заступника за наявності письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження. Начальник варти з охорони ув'язненого у закладі охорони здоров'я на підставі письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника та письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, допускає близького родича на побачення з ув'язненим з урахуванням розпорядку дня закладу охорони здоров'я та висновку лікаря цього закладу на письмовій заяві близького родича	8. Побачення близьким родичам **або іншим особам** з ув'язненим, який перебуває у закладі охорони здоров'я, надаються з дозволу начальника СІЗО або його заступника за наявності письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження. Начальник варти з охорони ув'язненого в закладі охорони здоров'я на підставі письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника та письмового дозволу слідчого або суду, які здійснюють кримінальне провадження, допускає осіб, яким дозволено побачення з ув'язненим, з урахуванням розпорядку дня закладу охорони здоров'я та висновку лікаря цього закладу на їхніх письмових заявах.
1.9. Ув'язненим або засудженим, які перебувають у карцері, побачення з родичами або іншими особами не надаються.	9. Ув'язненим або засудженим, які перебувають у карцері, побачення з родичами або іншими особами не надаються.
1.10. Тривалі побачення у СІЗО надаються лише засудженим, залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, відповідно до порядку, визначеного КВК.	10. Тривалі побачення у СІЗО надаються лише засудженим, залишеним у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, відповідно до порядку, визначеного КВК.
1.11. Особи, які виводяться на побачення, повинні мати охайний зовнішній вигляд.	11. Особи, які виводяться на побачення, повинні мати охайний зовнішній вигляд.
2. Особливості проведення побачень із захисником	
2.1. Відповідно до частини третьої статті 42 КПК ув'язнений має право на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату. Такі побачення відбуваються під візуальним контролем посадових осіб СІЗО, але в умовах, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування.	1. Відповідно до частини третьої статті 42 КПК ув'язнений має право на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату. Такі побачення відбуваються під візуальним контролем посадових осіб СІЗО, але в умовах, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.2. Для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим нада ється побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. За бажанням засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення можуть надаватися наодинці. Побачення надається адміністрацією СІЗО при пред'явленні адвокатом ордера або договору про надання правової допомоги, а іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, іншого відповідного документа, а також документів, що посвідчують їх особу.	2. Для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим нада ється побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. За бажанням засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення можуть надаватися наодинці. Побачення надається адміністрацією СІЗО при пред'явленні адвокатом ордера або договору про надання правової допомоги, а іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, іншого відповідного документа, а також документів, що посвідчують їх особу.
2.3. Побачення, передбачені пунктами 2.1 та 2.2 цієї глави, надаються без обмеження їх кількості та тривалості у вільний від виконання слідчих дій чи участі в судових засіданнях час, у години, визначені розпорядком дня СІЗО.	3. Побачення, передбачені пунктами 1 та 2 цієї глави, надаються без обмеження їх кількості та тривалості у вільний від виконання слідчих дій чи участі в судових засіданнях час, у години, визначені розпорядком дня СІЗО.
2.4. Адміністрація СІЗО повинна забезпечити умови для проведення побачень, у тому числі такі, які виключають при побаченні із захисником можливість третіх осіб мати доступ до інформації, що надається в процесі побачення. При цьому побачення проводяться в умовах, що дозволяють адміністрації СІЗО бачити ув'язненого або засудженого і захисника, але не чути.	4. Адміністрація СІЗО повинна забезпечити умови для проведення побачень, у тому числі такі, які виключають при побаченні із захисником можливість третіх осіб мати доступ до інформації, що надається в процесі побачення. При цьому побачення проводяться в умовах, що дозволяють адміністрації СІЗО бачити ув'язненого або засудженого і захисника, але не чути.
2.5. У разі допущення захисником порушень, зазначених у пункті 1.5 глави 1 цього розділу, начальник СІЗО призначає перевірку, результати якої подаються особі або органу, у провадженні яких перебуває справа. У випадку допущення зазначених порушень адвокатом висновок з копіями матеріалів перевірки подається до колегії адвокатів, членом якої він є, для вирішення питання про його відповідальність з подальшим інформуванням адміністрації СІЗО.	5. У разі допущення захисником порушень, зазначених у пункті 5 глави 1 цього розділу, начальник СІЗО призначає перевірку, результати якої подаються особі або органу, у провадженні яких перебуває справа. У випадку допущення зазначених порушень адвокатом висновок з копіями матеріалів перевірки подається до колегії адвокатів, членом якої він є, для вирішення питання про його відповідальність з подальшим інформуванням адміністрації СІЗО.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.6. Побачення захиснику з ув'язненим або засудженим, який перебуває в закладі охорони здоров'я, надаються з письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника. Начальник варти з охорони ув'язненого у закладі охорони здоров'я на підставі письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника допускає захисника на побачення з ув'язненим або засудженим з урахуванням розпорядку дня закладу охорони здоров'я та висновку лікаря цього закладу на письмовій заяві захисника.	6. Побачення захиснику з ув'язненим або засудженим, який перебуває в закладі охорони здоров'я, надаються з письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника. Начальник варти з охорони ув'язненого у закладі охорони здоров'я на підставі письмового дозволу начальника СІЗО або його заступника допускає захисника на побачення з ув'язненим або засудженим з урахуванням розпорядку дня закладу охорони здоров'я та висновку лікаря цього закладу на письмовій заяві захисника.
3. Листування ув'язнених і засуджених	
3.1. Відповідно до статті 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені можуть листуватися з родичами та іншими громадянами, а також з підприємствами, установами, організаціями з письмового дозволу особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження. Відправлення листів здійснюється через адміністрацію СІЗО за рахунок особистих коштів ув'язнених і засуджених. Оплата витрат за пересилку кореспонденції (за винятком апеляційних та касаційних скарг) здійснюється за рахунок відправника. У разі відсутності в ув'язненого чи засудженого коштів на придбання марки і конверта вони видаються йому за рахунок СІЗО.	1. Відповідно до статті 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені можуть листуватися з родичами та іншими громадянами, а також з підприємствами, установами, організаціями з письмового дозволу особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження. Відправлення листів здійснюється через адміністрацію СІЗО за рахунок особистих коштів ув'язнених і засуджених. Оплата витрат за пересилку кореспонденції (за винятком апеляційних та касаційних скарг) здійснюється за рахунок відправника. У разі відсутності в ув'язненого чи засудженого коштів на придбання марки і конверта вони видаються йому за рахунок СІЗО.
3.2. Порядок приймання скарг, заяв, клопотань та листів ув'язнених, реєстрації і направлення їх адресатам, а також оголошення авторам про результати їх розгляду здійснюються відповідно до статті 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	2. Порядок приймання скарг, заяв, клопотань та листів ув'язнених, реєстрації і направлення їх адресатам, а також оголошення авторам про результати їх розгляду здійснюються відповідно до статті 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення» **та Інструкції з організації перегляду кореспонденції (листування) осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 02 липня 2013 року № 1304/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 липня 2013 року за № 1110/23642**.
3.3. Заяви ув'язнених з питань оскарження в судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, а також оскарження ухвал слідчого судді про обрання запобіжного	3. Заяви ув'язнених з питань оскарження в судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, а також оскарження ухвал слідчого судді про обрання запобіжного

Чинна редакція	Внесені зміни
заходу у вигляді тримання під вартою, або продовження строків тримання під вартою, або про застосування тимчасового чи екстрадиційного арешту надсилаються адміністрацією СІЗО до визначеного законом суду протягом доби з часу їх подання.	заходу у вигляді тримання під вартою, або продовження строків тримання під вартою, або про застосування тимчасового чи екстрадиційного арешту надсилаються адміністрацією СІЗО до визначеного законом суду протягом доби з часу їх подання.
3.4. Скарги, заяви, клопотання і листи, пов'язані з провадженням у справі, не пізніше трьох діб з часу їх подачі надсилаються адміністрацією СІЗО особі або органу, в провадженні яких знаходиться справа. Ця особа або орган розглядають їх у встановленому законом порядку. Скарги, заяви і листи, що містять відомості, розголошення яких може перешкодити кримінальному провадженню, за належністю не надсилаються, а передаються на розгляд особі або органу, які здійснюють кримінальне провадження, про що сповіщаються ув'язнений та прокурор, який здійснює нагляд за додержанням законів при проведенні досудового розслідування.	4. Скарги, заяви, клопотання і листи, пов'язані з провадженням у справі, не пізніше трьох діб з часу їх подачі надсилаються адміністрацією СІЗО особі або органу, в провадженні яких знаходиться справа. Ця особа або орган розглядають їх у встановленому законом порядку. Скарги, заяви і листи, що містять відомості, розголошення яких може перешкодити кримінальному провадженню, за належністю не надсилаються, а передаються на розгляд особі або органу, які здійснюють кримінальне провадження, про що сповіщаються ув'язнений та прокурор, який здійснює нагляд за додержанням законів при проведенні досудового розслідування.
3.5. Кореспонденція, яку ув'язнені адресують Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій та прокуророві, перегляду не підлягає і надсилається за місцезнаходженням протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку ув'язнені одержують від зазначених органів та осіб, перегляду не підлягає.	5. Кореспонденція, яку ув'язнені адресують Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду та прокуророві, перегляду не підлягає і надсилається за адресою протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку засуджені одержують від зазначених органів та осіб, перегляду не підлягає.
3.6. Кореспонденція, яку ув'язнені адресують захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до положень КПК, перегляду не підлягає і надсилається за місцезнаходженням протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку ув'язнені одержують від такого захисника, перегляду не підлягає.	6. Кореспонденція, яку ув'язнені адресують захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до положень КПК, перегляду не підлягає і надсилається за місцезнаходженням протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку ув'язнені одержують від такого захисника, перегляду не підлягає.
3.7. Зазначена кореспонденція вручається ув'язненим у запечатаному вигляді (конверті). Перед її відправкою ув'язнені особисто запечатують у конверти зазначену кореспонденцію та передають її відповідальній посадовій особі СІЗО для відправки.	7. Зазначена кореспонденція вручається ув'язненим у запечатаному вигляді (конверті). Перед її відправкою ув'язнені особисто запечатують у конверти зазначену кореспонденцію та передають її відповідальній посадовій особі СІЗО для відправки.

Чинна редакція	Внесені зміни
3.8. Листування засуджених здійснюється у порядку, визначеному статтею 113 КВК. Засудженим дозволяється одержувати і відправляти листи і телеграми за свій рахунок без обмеження їх кількості.	8. Листування засуджених здійснюється у порядку, визначеному статтею 113 КВК. Засудженим дозволяється одержувати і відправляти листи і телеграми за свій рахунок без обмеження їх кількості.
3.9. На території відділення, де розміщуються засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, вивішуються поштові скриньки, кореспонденція з яких щодня виймається персоналом СІЗО.	9. На території відділення, де розміщуються засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, вивішуються поштові скриньки, кореспонденція з яких щодня виймається персоналом СІЗО.
3.10. Листи і телеграми, адресовані співучасникам на волі, потерпілим, свідкам злочину, що містять будь-які відомості, які стосуються кримінального провадження, образи, погрози, заклики до розправи, вчинення кримінального або іншого правопорушення, інформацію про охорону СІЗО, його персонал, способи передачі заборонених предметів й інші відомості, які можуть перешкодити встановленню істини у кримінальному провадженні або сприяти вчиненню кримінального правопорушення, виконані тайнописом, шифром, містять державну або іншу таємницю, що охороняється законом, адресату не відправляються, ув'язненим і засудженим не вручаються і передаються особі або органу, які здійснюють кримінальне провадження. Про зазначене сповіщаються ув'язнений чи засуджений та прокурор.	10. Листи і телеграми, адресовані співучасникам на волі, потерпілим, свідкам злочину, що містять будь-які відомості, які стосуються кримінального провадження, образи, погрози, заклики до розправи, вчинення кримінального або іншого правопорушення, інформацію про охорону СІЗО, його персонал, способи передачі заборонених предметів й інші відомості, які можуть перешкодити встановленню істини у кримінальному провадженні або сприяти вчиненню кримінального правопорушення, виконані тайнописом, шифром, містять державну або іншу таємницю, що охороняється законом, адресату не відправляються, ув'язненим і засудженим не вручаються і передаються особі або органу, які здійснюють кримінальне провадження. Про зазначене сповіщаються ув'язнений чи засуджений та прокурор.
3.11. Листи, що надійшли на ім'я ув'язнених і засуджених, які вибули із СІЗО, не пізніше триденного строку пересилаються за місцем їх вибуття.	11. Листи, що надійшли на ім'я ув'язнених і засуджених, які вибули із СІЗО, не пізніше триденного строку пересилаються за місцем їх вибуття.
3.12. Реєстрація кореспонденції ув'язнених і засуджених визначається чинним законодавством.	12. Реєстрація кореспонденції ув'язнених і засуджених визначається чинним законодавством.
3.13. Адміністрація СІЗО забезпечує виконання вимог Закону України «Про звернення громадян».	13. Адміністрація СІЗО забезпечує виконання вимог Закону України «Про звернення громадян».
3.14. Скарги, заяви і клопотання, викладені письмово, адресовані адміністрації СІЗО,	14. Скарги, заяви і клопотання, викладені письмово, адресовані адміністрації СІЗО,

Чинна редакція	Внесені зміни
реєструються в журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань і доповідаються начальнику СІЗО, який вживає заходів щодо їх розгляду та перевірки або надання роз'яснень по суті. Відповідь на письмову скаргу ув'язненого чи засудженого надається у письмовому вигляді у десятиденний строк та оголошується цим особам під розписку, яка долучається до їх особових справ.	реєструються в журналі прийому ув'язнених і засуджених з особистих питань і доповідаються начальнику СІЗО, який вживає заходів щодо їх розгляду та перевірки або надання роз'яснень по суті. Відповідь на письмову скаргу ув'язненого чи засудженого надається у письмовому вигляді у десятиденний строк та оголошується цим особам під розписку, яка долучається до їх особових справ.
3.15. Якщо у зверненнях з питань, не пов'язаних з кримінальним провадженням, містяться вимоги або пропозиції, які можуть бути вирішені адміністрацією СІЗО на місці, вони розглядаються і вирішуються у встановленому чинним законодавством порядку. Такі звернення надсилаються адресату, а до звернень адміністрація СІЗО долучає довідку про вжиті заходи. Результати розгляду звернень і вжитих заходів оголошуються ув'язненому (засудженому) під розписку, яка долучається до його особової справи.	15. Якщо у зверненнях з питань, не пов'язаних з кримінальним провадженням, містяться вимоги або пропозиції, які можуть бути вирішені адміністрацією СІЗО на місці, вони розглядаються і вирішуються у встановленому чинним законодавством порядку. Такі звернення надсилаються адресату, а до звернень адміністрація СІЗО долучає довідку про вжиті заходи. Результати розгляду звернень і вжитих заходів оголошуються ув'язненому (засудженому) під розписку, яка долучається до його особової справи.
3.16. Якщо порушені у зверненні питання виходять за межі повноважень адресата, але ув'язнений (засуджений) наполягає на його відправці, таке звернення надсилається у порядку, встановленому статтею 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення». До таких звернень адміністрація СІЗО долучає лист (довідку), у якому дає пояснення по суті порушених питань і вжитих заходів для їх вирішення.	16. Якщо порушені у зверненні питання виходять за межі повноважень адресата, але ув'язнений (засуджений) наполягає на його відправці, таке звернення надсилається у порядку, встановленому статтею 13 Закону України «Про попереднє ув'язнення». До таких звернень адміністрація СІЗО долучає лист (довідку), у якому дає пояснення по суті порушених питань і вжитих заходів для їх вирішення.
3.17. Адміністрація СІЗО за заявою ув'язненого чи засудженого сприяє йому в отриманні від інших державних органів та установ копій та витягів з документів, що стосуються кримінального провадження, зокрема судових та інших рішень. З цією метою адміністрація СІЗО надсилає запит. У разі надходження до СІЗО цих документів адміністрація надає їх ув'язненому чи засудженому для зберігання. Для підтримання листування з Європейським судом з прав людини та своєчасної відправки необхідних матеріалів у визначені судом строки ув'язнені чи засуджені зберігають кореспонденцію при собі.	17. Адміністрація СІЗО за заявою ув'язненого чи засудженого сприяє йому в отриманні від інших державних органів та установ копій та витягів з документів, що стосуються кримінального провадження, зокрема судових та інших рішень. З цією метою адміністрація СІЗО надсилає запит. У разі надходження до СІЗО цих документів адміністрація надає їх ув'язненому чи засудженому для зберігання. Для підтримання листування з Європейським судом з прав людини та своєчасної відправки необхідних матеріалів у визначені судом строки ув'язнені чи засуджені зберігають кореспонденцію при собі.

Чинна редакція	Внесені зміни
3.18. Усі відповіді на заяви, скарги, клопотання та листи ув'язнених і засуджених реєструються, оголошуються під розписку та долучаються до їх особових справ. У разі відмови ув'язненого чи засудженого надати розписку в отриманні кореспонденції адміністрацією СІЗО складається акт про відмову отримати (надати розписку про отримання) кореспонденцію за формою згідно з додатком 15 до цих Правил, який долучається до особової справи. За заявою ув'язненого чи засудженого, їх родичів або захисника адміністрацією СІЗО можуть надаватися копії відповідей на звернення за рахунок заявників. При надходженні до ув'язненого чи засудженого листа з Європейського суду з прав людини про необхідність надання копій документів, що містяться в особовій справі ув'язненого чи засудженого, та у разі відсутності коштів на їх особовому рахунку виготовлення копій таких документів здійснюється за рахунок СІЗО. У такому випадку копії необхідних документів надаються адміністрацією СІЗО ув'язненому або засудженому у п'ятиденний строк після подачі ним письмової заяви начальнику СІЗО.	18. Усі відповіді на заяви, скарги, клопотання та листи ув'язнених і засуджених реєструються, оголошуються під розписку та долучаються до їх особових справ. У разі відмови ув'язненого чи засудженого надати розписку в отриманні кореспонденції адміністрацією СІЗО складається акт про відмову отримати (надати розписку про отримання) кореспонденцію за формою згідно з додатком 14 до цих Правил, який долучається до особової справи. За заявою ув'язненого чи засудженого, їх родичів або захисника адміністрацією СІЗО можуть надаватися копії відповідей на звернення за рахунок заявників. При надходженні до ув'язненого чи засудженого листа з Європейського суду з прав людини про необхідність надання копій документів, що містяться в особовій справі ув'язненого чи засудженого, та у разі відсутності коштів на їх особовому рахунку виготовлення копій таких документів здійснюється за рахунок СІЗО. У такому випадку копії необхідних документів надаються адміністрацією СІЗО ув'язненому або засудженому у п'ятиденний строк після подачі ним письмової заяви начальнику СІЗО.
3.19. Звернення ув'язнених і засуджених адміністрація СІЗО супроводжує листами.	19. Звернення ув'язнених і засуджених адміністрація СІЗО супроводжує листами.
VIII. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги	
1. Порядок надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги ув'язненим і засудженим	
1.1. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим спрямована на надання їм послуг правового та культурно-освітнього рівня, дотримання ними законів, виконання вимог режиму тримання та правил поведінки, а також на психологічну підтримку. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги покладається на персонал соціально-психологічної служби.	1. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим спрямована на надання їм послуг правового та культурно-освітнього рівня, дотримання ними законів, виконання вимог режиму тримання та правил поведінки, а також на психологічну підтримку. Надання соціально-психологічної та педагогічної допомоги покладається на персонал соціально-психологічної служби.

Чинна редакція	Внесені зміни
1.2. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим здійснюється у формі групових та індивідуальних бесід, просвітницької роботи на основі психолого-педагогічних принципів та методів.	2. Соціально-психологічна та педагогічна допомога ув'язненим і засудженим здійснюється у формі групових та індивідуальних бесід, просвітницької роботи на основі психолого-педагогічних принципів та методів.
1.3. Програми такої допомоги ув'язненим і засудженим повинні враховувати встановлений законодавством режим тримання у СІЗО, можливості навчання, психологічної допомоги, застосування заходів заохочення і стягнення, а також у встановленому законодавством порядку залучення громадських, благодійних та релігійних організацій.	3. Програми такої допомоги ув'язненим і засудженим повинні враховувати встановлений законодавством режим тримання у СІЗО, можливості навчання, психологічної допомоги, застосування заходів заохочення і стягнення, а також у встановленому законодавством порядку залучення громадських, благодійних та релігійних організацій.
1.4. Ув'язненим і засудженим, які бажають підвищувати свій загальноосвітній рівень, незалежно від віку створюється можливість для навчання та самоосвіти. Для цього у СІЗО обладнуються навчальні класи (кімнати для виховної роботи) та забезпечується робота загальноосвітніх навчальних закладів.	4. Ув'язненим і засудженим, які бажають підвищувати свій загальноосвітній рівень, незалежно від віку створюється можливість для навчання та самоосвіти. Для цього у СІЗО обладнуються навчальні класи (кімнати для виховної роботи) та забезпечується робота загальноосвітніх навчальних закладів.
1.5. Крім основних виховних заходів, у СІЗО проводиться цілеспрямована індивідуально-профілактична робота з виявлення осіб, які належать до груп ризику (схильні до суїциду, втечі, створення конфліктних ситуацій, зі слабкими розумовими здібностями), з попередження конфліктних ситуацій тощо.	5. Крім основних виховних заходів, у СІЗО проводиться цілеспрямована індивідуально-профілактична робота з виявлення осіб, які належать до груп ризику (схильні до суїциду, втечі, створення конфліктних ситуацій, зі слабкими розумовими здібностями), з попередження конфліктних ситуацій тощо.
1.6. Із засудженими, залишеними в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, соціально-виховна робота здійснюється у порядку, встановленому главою 19 Кримінально-виконавчого кодексу України.	6. Із засудженими, залишеними в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, соціально-виховна робота здійснюється у порядку, встановленому главою 19 КВК.
1.7. Психологічна допомога ув'язненим і засудженим надається психологами СІЗО. З цією метою у СІЗО створюються та обладнуються відповідно до чинного законодавства робочі кабінети психологів та кімнати психоемоційного розвантаження. Робота психологів СІЗО організовується відповідно до законодавства.	7. Психологічна допомога ув'язненим і засудженим надається психологами СІЗО. З цією метою у СІЗО створюються та обладнуються відповідно до чинного законодавства робочі кабінети психологів та кімнати психоемоційного розвантаження. Робота психологів СІЗО організовується відповідно до законодавства.

Чинна редакція	Внесені зміни
2. Особливості проведення соціально-виховної, психологічної і педагогічної роботи з неповнолітніми особами	
2.1. Адміністрація СІЗО користується даними щодо чисельного, соціально-демографічного, кримінально-правового та персонального складу неповнолітніх осіб, проводить ознайомчі бесіди з новоприбулими та відображає дані первинного вивчення в інформаційній картці про неповнолітню особу, яка тримається у СІЗО (додаток ~~16~~).	1. Адміністрація СІЗО користується даними щодо чисельного, соціально-демографічного, кримінально-правового та персонального складу неповнолітніх осіб, проводить ознайомчі бесіди з новоприбулими та відображає дані первинного вивчення в інформаційній картці про неповнолітню особу, яка тримається у СІЗО (додаток **15**).
2.2. Персоналом соціально-психологічної служби СІЗО надаються роз'яснення прав та обов'язків неповнолітніх осіб під їх особистий підпис, які долучаються до особових справ. Протягом усього періоду тримання під вартою неповнолітніх у СІЗО вивчається їх особистість, відстежується поведінка та проводяться профілактичні бесіди персоналом СІЗО, про що не менше одного разу на місяць робляться записи в картці спостереження (додаток ~~17~~).	2. Персоналом соціально-психологічної служби СІЗО надаються роз'яснення прав та обов'язків неповнолітніх осіб під їх особистий підпис, які долучаються до особових справ. Протягом усього періоду тримання під вартою неповнолітніх у СІЗО вивчається їх особистість, відстежується поведінка та проводяться профілактичні бесіди персоналом СІЗО, про що не менше одного разу на місяць робляться записи в картці спостереження (додаток **16**).
2.3. Адміністрація СІЗО створює належні умови неповнолітнім особам для занять фізичною культурою і спортом шляхом проведення ранкової фізичної зарядки у камерах та занять за окремим планом у спортивній кімнаті.	3. Адміністрація СІЗО створює належні умови неповнолітнім особам для занять фізичною культурою і спортом шляхом проведення ранкової фізичної зарядки у камерах та занять за окремим планом у спортивній кімнаті.
2.4. З неповнолітніми особами організовуються навчальні заняття, які проводяться у класах з додержанням встановлених статтею 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» вимог ізоляції. Неповнолітнім особам, які підвищують свій освітній рівень за програмою загальноосвітнього навчального закладу самостійно, надається можливість користуватися підручниками з бібліотеки, без обмежень за свої кошти купувати або отримувати у посилках (передачах) письмове приладдя і користуватися ним. Проводиться їх інформування на правову та санітарно-гігієнічну тематику. Результати проведених заходів відображаються в журналі обліку заходів, проведених з неповнолітніми (додаток ~~18~~).	4. З неповнолітніми особами організовуються навчальні заняття, які проводяться у класах з додержанням встановлених статтею 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» вимог ізоляції. Неповнолітнім особам, які підвищують свій освітній рівень за програмою загальноосвітнього навчального закладу самостійно, надається можливість користуватися підручниками з бібліотеки, без обмежень за свої кошти купувати або отримувати у посилках (передачах) письмове приладдя і користуватися ним. Проводиться їх інформування на правову та санітарно-гігієнічну тематику. Результати проведених заходів відображаються в журналі обліку заходів, проведених з неповнолітніми (додаток **17**).
2.5. Неповнолітнім особам дозволяється не менше одного разу на тиждень демонструвати відеофільми, які мають виховне значення, а також	5. Неповнолітнім особам дозволяється не менше одного разу на тиждень демонструвати відеофільми, які мають виховне значення, а також

Чинна редакція	Внесені зміни
проводити перегляд телевізійних передач. Для цих цілей у камерах, де тримаються неповнолітні, обладнується кабельне телебачення, функціонування якого контролюється адміністрацією СІЗО.	проводити перегляд телевізійних передач. Для цих цілей у камерах, де тримаються неповнолітні, обладнується кабельне телебачення, функціонування якого контролюється адміністрацією СІЗО.
2.6. Для забезпечення контролю за дотриманням неповнолітніми особами правил гігієни та санітарії відповідальними посадовими особами СІЗО спільно з медичним працівником щодня здійснюються обходи камер СІЗО з одночасним проведенням огляду неповнолітніх осіб на предмет виявлення тілесних ушкоджень та татуювань. Результати таких обходів та оглядів доповідаються рапортом заступнику начальника СІЗО з соціально-виховної та психологічної роботи та фіксуються у журналі проведення обходів камер СІЗО та огляду неповнолітніх осіб, які в них тримаються (додаток ~~19~~). Результати оглядів новоприбулих неповнолітніх осіб на предмет виявлення у них тілесних ушкоджень і татуювань фіксуються в їхніх медичних картах та журналі реєстрації новоприбулих неповнолітніх (додаток **20**).	6. Для забезпечення контролю за дотриманням неповнолітніми особами правил гігієни та санітарії відповідальними посадовими особами СІЗО спільно з медичним працівником щодня здійснюються обходи камер СІЗО з одночасним проведенням огляду неповнолітніх осіб на предмет виявлення тілесних ушкоджень та татуювань. Результати таких обходів та оглядів доповідаються рапортом заступнику начальника СІЗО з соціально-виховної та психологічної роботи та фіксуються у журналі проведення обходів камер СІЗО та огляду неповнолітніх осіб, які в них тримаються (додаток **18**). Результати оглядів новоприбулих неповнолітніх осіб на предмет виявлення у них тілесних ушкоджень і татуювань фіксуються в їхніх медичних картах та журналі реєстрації новоприбулих неповнолітніх (додаток **19**).
2.7. Персоналом соціально-психологічної служби СІЗО здійснюється прийом неповнолітніх осіб з особистих питань, ведеться книга обліку заохочень і стягнень, накладених на ув'язнених і засуджених (додаток ~~21~~), а також систематично проводиться оформлення та оновлення наочної інформації у режимних корпусах (у відділеннях, на постах), у тому числі де тримаються неповнолітні.	7. Персоналом соціально-психологічної служби СІЗО здійснюється прийом неповнолітніх осіб з особистих питань, ведеться книга обліку заохочень і стягнень, накладених на ув'язнених і засуджених (додаток **20**), а також систематично проводиться оформлення та оновлення наочної інформації у режимних корпусах (у відділеннях, на постах), у тому числі де тримаються неповнолітні.
2.8. На неповнолітніх осіб, які направляються для відбування покарання до виховних колоній, заповнюються інформаційні картки на неповнолітню особу, яка тримається у СІЗО, які разом з картками спостереження долучаються до їхніх особових справ.	8. На неповнолітніх осіб, які направляються для відбування покарання до виховних колоній, заповнюються інформаційні картки на неповнолітню особу, яка тримається у СІЗО, які разом з картками спостереження долучаються до їхніх особових справ.
3. Перегляд телепередач та користування настільними іграми ув'язненими та засудженими у вільний час	
3.1. Адміністрація СІЗО відповідно до розпорядку дня забезпечує ув'язненим і засудженим	1. Адміністрація СІЗО відповідно до розпорядку дня забезпечує ув'язненим і засудженим

Чинна редакція	Внесені зміни
трансляцію радіопередач та перегляд телепередач. Камери СІЗО радіофікуються. Мережі радіотрансляції для ув'язнених і засуджених здійснюються від єдиного радіотрансляційного радіовузла. У вихідні та святкові дні з дозволу керівництва СІЗО з виховною метою час перегляду телепередач може бути збільшений на одну годину.	трансляцію радіопередач та перегляд телепередач. Камери СІЗО радіофікуються. Мережі радіотрансляції для ув'язнених і засуджених здійснюються від єдиного радіотрансляційного радіовузла. У вихідні та святкові дні з дозволу керівництва СІЗО з виховною метою час перегляду телепередач може бути збільшений на одну годину.
3.2. Щотижня адміністрація СІЗО здійснює радіотрансляцію Правил поведінки ув'язнених і засуджених у СІЗО.	2. Щотижня адміністрація СІЗО здійснює радіотрансляцію Правил поведінки ув'язнених і засуджених у СІЗО.
3.3. Для організації дозвілля ув'язненим і засудженим видаються в камери настільні ігри (шахи, шашки, доміно, нарди та інші логічні ігри) з розрахунку один комплект на 4 особи.	3. Для організації дозвілля ув'язненим і засудженим видаються в камери настільні ігри (шахи, шашки, доміно, нарди та інші логічні ігри) з розрахунку один комплект на 4 особи.
3.4. Час, вільний від проведення слідчих дій, участі в судових засіданнях і виконання заходів, передбачених розпорядком дня СІЗО, є вільним часом, який триває не менш як дві години на добу.	4. Час, вільний від проведення слідчих дій, участі в судових засіданнях і виконання заходів, передбачених розпорядком дня СІЗО, є вільним часом, який триває не менш як дві години на добу.
4. Бібліотечна робота в СІЗО та передплата періодичних видань ув'язненими і засудженими	
4.1. Ув'язнені і засуджені користуються художньою, науково-технічною і довідковою літературою, газетами та журналами, які є в бібліотеці СІЗО. Книжки з бібліотеки видаються в камери і замінюються відповідальною посадовою особою не менше одного разу на 10 днів, а газети і журнали – у міру їх надходження. Повернені книги, журнали і газети перевіряються працівниками бібліотеки. Для осіб, хворих на туберкульоз, при інфекційному ізоляторі створюється окрема бібліотека. Книги з цієї бібліотеки у випадках псування списуються і спалюються.	1. Ув'язнені і засуджені користуються художньою, науково-технічною і довідковою літературою, газетами та журналами, які є в бібліотеці СІЗО. Книжки з бібліотеки видаються в камери і замінюються відповідальною посадовою особою не менше одного разу на 10 днів, а газети і журнали – у міру їх надходження. Повернені книги, журнали і газети перевіряються працівниками бібліотеки. Для осіб, хворих на туберкульоз, при інфекційному ізоляторі створюється окрема бібліотека. Книги з цієї бібліотеки у випадках псування списуються і спалюються.
4.2. Книжковий фонд бібліотеки обліковується в інвентарних книгах і за дорученням начальника СІЗО повинен систематично перевірятися комісією на предмет обліку та порядку зберігання літератури, а також постійно оновлюватися.	2. Книжковий фонд бібліотеки обліковується в інвентарних книгах і за дорученням начальника СІЗО повинен систематично перевірятися комісією на предмет обліку та порядку зберігання літератури, а також постійно оновлюватися.

Чинна редакція	Внесені зміни
4.3. Книжковий фонд бібліотеки забезпечується у достатній кількості текстами Конституції України, ~~Кримінального, Кримінального процесуального, Кримінально-виконавчого, Цивільного, Цивільного процесуального кодексів України~~, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про прокуратуру», «Про міліцію», «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», інших нормативно-правових актів, що визначають статус та повноваження правоохоронних органів, права та обов'язки осіб, що тримаються під вартою, порядок тримання під вартою, порядок відшкодування збитків, завданих неправомірними діями або бездіяльністю працівників правоохоронних органів та місць попереднього ув'язнення.	3. Книжковий фонд бібліотеки забезпечується у достатній кількості текстами Конституції України, **Кримінального кодексу України, КПК, КВК, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України**, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», інших нормативно-правових актів, що визначають статус та повноваження правоохоронних органів, права та обов'язки осіб, що тримаються під вартою, порядок тримання під вартою, порядок відшкодування збитків, завданих неправомірними діями або бездіяльністю працівників правоохоронних органів та місць попереднього ув'язнення.
4.4. Індивідуальна передплата ув'язненими і засудженими періодичних видань (у тому числі газети Державної кримінально-виконавчої служби України) здійснюється добровільно. Передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів ув'язненого чи засудженого за їх письмовою заявою.	4. Індивідуальна передплата ув'язненими і засудженими періодичних видань (у тому числі газети Державної кримінально-виконавчої служби України) здійснюється добровільно. Передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів ув'язненого чи засудженого за їх письмовою заявою.
4.5. Для оформлення передплати ув'язнений чи засуджений звертається із заявою до начальника СІЗО. Бланки абонемента і картки доставки видаються за рахунок передплатника. Оформлення передплати у відділенні зв'язку проводить посадова особа СІЗО за рахунок коштів, що знаходяться на особовому рахунку передплатника.	5. Для оформлення передплати ув'язнений чи засуджений звертається із заявою до начальника СІЗО. Бланки абонемента і картки доставки видаються за рахунок передплатника. Оформлення передплати у відділенні зв'язку проводить посадова особа СІЗО за рахунок коштів, що знаходяться на особовому рахунку передплатника.
4.6. Кількість видань, на які може бути оформлена передплата, не обмежується. Ув'язнені та засуджені можуть зберігати при собі одночасно не більше 10 примірників книжок, брошур, газет і журналів, а особи, які навчаються, – навчальні підручники. Зберігання книжок, брошур, газет і журналів, що пропагують насилля, міжрасову та релігійну нетерпимість, міжнаціональну ворожнечу, або порнографічного змісту заборонено. Решту літератури ув'язнені та засуджені здають для зберігання на склад або за особистим бажанням передають до бібліотеки СІЗО чи віддають з дозволу адміністрації родичам.	6. Кількість видань, на які може бути оформлена передплата, не обмежується. Ув'язнені та засуджені можуть зберігати при собі одночасно не більше 10 примірників книжок, брошур, газет і журналів, а особи, які навчаються, – навчальні підручники. Зберігання книжок, брошур, газет і журналів, що пропагують насилля, міжрасову та релігійну нетерпимість, міжнаціональну ворожнечу, або порнографічного змісту заборонено. Решту літератури ув'язнені та засуджені здають для зберігання на склад або за особистим бажанням передають до бібліотеки СІЗО чи віддають з дозволу адміністрації родичам.

Чинна редакція	Внесені зміни
5. Богослужіння та релігійні обряди в СІЗО	
5.1. Адміністрація СІЗО сприяє реалізації релігійних потреб ув'язнених і засуджених у порядку, визначеному ~~Кримінально-виконавчим кодексом України,~~ Законом України «Про попереднє ув'язнення», з урахуванням положень Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».	1. Адміністрація СІЗО сприяє реалізації релігійних потреб ув'язнених і засуджених у порядку, визначеному **КВК**, Законом України «Про попереднє ув'язнення», з урахуванням положень Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».
5.2. Релігійні обряди проводяться на прохання ув'язнених і засуджених або за ініціативою релігійних організацій з обмеженнями, передбаченими ~~Кримінально-виконавчим кодексом України~~, Законом України «Про попереднє ув'язнення» та цими Правилами.	2. Релігійні обряди проводяться на прохання ув'язнених і засуджених або за ініціативою релігійних організацій з обмеженнями, передбаченими **КВК**, Законом України «Про попереднє ув'язнення» та цими Правилами.
5.3. Ув'язнені і засуджені відправляють релігійні обряди індивідуально в камерах або в обладнаних для цих цілей приміщеннях СІЗО з дотриманням вимог роздільного тримання. Адміністрація СІЗО сприяє запрошенню осіб, які мають право проводити богослужіння та відправляти релігійні обряди, визначає місце, час та умови їх проведення.	3. Ув'язнені і засуджені відправляють релігійні обряди індивідуально в камерах або в обладнаних для цих цілей приміщеннях СІЗО з дотриманням вимог роздільного тримання. Адміністрація СІЗО сприяє запрошенню осіб, які мають право проводити богослужіння та відправляти релігійні обряди, визначає місце, час та умови їх проведення.
5.4. Ув'язнені та засуджені не мають права, посилаючись на свої релігійні переконання, ухилятися від виконання своїх обов'язків, а також порушувати режим.	4. Ув'язнені та засуджені не мають права, посилаючись на свої релігійні переконання, ухилятися від виконання своїх обов'язків, а також порушувати режим.
5.5. Ув'язненим і засудженим дозволяється мати при собі і користуватися релігійною літературою, предметами релігійного культу індивідуального користування для натільного або кишенькового носіння, крім саморобних та колючо-ріжучих предметів.	5. Ув'язненим і засудженим дозволяється мати при собі і користуватися релігійною літературою, предметами релігійного культу індивідуального користування для натільного або кишенькового носіння, крім саморобних, колючо-ріжучих **та пожежонебезпечних** предметів.
6. Порядок застосування заходів заохочення і стягнення до ув'язнених і засуджених	
6.1. Порядок заходів заохочень і стягнень, що застосовуються до ув'язнених, визначено статтями 14 та 15 Закону України «Про попереднє ув'язнення».	1. Порядок заходів заохочень і стягнень, що застосовуються до ув'язнених, визначено статтями 14 та 15 Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Чинна редакція	Внесені зміни
6.2. Застосування заходів заохочення має на меті здійснення виховного впливу як на ув'язнених, до яких ці заходи застосовуються на основі об'єктивної оцінки поведінки, так і на інших ув'язнених.	2. Застосування заходів заохочення має на меті здійснення виховного впливу як на ув'язнених, до яких ці заходи застосовуються на основі об'єктивної оцінки поведінки, так і на інших ув'язнених.
6.3. Правом застосовувати в повному обсязі заходи заохочення і стягнення до ув'язнених користується начальник СІЗО або особа, яка виконує його обов'язки. Заходи заохочення і стягнення у СІЗО можуть також застосовувати перший заступник начальника СІЗО та заступник начальника із соціально-виховної та психологічної роботи, за винятком поміщення ув'язнених до карцеру.	3. Правом застосовувати в повному обсязі заходи заохочення і стягнення до ув'язнених користується начальник СІЗО або особа, яка виконує його обов'язки. Заходи заохочення і стягнення у СІЗО можуть також застосовувати перший заступник начальника СІЗО та заступник начальника із соціально-виховної та психологічної роботи, за винятком поміщення ув'язнених до карцеру.
6.4. Про заохочення і стягнення начальником СІЗО виносяться постанова про заохочення (додаток ~~22~~) і постанова про накладення дисциплінарного стягнення (додаток ~~23~~). Про виявлене порушення вимог режиму посадовою особою СІЗО складається вмотивований рапорт, який подається на розгляд адміністрації СІЗО. Облік таких рапортів здійснюється у журналі обліку рапортів про порушення ув'язненими і засудженими встановленого режиму тримання (додаток ~~24~~), що зберігається у черговій частині СІЗО.	4. Про заохочення і стягнення начальником СІЗО виносяться постанова про заохочення (додаток **21**) і постанова про накладення дисциплінарного стягнення (додаток **22**). Про виявлене порушення вимог режиму посадовою особою СІЗО складається вмотивований рапорт, який подається на розгляд адміністрації СІЗО. Облік таких рапортів здійснюється у журналі обліку рапортів про порушення ув'язненими і засудженими встановленого режиму тримання (додаток **23**), що зберігається у черговій частині СІЗО.
6.5. При призначенні заходів стягнення враховуються причини, обставини і мотиви вчинення порушення, поведінка ув'язненого до вчинення проступку, кількість і характер раніше накладених стягнень, а також пояснення щодо суті проступку. Заходи стягнення мають відповідати тяжкості і характеру провини. Не допускається застосування стягнень, що навмисно завдають особам, яких тримають під вартою, фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. Стягнення може бути накладено у строк, що не перевищує десяти діб з дня виявлення проступку, а якщо у зв'язку з проступком проводилась перевірка, то з дня її завершення, але не пізніше ніж через шість місяців з дня вчинення проступку. Накладене стягнення виконується негайно або не пізніше одного місяця з дня його винесення.	5. При призначенні заходів стягнення враховуються причини, обставини і мотиви вчинення порушення, поведінка ув'язненого до вчинення проступку, кількість і характер раніше накладених стягнень, а також пояснення щодо суті проступку. Заходи стягнення мають відповідати тяжкості і характеру провини. Не допускається застосування стягнень, що навмисно завдають особам, яких тримають під вартою, фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. Стягнення може бути накладено у строк, що не перевищує десяти діб з дня виявлення проступку, а якщо у зв'язку з проступком проводилась перевірка, то з дня її завершення, але не пізніше ніж через шість місяців з дня вчинення проступку. Накладене стягнення виконується негайно або не пізніше одного місяця з дня його винесення.

Чинна редакція	Внесені зміни
6.6. Стягнення у вигляді попередження, догани, позачергового залучення до прибирання приміщення накладається за постановою про накладення дисциплінарного стягнення.	6. Стягнення у вигляді попередження, догани, позачергового залучення до прибирання приміщення накладається за постановою про накладення дисциплінарного стягнення.
6.7. Стягнення у вигляді поміщення до дисциплінарного ізолятора засуджені відбувають у карцері на підставі вмотивованої постанови про поміщення засудженого в дисциплінарний ізолятор (додаток ~~25~~). На них поширюються умови тримання засуджених у дисциплінарному ізоляторі виправних і виховних колоній, установлені КВК та чинним законодавством.	7. Стягнення у вигляді поміщення до дисциплінарного ізолятора засуджені відбувають у карцері на підставі вмотивованої постанови про поміщення засудженого в дисциплінарний ізолятор (додаток **24**). На них поширюються умови тримання засуджених у дисциплінарному ізоляторі виправних і виховних колоній, установлені КВК та чинним законодавством.
6.8. Стягнення у вигляді поміщення до карцеру накладається за вмотивованою постановою про поміщення ув'язненого у карцер, винесеною начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки (додаток ~~26~~). Постанови про накладення дисциплінарного стягнення оголошуються ув'язненим (засудженим) під підпис та разом з матеріалами перевірки долучаються до їх особових справ.	8. Стягнення у вигляді поміщення до карцеру накладається за вмотивованою постановою про поміщення ув'язненого у карцер, винесеною начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки (додаток **25**). Постанова про накладення дисциплінарного стягнення оголошується ув'язненому (засудженому) під підпис та разом з висновком по перевірці долучаються до його особової справи.
6.9. Усі заохочення і стягнення заносяться працівником соціально-психологічної служби СІЗО у камерні картки і враховуються у книзі обліку стягнень і заохочень, накладених на ув'язнених і засуджених, яка ведеться цією службою. Крім цього, облік осіб, які відбувають стягнення у вигляді поміщення у карцер чи дисциплінарний ізолятор, ведеться черговим помічником у журналі обліку ув'язнених і засуджених, поміщених до карцеру, дисциплінарного ізолятора (додаток ~~27~~).	9. Усі заохочення і стягнення заносяться працівником соціально-психологічної служби СІЗО у камерні картки і враховуються у книзі обліку стягнень і заохочень, накладених на ув'язнених і засуджених, яка ведеться цією службою. Крім цього, облік осіб, які відбувають стягнення у вигляді поміщення у карцер чи дисциплінарний ізолятор, ведеться черговим помічником у журналі обліку ув'язнених і засуджених, поміщених до карцеру, дисциплінарного ізолятора (додаток **26**).
6.10. Заходи заохочення і стягнення до засуджених застосовуються у порядку, визначеному статтями 130 - 135 КВК та відповідно до пунктів 6.2-6.7 цієї глави.	10. Заходи заохочення і стягнення до засуджених застосовуються у порядку, визначеному статтями 130 - 135 КВК та відповідно до пунктів 2 - 7 цієї глави.
7. Особливості застосування і відбування стягнення у вигляді поміщення до карцеру	
7.1. Ув'язнені та засуджені, які злісно порушують вимоги режиму, за вмотивованою по-	1. Ув'язнені та засуджені, які злісно порушують вимоги режиму, за вмотивованою по-

Чинна редакція	Внесені зміни
становою начальника СІЗО можуть бути поміщені до карцеру на строк до десяти діб, а неповнолітні особи – на строк до п'яти діб.	становою начальника СІЗО можуть бути поміщені до карцеру на строк до десяти діб, а неповнолітні особи – на строк до п'яти діб. **До неповнолітніх ув'язнених та засуджених стягнення у виді поміщення до карцеру застосовується у виключних випадках у разі безуспішного застосування інших заходів впливу.**
7.2. Злісним порушником режиму тримання є ув'язнений або засуджений, який не виконує законних вимог персоналу СІЗО, вживає спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманливі засоби, виготовляє, зберігає, купує, розповсюджує заборонені предмети, бере участь у настільних та інших іграх з метою здобуття матеріальної чи іншої вигоди, вчинив дрібне хуліганство, систематично ухиляється від лікування захворювання, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, а також вчинив протягом року більше трьох порушень режиму тримання, ~~на які за постановою начальника СІЗО чи особи, яка виконує його обов'язки, були накладені стягнення, що достроково не зняті або не погашені відповідно до чинного законодавства~~.	2. Злісним порушником режиму тримання є ув'язнений або засуджений, який не виконує законних вимог персоналу СІЗО, вживає спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманливі засоби, виготовляє, зберігає, купує, розповсюджує заборонені предмети, бере участь у настільних та інших іграх з метою здобуття матеріальної чи іншої вигоди, вчинив дрібне хуліганство, систематично ухиляється від лікування захворювання, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб або вчинив протягом року більше трьох порушень режиму тримання.
7.3. Постанова про поміщення ув'язненого або засудженого в карцер оголошується йому начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, під особистий підпис. У разі відмови ув'язненого чи засудженого ставити особистий підпис на постанові робиться відповідна відмітка. Поміщення (звільнення) до карцеру (з карцеру) неповнолітніх здійснюється в присутності працівника соціально-психологічної служби СІЗО.	3. Постанова про поміщення ув'язненого або засудженого в карцер оголошується йому начальником СІЗО або особою, яка виконує його обов'язки, під особистий підпис. У разі відмови ув'язненого чи засудженого ставити особистий підпис на постанові робиться відповідна відмітка. Поміщення (звільнення) до карцеру (з карцеру) неповнолітніх здійснюється в присутності працівника соціально-психологічної служби СІЗО.
7.4. За відсутності начальника СІЗО, коли іншими заходами попередити порушення режиму неможливо, ув'язнені чи засуджені переводяться в окрему камеру відповідно до постанови про тимчасову ізоляцію до 24 годин ув'язненого (засудженого) (додаток **28**) до прибуття начальника СІЗО. Така ізоляція не є дисциплінарним стягненням, але якщо начальник СІЗО приймає рішення про поміщення особи, яка вчинила	4. За відсутності начальника СІЗО, коли іншими заходами припинити і попередити порушення режиму неможливо, ув'язнені чи засуджені переводяться до окремої камери відповідно до постанови про тимчасову ізоляцію до 24 годин ув'язненого (засудженого) (додаток **27**) до прибуття начальника СІЗО. Така ізоляція не є дисциплінарним стягненням, але якщо начальник СІЗО приймає рішення про поміщення особи, яка

Чинна редакція	Внесені зміни
порушення, у карцер, час попереднього перебування в ізоляції зараховується до загального строку тримання в карцері.	вчинила порушення, у карцер, час попереднього перебування в ізоляції зараховується до загального строку тримання в карцері.
7.5. Поміщення до карцеру здійснюється після огляду ув'язненого або засудженого медичним працівником, який дає письмовий висновок щодо можливості тримання особи в карцері за станом здоров'я. Висновок медичного працівника щодо неможливості тримання в карцері ув'язненого або засудженого, який захворів, підлягає негайному виконанню персоналом СІЗО.	5. Поміщення до карцеру здійснюється після огляду ув'язненого або засудженого медичним працівником, який дає письмовий висновок щодо можливості тримання особи в карцері за станом здоров'я. Висновок медичного працівника щодо неможливості тримання в карцері ув'язненого або засудженого, який захворів, підлягає негайному виконанню персоналом СІЗО.
7.6. Виклик для проведення слідчих дій, до суду або тимчасового вибуття із СІЗО ув'язненого чи засудженого, який тримається в карцері, не звільняє від виконання стосовно нього цього стягнення. Час відсутності такої особи в СІЗО тривалістю більше однієї доби в строк відбування покарання в карцері не зараховується.	6. Виклик для проведення слідчих дій, до суду або тимчасового вибуття із СІЗО ув'язненого чи засудженого, який тримається в карцері, не звільняє від виконання стосовно нього цього стягнення. Час відсутності такої особи в СІЗО тривалістю більше однієї доби в строк відбування покарання в карцері не зараховується.
7.7. Ув'язнені та засуджені, які поміщуються до карцеру, обшукуються і переодягаються в спеціальний одяг, закріплений за карцером. Їм не дозволяється брати з собою наявні в них продукти харчування та особисті речі, крім рушника, мила, зубної пасти та зубної щітки, інших засобів особистої гігієни, а також за бажанням – літературу релігійного характеру. Адміністрація СІЗО забезпечує зберігання особистих речей і продуктів харчування особи, яка поміщена до карцеру. Ув'язненим та засудженим, поміщеним до карцеру, ~~у випадку призначення судом дати судового розгляду~~ за їх заявою видаються наявні у них матеріали для підготовки до судового засідання.	7. Ув'язнені та засуджені, які поміщуються до карцеру, обшукуються і переодягаються в спеціальний одяг, закріплений за карцером. Їм не дозволяється брати з собою наявні в них продукти харчування та особисті речі, крім рушника, мила, зубної пасти та зубної щітки, інших засобів особистої гігієни, а також за бажанням – літературу релігійного характеру. Адміністрація СІЗО забезпечує зберігання особистих речей і продуктів харчування особи, яка поміщена до карцеру. Ув'язненим та засудженим, поміщеним до карцеру, за їх заявою видаються наявні у них матеріали для підготовки до судового засідання.
7.8. Тримання у карцері – одиночне. За рішенням начальника СІЗО ув'язнені та засуджені можуть триматися у карцері по двоє. Тримання неповнолітніх у карцері наодинці допускається за рішенням начальника СІЗО. Вагітні жінки і жінки, які мають при собі дітей, поміщенню до карцеру не підлягають. Ув'язнені та засуджені, які поміщені до карцеру, забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами, що видаються	8. Тримання у карцері – одиночне. За рішенням начальника СІЗО ув'язнені та засуджені можуть триматися у карцері по двоє. Тримання неповнолітніх у карцері наодинці допускається за рішенням начальника СІЗО. Вагітні жінки і жінки, які мають при собі дітей, поміщенню до карцеру не підлягають. Ув'язнені та засуджені, які поміщені до карцеру, забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами, що видаються

Чинна редакція	Внесені зміни
тільки на час сну. Удень відкидні ліжка (крім приміщень, де тримаються неповнолітні та жінки) закриваються на замок. Ув'язненим та засудженим, які перебувають у карцері, надається щоденна прогулянка тривалістю одна година, а неповнолітнім – до двох годин. У разі потреби на час виходу з приміщення видається верхній одяг. Гігієнічне миття осіб, які тримаються в карцері, здійснюється один раз на сім днів.	тільки на час сну. Удень відкидні ліжка (крім приміщень, де тримаються неповнолітні та жінки) закриваються на замок. Ув'язненим та засудженим, які перебувають у карцері, надається щоденна прогулянка тривалістю одна година, а неповнолітнім – до двох годин. У разі потреби на час виходу з приміщення видається верхній одяг. Гігієнічне миття осіб, які тримаються в карцері, здійснюється один раз на сім днів.
7.9. На час тримання у карцері ув'язнені чи засуджені(крім неповнолітніх) позбавляються права на побачення з родичами та іншими особами, отримання посилок, передач і бандеролей, придбання продуктів харчування і предметів першочергової потреби, їм не дозволяється користуватися настільними іграми та курити. Посилки, передачі та бандеролі вручаються після закінчення строку перебування в карцері. У разі поміщення ув'язненого чи засудженого до карцеру йому надаються побачення з адвокатом чи захисником.	9. На час тримання у карцері ув'язнені чи засуджені (крім неповнолітніх) позбавляються права на побачення з родичами та іншими особами, отримання посилок, передач і бандеролей, придбання продуктів харчування і предметів першочергової потреби, їм не дозволяється користуватися настільними іграми та курити. Посилки, передачі та бандеролі вручаються після закінчення строку перебування в карцері. У разі поміщення ув'язненого чи засудженого до карцеру йому надаються побачення з адвокатом чи захисником.
7.10. Ув'язненим і засудженим, які перебувають у карцері, щодня видається їжа згідно з нормами харчування для осіб, які тримаються в СІЗО, відповідно до чинного законодавства.	10. Ув'язненим і засудженим, які перебувають у карцері, щодня видається їжа згідно з нормами харчування для осіб, які тримаються в СІЗО, відповідно до чинного законодавства.
7.11. Звільнення ув'язнених та засуджених з карцеру здійснюється черговим помічником або його заступником. Перед звільненням з карцеру ув'язнені та засуджені оглядаються медичним працівником, про що складається довідка про стан здоров'я засудженого або ув'язненого в довільній формі. Вони перевдягаються у власний одяг.	11. Звільнення ув'язнених та засуджених з карцеру здійснюється черговим помічником або його заступником. Перед звільненням з карцеру ув'язнені та засуджені оглядаються медичним працівником, про що складається довідка про стан здоров'я засудженого або ув'язненого в довільній формі. Вони перевдягаються у власний одяг.
7.12. Адміністрація СІЗО щодня відвідує карцери, перевіряє умови тримання в них ув'язнених та засуджених і вживає заходів щодо усунення виявлених недоліків, ~~про що робить відмітки у книзі обліку відвідувань карцерів адміністрацією СІЗО (додаток 29)~~.	12. Адміністрація СІЗО щодня відвідує карцери, перевіряє умови тримання в них ув'язнених та засуджених і вживає заходів щодо усунення виявлених недоліків.
~~7.13. Карцер обладнується відповідно до опису (додаток 30).~~	

Чинна редакція	Внесені зміни
IX. Праця та матеріально-побутове забезпечення ув'язнених і засуджених	
1.1. Відповідно до статті 16 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені за їх згодою та з дозволу особи або органу, у провадженні яких перебуває справа, можуть залучатися до праці в межах території СІЗО у майстернях та камерах. При цьому забезпечуються вимоги ізоляції та роздільного тримання ув'язнених, правила техніки безпеки при виконанні робіт, норми санітарії та гігієни. З цією метою у майстернях вивішуються протипожежні правила, правила техніки безпеки та витяги з Закону України «Про охорону праці», а до робіт допускаються лише особи, які пройшли медичне обстеження.	1. Відповідно до статті 16 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язнені за їх згодою та з дозволу особи або органу, у провадженні яких перебуває справа, можуть залучатися до праці в межах території СІЗО у майстернях та камерах. При цьому забезпечуються вимоги ізоляції та роздільного тримання ув'язнених, правила техніки безпеки при виконанні робіт, норми санітарії та гігієни. З цією метою у майстернях вивішуються протипожежні правила, правила техніки безпеки та витяги з Закону України «Про охорону праці», а до робіт допускаються лише особи, які пройшли медичне обстеження.
1.2. Ув'язнені, які виявили бажання працювати, подають заяву начальнику СІЗО, який зобов'язаний у триденний строк розглянути її та прийняти відповідне рішення.	2. Ув'язнені, які виявили бажання працювати, подають заяву начальнику СІЗО, який зобов'язаний у триденний строк розглянути її та прийняти відповідне рішення.
1.3. Порядок залучення ув'язнених до праці та організація виробничої діяльності майстерні здійснюються відповідно до Положення про майстерню установи виконання покарань, слідчого ізолятора, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 березня 2012 року № 442/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 березня 2012 року за № 437/20750.	3. Порядок залучення ув'язнених до праці та організація виробничої діяльності майстерні здійснюються відповідно до Положення про майстерню установи виконання покарань, слідчого ізолятора, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 березня 2012 року № 442/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 березня 2012 року за № 437/20750.
1.4. Ув'язнені не допускаються до роботи у відділах по контролю за виконанням судових рішень, фотолабораторіях, радіотрансляційних вузлах, у кімнатах із розмножувальною та іншою апаратурою, до управління транспортними засобами, до ремонту й експлуатації технічних засобів охорони та зв'язку, а також до догляду за службовими собаками.	4. Ув'язнені не допускаються до роботи у відділах **(групах, секторах)** контролю за виконанням судових рішень, фотолабораторіях, радіотрансляційних вузлах, у кімнатах із розмножувальною та іншою апаратурою, до управління транспортними засобами, до ремонту й експлуатації технічних засобів охорони та зв'язку, а також до догляду за службовими собаками.
1.5. Прибутки, одержані внаслідок використання праці ув'язнених, не підлягають оподаткуванню і використовуються для упорядкування місць попереднього ув'язнення та поліпшення умов тримання під вартою.	5. Прибутки, одержані внаслідок використання праці ув'язнених, не підлягають оподаткуванню і використовуються для упорядкування місць попереднього ув'язнення та поліпшення умов тримання під вартою.

Чинна редакція	Внесені зміни
Праця таких осіб оплачується за тарифними ставками (окладами) відповідно до законодавства. Із заробітку ув'язнених за виконавчими документами проводяться відрахування в порядку, встановленому законодавством України.	Праця ув'язнених здійснюється на підставі договору цивільно-правового характеру або трудового договору, який укладається між засудженим та фізичною або юридичною особою, для якої засудженими здійснюється виконання робіт чи надання послуг. Такі договори повинні бути погоджені адміністрацією СІЗО та містити порядок їх виконання, включаючи зазначення місця, часу, а також ролі адміністрації установи виконання покарань у наданні необхідних ресурсів та забезпеченні охорони й ізоляції засуджених.
Нарахована заробітна плата ув'язненим після проведення утримань і відрахувань, передбачених законодавством, зараховується на їхні особові рахунки.	Адміністрація зобов'язана створювати умови, що дають змогу засудженим працювати за договорами цивільно-правового характеру та трудовими договорами. Порядок та умови укладання цивільно-правових договорів між засудженими та фізичними або юридичними особами затверджується нормативно-правовим актом Міністерства юстиції України. Праця таких осіб оплачується за тарифними ставками (окладами) відповідно до законодавства. Із заробітку ув'язнених за виконавчими документами проводяться відрахування в порядку, встановленому законодавством України. Нарахована заробітна плата ув'язненим після проведення утримань і відрахувань, передбачених законодавством, зараховується на їхні особові рахунки.
1.6. Ув'язнені можуть залучатися без оплати їх праці лише до робіт, пов'язаних зі створенням належних санітарно-побутових умов і впорядкуванням місць попереднього ув`язнення. До таких робіт ці особи залучаються почергово у вільний від проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях час і не більш як на дві години протягом дня.	6. Ув'язнені можуть залучатися без оплати їх праці лише до робіт, пов'язаних зі створенням належних санітарно-побутових умов і впорядкуванням місць попереднього ув'язнення. До таких робіт ці особи залучаються почергово у вільний від проведення слідчих дій чи участі в судових засіданнях час і не більш як на дві години протягом дня.
2. Особливості розміщення та залучення до праці засуджених, залишених у СІЗО для роботи з господарського обслуговування	
2.1. Відповідно до вимог статті 4 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 89 КВК засуджені до позбавлення волі можуть бути залишені за їх письмовою згодою у СІЗО для роботи з господарського обслуговування.	1. Відповідно до вимог статті 4 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 89 КВК засуджені до позбавлення волі можуть бути залишені за їх письмовою згодою у СІЗО для роботи з господарського обслуговування.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.2. Залишення засудженого для роботи з господарського обслуговування оформляється наказом начальника СІЗО не пізніше десятиденного строку з дня набрання вироком законної сили або з дня надходження із суду розпорядження про виконання вироку, який набрав законної сили. Копія наказу і заява засудженого долучаються до його особової справи.	2. Залишення засудженого для роботи з господарського обслуговування оформляється наказом начальника СІЗО не пізніше десятиденного строку з дня набрання вироком законної сили або з дня надходження із суду розпорядження про виконання вироку, який набрав законної сили. Копія наказу і заява засудженого долучаються до його особової справи.
~~2.3. Не залишаються для роботи з господарського обслуговування СІЗО іноземці та особи без громадянства, колишні військовослужбовці, засуджені за самовільне залишення частини та дезертирство, колишні працівники правоохоронних органів, що засуджені за тяжкі злочини, особи, засуджені за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків, розкраданням зброї та боєприпасів.~~	
2.4. Загальна чисельність засуджених, які можуть залишатися для роботи з господарського обслуговування СІЗО, не може перевищувати 5 відсотків від наповнення СІЗО.	3. Загальна чисельність засуджених, які можуть залишатися для роботи з господарського обслуговування СІЗО, не може перевищувати 5 відсотків від планового наповнення СІЗО
2.5. Для проведення ~~капітальних ремонтів камер~~ з числа засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування, можуть створюватися ремонтно-будівельні бригади. ~~Така праця оплачується за рахунок коштів, виділених на проведення ремонтних робіт~~.	4. Для проведення **ремонтних робіт** з числа **ув'язнених** або засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування, можуть створюватися ремонтно-будівельні бригади. **Оплата праці таких осіб здійснюється відповідно до законодавства**.
2.6. Засуджені, залишені для роботи з господарського обслуговування СІЗО, працюють під постійним наглядом і охороною.	5. Засуджені, залишені для роботи з господарського обслуговування СІЗО, працюють під постійним наглядом і охороною.
2.7. Засуджені, які залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, розміщуються у відділенні в окремих приміщеннях на території режимної зони або в камерах ізольованих секцій режимних корпусів.	6. Засуджені, які залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, розміщуються у відділенні в окремих приміщеннях на території режимної зони або в камерах ізольованих секцій режимних корпусів.
2.8. Приміщення (камери) відділення забезпечуються інвентарем та іншими предметами за нормами, визначеними чинним законодавством. Територія дільниці ізолюється та облаштовується відповідними інженерно-технічними засобами охорони, що унеможливлюють доступ на дільницю сторонніх осіб.	7. Приміщення (камери) відділення забезпечуються інвентарем та іншими предметами за нормами, визначеними чинним законодавством. Територія дільниці ізолюється та облаштовується відповідними інженерно-технічними засобами охорони, що унеможливлюють доступ на дільницю сторонніх осіб.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.9. У відділенні для тримання засуджених, які залишені для роботи з господарського обслуговування, обладнується кабінет начальника відділення, кімната для культурно-масової роботи, кімната для занять спортом, гардероб, сушильні для одягу і взуття, приміщення для зберігання продуктів харчування та вживання їжі, обладнані холодильниками та засобами для підігріву їжі, інші необхідні побутові приміщення.	8. У відділенні для тримання засуджених, які залишені для роботи з господарського обслуговування, обладнується кабінет начальника відділення, кімната для культурно-масової роботи, кімната для занять спортом, гардероб, сушильні для одягу і взуття, приміщення для зберігання продуктів харчування та вживання їжі, обладнані холодильниками та засобами для підігріву їжі, інші необхідні побутові приміщення.
2.10. Засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, підлягають обов'язковому профілактичному медичному огляду відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок».	9. Засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, підлягають обов'язковому профілактичному медичному огляду відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок».
3. Матеріально-побутові умови тримання ув'язнених і засуджених	
3.1. Відповідно до вимог статті 115 КВК та статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язненим і засудженим забезпечуються побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни. Ув'язненим надаються безплатно за єдиними нормами, встановленими Кабінетом Міністрів України, харчування, індивідуальне спальне місце, постільні речі та інші види матеріально-побутового забезпечення. Їм видається одяг і взуття встановленого зразка.	1. Відповідно до вимог статті 115 КВК та статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» ув'язненим і засудженим забезпечуються побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни. Ув'язненим надаються безплатно за єдиними нормами, встановленими Кабінетом Міністрів України, харчування, індивідуальне спальне місце, постільні речі та інші види матеріально-побутового забезпечення. За потреби їм видається одяг і взуття.
3.2. За заявою ув'язненого чи засудженого та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку адміністрацією СІЗО видаються індивідуальні засоби гігієни: мило, зубна щітка, зубна паста, одноразова бритва, засоби особистої гігієни (для жінок).	2. За заявою ув'язненого чи засудженого та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку адміністрацією СІЗО видаються індивідуальні засоби гігієни: мило, зубна щітка, зубна паста, одноразова бритва, засоби особистої гігієни (для жінок).
3.3. Для загального користування в камери відповідно до встановлених норм і з розрахунку на кількість осіб, які в них тримаються, видаються:	3. Для загального користування в камери відповідно до встановлених норм і з розрахунку на кількість осіб, які в них тримаються, видаються:

Чинна редакція	Внесені зміни
видання періодичного друку з бібліотеки СІЗО; настільні ігри: шашки, шахи, доміно, нарди, інші логічні ігри; інвентар для прибирання камери; швейні голки, манікюрні ножиці (можуть бути видані в короткочасне користування під контролем адміністрації та під особистий підпис у відповідному журналі довільної форми).	видання періодичного друку з бібліотеки СІЗО; настільні ігри: шашки, шахи, доміно, нарди, інші логічні ігри; інвентар для прибирання камери; швейні голки, манікюрні ножиці (можуть бути видані в короткочасне користування під контролем адміністрації та під особистий підпис у відповідному журналі довільної форми).
3.4. Забезпечення милом та мийними засобами ув'язнених та засуджених здійснюється відповідно до Норм витрат мила на туалетні, санітарно-гігієнічні потреби і миття в лазні для осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 10 лютого 2012 року № 233/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 204/20517, та Норм витрат мийних засобів на прання речового майна та постільних речей для осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, та курсантів і слухачів навчальних закладів Державної кримінально-виконавчої служби, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 10 лютого 2012 року № 233/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 206/20519.	4. Забезпечення милом та мийними засобами ув'язнених та засуджених здійснюється відповідно до Норм витрат мила на туалетні, санітарно-гігієнічні потреби і миття в лазні для осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 10 лютого 2012 року № 233/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 204/20517, та Норм витрат мийних засобів на прання речового майна та постільних речей для осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, та курсантів і слухачів навчальних закладів Державної кримінально-виконавчої служби, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 10 лютого 2012 року № 233/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 206/20519.
3.5. Вагітні жінки і жінки з дітьми розміщуються в камерах, які обладнуються ~~одноярусними ліжками. Для дітей установлюються дитячі ліжка, а жінки отримують предмети догляду за ними.~~	5. Вагітні жінки і жінки з дітьми розміщуються в камерах, які обладнуються **відповідно до Норми забезпечення меблями, інвентарем і предметами господарчого призначення слідчого ізолятора, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 27 липня 2012 року № 1118/5, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 30 липня 2012 року за № 1275/21587.**
3.6. Лазне-пральне обслуговування ув'язнених і засуджених здійснюється відповідно до Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08 червня 2012 року № 849/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 червня 2012 року за № 947/21259.	6. Лазне-пральне обслуговування ув'язнених і засуджених здійснюється відповідно до Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08 червня 2012 року № 849/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 червня 2012 року за № 947/21259.

Чинна редакція	Внесені зміни
4. Приймання їжі ув'язненими і засудженими	
4.1. Ув'язнені і засуджені щодня забезпечуються ~~триразовим гарячим~~ харчуванням за нормами, визначеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 червня 1992 року № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Міністерства внутрішніх справ».	1. Ув'язнені і засуджені забезпечуються харчуванням за нормами та в порядку, визначеними постановами Кабінету Міністрів України від 16 червня 1992 року № 336 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Міністерства внутрішніх справ», **від 27 грудня 2001 року № 1752 «Про норми харчування у протитуберкульозних закладах для осіб, хворих на туберкульоз, та малолітніх і неповнолітніх осіб, інфікованих мікобактеріями туберкульозу» та Положенням про організацію продовольчого забезпечення у Державній кримінально-виконавчій службі України на мирний час, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 08 червня 2012 року № 850/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15 червня 2012 року за № 982/21294.**
4.2. Приймання їжі ув'язненими і засудженими проводиться в камерах у години, установлені розпорядком дня. Для своєчасної доставки їжі з їдальні СІЗО до камер залучаються засуджені, залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування.	2. Приймання їжі ув'язненими і засудженими проводиться в камерах у години, установлені розпорядком дня. Для своєчасної доставки їжі з їдальні СІЗО до камер залучаються засуджені, залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування.
4.3. Засуджені, залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, приймають їжу в приміщенні для вживання їжі або в їдальні. Ув'язнені, які працюють у майстернях, приймають їжу за місцем роботи у спеціально відведених місцях з дотриманням вимог санітарії та гігієни або в камерах.	3. Засуджені, залишені у СІЗО для роботи з господарського обслуговування, приймають їжу в приміщенні для приймання їжі або в їдальні. Ув'язнені, які працюють у майстернях, приймають їжу за місцем роботи у спеціально відведених місцях з дотриманням вимог санітарії та гігієни або в камерах.
4.4. З метою підтримання належного порядку видача їжі в камери та її приймання в їдальні обов'язково здійснюються під контролем посадових осіб СІЗО.	4. З метою підтримання належного порядку видача їжі в камери та її приймання в їдальні обов'язково здійснюються під контролем посадових осіб СІЗО.

Чинна редакція	Внесені зміни
5. Особливості забезпечення ув'язнених і засуджених одягом	
5.1. Ув'язнені тримаються у власному одязі та взутті (без металевих супінаторів).	1. Ув'язнені тримаються у власному одязі та взутті (без металевих супінаторів).
5.2. З часу надходження до СІЗО вироку суду першої інстанції щодо засудження особи до довічного позбавлення волі ця особа забезпечується одягом встановленого зразка та переводиться до сектору максимального рівня безпеки СІЗО. Переміщення такої особи по території СІЗО та за її межами (крім участі у судовому засіданні) в іншому одязі заборонено.	2. З часу надходження до СІЗО вироку суду першої інстанції щодо засудження особи до довічного позбавлення волі ця особа забезпечується одягом встановленого зразка та переводиться до сектору максимального рівня безпеки СІЗО. Переміщення такої особи по території СІЗО та за її межами (крім участі у судовому засіданні) в іншому одязі заборонено.
5.3. Засуджені, залишені для роботи з господарського обслуговування СІЗО, забезпечуються адміністрацією СІЗО одягом відповідно до Порядку забезпечення речовим майном засуджених, які відбувають покарання в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 20 лютого 2012 року № 280/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 лютого 2012 року за № 261/20574.	3. Засуджені, залишені для роботи з господарського обслуговування СІЗО, забезпечуються адміністрацією СІЗО одягом відповідно до Порядку забезпечення речовим майном засуджених, які відбувають покарання в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 20 лютого 2012 року № 280/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 лютого 2012 року за № 261/20574.
6. Особливості умов та порядку тримання у СІЗО осіб, які прямують транзитом	
6.1. Особи, які прямують транзитом, тримаються у СІЗО у строк, що визначений між черговими етапами до місця призначення. У разі відсутності планового конвою, його затримки та інших об'єктивних причин перебування	1. Особи, які прямують транзитом, тримаються у СІЗО у строк, що визначений між черговими етапами до місця призначення. У разі відсутності планового конвою, його затримки та інших об'єктивних причин перебування
таких осіб у СІЗО не повинно перевищувати встановлені КПК строки тримання під вартою. Особи, які прямують транзитом, забезпечуються установою виконання покарань або СІЗО ~~одягом і взуттям за сезоном~~, а також харчуванням відповідно до ~~законодавства~~.	таких осіб у СІЗО не повинно перевищувати встановлені КПК строки тримання під вартою. Особи, які прямують транзитом, забезпечуються установою виконання покарань **речовим майном**, а також харчуванням відповідно до **нормативно-правових актів.**
6.2. Прийняті до СІЗО особи, які прямують транзитом, розміщуються у камерах на окремому посту з урахуванням вимог роздільного тримання, передбачених статтею 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення». На дверях камер робляться надписи: «ТРАНЗИТ».	2. Прийняті до СІЗО особи, які прямують транзитом, розміщуються у камерах на окремому посту з урахуванням вимог роздільного тримання, передбачених статтею 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення». На дверях камер робляться написи: «ТРАНЗИТ».

Чинна редакція	Внесені зміни
При цьому особам, які прямують транзитом, адміністрацією СІЗО надається індивідуальне спальне місце і постільні речі: матрац, подушка, ковдра та постільна білизна. Вони забезпечуються триразовим гарячим харчуванням.	При цьому особам, які прямують транзитом, адміністрацією СІЗО надається індивідуальне спальне місце і постільні речі: матрац, подушка, ковдра та постільна білизна. Вони забезпечуються триразовим гарячим харчуванням.
6.3. Особи, які прямують транзитом, проходять медичний огляд, гігієнічне миття та за потреби дезобробку особистого одягу, про що зазначається на відкритій довідці в особовій справі. До робіт з благоустрою СІЗО такі особи не залучаються.	3. Особи, які прямують транзитом, проходять медичний огляд, гігієнічне миття та за потреби дезобробку особистого одягу, про що зазначається на відкритій довідці в особовій справі. До робіт з благоустрою СІЗО такі особи не залучаються.
X. Медичне обслуговування ув'язнених і засуджених в СІЗО	
1. Організація роботи медичної частини СІЗО	
1.1. Відповідно до статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота в СІЗО організовуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я. Для цього в СІЗО створюється медична частина, яка є її структурним підрозділом.	1. Відповідно до статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота в СІЗО організовуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я. Для цього в СІЗО створюється медична частина, яка є її структурним підрозділом.
1.2. Медична частина забезпечує надання первинної лікувально-профілактичної допомоги ув'язненим і засудженим~~. Вона~~ включає консультацію лікаря, діагностику і лікування основних ~~найпоширеніших~~ захворювань, травм та отруєнь, профілактичні заходи, направлення хворого ув'язненого чи засудженого для надання спеціалізованої ~~та високоспеціалізованої~~ допомоги.	2. Медична частина забезпечує надання первинної лікувально-профілактичної допомоги ув'язненим і засудженим, **яка** включає консультацію лікаря, діагностику і лікування захворювань, травм та отруєнь, профілактичні заходи, направлення хворого ув'язненого чи засудженого для надання спеціалізованої та високо спеціалізованої допомоги.
1.3. Основними завданнями медичної частини є: надання невідкладної медичної допомоги; надання амбулаторної та стаціонарної медичної допомоги; організація і проведення медичних оглядів, диспансеризації; проведення комплексу санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів; гігієнічне навчання і пропаганда здорового способу життя.	3. Основними завданнями медичної частини є: надання екстреної медичної допомоги; надання амбулаторної та стаціонарної медичної допомоги; організація і проведення медичних оглядів, диспансеризації; проведення комплексу санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів; гігієнічне навчання і пропаганда здорового способу життя.

Чинна редакція	Внесені зміни
1.4. Медична частина має у своєму складі амбулаторію, стаціонар, інфекційний ізолятор, окрему палату-ізолятор для тримання осіб з психічними розладами, ~~аптеку і стерилізаційну (автоклавну)~~. Усі приміщення медичної частини обладнуються інженерно-технічними засобами охорони і нагляду.	4. Медична частина має у своєму складі амбулаторію, стаціонар, інфекційний ізолятор, окрему палату-ізолятор для тримання осіб з психічними розладами, **туберкульозний кабінет, приміщення для зберігання ліків**. Усі приміщення медичної частини обладнуються інженерно-технічними засобами охорони і нагляду.
1.5. Амбулаторія медичної частини СІЗО призначена для надання амбулаторної медичної допомоги ув'язненим і засудженим. До складу амбулаторії входять кабінети: начальника медичної частини; лікарського прийому (терапевта, фтизіатра, психіатра, нарколога, стоматолога тощо); долікарського прийому (фельдшери, медсестри); фізіотерапевтичний; процедурний; допоміжні діагностичні, у тому числі функціональної діагностики, рентгенологічний, флюорографічний. В амбулаторії обладнуються приміщення для: клініко-діагностичної лабораторії; ~~перев'язувального кабінету~~; зберігання ліків; очікування прийому.	5. Амбулаторія медичної частини СІЗО призначена для надання амбулаторної медичної допомоги ув'язненим і засудженим. До складу амбулаторії входять кабінети: начальника медичної частини; лікарського прийому (терапевта, фтизіатра, **інфекціоніста,** психіатра, нарколога, стоматолога тощо); долікарського прийому (фельдшери, медсестри); фізіотерапевтичний; процедурний; допоміжні діагностичні, у тому числі функціональної діагностики, рентгенологічний, флюорографічний. В амбулаторії обладнуються приміщення для: клініко-діагностичної лабораторії; зберігання ліків; очікування прийому.
1.6. Стаціонар медичної частини призначений для: стаціонарного обстеження і лікування хворих з передбачуваною тривалістю їх перебування до 30 діб; тимчасової ізоляції інфекційних хворих, а також хворих із захворюваннями з підозрою на інфекційні, до їх направлення до спеціалізованих лікувальних закладів; лікування хворих після виписки їх із закладів охорони здоров'я відповідно до висновків фахівців органів охорони здоров'я; ~~тримання хворих, які підлягають звільненню через хворобу, за неможливості перебування їх у камерах~~.	6. Стаціонар медичної частини призначений для: стаціонарного обстеження і лікування хворих з передбачуваною тривалістю їх перебування до 30 діб; тимчасової ізоляції інфекційних хворих, а також хворих із захворюваннями з підозрою на інфекційні, до їх направлення до спеціалізованих лікувальних закладів; лікування хворих після виписки їх із закладів охорони здоров'я відповідно до висновків фахівців органів охорони здоров'я;
1.7. У корпусах СІЗО обладнуються кімнати для проведення амбулаторного прийому ув'язнених і засуджених (медичні кабінети).	7. У корпусах СІЗО обладнуються кімнати для проведення амбулаторного прийому ув'язнених і засуджених (медичні кабінети).
2. Організація лікувально-профілактичної допомоги у СІЗО	
2.1. У СІЗО здійснюються: медичний контроль за станом здоров'я ув'язнених і засуджених	1. У СІЗО здійснюються: медичний контроль за станом здоров'я ув'язнених і засуджених

Чинна редакція	Внесені зміни
шляхом проведення оглядів та обстежень; виявлення осіб, які потребують лікування та постійного медичного нагляду, проведення щодо них лікувально-оздоровчих заходів з метою збереження здоров'я і працездатності; амбулаторне і стаціонарне лікування ~~методами і засобами відповідно до чинного законодавства~~.	шляхом проведення оглядів та обстежень; виявлення осіб, які потребують лікування та постійного медичного нагляду, проведення щодо них лікувально-оздоровчих заходів з метою збереження здоров'я і працездатності; амбулаторне і стаціонарне лікування **до системи стандартів у сфері охорони здоров'я, клінічних протоколів надання медичної допомоги в порядку, передбаченому законодавством**.
2.2. У СІЗО ув'язнені і засуджені звертаються по медичну допомогу до медичного працівника під час щоденного обходу ним камер, ~~а в разі гострого захворювання – до посадових осіб СІЗО~~. Посадова особа СІЗО, до якої звернувся хворий, зобов'язана вжити заходів до організації надання йому медичної допомоги. Виведення на амбулаторне лікування організовується так, щоб шлях ув'язнених і засуджених із камер до амбулаторії та у зворотному напрямку був найкоротшим і унеможливлював порушення вимог ізоляції. Пересування хворих на інфекційні захворювання здійснюється окремо від усіх інших осіб. Амбулаторний прийом проводиться ~~медичними працівниками~~ у медичних кабінетах режимних корпусів за попереднім записом~~, що здійснюється фельдшером. Медичному персоналу не дозволяється заходити в камери і залишатися там без супроводу посадових осіб СІЗО~~. До медичного кабінету ув'язнені і засуджені виводяться індивідуально або групами по 3 - 5 осіб. У медичному кабінеті під час прийому обов'язково має бути присутньою посадова особа СІЗО.	2. У СІЗО ув'язнені і засуджені звертаються по медичну допомогу до медичного працівника під час щоденного обходу ним камер **або до посадових осіб СІЗО. Медичному персоналу не дозволяється заходити в камери і залишатися там без супроводу посадових осіб СІЗО.** Посадова особа СІЗО, до якої звернувся хворий, зобов'язана вжити заходів до організації надання йому медичної допомоги. Виведення на амбулаторне лікування організовується так, щоб шлях ув'язнених і засуджених із камер до амбулаторії та у зворотному напрямку був найкоротшим і унеможливлював порушення вимог ізоляції. Пересування хворих на інфекційні захворювання здійснюється окремо від усіх інших осіб. Амбулаторний прийом проводиться **лікарем (фельдшером)** у медичних кабінетах режимних корпусів за попереднім записом. До медичного кабінету ув'язнені і засуджені виводяться індивідуально або групами по 3 - 5 осіб. У медичному кабінеті під час прийому обов'язково має бути присутньою посадова особа СІЗО.
2.3. ~~Розміщення~~ хворих ув'язнених і засуджених у стаціонарі медичної частини проводиться за ~~рекомендацією медичного працівника СІЗО з дотриманням вимог ізоляції~~. Особи, щодо яких є підозра на наявність у них інфекційних або паразитарних захворювань,	3. **Госпіталізація** хворих ув'язнених і засуджених у стаціонарі медичної частини проводиться **за висновком лікаря (фельдшера) СІЗО**. **Розміщення хворих ув'язнених і засуджених у стаціонарі медичної частини проводиться з дотриманням вимог ізоляції.** Особи, щодо яких є підозра на наявність у них інфекційних або паразитарних захворювань,

Чинна редакція	Внесені зміни
розміщуються в ~~камерах медичної частини, що виділяються під карантин, строк якого визначається медичними показаннями~~. Первинна санітарна обробка таких осіб здійснюється в останню чергу з обов'язковою дезінфекцією одягу й особистих речей.	розміщуються в **інфекційному ізоляторі медичної частини**. Первинна санітарна обробка таких осіб здійснюється в останню чергу з обов'язковою дезінфекцією одягу й особистих речей.
2.4. Лікарські засоби ув'язненими і засудженими приймаються відповідно до встановлених лікарем призначень під контролем медичного працівника. У разі необхідності цілодобового невідкладного прийому лікарських засобів вони видаються на руки хворому (не більше добової норми) за призначенням лікаря.	4. Лікарські засоби ув'язненими і засудженими приймаються відповідно до встановлених лікарем призначень під контролем медичного працівника. У разі необхідності цілодобового невідкладного прийому лікарських засобів вони видаються на руки хворому (не більше добової норми) за призначенням лікаря.
2.5. У випадках, коли ув'язнений або засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, призначених для проходження курсу лікування, вони можуть бути отримані від родичів (у фабричній закритій, не пошкодженій упаковці) за висновком лікаря в порядку, визначеному чинним законодавством. Такі ліки підлягають обліку в медичній частині.	5. У випадках, коли ув'язнений або засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, призначених для проходження курсу лікування, вони можуть бути отримані від родичів **або інших осіб** (у фабричній закритій, не пошкодженій упаковці) за висновком лікаря в порядку, визначеному чинним законодавством. Такі ліки підлягають кількісному обліку в медичній частині.
2.6. Ув'язнені і засуджені, які вибувають із СІЗО, підлягають медичному огляду. До перевезення не допускаються хворі в гострій стадії захворювання, хворі на інфекційні ~~та венеричні~~ захворювання, уражені педикульозом, коростою, які не пройшли встановленого курсу лікування. ~~Виняток становлять~~ хворі на активну форму туберкульозу та ~~венеричні~~ захворювання, вироки щодо яких набрали законної сили. ~~Таких хворих направляють~~ на лікування до спеціалізованих лікарень ~~ДПтС~~ в умовах ізоляції. Перевезення осіб, хворих на туберкульоз, до лікувальних закладів, судів, для проведення слідчих дій здійснюється спеціалізованим транспортом з додержанням санітарно-гігієнічних норм.	6. Ув'язнені і засуджені, які вибувають із СІЗО, підлягають медичному огляду. До перевезення не допускаються хворі в гострій стадії захворювання, хворі на інфекційні захворювання **(крім туберкульозу)**, уражені педикульозом, коростою, які не пройшли встановленого курсу лікування. Хворі на активну форму туберкульозу та захворювання, **що передаються статевим шляхом**, вироки щодо яких набрали законної сили, **направляються** на лікування до спеціалізованих лікарень **(відділень) Державної кримінально-виконавчої служби України** в умовах ізоляції. Перевезення осіб, хворих на туберкульоз, до лікувальних закладів, судів, для проведення слідчих дій здійснюється спеціалізованим транспортом з додержанням санітарно-гігієнічних норм.
2.7. Ув'язнені і засуджені підлягають обов'язковому тілесному огляду під час гігієнічного миття, а неповнолітні особи – щодня.	7. Ув'язнені і засуджені підлягають обов'язковому тілесному огляду під час гігієнічного миття, а неповнолітні особи – щодня.

Чинна редакція	Внесені зміни
2.8. Надання ув'язненим і засудженим ~~невідкладної~~ медичної допомоги, що не може бути надана у медичній частині СІЗО, здійснюється відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.	8. Надання ув'язненим і засудженим **екстреної** медичної допомоги, що не може бути надана у медичній частині СІЗО, здійснюється відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.
3. Особливості проведення лікувально-профілактичних заходів у випадку психічних розладів в ув'язнених і засуджених	
3.1. Надання психіатричної допомоги ув'язненим і засудженим, які страждають на психічні розлади і тримаються в СІЗО, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про психіатричну допомогу»	1. Надання психіатричної допомоги ув'язненим і засудженим, які страждають на психічні розлади і тримаються в СІЗО, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про психіатричну допомогу».
3.2. ~~При психічних розладах, у тому числі інтоксикаційних та алкогольних психозах, агресивній поведінці з проявами буйства, намаганні в збудженому стані вчинити членоушкодження до ув'язненого або засудженого застосовується захід ізоляції у вигляді поміщення до окремої палати-ізолятора медичної частини СІЗО.~~	2. **При гострих психічних розладах, у тому числі інтоксикаційних та алкогольних психозах, діагностованих лікарем-психіатром, медичними працівниками СІЗО негайно вживаються заходи щодо направлення такого ув'язненого або засудженого до закладу охорони здоров'я відповідно до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 року № 239/5/104, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2012 року за № 212/20525.** **При агресивній поведінці з проявами буйства ситуативного характеру, намаганні в збудженому стані вчинити членоушкодження до ув'язненого або засудженого застосовується захід ізоляції у вигляді поміщення до окремої палати-ізолятора для осіб з психічними розладами медичної частини СІЗО.**

Чинна редакція	Внесені зміни
3.3. ~~Палата-ізолятор обладнується відповідно до вимог та особливостей обладнання окремої палати-ізолятора медичної частини СІЗО, визначених додатком 31 до цих Правил.~~ Поміщення ув'язненого або засудженого до цієї палати здійснюється за розпорядженням начальника СІЗО на підставі висновку лікаря-психіатра (комісії лікарів-психіатрів).	3. Поміщення ув'язненого або засудженого до цієї палати здійснюється за розпорядженням начальника СІЗО на підставі висновку лікаря-психіатра (комісії лікарів-психіатрів).
3.4. Про поміщення ув'язненого або засудженого до окремої палати-ізолятора посадовою особою СІЗО складається акт, у якому зазначаються: підстави щодо застосування ізоляції, лікар (комісія лікарів), який зробив висновок, інші особливості застосування цього заходу. Акт підписується присутніми черговим помічником, медичним працівником СІЗО та молодшими інспекторами, які брали участь у поміщенні хворого до палати-ізолятора, затверджується начальником СІЗО та долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого, а також робиться запис у його медичній карті.	4. Про поміщення ув'язненого або засудженого до окремої палати-ізолятора **для осіб з психічними розладами** посадовою особою СІЗО складається акт, у якому зазначаються: підстави щодо застосування ізоляції, лікар (комісія лікарів), який зробив висновок, інші особливості застосування цього заходу. Акт підписується присутніми черговим помічником, медичним працівником СІЗО та молодшими інспекторами, які брали участь у поміщенні хворого до палати-ізолятора **для осіб з психічними розладами**, затверджується начальником СІЗО та долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого, а також робиться запис у його медичній карті.
3.5. Перед поміщенням до окремої палати-ізолятора ув'язненого чи засудженого ретельно оглядають посадові особи та медичні працівники СІЗО, вилучають у нього всі небезпечні предмети та роз'яснюють про необхідність його перебування в палаті, дотримання режиму та тимчасовість заходу. Відповідно до психічного стану хворого його супровід здійснюють два молодших інспектори та лікар.	5. Перед поміщенням до окремої палати-ізолятора **для осіб з психічними розладами** ув'язненого чи засудженого ретельно оглядають посадові особи та медичні працівники СІЗО, вилучають у нього всі небезпечні предмети та роз'яснюють про необхідність його перебування в палаті, дотримання режиму та тимчасовість заходу. Відповідно до психічного стану хворого його супровід здійснюють два молодших інспектори та лікар-психіатр.
3.6. Контроль за станом здоров'я хворого при проведенні ізоляції здійснюють медичні працівники СІЗО. При цьому ізоляція переривається кожні 2 години на 20 хвилин для годування хворого, проведення лікувальних процедур, відправлення фізіологічних потреб тощо.	6. Контроль за станом здоров'я хворого при проведенні ізоляції здійснюють медичні працівники СІЗО. При цьому ізоляція переривається кожні 2 години на 20 хвилин для годування хворого, проведення лікувальних процедур, відправлення фізіологічних потреб тощо.
Ув'язнений або засуджений, який перебуває в ізоляції, має оглядатися лікарем не менше одного разу на ~~3-~~4 години. Тривалість разового призначення ізоляції встановлюється до 8 годин, для продовження її строку необхідне нове	Ув'язнений або засуджений, який перебуває в ізоляції, має оглядатися лікарем-психіатром не менше одного разу на 4 години. Тривалість разового призначення ізоляції встановлюється до 8 годин, для продовження її строку необхідне нове

Чинна редакція	Внесені зміни
призначення. ~~При продовженні строку ізоляції більше ніж на 48 годин хворого перед кожним новим призначенням має оглядати комісія лікарів-психіатрів.~~	призначення**. Під час ізоляції ув'язнений або засуджений за необхідністю отримує відповідне лікування відповідно до рекомендацій Міністерства охорони здоров'я України. Максимальний термін ізоляції не може перевищувати 24 години. Після цього ув'язнений або засуджений оглядається лікарем-психіатром з метою визначення його стану здоров'я та вирішення питання щодо його повернення до камери або надання йому спеціалізованої медичної допомоги.**
XI. Участь ув'язнених і засуджених у цивільно-правових відносинах	
1. Участь ув'язнених і засуджених у цивільно-правових відносинах	
1.1. Відповідно до Цивільного кодексу України та Закону України «Про нотаріат» начальники СІЗО мають право посвідчувати заповіти та довіреності ув'язнених і засуджених, які тримаються в цих установах. Зазначені акти прирівнюються до нотаріально посвідчених, державне мито при цьому не справляється.	1. Відповідно до Цивільного кодексу України та Закону України «Про нотаріат» начальники СІЗО мають право посвідчувати заповіти та довіреності ув'язнених і засуджених, які тримаються в цих установах. Зазначені акти прирівнюються до нотаріально посвідчених, державне мито при цьому не справляється.
1.2. При посвідченні начальником СІЗО заповіту один посвідчений примірник видається заповідачу, другий негайно передається до державного нотаріального архіву чи до державної нотаріальної контори за постійним місцем проживання заповідача. Довідка про здійснення зазначеної дії долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого. Посвідчена довіреність вручається особі, ~~яка його видала, або на її прохання і за її рахунок надсилається за вказаною поштовою адресою особі, на ім'я якої видане це доручення~~.	2. При посвідченні начальником СІЗО заповіту один посвідчений примірник видається заповідачу, другий негайно передається до державного нотаріального архіву чи до державної нотаріальної контори за постійним місцем проживання заповідача. Довідка про здійснення зазначеної дії долучається до особової справи ув'язненого чи засудженого. Посвідчена довіреність вручається особі, **від імені якої вона посвідчена, або на прохання такої особи і за її рахунок надсилається за зазначеною нею адресою особі, на ім'я якої видана така довіреність.** **Відповідно до Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 419, начальники слідчих ізоляторів посвідчують заповіти і довіреності осіб, узятих під варту, та засуджених, стосовно**

Чинна редакція	Внесені зміни
	яких вирок суду не набрав законної сили, за погодженням з посадовою, службою особою чи органом, у провадженні яких перебуває справа. **Копії заповіту і довіреності з письмовим погодженням з посадовою, службою особою чи органом, у провадженні яких перебуває справа, долучаються до особової справи.**
1.3. Розгляд питань, пов'язаних із громадянством України, здійснюється адміністрацією СІЗО відповідно до Закону України «Про громадянство України», а ув'язнених або засуджених іноземців та осіб без громадянства – відповідно до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» з урахуванням обмежень, які встановлені Законом України «Про попереднє ув'язнення».	3. Розгляд питань, пов'язаних із громадянством України, здійснюється адміністрацією СІЗО відповідно до Закону України «Про громадянство України», а ув'язнених або засуджених іноземців та осіб без громадянства – відповідно до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» з урахуванням обмежень, які встановлені Законом України «Про попереднє ув'язнення».
2. Участь ув'язнених і засуджених у сімейно-правових відносинах	
2.1. Державна реєстрація укладення шлюбу ув'язнених і засуджених у СІЗО проводиться відповідно до чинного законодавства органом реєстрації актів цивільного стану (далі – РАЦС) за місцем розташування СІЗО.	1. Державна реєстрація укладення шлюбу ув'язнених і засуджених у СІЗО проводиться відповідно до чинного законодавства органом реєстрації актів цивільного стану (далі – РАЦС) за місцем розташування СІЗО.
2.2. Особа, яка виявила бажання одружитися з ув'язненим чи засудженим, звертається до органу РАЦС для отримання бланка спільної заяви про укладення шлюбу та надає його адміністрації СІЗО. У разі взаємної добровільної згоди на укладення шлюбу та відсутності обставин, що цьому перешкоджають, ув'язнений або засуджений заповнює свою частину бланка заяви. Достовірність підпису на заяві ув'язненого або засудженого засвідчується начальником СІЗО. Посвідчена заява передається іншій стороні для подальшого оформлення в органі РАЦС.	2. Особа, яка виявила бажання одружитися з ув'язненим чи засудженим, звертається до органу РАЦС для отримання бланка спільної заяви про укладення шлюбу та надає його адміністрації СІЗО. У разі взаємної добровільної згоди на укладення шлюбу та відсутності обставин, що цьому перешкоджають, ув'язнений або засуджений заповнює свою частину бланка заяви. Достовірність підпису на заяві ув'язненого або засудженого засвідчується начальником СІЗО. Посвідчена заява передається іншій стороні для подальшого оформлення в органі РАЦС.
2.3. Державна реєстрація укладання шлюбу проводиться тільки за наявності документів, що посвідчують осіб, у їх присутності у спеціально виділеному приміщенні СІЗО. Загальна кількість запрошених з боку вказаних осіб,крім представника РАЦС, не може бути більше двох осіб, яким	3. Державна реєстрація укладання шлюбу проводиться тільки за наявності документів, що посвідчують осіб, у їх присутності у спеціально виділеному приміщенні СІЗО. Загальна кількість запрошених з боку вказаних осіб, крім представника РАЦС, не може бути більше двох осіб, яким

Чинна редакція	Внесені зміни
при державній реєстрації укладення шлюбу необхідно мати виданий слідчим або судом, які здійснюють кримінальне провадження, письмовий дозвіл на побачення. Оплата державного мита за державну реєстрацію укладення шлюбу та інші необхідні витрати проводиться за рахунок осіб, які укладають шлюб.	при державній реєстрації укладення шлюбу необхідно мати виданий слідчим або судом, які здійснюють кримінальне провадження, письмовий дозвіл на побачення. Оплата державного мита за державну реєстрацію укладення шлюбу та інші необхідні витрати проводяться за рахунок осіб, які укладають шлюб.
2.4. Після державної реєстрації укладення шлюбу адміністрація СІЗО надає ув'язненому або засудженому побачення з чоловіком (дружиною) відповідно до законодавства. На прохання осіб, які укладають шлюб, адміністрацією СІЗО надається можливість проведення обряду вінчання.	4. Після державної реєстрації укладення шлюбу адміністрація СІЗО надає ув'язненому або засудженому побачення з чоловіком (дружиною) відповідно до законодавства. На прохання осіб, які укладають шлюб, адміністрацією СІЗО надається можливість проведення обряду вінчання.
2.5. Державна реєстрація розірвання шлюбу (розлучення) ув'язнених і засуджених здійснюється відповідно до законодавства.	5. Державна реєстрація розірвання шлюбу (розлучення) ув'язнених і засуджених здійснюється відповідно до законодавства.
3. Поховання ув'язнених і засуджених, які померли у СІЗО	
Порядок поховання ув'язнених та засуджених, які померли у СІЗО, оформлення документів щодо видачі їх тіл визначаються відповідно до чинного законодавства.	Порядок поховання ув'язнених та засуджених, які померли у СІЗО, оформлення документів щодо видачі їх тіл визначаються відповідно до чинного законодавства.
Директор Департаменту взаємодії з органами влади **О.В. Зеркаль**	**Директор Департаменту публічного права** **Людмила КРАВЧЕНКО**

4.
Проект оновлених Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, підготовлений Міністерством юстиції України (станом на серпень 2017 року)

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ І. Загальні положення	
1. Ці Правила регулюють порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань у виді арешту, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі. Ці Правила обов'язкові для виконання персоналом установ виконання покарань, засудженими, які в них утримуються, а також іншими особами, які відвідують ці установи. Текст цих Правил має бути у вільному доступі для засуджених.	1. Ці Правила регулюють порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань у виді арешту, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі. Ці Правила обов'язкові для виконання персоналом установ виконання покарань, засудженими, які в них утримуються, а також іншими особами, які відвідують ці установи. Текст цих Правил має бути у вільному доступі для засуджених.
2. У цих Правилах терміни вживаються у таких значеннях: ~~Апеляційна комісія ДПтС – Апеляційна комісія ДПтС з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі;~~	2. У цих Правилах терміни вживаються у таких значеннях: **Центральна комісія – колегіальний орган, що утворюється у Міністерстві юстиції України, який розглядає скарги на рішення Міжрегіональних комісій, здійснює направлення для відбування покарання окремо визначених осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, позбавлення волі на певний строк, арешту чи обмеження волі, їх переведення для відбування покарання з однієї установи виконання покарань до іншої;** **виробничий об'єкт – підприємства, майстерні колоній, а також інші підприємства, установи, організації усіх форм власності незалежно від їх організаційно-правової форми на яких засуджені залучаються до суспільно корисної праці.**
контрагентський об'єкт – об'єкт (територія) підприємства, установи чи організації усіх форм власності, на якому (на якій) засуджені залучаються до праці на договірній основі за межами установи виконання покарань; крамниця – спеціально обладнане приміщення для придбання засудженими за безготівковим розрахунком продуктів харчування і предметів першої потреби;	контрагентський об'єкт – об'єкт (територія) підприємства, установи чи організації усіх форм власності, на якому (на якій) засуджені залучаються до праці на договірній основі за межами установи виконання покарань; крамниця – спеціально обладнане приміщення для придбання засудженими за безготівковим розрахунком продуктів харчування і предметів першої потреби;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
молодший інспектор чергової зміни – молодший інспектор чергової зміни відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань; начальник відділення – начальник відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань; органи і установи, що належать до сфери управління ~~ДПтС~~, **–** територіальні органи ~~управління ДПтС, кримінально-виконавча інспекція~~, установи виконання покарань, слідчі ізолятори, воєнізовані формування, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, підприємства установ виконання покарань, інші підприємства, установи і організації, створені для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України; ~~регіональна комісія – регіональна комісія територіального органу управління ДПтС з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі;~~ сектор максимального рівня безпеки – сектор максимального рівня безпеки при виправній колонії середнього рівня безпеки; сектор середнього рівня безпеки – сектор середнього рівня безпеки при виправній колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання; ~~територіальні органи управління ДПтС – управління (відділи) ДПтС в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях, місті Києві та Київській області або міжрегіональні (повноваження яких поширюються на декілька областей) управління.~~	молодший інспектор чергової зміни – молодший інспектор чергової зміни відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань; начальник відділення – начальник відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань; органи і установи, що належать до сфери управління **ДКВС** – територіальні органи **Міністерства юстиції України, уповноважені органи з питань пробації**, установи виконання покарань, слідчі ізолятори, воєнізовані формування, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, підприємства установ виконання покарань, інші підприємства, установи і організації, створені для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України; **міжрегіональна комісія – колегіальний орган, що утворюється в міжрегіональному управлінні з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції, який здійснює направлення для відбування покарання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, позбавлення волі на певний строк, арешту чи обмеження волі, їх переведення для відбування покарання з однієї установи виконання покарань до іншої та розглядає скарги на рішення комісій слідчих ізоляторів;** сектор максимального рівня безпеки – сектор максимального рівня безпеки при виправній колонії середнього рівня безпеки; сектор середнього рівня безпеки – сектор середнього рівня безпеки при виправній колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання; **територіальний орган Міністерства юстиції України – міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;** **установа виконання покарань – арештні доми, кримінально-виконавчі установи (виправні центри, виправні колонії), спеціальні виховні установи (виховні колонії), слідчі ізолятори у випадках, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України.** **Установою виконання покарань може бути окрема установа у разі виконання нею одночасно функцій слідчого ізолятора та кримінально-виконавчої установи (виховної коло-**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	нії). Рішення про утворення таких установ приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; **електронний реєстр засуджених – упорядкована централізована інформаційна система збору та зберігання інформації про осіб, які тримаються в установах виконання покарань, пов'язана з їх обліком, рухом, кримінально-правовою та соціальною характеристикою, оцінкою індивідуальних ризиків кожного засудженого тощо, розміщена на серверному обладнання Міністерства юстиції України;** **онлайн сервіси – послуги, що надаються для осіб, які тримаються в установах виконання покарань, та громадянам за допомогою технічних засобів, у тому числі через мережу Інтернет, з метою реалізації їх прав та законних інтересів;** **електронні пристрої – електронні системи, які використовуються для визначення місця знаходження засуджених.**
3. У цих Правилах вживаються такі скорочення: ДІЗО – дисциплінарний ізолятор; ДПК – дільниця посиленого контролю; КПП – контрольно-пропускний пункт; ОК – одиночна камера; ПКТ – приміщення камерного типу; ЧПНУ – черговий помічник начальника установи виконання покарань.	3. У цих Правилах вживаються такі скорочення: ДІЗО – дисциплінарний ізолятор; ДПК – дільниця посиленого контролю; КПП – контрольно-пропускний пункт; ОК – одиночна камера; ПКТ – приміщення камерного типу; ЧПНУ – черговий помічник начальника установи виконання покарань; **ДКВС – Державна кримінально-виконавча служба України.**
4. Установи виконання покарань відповідно до статті 11 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» організовуються і ліквідовуються наказом ~~ДПтС~~.	4. Установи виконання покарань відповідно до статті 11 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» організовуються і ліквідовуються наказом **центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.**
Направлення засуджених до утворених установ виконання покарань, що відкриваються заново, здійснюється за наявності необхідних житлово-побутових умов після прийняття в експлуатацію усіх об'єктів спеціальною комісією, призначеною ~~головою ДПтС~~.	Направлення засуджених до утворених установ виконання покарань, що відкриваються заново, здійснюється за наявності необхідних житлово-побутових умов після прийняття в експлуатацію усіх об'єктів спеціальною комісією, призначеною **Міністром юстиції України**.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
На території виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього рівня безпеки та спеціалізованих протитуберкульозних лікарень можуть бути створені ізольовані дільниці слідчих ізоляторів.	На території виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього рівня безпеки та спеціалізованих протитуберкульозних лікарень можуть бути створені ізольовані дільниці слідчих ізоляторів. **На території виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівня безпеки можуть бути створені ізольовані дільниці для тримання засуджених до арешту.**
У виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання можуть створюватися ізольовані сектори середнього рівня безпеки. У виправних колоніях середнього рівня безпеки можуть створюватися ізольовані сектори максимального рівня безпеки.	У виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання можуть створюватися ізольовані сектори середнього рівня безпеки. У виправних колоніях середнього рівня безпеки можуть створюватися ізольовані сектори максимального рівня безпеки. **У виправних колоніях максимального рівня безпеки можуть створюватися ізольовані сектори для тримання засуджених до довічного позбавлення волі, які за наявності підстав, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України, можуть бути переведені з багатомісних приміщень камерного типу до звичайних жилих приміщень.**
При виправних центрах можуть створюватися ізольовані сектори мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання. При виправних колоніях, в яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі потреби організовуються будинки дитини.	При виправних центрах можуть створюватися ізольовані сектори мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання. При виправних колоніях, в яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі потреби організовуються будинки дитини. **Арештні доми та сектори максимального рівня безпеки для відбування покарання чоловіками, засудженими до довічного позбавлення волі і на певний строк можуть створюватися у слідчих ізоляторах.**
Зазначені дільниці та сектори організовуються та ліквідовуються наказом ~~ДПтС~~ за поданням територіального органу ~~управління ДПтС.~~	Зазначені дільниці та сектори організовуються та ліквідовуються наказом **Міністерства юстиції України** за поданням територіального органу **Міністерства юстиції України.**
5. Наповнення установ виконання покарань встановлюється і змінюється рішенням ~~ДПтС~~, при цьому воно не може бути нижчим законодавчо встановлених норм жилої площі на одного засудженого, передбачених статтями 53, 64, 115 Кримінально-виконавчого кодексу України.	5. Наповнення установ виконання покарань встановлюється і змінюється рішенням **Міністерства юстиції України**, при цьому воно не може бути нижчим законодавчо встановлених норм жилої площі на одного засудженого, передбачених статтями 53, 64, 115 Кримінально-виконавчого кодексу України.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
6. Установи виконання покарань відповідно до статті 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» є юридичними особами і мають печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.	6. Установи виконання покарань відповідно до статті 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» є юридичними особами і мають печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.
~~7. Безпосередній контроль за діяльністю установ виконання покарань здійснюють ДПтС та її територіальні органи управління.~~ ~~Персонал ДПтС та органів і установ, що належать до сфери управління ДПтС, перевіряє установи виконання покарань на підставі приписів або планів-завдань, затверджених головою ДПтС або його заступниками, начальниками територіальних органів управління ДПтС або їх заступниками.~~ ~~Працівники апарату Міністерства юстиції України перевіряють установи виконання покарань на підставі наказу Міністра юстиції України з визначенням мети перевірки, посадових осіб, уповноважених на проведення перевірки, дати початку її проведення та плану перевірки.~~	**7. Контроль за діяльністю та проведення перевірок установ виконання покарань здійснюються Міністром юстиції України та його заступниками, керівниками територіальних органів Міністерства юстиції України та їх заступниками.** **Працівники апарату Міністерства юстиції України та його територіальних органів здійснюють контроль за діяльністю та перевірки установ виконання покарань на підставі спеціальних дозволів, приписів або планів-завдань на відрядження, затверджених Міністром юстиції України або його заступником, керівником територіального органу Міністерства юстиції України або його заступником.**
~~Комплексне інспектування установ виконання покарань здійснюється ДПтС один раз на п'ять років і один раз на два роки територіальними органами управління ДПтС.~~	**Комплексне інспектування установ виконання покарань здійснюється Міністерством юстиції України, його територіальними органами відповідно до затверджених графіків.**
У кожній установі виконання покарань ведеться книга зауважень і пропозицій (додаток 1), яка зберігається в черговій частині установи і до якої особи, які проводять інспектування або перевірку, вносять свої зауваження і пропозиції.	У кожній установі виконання покарань ведеться книга зауважень і пропозицій (додаток 1), яка зберігається в черговій частині установи і до якої особи, які проводять інспектування або перевірку, вносять свої зауваження і пропозиції.
8. Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина в установах виконання покарань та виконання функцій національного превентивного механізму здійснюється відповідно до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».	8. Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина в установах виконання покарань та виконання функцій національного превентивного механізму здійснюється відповідно до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».
9. Громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних по-	9. Громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних по-

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
карань здійснюють спостережні комісії, які діють на підставі Кримінально-виконавчого кодексу України та Положення про спостережні комісії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2004 року № 429 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 року № 1042). У випадках, встановлених Кримінально-виконавчим кодексом України та законами України, громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань можуть здійснювати ~~об'єднання громадян~~.	карань здійснюють спостережні комісії, які діють на підставі Кримінально-виконавчого кодексу України та Положення про спостережні комісії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2004 року N 429 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 року N 1042), **а у виховних колоніях – піклувальними радами**. У випадках, встановлених Кримінально-виконавчим кодексом України та законами України, громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань можуть здійснювати **громадські об'єднання.**
Розділ ІІ. Порядок прийняття засуджених та повідомлення про їх прибуття до установ виконання покарань	
1. Прийняття засуджених до установ виконання покарань здійснюється комісією з прийняття та розподілу засуджених під керівництвом начальника установи. До складу комісії входять заступники начальника установи, персонал оперативного підрозділу, підрозділів нагляду і безпеки, контролю за виконанням судових рішень, соціально-виховної та психологічної роботи, інтендантського та господарського забезпечення та медичної частини. Склад комісії щороку затверджується наказом начальника установи виконання покарань. Під час прийняття засуджених персонал установи виконання покарань ~~перевіряє наявність особових справ і встановлює приналежність їх засудженим~~, які прибули до установи. Медичний працівник проводить первинний медичний огляд засуджених відповідно до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2014 року № 1348/5/572, зареєстро-	1. Прийняття засуджених до установ виконання покарань здійснюється комісією з прийняття та розподілу засуджених під керівництвом начальника установи. До складу комісії входять заступники начальника установи, персонал оперативного підрозділу, підрозділів нагляду і безпеки, контролю за виконанням судових рішень, соціально-виховної та психологічної роботи, інтендантського та господарського забезпечення та медичної частини. Склад комісії щороку затверджується наказом начальника установи виконання покарань. **В установах виконання покарань ведеться електронний реєстр засуджених, до якого адміністратором вноситься інформація про засуджених.** Під час прийняття засуджених персонал установи виконання покарань **ідентифікує засуджених**, які прибули до установи. Медичний працівник проводить первинний медичний огляд засуджених відповідно до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого **спільним** наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2014 року N 1348/5/572, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2014 року за

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
ваного в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2014 року за № 990/25767. Результати огляду засудженого, а також фізичні вади та особливості анатомічної будови тіла фіксуються в медичній карті амбулаторного хворого форми № 025/о, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974 (із змінами) (далі – медична карта).	N 990/25767. Результати огляду засудженого, а також фізичні вади та особливості анатомічної будови тіла фіксуються в медичній карті амбулаторного хворого форми N 025/о, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року N 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за N 661/20974 (із змінами) (далі – медична карта).
Засуджені підлягають ~~особистому обшуку з роздяганням~~, а їх речі – огляду. Речі, продукти харчування, вироби і речовини, які не передбачені переліком ~~продуктів харчування~~, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посилках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі (додаток 2) (далі – перелік), у засуджених вилучаються в порядку, передбаченому статтею 102 Кримінально-виконавчого кодексу України та пунктом 1 розділу XI цих Правил.	Засуджені підлягають **повному обшуку**, а їх речі – огляду. Речі, продукти харчування, вироби і речовини, які не передбачені переліком **харчових продуктів, речей**, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посилках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі (додаток 2) (далі – перелік), у засуджених вилучаються в порядку, передбаченому статт**ями 59**, 102 Кримінально-виконавчого кодексу України та пунктом 1 розділу XI цих Правил. **Обшук проводиться у спеціально відведеному приміщенні установи, де дотримується відповідний температурний режим, передбачений для житлових приміщень.**
Вилучені речі та предмети здаються для зберігання на склад установи виконання покарань і повертаються засудженим при звільненні від відбування покарання, при цьому засудженим видається корінець квитанції про передачу речей на склад.	Вилучені речі та предмети здаються для зберігання на склад установи виконання покарань і повертаються засудженим при звільненні від відбування покарання, при цьому засудженим видається корінець квитанції про передачу речей на склад. **Засудженим надається можливість передати чи відправити родичам або іншим особам вилучені у них речі і предмети, які зберігаються на складі установи виконання покарань, у порядку, передбаченому пунктом 2 розділу X цих Правил.**
Після ~~особистого обшуку з роздяганням~~ засуджені проходять комплексну санітарну обробку в порядку, установленому пунктом 4 розділу XXVII цих Правил, та розміщуються в дільниці карантину, діагностики і розподілу.	Після **повного обшуку** засуджені проходять комплексну санітарну обробку в порядку, установленому пунктом 4 розділу XXVII цих Правил, та розміщуються в дільниці карантину, діагностики і розподілу, **а засуджені до обмеження волі – в окремих приміщеннях.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Протягом доби засуджені проходять медичний огляд, і за ними встановлюється медичний нагляд тривалістю 14 діб. У разі виявлення в цей період інфекційно хворих вони терміново ізолюються в медичній частині установи виконання покарань, а в установі проводиться комплекс протиепідемічних заходів.	Протягом доби засуджені проходять медичний огляд, і за ними встановлюється медичний нагляд тривалістю 14 діб. У разі виявлення в цей період інфекційно хворих вони терміново ізолюються в медичній частині установи виконання покарань, а в установі проводиться комплекс протиепідемічних заходів. **Медичний огляд засуджених, які прибули до виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та виправних центрів проводиться у закладах охорони здоров'я, які мають ліцензію Міністерства охорони здоров'я України за місцем розташування таких установ виконання покарань.**
Під час перебування в дільниці карантину, діагностики і розподілу засуджені ознайомлюються з порядком і умовами відбування покарання, зі своїми правами та обов'язками, встановленими законодавством України та цими Правилами, проходять інструктаж щодо заходів пожежної безпеки, попереджаються про відповідальність за порушення встановленого порядку відбування покарання в установі виконання покарань. ~~Вони~~ інформуються про передбачені законодавством України підстави для застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї, повідомляються про застосування в установі виконання покарань аудіовізуальних, електронних та інших технічних засобів нагляду і контролю.	Під час перебування в дільниці карантину, діагностики і розподілу засуджені ознайомлюються з порядком і умовами відбування покарання, зі своїми правами та обов'язками, встановленими законодавством України та цими Правилами, проходять інструктаж щодо заходів пожежної безпеки, попереджаються про відповідальність за порушення встановленого порядку відбування покарання в установі виконання покарань. **Засуджені** інформуються про передбачені законодавством України підстави для застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї, повідомляються про застосування в установі виконання покарань аудіовізуальних, електронних та інших технічних засобів нагляду і контролю.
Вимоги Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України та нормативно-правових актів, що регламентують порядок та умови відбування покарання засудженими, доводяться до їх відома під розписку за формою згідно з додатком 3 до цих Правил.	Вимоги Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України та нормативно-правових актів, що регламентують порядок та умови відбування покарання засудженими, доводяться до їх відома під розписку за формою згідно з додатком 3 до цих Правил.
Засудженим іноземцям або особам без громадянства така розписка надається на одній з офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, якою володіють зазначені особи (англійська, арабська, іспанська, китайська, російська, французька). Офіційною є лише редакція цих Правил українською мовою.	Засудженим іноземцям або особам без громадянства така розписка надається на одній з офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, якою володіють зазначені особи (англійська, арабська, іспанська, китайська, російська, французька). Офіційною є лише редакція цих Правил українською мовою.
Крім того, персонал установи виконання покарань інформує засудженого іноземця або особу без громадянства про наявне у нього право на зустріч із консульською посадовою особою.	Крім того, персонал установи виконання покарань інформує засудженого іноземця або особу без громадянства про наявне у нього право на зустріч із консульською посадовою особою.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Засуджені, які тримаються у дільниці карантину, діагностики і розподілу, можуть залучатися лише до робіт з благоустрою в межах зазначеної дільниці. Рішення про розподіл засуджених по відділеннях соціально-психологічної служби (камерах) з урахуванням їх особистісних характеристик, залучення до праці, навчання в системі загальної та професійної освіти приймаються комісією з прийняття та розподілу засуджених.	Засуджені, які тримаються у дільниці карантину, діагностики і розподілу, можуть залучатися лише до робіт з благоустрою в межах зазначеної дільниці. Рішення про розподіл засуджених по відділеннях соціально-психологічної служби (камерах) з урахуванням їх особистісних характеристик, залучення до праці, навчання в системі загальної та професійної освіти приймаються комісією з прийняття та розподілу засуджених.
2. Адміністрація установ виконання покарань відповідно до статті 91 Кримінально-виконавчого кодексу України повідомляє суд, який виніс вирок, про приведення його до виконання, а також про місце відбування засудженим покарання. Протягом трьох діб з дати прибуття засудженого до установи виконання покарань за його письмовою заявою одному з ~~родичів~~ на вибір засудженого адміністрація установи виконання покарань направляє повідомлення за формою згідно з додатком 4 до цих Правил, у якому вказується місцезнаходження установи і роз'яснюються права засудженого на листування, отримання посилок, передач, бандеролей, користування побаченнями та ведення телефонних розмов. У разі прибуття до установи виконання покарань засуджених, які є іноземними громадянами, адміністрація цієї установи не пізніше трьох діб повідомляє ~~ДПтС~~.	2. Адміністрація установ виконання покарань відповідно до статті 91 Кримінально-виконавчого кодексу України повідомляє суд, який виніс вирок, про приведення його до виконання, а також про місце відбування засудженим покарання. Протягом трьох діб з дати прибуття засудженого до установи виконання покарань за його письмовою заявою, **або за даними, вказаними в анкеті засудженого**, одному з **членів сім'ї чи близьких родичів** на вибір засудженого адміністрація установи виконання покарань направляє повідомлення за формою згідно з додатком 4 до цих Правил, у якому вказується місцезнаходження установи і роз'яснюються права засудженого на листування, отримання посилок, передач, бандеролей, побачень, ведення телефонних розмов **та користування онлайн сервісами**. У разі прибуття до установи виконання покарань засуджених, які є іноземними громадянами, адміністрація цієї установи не пізніше трьох діб повідомляє **Міністерство юстиції України**.
Розділ III. Основні права та обов'язки засуджених в установах виконання покарань	
1. Засуджені мають право: одержувати інформацію про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання, у тому числі у друкованому вигляді; на гуманне ставлення до них та на повагу до їх людської гідності; на особисту безпеку;	1. Засуджені мають право: одержувати інформацію про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання, у тому числі у друкованому вигляді; на гуманне ставлення до них та на повагу до їх людської гідності; на особисту безпеку;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
на соціальне забезпечення, у тому числі на оформлення пенсій, відповідно до законодавства;	на соціальне забезпечення, у тому числі на оформлення пенсій, відповідно до законодавства;
користуватися послугами, які надаються в установах виконання покарань, у тому числі додатковими, оплачуваними (підстригання, ремонт одягу, взуття, годинників тощо);	користуватися послугами, які надаються в установах виконання покарань, у тому числі додатковими, оплачуваними (підстригання, ремонт одягу, взуття, годинників тощо);
	користуватися онлайн сервісами, що надаються в установах виконання покарань. Перелік та порядок надання таких послуг встановлюється Міністерством юстиції України;
отримувати медичну допомогу і лікування, у тому числі платні медичні послуги за рахунок особистих грошових коштів чи коштів рідних та близьких, у закладах охорони здоров'я, які мають ліцензію Міністерства охорони здоров'я України та не віднесені до відання ~~ДПтС~~;	отримувати медичну допомогу і лікування, у тому числі платні медичні послуги за рахунок особистих грошових коштів чи коштів рідних та близьких, у закладах охорони здоров'я, які мають ліцензію Міністерства охорони здоров'я України та не віднесені до відання **ДКВС**;
розпоряджатися грошовими коштами, придбавати, володіти і розпоряджатися предметами, речами, виробами, за винятком тих, використання яких заборонено;	розпоряджатися грошовими коштами, придбавати, володіти і розпоряджатися предметами, речами, виробами, за винятком тих, використання яких заборонено;
здійснювати листування у порядку, встановленому пунктом 1 розділу XII цих Правил;	здійснювати листування у порядку, встановленому пунктом 1 розділу XII цих Правил;
вести телефонні розмови та користуватися глобальною мережею Інтернет у порядку, встановленому розділом XIV цих Правил;	вести телефонні розмови та користуватися глобальною мережею Інтернет у порядку, встановленому розділом XIV цих Правил;
одержувати і відправляти посилки, бандеролі, грошові перекази, одержувати передачі в порядку, установленому пунктами 1-3 розділу X, пунктом 2 розділу XII цих Правил;	одержувати і відправляти посилки, бандеролі, грошові перекази, одержувати передачі в порядку, установленому пунктами 1 – 3 розділу X, пунктом 2 розділу XII цих Правил;
зустрічатися з родичами та іншими особами з урахуванням обмежень, передбачених для різних категорій засуджених;	зустрічатися з родичами та іншими особами з урахуванням обмежень, передбачених для різних категорій засуджених;
рідною мовою давати пояснення, вести листування, звертатися з пропозиціями, заявами і скаргами в усній чи письмовій формі від свого імені, а також отримувати відповіді мовою звернення;	рідною мовою давати пояснення, вести листування, звертатися з пропозиціями, заявами і скаргами в усній чи письмовій формі від свого імені, а також отримувати відповіді мовою звернення;
брати участь у роботі самодіяльних організацій та гуртків соціально корисної спрямованості (крім осіб, засуджених до арешту), займатися фізичною культурою і спортом, користуватися бібліотекою, настільними іграми;	брати участь у роботі самодіяльних організацій та гуртків соціально корисної спрямованості (крім осіб, засуджених до арешту), займатися фізичною культурою і спортом, користуватися бібліотекою, настільними іграми;
носити спортивний одяг та взуття під час проведення спортивних заходів та у вільний час відповідно до розпорядку дня (до засуджених, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з	носити спортивний одяг та взуття під час проведення спортивних заходів та у вільний час відповідно до розпорядку дня **в межах локальної дільниці** (до засуджених, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, це обмеження не застосовується);	мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, це обмеження не застосовується);
придбавати, користуватися і зберігати предмети першої потреби, періодичні видання, літературу, продукти харчування;	придбавати, користуватися і зберігати предмети першої потреби, періодичні видання, літературу, продукти харчування;
розпоряджатися вільним часом, який відведений розпорядком дня, не порушуючи при цьому встановленого порядку відбування покарання;	розпоряджатися вільним часом, який відведений розпорядком дня, не порушуючи при цьому встановленого порядку відбування покарання;
на щоденну прогулянку під час відбування покарання в камерах;	на щоденну прогулянку під час відбування покарання в камерах;
на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, у тому числі щодо тривалості, умов та оплати праці;	на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, у тому числі щодо тривалості, умов та оплати праці. **При цьому тривалість робочого дня не може становити більше восьми годин і тривалість робочого часу – більше 40 годин на тиждень;**
одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту;	одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту;
на здійснення свободи сповідувати будь-яку релігію або виражати переконання, пов'язані із ставленням до релігії;	на здійснення свободи сповідувати будь-яку релігію або виражати переконання, пов'язані із ставленням до релігії;
користуватися послугами адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи;	користуватися послугами адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи;
відповідно до статті 539 Кримінального процесуального кодексу України подавати клопотання до суду для вирішення питань, визначених статтею 537 цього Кодексу;	відповідно до статті 539 Кримінального процесуального кодексу України подавати клопотання до суду для вирішення питань, визначених статтею 537 цього Кодексу;
користуватися у приміщеннях для вживання їжі та зберігання продуктів харчування електричними чайниками потужністю не більше 2 КВт та мікрохвильовими пічками з розрахунку: три чайники – на відділення соціально-психологічної служби (один – на камеру), дві мікрохвильові печі – на відділення соціально-психологічної служби;	користуватися у приміщеннях для вживання їжі та зберігання продуктів харчування електричними чайниками потужністю не більше 2 КВт, **електрокип'ятильниками потужністю не більше 0,5 КВт** та мікрохвильовими пічками з розрахунку: три чайники – на відділення соціально-психологічної служби (один – на камеру), **один електрокип'ятильник – на одного засудженого**, дві мікрохвильові печі – на відділення соціально-психологічної служби;
придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів телевізори, DVD-програвачі, холодильники з розрахунку: телевізор та DVD-програвач – по одному на відділення соціально-психологічної служби або жилу секцію (камеру); холодильник – ~~один~~ на відділення соціально-психологічної служби	придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів телевізори, DVD-програвачі, холодильники з розрахунку: телевізор та DVD-програвач – по одному на відділення соціально-психологічної служби або жилу секцію (камеру); холодильник – **не більше трьох** на відділення соціально-психологічної

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
(у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки холодильник встановлюється у приміщеннях для зберігання продуктів харчування).	служби (у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки холодильник**и та мікрохвильові печі** встановлюються у приміщеннях для зберігання продуктів харчування); **засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації виправних колоній можуть придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів мультиварки з розрахунку: дві мультиварки на відділення соціально-психологічної служби.**
Засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації виправних колоній, мають право мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них. Засудженим можуть надаватися й інші права, реалізація яких не суперечить меті покарання, порядку і умовам виконання та відбування покарання. При забезпеченні прав засуджених не повинні порушуватися встановлений порядок та умови відбування покарання, а також права і законні інтереси інших осіб.	Засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації виправних колоній, мають право мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них. Засудженим можуть надаватися й інші права, реалізація яких не суперечить меті покарання, порядку і умовам виконання та відбування покарання. При забезпеченні прав засуджених не повинні порушуватися встановлений порядок та умови відбування покарання, а також права і законні інтереси інших осіб.
2. Засуджені зобов'язані: дотримуватися норм, які визначають порядок і умови відбування покарання, розпорядок дня установи виконання покарань, правомірні взаємовідносини з іншими засудженими, персоналом установи виконання покарань та іншими особами; утримувати в чистоті і порядку приміщення, дбайливо ставитися до майна установи виконання покарань і предметів, якими вони користуються при виконанні дорученої роботи, здійснювати за ними належний догляд і використовувати їх тільки за призначенням; носити одяг встановленого законодавством зразка та нагрудні знаки, затверджені зразками поіменної картки та нагрудного розпізнавального знака для засуджених (додаток 5); засуджені, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегше-	2. Засуджені зобов'язані: дотримуватися норм, які визначають порядок і умови відбування покарання, розпорядок дня установи виконання покарань, правомірні взаємовідносини з іншими засудженими, персоналом установи виконання покарань та іншими особами; утримувати в чистоті і порядку приміщення, дбайливо ставитися до майна установи виконання покарань і предметів, якими вони користуються при виконанні дорученої роботи, здійснювати за ними належний догляд і використовувати їх тільки за призначенням; носити одяг встановленого законодавством зразка **або особистий одяг, який відповідає за колірною гамою та фасоном встановленим зразкам**, та нагрудні знаки, затверджені зразками поіменної картки та нагрудного розпізнавального знака для засуджених (додаток 5);

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
ними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, засуджені жінки, звільнені від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дітей до трьох років, мають право носити цивільний одяг;	засуджені, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, засуджені жінки, звільнені від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дітей до трьох років, мають право носити цивільний одяг;
виконувати встановлені законодавством вимоги персоналу установи виконання покарань; виконувати необхідні роботи по самообслуговуванню, благоустрою установи виконання покарань; дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати охайний вигляд; дотримуватися вимог пожежної безпеки і безпеки праці.	виконувати встановлені законодавством вимоги персоналу установи виконання покарань; виконувати необхідні роботи по самообслуговуванню, благоустрою установи виконання покарань; дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати охайний вигляд; дотримуватися вимог пожежної безпеки і безпеки праці.
3. Засудженим забороняється: самовільно залишати установу виконання покарань, порушувати лінію охорони; спілкуватися із засудженими та іншими особами з порушенням встановлених законодавством правил ізоляції, звертатися до них з проханням про виконання незаконних дій; придбавати, виготовляти, зберігати і використовувати гроші, цінності, предмети, речі, речовини і вироби, заборонені до використання в колонії за переліком предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких засудженими заборонено (додаток 6); продавати, дарувати або відчужувати в інший спосіб на користь інших осіб предмети, вироби і речі, що перебувають в особистому користуванні; заподіювати собі тілесні ушкодження, у тому числі за допомогою іншої особи, завдавати шкоду своєму здоров'ю з метою ухилення від відбування покарання або виконання встановлених обов'язків; завдавати шкоду державному, комунальному майну, майну інших юридичних чи фізичних осіб, у тому числі майну інших засуджених, створювати загрозу заподіяння шкоди такому майну; вживати спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманюючі засоби;	3. Засудженим забороняється: самовільно залишати установу виконання покарань, порушувати лінію охорони; спілкуватися із засудженими та іншими особами з порушенням встановлених законодавством правил ізоляції, звертатися до них з проханням про виконання незаконних дій; придбавати, виготовляти, зберігати і використовувати гроші, цінності, предмети, речі, речовини і вироби, заборонені до використання в колонії за переліком предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких засудженими заборонено (додаток 6); продавати, дарувати або відчужувати в інший спосіб на користь інших осіб предмети, вироби і речі, що перебувають в особистому користуванні; **умисно** заподіювати собі тілесні ушкодження, у тому числі за допомогою іншої особи, завдавати шкоду своєму здоров'ю з метою ухилення від відбування покарання або виконання встановлених обов'язків; **умисно** завдавати шкоду державному, комунальному майну, майну інших юридичних чи фізичних осіб, у тому числі майну інших засуджених, створювати загрозу заподіяння шкоди такому майну; вживати спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманюючі засоби;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
чинити опір законним діям персоналу ~~колонії~~, перешкоджати виконанню ним своїх службових обов'язків, підбурювати до цього інших засуджених;	чинити опір законним діям персоналу **установи виконання покарань**, перешкоджати виконанню ним своїх службових обов'язків, підбурювати до цього інших засуджених;
грати в настільні та інші ігри з метою здобуття матеріальної чи іншої вигоди;	грати в настільні та інші ігри з метою здобуття матеріальної чи іншої вигоди;
вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська;	вживати нецензурні та жаргонні слова, давати і присвоювати прізвиська;
самовільно залишати призначену для перебування ізольовану територію, приміщення або визначене місце роботи, а також перебувати без дозволу адміністрації колонії у гуртожитках та відділеннях, у яких вони не проживають, або на виробничих об'єктах, на яких вони не працюють;	самовільно залишати призначену для перебування ізольовану територію, приміщення або визначене місце роботи, а також перебувати без дозволу адміністрації колонії у гуртожитках та відділеннях, у яких вони не проживають, або на виробничих об'єктах, на яких вони не працюють;
завішувати чи міняти без дозволу адміністрації ~~колонії~~ спальні місця, а також обладнувати їх у комунально-побутових та інших службових або виробничих приміщеннях;	завішувати чи міняти без дозволу адміністрації **установи виконання покарань** спальні місця, а також обладнувати їх у комунально-побутових та інших службових або виробничих приміщеннях;
готувати та вживати їжу в непередбачених для цього місцях, виносити продукти харчування з їдальні без дозволу адміністрації ~~колонії~~;	готувати та вживати їжу в непередбачених для цього місцях, виносити продукти харчування з їдальні без дозволу адміністрації **установи виконання покарань**;
мати при собі предмети і речі в асортименті і кількості, що виходять за межі, встановлені переліком;	мати при собі предмети і речі в асортименті і кількості, що виходять за межі, встановлені переліком;
~~курити у дисциплінарних ізоляторах, карцерах, приміщеннях камерного типу (одиночних камерах) та виховних колоніях, а також у не відведених для цього місцях;~~	**курити у не відведених для цього місцях та неповнолітнім у виховних колоніях (перелік місць, відведених для паління, встановлюється наказом начальника установи);**
надсилати та отримувати кореспонденцію всупереч порядку, встановленому статтею 113 Кримінально-виконавчого кодексу України;	надсилати та отримувати кореспонденцію всупереч порядку, встановленому статтею 113 Кримінально-виконавчого кодексу України;
наносити собі або іншим особам татуювання;	наносити собі або іншим особам татуювання;
тримати тварин;	тримати тварин **без дозволу адміністрації установи виконання покарань**;
виготовляти, зберігати саморобні електроприлади та користуватися ними;	виготовляти, зберігати саморобні електроприлади та користуватися ними;
самовільно перепланувати, змінювати конструктивні елементи будівель та споруд ~~колонії~~, споруджувати на виробничих об'єктах різні об'єкти (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення).	самовільно перепланувати, змінювати конструктивні елементи будівель та споруд **установи виконання покарань**, споруджувати на виробничих об'єктах різні об'єкти (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення).
4. Правовий статус засуджених іноземців або осіб без громадянства визначається законами	4. Правовий статус засуджених іноземців або осіб без громадянства визначається законами

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Засуджені іноземці мають право підтримувати зв'язок з дипломатичними представництвами і консульськими установами своїх держав, особи без громадянства, а також громадяни держав, що не мають дипломатичних представництв або консульських установ в Україні, – з дипломатичними представництвами держави, яка взяла на себе охорону їхніх інтересів, або міжнародними органами чи організаціями, які здійснюють їх захист.	України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Засуджені іноземці мають право підтримувати зв'язок з дипломатичними представництвами і консульськими установами своїх держав, особи без громадянства, а також громадяни держав, що не мають дипломатичних представництв або консульських установ в Україні, – з дипломатичними представництвами держави, яка взяла на себе охорону їхніх інтересів, або міжнародними органами чи організаціями, які здійснюють їх захист.
5. Основні права та обов'язки засуджених розміщуються на інформаційних стендах у кожному відділенні соціально-психологічної служби.	5. Основні права та обов'язки засуджених, **порядок оскарження дій персоналу установ, інстанції, до яких можливо звернутися для захисту та поновлення своїх прав, номери «телефонів довіри», порядок отримання правової допомоги (у тому числі безоплатної) розміщуються на інформаційних стендах у кожному відділенні соціально-психологічної служби та в камерних приміщеннях**.
Якщо в установі відбувають покарання засуджені іноземці або особи без громадянства, основні права та обов'язки засуджених додатково перекладаються офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй та розміщуються на інформаційних стендах у відділеннях соціально-психологічної служби.	Якщо в установі відбувають покарання засуджені іноземці або особи без громадянства, основні права та обов'язки засуджених додатково перекладаються офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй та розміщуються на інформаційних стендах у відділеннях соціально-психологічної служби.
Розділ IV. Взаємовідносини засуджених із персоналом установ виконання покарань та іншими особами	
1. Взаємовідносини персоналу установ виконання покарань із засудженими ґрунтуються на суворому дотриманні законності. У своїй роботі персонал ~~мусить~~ дотримуватися високих професійних та особистих стандартів. ~~Персонал мусить~~ своєю поведінкою і виконанням своїх обов'язків позитивно впливати на засуджених та викликати в них повагу. Засуджені повинні бути ввічливими з персоналом установи виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи.	1.Взаємовідносини персоналу установ виконання покарань із засудженими ґрунтуються на суворому дотриманні законності, **довірливих та позитивних стосунках**. У своїй роботі персонал **повинен** дотримуватися високих професійних та особистих стандартів, своєю поведінкою і виконанням своїх обов'язків позитивно впливати на засуджених та викликати в них **довіру і** повагу. Засуджені повинні бути ввічливими з персоналом установи виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
При зустрічі з персоналом установ виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи, засуджені повинні вставати і вітатися з ними. Засуджені звертаються до персоналу установ виконання покарань на «ви», називають їх по імені та по батькові або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою. Персонал установ виконання покарань звертається до засуджених на «ви» і називає їх ~~«засуджений», «засуджена»~~, «громадянин», «громадянка» та прізвище. У виховних колоніях персонал звертається до засуджених на ~~«ви»~~ і може звертатись до них словами «вихованець», «вихованка» та називати їх по імені. 2. Персоналу установ виконання покарань категорично забороняється встановлювати із засудженими та їхніми родичами будь-які стосунки, що не регламентовані кримінально-виконавчим законодавством та цими Правилами.	При зустрічі з персоналом установ виконання покарань та іншими особами, які відвідують установи, засуджені повинні вставати і вітатися з ними. Засуджені звертаються до персоналу установ виконання покарань на «ви», називають їх по імені та по батькові або «громадянин», «громадянка» і далі за званням чи займаною посадою. Персонал установ виконання покарань звертається до засуджених на «ви» і називає їх «громадянин», «громадянка» та прізвище. У виховних колоніях персонал звертається до засуджених на **«ти»** і може звертатись до них словами «вихованець», «вихованка» та називати їх по імені. 2. Персоналу установ виконання покарань категорично забороняється встановлювати із засудженими та їхніми родичами будь-які стосунки, що не регламентовані кримінально-виконавчим законодавством та цими Правилами.
Розділ V. Розпорядок дня в установах виконання покарань	
1. У кожній установі виконання покарань організовується суворо регламентований розпорядок дня з урахуванням особливостей роботи з різними категоріями засуджених, оперативної обстановки, пори року, місцевих умов та інших конкретних обставин. Розпорядок дня включає в себе підйом, ~~туалет~~, фізичну зарядку, приймання їжі, розвід на роботу, перебування на виробництві та навчанні, перевірку наявності засуджених, проведення виховних, культурно-масових та спортивно-оздоровчих заходів тощо. При цьому передбачаються безперервний восьмигодинний сон засуджених і надання їм особистого часу не менше ніж дві години. Знаходитися на спальному місці у не передбачений для сну час без дозволу адміністрації установи виконання покарань засудженим забороняється.	1. У кожній установі виконання покарань організовується суворо регламентований розпорядок дня з урахуванням особливостей роботи з різними категоріями засуджених, оперативної обстановки, пори року, місцевих умов та інших конкретних обставин. Розпорядок дня включає в себе підйом, **час для особистої гігієни**, фізичну зарядку, приймання їжі, розвід на роботу, перебування на виробництві та навчанні, перевірку наявності засуджених, проведення виховних, культурно-масових та спортивно-оздоровчих заходів тощо. При цьому передбачаються безперервний восьмигодинний сон засуджених і надання їм особистого часу не менше ніж дві години. Знаходитися на спальному місці у не передбачений для сну час без дозволу адміністрації установи виконання покарань засудженим забороняється.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	Забороняється примусове переривання сну засуджених у нічний час, крім випадків вчинення засудженими втечі, масових заворушень, виникнення пожежі, аварії, стихійного лиха, безпосередньої загрози життю засуджених.
Не менше одного разу на місяць у неробочий час організовуються перевірки-огляди зовнішнього вигляду та стану одягу і взуття засуджених. Розпорядок дня установи передбачає порядок та час роботи всіх підрозділів, об'єктів та дільниць установи, у тому числі ДІЗО, ПКТ, медичної частини, їдальні, перукарні, лазні, пральні, крамниці. Розпорядок дня, розроблений відповідно до типового розпорядку дня засуджених (додаток 7), затверджується наказом начальника установи виконання покарань, узгоджується з начальником територіального органу ~~управління ДПтС~~, доводиться до відома засуджених і персоналу та розміщується на стенді в черговій частині, місцях цілодобового несення служби черговою зміною, місцях надання побутових послуг засудженим та у відділеннях соціально-психологічної служби.	Не менше одного разу на місяць у неробочий час організовуються перевірки-огляди зовнішнього вигляду та стану одягу і взуття засуджених. Розпорядок дня установи передбачає порядок та час роботи всіх підрозділів, об'єктів та дільниць установи, у тому числі ДІЗО, ПКТ, медичної частини, їдальні, перукарні, лазні, пральні, крамниці. Розпорядок дня, розроблений відповідно до типового розпорядку дня засуджених (додаток 7), затверджується наказом начальника установи виконання покарань, узгоджується з начальником територіального органу **Міністерства юстиції України**, доводиться до відома засуджених і персоналу та розміщується на стенді в черговій частині, місцях цілодобового несення служби черговою зміною, місцях надання побутових послуг засудженим та у відділеннях соціально-психологічної служби.
2. Начальники установ виконання покарань організовують роботу підлеглих підрозділів за змінним графіком таким чином, щоб представники адміністрації перебували в цих установах від підйому засуджених до відбою, а в разі тризмінної роботи ~~виробництва~~ – і в нічний час.	2. Начальники установ виконання покарань організовують роботу підлеглих підрозділів за змінним графіком таким чином, щоб представники адміністрації перебували в цих установах від підйому засуджених до відбою, а в разі тризмінної роботи **виробничих об'єктів** – і в нічний час.
У вихідні, святкові та неробочі дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки в установах виконання покарань організовується цілодобове чергування керівного складу. До контролю за поведінкою засуджених, виконанням ними розпорядку дня та забезпеченням належного функціонування установи виконання покарань залучається весь персонал за окремими графіками. Наказами начальників установ виконання покарань установлюється система подачі ~~сигналів~~ та команд для забезпечення виконання засудженими розпорядку дня.	У вихідні, святкові та неробочі дні, а також у разі ускладнення оперативної обстановки в установах виконання покарань організовується цілодобове чергування керівного складу. До контролю за поведінкою засуджених, виконанням ними розпорядку дня та забезпеченням належного функціонування установи виконання покарань залучається весь персонал за окремими графіками. Наказами начальників установ виконання покарань установлюється система подачі команд для забезпечення виконання засудженими розпорядку дня.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ VI. Проведення перевірок наявності засуджених	
1. В установах виконання покарань перевірки наявності засуджених організовуються щодня вранці та ввечері у години, визначені розпорядком дня, а також додатково в час перед прийманням їжі засудженими або після цього. У разі потреби вони можуть проводитися у будь-який час доби. Наявність засуджених перевіряється за поіменними картками, виготовленими за зразками поіменної картки та нагрудного розпізнавального знака для засуджених (додаток 5).	1. В установах виконання покарань перевірки наявності засуджених організовуються щодня вранці та ввечері у години, визначені розпорядком дня, а також додатково в час перед прийманням їжі засудженими або після цього. У разі потреби вони можуть проводитися у будь-який час доби. Наявність засуджених перевіряється за поіменними картками, виготовленими за зразками поіменної картки та нагрудного розпізнавального знака для засуджених (додаток 5).
У нічний час доби перевірка засуджених здійснюється на спальних місцях візуально при нічному освітленні, ~~без підняття~~ засуджених. Для забезпечення якості проведення таких перевірок ~~завішувати чи міняти без дозволу адміністрації установи виконання покарань~~ спальні місця засудженим забороняється.	У нічний час доби перевірка засуджених здійснюється на спальних місцях візуально при нічному освітленні, **без переривання сну** засуджених. Для забезпечення якості проведення таких перевірок **міняти без дозволу адміністрації установи виконання покарань чи завішувати** спальні місця засудженим забороняється.
Для поіменної перевірки всі засуджені шикуються відділеннями соціально-психологічної служби у спеціально відведених місцях. Від поіменної перевірки звільняються тільки особи, які відпочивають після роботи або звільнені від роботи через хворобу з постільним режимом, а також зайняті на роботах, які залишити неможливо.	Для поіменної перевірки всі засуджені шикуються відділеннями соціально-психологічної служби у спеціально відведених місцях. Від поіменної перевірки звільняються тільки особи, які відпочивають після роботи або звільнені від роботи через хворобу з постільним режимом, а також зайняті на роботах, які залишити неможливо.
Персональні списки таких засуджених затверджуються першим заступником начальника установи виконання покарань або особою, яка виконує його обов'язки. Перевірка їх наявності проводиться за місцем перебування.	Персональні списки таких засуджених затверджуються першим заступником начальника установи виконання покарань або особою, яка виконує його обов'язки. Перевірка їх наявності проводиться за місцем перебування.
У негоду (дощ, мокрий сніг, сильний вітер), при низькій (нижче мінус 20 градусів за Цельсієм) або високій (вище плюс 30 градусів за Цельсієм у затінку) температурі повітря перевірки проводяться у приміщеннях відділень соціально-психологічної служби.	У негоду (дощ, мокрий сніг, сильний вітер), при низькій (нижче мінус 20 градусів за Цельсієм) або високій (вище плюс 30 градусів за Цельсієм у затінку) температурі повітря перевірки проводяться у приміщеннях відділень соціально-психологічної служби.
Ранкові та вечірні перевірки не повинні тривати більше 30 хвилин. На перевірках почергово згідно із затвердженим графіком повинні бути присутні начальник установи виконання покарань, його заступники та керівники підрозділів.	Ранкові та вечірні перевірки не повинні тривати більше 30 хвилин. На перевірках почергово згідно із затвердженим графіком повинні бути присутні начальник установи виконання покарань, його заступники та керівники підрозділів.
У разі виявлення відсутності засудженого інші засуджені залишаються на місці перевірки до з'ясування причин його відсутності.	У разі виявлення відсутності засудженого інші засуджені залиша-ються на місці перевірки до з'ясування причин його відсутності.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
2. Перевірки наявності засуджених у виправних колоніях (секторах) максимального рівня безпеки з триманням засуджених у ПКТ, дільницях посиленого контролю, арештних домах, ПКТ (ОК) виправних колоній, а також у ДІЗО та карцерах організовуються покамерно. Перевірки проводяться з шикуванням засуджених та відвідуванням камер. Перевірки засуджених до довічного позбавлення волі здійснюються з відкриванням перших дверей камер та шикуванням засуджених.	2. Перевірки наявності засуджених у виправних колоніях (секторах) максимального рівня безпеки з триманням засуджених у ПКТ, дільницях посиленого контролю, арештних домах, ПКТ (ОК) виправних колоній, а також у ДІЗО та карцерах організовуються покамерно. Перевірки проводяться з шикуванням засуджених та відвідуванням камер. Перевірки засуджених до довічного позбавлення волі здійснюються з відкриванням перших дверей камер та шикуванням засуджених.
3. Організація перевірок наявності засуджених покладається: у житлових зонах – на ЧПНУ, начальників відділень і молодших інспекторів чергової зміни; на виробничих об'єктах – ~~на представників адміністрації установ виконання покарань, зайнятих на виробництві, і молодших інспекторів чергової зміни~~. ~~На тимчасових виробничих об'єктах, де працюють невеликі групи засуджених, – на начальників варт, молодших інспекторів чергової зміни, членів оперативних груп установи виконання покарань.~~ З метою здійснення перевірки стану здоров'я засуджених та санітарного стану камер до проведення перевірок залучається черговий медичний працівник. Результати перевірки відображаються в документації ЧПНУ.	3. Організація перевірок наявності засуджених покладається: у житлових зонах – на ЧПНУ, начальників відділень і молодших інспекторів чергової зміни; на виробничих об'єктах, **у тому числі на тимчасових виробничих об'єктах, де працюють невеликі групи засуджених – на молодших інспекторів чергової зміни, начальників варт, членів оперативних груп та представників адміністрації установ виконання покарань, зайнятих на таких об'єктах.** З метою здійснення перевірки стану здоров'я засуджених та санітарного стану камер до проведення перевірок залучається черговий медичний працівник. Результати перевірки відображаються в документації ЧПНУ.
Розділ VII. Розвід засуджених на роботу та виконання внутрішньоцехового режиму ~~на виробництві установи виконання покарань~~	**Розділ VII. Розвід засуджених на роботу та виконання внутрішньоцехового режиму**
1. У встановлений розпорядком дня установи виконання покарань час засуджені шикуються відділеннями соціально-психологічної служби та бригадами в спеціально відведених місцях для розводу на роботу. Під час проведення розводу засуджених на роботу або зняття з роботи повинні бути присутні представники виробничого персоналу ~~установи~~ та начальники	1. У встановлений розпорядком дня установи виконання покарань час засуджені шикуються відділеннями соціально-психологічної служби та бригадами в спеціально відведених місцях для розводу на роботу. Під час проведення розводу засуджених на роботу або зняття з роботи повинні бути присутні представники виробничого персоналу та начальники відділень,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
відділень, бригади яких задіяні у ~~виробництві~~. При цьому перевіряються зовнішній вигляд засуджених, стан одягу та взуття і за потреби вживаються заходи щодо усунення недоліків. Начальником установи виконання покарань та особисто виробничим персоналом з урахуванням місцевих умов установлюється порядок поведінки засуджених на виробничих об'єктах, який передбачає прибуття їх до місця роботи тільки строєм, наявність засуджених на об'єктах, проведення їм інструктажу начальниками цехів або майстрами, порядок приймання та здачі робочих місць, підбиття підсумків роботи, інші питання. 2. Виконання внутрішньоцехового режиму на виробництві установи виконання покарань покладається на ~~заступника начальника установи з виробництва – директора підприємства.~~ На виробничих об'єктах установи виконання покарань засудженим забороняється ~~тримати~~ продукти харчування, посуд, настільні ігри, спортивний одяг, телевізійні приймачі ~~та радіоприймачі~~ (за винятком випадків, якщо робота пов'язана з їх ремонтом), споруджувати різні будови (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення тощо), користуватися ~~точильним~~ обладнанням та інструментом для власних потреб.	бригади яких задіяні у **виробничому процесі**. При цьому перевіряються зовнішній вигляд засуджених, стан одягу та взуття і за потреби вживаються заходи щодо усунення недоліків. Начальником установи виконання покарань та особисто виробничим персоналом з урахуванням місцевих умов установлюється порядок поведінки засуджених на виробничих об'єктах, який передбачає прибуття їх, наявність засуджених на об'єктах, проведення їм інструктажу начальниками цехів або майстрами, порядок приймання та здачі робочих місць, підбиття підсумків роботи, інші питання. 2. Виконання внутрішньоцехового режиму покладається на **керівника виробничого об'єкта.** На виробничих об'єктах установи виконання покарань засудженим забороняється **зберігати** продукти харчування, посуд, настільні ігри, спортивний одяг, телевізійні приймачі (за винятком випадків, якщо робота пов'язана з їх ремонтом), споруджувати різні будови (лазні, пральні, душові, сейфи, будиночки, будки, приміщення та засоби для відпочинку, опалення тощо), користуватися обладнанням та інструментом, **електроенергією, механізмами та матеріалами** для власних потреб.
Розділ VIII. Порядок приймання засудженими їжі	
1. Приймання засудженими їжі проводиться в години, установлені розпорядком дня, окремо за структурними дільницями установи виконання покарань, відділеннями соціально-психологічної служби та бригадами з урахуванням їх надійної ізоляції в їдальні, а на контрагентських об'єктах – на спеціально обладнаних для цього місцях. Якщо їдальня розташована на межі житлової і виробничої зон, приймання їжі робочою зміною може організовуватися в їдальні, але із забезпеченням вимог ізоляції засуджених, які перебувають у житловій зоні, від засуджених, які працюють на ~~виробництві~~.	1. Приймання засудженими їжі проводиться в години, установлені розпорядком дня, окремо за структурними дільницями установи виконання покарань, відділеннями соціально-психологічної служби та бригадами з урахуванням їх надійної ізоляції в їдальні, а на контрагентських об'єктах – на спеціально обладнаних для цього місцях. Якщо їдальня розташована на межі житлової і виробничої зон, приймання їжі робочою зміною може організовуватися в їдальні, але із забезпеченням вимог ізоляції засуджених, які перебувають у житловій зоні, від засуджених, які працюють на **виробничих об'єктах**.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Засуджені приходять до їдальні у чистому взутті та одязі строєм у супроводі начальника відділення (цеху) або особи, яка виконує його обов'язки.	Засуджені приходять до їдальні у чистому взутті та одязі строєм у супроводі начальника відділення (цеху) або особи, яка виконує його обов'язки.
Засуджені, які написали заяви про зняття їх з котлового забезпечення та прийняли рішення харчуватися продуктами, отриманими в посилках (передачах) та бандеролях, ~~відвідують їдальню разом з іншими засудженими, де приймають їжу, отриману в посилках (передачах) та бандеролях.~~	Засуджені, які написали заяви про зняття їх з котлового забезпечення та прийняли рішення харчуватися продуктами, отриманими в посилках (передачах) та бандеролях, **приймають їжу в кімнатах приймання їжі відділень соціально-психологічної служби у відповідності до графіка роботи цих кімнат. Списки таких засуджених затверджуються начальником установи виконання покарань і розміщуються на інформаційних стендах відділень соціально-психологічної служби.**
Засуджені, яких тримають у камерах, приймають їжу в жилих ~~або робочих~~ камерах.	Засуджені, яких тримають у камерах, приймають їжу в жилих камерах.
Засуджені, які тримаються у дільниці посиленого контролю, приймають їжу у спеціально визначених для цього місцях у межах зазначеної дільниці.	Засуджені, які тримаються у дільниці посиленого контролю, приймають їжу у спеціально визначених для цього місцях у межах зазначеної дільниці.
Виносити продукти харчування з їдальні ~~без дозволу адміністрації~~ установи виконання покарань засудженим заборонено.	Виносити продукти харчування з їдальні установи виконання покарань засудженим заборонено.
2. З метою підтримання порядку під час приймання їжі засудженими в їдальнях повинні бути присутні представники адміністрації установи виконання покарань та молодші інспектори чергової зміни.	2. З метою підтримання порядку під час приймання їжі засудженими в їдальнях повинні бути присутні представники адміністрації установи виконання покарань та молодші інспектори чергової зміни.
Розділ IX. Порядок придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби та надання їм додаткових послуг	
~~1. Засудженим дозволяється придбавати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби в межах сум та в порядку, що встановлені статтею 108 Кримінально-виконавчого кодексу України.~~	**1.Засудженим дозволяється придбавати за безготівковим розрахунком продукти харчування, одяг, взуття, білизну та предмети першої потреби на гроші, зароблені в колоніях, одержані за переказами, за рахунок пенсії та іншого доходу, без обмеження їх обсягу.**
Для придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби в установах організовуються крамниці, які працюють щодня, крім вихідних та святкових днів. При цьому адміністрація забезпечує, щоб кожний засуджений	Для придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби в установах організовуються крамниці, які працюють щодня, крім вихідних та святкових днів. При цьому адміністрація забезпечує, щоб кожний засуджений

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
мав змогу відвідати крамницю не менше трьох разів на місяць згідно з графіком у час, відведений розпорядком дня. Асортимент продуктів харчування та предметів першої потреби, що дозволені для придбання засудженим, визначений переліком. Осіб, які тримаються у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, дільницях посиленого контролю та слідчих ізоляторах, засуджених до довічного позбавлення волі та арешту виводити для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби забороняється. Для таких осіб придбання продуктів харчування і предметів першої потреби здійснює начальник відділення або особа, яка виконує його обов'язки, за заявою засудженого. З цією метою кожному засудженому, який має право на придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, видається для заповнення бланк заяви за формою згідно з додатком 8 до цих Правил. Придбаний товар видається засудженому під його особистий підпис на заяві. Придбання продуктів харчування і предметів першої потреби для таких осіб проводиться ~~тричі~~ на місяць. При вибутті до іншої установи виконання покарань засудженому дозволяється брати з собою речі, продукти харчування та предмети першої потреби, придбані ним у законному порядку. Загальна вага предметів і речей, які перевозить засуджений, не повинна перевищувати 50 кг. Зайві речі здаються на склад установи виконання покарань і за дорученням засудженого видаються його близьким родичам або йому особисто після звільнення з цієї установи. Засуджені, які тримаються у виправному центрі, виправній колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільницях соціальної реабілітації, можуть придбавати товари як у крамниці установи виконання покарань, так і в цивільній мережі роздрібної торгівлі в межах населеного пункту розташування установи за умови забезпечення нагляду за їх поведінкою. 2. Засуджені за бажанням можуть за рахунок власних коштів користуватися послугами	мав змогу відвідати крамницю не менше трьох разів на місяць згідно з графіком у час, відведений розпорядком дня. Асортимент продуктів харчування та предметів першої потреби, що дозволені для придбання засудженим, визначений переліком. Осіб, які тримаються у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, дільницях посиленого контролю та слідчих ізоляторах, засуджених до довічного позбавлення волі та арешту виводити для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби забороняється. Для таких осіб придбання продуктів харчування і предметів першої потреби здійснює начальник відділення або особа, яка виконує його обов'язки, за заявою засудженого. З цією метою кожному засудженому, який має право на придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, видається для заповнення бланк заяви за формою згідно з додатком 8 до цих Правил. Придбаний товар видається засудженому під його особистий підпис на заяві. Придбання продуктів харчування і предметів першої потреби для таких осіб проводиться **не менше трьох разів** на місяць. При вибутті до іншої установи виконання покарань засудженому дозволяється брати з собою речі, продукти харчування та предмети першої потреби, придбані ним у законному порядку. Загальна вага предметів і речей, які перевозить засуджений, не повинна перевищувати 50 кг. Зайві речі здаються на склад установи виконання покарань і за дорученням засудженого видаються його близьким родичам або йому особисто після звільнення з цієї установи. Засуджені, які тримаються у виправному центрі, виправній колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільницях соціальної реабілітації, можуть придбавати товари як у крамниці установи виконання покарань, так і в цивільній мережі роздрібної торгівлі в межах населеного пункту розташування установи за умови забезпечення нагляду за їх поведінкою. 2. Засуджені за бажанням можуть за рахунок власних коштів користуватися послугами

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
установ та підприємств комунально-побутового обслуговування за місцем розташування установи виконання покарань. До таких послуг належать пошиття одягу та взуття цивільного зразка, їх ремонт, чищення одягу, ремонт побутової техніки та годинників, що належать засудженим, фото-, відеозйомка (під контролем адміністрації), а також інші послуги з дозволу адміністрації установи. Засуджені можуть сплачувати за своє заочне (дистанційне) навчання.	установ та підприємств комунально-побутового обслуговування за місцем розташування установи виконання покарань. До таких послуг належать пошиття одягу та взуття цивільного зразка, їх ремонт, чищення одягу, **лазне-пральні послуги**, ремонт побутової техніки та годинників, що належать засудженим, фото-, відеозйомка (під контролем адміністрації), а також інші послуги, **передбачені Кримінально-виконавчим кодексом України, Переліком платних послуг, які можуть надаватися органами та установами Державної кримінально-виконавчої служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2007 року № 1017 та Порядку відшкодування вартості витрат на утримання засуджених в установах виконання покарань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 80,** з дозволу адміністрації установи. Засуджені можуть сплачувати за своє заочне (дистанційне) навчання.
Додаткові послуги сплачуються засудженим за рахунок власних коштів та надаються на підставі його заяви на ім'я начальника установи виконання покарань. Для надання додаткових послуг адміністрація установи виконання покарань може запрошувати відповідних фахівців.	Додаткові послуги сплачуються засудженим за рахунок власних коштів та надаються на підставі його заяви на ім'я начальника установи виконання покарань **(окрім лазне-пральних послуг, які надаються обов'язково всім без заяв)**. Для надання додаткових послуг адміністрація установи виконання покарань може запрошувати відповідних фахівців. **Придбання засудженими продуктів харчування і предметів першої потреби може здійснюватись з використанням онлайн сервісів.**
Оплата додаткових послуг здійснюється шляхом поштового (телеграфного) переказу грошей з ~~особистого~~ рахунку засудженого на поштову адресу місцезнаходження відповідного підприємства, установи, організації або спеціаліста, які їх надали, у сумі, вказаній у заяві засудженого. При надходженні до засудженого листа з Європейського суду з прав людини про необхідність надання копій документів, що містяться в особовій справі засудженого, та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку виготовлення копій таких документів здійснюється за рахунок установи виконання покарань. У такому випадку копії необхідних документів надаються адміністрацією установи виконання	Оплата додаткових послуг здійснюється шляхом поштового (телеграфного) переказу грошей з **особового** рахунку засудженого на поштову адресу місцезнаходження відповідного підприємства, установи, організації або спеціаліста, які їх надали, у сумі, вказаній у заяві засудженого. При надходженні до засудженого листа з Європейського суду з прав людини про необхідність надання копій документів, що містяться в особовій справі засудженого, та у разі відсутності коштів на його особовому рахунку виготовлення копій таких документів здійснюється за рахунок установи виконання покарань. У такому випадку копії необхідних документів надаються адміністрацією установи виконання

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
покарань засудженому у п'ятиденний строк після подачі ним письмової заяви начальнику установи виконання покарань.	покарань засудженому у п'ятиденний строк після подачі ним письмової заяви начальнику установи виконання покарань.
Розділ X. Порядок одержання засудженими посилок (передач) і бандеролей	
1. Для приймання передач обладнуються спеціальні кімнати, вхід у які вільний для громадян. У цих кімнатах установлюються столи з письмовим приладдям і контрольними вагами, стільцями або лавками, скриньки для заяв і скарг. На видних місцях вивішуються витяги з нормативно-правових актів, що визначають порядок надання побачень, прийняття передач і встановлюють відповідальність громадян за його порушення, а також графік приймання громадян керівництвом установи виконання покарань та інформація щодо можливості придбання особами, які прибули на побачення, продуктів харчування і предметів першої потреби в крамниці установи за власні кошти через касу установи. Молодші інспектори чергової зміни, які приймають передачі, повинні бути одягнені в білі халати, мати в ~~санітарних~~ книжках відмітку про проходження медичного огляду, дотримуватися правил гігієни і санітарії, поводитись ввічливо і ставитися з повагою до засуджених та їх родичів. Облік посилок (передач) і бандеролей, що надходять на ім'я засуджених, ведеться молодшими інспекторами чергової зміни в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9), які зберігаються в сейфі, а вміст посилок і бандеролей реєструється в книзі обліку посилок, бандеролей, що надійшли на поштову адресу установи виконання покарань на ім'я засуджених, та їх вмісту (додаток 10).	1. Для приймання передач обладнуються спеціальні кімнати, вхід у які вільний для громадян. У цих кімнатах установлюються столи з письмовим приладдям і контрольними вагами, стільцями або лавками, скриньки для заяв і скарг. На видних місцях вивішуються витяги з нормативно-правових актів, що визначають порядок надання побачень, прийняття передач і встановлюють відповідальність громадян за його порушення, а також графік приймання громадян керівництвом установи виконання покарань та інформація щодо можливості придбання особами, які прибули на побачення, продуктів харчування і предметів першої потреби в крамниці установи за власні кошти через касу установи. Молодші інспектори чергової зміни, які приймають передачі, повинні бути одягнені в білі халати, мати в **особових медичних** книжках відмітку про проходження медичного огляду, дотримуватися правил гігієни і санітарії, поводитись ввічливо і ставитися з повагою до засуджених та їх родичів. Облік посилок (передач) і бандеролей, що надходять на ім'я засуджених, ведеться молодшими інспекторами чергової зміни в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9), які зберігаються в сейфі, а вміст посилок і бандеролей реєструється в книзі обліку посилок, бандеролей, що надійшли на поштову адресу установи виконання покарань на ім'я засуджених, та їх вмісту (додаток 10). **Прийом та облік лікарських засобів, виробів медичного призначення, технічних та інших засобів реабілітації здійснюється відповідно до вимог «Порядку організації надання медичної допомоги засудженим» затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 № 1348/5/572,**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 20.08.2014 № 990/25767.
Особа, яка доставила передачу, складає та підписує заяву у двох примірниках за формою згідно з додатком 11 до цих Правил. Бланк заяви видається особі, яка доставила передачу, безкоштовно. Передача та обидва примірники заяви здаються молодшому інспектору чергової зміни. Після цього молодший інспектор чергової зміни у присутності особи, яка доставила передачу, перевіряє вагу кожного найменування, про що робить відмітки в заявах (у вагу передачі не зараховуються предмети особистої гігієни, предмети першої потреби, ліки і медичні препарати), та асортимент і, прийнявши передачу, перший примірник заяви повертає особі, яка доставила передачу, з особистою відміткою (підписом) про прийняття, а другий з відміткою про вагу передачі долучає до окремої справи після особистого підпису засудженого про одержання передачі. Зазначена справа зберігається в канцелярії установи виконання покарань протягом року з дня закінчення її ведення.	Особа, яка доставила передачу, складає та підписує заяву у двох примірниках за формою згідно з додатком 11 до цих Правил. Бланк заяви видається особі, яка доставила передачу, безкоштовно. Передача та обидва примірники заяви здаються молодшому інспектору чергової зміни. Після цього молодший інспектор чергової зміни у присутності особи, яка доставила передачу, перевіряє вагу кожного найменування, про що робить відмітки в заявах (у вагу передачі не зараховуються предмети особистої гігієни, предмети першої потреби, ліки і медичні препарати), та асортимент і, прийнявши передачу, перший примірник заяви повертає особі, яка доставила передачу, з особистою відміткою (підписом) про прийняття, а другий з відміткою про вагу передачі долучає до окремої справи після особистого підпису засудженого про одержання передачі. Зазначена справа зберігається в канцелярії установи виконання покарань протягом року з дня закінчення її ведення.
	Посилки і бандеролі, які надійшли засудженим у поштові відділення, отримує уповноважений працівник, призначений начальником установи виконання покарань, та передає їх молодшому інспектору чергової зміни за кількістю.
Відкриття й огляд умісту посилки і бандеролі проводяться молодшими інспекторами чергової зміни в присутності адресата. Вміст посилок (передач) і бандеролей ретельно перевіряється. Хлібобулочні вироби та інші продукти розрізаються, сипучі продукти пересипаються, а інші ретельно оглядаються. З предметів культурно-побутового вжитку, що надходять у бандеролях, засудженим видаються предмети, зберігання яких не заборонено. Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що за участю трьох представників адміністрації установи виконання покарань складається відповідний акт. Посилки (бандеролі), адресовані засудженим, переведеним в інші установи виконання покарань, пересилаються за рахунок установ за місцем їх нового тримання.	Відкриття й огляд умісту посилки і бандеролі проводяться молодшими інспекторами чергової зміни в присутності адресата. Вміст посилок (передач) і бандеролей ретельно перевіряється. Хлібобулочні вироби та інші продукти розрізаються, сипучі продукти пересипаються, а інші ретельно оглядаються. З предметів культурно-побутового вжитку, що надходять у бандеролях, засудженим видаються предмети, зберігання яких не заборонено. Зіпсовані продукти харчування, що надійшли в посилці, на підставі висновку медичного працівника знищуються в присутності адресата, про що за участю трьох представників адміністрації установи виконання покарань складається відповідний акт. Посилки (бандеролі), адресовані засудженим, переведеним в інші установи виконання покарань, пересилаються за рахунок установ за місцем їх нового тримання.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Посилки (бандеролі), що надійшли на поштову адресу засуджених, які відбувають стягнення у виді поміщення у ДІЗО, карцер або переведення до ПКТ (ОК), видаються після відбуття ними стягнення. Адміністрація установ виконання покарань забезпечує зберігання вмісту посилок (бандеролей) за умови, якщо вони не були вручені засудженим у зв'язку з відбуванням ними стягнення, однак у разі їх природного псування через тривале зберігання відповідальності не несе. Видача продуктів харчування після тривалого зберігання здійснюється в присутності медичного працівника.	Посилки (бандеролі), що надійшли на поштову адресу засуджених, які відбувають стягнення у виді поміщення у ДІЗО, карцер або переведення до ПКТ (ОК), видаються після відбуття ними стягнення. Адміністрація установ виконання покарань забезпечує зберігання вмісту посилок (бандеролей) за умови, якщо вони не були вручені засудженим у зв'язку з відбуванням ними стягнення, однак у разі їх природного псування через тривале зберігання відповідальності не несе. Видача продуктів харчування після тривалого зберігання здійснюється в присутності медичного працівника.
Посилки (бандеролі), що надійшли на поштову адресу засуджених, які звільнилися або померли, повертаються відправникам з приміткою: «Підлягає поверненню».	Посилки (бандеролі), що надійшли на поштову адресу засуджених, які звільнилися або померли, повертаються відправникам з приміткою: «Підлягає поверненню».
У разі повернення відправникам посилок і бандеролей адміністрація установ виконання покарань відповідальності за збереження якості вмісту не несе.	У разі повернення відправникам посилок і бандеролей адміністрація установ виконання покарань відповідальності за збереження якості вмісту не несе.
Посилки (бандеролі) з медичними препаратами передаються до медичної частини установи виконання покарань. Медичні препарати приймаються в стандартній, неушкодженій упаковці заводського виготовлення. У картці обліку побачень, видачі (відправки) посилок (передач) і бандеролей ставляться відмітка «З медпрепаратами» і підпис медичного працівника, який їх отримав. Медичні препарати, які не призначені лікарем або на час отримання не придатні до вживання, повертаються відправнику накладною платою.	Посилки (бандеролі) з медичними препаратами передаються до медичної частини установи виконання покарань. Медичні препарати приймаються в стандартній, неушкодженій упаковці заводського виготовлення. У картці обліку побачень, видачі (відправки) посилок (передач) і бандеролей ставляться відмітка «З медпрепаратами» і підпис медичного працівника, який їх отримав. Медичні препарати, які не призначені лікарем або на час отримання не придатні до вживання, повертаються відправнику накладною платою.
Максимальна вага однієї посилки або бандеролі визначається Правилами надання послуг поштового зв'язку, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05 березня 2009 року № 270.	Максимальна вага однієї посилки або бандеролі визначається Правилами надання послуг поштового зв'язку, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05 березня 2009 року N 270.
Продукти харчування і предмети особистого користування засуджені повинні зберігати у відведених для цього та спеціально обладнаних місцях і приміщеннях (валізи, сумки, рюкзаки повинні містити відомості про власника та перелік речей, який підписується засудженим та начальником відділення).	Продукти харчування і предмети особистого користування засуджені повинні зберігати у відведених для цього та спеціально обладнаних місцях і приміщеннях (валізи, сумки, рюкзаки повинні містити відомості про власника та перелік речей, який підписується засудженим та начальником відділення).
2. Засуджені за заявою та за власні кошти можуть відправляти родичам та іншим особам посилки (бандеролі) з продуктами харчування та предметами першої потреби, які придбані в	2. Засуджені за заявою та за власні кошти можуть відправляти родичам та іншим особам посилки (бандеролі) з продуктами харчування та предметами першої потреби, які придбані в

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
крамниці установи виконання покарань, а також предмети і речі, що є в особистому користуванні засудженого або зберігаються на складі установи. Огляд таких відправлень проводиться молодшим інспектором чергової зміни у присутності засудженого. Квитанція про сплату поштових послуг і заява засудженого долучаються до його особової справи. Облік посилок (бандеролей), що відправляються засудженими, ведеться в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9).	крамниці установи виконання покарань, а також предмети і речі, що є в особистому користуванні засудженого або зберігаються на складі установи. Огляд таких відправлень проводиться молодшим інспектором чергової зміни у присутності засудженого. Квитанція про сплату поштових послуг і заява засудженого долучаються до його особової справи. Облік посилок (бандеролей), що відправляються засудженими, ведеться в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9).
3. Родичам засуджених або іншим особам, які прибули до установи виконання покарань, адміністрація роз'яснює, що замість посилок (передач) і бандеролей вони мають можливість придбати через крамницю установи виконання покарань продукти харчування та предмети першої потреби з метою подальшої передачі засудженим. У цьому випадку зазначені особи подають заяву у двох примірниках із зазначенням найменувань, кількості і ваги продуктів харчування та предметів першої потреби для передачі засудженому і в касі установи виконання покарань сплачують їх вартість. Після отримання засудженим такої передачі один примірник заяви повертається особі, яка сплатила вартість передачі, а другий долучається до особової справи засудженого. У посилках і передачах забороняється передавати засудженим продукти харчування в скляній та металевій тарі, крім випадків придбання таких продуктів у крамниці установи виконання покарань.	3. Родичам засуджених або іншим особам, які прибули до установи виконання покарань, адміністрація роз'яснює, що замість посилок (передач) і бандеролей вони мають можливість придбати через крамницю установи виконання покарань продукти харчування та предмети першої потреби з метою подальшої передачі засудженим. У цьому випадку зазначені особи подають заяву у двох примірниках із зазначенням найменувань, кількості і ваги продуктів харчування та предметів першої потреби для передачі засудженому і в касі установи виконання покарань сплачують їх вартість. Після отримання засудженим такої передачі один примірник заяви повертається особі, яка сплатила вартість передачі, а другий долучається до особової справи засудженого. У посилках і передачах забороняється передавати засудженим продукти харчування в скляній та металевій тарі, крім випадків придбання таких продуктів у крамниці установи виконання покарань.
Розділ XI. Порядок вилучення предметів, виробів, речей та продуктів харчування, придбаних незаконним шляхом, а також заборонених для зберігання і використання	
1. Засудженим дозволяється зберігати при собі предмети, вироби і речі в асортименті та кількості, що визначені переліком. Предмети, вироби, речі та продукти харчування, що не передбачені переліком, які були виявлені в передачах, вилучаються й повертаються особі, яка їх доставила, із зазначенням причин повернення в обох примірниках заяви.	1. Засудженим дозволяється зберігати при собі предмети, вироби і речі в асортименті та кількості, що визначені переліком. Предмети, вироби, речі та продукти харчування, що не передбачені переліком, які були виявлені в передачах, вилучаються й повертаються особі, яка їх доставила, із зазначенням причин повернення в обох примірниках заяви.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Предмети, вироби та речі, що не передбачені переліком або кількість яких перевищує встановлені переліком норми, які були виявлені в посилках або по прибутті засудженого до установи виконання покарань, вилучаються, про що складається акт про вилучення продуктів харчування, предметів, виробів і речей, що не передбачені переліком ~~продуктів харчування~~, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посилках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі (понад встановлену переліком норму) (додаток 12), та передаються на склад установи. При цьому засудженому видається другий примірник акта з відміткою про передачу речей на склад. Вилучені предмети, вироби та речі, що не передбачені переліком, повертаються засудженому після відбуття ним строку покарання або його родичам за письмовою заявою засудженого.	Предмети, вироби та речі, що не передбачені переліком або кількість яких перевищує встановлені переліком норми, які були виявлені в посилках або по прибутті засудженого до установи виконання покарань, вилучаються, про що складається акт про вилучення продуктів харчування, предметів, виробів і речей, що не передбачені переліком **харчових продуктів, речей,** виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посилках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі (понад встановлену переліком норму) (додаток 12), та передаються на склад установи. При цьому засудженому видається другий примірник акта з відміткою про передачу речей на склад. Вилучені предмети, вироби та речі, що не передбачені переліком, повертаються засудженому після відбуття ним строку покарання або його родичам за письмовою заявою засудженого.
Продукти харчування, що не передбачені переліком, які були виявлені в посилках або придбані незаконним шляхом, підлягають вилученню, про що складається відповідний акт, та з письмової згоди начальника медичної частини установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, передаються до їдальні або знищуються в присутності засудженого, на ім'я якого надійшла посилка, про що робиться відмітка в акті.	Продукти харчування, що не передбачені переліком, які були виявлені в посилках або придбані незаконним шляхом, підлягають вилученню, про що складається відповідний акт, та з письмової згоди начальника медичної частини установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, передаються до їдальні або знищуються в присутності засудженого, на ім'я якого надійшла посилка, про що робиться відмітка в акті.
Предмети, вироби і речі, не заборонені для використання в установах виконання покарань, але які є у засуджених в асортименті та кількості понад норми, встановлені переліком, вилучаються та здаються на склад установи для зберігання, про що складається акт. Акт обов'язково підписують засуджений, у якого були вилучені речі понад встановлену переліком кількість, та особа, яка прийняла ці речі на склад установи виконання покарань.	Предмети, вироби і речі, не заборонені для використання в установах виконання покарань, але які є у засуджених в асортименті та кількості понад норми, встановлені переліком, вилучаються та здаються на склад установи для зберігання, про що складається акт. Акт обов'язково підписують засуджений, у якого були вилучені речі понад встановлену переліком кількість, та особа, яка прийняла ці речі на склад установи виконання покарань.
Якщо предмети, вироби і речі, що зберігаються на складі установи виконання покарань, знадобляться засудженому і не будуть перевищувати встановленого переліком асортименту та кількості, вони на підставі заяви видаються власнику.	Якщо предмети, вироби і речі, що зберігаються на складі установи виконання покарань, знадобляться засудженому і не будуть перевищувати встановленого переліком асортименту та кількості, вони на підставі заяви видаються власнику.
2. У разі виявлення в посилках (передачах) і бандеролях грошей, цінних паперів і речей, а	2. У разі виявлення в посилках (передачах) і бандеролях грошей, цінних паперів і речей, а

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
також предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, стосовно особи, яка намагалася передати їх засудженому, складається протокол про адміністративне правопорушення за статтею 188 Кодексу України про адміністративні правопорушення і негайно, але не пізніше трьох діб, вилучене здається ЧПНУ до бухгалтерії установи. Вилучене реєструється в журналі обліку грошей, цінних паперів і речей, вилучених у засуджених або при спробі їх доставки (додаток 13). Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань. Якщо судом буде визнано недоцільним зарахування вилучених грошей, цінних паперів і речей у дохід держави, то гроші зараховуються на особовий рахунок засудженого, а цінні папери і речі здаються в бухгалтерію або на склад установи виконання покарань для зберігання і повертаються засудженому після відбуття ним строку покарання або його родичам за письмовою заявою засудженого. 3. Виявлені у засуджених речі та предмети, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, вилучаються, про що посадовою особою ~~колонії~~ складається протокол вилучення (додаток 14). Вилучене реєструється в журналі обліку грошей, цінних паперів і речей, вилучених у засуджених або при спробі їх доставки (додаток 13). Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань. У разі вилучення речей (наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги, зброя тощо), за зберігання яких передбачена кримінальна відповідальність, вони передаються до органів ~~внутрішніх справ~~ для прийняття рішення в порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України.	також предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, стосовно особи, яка намагалася передати їх засудженому, складається протокол про адміністративне правопорушення за статтею 188 Кодексу України про адміністративні правопорушення і негайно, але не пізніше трьох діб, вилучене здається ЧПНУ до бухгалтерії установи. Вилучене реєструється в журналі обліку грошей, цінних паперів і речей, вилучених у засуджених або при спробі їх доставки (додаток 13). Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань. Якщо судом буде визнано недоцільним зарахування вилучених грошей, цінних паперів і речей у дохід держави, то гроші зараховуються на особовий рахунок засудженого, а цінні папери і речі здаються в бухгалтерію або на склад установи виконання покарань для зберігання і повертаються засудженому після відбуття ним строку покарання або його родичам за письмовою заявою засудженого. 3. Виявлені у засуджених речі та предмети, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, вилучаються, про що посадовою особою **установи виконання покарань** складається протокол вилучення (додаток 14). Вилучене реєструється в журналі обліку грошей, цінних паперів і речей, вилучених у засуджених або при спробі їх доставки (додаток 13). Рішення про конфіскацію таких речей та предметів або про передачу їх на зберігання до звільнення засудженого приймає слідчий суддя за клопотанням адміністрації установи виконання покарань. У разі вилучення речей (наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги, зброя тощо), за зберігання яких передбачена кримінальна відповідальність, вони передаються до органів **Національної поліції** для прийняття рішення в порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	4. Виявлені у засуджених до обмеження волі предмети, вироби і речовини, заборонені для придбання, використання, зберігання при собі та на території, де вони проживають, підлягають вилученню і зберіганню до звільнення засудженого, а вилучені з обігу – знищуються, про що посадовою особою виправного центру складається відповідний акт. **Якщо в засудженого виявлені предмети, вироби і речовини, придбання і використання яких здійснюються за особливими дозволами і вичерпний перелік яких визначений законодавством, а також предмети, вироби і речовини, виготовлення, придбання, зберігання, збут і розповсюдження яких забороняються законодавством, вони передаються адміністрацією виправного центру до органів Національної поліції для прийняття рішення відповідно до законодавства. Про вилучення предметів, виробів і речовин посадовою особою виправного центру складається протокол (додаток 14).**
Розділ XII. Порядок листування та направлення грошових переказів засудженими	
1. Відправлення засудженими листів проводиться без обмеження їх кількості і тільки через адміністрацію установи виконання покарань. З цією метою на території установи виконання покарань вивішуються поштові скриньки, які щодня відкриваються уповноваженими на те посадовими особами. Для відправлення листів засудженими, які тримаються у камерах, поштові скриньки вивішуються перед прогулянковими двориками. Листування між засудженими, що перебувають у місцях позбавлення волі і не є родичами, допускається тільки з дозволу адміністрації установи виконання покарань. Листи опускаються до поштових скриньок в незапечатаному вигляді. Листи можуть бути повернуті у поштове відділення на підставі письмової відмови адресата,	1. Відправлення засудженими листів проводиться без обмеження їх кількості і тільки через адміністрацію установи виконання покарань. З цією метою на території установи виконання покарань вивішуються поштові скриньки, які щодня відкриваються уповноваженими на те посадовими особами. Для відправлення листів засудженими, які тримаються у камерах, поштові скриньки вивішуються перед прогулянковими двориками. **Листування засудженими може здійснюватись з використанням онлайн сервісів.** Листування між засудженими, що перебувають у місцях позбавлення волі і не є родичами, допускається тільки з дозволу адміністрації установи виконання покарань. Листи опускаються до поштових скриньок в незапечатаному вигляді. Листи можуть бути повернуті у поштове відділення на підставі письмової відмови адресата,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
а у разі смерті адресата (одержувача) або неможливості вручення через відсутність адресата (одержувача) – з позначкою «Адресат вибув, підлягає поверненню відправнику». Кореспонденція, яку одержують і відправляють засуджені, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки, підлягає перегляду. Листи, виконані тайнописом, шифром, а також які містять відомості, що не підлягають розголошенню, адресату не надсилаються, засудженим не вручаються, а вилучаються. У разі вилучення такої кореспонденції адміністрація установи виконання покарань повідомляє засудженого під особистий підпис про підстави для вилучення. Кореспонденція, яку засуджені адресують Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду та прокуророві або отримують від них, перегляду не підлягає і протягом доби надсилається за належністю або вручається засудженим у запечатаному вигляді (конверті). Кореспонденція, яку засуджені адресують захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, перегляду не підлягає і надсилається за поштовою адресою протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку засуджені одержують від такого захисника, перегляду не підлягає. Таку кореспонденцію засуджений отримує під особистий підпис. У випадку відмови засудженого отримати кореспонденцію вона в запечатаному вигляді (конверті) долучається до особової справи засудженого, а у відповідному журналі робиться відмітка: «Отримати відмовився». Відшкодування витрат за пересилання кореспонденції, адресованої Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних	а у разі смерті адресата (одержувача) або неможливості вручення через відсутність адресата (одержувача) – з позначкою «Адресат вибув, підлягає поверненню відправнику». Кореспонденція, яку одержують і відправляють засуджені, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки, підлягає перегляду. Листи, виконані тайнописом, шифром, а також які містять відомості, що не підлягають розголошенню, адресату не надсилаються, засудженим не вручаються, а вилучаються. У разі вилучення такої кореспонденції адміністрація установи виконання покарань повідомляє засудженого під особистий підпис про підстави для вилучення. Кореспонденція, яку засуджені адресують Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду та прокуророві або отримують від них, перегляду не підлягає і протягом доби надсилається за належністю або вручається засудженим у запечатаному вигляді (конверті). Кореспонденція, яку засуджені адресують захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, перегляду не підлягає і надсилається за поштовою адресою протягом доби з часу її подачі. Кореспонденція, яку засуджені одержують від такого захисника, перегляду не підлягає. Таку кореспонденцію засуджений отримує під особистий підпис. У випадку відмови засудженого отримати кореспонденцію вона в запечатаному вигляді (конверті) долучається до особової справи засудженого, а у відповідному журналі робиться відмітка: «Отримати відмовився». Відшкодування витрат за пересилання кореспонденції, адресованої Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду та прокуророві, проводиться з коштів, які є на особових рахунках засуджених. У разі відсутності на особовому рахунку засудженого коштів така кореспонденція пересилається за рахунок коштів, передбачених кошторисом на утримання установи виконання покарань.	організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду та прокуророві, проводиться з коштів, які є на особових рахунках засуджених. У разі відсутності на особовому рахунку засудженого коштів така кореспонденція пересилається за рахунок коштів, передбачених кошторисом на утримання установи виконання покарань.
Для підтримання листування з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та його представниками, Європейським судом з прав людини, а також іншими відповідними органами міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженими особами таких міжнародних організацій, судом, прокурором, а також захисником у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, засуджені мають право зберігати кореспонденцію, яка надходить від зазначених осіб і організацій, при собі.	Для підтримання листування з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та його представниками, Європейським судом з прав людини, а також іншими відповідними органами міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженими особами таких міжнародних організацій, судом, прокурором, а також захисником у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, засуджені мають право зберігати кореспонденцію, яка надходить від зазначених осіб і організацій, при собі.
У разі наявності у засудженого копій документів, які були зроблені ним під час досудового розслідування та судового розгляду справи та які зберігаються на складі установи виконання покарань, за заявою засудженого адміністрація установи надає ці копії у разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів.	У разі наявності у засудженого копій документів, які були зроблені ним під час досудового розслідування та судового розгляду справи та які зберігаються на складі установи виконання покарань, за заявою засудженого адміністрація установи надає ці копії у разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів.
2. Засуджені мають право без обмеження одержувати грошові перекази і відправляти грошові перекази родичам, а з дозволу адміністрації установи виконання покарань – також іншим особам. Одержані за переказами гроші зараховуються на особовий рахунок засудженого.	2. Засуджені мають право без обмеження одержувати грошові перекази і відправляти грошові перекази родичам, а з дозволу адміністрації установи виконання покарань – також іншим особам. Одержані за переказами гроші зараховуються на особовий рахунок засудженого.
Для відправлення грошового переказу близьким родичам або іншим особам засуджений звертається з письмовою заявою до начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, з визначенням суми грошей, яку він має намір переказати. Про відправлення грошового переказу засуджений ознайомлюється з квитанцією під особистий підпис, і вона долучається до його особової справи.	Для відправлення грошового переказу близьким родичам або іншим особам засуджений звертається з письмовою заявою до начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, з визначенням суми грошей, яку він має намір переказати. Про відправлення грошового переказу засуджений ознайомлюється з квитанцією під особистий підпис, і вона долучається до його особової справи.
У разі відправлення грошового переказу іншим особам засуджений також зазначає у заяві причини, через які він бажає відправити переказ. Адміністрація установи виконання покарань	У разі відправлення грошового переказу іншим особам засуджений також зазначає у заяві причини, через які він бажає відправити переказ. Адміністрація установи виконання покарань

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
приймає рішення за такою заявою не пізніше трьох діб з дня її подачі. Про прийняте рішення повідомляється засуджений.	приймає рішення за такою заявою не пізніше трьох діб з дня її подачі. Про прийняте рішення повідомляється засуджений.
Розділ XIII. Пропозиції, заяви та скарги засуджених. Особистий прийом засуджених	
1. Засуджені мають право викладати пропозиції, заяви та скарги в усній або письмовій формі від свого імені. Письмові пропозиції, заяви та скарги направляються за належністю через адміністрацію установи виконання покарань. Вони реєструються в канцелярії установи виконання покарань і не пізніше ніж у триденний строк відправляються адресатам.	1. Засуджені мають право викладати пропозиції, заяви та скарги в усній або письмовій формі від свого імені. Письмові пропозиції, заяви та скарги направляються за належністю через адміністрацію установи виконання покарань. Вони реєструються в канцелярії установи виконання покарань і не пізніше ніж у триденний строк відправляються адресатам. **Про отримання адміністрацією звернення (кореспонденції) засудженому видається талон-підтвердження. Талон видається довільної форми у двох примірниках, другий екземпляр талона з підписом засудженого про отримання першого примірника талона долучається до його особової справи.** **Протягом трьох діб (а у випадках, встановлених законодавством, протягом однієї доби) з часу видачі талона-підтвердження звернення (кореспонденція) направляється адресату.** **Письмові звернення, у тому числі конфіденційні, також можуть бути надіслані засудженими з використанням онлайн сервісів.**
Направлені адресатам пропозиції, заяви та скарги з питань одержання посилок (передач) і бандеролей, надання побачень, телефонних розмов, медичної допомоги, забезпечення речовим майном, а також інші звернення, які можуть бути вирішені по суті адміністрацією установи виконання покарань, розглядаються на місці, не чекаючи результатів їх розгляду організаціями або посадовими особами, яким вони адресовані. Пропозиції, заяви та скарги, адресовані до державних органів і громадських організацій та на ім'я посадових осіб, адміністрація установи виконання покарань супроводжує листами. До звернень з питань помилування, а також переведення до інших установ виконання покарань додаються довідки-характеристики на осіб, які їх подали.	Направлені адресатам пропозиції, заяви та скарги з питань одержання посилок (передач) і бандеролей, надання побачень, телефонних розмов, медичної допомоги, забезпечення речовим майном, а також інші звернення, які можуть бути вирішені по суті адміністрацією установи виконання покарань, розглядаються на місці, не чекаючи результатів їх розгляду організаціями або посадовими особами, яким вони адресовані. Пропозиції, заяви та скарги, адресовані до державних органів і громадських організацій та на ім'я посадових осіб, адміністрація установи виконання покарань супроводжує листами. До звернень з питань помилування, а також переведення до інших установ виконання покарань додаються довідки-характеристики на осіб, які їх подали.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Щодо пропозицій, заяв та скарг, адресованих до державних органів, громадських організацій та на ім'я посадових осіб, з питань, які не входять до їхніх повноважень, особі, що їх подала, рекомендується їх переадресувати за належністю. Якщо засуджений наполягає на відправленні пропозицій, заяв та скарг до визначеного органу, вони направляються адресату.	Щодо пропозицій, заяв та скарг, адресованих до державних органів, громадських організацій та на ім'я посадових осіб, з питань, які не входять до їхніх повноважень, особі, що їх подала, рекомендується їх переадресувати за належністю. Якщо засуджений наполягає на відправленні пропозицій, заяв та скарг до визначеного органу, вони направляються адресату.
Пропозиції, заяви та скарги, у яких є нецензурні вислови адресатам, погрози на їх адресу або на адресу їхніх близьких родичів, не відправляються. Такі листи долучаються до особової справи засудженого, а особа, яка їх направила, притягується до відповідальності в порядку, передбаченому статтею 134 Кримінально-виконавчого кодексу України.	Пропозиції, заяви та скарги, у яких є нецензурні вислови адресатам, погрози на їх адресу або на адресу їхніх близьких родичів, не відправляються. Такі листи долучаються до особової справи засудженого, а особа, яка їх направила, притягується до відповідальності в порядку, передбаченому статтею 134 Кримінально-виконавчого кодексу України.
Відповіді про наслідки розгляду пропозицій, заяв та скарг оголошуються засудженому під особистий підпис при надходженні, але не пізніше ніж у триденний строк, і долучаються до особової справи засудженого.	Відповіді про наслідки розгляду пропозицій, заяв та скарг оголошуються засудженому під особистий підпис при надходженні, але не пізніше ніж у триденний строк, і долучаються до особової справи засудженого.
Відшкодування витрат за пересилання пропозицій, заяв та скарг проводиться з коштів, які є на особовому рахунку засудженого. У разі відсутності таких коштів їх пересилання проводиться за рахунок коштів, передбачених кошторисом на утримання установи виконання покарань.	Відшкодування витрат за пересилання пропозицій, заяв та скарг проводиться з коштів, які є на особовому рахунку засудженого. У разі відсутності таких коштів їх пересилання проводиться за рахунок коштів, передбачених кошторисом на утримання установи виконання покарань.
Адміністрація установи виконання покарань за заявою засудженого зобов'язана сприяти йому в отриманні від судів, інших державних органів та установ документів, що стосуються його особисто, відповідно до вимог законодавства. При надходженні таких документів вони після ознайомлення засудженого з їх змістом долучаються до його особової справи.	Адміністрація установи виконання покарань за заявою засудженого зобов'язана сприяти йому в отриманні від судів, інших державних органів та установ документів, що стосуються його особисто, відповідно до вимог законодавства. При надходженні таких документів вони після ознайомлення засудженого з їх змістом долучаються до його особової справи.
У разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів засудженого, копії цих документів надаються йому адміністрацією установи виконання покарань за його письмовою заявою в п'ятиденний строк.	У разі потреби, що пов'язана з реалізацією прав та законних інтересів засудженого, копії цих документів надаються йому адміністрацією установи виконання покарань за його письмовою заявою в п'ятиденний строк. **Копії документів з особових справ засуджених та інших, пов'язаних з реалізацією їх прав документів, надаються адміністрацією установи виконання покарань у порядку, встановленому законодавством.**
Адміністрація установ виконання покарань повинна забезпечити виконання вимог Закону України «Про звернення громадян».	Адміністрація установ виконання покарань повинна забезпечити виконання вимог Закону України «Про звернення громадян».

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Пропозиції, заяви та скарги засуджених з приводу рішень та дій адміністрації органів і установ виконання покарань не призупиняють виконання цих рішень або дій.	Пропозиції, заяви та скарги засуджених з приводу рішень та дій адміністрації органів і установ виконання покарань не призупиняють виконання цих рішень або дій. **Забороняється переслідування та упереджене ставлення до засуджених за подання ними або їхніми родичами чи іншими громадянами заяв та скарг з приводу рішень та дій адміністрації органів і установ виконання покарань.** **Звернення засуджених, їх родичів чи інших громадян щодо неналежного поводження із засудженими підлягають розгляду в першочерговому порядку.**
Відправлення пропозицій, заяв та скарг засуджених, адресованих Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду, органів прокуратури та захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, отримання відповідей від зазначених органів та осіб, а також їх зберігання здійснюються у порядку, визначеному пунктом 1 розділу XII цих Правил.	Відправлення пропозицій, заяв та скарг засуджених, адресованих Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та його представникам, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, до суду, органів прокуратури та захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, отримання відповідей від зазначених органів та осіб, а також їх зберігання здійснюються у порядку, визначеному пунктом 1 розділу XII цих Правил.
2. Особистий прийом засуджених здійснюється керівництвом установ виконання покарань, а також начальниками підрозділів за графіками.	2. Особистий прийом засуджених здійснюється керівництвом установ виконання покарань, а також начальниками підрозділів за графіками.
Працівники ~~ДПтС, її територіальних органів управління~~ при відвідуванні установ виконання покарань приймають засуджених з питань у межах своєї компетенції.	Працівники **апарату Міністерства юстиції та територіальних органів Міністерства юстиції України** при відвідуванні установ виконання покарань приймають засуджених з питань у межах своєї компетенції.
Особистий прийом засуджених до довічного позбавлення волі здійснюється у спеціально обладнаних приміщеннях (камерах), а засуджених, які тримаються в ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері та ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, – в окремому приміщенні (камері).	Особистий прийом засуджених до довічного позбавлення волі здійснюється у спеціально обладнаних приміщеннях (камерах), а засуджених, які тримаються в ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері та ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки **та засуджених до арешту**, – в окремому приміщенні (камері). **Особистий прийом засуджених та громадян може проводитися за допомогою онлайн сервісів.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Облік прийнятих осіб та змісту порушених питань ведеться в журналі прийому засуджених з особистих питань керівництвом установи виконання покарань та начальниками підрозділів (додаток 15), що зберігається в канцелярії установи виконання покарань. Начальники установ виконання покарань або уповноважені ними особи не менше одного разу на місяць перевіряють виконання рішень, прийнятих під час особистого прийому засуджених.	Облік прийнятих осіб та змісту порушених питань ведеться в журналі прийому засуджених з особистих питань керівництвом установи виконання покарань та начальниками підрозділів (додаток 15), що зберігається в канцелярії установи виконання покарань. Начальники установ виконання покарань або уповноважені ними особи не менше одного разу на місяць перевіряють виконання рішень, прийнятих під час особистого прийому засуджених.
Розділ XIV. Порядок надання засудженим побачень та телефонних розмов з родичами, адвокатами та іншими особами. Користування глобальною мережею Інтернет	
1. Засудженим за нормами, установленими статтями 59, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, надаються короткострокові і тривалі побачення. Короткострокові побачення надаються з родичами та іншими особами під наглядом представника адміністрації установи виконання покарань.	1. Засудженим за нормами, установленими статтями **51**, 59, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, надаються короткострокові і тривалі побачення. Короткострокові побачення надаються з родичами та іншими особами під наглядом представника адміністрації установи виконання покарань. **Короткострокові побачення надаються адміністрацією установи виконання покарань у спеціально обладнаному приміщенні для проведення короткострокових побачень. При цьому забезпечується можливість проведення побачень як у відкритих (без суцільного розмежуючого захисного скла та переговорних пристроїв), так і закритих (через суцільне розмежуюче захисне скло та переговорний пристрій) умовах відповідно до індивідуальної оцінки потенційного ризику засудженого. При цьому враховуються тяжкість вчиненого злочину, характеристика, поведінка, перебування на профілактичному обліку, стан здоров'я, рекомендації психолога тощо.** **З цією метою в установах виконання покарань забезпечується функціонування достатньої кількості приміщень (кабін) з відповідними умовами, які обладнуються технічними засобами нагляду і контролю.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	Порядок індивідуальної оцінки потенційних ризиків засуджених визначається Міністерством юстиції України.
Тривалі побачення засудженим, які перебувають у закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~, надаються начальниками цих закладів за відсутності у засуджених медичних протипоказань у порядку, встановленому статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.	Тривалі побачення засудженим, які перебувають у закладах охорони здоров'я **ДКВС**, надаються начальниками цих закладів за відсутності у засуджених медичних протипоказань у порядку, встановленому статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.
	Тривалі побачення засудженим, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я, не віднесених до відання ДКВС, не надаються.
Короткострокові побачення надаються начальниками закладів охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ у порядку, встановленому статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.	Короткострокові побачення надаються начальниками закладів охорони здоров'я **ДКВС** у порядку, встановленому статтями **51**, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.
	Короткострокові побачення засудженим, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я, не віднесених до відання ДКВС надаються в порядку, встановленому статтями 51, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України з урахуванням стану здоров'я та рекомендацій лікарів.
Тривалі побачення відповідно до статей 59, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України надаються з правом спільного проживання і тільки з близькими родичами (подружжя, батьки, діти, всиновлювачі, всиновлені, рідні брати й сестри, дід, баба, онуки).	Тривалі побачення відповідно до статей 59, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України надаються з правом спільного проживання і тільки з близькими родичами (подружжя, батьки, діти, всиновлювачі, всиновлені, рідні брати й сестри, дід, баба, онуки).
~~Тривалі побачення можуть надаватися подружжю, яке проживало однією сім'єю, але не перебувало в шлюбі. У виправних колоніях такі побачення можуть бути надані подружжю за умови, що в них є спільні неповнолітні діти та пред'явлення їхніх свідоцтв про народження.~~	**Тривалі побачення можуть надаватися і подружжю, яке проживало однією сім'єю, але не перебувало у шлюбі, за умови, що в них є спільні неповнолітні діти при пред'явлення їхніх свідоцтв про народження.**
У разі тяжкої хвороби засудженого, що загрожує його життю, начальник закладу охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ надає дозвіл близьким родичам та подружжю засудженого відвідати його. Таке відвідування у рахунок чергових побачень не зараховується.	У разі тяжкої хвороби засудженого, що загрожує його життю, начальник закладу охорони здоров'я **ДКВС** надає дозвіл близьким родичам та подружжю засудженого відвідати його. Таке відвідування у рахунок чергових побачень не зараховується.
Тривалі побачення при реєстрації шлюбу надаються позачергово.	Тривалі побачення при реєстрації шлюбу надаються позачергово. **До кількості побачень, встановлених Кримінально-виконавчим кодексом України, такі побачення не враховуються.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Засудженим на їхнє бажання дозволяється заміняти тривалі побачення короткостроковими. Документами, які посвідчують особу, що прибула на побачення, є паспорт, для неповнолітніх – свідоцтво про народження. Документами, які підтверджують родинні зв'язки подружжя, є свідоцтво про шлюб. Перші побачення, крім побачень з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, а також захисником у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, засудженому надаються після переведення його з дільниці карантину, діагностики і розподілу до дільниці ресоціалізації. Наступне побачення надається після закінчення періоду, що дорівнює частині строку від ділення тривалості року на кількість відповідних побачень, на які засуджений має право протягом року. Відхилення від визначеного строку не може перевищувати 5 діб. Не використані в поточному періоді побачення на наступний період не переносяться. Об'єднання побачень або розділення одного побачення на декілька періодів не дозволяється. Дозвіл на побачення надається начальником установи виконання покарань, його першим заступником або особами, які виконують їх обов'язки, за заявою засудженого чи особи, яка прибула на побачення. Одночасно засудженим за власним бажанням подається заява про зняття його з котлового забезпечення на час перебування на тривалому побаченні. У випадку відсутності в день проведення побачення начальника установи виконання покарань, його першого заступника або осіб, які виконують їх обов'язки, право надавати дозвіл на проведення побачення надається ЧПНУ. Про факт надання такого дозволу ЧПНУ доповідає начальнику установи виконання покарань, його першому заступнику або особам, які виконують їх обов'язки, про що повинен свідчити їх особистий підпис на заяві про надання побачення.	Засудженим на їхнє бажання дозволяється заміняти тривалі побачення короткостроковими. Документами, які посвідчують особу, що прибула на побачення, є паспорт, для неповнолітніх – свідоцтво про народження. Документами, які підтверджують родинні зв'язки подружжя, є свідоцтво про шлюб. Перші побачення, крім побачень з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, а також захисником у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, засудженому надаються після переведення його з дільниці карантину, діагностики і розподілу до дільниці ресоціалізації. Наступне побачення надається після закінчення періоду, що дорівнює частині строку від ділення тривалості року на кількість відповідних побачень, на які засуджений має право протягом року. Відхилення від визначеного строку не може перевищувати 5 діб. Не використані в поточному періоді побачення на наступний період не переносяться, **за винятком побачень, додатково наданих засудженим у порядку заохочення**. Об'єднання побачень або розділення одного побачення на декілька періодів не дозволяється. Дозвіл на побачення надається начальником установи виконання покарань, його першим заступником або особами, які виконують їх обов'язки, за заявою засудженого чи особи, яка прибула на побачення. Одночасно засудженим за власним бажанням подається заява про зняття його з котлового забезпечення на час перебування на тривалому побаченні. У випадку відсутності в день проведення побачення начальника установи виконання покарань, його першого заступника або осіб, які виконують їх обов'язки, право надавати дозвіл на проведення побачення надається ЧПНУ. Про факт надання такого дозволу ЧПНУ доповідає начальнику установи виконання покарань, його першому заступнику або особам, які виконують їх обов'язки, про що повинен свідчити їх особистий підпис на заяві про надання побачення.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
У разі відмови в наданні побачення на заяві засудженого або особи, яка бажає з ним зустрітися, робиться відмітка про причини відмови. Адміністрація установи виконання покарань звільняє засуджених від роботи на період тривалих побачень. У разі епідемії, стихійного лиха або інших надзвичайних обставин, що перешкоджають нормальній діяльності установ виконання покарань, побачення можуть бути тимчасово відмінені. Час, протягом якого засудженим не надавалися побачення у зв'язку з карантином, стихійним лихом або переведенням установ виконання покарань на режим особливих умов, зараховується в строк, після закінчення якого засуджені можуть їх отримати. Відповідно до положень Віденської конвенції «Про консульські зносини» від 24 квітня 1963 року, ратифікованої Україною 23 березня 1989 року, генеральний консул, консул, віце-консул і консульський агент дипломатичних представництв закордонних держав мають право на короткострокові побачення із засудженими громадянами своїх держав. Побачення засуджених з дипломатичними представниками до кількості побачень, встановлених кримінально-виконавчим ~~законодавством~~ України, не враховуються, їх число не обмежується. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень із зазначених осіб не стягується. На побачення допускаються дорослі особи, з якими можуть бути неповнолітні особи. Кількість осіб, які одночасно можуть бути присутні на побаченні із засудженим, визначається залежно від пропускної спроможності приміщень для надання побачень згідно з передбаченими нормами, а також можливостей забезпечення їхньої безпеки. Тривалість побачень установлюється адміністрацією установи виконання покарань залежно від пропускної спроможності приміщень, у яких вони проводяться, а також з урахуванням поведінки засудженого, його ставлення до праці та навчання. У всіх випадках короткострокові побачення не можуть тривати менше двох годин, а тривалі – менше доби, якщо на коротших строках не наполягають особи, які перебувають на побаченні.	У разі відмови в наданні побачення на заяві засудженого або особи, яка бажає з ним зустрітися, робиться відмітка про причини відмови. Адміністрація установи виконання покарань звільняє засуджених від роботи на період тривалих побачень. У разі епідемії, стихійного лиха або інших надзвичайних обставин, що перешкоджають нормальній діяльності установ виконання покарань, побачення можуть бути тимчасово відмінені. Час, протягом якого засудженим не надавалися побачення у зв'язку з карантином, стихійним лихом або переведенням установ виконання покарань на режим особливих умов, зараховується в строк, після закінчення якого засуджені можуть їх отримати. Відповідно до положень Віденської конвенції «Про консульські зносини» від 24 квітня 1963 року, ратифікованої Україною 23 березня 1989 року, генеральний консул, консул, віце-консул і консульський агент дипломатичних представництв закордонних держав мають право на короткострокові побачення із засудженими громадянами своїх держав. Побачення засуджених з дипломатичними представниками до кількості побачень, встановлених Кримінально-виконавчим **кодексом** України, не враховуються, їх число не обмежується. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень із зазначених осіб не стягується. На побачення допускаються дорослі особи, з якими можуть бути неповнолітні особи. Кількість осіб, які одночасно можуть бути присутні на побаченні із засудженим, визначається залежно від пропускної спроможності приміщень для надання побачень згідно з передбаченими нормами, а також можливостей забезпечення їхньої безпеки. Тривалість побачень установлюється адміністрацією установи виконання покарань залежно від пропускної спроможності приміщень, у яких вони проводяться, а також з урахуванням поведінки засудженого, його ставлення до праці та навчання. У всіх випадках короткострокові побачення не можуть тривати менше двох годин, а тривалі – менше доби, якщо на коротших строках не наполягають особи, які перебувають на побаченні.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Облік наданих засудженому побачень (у тому числі наданих як заохочення) ведеться молодшими інспекторами чергової зміни в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9).	Облік наданих засудженому побачень (у тому числі наданих як заохочення) ведеться молодшими інспекторами чергової зміни в картках обліку побачень, видачі посилок (передач) і бандеролей (додаток 9). **Засудженим також можуть надаватися побачення за допомогою онлайн сервісів. Порядок надання таких побачень встановлюється Міністерством юстиції України.**
2. Адміністрація установи виконання покарань забезпечує надання засудженим телефонних розмов без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час. З метою реалізації права на телефонні розмови усіх засуджених, які відбувають покарання в установі, тривалість розмови одного засудженого не повинна перевищувати ~~15~~ хвилин. Перша телефонна розмова надається засудженому відразу після прибуття його до установи виконання покарань. Для проведення телефонних розмов у визначеному адміністрацією установи виконання покарань місці встановлюються таксофони та забезпечується наявність засобів рухомого (мобільного) зв'язку, які знаходяться на обліку установи. Телефонні розмови проводяться за рахунок засудженого і під контролем представника адміністрації протягом дня у вільний від роботи час та поза часом, передбаченим для приймання їжі та безперервного сну.	2. Адміністрація установи виконання покарань забезпечує надання засудженим телефонних розмов без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час. З метою реалізації права на телефонні розмови усіх засуджених, які відбувають покарання в установі, тривалість розмов одного засудженого **протягом доби** не повинна перевищувати **20** хвилин. Перша телефонна розмова надається засудженому відразу після прибуття його до установи виконання покарань. Для проведення телефонних розмов у визначеному адміністрацією установи виконання покарань місці встановлюються таксофони та забезпечується наявність засобів рухомого (мобільного) зв'язку, які знаходяться на обліку установи. Телефонні розмови проводяться за рахунок засудженого і під контролем представник**ів** адміністрації протягом дня у вільний від роботи час та поза часом, передбаченим для приймання їжі та безперервного сну, **а за необхідності (хвороба родича, інші життєво необхідні невідкладні обставини) та за погодженням з адміністрацією – у будь-який час.** **Для реалізації права засуджених на телефонні розмови у мережах рухомого (мобільного) зв'язку дозволяється зберігання у спеціально обладнаних місцях чергової частини установи виконання покарань або приміщення для надання телефонних розмов SIM-карток мобільних операторів, придбаних засудженими у встановленому порядку, або отриманих від родичів чи інших осіб.** **Засуджений має право користуватися не більш ніж двома власними SIM-картками мобільних операторів.** **Порядок використання засудженими власних SIM-карток, їх облік та зберігання**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	визначається наказом начальника установи виконання покарань. **Для користування власною SIM-карткою засуджений повинен звернутися до начальника установи виконання покарань з письмовою заявою із зазначенням найменування мобільного оператора, телефонного номера та серійного номера SIM-картки.**
Телефонні розмови надаються засудженому за його письмовою заявою, в якій зазначаються місцезнаходження, телефонний номер абонента та тривалість розмови.	Телефонні розмови надаються засудженому за його письмовою заявою, в якій зазначаються місцезнаходження, телефонний номер абонента та тривалість розмови.
У разі якщо засуджений набирає телефонний номер абонента, який не зазначений у заяві, а також ~~вживає~~ під час телефонної розмови ~~нецензурні слова~~, телефонна розмова припиняється, про що робиться відмітка на заяві засудженого.	У разі якщо засуджений набирає телефонний номер абонента, який не зазначений у заяві, а також під час телефонної розмови **порушує встановлені правила поведінки**, телефонна розмова припиняється, про що робиться відмітка на заяві засудженого.
Факт телефонної розмови засудженого реєструється у журналі обліку телефонних розмов засуджених (додаток 16).	Факт телефонної розмови засудженого реєструється у журналі обліку телефонних розмов засуджених (додаток 16).
Засудженим, які відбувають стягнення у виді поміщення у ДІЗО, карцер або переведення до ПКТ (ОК), телефонна розмова, як виняток, може бути надана з метою виховного впливу або у зв’язку з винятковими особистими обставинами (смерть або тяжка хвороба близького родича, що загрожує життю хворого, стихійне лихо, що спричинило значну матеріальну шкоду засудженому або його сім’ї).	Засудженим, які відбувають стягнення у виді поміщення у ДІЗО, карцер або переведення до ПКТ (ОК), телефонна розмова, як виняток, може бути надана з метою виховного впливу або у зв’язку з винятковими особистими обставинами (смерть або тяжка хвороба близького родича, що загрожує життю хворого, стихійне лихо, що спричинило значну матеріальну шкоду засудженому або його сім’ї).
Телефонні розмови засуджених, які тримаються у виправних центрах, можуть здійснюватися за допомогою мобільних телефонів, які вони мають право зберігати при собі, зареєстрованих в черговій частині установи виконання покарань. Засуджений має право зберігати при собі лише один мобільний телефон.	Телефонні розмови засуджених, які тримаються у виправних центрах, можуть здійснюватися за допомогою мобільних телефонів, які вони мають право зберігати при собі, зареєстрованих в черговій частині установи виконання покарань. Засуджений має право зберігати при собі лише один мобільний телефон.
	Не допускається використання засудженими функцій мобільного телефону з метою здійснення фото-, відеофіксації об’єктів виправного центру, персоналу та інших громадян.
Для користування мобільним телефоном засуджений повинен звернутися до начальника виправного центру з письмовою заявою із зазначенням найменування телефону, модифікації, коду міжнародного ідентифікатора мобільного обладнання (IMEI) або серійного номера та телефонного номера оператора зв’язку, яким він користується.	Для користування мобільним телефоном засуджений повинен звернутися до начальника виправного центру з письмовою заявою із зазначенням найменування телефону, модифікації, коду міжнародного ідентифікатора мобільного обладнання (IMEI) або серійного номера та телефонного номера оператора зв’язку, яким він користується.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Реєстрація мобільних телефонів здійснюється у журналі реєстрації мобільних телефонів та телефонних номерів, якими користуються засуджені (додаток 17), який зберігається в черговій частині виправного центру. Якщо у засудженого буде виявлено незареєстрований мобільний телефон або телефонний номер (SIM-картка), він вилучається у встановленому законодавством порядку і зберігається на складі виправного центру та повертається засудженому після його звільнення.	Реєстрація мобільних телефонів здійснюється у журналі реєстрації мобільних телефонів та телефонних номерів, якими користуються засуджені (додаток 17), який зберігається в черговій частині виправного центру. Якщо у засудженого буде виявлено незареєстрований мобільний телефон або телефонний номер (SIM-картка), він вилучається у встановленому законодавством порядку і зберігається на складі виправного центру та повертається засудженому після його звільнення.
Телефонні розмови між засудженими, які перебувають в установах виконання покарань, не дозволяються.	Телефонні розмови між засудженими, які перебувають в установах виконання покарань, не дозволяються.
3. Для забезпечення права засуджених, які тримаються у дільницях ресоціалізації виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки, користуватися глобальною мережею Інтернет обладнуються в окремих приміщеннях цих виправних колоній комп'ютерні класи (місця), які розташовуються поза межами локальних дільниць відділень соціально-психологічної служби.	3. Для забезпечення права засуджених, які тримаються у дільницях ресоціалізації виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки, користуватися глобальною мережею Інтернет обладнуються в окремих приміщеннях цих виправних колоній комп'ютерні класи (місця), які розташовуються поза межами локальних дільниць відділень соціально-психологічної служби.
Для засуджених, які тримаються у дільницях посиленого контролю виправних колоній, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, комп'ютерні класи (місця) обладнуються безпосередньо на території цих дільниць та секторів.	Для засуджених, які тримаються у дільницях посиленого контролю виправних колоній, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, комп'ютерні класи (місця) обладнуються безпосередньо на території цих дільниць та секторів.
~~У комп'ютерних класах (місцях) в обов'язковому порядку блокується доступ до послуг електронної пошти, соціальних мереж, а також сайтів, що пропагують жорстокість, насильство, еротичного або порнографічного змісту.~~	**Порядок надання засудженим послуг доступу до глобальної мережі Інтернет встановлюється Міністерством юстиції України.**
~~Користуватися глобальною мережею Інтернет засуджені можуть у вільний від роботи час та поза часом, передбаченим для приймання їжі та безперервного сну. Оплата послуг за користування глобальною мережею Інтернет здійснюється засудженими з особистих коштів.~~	
4. Відповідно до статті 110 Кримінально-виконавчого кодексу України для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим надається побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права,	4. Відповідно до статті 110 Кримінально-виконавчого кодексу України для одержання правової допомоги за письмовою заявою засуджених, їхніх близьких родичів, громадських організацій засудженим надається побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. На бажання засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення надаються наодинці у кімнаті для короткострокових побачень без суцільного розмежувального захисного скла із забезпеченням їх безпеки. Засудженим до довічного позбавлення волі, які тримаються в ПКТ, побачення надаються в кімнатах для короткострокових побачень, які розташовані, як правило, на території сектору максимального рівня безпеки. Побачення надається адміністрацією установи виконання покарань при пред'явленні адвокатом ордера або договору про надання правової допомоги, а іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, іншого відповідного документа, а також документів, що посвідчують їх особу. Такі побачення у кількість побачень, установлених статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, не зараховуються. Їх кількість і тривалість не обмежуються, але вони проводяться протягом дня поза часом, передбаченим для приймання засудженим їжі та безперервного сну. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень з адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, не стягується.	який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. На бажання засудженого або адвоката чи іншого фахівця в галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, побачення надаються наодинці у кімнаті для короткострокових побачень без суцільного розмежувального захисного скла із забезпеченням їх безпеки. Засудженим до довічного позбавлення волі, які тримаються в ПКТ, побачення надаються в кімнатах для короткострокових побачень, які розташовані, як правило, на території сектору максимального рівня безпеки. Побачення надається адміністрацією установи виконання покарань при пред'явленні адвокатом ордера або договору про надання правової допомоги, а іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, іншого відповідного документа, а також документів, що посвідчують їх особу. Такі побачення у кількість побачень, установлених статтями **51**, 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України, не зараховуються. Їх кількість і тривалість не обмежуються, але вони проводяться протягом дня поза часом, передбаченим для приймання засудженим їжі та безперервного сну. Оплата послуг за користування кімнатами короткострокових побачень з адвоката або іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, не стягується.
Розділ XV. Порядок проведення побачень	
1. Осіб, які прибули на побачення, приймають начальник установи або його заступник, начальник відділення або ЧПНУ. Їх попереджають про обов'язкове дотримання правил поведінки під час побачення, заборону нелегальних передач та про негайне припинення побачення, якщо буде виявлено порушення встановленого цими Правилами порядку. Гроші, цінні папери і речі, а також предмети, заборонені для використання в установах,	1. Осіб, які прибули на побачення, приймають начальник установи або його заступник, начальник відділення або ЧПНУ. Їх попереджають про обов'язкове дотримання правил поведінки під час побачення, заборону нелегальних передач та про негайне припинення побачення, якщо буде виявлено порушення встановленого цими Правилами порядку. Гроші, цінні папери і речі, а також предмети, заборонені для використання в установах,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
здаються молодшому інспектору чергової зміни з проведення побачень, вносяться до журналу обліку предметів та цінностей, що здаються для зберігання на час тривалого побачення (додаток 18), і зберігаються у сейфі, який встановлюється у службовому приміщенні молодшого інспектора чергової зміни.	здаються молодшому інспектору чергової зміни з проведення побачень, вносяться до журналу обліку предметів та цінностей, що здаються для зберігання на час тривалого побачення (додаток 18), і зберігаються у сейфі, який встановлюється у службовому приміщенні молодшого інспектора чергової зміни.
У разі наявності достатніх підстав убачати, що особа, яка прибула на побачення, має намір передати засудженому гроші, цінні папери і речі, а також предмети, заборонені для використання в установах виконання покарань, або отримати їх від засудженого, начальник установи виконання покарань оголошує такій особі про те, що тривале побачення їй буде надано тільки тоді, коли вона погодиться на огляд її речей і одягу до і після побачення. Такий огляд проводиться в порядку, установленому пунктом 1 розділу XVII цих Правил.	У разі наявності достатніх підстав убачати, що особа, яка прибула на побачення, має намір передати засудженому гроші, цінні папери і речі, а також предмети, заборонені для використання в установах виконання покарань, або отримати їх від засудженого, начальник установи виконання покарань оголошує такій особі про те, що тривале побачення їй буде надано тільки тоді, коли вона погодиться на огляд її речей і одягу до і після побачення. Такий огляд проводиться в порядку, установленому пунктом 1 розділу XVII цих Правил.
Якщо особа, яка прибула на тривале побачення, відмовилась від огляду речей і одягу, то побачення із засудженим їй не дозволяється, але за її бажанням може бути надане короткострокове побачення.	Якщо особа, яка прибула на тривале побачення, відмовилась від огляду речей і одягу, то побачення із засудженим їй не дозволяється, але за її бажанням може бути надане короткострокове побачення.
У разі виявлення прихованих від огляду грошей, цінних паперів і речей, а також предметів, заборонених для використання в установах виконання покарань, особам, які намагалися передати їх засудженим, тривале побачення не надається або припиняється і складаються матеріали для притягнення таких осіб до адміністративної відповідальності.	У разі виявлення прихованих від огляду грошей, цінних паперів і речей, а також предметів, заборонених для використання в установах виконання покарань, особам, які намагалися передати їх засудженим, тривале побачення не надається або припиняється і складаються матеріали для притягнення таких осіб до адміністративної відповідальності.
На період тривалих побачень засудженим можуть видаватися одяг, білизна і взуття з обмінного фонду, який постійно зберігається у молодшого інспектора чергової зміни з проведення побачень, або одяг цивільного зразка, який принесли родичі. Засуджені до і після побачень підлягають особистому обшуку з роздяганням. Їм надається дозвіл проносити в кімнати тривалих побачень засоби особистої гігієни, тютюнові вироби, попільнички, власні альбоми та літературу і періодичні видання, які вони бажають передати родичам.	На період тривалих побачень засудженим можуть видаватися одяг, білизна і взуття з обмінного фонду, який постійно зберігається у молодшого інспектора чергової зміни з проведення побачень, або одяг цивільного зразка, який принесли родичі. Засуджені до і після побачень підлягають особистому обшуку з роздяганням. Їм надається дозвіл проносити в кімнати тривалих побачень засоби особистої гігієни, тютюнові вироби, попільнички, власні альбоми та літературу і періодичні видання, які вони бажають передати родичам.
Пронесення особами, які прибули на короткострокове побачення із засудженими, будь-яких продуктів або речей не дозволяється.	Пронесення особами, які прибули на короткострокове побачення із засудженими, будь-яких продуктів або речей не дозволяється.
До кімнат тривалих побачень дозволяється проносити продукти харчування (за винятком	До кімнат тривалих побачень дозволяється проносити продукти харчування (за винятком

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
напоїв із вмістом алкоголю та енергетичної дії, пива) та цивільний одяг для використання під час побачень, а також предмети і вироби, зберігання яких засудженим не заборонено. Родичам засуджених, які перебувають на тривалих побаченнях, дозволяється у денний час виходити за межі установи виконання покарань для придбання продуктів харчування, предметів першої потреби, а в разі дострокового закінчення побачення (з невідкладних обставин) – у будь-який час доби. Засуджений має право передати кореспонденцію захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, безпосередньо під час побачення з ним. Інші особи можуть передавати засудженим документи, записи тощо тільки через адміністрацію установи виконання покарань. У разі порушення встановленого законодавством порядку поведінки на побаченні воно негайно припиняється, про що молодший інспектор чергової зміни доповідає посадовій особі, яка дозволила побачення, або ЧПНУ, які приймають остаточне рішення. 2. Кімнати побачень, як правило, розташовуються в будівлі КПП для пропуску людей.	напоїв із вмістом алкоголю та енергетичної дії, пива) та цивільний одяг для використання під час побачень, а також предмети і вироби, зберігання яких засудженим не заборонено. Родичам засуджених, які перебувають на тривалих побаченнях, дозволяється у денний час виходити за межі установи виконання покарань для придбання продуктів харчування, предметів першої потреби, а в разі дострокового закінчення побачення (з невідкладних обставин) – у будь-який час доби. Засуджений має право передати кореспонденцію захиснику у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, безпосередньо під час побачення з ним. Інші особи можуть передавати засудженим документи, записи тощо тільки через адміністрацію установи виконання покарань. У разі порушення встановленого законодавством порядку поведінки на побаченні воно негайно припиняється, про що молодший інспектор чергової зміни доповідає посадовій особі, яка дозволила побачення, або ЧПНУ, які приймають остаточне рішення. 2. Кімнати побачень, як правило, розташовуються в будівлі КПП для пропуску людей.
Розділ XVI. Вихід засуджених за межі виховної колонії	
1. Право відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії в супроводі персоналу або виходу за межі виховної колонії у супроводі батьків чи інших близьких родичів для проведення короткострокових побачень надається засудженим на підставах та в порядку, установлених статтями 143, 144 Кримінально-виконавчого кодексу України. Вихід за межі виховної колонії може бути припинений у разі проведення протиепідемічних заходів у виховній колонії чи у місцевості, на якій вона розташована. Вихід поновлюється після зняття карантинних обмежень.	1. Право відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії в супроводі персоналу або виходу за межі виховної колонії у супроводі батьків чи інших близьких родичів для проведення короткострокових побачень надається засудженим на підставах та в порядку, установлених статтями 143, 144 Кримінально-виконавчого кодексу України. Вихід за межі виховної колонії може бути припинений у разі проведення протиепідемічних заходів у виховній колонії чи у місцевості, на якій вона розташована. Вихід поновлюється після зняття карантинних обмежень.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
На період виходу за межі виховної колонії засудженим за їх бажанням може видаватися одяг цивільного зразка.	На період виходу за межі виховної колонії засудженим за їх бажанням може видаватися одяг цивільного зразка.
Засуджені перед виходом за межі виховної колонії і після повернення підлягають ~~особистому обшуку з роздяганням~~ та огляду в присутності лікаря.	Засуджені перед виходом за межі виховної колонії і після повернення підлягають **повному обшуку** та огляду в присутності лікаря.
Короткострокове побачення за межами виховної колонії надається засудженим лише з батьками чи іншими близькими родичами (повнолітніми) у межах населеного пункту за місцем дислокації виховної колонії і закінчується не пізніше двадцятої години. Тривалість виходу засуджених за межі виховної колонії встановлюється начальником виховної колонії, але не може перевищувати норм, установлених статтею 110 Кримінально-виконавчого кодексу України.	Короткострокове побачення за межами виховної колонії надається засудженим лише з батьками чи іншими близькими родичами (повнолітніми) у межах населеного пункту за місцем дислокації виховної колонії і закінчується не пізніше двадцятої години. Тривалість виходу засуджених за межі виховної колонії встановлюється начальником виховної колонії, але не може перевищувати норм, установлених статтею 110 Кримінально-виконавчого кодексу України.
Дозвіл на короткострокове побачення за межами виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів надається постановою начальника виховної колонії або особи, яка виконує його обов'язки, за заявами засудженого та особи, яка прибула на побачення.	Дозвіл на короткострокове побачення за межами виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів надається постановою начальника виховної колонії або особи, яка виконує його обов'язки, за заявами засудженого та особи, яка прибула на побачення.
Батьків чи інших близьких родичів, які прибули на побачення, приймають начальник виховної колонії або його заступник, начальник відділення, ЧПНУ. Їх під розписку за формою згідно з додатком 19 до цих Правил інформують про порядок супроводу засудженого за межами виховної колонії, правила його поведінки та відповідальність за їх порушення.	Батьків чи інших близьких родичів, які прибули на побачення, приймають начальник виховної колонії або його заступник, начальник відділення, ЧПНУ. Їх під розписку за формою згідно з додатком 19 до цих Правил інформують про порядок супроводу засудженого за межами виховної колонії, правила його поведінки та відповідальність за їх порушення.
ЧПНУ під розписку за формою згідно з додатком 20 до цих Правил доводить засудженому правила поведінки за межами виховної колонії та відповідальність за їх порушення. ~~У разі потреби може бути проведено особистий обшук з роздяганням та огляд засудженого в присутності лікаря.~~	ЧПНУ під розписку за формою згідно з додатком 20 до цих Правил доводить засудженому правила поведінки за межами виховної колонії та відповідальність за їх порушення.
Зазначені розписки долучаються до особової справи засудженого.	Зазначені розписки долучаються до особової справи засудженого.
Для виходу за межі виховної колонії засудженому видаються посвідчення на право перебування засудженого за межами виховної колонії за формою, наведеною у додатку 21 до цих Правил, та довідка про надання засудженому права виходу за межі виховної колонії (додаток 22).	Для виходу за межі виховної колонії засудженому видаються посвідчення на право перебування засудженого за межами виховної колонії за формою, наведеною у додатку 21 до цих Правил, та довідка про надання засудженому права виходу за межі виховної колонії (додаток 22).
Після повернення до виховної колонії засуджений повертає посвідчення та довідку ЧПНУ, який проводить ~~особистий обшук засудженого~~	Після повернення до виховної колонії засуджений повертає посвідчення та довідку ЧПНУ, який проводить **повний** обшук засудженого

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
~~з роздяганням~~ та огляд у присутності лікаря. Довідка долучається до особової справи засудженого.	та огляд у присутності лікаря. Довідка долучається до особової справи засудженого.
У разі встановлення порушень правил поведінки під час перебування засудженого за межами виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів, виявлення у нього під час обшуку прихованих від огляду заборонених предметів, виробів і речовин, ознак сп'яніння або тілесних ушкоджень уживаються заходи щодо притягнення винних осіб до відповідальності.	У разі встановлення порушень правил поведінки під час перебування засудженого за межами виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів, виявлення у нього під час обшуку прихованих від огляду заборонених предметів, виробів і речовин, ознак сп'яніння або тілесних ушкоджень уживаються заходи щодо притягнення винних осіб до відповідальності.
	На час перебування за межами виховної колонії можуть використовуватись електронні пристрої для визначення місця знаходження засуджених.
2. Під час перебування за межами виховної колонії у супроводі батьків чи інших близьких родичів засуджені зобов'язані:	2. Під час перебування за межами виховної колонії у супроводі батьків чи інших близьких родичів засуджені зобов'язані:
дотримуватися правил громадського порядку;	дотримуватися правил громадського порядку;
повертатися до виховної колонії в строк, установлений адміністрацією виховної колонії;	повертатися до виховної колонії в строк, установлений адміністрацією виховної колонії;
у разі виникнення об'єктивних обставин, що не дають змоги повернутися до виховної колонії в установлений строк, самі або через батьків чи інших близьких родичів негайно повідомити про це ЧПНУ, указавши місце свого перебування;	у разі виникнення об'єктивних обставин, що не дають змоги повернутися до виховної колонії в установлений строк, самі або через батьків чи інших близьких родичів негайно повідомити про це ЧПНУ, указавши місце свого перебування;
на вимогу персоналу виховної колонії або працівників ~~міліції~~ пред'являти посвідчення на право перебування засудженого за межами виховної колонії та довідку про надання засудженому права виходу за межі виховної колонії. Після повернення до установи здавати їх ЧПНУ.	на вимогу персоналу виховної колонії або працівників **поліції** пред'являти посвідчення на право перебування засудженого за межами виховної колонії та довідку про надання засудженому права виходу за межі виховної колонії. Після повернення до установи здавати їх ЧПНУ.
3. Засудженим забороняється:	3. Засудженим забороняється:
залишати межі населеного пункту, у якому дислокується виховна колонія;	залишати межі населеного пункту, у якому дислокується виховна колонія;
пересуватися без супроводу батьків або інших близьких родичів, з якими дозволено вихід за межі виховної колонії;	пересуватися без супроводу батьків або інших близьких родичів, з якими дозволено вихід за межі виховної колонії;
уживати алкогольні напої та інші вироби на спиртовій основі;	уживати алкогольні напої та інші вироби на спиртовій основі;
курити;	курити;
проносити у виховну колонію предмети, вироби і речовини, зберігання яких засудженим заборонено.	проносити у виховну колонію предмети, вироби і речовини, зберігання яких засудженим заборонено.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Список осіб, яким у порядку заохочення надано право відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії, оголошується наказом начальника виховної колонії за письмовим погодженням з начальником територіального органу ~~управління ДПтС~~ або особою, яка виконує його обов'язки. Відвідування засудженими культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії здійснюється в супроводі персоналу. При цьому кількість засуджених, які одночасно виводяться за межі виховної колонії, не повинна перевищувати п'ятнадцять осіб. Про виведення засуджених за межі виховної колонії відповідальний від керівництва або ЧПНУ інформує чергового територіального органу ~~управління ДПтС~~, а при поверненні засуджених до виховної колонії доповідає про їх прибуття. Засуджені мають право зняти кошти зі своїх особових рахунків для оплати квитків на відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів.	Список осіб, яким у порядку заохочення надано право відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії, оголошується наказом начальника виховної колонії за письмовим погодженням з начальником територіального органу **Міністерства юстиції України** або особою, яка виконує його обов'язки. Відвідування засудженими культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії здійснюється в супроводі персоналу. При цьому кількість засуджених, які одночасно виводяться за межі виховної колонії, не повинна перевищувати п'ятнадцять осіб. Про виведення засуджених за межі виховної колонії відповідальний від керівництва або ЧПНУ інформує чергового територіального органу **Міністерства юстиції України**, а при поверненні засуджених до виховної колонії доповідає про їх прибуття. Засуджені мають право зняти кошти зі своїх особових рахунків для оплати квитків на відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів.
Розділ XVII. Порядок проведення оглядів і обшуків	
1. З метою виявлення предметів, виробів, речей та продуктів харчування, що не передбачені переліком, а також грошей, цінних паперів і речей, предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, приготувань до втечі з-під варти, розшуку засуджених, які переховуються, тощо проводяться обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань та прилеглій території, а також контрагентських об'єктах, їхніх речей і одягу, транспортних засобів, а також приміщень, територій житлових та виробничих зон. Обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань, контрагентських об'єктах, проводяться у такій послідовності: перед початком обшуку чи огляду оголошуються підстави і порядок їх проведення;	1. З метою виявлення предметів, виробів, речей та продуктів харчування, що не передбачені переліком, а також грошей, цінних паперів і речей, предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, приготувань до втечі з-під варти, розшуку засуджених, які переховуються, тощо проводяться обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань та прилеглій території, а також контрагентських об'єктах, їхніх речей і одягу, транспортних засобів, а також приміщень, територій житлових та виробничих зон. Обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань, контрагентських об'єктах, проводяться у такій послідовності: перед початком обшуку чи огляду оголошуються підстави і порядок їх проведення;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
пропонується здати гроші, цінні папери і речі, а також предмети, які заборонено використовувати в установах виконання покарань; оголошуються права осіб, які підлягають обшуку або огляду, на оскарження дій персоналу щодо виконання згаданих заходів; для проведення особистого обшуку засуджений піднімає руки догори і розставляє ноги (в окремих випадках, коли існує припущення про наявність у засудженого, який підлягає обшуку, зброї або інших заборонених предметів, які можуть бути знаряддям для вчинення злочину, йому пропонується обпертися руками в стіну і розставити ноги. У таких випадках обшук проводиться не менше ніж двома особами); для проведення огляду персоналу і громадян, які перебувають на території установи виконання покарань, контрагентських об'єктах, їм пропонується особисто пред'явити речі, предмети і одяг, що їм належать, для огляду (огляд одягу проводиться шляхом його промацування, для перевірки внутрішнього вмісту на вимогу осіб, які проводять огляд, валізи і сумки відкриваються, а кишені вивертаються); за фактом вилучення грошей, цінних паперів і речей, а також предметів, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, та про шляхи їх надходження до зони, що охороняється, особи, які підлягали обшуку, мають право надавати письмові пояснення; після завершення обшуків та оглядів проводиться опитування засуджених та інших осіб, які підлягали обшуку, на наявність у них скарг і заяв. Для проведення обшуку засуджені виводяться з жилого приміщення (камери), побутового або іншого приміщення у заздалегідь визначені персоналом установи виконання покарань місця. Під час проведення обшуку та огляду жилого приміщення, особистих речей та предметів засуджених зобов'язані бути присутніми начальник відділення або особа, яка виконує його обов'язки, старший днювальний гуртожитку, черговий по камері згідно з графіком чергування; побутового або іншого приміщення – особа з числа персоналу установи виконання покарань, відповідальна за приміщення; пред-	пропонується здати гроші, цінні папери і речі, а також предмети, які заборонено використовувати в установах виконання покарань; оголошуються права осіб, які підлягають обшуку або огляду, на оскарження дій персоналу щодо виконання згаданих заходів; для проведення особистого обшуку засуджений піднімає руки догори і розставляє ноги (в окремих випадках, коли існує припущення про наявність у засудженого, який підлягає обшуку, зброї або інших заборонених предметів, які можуть бути знаряддям для вчинення злочину, йому пропонується обпертися руками в стіну і розставити ноги. У таких випадках обшук проводиться не менше ніж двома особами); для проведення огляду персоналу і громадян, які перебувають на території установи виконання покарань, контрагентських об'єктах, їм пропонується особисто пред'явити речі, предмети і одяг, що їм належать, для огляду (огляд одягу проводиться шляхом його промацування, для перевірки внутрішнього вмісту на вимогу осіб, які проводять огляд, валізи і сумки відкриваються, а кишені вивертаються); за фактом вилучення грошей, цінних паперів і речей, а також предметів, **виробів і речовин**, які заборонено використовувати в установах виконання покарань, та про шляхи їх надходження до зони, що охороняється, особи, які підлягали обшуку, мають право надавати письмові пояснення; після завершення обшуків та оглядів проводиться опитування засуджених та інших осіб, які підлягали обшуку, на наявність у них скарг і заяв. Для проведення обшуку засуджені виводяться з жилого приміщення (камери), побутового або іншого приміщення у заздалегідь визначені персоналом установи виконання покарань місця. Під час проведення обшуку та огляду жилого приміщення, особистих речей та предметів засуджених зобов'язані бути присутніми начальник відділення або особа, яка виконує його обов'язки, старший днювальний гуртожитку, черговий по камері згідно з графіком чергування; побутового або іншого приміщення – особа з числа персоналу установи виконання покарань, відповідальна за приміщення; пред-

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
ставник засуджених, які працюють або проживають у цьому приміщенні. Огляди і обшуки приміщень, де проживають засуджені зі своїми сім'ями, проводяться за наявності встановлених законодавством підстав за рішенням суду. До проведення обшуків та оглядів залучаються персонал установи виконання покарань, додаткові сили і засоби територіальних органів ~~управління ДПтС~~ та підпорядкованих їм установ виконання покарань. Особи, які проводять обшуки та огляди, зобов'язані бути пильними, вимогливими та дотримуватись заходів безпеки. При обшуках і оглядах використовуються відповідні технічні засоби, а також службові собаки. Для фіксації ходу проведення обшуку персонал установи виконання покарань може використовувати кіно-, фото-, відеозйомку та інші засоби. Під час обшуків та оглядів не допускається безпідставне пошкодження білизни, одягу, майна, інвентарю та інших предметів, а також псування продуктів харчування. ~~Особистий обшук може проводитися з роздяганням і без роздягання~~. Особистий обшук проводиться особою однієї статі з обшукуваним. Присутність осіб іншої статі з обшукуваним під час ~~обшуку з роздяганням~~ не допускається. У разі необхідності обстеження порожнин тіла таке обстеження, а також огляд протезів і пов'язок проводяться медичним працівником. ~~Обшук з роздяганням~~ має проводитися швидко, і відразу після його закінчення засудженому дозволяють одягтися. Проводити обшуки та огляди в одному приміщенні одночасно декількох осіб заборонено. Умови та методи проведення обшуків та оглядів не повинні ображати честь і принижувати гідність засуджених та інших осіб, які підлягають обшуку або огляду. Недопустимими є зауваження з приводу фізичних вад, особливостей анатомічної будови, вживання непристойних виразів, брутальне або некоректне поводження із засудженими та іншими особами, які підлягають обшуку або огляду. 2. ~~Особистому обшуку з роздяганням~~ підлягають засуджені при їх прибутті в установу	ставник засуджених, які працюють або проживають у цьому приміщенні. Огляди і обшуки приміщень, де проживають засуджені зі своїми сім'ями, проводяться за наявності встановлених законодавством підстав за рішенням суду. До проведення обшуків та оглядів залучаються персонал установи виконання покарань, додаткові сили і засоби територіальних органів **Міністерства юстиції України** та підпорядкованих їм установ виконання покарань. Особи, які проводять обшуки та огляди, зобов'язані бути пильними, вимогливими та дотримуватись заходів безпеки. При обшуках і оглядах використовуються відповідні технічні засоби, а також службові собаки. Для фіксації ходу проведення обшуку персонал установи виконання покарань може використовувати кіно-, фото-, відеозйомку та інші засоби. Під час обшуків та оглядів не допускається безпідставне пошкодження білизни, одягу, майна, інвентарю та інших предметів, а також псування продуктів харчування. Особистий обшук проводиться особою однієї статі з обшукуваним. Присутність осіб іншої статі з обшукуваним під час **повного обшуку** не допускається. У разі необхідності обстеження порожнин тіла таке обстеження, а також огляд протезів і пов'язок проводяться медичним працівником. **Повний обшук** має проводитися швидко, і відразу після його закінчення засудженому дозволяють одягтися. Проводити обшуки та огляди в одному приміщенні одночасно декількох осіб заборонено. Умови та методи проведення обшуків та оглядів не повинні ображати честь і принижувати гідність засуджених та інших осіб, які підлягають обшуку або огляду. Недопустимими є зауваження з приводу фізичних вад, особливостей анатомічної будови, вживання непристойних виразів, брутальне або некоректне поводження із засудженими та іншими особами, які підлягають обшуку або огляду. 2. **Повному обшуку** підлягають засуджені при їх прибутті в установу виконання покарань

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
виконання покарань та вибутті з установи, поміщенні в ДІЗО, карцер, переведенні до ПКТ (ОК), в дільницю посиленого контролю та при звільненні з неї, при затриманні після вчинення втечі з-під варти або інших злочинів, перед проведенням тривалого побачення і після його закінчення, а також в інших випадках за рішенням начальника установи, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ. ~~Особистий обшук з роздяганням~~ проводиться у спеціальному приміщенні, що розташоване на КПП між житловою та виробничою зонами установи виконання покарань, або в окремих приміщеннях. ~~Особистому обшуку без роздягання~~ підлягають засуджені під час виходу на роботу та повернення з неї; засуджені, які тримаються у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК), дільницях посиленого контролю, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, під час виведення на прогулянку та після її закінчення, перед проведенням особистого прийому засуджених, а також засуджені, які допустили порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання, та в інших випадках за рішенням начальника установи виконання покарань, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ. Обшук засуджених під час виходу на роботу та повернення з неї проводиться на контрольному майданчику або в інших спеціально призначених місцях. Коли існує припущення, що засуджений потай зберігає заборонені предмети, проводиться його ~~особистий обшук з роздяганням~~.	та вибутті з установи, поміщенні в ДІЗО, карцер, переведенні до ПКТ (ОК), в дільницю посиленого контролю та при звільненні з неї, при затриманні після вчинення втечі з-під варти або інших злочинів, перед проведенням тривалого побачення і після його закінчення, а також в інших випадках за рішенням начальника установи, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ. **Повний обшук** проводиться у спеціальному приміщенні, що розташоване на КПП між житловою та виробничою зонами установи виконання покарань, або в окремих приміщеннях. **Неповному обшуку** підлягають засуджені під час виходу на роботу та повернення з неї; засуджені, які тримаються у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК), дільницях посиленого контролю, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, під час виведення на прогулянку та після її закінчення, перед проведенням особистого прийому засуджених, а також засуджені, які допустили порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання, та в інших випадках за рішенням начальника установи виконання покарань, або особи, яка виконує його обов'язки, або ЧПНУ. Обшук засуджених під час виходу на роботу та повернення з неї проводиться на контрольному майданчику або в інших спеціально призначених місцях. Коли існує припущення, що засуджений потай зберігає заборонені предмети, проводиться його **повний обшук**.
Розділ XVIII. Порядок пересування засуджених територією установ виконання покарань	
1. Пересування засуджених територією установи виконання покарань (за винятком виправних центрів, виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниць соціальної реабілітації) здійснюється строєм. У вільний час засуджені можуть пересуватися поза строєм у межах локального сектора,	1. Пересування засуджених територією установи виконання покарань (за винятком виправних центрів, виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниць соціальної реабілітації) здійснюється строєм. У вільний час засуджені можуть пересуватися поза строєм у межах локального сектора,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
визначеного адміністрацією установи виконання покарань, а рештою території установи – з дозволу представників адміністрації установи виконання покарань. Одиночні пересування дозволяються у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань або старших днювальних. Під час пересування територією установи виконання покарань у супроводі персоналу засуджені повинні тримати руки в положенні «за спиною» (крім засуджених, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації). У випадках затримання засуджених, які пересувалися без супроводження, вони підлягають особистому обшуку. У період від відбою до підйому перебування засуджених за межами жилого приміщення без дозволу адміністрації установи виконання покарань не допускається. 2. Пересування засуджених, які тримаються в ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки та ДПК, за межами камер (жилих приміщень) здійснюється виключно у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань.	визначеного адміністрацією установи виконання покарань, а рештою території установи – з дозволу представників адміністрації установи виконання покарань. Одиночні пересування дозволяються у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань або старших днювальних. Під час пересування територією установи виконання покарань у супроводі персоналу засуджені повинні тримати руки в положенні «за спиною» (крім засуджених, які тримаються у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації). У випадках затримання засуджених, які пересувалися без супроводження, вони підлягають особистому обшуку. У період від відбою до підйому перебування засуджених за межами жилого приміщення без дозволу адміністрації установи виконання покарань не допускається. 2. Пересування засуджених, які тримаються в ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки та ДПК, за межами камер (жилих приміщень) здійснюється виключно у супроводі представників адміністрації установи виконання покарань.
Розділ XIX. Нагляд за засудженими	
1. Нагляд за засудженими є системою заходів, що спрямовані на забезпечення відбування та виконання кримінальних покарань у виді позбавлення (обмеження) волі та арешту шляхом цілодобового і постійного контролю за поведінкою засуджених у місцях їх проживання та праці, попередження та припинення з їх боку протиправних дій, забезпечення вимог ізоляції засуджених та безпеки персоналу установ виконання покарань. Для забезпечення нагляду за поведінкою засуджених у відділеннях соціально-психологічної служби, локальних секторах, камерах, прогулянкових двориках, у місцях їх праці, їдальнях, клубах та закладах охорони здоров'я адміністрацією	1. Нагляд за засудженими є системою заходів, що спрямовані на забезпечення відбування та виконання кримінальних покарань у виді позбавлення (обмеження) волі та арешту шляхом цілодобового і постійного контролю за поведінкою засуджених у місцях їх проживання та праці, попередження та припинення з їх боку протиправних дій, забезпечення вимог ізоляції засуджених та безпеки персоналу установ виконання покарань. Для забезпечення нагляду за поведінкою засуджених у відділеннях соціально-психологічної служби, локальних секторах, камерах, прогулянкових двориках, у місцях їх праці, їдальнях, клубах, **приміщеннях для надання коротко-**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
установ виконання покарань установлюються відеокамери, про що засуджений інформується під підпис.	**строкових побачень** та закладах охорони здоров'я адміністрацією установ виконання покарань установлюються відеокамери, про що засуджений інформується під підпис. **З метою здійснення фіксації протиправної поведінки засуджених, персонал установ виконання покарань забезпечується персональними мобільними відеореєстраторами. Порядок використання мобільних відеореєстраторів визначається Міністерством юстиції України.**
З метою підтримання належного правопорядку в установах виконання покарань, попередження злочинів та правопорушень серед засуджених здійснюється комплекс спеціальних профілактичних заходів щодо виявлення, постановки на облік та організації нагляду за особами, схильними до вчинення правопорушень. Виявлення та постановка на профілактичний облік засуджених, які вчинили правопорушення або мають намір їх вчинити, здійснюються працівниками оперативного підрозділу шляхом досконалого вивчення матеріалів особових справ засуджених, перевірки відомостей щодо їх поведінки в ізоляторах тимчасового тримання, слідчих ізоляторах, закладах охорони здоров'я тощо, документації, у якій фіксуються порушення режиму, перегляду кореспонденції, а також інформації працівників підрозділів соціально-виховної та психологічної роботи та нагляду і безпеки. Індивідуальна профілактична робота із засудженими, які перебувають на профілактичних обліках, здійснюється цілеспрямовано, планомірно, диференційовано з урахуванням особистості правопорушника, характеру і ступеня його соціальної занедбаності, небезпеки вчиненого злочину та інших особливостей, що мають значення для правильного вибору методів і заходів впливу. У разі переведення засудженого, який перебуває на профілактичному обліку, до іншої установи виконання покарань працівник оперативного підрозділу долучає до його особової справи відповідні довідки-орієнтування із зазначенням підстави та строку перебування на обліку.	З метою підтримання належного правопорядку в установах виконання покарань, попередження злочинів та правопорушень серед засуджених здійснюється комплекс спеціальних профілактичних заходів щодо виявлення, постановки на облік та організації нагляду за особами, схильними до вчинення правопорушень. Виявлення та постановка на профілактичний облік засуджених, які вчинили правопорушення або мають намір їх вчинити, здійснюються працівниками оперативного підрозділу шляхом досконалого вивчення матеріалів особових справ засуджених **(електронних реєстрів засуджених)**, перевірки відомостей щодо їх поведінки в ізоляторах тимчасового тримання, слідчих ізоляторах, закладах охорони здоров'я тощо, документації, у якій фіксуються порушення режиму, перегляду кореспонденції, а також інформації працівників підрозділів соціально-виховної та психологічної роботи та нагляду і безпеки. Індивідуальна профілактична робота із засудженими, які перебувають на профілактичних обліках, здійснюється цілеспрямовано, планомірно, диференційовано з урахуванням особистості правопорушника, характеру і ступеня його соціальної занедбаності, небезпеки вчиненого злочину та інших особливостей, що мають значення для правильного вибору методів і заходів впливу. У разі переведення засудженого, який перебуває на профілактичному обліку, до іншої установи виконання покарань працівник оперативного підрозділу долучає до його особової справи **(до електронного реєстру засуджених)** відповідні довідки-орієнтування із зазначенням підстави та строку перебування на обліку.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Зняття з профілактичного обліку здійснюється комісійно на підставі достатніх даних про зміну поведінки засудженого. Підготовку матеріалів на зняття з профілактичного обліку здійснює працівник оперативного підрозділу з урахуванням пропозицій працівників підрозділів соціально-виховної та психологічної роботи та нагляду і безпеки.	Зняття з профілактичного обліку здійснюється комісійно на підставі достатніх даних про зміну поведінки засудженого. Підготовку матеріалів на зняття з профілактичного обліку здійснює працівник оперативного підрозділу з урахуванням пропозицій працівників підрозділів соціально-виховної та психологічної роботи та нагляду і безпеки.
2. Згідно зі статтею 105 Кримінально-виконавчого кодексу України у випадках стихійного лиха, епідемій, аварій важливих для життєзабезпечення систем, масових заворушень, проявів групової непокори засуджених або в разі виникнення реальної загрози збройного нападу на установу виконання покарань чи у зв'язку з введенням надзвичайного чи воєнного стану в районі розташування установи виконання покарань посилюються охорона, нагляд за засудженими, здійснюються інші додаткові режимні заходи.	2. Згідно зі статтею 105 Кримінально-виконавчого кодексу України у випадках стихійного лиха, епідемій, аварій важливих для життєзабезпечення систем, масових заворушень, проявів групової непокори засуджених або в разі виникнення реальної загрози збройного нападу на установу виконання покарань чи у зв'язку з введенням надзвичайного чи воєнного стану в районі розташування установи виконання покарань посилюються охорона, нагляд за засудженими, здійснюються інші додаткові режимні заходи.
У таких випадках в органах і установах виконання покарань може бути введено посилений варіант несення служби.	У таких випадках в органах і установах виконання покарань вводиться посилений варіант несення служби. **Посилений варіант несення служби також може бути введений у випадках ускладнення оперативної обстановки, на період вихідних та святкових днів за рішенням керівництва Міністерства юстиції України, його територіальних органів або установ виконання покарань.**
Посилений варіант несення служби вводиться ~~головою ДПтС~~ строком до 30 діб; начальниками територіальних органів ~~управління ДПтС~~ – строком до 10 діб; начальником установи з негайним повідомленням зазначених посадових осіб – на строк не більше 3 діб.	Посилений варіант несення служби вводиться **Міністром юстиції України** строком до 30 діб; начальниками територіальних органів **Міністерства юстиції України** – строком до 10 діб; начальником установи з негайним повідомленням зазначених посадових осіб – на строк не більше 3 діб.
Для підтримання правопорядку в установах виконання покарань на підставі спеціального плану, який складається начальником установи та затверджується начальником територіального органу ~~управління ДПтС~~, можуть залучатися сили і засоби органів і установ виконання покарань, про що сповіщаються прокурор області та прокурор за місцезнаходженням установи виконання покарань.	Для підтримання правопорядку в установах виконання покарань на підставі спеціального плану, який складається начальником установи та затверджується начальником територіального органу **Міністерства юстиції України**, можуть залучатися сили і засоби органів і установ виконання покарань, про що сповіщаються прокурор області та прокурор за місцезнаходженням установи виконання покарань.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XX. Підстави для застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї	
1. Персонал органів і установ, що належать до сфери управління ~~ДПтС~~, має право застосовувати спеціальні засоби, заходи фізичного впливу, у тому числі прийоми рукопашного бою, для припинення правопорушень з боку засуджених, подолання протидії законним вимогам адміністрації установ виконання покарань, якщо інші способи не забезпечили виконання покладених на них обов'язків.	1. Персонал органів і установ, що належать до сфери управління **ДКВС**, має право застосовувати спеціальні засоби, заходи фізичного впливу, у тому числі прийоми рукопашного бою, для припинення правопорушень з боку засуджених, подолання протидії законним вимогам адміністрації установ виконання покарань, якщо інші способи не забезпечили виконання покладених на них обов'язків.
Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахуванням обстановки, що склалася, характеру правопорушення та особи правопорушника.	Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахуванням обстановки, що склалася, характеру правопорушення та особи правопорушника.
Застосуванню заходів фізичного впливу, спеціальних засобів повинно передувати попередження про намір їх використання, якщо дозволяють обставини, за винятком необхідності відбиття раптового нападу на персонал або звільнення заручників. Попередження може бути здійснено голосом, при значній відстані або зверненні до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі мови і в кожному випадку бажано рідною мовою осіб, проти яких ці засоби будуть застосовуватися.	Застосуванню заходів фізичного впливу, спеціальних засобів повинно передувати попередження про намір їх використання, якщо дозволяють обставини, за винятком необхідності відбиття раптового нападу на персонал або звільнення заручників. Попередження може бути здійснено голосом, при значній відстані або зверненні до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі мови і в кожному випадку бажано рідною мовою осіб, проти яких ці засоби будуть застосовуватися.
Про кожний випадок застосування фізичної сили, спеціальних засобів та гамівної сорочки складається рапорт та повідомляється прокурор.	Про кожний випадок застосування фізичної сили, спеціальних засобів та гамівної сорочки складається рапорт та повідомляється прокурор.
Про кожний випадок застосування зброї складається рапорт та повідомляється негайно прокурор та Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.	Про кожний випадок застосування зброї складається рапорт та повідомляється негайно прокурор та Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
Засудженому, до якого були застосовані фізична сила, спеціальні засоби, гамівна сорочка або зброя, в обов'язковому порядку проводиться медичний огляд та у разі потреби негайно надається медична допомога. Результати медичного огляду реєструються в медичній карті.	Засудженому, до якого були застосовані фізична сила, спеціальні засоби, гамівна сорочка або зброя, в обов'язковому порядку проводиться медичний огляд та у разі потреби негайно надається медична допомога. Результати медичного огляду реєструються в медичній карті.
2. Наручники до засуджених застосовуються за розпорядженням начальника установи виконання покарань, його заступників, ЧПНУ та їхніх заступників.	2. Наручники до засуджених застосовуються за розпорядженням начальника установи виконання покарань, його заступників, ЧПНУ та їхніх заступників.
Наручники до засуджених застосовуються у разі:	Наручники до засуджених застосовуються у разі:

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
вчинення фізичного опору особовому складу чергової зміни, варті, адміністрації установи виконання покарань або проявів буйства (до заспокоєння); відмови слідувати до ДІЗО, ПКТ, ОК або карцеру; спроби самогубства, членоушкодження або нападу на засуджених чи інших осіб; конвоювання після затримання засудженого, який вчинив втечу або самовільно залишив місце обмеження волі. Наручники застосовуються до засудженого у положенні «руки за спиною» з урахуванням його фізичних вад. Через кожні дві години посадовими особами установи виконання покарань здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану здоров'я засудженого. Посадові особи установи виконання покарань застосовують наручники, доки в цьому існує нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, прийманні їжі засудженим, за вказівкою медичного працівника, за наказом осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. У разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою установи виконання покарань складається рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту. 3. Персонал установи виконання покарань має право самостійно застосовувати сльозогінні речовини, гумові кийки та фізичну силу для: захисту персоналу установи виконання покарань і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров'ю; припинення масових заворушень і групової непокори з боку засуджених; відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби установи виконання покарань або звільнення їх у разі захоплення; затримання або доставлення засуджених, які вчинили грубі порушення режиму тримання, до ДІЗО, ПКТ, ОК або карцеру, якщо зазначені особи чинять опір особовому складу чергової зміни або якщо є підстави вважати, що вони можуть завдати шкоди оточуючим або собі;	вчинення фізичного опору особовому складу чергової зміни, варті, адміністрації установи виконання покарань або проявів буйства (до заспокоєння); відмови слідувати до ДІЗО, ПКТ, ОК або карцеру; спроби самогубства, членоушкодження або нападу на засуджених чи інших осіб; конвоювання після затримання засудженого, який вчинив втечу або самовільно залишив місце обмеження волі. Наручники застосовуються до засудженого у положенні «руки за спиною» з урахуванням його фізичних вад. Через кожні дві години посадовими особами установи виконання покарань здійснюється перевірка стану фіксації замків (у разі необхідності здійснюється послаблення фіксації), а медичним працівником – стану здоров'я засудженого. Посадові особи установи виконання покарань застосовують наручники, доки в цьому існує нагальна потреба, з урахуванням випадків, зазначених у цьому пункті. Наручники знімаються при відправленні індивідуальних потреб, прийманні їжі засудженим, за вказівкою медичного працівника, за наказом осіб, які дали розпорядження на їх застосування, або за наказом начальника, вищого за посадою. У разі доцільності подальшого їх застосування посадовою особою установи виконання покарань складається рапорт на ім'я посадових осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту. 3. Персонал установи виконання покарань має право самостійно застосовувати сльозогінні речовини, гумові кийки та фізичну силу для: захисту персоналу установи виконання покарань і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров'ю; припинення масових заворушень і групової непокори з боку засуджених; відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби установи виконання покарань або звільнення їх у разі захоплення; затримання або доставлення засуджених, які вчинили грубі порушення режиму тримання, до ДІЗО, ПКТ, ОК або карцеру, якщо зазначені особи чинять опір особовому складу чергової зміни або якщо є підстави вважати, що вони можуть завдати шкоди оточуючим або собі;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
припинення опору особовому складу чергової зміни, варті, адміністрації установи виконання покарань; затримання засуджених, які вчинили втечу з місць позбавлення волі або самовільно залишили місце обмеження волі; звільнення заручників. Забороняється застосування сльозогінних речовин та гумових кийків до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та неповнолітніх, крім випадків учинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю працівників установи виконання покарань або інших осіб, чи збройного нападу. Забороняється нанесення ударів гумовим кийком по голові, шиї, ключичній ділянці, животу та статевих органах, а пластиковим кийком типу «тонфа» – по голові, шиї, сонячному сплетінні, ключичній ділянці, низу живота, статевих органах, нирках, куприку, крім випадків реальної загрози життю, здоров'ю персоналу установи виконання покарань та засуджених. 4. Застосування гамівної сорочки належить до крайніх заходів впливу на засуджених і може мати місце лише тоді, коли інші заходи щодо припинення буйства були вичерпані і безрезультатні. Гамівна сорочка застосовується тільки за вказівкою начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, у присутності ЧПНУ і обов'язково у присутності медичного працівника. Вказівка медичного працівника про неможливість застосування гамівної сорочки до засудженого підлягає безумовному виконанню. У гамівній сорочці засуджений, який проявляє буйство, перебуває до заспокоєння, але не більше двох годин. Гамівна сорочка застосовується в ізольованому приміщенні (ДІЗО, карцері, окремій камері ПКТ або в кімнаті молодших інспекторів чергової зміни) не менше ніж трьома представниками чергової зміни. До засуджених неповнолітніх і жінок гамівна сорочка не застосовується. 5. Вогнепальна зброя як винятковий захід застосовується у разі скоєння засудженим нападу або інших умисних дій, які безпосеред-	припинення опору особовому складу чергової зміни, варті, адміністрації установи виконання покарань; затримання засуджених, які вчинили втечу з місць позбавлення волі або самовільно залишили місце обмеження волі; звільнення заручників. Забороняється застосування сльозогінних речовин та гумових кийків до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та неповнолітніх, крім випадків учинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю працівників установи виконання покарань або інших осіб, чи збройного нападу. Забороняється нанесення ударів гумовим кийком по голові, шиї, ключичній ділянці, животу та статевих органах, а пластиковим кийком типу «тонфа» – по голові, шиї, сонячному сплетінні, ключичній ділянці, низу живота, статевих органах, нирках, куприку, крім випадків реальної загрози життю, здоров'ю персоналу установи виконання покарань та засуджених. 4. Застосування гамівної сорочки належить до крайніх заходів впливу на засуджених і може мати місце лише тоді, коли інші заходи щодо припинення буйства були вичерпані і безрезультатні. Гамівна сорочка застосовується тільки за вказівкою начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки, у присутності ЧПНУ і обов'язково у присутності медичного працівника. Вказівка медичного працівника про неможливість застосування гамівної сорочки до засудженого підлягає безумовному виконанню. У гамівній сорочці засуджений, який проявляє буйство, перебуває до заспокоєння, але не більше двох годин. Гамівна сорочка застосовується в ізольованому приміщенні (ДІЗО, карцері, окремій камері ПКТ або в кімнаті молодших інспекторів чергової зміни) не менше ніж трьома представниками чергової зміни. До засуджених неповнолітніх і жінок гамівна сорочка не застосовується. 5. Вогнепальна зброя як винятковий захід застосовується у разі скоєння засудженим нападу або інших умисних дій, які безпосеред-

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
ньо загрожують життю персоналу установ виконання покарань або інших осіб, а також у разі втечі з-під варти, якщо іншими засобами неможливо припинити зазначені дії. Забороняється застосовувати зброю до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та неповнолітніх, крім випадків учинення ними групового або збройного нападу, який загрожує життю і здоров'ю персоналу установи виконання покарань чи інших осіб, або збройного опору.	ньо загрожують життю персоналу установ виконання покарань або інших осіб, а також у разі втечі з-під варти, якщо іншими засобами неможливо припинити зазначені дії. Забороняється застосовувати зброю до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та неповнолітніх, крім випадків учинення ними групового або збройного нападу, який загрожує життю і здоров'ю персоналу установи виконання покарань чи інших осіб, або збройного опору.
Розділ XXI. Залучення засуджених до суспільно корисної праці	
1. Засуджені до позбавлення волі залучаються до суспільно корисної праці в порядку, установленому статтею 118 Кримінально-виконавчого кодексу України. При організації працевикористання засуджених у виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки виключається можливість їх проживання на виробничих об'єктах. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах та дільницях соціальної реабілітації (адаптації) засуджені відповідно до частини першої статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України залучаються до праці, як правило, ~~на власному виробництві~~, а також на ~~договірній основі на підприємствах, в установах чи організаціях усіх форм власності~~, у тому числі за межами адміністративного району установи виконання покарань, з письмового дозволу начальника територіального органу ~~управління ДПтС~~ за умови забезпечення постійного нагляду за ними та щоденного повернення до житлової зони. У виняткових випадках з метою працевлаштування осіб, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки	1. Засуджені до позбавлення волі залучаються до суспільно корисної праці в порядку, установленому статтею 118 Кримінально-виконавчого кодексу України. При організації працевикористання засуджених у виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки виключається можливість їх проживання на виробничих об'єктах. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах та дільницях соціальної реабілітації (адаптації) засуджені відповідно до частини першої статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України залучаються до **оплачуваної** праці, як правило, **на підприємствах, у майстернях колоній**, а також на **державних або інших форм власності підприємствах за строковим трудовим договором, що укладається між засудженим і виправною колонією**, у тому числі за межами адміністративного району установи виконання покарань, з письмового дозволу начальника територіального органу **Міністерства юстиції України** за умови забезпечення постійного нагляду за ними та щоденного повернення до житлової зони. У виняткових випадках з метою працевлаштування осіб, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
з полегшеними умовами тримання та виправних центрах, у випадку неможливості щоденного повернення засуджених до установи виконання покарань або якщо тривалість дороги до місця роботи перевищує одну годину, з дозволу начальника територіального органу ~~управління ДПтС~~ допускається проживання вказаних засуджених у місцях їх роботи у спеціально обладнаних гуртожитках поза територією житлових зон установ виконання покарань за умови забезпечення надійного нагляду за ними та створення належних комунально-побутових умов.	з полегшеними умовами тримання та виправних центрах, у випадку неможливості щоденного повернення засуджених до установи виконання покарань або якщо тривалість дороги до місця роботи перевищує одну годину, з дозволу начальника територіального органу **Міністерства юстиції України** допускається проживання вказаних засуджених у місцях їх роботи у спеціально обладнаних гуртожитках поза територією житлових зон установ виконання покарань за умови забезпечення надійного нагляду за ними та створення належних комунально-побутових умов.
2. Забороняється використовувати працю засуджених: на всіх роботах і посадах у територіальних органах управління ДПтС; адміністративних будівлях, у яких розміщується персонал з охорони установ виконання покарань; у приміщеннях, де розміщені зброя, спецзасоби та службова документація; на роботах, пов'язаних з устаткуванням для множення документів, радіотелеграфною та телефонною технікою (за винятком лінійних монтерів у присутності представників адміністрації виконання покарань); на посадах продавців, бухгалтерів-операціоністів, касирів, завідувачів продовольчих та речових складів, комірників; на роботах, пов'язаних з обліком, зберіганням та видачею медикаментів, а також вибухових та отруйних речовин; як фотографів (крім засуджених до обмеження волі), зубопротезистів, водіїв легкових та оперативних автомобілів і мотоциклістів; на посадах з підпорядкуванням їм вільнонайманих працівників; на роботах, що пов'язані з обслуговуванням та ремонтом технічних засобів охорони і нагляду; на роботах, що пов'язані з наданням медичної допомоги. Адміністрація установи виконання покарань може залучати засуджених до робіт з благоустрою житлових та виробничих зон місць позбавлення волі, прилеглих територій та з поліпшення житлово-побутових умов засуджених або забезпечення установ продовольством.	2. Забороняється використовувати працю засуджених: на всіх роботах і посадах у територіальних органах Міністерства юстиції України; адміністративних будівлях, у яких розміщується персонал з охорони установ виконання покарань; у приміщеннях, де розміщені зброя, спецзасоби та службова документація; на роботах, пов'язаних з устаткуванням для множення документів, радіотелеграфною, телефонною **та відеотехнікою** (за винятком лінійних монтерів у присутності представників адміністрації **установи** виконання покарань); на посадах продавців, бухгалтерів-операціоністів, касирів, завідувачів продовольчих та речових складів, комірників; на роботах, пов'язаних з обліком, зберіганням та видачею медикаментів, а також вибухових та отруйних речовин; як фотографів (крім засуджених до обмеження волі), зубопротезистів, водіїв легкових та оперативних автомобілів і мотоциклістів; на посадах з підпорядкуванням їм вільнонайманих працівників; на роботах, що пов'язані з обслуговуванням та ремонтом технічних засобів охорони і нагляду; на роботах, що пов'язані з наданням медичної допомоги. Адміністрація установи виконання покарань може залучати засуджених до робіт з благоустрою житлових та виробничих зон місць позбавлення волі, прилеглих територій та з поліпшення житлово-побутових умов засуджених або забезпечення установ продовольством.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
До цих робіт засуджені відповідно до частини п'ятої статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України залучаються без оплати праці, ~~як правило~~, в порядку черговості, в неробочий час і не більш як на дві години на день.	До цих робіт засуджені відповідно до частини п'ятої статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України залучаються без оплати праці в порядку черговості, в неробочий час і не більш як на дві години на день.
Розділ XXII. Господарське обслуговування установ виконання покарань	
1. Засуджені, які характеризуються позитивно, можуть бути залучені до робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань. У виправних колоніях максимального рівня безпеки господарське обслуговування виконується засудженими, які згідно зі статтею 89 Кримінально-виконавчого кодексу України залишені для таких робіт. За межами виправних колоній виконання господарських робіт може здійснюватися засудженими, які тримаються в дільницях соціальної реабілітації, а у виховних колоніях – засудженими, які тримаються у дільницях соціальної адаптації.	1. Засуджені, які характеризуються позитивно, можуть бути залучені до робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань. У виправних колоніях максимального рівня безпеки господарське обслуговування виконується засудженими, які згідно зі статтею 89 Кримінально-виконавчого кодексу України залишені для таких робіт. За межами виправних колоній виконання господарських робіт може здійснюватися засудженими, які тримаються в дільницях соціальної реабілітації, а у виховних колоніях – засудженими, які тримаються у дільницях соціальної адаптації.
2. Відбір засуджених для виконання робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань, а також для заміщення майстрів, бригадирів та нарядників проводиться за погодженням з підрозділами нагляду і безпеки, соціально-виховної та психологічної роботи, контролю за виконанням судових рішень та оперативними підрозділами після медичного обстеження засуджених. Для виконання робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань та підтримання порядку в місцях проживання засуджених призначаються старші днювальні та днювальні. При призначенні на роботи з господарського обслуговування виправних колоній максимального рівня безпеки потрібна письмова згода засуджених.	2. Відбір засуджених для виконання робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань, а також для заміщення майстрів, бригадирів та нарядників проводиться за погодженням з підрозділами нагляду і безпеки, соціально-виховної та психологічної роботи, **комунально-побутового забезпечення**, контролю за виконанням судових рішень та оперативними підрозділами після медичного обстеження засуджених. Для виконання робіт з господарського обслуговування установ виконання покарань та підтримання порядку в місцях проживання засуджених призначаються старші днювальні та днювальні. При призначенні на роботи з господарського обслуговування виправних колоній максимального рівня безпеки потрібна письмова згода засуджених. **Призначення на роботи з господарського обслуговування установ виконання покарань здійснюється за письмовою заявою засудженого та після укладення строкового трудового договору, у відповідності до вимог трудового законодавства.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Призначення засуджених на такі роботи оформляється наказами начальників установ виконання покарань, виписки з яких долучаються до особових справ засуджених.	Призначення засуджених на такі роботи оформляється наказами начальників установ виконання покарань, виписки з яких **та копії строкових трудових договорів долучаються до особових справ засуджених (електронного реєстру засуджених).**
Засуджені, призначені для виконання робіт з господарського обслуговування (крім старших днювальних та днювальних), формуються в одне відділення соціально-психологічної служби. Їхні обов'язки визначаються начальником установи виконання покарань.	Засуджені, призначені для виконання робіт з господарського обслуговування (крім старших днювальних та днювальних), формуються в одне відділення соціально-психологічної служби. Їхні обов'язки визначаються начальником установи виконання покарань.
Таким засудженим оформлюються ~~санітарні книжки~~ з відміткою про проходження медичного огляду.	Таким засудженим оформлюються **особові медичні** книжки з відміткою про проходження медичного огляду.
Відповідно до типових обов'язків старшого днювального, днювального гуртожитку (камери) (додаток 23) розробляються і затверджуються обов'язки старшого днювального та днювального у гуртожитках відділень соціально-психологічної служби.	Відповідно до типових обов'язків старшого днювального, днювального гуртожитку (камери) (додаток 23) розробляються і затверджуються обов'язки старшого днювального та днювального у гуртожитках відділень соціально-психологічної служби.
Розділ XXIII. Спільна робота вільнонайманого персоналу із засудженими	
1. З метою ізоляції засуджених на підприємствах та виробничих об'єктах, де використовується праця засуджених, допускається спільна робота вільнонайманого персоналу, який безпосередньо керує працею засуджених, а також вільнонайманих кваліфікованих робітників у межах, потрібних для забезпечення ~~нормальної діяльності виробництва~~ установи виконання покарань.	1. З метою ізоляції засуджених на підприємствах та виробничих об'єктах, **на території зони, що охороняється**, де використовується праця засуджених, допускається спільна робота вільнонайманого персоналу, який безпосередньо керує працею засуджених, а також вільнонайманих кваліфікованих робітників у межах, потрібних для забезпечення **виробничо-господарської** діяльності установи виконання покарань.
Адміністрація установи виконання покарань уживає заходів для того, щоб вільнонайманий персонал комплектувався з осіб однієї статі із засудженими.	Адміністрація установи виконання покарань уживає заходів для того, щоб вільнонайманий персонал комплектувався з осіб однієї статі із засудженими.
2. Особи, які працюють спільно із засудженими, повинні дотримуватися порядку спілкування з ними, про що зобов'язані давати розписку за формою згідно з додатком 24 до цих Правил.	2. Особи, які працюють спільно із засудженими, повинні дотримуватися порядку спілкування з ними, про що зобов'язані давати розписку за формою згідно з додатком 24 до цих Правил.
Не дозволяється передача засудженим, а також приймання від них продуктів харчування, грошей, кореспонденції, речей, інших предметів, виробів і речовин.	Не дозволяється передача засудженим, а також приймання від них продуктів харчування, грошей, кореспонденції, речей, інших предметів, виробів і речовин.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XXIV. Деякі питання організації соціально-виховної роботи із засудженими. Забезпечення релігійних потреб	
1. Виховні заходи із засудженими проводяться на підставі програм диференційованого виховного впливу в установлений розпорядком дня час у межах установи виконання покарань і спрямовані на формування та закріплення у засуджених прагнення до заняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законодавства та прийнятих у суспільстві правил поведінки, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівнів. Проводити спільні заходи за участю засуджених з різних установ виконання покарань не дозволяється.	1. Виховні заходи із засудженими проводяться на підставі програм диференційованого виховного впливу в установлений розпорядком дня час у межах установи виконання покарань і спрямовані на формування та закріплення у засуджених прагнення до заняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законодавства та прийнятих у суспільстві правил поведінки, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівнів. Проводити спільні заходи за участю засуджених з різних установ виконання покарань не дозволяється.
2. В установах виконання покарань проводиться безкоштовна демонстрація художніх відео– та кінофільмів, які мають позитивний вплив на закріплення процесу виправлення та ресоціалізації засуджених. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки (для засуджених, які тримаються у звичайних жилих приміщеннях, та засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування) художні кіно- та відеофільми демонструються один раз на тиждень. Кількісні обмеження не стосуються навчальних, документальних і науково-популярних кінофільмів, які мають виховне значення. Додатково дозволяється демонструвати художні кіно– та відеофільми у святкові дні. Особам, як~~их~~ тримають у ДІЗО, ПКТ (ОК), ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки та у карцерах установ виконання покарань, а також засудженим до арешту та довічного позбавлення волі кінофільми не демонструються.	2. В установах виконання покарань проводиться безкоштовна демонстрація художніх відео– та кінофільмів, які мають позитивний вплив на закріплення процесу виправлення та ресоціалізації засуджених. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, середнього та максимального рівнів безпеки (для засуджених, які тримаються у звичайних жилих приміщеннях, та засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування) художні кіно- та відеофільми демонструються один раз на тиждень. Кількісні обмеження не стосуються навчальних, документальних і науково-популярних кінофільмів, які мають виховне значення. Додатково дозволяється демонструвати художні кіно– та відеофільми у святкові дні. Особам, які тримаються у ДІЗО, ПКТ (ОК), ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки та у карцерах установ виконання покарань, а також засудженим до арешту та довічного позбавлення волі кінофільми не демонструються.
3. Жилі приміщення, клуби, бібліотеки, кімнати для виховної роботи у відділеннях соціально-психологічної служби, ДІЗО, ПКТ (ОК), карцери, камери для засуджених до довічного	3. Жилі приміщення, клуби, бібліотеки, кімнати для виховної роботи у відділеннях соціально-психологічної служби, ДІЗО, ПКТ (ОК), карцери, камери для засуджених до довічного

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
позбавлення волі та арешту, палати закладів охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ радіофікуються. У жилих приміщеннях виправних центрів, виправних колоній мінімального, середнього, максимального рівнів безпеки, виховних колоніях, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки можуть установлюватись телевізори. Час радіотрансляції і перегляду телепередач визначається розпорядком дня установи виконання покарань.	позбавлення волі та арешту, палати закладів охорони здоров'я **ДКВС** радіофікуються. У жилих приміщеннях виправних центрів, виправних колоній мінімального, середнього, максимального рівнів безпеки, виховних колоніях, ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки можуть установлюватись телевізори. Час радіотрансляції і перегляду телепередач визначається розпорядком дня установи виконання покарань.
Гучність радіопередач та телетрансляцій не має бути надмірною. За бажанням засуджені можуть відмовитись прослуховувати певні радіопередачі, і на час їх трансляції гучномовці в певних камерах можуть вимикатися.	Гучність радіопередач та телетрансляцій не має бути надмірною. За бажанням засуджені можуть відмовитись прослуховувати певні радіопередачі, і на час їх трансляції гучномовці в певних камерах можуть вимикатися.
Радіотрансляції для засуджених здійснюються централізовано від єдиного радіотрансляційного вузла. За наявності технічних можливостей у виправних колоніях обладнуються кабельні телемережі.	Радіотрансляції для засуджених здійснюються централізовано від єдиного радіотрансляційного вузла. За наявності технічних можливостей у виправних колоніях обладнуються кабельні телемережі.
Радіотрансляційні вузли та телецентри розміщуються за межами установ виконання покарань або в приміщеннях, доступ до яких засудженим заборонено.	Радіотрансляційні вузли та телецентри розміщуються за межами установ виконання покарань або в приміщеннях, доступ до яких засудженим заборонено.
4. Засудженим дозволяється користуватися літературою, яка є в бібліотеках установ виконання покарань, а також газетами і журналами.	4. Засудженим дозволяється користуватися літературою, яка є в бібліотеках установ виконання покарань, а також газетами і журналами.
Книжковий фонд бібліотек створюється з розрахунку забезпечення кожного засудженого не менше ніж п'ятьма книжками. Обмін книг у ПКТ (ОК) установ, у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, арешту та дільницях посиленого контролю проводиться один раз на 10 днів. Засуджені, які тримаються у гуртожитках, забезпечуються газетами з розрахунку одна газета на 50 засуджених. По одній газеті виділяється на камеру. Якщо в камері утримується понад 20 засуджених, додатково виділяється ще одна газета.	Книжковий фонд бібліотек створюється з розрахунку забезпечення кожного засудженого не менше ніж п'ятьма книжками. Обмін книг у ПКТ (ОК) установ, у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, арешту та дільницях посиленого контролю проводиться один раз на 10 днів. Засуджені, які тримаються у гуртожитках, забезпечуються газетами з розрахунку одна газета на 50 засуджених. По одній газеті виділяється на камеру. Якщо в камері утримується понад 20 засуджених, додатково виділяється ще одна газета.
Індивідуальна передплата засуджених на періодичні видання здійснюється в добровільному порядку. З дозволу адміністрації установи виконання покарань передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів засудженого.	Індивідуальна передплата засуджених на періодичні видання здійснюється в добровільному порядку. З дозволу адміністрації установи виконання покарань передплата періодичних видань може бути здійснена за рахунок родичів засудженого.
Засуджені можуть мати при собі не більше 10 примірників книжок, а ті, які навчаються, –	Засуджені можуть мати при собі не більше 10 примірників книжок, а ті, які навчаються, –

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
відповідні підручники у необхідній кількості без урахування художніх книжок. Решту літератури засуджені здають для зберігання на склад, або за особистим бажанням передають до бібліотеки установи виконання покарань, або віддають з дозволу адміністрації родичам. Кількість газет і журналів, які засуджені можуть мати при собі, не обмежується. Засудженим забороняється мати при собі книжки, газети і журнали, які пропагують насилля, міжнаціональну ворожнечу або мають порнографічний зміст.	відповідні підручники у необхідній кількості без урахування художніх книжок. Решту літератури засуджені здають для зберігання на склад, або за особистим бажанням передають до бібліотеки установи виконання покарань, або віддають з дозволу адміністрації родичам. Кількість газет і журналів, які засуджені можуть мати при собі, не обмежується. Засудженим забороняється мати при собі книжки, газети і журнали, які пропагують насилля, міжнаціональну ворожнечу або мають порнографічний зміст.
5. В установах виконання покарань можуть створюватися самодіяльні організації засуджених. В установах виконання покарань для засуджених можуть організовуватись гуртки соціально корисної спрямованості. Порядок та організація роботи гуртків визначаються адміністрацією установи виконання покарань. Виступи гуртків художньої самодіяльності можуть проводитись у межах установи виконання покарань. У виправних колоніях (крім виправних колоній максимального рівня безпеки) дозволяється проводити безкоштовні (благодійні) та платні за рахунок коштів засуджених і за їх згодою виступи професійних творчих колективів (театрів, філармоній тощо) при погодженні цих заходів з керівництвом територіальних органів ~~управління ДПтС~~.	5. В установах виконання покарань можуть створюватися самодіяльні організації засуджених. В установах виконання покарань для засуджених можуть організовуватись гуртки соціально корисної спрямованості. Порядок та організація роботи гуртків визначаються адміністрацією установи виконання покарань. Виступи гуртків художньої самодіяльності можуть проводитись у межах установи виконання покарань. У виправних колоніях (крім виправних колоній максимального рівня безпеки) дозволяється проводити безкоштовні (благодійні) та платні за рахунок коштів засуджених і за їх згодою виступи професійних творчих колективів (театрів, філармоній тощо) при погодженні цих заходів з керівництвом територіальних органів **Міністерства юстиції України**.
6. Фізкультурно-оздоровчі заходи серед засуджених проводяться у встановлений розпорядком дня час та в межах установи виконання покарань. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах та дільницях соціальної реабілітації (адаптації) такі заходи можуть проводитися за межами жилої зони установи виконання покарань, але в межах дислокації установи. Адміністрація установи виконання покарань вживає заходів щодо забезпечення засуджених спортивним обладнанням, інвентарем та настільними іграми (шахи, шашки, нарди, доміно), користуватися якими засуджені можуть у вільний від роботи час.	6. Фізкультурно-оздоровчі заходи серед засуджених проводяться у встановлений розпорядком дня час та в межах установи виконання покарань. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах та дільницях соціальної реабілітації (адаптації) такі заходи можуть проводитися за межами житлової зони установи виконання покарань, але в межах дислокації установи. Адміністрація установи виконання покарань вживає заходів щодо забезпечення засуджених спортивним обладнанням, інвентарем, **його належного зберігання та недопущення вчинення засудженими протиправних дій з використанням такого обладнання та інвентарю**, а також настільними іграми (шахи,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	шашки, нарди, доміно), користуватися якими засуджені можуть у вільний від роботи час.
Для засуджених, які тримаються у ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері та ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, у прогулянкових двориках встановлюються перекладина і брусся.	Для засуджених, які тримаються у ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері та ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки, у прогулянкових двориках встановлюються перекладина і брусся, **які надійно закріплюються до стін та підлоги**.
7. Організація загальноосвітнього навчання, професійно-технічної освіти і професійного навчання засуджених на виробництві здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту» та в порядку, установленому законодавством. Час проведення занять у загальноосвітніх навчальних закладах визначається розпорядком дня установи виконання покарань. Для складання іспитів учні-засуджені звільняються від роботи на строк, передбачений Кодексом законів про працю України і Законом України «Про оплату праці». Заробітна плата їм за цей час не нараховується, харчування надається безкоштовно. Адміністрація установ виконання покарань всебічно сприяє загальноосвітньому та професійно-технічному навчанню засуджених, у разі потреби надає їм допомогу в отриманні консультацій, придбанні підручників та посібників. Під час навчального процесу засуджені можуть мати обмежений доступ до мережі Інтернет під контролем адміністрації установи виконання покарань для користування навчальними програмами (ресурсами).	7. Організація загальноосвітнього навчання, професійно-технічної освіти і професійного навчання засуджених на виробництві здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту» та в порядку, установленому законодавством. Час проведення занять у загальноосвітніх навчальних закладах визначається розпорядком дня установи виконання покарань. Для складання іспитів учні-засуджені звільняються від роботи на строк, передбачений Кодексом законів про працю України і Законом України «Про оплату праці». Заробітна плата їм за цей час не нараховується, харчування надається безкоштовно. Адміністрація установ виконання покарань всебічно сприяє загальноосвітньому та професійно-технічному навчанню засуджених, у разі потреби надає їм допомогу в отриманні консультацій, придбанні підручників та посібників. Під час навчального процесу засуджені можуть мати обмежений доступ до мережі Інтернет під контролем адміністрації установи виконання покарань для користування навчальними програмами (ресурсами).
8. Адміністрація установ виконання покарань сприяє забезпеченню релігійних потреб засуджених відповідно до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації». Релігійні обряди проводяться на прохання засуджених або за ініціативою релігійних організацій, але з відповідними обмеженнями, передбаченими кримінально-виконавчим законодавством України для різних категорій засуджених. Пропаганда будь-яких релігійних учень серед засуджених здійснюється тільки на їх бажання та за згодою, а щодо неповнолітніх – за згодою їхніх батьків або осіб, які їх замінюють.	8. Адміністрація установ виконання покарань сприяє забезпеченню релігійних потреб засуджених відповідно до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації». Релігійні обряди проводяться на прохання засуджених або за ініціативою релігійних організацій, але з відповідними обмеженнями, передбаченими кримінально-виконавчим законодавством України для різних категорій засуджених. Пропаганда будь-яких релігійних учень серед засуджених здійснюється тільки на їх бажання та за згодою, а щодо неповнолітніх – за згодою їхніх батьків або осіб, які їх замінюють.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
У разі відсутності окремих приміщень для віруючих декількох релігійних конфесій обряди проводяться в одному приміщенні за графіком. У такому приміщенні передбачається можливість тимчасового розміщення предметів культу на період обряду.	У разі відсутності окремих приміщень для віруючих декількох релігійних конфесій обряди проводяться в одному приміщенні за графіком. У такому приміщенні передбачається можливість тимчасового розміщення предметів культу на період обряду.
Розділ XXV. Заходи заохочення і стягнення, що застосовуються до засуджених, порядок їх застосування	
~~1. Правом застосовувати в повному обсязі заходи заохочення і стягнення до засуджених користуються начальник установи виконання покарань або особа, яка виконує його обов'язки, а також їхні прямі начальники.~~ ~~Заходи заохочення і стягнення у виправних колоніях можуть також застосовувати заступник начальника виправної колонії, начальник відділення.~~ ~~Заступники начальників виправних колоній користуються такими самими правами, за винятком права накладення дисциплінарного штрафу, скасування поліпшених умов тримання, поміщення засуджених у ДІЗО або карцер, переведення засуджених до ПКТ (ОК).~~ ~~Начальник відділення виправної колонії має право застосовувати в усній формі подяку, дострокове зняття раніше накладеного ним стягнення, попередження, догану.~~	**1. Застосування заходів заохочення до осіб, засуджених до позбавлення волі, здійснюється за вмотивованим рішенням адміністрації установи виконання покарань.** **Рішення про притягнення до відповідальності засуджених до позбавлення волі приймаються дисциплінарною комісією установи виконання покарань.**
Заходи заохочення і стягнення у виховних колоніях ~~можуть застосовувати заступник начальника виправної колонії, начальник відділення (старший вихователь).~~ Старші вихователі виховних колоній мають право застосовувати до засуджених ~~в усній формі~~ подяку, дострокове зняття раніше накладеного ними стягнення, попередження, догану. Вихователі виховних колоній можуть ~~в усній формі~~ застосовувати заохочення у виді оголошення подяки, дострокового зняття раніше накладеного ними стягнення, а також накладати стягнення у виді попередження або догани. Заходи заохочення і стягнення у виправних центрах застосовуються ~~також~~ заступниками начальників виправних центрів та начальниками відділень виправних центрів.	Заходи заохочення і стягнення у виховних колоніях **застосовуються дисциплінарною комісією, старшими вихователями та вихователями.** Старші вихователі виховних колоній мають право застосовувати до засуджених подяку, дострокове зняття раніше накладеного ними стягнення, попередження, догану. Вихователі виховних колоній можуть застосовувати заохочення у виді оголошення подяки, дострокового зняття раніше накладеного ними стягнення, а також накладати стягнення у виді попередження або догани. Заходи заохочення і стягнення у виправних центрах застосовуються **начальником виправного центру, його прямими начальниками**, заступниками начальників виправних центрів та начальниками відділень виправних центрів.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Заступники начальників виправних центрів користуються такими самими правами щодо застосування заохочень та стягнень, що й начальники виправних центрів, за винятком нагородження похвальною грамотою, грошовою премією, нагородження подарунком, заборони проживання поза гуртожитком строком до трьох місяців та виходу за межі гуртожитку у вільний від роботи час на той самий строк, поміщення в ДІЗО.	Заступники начальників виправних центрів користуються такими самими правами щодо застосування заохочень та стягнень, що й начальники виправних центрів, за винятком нагородження похвальною грамотою, грошовою премією, нагородження подарунком, заборони проживання поза гуртожитком строком до трьох місяців та виходу за межі гуртожитку у вільний від роботи час на той самий строк, поміщення в ДІЗО.
Начальники відділень виправних центрів можуть застосовувати заходи заохочення у виді оголошення подяки та дострокового зняття раніше накладеного ними стягнення, а також заходи стягнення у виді попередження, догани та суворої догани.	Начальники відділень виправних центрів можуть застосовувати заходи заохочення у виді оголошення подяки та дострокового зняття раніше накладеного ними стягнення, а також заходи стягнення у виді попередження, догани та суворої догани.
	Стягнення у виді поміщення у ДІЗО застосовується в порядку, визначеному статтями 134, 135 Кримінально-виконавчого кодексу України.
За сумлінну поведінку до осіб, засуджених до арешту, можуть застосовуватися заходи заохочення у виді подяки або дострокового зняття раніше накладеного стягнення.	За сумлінну поведінку до осіб, засуджених до арешту, можуть застосовуватися заходи заохочення у виді подяки або дострокового зняття раніше накладеного стягнення.
За порушення порядку відбування покарання у виді арешту до осіб, засуджених до арешту, можуть застосовуватися заходи стягнення у виді догани або поміщення в карцер строком до десяти діб.	За порушення порядку відбування покарання у виді арешту до осіб, засуджених до арешту, можуть застосовуватися заходи стягнення у виді догани або поміщення в карцер строком до десяти діб.
Застосовування заходів заохочення та стягнення до осіб, засуджених до арешту, здійснюється начальником арештного дому чи його заступником. Стягнення у виді поміщення у карцер застосовується ~~за постановою начальника арештного дому~~.	Застосовування заходів заохочення та стягнення до осіб, засуджених до арешту, здійснюється начальником арештного дому чи його заступником. Стягнення у виді поміщення у карцер застосовується **в порядку, визначеному статтями 134, 135 Кримінально-виконавчого кодексу України.**
Інші посадові особи установ виконання покарань не мають права застосовувати заходи заохочення і стягнення щодо засуджених.	Інші посадові особи установ виконання покарань не мають права застосовувати заходи заохочення і стягнення щодо засуджених.
У разі застосування заходів стягнення до засуджених посадові особи повинні керуватися вимогами статей 54, 69, 134, 135 Кримінально-виконавчого кодексу України. ~~За правопорушення, які згідно зі статтею 133 Кримінально-виконавчого кодексу України належать до злісних, стягнення накладаються тільки начальником установи виконання покарань або особою, яка виконує його обов'язки.~~	У разі застосування заходів стягнення до засуджених посадові особи повинні керуватися вимогами статей 54, 69, 134, 135 Кримінально-виконавчого кодексу України.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
2. ~~Застосування заходів заохочення і стягнення~~ оформляється за постановами про заохочення (додаток 25), постановами про накладення стягнення (додаток 26) або наказами уповноважених на те посадових осіб. Постанови або витяги з наказів долучаються до особових справ засуджених протягом трьох діб після їх підписання.	2. **Рішення про застосування заходів заохочення та притягнення до відповідальності відносно засуджених до обмеження волі, арешту, неповнолітніх засуджених до позбавлення волі (по заходам, які мають право застосовувати старші вихователі та вихователі) та заходів заохочення до осіб, засуджених до позбавлення волі,** оформляється за постановами про заохочення (додаток 25), постановами про накладення стягнення (додаток 26) або наказами уповноважених на те посадових осіб. **Рішення про притягнення до відповідальності засуджених до позбавлення волі оформляється протоколом дисциплінарної комісії та затверджується** постановою про накладення стягнення (додаток 26). **Витяги з протоколів дисциплінарної комісії**, постанови або витяги з наказів долучаються до особових справ засуджених **(вносяться до електронного реєстру засуджених)** протягом трьох діб після їх підписання.
Заохочення і стягнення, ~~оголошені усно~~, відображаються у статистичному обліку та в щоденниках індивідуальної роботи із засудженими (для неповнолітніх – у щоденниках соціально-виховної роботи із засудженим неповнолітнім), а також беруться до уваги при визначенні ступеня виправлення засудженого та при складанні на нього характеристики. Облік заохочень і стягнень кожного засудженого ведеться начальниками відділень (старшими вихователями). Облік заохочень і стягнень засуджених по установі в цілому ведеться відділом соціально-виховної та психологічної роботи.	Заохочення і стягнення, відображаються у статистичному обліку та в щоденниках індивідуальної роботи із засудженими (для неповнолітніх – у щоденниках соціально-виховної роботи із засудженим неповнолітнім), а також беруться до уваги при визначенні ступеня виправлення засудженого та при складанні на нього характеристики. Облік заохочень і стягнень кожного засудженого ведеться начальниками відділень (старшими вихователями). Облік заохочень і стягнень засуджених по установі в цілому ведеться відділом соціально-виховної та психологічної роботи.
	3. Адміністрація колонії при встановленні факту порушення особою, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі, вимог режиму зобов'язана невідкладно розпочати перевірку причин, обставин і мотивів вчинення порушення, наявності у діянні особи ознак дисциплінарного проступку (протиправність та винність діяння), поведінки цієї особи до вчинення проступку, визначити кількість і характер раніше накладених стягнень, а також отримати її пояснення щодо суті проступку. **Протиправним діянням є порушення покладених обов'язків та недодержання правил поведінки, встановлених Кримінально-вико-**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	навчим кодексом України та цими Правилами, недотримання правил трудового розпорядку та вимог безпеки праці, невиконання законних вимог адміністрації установи виконання покарань. **Винним є діяння особи, вчинене умисно або з необережності.** **До матеріалів перевірки додаються письмові висновки та пояснення посадових осіб, до повноважень яких належить координація відповідних напрямків роботи установи.** **4. Особам, засудженим до позбавлення волі, як захід заохочення можуть бути присвоєні почесні звання:** **1) «кращий за поведінкою». Присвоюється особі, яка протягом року не допустила жодного порушення правил поведінки, встановлених Кримінально-виконавчим кодексом України та цими Правилами, дотримувалась правил трудового розпорядку та вимог безпеки праці;** **2) «активний учасник самодіяльності». Присвоюється особі, яка протягом року приймала активну та постійну участь у роботі самодіяльної організації, гуртках соціально-корисної спрямованості, безкорисно брала участь у різноманітних виставках-конкурсах, які проводилися державними та недержавними організаціями, організовувала та проводила творчі заходи для засуджених.** **Розширення переліку почесних звань здійснюється за погодженням з територіальним органом Міністерства юстиції України.** **Всі почесні звання є рівнозначними між собою.** **Наявність присвоєного почесного звання обов'язково відображається у документах, які характеризують особистість засудженого.** **Почесні звання присвоюються засудженим, які перебувають в установі виконання покарань не менше одного календарного року і на протязі цього періоду не допускали порушень установленого порядку відбування покарання.** **У разі накладення на засудженого стягнення, він автоматично позбавляється почесного звання.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	Почесні звання не присвоюються засудженим, які поміщені в ДІЗО, карцер або переведені в ПКТ (ОК) установи виконання покарань або тримаються у ДПК».
~~3.~~ У випадках, передбачених статтями 138-140, 143 Кримінально-виконавчого кодексу України, засуджені у виправних та виховних колоніях можуть бути переведені на поліпшені умови тримання. Надання засудженим такого права здійснюється ~~начальником виправної колонії~~ за постановою про надання засудженому права на поліпшені умови тримання (додаток 27).	**5.** У випадках, передбачених статтями 138 – 140, 143 Кримінально-виконавчого кодексу України, засуджені у виправних та виховних колоніях можуть бути переведені на поліпшені умови тримання. Надання засудженим такого права здійснюється за постановою про надання засудженому права на поліпшені умови тримання (додаток 27).
Відповідно до статті 132 Кримінально-виконавчого кодексу України за порушення встановленого порядку відбування покарання засуджені можуть бути позбавлені ~~начальником виправної колонії~~ права на поліпшені умови тримання на підставі постанови про скасування поліпшених умов тримання (додаток 28).	Відповідно до статті 132 Кримінально-виконавчого кодексу України за порушення встановленого порядку відбування покарання засуджені можуть бути позбавлені права на поліпшені умови тримання на підставі постанови про скасування поліпшених умов тримання (додаток 28).
Повторне переведення на поліпшені умови тримання може бути застосоване не раніше ніж через 6 місяців з дня відбуття стягнення.	Повторне переведення на поліпшені умови тримання може бути застосоване не раніше ніж через 6 місяців з дня відбуття стягнення.
~~4.~~ Засудженим, які перевиконують норми виробітку, та тим, які працюють на погодинних роботах, роботах з господарського обслуговування і сумлінно виконують встановлені завдання, може бути додатково дозволено витрачати на місяць для придбання продуктів харчування та предметів першої потреби гроші в сумі, яка визначається статтями 138-140, 143, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.	**6.** Засудженим, які перевиконують норми виробітку, та тим, які працюють на погодинних роботах, роботах з господарського обслуговування і сумлінно виконують встановлені завдання, може бути додатково дозволено витрачати на місяць для придбання продуктів харчування та предметів першої потреби гроші в сумі, яка визначається статтями 138-140, 143, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України.
Дозвіл на додаткове витрачання грошей надається ~~начальником установи виконання покарань~~ незалежно від відбутої засудженим частини строку покарання, але за умови, що в період, за який надається можливість додаткового витрачання грошей, він не мав стягнень за порушення режиму.	Дозвіл на додаткове витрачання грошей надається незалежно від відбутої засудженим частини строку покарання, але за умови, що в період, за який надається можливість додаткового витрачання грошей, він не мав стягнень за порушення режиму.
~~На засуджених, яким надається право на додаткове витрачання грошей і яким нараховується мінімум заробітної плати, начальники відділень щомісяця складають списки, які затверджуються начальником установи виконання покарань або його заступником і є підставою для надання такого права.~~	

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
~~5.~~ Підставою для приймання та тримання засуджених у ДІЗО, карцерах та ПКТ (ОК) є постанова про поміщення засудженого в дисциплінарний ізолятор, карцер установи виконання покарань (додаток 29) або постанова про переведення засудженого в приміщення камерного типу (окрему камеру) установи виконання покарань (додаток 30), винесена начальником установи виконання покарань або особою, яка виконує його обов'язки, ~~з визначенням строку тримання після перевірки пояснень засуджених по суті допущених правопорушень. Постанова оголошується засудженому під особистий підпис~~. Перед поміщенням засуджених у ДІЗО, карцер, ПКТ (ОК) начальник медичної частини (черговий лікар) зобов'язаний провести їх огляд. У разі неможливості тримання засудженого у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК) за станом здоров'я начальник медичної частини (черговий лікар) робить відмітку про переведення його до медичної частини установи виконання покарань на зворотному боці постанови.	**7.** Підставою для приймання та тримання засуджених у ДІЗО, карцерах та ПКТ (ОК) є постанова про поміщення засудженого в дисциплінарний ізолятор, карцер установи виконання покарань (додаток 29) або постанова про переведення засудженого в приміщення камерного типу (окрему камеру) установи виконання покарань (додаток 30), винесена начальником установи виконання покарань або особою, яка виконує його обов'язки. **Приймання та тримання засуджених у ДІЗО та карцерах здійснюється згідно з рішенням дисциплінарної комісії, затвердженого наказом начальника установи виконання покарань або особи, яка виконує його обов'язки.**
Заходи стягнення у виді переведення засуджених у ПКТ (ОК) застосовуються в разі безуспішності інших заходів впливу.	Заходи стягнення у виді переведення засуджених у ПКТ (ОК) застосовуються у разі безуспішності інших заходів впливу. **Поміщення засудженого до ПКТ (ОК) проводиться за рішенням суду. У разі прийняття на засіданні дисциплінарної комісії рішення про поміщення засудженого до ПКТ (ОК) адміністрація установи виконання покарань протягом двадцяти чотирьох годин направляє до суду відповідне клопотання (подання) разом із рішенням комісії.**
Особи, поміщені до ДІЗО, карцерів та ПКТ (ОК), зі складу відділень соціально-психологічної служби не виключаються. Начальники відділень, вихователі проводять з ними виховну роботу і в період відбування стягнення.	Перед поміщенням засуджених у ДІЗО, карцер, ПКТ (ОК) начальник медичної частини (черговий лікар) зобов'язаний провести їх огляд. У разі неможливості тримання засудженого у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК) за станом здоров'я начальник медичної частини (черговий лікар) робить відмітку про переведення його до медичної частини установи виконання покарань на зворотному боці постанови. **Перед поміщенням у ДІЗО засуджених, які тримаються в установах мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та виправних центрах їх огляд проводиться лікарями закладів охорони здоров'я, які мають ліцензію Міністерства охорони**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
	охорони здоров'я України за місцем розташування таких установ виконання покарань. **Начальник установи виконання покарань має право згідно зі своєю постановою (додаток 31) поміщати засудженого в ДІЗО строком до однієї доби до прийняття рішення про застосування стягнення у разі порушення режиму відбування покарання, що полягало у перебуванні у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, участі в конфліктній ситуації, бійці, масових заворушеннях або інших діях, що створюють серйозну загрозу підтримці порядку в установі.**
У разі відсутності начальника установи виконання покарань у термінових випадках, коли іншими заходами попередити злочин або ~~грубе~~ порушення неможливо, засуджені можуть бути поміщені в ДІЗО або в карцери до прибуття начальника установи або особи, яка виконує його обов'язки, але не більше ніж на ~~4~~8 годин з урахуванням святкових, неробочих і вихідних днів, за постановою про тимчасове поміщення до ~~4~~8 годин засудженого в дисциплінарний ізолятор, карцер установи виконання покарань (додаток 3~~1~~), винесеною ЧПНУ.	У разі відсутності начальника установи виконання покарань у термінових випадках, коли **неможливо it** іншими заходами попередити злочин або порушення **режиму відбування покарання, пов'язане із перебуванням у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, участю у конфліктній ситуації, бійці, масових заворушеннях або інших діях, що створюють серйозну загрозу підтримці порядку в установі,** засуджені можуть бути поміщені в ДІЗО або в карцери до прибуття начальника установи або особи, яка виконує його обов'язки, але не більше ніж на **24** години з урахуванням святкових, неробочих і вихідних днів, за постановою про тимчасове поміщення до **24** годин засудженого в дисциплінарний ізолятор, карцер установи виконання покарань (**додаток 32**), винесеною ЧПНУ.
Така ізоляція стягненням не є, але якщо ~~начальник установи виконання покарань~~ приймає рішення про накладення стягнення у виді поміщення особи, яка скоїла проступок, у ДІЗО або в карцер, цей час перебування в ізоляції зараховується до загального строку тримання у ДІЗО або в карцері.	Така ізоляція стягненням не є, але якщо **дисциплінарна комісія** приймає рішення про накладення стягнення у виді поміщення особи, яка скоїла проступок, у ДІЗО або в карцер, цей час перебування в ізоляції зараховується до загального строку тримання у ДІЗО або в карцері. Особи, поміщені до ДІЗО, карцерів та ПКТ (ОК), зі складу відділень соціально-психологічної служби не виключаються. Начальники відділень, вихователі проводять з ними виховну роботу і в період відбування стягнення.
Під час проведення службового розслідування за необхідності ізоляції порушника дозволяється тримати засудженого на загальних підставах в окремій камері до 10 діб із зарахуванням цього часу в строк тримання у ПКТ (ОК), ДІЗО та карцері. Підставою для такої ізоляції є постанова про тимчасове поміщення	Під час проведення службового розслідування за необхідності ізоляції порушника дозволяється тримати засудженого на загальних підставах в окремій камері до 10 діб із зарахуванням цього часу в строк тримання у ПКТ (ОК), ДІЗО та карцері. Підставою для такої ізоляції є постанова про тимчасове поміщення

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, приміщення камерного типу (окрему камеру) або карцер установи виконання покарань на час проведення службового розслідування (додаток 3~~2~~), винесена начальником установи виконання покарань. Про кожний такий випадок повідомляється прокурор.	засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, приміщення камерного типу (окрему камеру) або карцер установи виконання покарань на час проведення службового розслідування (**додаток 33**), винесена начальником установи виконання покарань. Про кожний такий випадок повідомляється прокурор.
~~6.~~ Засудженим, які відбувають стягнення у ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК), забороняються побачення, придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, одержання посилок (передач) і бандеролей, користування настільними іграми. У разі поміщення засуджених до ДІЗО, карцеру або переведення до ПКТ (ОК) побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, надаються їм у порядку, визначеному статтями 110, 134 Кримінально-виконавчого кодексу України. У ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК) засуджені забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами. Постільні речі видаються тільки на час сну, верхній одяг – на час виходу з приміщення. Тримання засуджених у карцері одиночне. Засудженим, які тримаються в ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК), надається щоденна прогулянка тривалістю одна година. Для осіб, які хворі на туберкульоз, тривалість щоденної прогулянки – дві години. Засуджені, які тримаються в ДІЗО з виведенням на роботу, в ПКТ (ОК), працюють окремо від інших засуджених. Засуджений може оскаржити накладене на нього стягнення вищій посадовій особі органу і установи виконання покарань, прокурору або до суду, однак подання скарги не зупиняє виконання стягнення. Посадова особа, яка наклала стягнення, за наявності для того підстав може його скасувати або замінити іншим, більш м'яким стягненням. У разі коли посадова особа, яка наклала стягнення, перевищила свої повноваження або стягнення було накладено нею за відсутності порушення з боку засудженого, вища за посадою посадова особа може скасувати таке стягнення. Дострокове звільнення засуджених з цих приміщень здійснюється також за медичними показаннями.	**8.** Засудженим, які відбувають стягнення у ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК), забороняються побачення, придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, одержання посилок (передач) і бандеролей, користування настільними іграми. У разі поміщення засуджених до ДІЗО, карцеру або переведення до ПКТ (ОК) побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, надаються їм у порядку, визначеному статтями 110, 134 Кримінально-виконавчого кодексу України. У ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК) засуджені забезпечуються індивідуальним спальним місцем і постільними речами. Постільні речі видаються тільки на час сну, верхній одяг – на час виходу з приміщення. Тримання засуджених у карцері одиночне. Засудженим, які тримаються в ДІЗО, карцері або ПКТ (ОК), надається щоденна прогулянка тривалістю одна година. Для осіб, які хворі на туберкульоз, тривалість щоденної прогулянки – дві години. Засуджені, які тримаються в ДІЗО з виведенням на роботу, в ПКТ (ОК), працюють окремо від інших засуджених. Засуджений може оскаржити накладене на нього стягнення вищій посадовій особі органу і установи виконання покарань, прокурору або до суду, однак подання скарги не зупиняє виконання стягнення. Посадова особа, яка наклала стягнення, за наявності для того підстав може його скасувати або замінити іншим, більш м'яким стягненням. У разі коли посадова особа, яка наклала стягнення, перевищила свої повноваження або стягнення було накладено нею за відсутності порушення з боку засудженого, вища за посадою посадова особа може скасувати таке стягнення. Дострокове звільнення засуджених з цих приміщень здійснюється також за медичними показаннями.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
При накладенні стягнення на засудженого адміністрація установи виконання покарань надає йому змогу повідомити про це близьких родичів, адвоката або інших фахівців у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.	При накладенні стягнення на засудженого адміністрація установи виконання покарань надає йому змогу повідомити про це близьких родичів, адвоката або інших фахівців у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.
Засудженим забороняється брати із собою у ДІЗО або в карцери продукти харчування і особисті речі, за винятком рушника, мила, зубної пасти (порошку), зубної щітки, туалетного паперу, олівців, авторучок, зошитів, поштових марок, конвертів, а в установах для тримання жінок, крім зазначених речей, спеціальних засобів гігієни. ~~Їм не дозволяється курити.~~	Засудженим забороняється брати із собою у ДІЗО або в карцери продукти харчування, особисті речі, за винятком рушника, мила, зубної пасти (порошку), зубної щітки, туалетного паперу, олівців, авторучок, зошитів, поштових марок, конвертів, **добової дози лікарських засобів, необхідних для підтримання особистої життєдіяльності (за призначенням лікаря), тютюнових виробів і сірників**, а в установах для тримання жінок, крім зазначених речей, спеціальних засобів гігієни. **Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки.**
Засудженим забороняється брати з собою у ПКТ (ОК) продукти харчування, особисті речі, крім предметів першої потреби (годинник, підручники, прості олівці, авторучки, зошити, поштові марки, картки, конверти, зубна паста (порошок), зубна щітка, туалетний папір), тютюнових виробів і сірників. Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки.	Засудженим забороняється брати з собою у ПКТ (ОК) продукти харчування, особисті речі, крім предметів першої потреби (годинник, підручники, прості олівці, авторучки, зошити, поштові марки, картки, конверти, зубна паста (порошок), зубна щітка, туалетний папір), **добової дози лікарських засобів, необхідних для підтримання особистої життєдіяльності (за призначенням лікаря)**, тютюнових виробів і сірників. Курити засуджені можуть лише під час щоденної прогулянки.
Для зберігання предметів особистої гігієни в камерах обладнуються навісні полички. Адміністрація установ виконання покарань забезпечує зберігання особистих речей засуджених протягом строку перебування їх у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК). Продукти харчування здаються на склад і видаються засудженим після відбуття ними стягнення. Адміністрація установ виконання покарань вживає заходів для їх збереження. Якщо за час перебування засуджених у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК) термін придатності цих продуктів харчування закінчився, комісією складається акт, і вони знищуються.	Для зберігання предметів особистої гігієни в камерах обладнуються навісні полички. Адміністрація установ виконання покарань забезпечує зберігання особистих речей засуджених протягом строку перебування їх у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК). Продукти харчування здаються на склад і видаються засудженим після відбуття ними стягнення. Адміністрація установ виконання покарань вживає заходів для їх збереження. Якщо за час перебування засуджених у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК) термін придатності цих продуктів харчування закінчився, комісією складається акт, і вони знищуються.
У разі переведення засудженого в ПКТ (ОК) за злісне порушення режиму в ДІЗО строк утримання у ПКТ (ОК) відраховується після відбуття покарання у ДІЗО.	У разі переведення засудженого в ПКТ (ОК) за злісне порушення режиму в ДІЗО строк тримання у ПКТ (ОК) відраховується після відбуття покарання у ДІЗО.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
У разі переведення засуджених з ПКТ (ОК) в ДІЗО за порушення, вчинені в ПКТ або в ОК, строк їх тримання у ДІЗО у строк тримання у ПКТ і в ОК не зараховується.	У разі переведення засуджених з ПКТ (ОК) в ДІЗО за порушення, вчинені в ПКТ або в ОК, строк їх тримання у ДІЗО у строк тримання у ПКТ і в ОК не зараховується.
Приймання засуджених у ДІЗО, карцери, ПКТ (ОК) проводиться молодшими інспекторами чергової зміни під керівництвом ЧПНУ або їхніх заступників та документується. Засуджені підлягають ~~особистому обшуку з роздяганням~~ та проходять медичний огляд. Вони переодягаються в одяг, який закріплений за ДІЗО, карцерами, ПКТ (ОК).	Приймання засуджених у ДІЗО, карцери, ПКТ (ОК) проводиться молодшими інспекторами чергової зміни під керівництвом ЧПНУ або їхніх заступників та документується. Засуджені підлягають **повному обшуку** та проходять медичний огляд. Вони переодягаються в одяг, який закріплений за ДІЗО, карцерами, ПКТ (ОК).
Засуджені, які тримаються у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК), санітарну обробку проходять окремо від інших засуджених. Прибирання камер ДІЗО, карцерів, ПКТ та ОК проводиться засудженими, які в них тримаються, почергово за графіком.	Засуджені, які тримаються у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК), санітарну обробку проходять окремо від інших засуджених. Прибирання камер ДІЗО, карцерів, ПКТ та ОК проводиться засудженими, які в них тримаються, почергово за графіком.
До засуджених, які поміщені в ДІЗО або карцер, переведені до ПКТ (ОК), можуть застосовуватися всі заходи стягнення, за винятком повторного поміщення в ДІЗО або карцер, повторного переведення до ПКТ (ОК).	До засуджених, які поміщені в ДІЗО або карцер, переведені до ПКТ (ОК), можуть застосовуватися всі заходи стягнення, за винятком повторного поміщення в ДІЗО або карцер, повторного переведення до ПКТ (ОК).
Після відбуття стягнення у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК) засуджені негайно звільняються з них, про що робиться відмітка в журналі і постанові. Матеріали перевірки і постанова долучаються до особової справи засудженого.	Після відбуття стягнення у ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК) засуджені негайно звільняються з них, про що робиться відмітка в журналі і постанові. Матеріали перевірки і постанова долучаються до особової справи засудженого **(відомості вносяться до електронного реєстру засуджених).**
Звільнення засудженого із ДІЗО, карцеру, ПКТ (ОК) здійснюється ЧПНУ або його заступником у присутності начальника відділення (вихователя).	Звільнення засудженого із ДІЗО, карцеру, ПКТ (ОК) здійснюється ЧПНУ або його заступником у присутності начальника відділення (вихователя).
При звільненні засуджених з ДІЗО, карцеру, ПКТ (ОК) начальник медичної частини (черговий лікар) зобов'язаний провести їх огляд.	При звільненні засуджених з ДІЗО, карцеру, ПКТ (ОК) начальник медичної частини (черговий лікар) зобов'язаний провести їх огляд.
Із засуджених, які тримаються в ~~ДІЗО, ПКТ виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільниць соціальної реабілітації та~~ ДІЗО виправних центрів, відраховується повна вартість наданого їм харчування.	Із засуджених, які тримаються в ДІЗО виправних центрів, відраховується повна вартість наданого їм харчування.
Приймання їжі засудженими проводиться в камерах, а в робочий час – на виробничих об'єктах у спеціально відведених для цього місцях.	Приймання їжі засудженими проводиться в камерах, а в робочий час – на виробничих об'єктах у спеціально відведених для цього місцях.
Особи, які навчаються у загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах і на курсах професійно-технічної підготовки, під час	Особи, які навчаються у загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах і на курсах професійно-технічної підготовки, під час

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
перебування у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК) на заняття не виводяться. Їм надається можливість для самостійного навчання і консультацій з викладачами. Медичний огляд і амбулаторне лікування засуджених, яких тримають у ПКТ (ОК), здійснюються у спеціально обладнаному приміщенні. У разі переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до державних, комунальних закладів охорони здоров'я або закладів охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ з причин, не пов'язаних з їх неправомірними діями, строк їх перебування у закладах охорони здоров'я зараховується у строк перебування у зазначених приміщеннях. У разі переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до слідчого ізолятора строк їх перебування у слідчому ізоляторі не зараховується у строк перебування у зазначених приміщеннях. У випадку переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до іншої установи виконання покарань невідбуту частину стягнення засуджені відбувають за новим місцем покарання.	перебування у ДІЗО, карцерах, ПКТ (ОК) на заняття не виводяться. Їм надається можливість для самостійного навчання і консультацій з викладачами. Медичний огляд і амбулаторне лікування засуджених, яких тримають у ПКТ (ОК), здійснюються у спеціально обладнаному приміщенні. У разі переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до **закладів охорони здоров'я, які мають ліцензію Міністерства охорони здоров'я України** або закладів охорони здоров'я ДКВС з причин, не пов'язаних з їх неправомірними діями, строк їх перебування у закладах охорони здоров'я зараховується у строк перебування у зазначених приміщеннях. У разі переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до слідчого ізолятора строк їх перебування у слідчому ізоляторі не зараховується у строк перебування у зазначених приміщеннях. У випадку переведення засуджених із ПКТ (ОК), ДІЗО та карцерів до іншої установи виконання покарань невідбуту частину стягнення засуджені відбувають за новим місцем покарання.
~~7.~~ Засуджені, які під час перебування у ~~державних, комунальних~~ закладах охорони здоров'я або закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ порушують дисципліну, правила внутрішнього розпорядку цих закладів, відмовляються від лікування і обстеження (у першу чергу з приводу хвороби, яка становить небезпеку для здоров'я інших осіб), несуть відповідальність відповідно до вимог Кримінально-виконавчого кодексу України. Разом з тим зазначені засуджені не можуть бути переведені у ПКТ (ОК). У разі відмови засуджених від проходження обстеження (медичних оглядів) та лікування, порушення дисципліни, правил внутрішнього розпорядку закладів охорони здоров'я складається акт, засуджені виписуються із цих закладів і переводяться до установ виконання покарань, з яких прибули, у випадках, якщо це не являє загрози для життя і здоров'я хворих, а також осіб, які їх оточують. Начальники установ виконання покарань, їх заступники, начальники підрозділів не менше одного разу на тиждень відвідують ДІЗО,	**9.** Засуджені, які під час перебування у закладах охорони здоров'я, **які мають ліцензію Міністерства охорони здоров'я України** або закладах охорони здоров'я **ДКВС** порушують дисципліну, правила внутрішнього розпорядку цих закладів, відмовляються від лікування і обстеження (у першу чергу з приводу хвороби, яка становить небезпеку для здоров'я інших осіб), несуть відповідальність відповідно до вимог Кримінально-виконавчого кодексу України. Разом з тим зазначені засуджені не можуть бути переведені у ПКТ (ОК). У разі відмови засуджених від проходження обстеження (медичних оглядів) та лікування, порушення дисципліни, правил внутрішнього розпорядку закладів охорони здоров'я складається акт, засуджені виписуються із цих закладів і переводяться до установ виконання покарань, з яких прибули, у випадках, якщо це не являє загрози для життя і здоров'я хворих, а також осіб, які їх оточують. Начальники установ виконання покарань, їх заступники, начальники підрозділів не менше одного разу на тиждень відвідують ДІЗО,

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
карцери, ПКТ (ОК), перевіряють умови тримання в них засуджених, уживають заходів щодо усунення виявлених недоліків і задоволення обґрунтованих скарг засуджених, про що роблять відмітки у журналі обліку відвідувань дисциплінарного ізолятора, приміщень камерного типу, одиночних камер та карцеру адміністрацією установи виконання покарань (додаток 3~~З~~).	карцери, ПКТ (ОК), перевіряють умови тримання в них засуджених, уживають заходів щодо усунення виявлених недоліків і задоволення обґрунтованих скарг засуджених, про що роблять відмітки у журналі обліку відвідувань дисциплінарного ізолятора, приміщень камерного типу, одиночних камер та карцеру адміністрацією установи виконання покарань (**додаток 34**).
~~8.~~ За злісне порушення встановленого порядку відбування покарання, передбачене статтею 133 Кримінально-виконавчого кодексу України, начальником установи або особою, яка виконує його обов'язки, на засудженого може бути накладено стягнення у виді ~~дисциплінарного~~ штрафу у сумі до двох мінімальних розмірів заробітної плати. Стягнена сума штрафу перераховується в дохід держави.	10. За злісне порушення встановленого порядку відбування покарання, передбачене статтею 133 Кримінально-виконавчого кодексу України, начальником установи або особою, яка виконує його обов'язки, на засудженого може бути накладено стягнення у виді **грошового** штрафу у сумі до двох мінімальних розмірів заробітної плати. Стягнена сума штрафу перераховується в дохід держави.
Розділ XXVI. Особливості зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі	
1. Залежно від поведінки засудженого і ставлення до праці та навчання умови відбування покарання можуть змінюватися в межах однієї виправної колонії або шляхом переведення до виправної колонії іншого виду.	1. Залежно від поведінки засудженого і ставлення до праці та навчання умови відбування покарання можуть змінюватися в межах однієї виправної колонії або шляхом переведення до виправної колонії іншого виду.
2. Зміна умов тримання в межах однієї виправної колонії здійснюється за клопотанням начальника відділення постановою начальника виправної колонії. ~~У випадках, якщо така постанова передбачає переведення засудженого у більш суворі умови тримання або збільшує обсяг встановлених правообмежень, вона обов'язково погоджується зі спостережною комісією.~~ Засуджені, які стають на шлях виправлення, переводяться з ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки у звичайні жилі приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки після фактичного відбуття не менше однієї четвертої частини призначеного судом строку покарання. Підставою для такого переведення є постанова про переведення засудженого з приміщення камерного типу	2. Зміна умов тримання в межах однієї виправної колонії здійснюється за клопотанням начальника відділення постановою начальника виправної колонії. **У разі якщо така постанова передбачає збільшення обсягу встановлених обмежень і більш суворі умови тримання, вона погоджується зі спостережною комісією.** Засуджені, які стають на шлях виправлення, переводяться з ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки у звичайні жилі приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки після фактичного відбуття не менше однієї четвертої частини призначеного судом строку покарання. Підставою для такого переведення є постанова про переведення засудженого з приміщення камерного типу

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
виправної колонії максимального рівня безпеки у звичайне жиле приміщення у тій самій виправній колонії (додаток 34), винесена начальником установи виконання покарань.	виправної колонії максимального рівня безпеки у звичайне жиле приміщення у тій самій виправній колонії **(додаток 35)**, винесена начальником установи виконання покарань.
У виправних колоніях мінімального і середнього рівнів безпеки засуджені, які стають на шлях виправлення, з дільниці ресоціалізації переводяться до дільниці соціальної реабілітації після фактичного відбуття частини строку покарання і з урахуванням тяжкості злочину, що визначено частиною першою статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України. Підставою для такого переведення є постанова про переведення засудженого з дільниці ресоціалізації виправної колонії мінімального (середнього) рівня безпеки до дільниці соціальної реабілітації цієї виправної колонії (додаток 3~~5~~), винесена начальником установи виконання покарань.	У виправних колоніях мінімального і середнього рівнів безпеки засуджені, які стають на шлях виправлення, з дільниці ресоціалізації переводяться до дільниці соціальної реабілітації після фактичного відбуття частини строку покарання і з урахуванням тяжкості злочину, що визначено частиною першою статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України. Підставою для такого переведення є постанова про переведення засудженого з дільниці ресоціалізації виправної колонії мінімального (середнього) рівня безпеки до дільниці соціальної реабілітації цієї виправної колонії (**додаток 36**), винесена начальником установи виконання покарань.
Не підлягають переведенню до дільниці соціальної реабілітації особи, визначені частиною другою статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України.	Не підлягають переведенню до дільниці соціальної реабілітації особи, визначені частиною другою статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України.
~~Засуджені, які злісно порушують режим відбування покарання, можуть бути переведені з дільниці соціальної реабілітації до дільниці ресоціалізації або дільниці посиленого контролю; з дільниці ресоціалізації до дільниці посиленого контролю. Засуджені, які під час перебування в дільниці карантину, діагностики і розподілу виявили високий ступінь соціально-педагогічної занедбаності і наміри до продовження протиправної поведінки, по закінченні строку тримання у цій дільниці переводяться до дільниці посиленого контролю. Підставою для таких переведень є постанова про переведення засудженого за формою згідно з додатком 36 до цих Правил, винесена начальником установи виконання покарань та погоджена зі спостережною комісією.~~	**Засуджені, які злісно порушують режим відбування покарання, можуть бути переведені з дільниці соціальної реабілітації до дільниці ресоціалізації; які систематично (два та більше разів) вчиняють злісні порушення установленого порядку відбування покарання, що загрожують безпеці персоналу, засуджених або інших осіб переводяться з дільниці ресоціалізації або з дільниці карантину, діагностики і розподілу після закінчення строку тримання у цій дільниці – до дільниці посиленого контролю. Підставою для таких переведень є постанова про переведення засудженого за формою згідно з додатком 37 до цих Правил, винесена начальником установи виконання покарань та погоджена зі спостережною комісією.**
Засуджені можуть бути переведені із звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки в ПКТ цієї самої установи на підставі постанови про переведення засудженого, який злісно порушує режим відбування покарання, із звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки до приміщення камерного типу цієї виправної колонії (додаток 3~~7~~), винесеної начальником установи та погодженої зі спостережною комісією.	Засуджені можуть бути переведені із звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки в ПКТ цієї самої установи на підставі постанови про переведення засудженого, який злісно порушує режим відбування покарання, із звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки до приміщення камерного типу цієї виправної колонії (**додаток 38**), винесеної начальником установи та погодженої зі спостережною комісією.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
3. Зміна умов тримання засуджених шляхом їх переведення до виправних колоній іншого рівня безпеки здійснюється ~~Апеляційною комісією ДПтС~~ за поданням адміністрації виправної колонії, погодженим з начальником територіального органу ~~управління ДПтС~~ та спостережною комісією. Засуджені, які злісно порушують режим відбування покарання, можуть бути переведені: з виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання до виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання або повернуті до тих виправних колоній, де вони раніше відбували покарання; з виправної колонії середнього рівня безпеки чи звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки в ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки. Засуджений, який ~~злісно порушує режим відбування покарання~~, може бути переведений з дільниці соціальної реабілітації до дільниці посиленого контролю, а з виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання повернутий до тієї виправної колонії, де він раніше відбував покарання, якщо раніше накладені на нього стягнення не зняті або не погашені в установленому законом порядку. ~~До подання адміністрації виправної колонії, погодженого з начальником територіального органу управління ДПтС та спостережною комісією, долучаються матеріали відповідно до переліку матеріалів, які надсилаються до Апеляційної комісії Державної пенітенціарної служби України для розгляду питання про переведення засуджених до установ виконання покарань інших областей (додаток 38).~~	3. Зміна умов тримання засуджених шляхом їх переведення до виправних колоній іншого рівня безпеки здійснюється **Центральною комісією** за поданням адміністрації виправної колонії, погодженим з начальником територіального органу **Міністерства юстиції України** та спостережною комісією. Засуджені, які злісно порушують режим відбування покарання, можуть бути переведені: з виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання до виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання або повернуті до тих виправних колоній, де вони раніше відбували покарання; з виправної колонії середнього рівня безпеки чи звичайного жилого приміщення виправної колонії максимального рівня безпеки в ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки. Засуджений, який **систематично (два та більше разів) вчинив злісні порушення установленого порядку відбування покарання, що загрожують безпеці персоналу, засуджених або інших осіб може бути переведений з дільниці соціальної реабілітації до дільниці посиленого контролю**. **Засуджений, який злісно порушує режим відбування покарання**, може бути повернутий з виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання до тієї виправної колонії, де він раніше відбував покарання, якщо раніше накладені на нього стягнення не зняті або не погашені в установленому законом порядку. **До матеріалів, які надсилаються до Центральної комісії на переведення засуджених, які злісно порушують режим відбування покарання, з колонії середнього рівня безпеки чи звичайного жилого приміщення колонії максимального рівня безпеки в приміщення камерного типу колонії максимального рівня безпеки, в порядку статтей 100, 101 Кримінально-виконавчого кодексу України, крім подання адміністрації виправної колонії, погодженого з начальником територіального органу Міністерства юстиції України та спостережною комісією, долучаються матеріали, в обсязі, передбаченому додатком 39.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
4. Переведення засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку, із виховної колонії до виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання здійснюється ~~Апеляційною комісією ДПтС~~ за рішенням педагогічної ради і поданням адміністрації виховної колонії, погодженим зі службою у справах дітей. З метою закріплення результатів виправлення, завершення загальноосвітнього або професійно-технічного навчання засуджені, які досягли вісімнадцятирічного віку, можуть бути залишені у виховній колонії до закінчення строку покарання, але не довше ніж до досягнення ними двадцяти двох років. Залишення засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку, у виховній колонії проводиться за рішенням педагогічної ради за постановою начальника ~~виправної~~ колонії, погодженою зі службою у справах дітей. На засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку і залишені у виховній колонії, поширюються умови відбування покарання, норми харчування і матеріально-побутового забезпечення, установлені для неповнолітніх засуджених. Умови праці осіб, які досягли вісімнадцятирічного віку, установлюються відповідно до законодавства про працю. 5. Засуджені до довічного позбавлення волі залежно від їх поведінки і ставлення до праці у порядку, встановленому статтями 100, 151-1 Кримінально-виконавчого кодексу України, можуть бути переведені: з ПКТ, у яких тримаються дві особи, до багатомісних ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки – після відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання; з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень виправної колонії максимального рівня безпеки – після фактичного відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання. Зміна умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі в межах однієї установи виконання покарань здійснюється за постановою про переведення засуджених за формою згідно з додатком 3~~6~~ до цих Правил.	4. Переведення засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку, із виховної колонії до виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання здійснюється **Центральною комісією** за рішенням педагогічної ради і поданням адміністрації виховної колонії, погодженим зі службою у справах дітей. З метою закріплення результатів виправлення, завершення загальноосвітнього або професійно-технічного навчання засуджені, які досягли вісімнадцятирічного віку, можуть бути залишені у виховній колонії до закінчення строку покарання, але не довше ніж до досягнення ними двадцяти двох років. Залишення засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку, у виховній колонії проводиться за рішенням педагогічної ради за постановою начальника **виховної** колонії, погодженою зі службою у справах дітей. На засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку і залишені у виховній колонії, поширюються умови відбування покарання, норми харчування і матеріально-побутового забезпечення, установлені для неповнолітніх засуджених. Умови праці осіб, які досягли вісімнадцятирічного віку, установлюються відповідно до законодавства про працю. 5. Засуджені до довічного позбавлення волі залежно від їх поведінки і ставлення до праці у порядку, встановленому статтями 100, 151-1 Кримінально-виконавчого кодексу України, можуть бути переведені: з ПКТ, у яких тримаються дві особи, до багатомісних ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки – після відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання; з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень виправної колонії максимального рівня безпеки – після фактичного відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання. Зміна умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі в межах однієї установи виконання покарань здійснюється за постановою про переведення засуджених за формою згідно з **додатком 37** до цих Правил.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
У випадках, коли у виправній колонії (секторі) максимального рівня безпеки відсутні камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі по дві особи і якщо з дати прибуття до установи засуджений тримався у багатомісному ПКТ, після відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання начальник установи виконання покарань зобов'язаний винести постанову про можливість тримання засудженого у багатомісних ПКТ. З дати винесення такої постанови здійснюється відлік строку для подальшого переведення засудженого до довічного позбавлення волі з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень.	У випадках, коли у виправній колонії (секторі) максимального рівня безпеки відсутні камери для тримання засуджених до довічного позбавлення волі по дві особи і якщо з дати прибуття до установи засуджений тримався у багатомісному ПКТ, після відбуття у таких приміщеннях не менше ніж п'яти років строку покарання начальник установи виконання покарань зобов'язаний винести постанову про можливість тримання засудженого у багатомісних ПКТ. З дати винесення такої постанови здійснюється відлік строку для подальшого переведення засудженого до довічного позбавлення волі з багатомісних ПКТ до звичайних жилих приміщень.
~~У разі якщо у виправній колонії (секторі) максимального рівня безпеки відсутні звичайні жилі приміщення, переведення у такі приміщення іншої виправної колонії здійснюється Апеляційною комісією ДПтС за запитом регіональної комісії та поданням адміністрації виправної колонії.~~	**Переведення засуджених до довічного позбавлення волі з ПКТ до звичайних жилих приміщень здійснюється Центральною комісією за запитом міжрегіональної комісії та поданням адміністрації виправної колонії.**
До подання адміністрації виправної колонії про зміну умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі, погодженого з начальником територіального органу ~~управління ДПтС~~, долучаються матеріали відповідно до переліку матеріалів, які надсилаються до ~~Апеляційної комісії Державної пенітенціарної служби України~~ для розгляду питання про переведення засуджених ~~до установ виконання покарань інших областей~~ (додаток 38).	До подання адміністрації виправної колонії про зміну умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі, погодженого з начальником територіального органу **Міністерства юстиції України**, долучаються матеріали відповідно до переліку матеріалів, які надсилаються до **Центральної комісії** для розгляду питання про переведення засуджених, **які злісно порушують режим відбування покарання, або довічного позбавлення волі** (**додаток 39**).
	У випадку відмови засудженому до довічного позбавлення волі у переведенні з ПКТ до звичайних жилих приміщень, повторний розгляд питання щодо переведення його до таких приміщень здійснюється не раніше, ніж через 1 рік з дати відмови.
Засуджені до довічного позбавлення волі, які злісно порушують установлений законодавством порядок відбування покарання, за постановою начальника установи виконання покарань, погодженою зі спостережною комісією, можуть бути переведені із звичайних жилих приміщень до ПКТ.	Засуджені до довічного позбавлення волі, які злісно порушують установлений законодавством порядок відбування покарання, за постановою начальника установи виконання покарань, погодженою зі спостережною комісією, можуть бути переведені із звичайних жилих приміщень до ПКТ **у порядку, встановленому пунктом 3 цього розділу.**
	Повторний розгляд питання про переведення таких засуджених до звичайних жилих приміщень здійснюється не раніше, ніж через 1 рік з дати поміщення засудженого до ПКТ.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Зміна умов тримання не застосовується до засуджених до довічного позбавлення волі, які хворіють на венеричні захворювання, активну форму туберкульозу та мають психічні розлади.	Зміна умов тримання не застосовується до засуджених до довічного позбавлення волі, які хворіють на венеричні захворювання, активну форму туберкульозу та мають психічні розлади.
6. У разі виникнення небезпеки життю і здоров'ю засудженого, до якого згідно із законодавством у зв'язку з його участю у кримінальному судочинстві прийнято рішення про застосування заходів безпеки, необхідності захисту його від розправи з боку інших засуджених або за заявою засудженого з проханням про забезпечення особистої безпеки, якщо він не допустив порушення режиму, а також у разі необхідності ізоляції засудженого на час підготовки необхідних матеріалів на переведення його до іншої установи виконання покарань дозволяється тримати його в окремій камері ПКТ (ОК), ДІЗО та карцері на загальних підставах до закінчення перевірки, усунення небезпеки, остаточного розв'язання конфлікту або отримання наряду на переведення, але не більше ~~90~~ діб. Підставою для такого тримання є постанова про поміщення засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, приміщення камерного типу (окрему камеру) на загальних підставах (додаток ~~39~~), винесена начальником установи виконання покарань.	6. У разі виникнення небезпеки життю і здоров'ю засудженого, до якого згідно із законодавством у зв'язку з його участю у кримінальному судочинстві прийнято рішення про застосування заходів безпеки, необхідності захисту його від розправи з боку інших засуджених або за заявою засудженого з проханням про забезпечення особистої безпеки, якщо він не допустив порушення режиму, а також у разі необхідності ізоляції засудженого на час підготовки необхідних матеріалів на переведення його до іншої установи виконання покарань дозволяється тримати його в окремій камері ПКТ (ОК), ДІЗО та карцері на загальних підставах **(крім неповнолітніх засуджених, яких у разі виникнення загрози їх життю або на час підготовки необхідних матеріалів на переведення до іншої установи виконання покарань переводять до окремого приміщення)** до закінчення перевірки, усунення небезпеки, остаточного розв'язання конфлікту або отримання наряду на переведення, але не більше **30** діб. Підставою для такого тримання є постанова про поміщення засудженого в окрему камеру дисциплінарного ізолятора, карцеру приміщення камерного типу (окрему камеру) на загальних підставах **(додаток 40) (або постанова про поміщення неповнолітнього засудженого до окремого приміщення на загальних підставах (додаток 41), які** винесені начальником установи виконання покарань.
Такі засуджені під час ізоляції на загальних підставах користуються всіма правами, передбаченими Кримінально-виконавчим кодексом України та цими Правилами.	Такі засуджені під час ізоляції на загальних підставах користуються всіма правами, передбаченими Кримінально-виконавчим кодексом України та цими Правилами.
Розділ XXVII. Матеріально-побутове забезпечення та медичне обслуговування засуджених	
1. Для засуджених створюються необхідні житлово-побутові умови. У холодну пору року температура в жилих приміщеннях установ виконання покарань підтримується на рівні не	1. Для засуджених створюються необхідні житлово-побутові умови. У холодну пору року температура в жилих приміщеннях установ виконання покарань підтримується на рівні не

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
нижче плюс 18 °С. Засуджені забезпечуються триразовим гарячим харчуванням, одягом встановленого законодавством зразка (у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації засуджені можуть носити одяг цивільного зразка), натільною білизною та взуттям, а також постільними речами. ~~Верхній одяг засуджених до довічного позбавлення волі відрізняється за кольором від одягу інших засуджених.~~	нижче плюс 18° С. Засуджені забезпечуються триразовим гарячим харчуванням, одягом встановленого законодавством зразка (у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації засуджені можуть носити одяг цивільного зразка), натільною білизною та взуттям, а також постільними речами.
У разі відсутності в установі одягу встановленого законодавством зразка засудженому тимчасово дозволяється користуватися власним одягом темного кольору, придбаним у крамниці установи виконання покарань або отриманим від родичів.	У разі відсутності в установі одягу встановленого законодавством зразка засудженому тимчасово дозволяється користуватися власним одягом темного кольору, придбаним у крамниці установи виконання покарань або отриманим від родичів, **а також власними постільними речами однотонного світлого кольору.**
~~Вартість речового майна утримується із заробітку засуджених. За бажанням засуджених вартість цього майна може повністю або частково оплачуватися з коштів, що є на їхніх особових рахунках. У випадках відсутності коштів на особових рахунках засуджених для утримання вартості одягу і взуття у поточному місяці заборгованість за вказані предмети речового майна стягується в наступні місяці до повного її погашення. Після оплати вартості отриманого майна воно переходить у власність засуджених~~. Ремонт одягу та взуття засуджених проводиться в майстернях установ виконання покарань.	Ремонт одягу та взуття засуджених проводиться **за їхньою заявою** в майстернях установ виконання покарань **та відшкодовується з особових рахунків засуджених або їхніми родичами відповідно до розрахунків, розроблених бухгалтерською службою установи виконання покарань.**
~~Засудженим неповнолітнім~~, інвалідам I та II груп, жінкам з вагітністю понад чотири місяці, непрацюючим жінкам, які мають дітей у будинках дитини при виправних колоніях, непрацюючим чоловікам віком понад шістдесят років і жінкам понад п'ятдесят п'ять років (якщо вони не одержують пенсії), а також особам, звільненим від роботи через хворобу, у тому числі хворим на активну форму туберкульозу, ~~харчування, одяг, взуття, білизна і~~ комунально-побутові послуги надаються безоплатно.	Інвалідам I та II груп, жінкам з вагітністю понад чотири місяці, непрацюючим жінкам, які мають дітей у будинках дитини при виправних колоніях, непрацюючим чоловікам віком понад шістдесят років і жінкам понад п'ятдесят п'ять років (якщо вони не одержують пенсії), а також особам, звільненим від роботи через хворобу, у тому числі хворим на активну форму туберкульозу комунально-побутові послуги надаються безоплатно. **Засудженим, які відбувають покарання у виховних колоніях, харчування, одяг, взуття, білизна і комунально-побутові послуги надаються безоплатно.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
~~Вартість харчування із заробітку засуджених вираховується щомісяця з дня перебування їх в установах виконання покарань.~~	
В установах виконання покарань, у яких тримаються інваліди та особи похилого віку, адміністрацією цих установ створюються умови для задоволення особливих потреб таких засуджених. У разі необхідності будівлі та приміщення установ виконання покарань обладнуються відповідними конструкційними елементами (поручні, пандуси, сходові підйомники, відсутність порогів тощо).	В установах виконання покарань, у яких тримаються інваліди та особи похилого віку, адміністрацією цих установ створюються умови для задоволення особливих потреб таких засуджених. У разі необхідності будівлі та приміщення установ виконання покарань обладнуються відповідними конструкційними елементами (поручні, пандуси, сходові підйомники, відсутність порогів тощо).
В установах виконання покарань засудженим надаються платні послуги, у тому числі фотографування, прокат кіно– та відеофільмів, додаткові медичні послуги, ремонт годинників, електробритв та інший дрібний ремонт предметів і речей, які дозволені до використання, лазне-пральні та інші послуги.	В установах виконання покарань засудженим надаються платні послуги, у тому числі фотографування, прокат кіно– та відеофільмів, додаткові медичні послуги, ремонт годинників, електробритв та інший дрібний ремонт предметів і речей, які дозволені до використання, лазне-пральні та інші послуги, **передбачені Кримінально-виконавчим кодексом України, Переліком платних послуг, які можуть надаватися органами та установами Державної кримінально-виконавчої служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2007 року № 1017 та Порядку відшкодування вартості витрат на утримання засуджених в установах виконання покарань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 80.**
Засуджені, які тримаються у ~~виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання,~~ виправних центрах, ~~а також у дільницях соціальної реабілітації~~, харчування ~~і речове майно~~ придбавають за власні кошти. Комунально-побутові послуги оплачуються ними на загальних умовах. Особам, які не працюють у зв'язку із захворюванням, а також з причин, від них не залежних (карантин, погодні умови тощо), і не отримують за цей час заробітну плату, зазначені види забезпечення та обслуговування надаються за рахунок установи виконання покарань.	Засуджені, які тримаються у виправних центрах, **продукти** харчування, **одяг, взуття, білизну і предмети першої потреби** придбавають за власні кошти. Комунально-побутові послуги оплачуються ними на загальних умовах. Особам, які не працюють у зв'язку із захворюванням, а також з причин, від них не залежних (карантин, погодні умови тощо), і не отримують за цей час заробітну плату, зазначені види забезпечення та обслуговування надаються за рахунок установи виконання покарань. **При вибутті з установи виконання покарань засуджені повертають на речовий склад отримані в установі постільні речі та інше інвентарне майно. Контроль за поверненням такого майна здійснюється начальником відділення соціально-психологічної служби.**
2. Порядок приймання до будинку дитини при виправній колонії, перебування та вибуття	2. Порядок приймання до будинку дитини при виправній колонії, перебування та вибуття

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
з нього дітей і засуджених жінок, які мають при собі дітей віком до трьох років, визначається Типовим положенням про будинок дитини при виправній колонії, затвердженим наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 21 березня 2013 року № 500/5/219, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 березня 2013 року за № 471/23003 (із змінами).	з нього дітей і засуджених жінок, які мають при собі дітей віком до трьох років, визначається Типовим положенням про будинок дитини при виправній колонії, затвердженим **спільним** наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 21 березня 2013 року N 500/5/219, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 березня 2013 року за N 471/23003 (із змінами).
Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, та їхні діти віком до трьох років забезпечуються харчуванням, речовим майном за нормами, установленими законодавством для вагітних жінок та матерів-годувальниць, які перебувають у будинку дитини при виправних колоніях.	Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, та їхні діти віком до трьох років забезпечуються харчуванням, речовим майном за нормами, установленими законодавством для вагітних жінок та матерів-годувальниць, які перебувають у будинку дитини при виправних колоніях.
Після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами адміністрація виправної колонії влаштовує засуджених жінок, які проживають за межами виправної колонії, на роботу на підприємстві виправної колонії або на контрагентських об'єктах.	Після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами адміністрація виправної колонії влаштовує засуджених жінок, які проживають за межами виправної колонії, на роботу на підприємстві виправної колонії або на контрагентських об'єктах.
Адміністрація виправної колонії сприяє засудженим жінкам у влаштуванні їхніх дітей у ясла. При потребі на період робочого дня матерів їхні діти можуть перебувати в будинках дитини при виправних колоніях.	Адміністрація виправної колонії сприяє засудженим жінкам у влаштуванні їхніх дітей у ясла. При потребі на період робочого дня матерів їхні діти можуть перебувати в будинках дитини при виправних колоніях.
3. Порядок лікувально-профілактичної і санітарно-протиепідемічної роботи в місцях позбавлення волі визначається Основами законодавства України про охорону здоров'я.	3. Порядок лікувально-профілактичної і санітарно-протиепідемічної роботи в місцях позбавлення волі визначається Основами законодавства України про охорону здоров'я.
В установах виконання покарань здійснюються:	В установах виконання покарань здійснюються:
клінічне обстеження та нагляд за засудженими з метою оцінки стану здоров'я, при виявленні хвороб – надання медичної допомоги та встановлення працездатності;	клінічне обстеження та нагляд за засудженими з метою оцінки стану здоров'я, при виявленні хвороб – надання медичної допомоги та встановлення працездатності;
амбулаторне, стаціонарне і спеціалізоване лікування в закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~.	амбулаторне, стаціонарне і спеціалізоване лікування в закладах охорони здоров'я **ДКВС**.
Особи, які прибувають до установ виконання покарань, підлягають обов'язковому медичному обстеженню. Результати обстеження, які містять дані психічного та соматичного стану, лабораторних аналізів реєструються в медичних картах засуджених.	Особи, які прибувають до установ виконання покарань, підлягають обов'язковому медичному обстеженню. Результати обстеження, які містять дані психічного та соматичного стану, лабораторних аналізів реєструються в медичних картах засуджених.
При необхідності засуджені за письмовими заявами можуть отримувати виписки зі своїх медичних карт та передавати їх близьким родичам.	При необхідності засуджені за письмовими заявами можуть отримувати виписки зі своїх медичних карт та передавати їх близьким родичам.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Надання медичної допомоги засудженим закладами охорони здоров'я здійснюється відповідно до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2014 року № 1348/5/572, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2014 року за № 990/25767.	Надання медичної допомоги засудженим закладами охорони здоров'я здійснюється відповідно до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого **спільним** наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2014 року N 1348/5/572, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2014 року за N 990/25767.
Засуджені мають право звертатися за лікарськими консультаціями та лікуванням до закладів охорони здоров'я, що надають платні медичні послуги. Оплата таких послуг і придбання необхідних лікарських засобів здійснюються засудженими або їхніми родичами за рахунок власних коштів. Консультації і лікування у таких випадках проводяться в медичних частинах за місцем відбування покарання під наглядом персоналу медичних частин установ виконання покарань. За потреби їм надається екстрена медична допомога в закладах охорони здоров'я.	Засуджені мають право звертатися за лікарськими консультаціями та лікуванням до закладів охорони здоров'я, що надають платні медичні послуги. Оплата таких послуг і придбання необхідних лікарських засобів здійснюються засудженими або їхніми родичами за рахунок власних коштів. Консультації і лікування у таких випадках проводяться в медичних частинах за місцем відбування покарання під наглядом персоналу медичних частин установ виконання покарань. За потреби їм надається екстрена медична допомога в закладах охорони здоров'я.
Медична допомога засудженим до довічного позбавлення волі організовується і надається безпосередньо в камері у присутності не менше трьох представників адміністрації установи виконання покарань. При необхідності надання екстреної медичної допомоги засуджені до довічного позбавлення волі переводяться до найближчого закладу охорони здоров'я.	Медична допомога засудженим до довічного позбавлення волі організовується і надається безпосередньо в камері у присутності не менше трьох представників адміністрації установи виконання покарань. При необхідності надання екстреної медичної допомоги засуджені до довічного позбавлення волі переводяться до найближчого закладу охорони здоров'я.
Перевезення до (із) закладу охорони здоров'я засудженого до довічного позбавлення волі здійснюється в спеціалізованому автомобілі з конвоєм кількістю не менше п'яти осіб, до складу якого обов'язково повинен входити кінолог зі службовим собакою. Перевезення жінок, засуджених до довічного позбавлення волі, здійснюється без залучення кінолога зі службовим собакою.	Перевезення до (із) закладу охорони здоров'я засудженого до довічного позбавлення волі здійснюється в спеціалізованому автомобілі з конвоєм кількістю не менше п'яти осіб, до складу якого обов'язково повинен входити кінолог зі службовим собакою. Перевезення жінок, засуджених до довічного позбавлення волі, здійснюється без залучення кінолога зі службовим собакою.
Засуджені, які відбувають покарання в дільницях соціальної реабілітації, за рекомендацією лікаря та постановою про направлення засудженого на лікування до медичної частини виправної колонії (додаток ~~40~~) проходять лікування в медичній частині виправної колонії, а засуджені, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, для проходження стаціонарного лікування за постановою про направлення	Засуджені, які відбувають покарання в дільницях соціальної реабілітації, за рекомендацією лікаря та постановою про направлення засудженого на лікування до медичної частини виправної колонії (**додаток 42**) проходять лікування в медичній частині виправної колонії, а засуджені, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, для проходження стаціонарного лікування за постановою про направлення

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
засудженого на лікування до закладу охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України (додаток ~~41~~) направляються до закладу охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~. Гроші та цінні речі здаються до бухгалтерії установи виконання покарань і видаються засудженим після проходження лікування. 4. В установах виконання покарань забезпечується виконання санітарно-гігієнічних та протиепідемічних правил. Особи, які прибули до установ виконання покарань, проходять комплексну санітарну обробку, що включає в себе для чоловіків, зокрема, стрижку волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів. Не менше одного разу на сім днів засудженим організовується миття в лазні з обов'язковою зміною натільної та постільної білизни, а за потреби – стрижка волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів та дезінсекція одягу. Дезінфекція водогінних мереж, приміщень для проживання, харчування та інших комунально-побутових та кухонно-складських приміщень установ виконання покарань проводиться відповідно до Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Забезпечується чітка робота пральні, сушильні, перукарні, дезкамери та інших об'єктів комунально-побутового призначення. У виправних колоніях максимального рівня безпеки, секторах середнього і максимального рівнів безпеки та дільницях посиленого контролю всім засудженим, які тримаються у камерах, надаються щоденні прогулянки тривалістю одна година, а тим, які працюють за межами приміщень, – такою самою тривалістю у неробочі дні. Засуджені до довічного позбавлення волі, хворі на туберкульоз, забезпечуються щоденною прогулянкою тривалістю до двох годин. Засудженим забороняється мати бороду та вуса, дозволяється мати коротку зачіску. Засудженим забороняється ~~готувати та~~ вживати їжу за межами приміщень, визначених адміністрацією, а також тримати тварин.	засудженого на лікування до закладу охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України (**додаток 43**) направляються до закладу охорони здоров'я **ДКВС**. Гроші та цінні речі здаються до бухгалтерії установи виконання покарань і видаються засудженим після проходження лікування. 4. В установах виконання покарань забезпечується виконання санітарно-гігієнічних та протиепідемічних правил. Особи, які прибули до установ виконання покарань, проходять комплексну санітарну обробку, що включає в себе для чоловіків, зокрема, стрижку волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів. Не менше одного разу на сім днів засудженим організовується миття в лазні з обов'язковою зміною натільної та постільної білизни, а за потреби – стрижка волосяних частин голови, підборіддя, бороди, вусів та дезінсекція одягу. Дезінфекція водогінних мереж, приміщень для проживання, харчування та інших комунально-побутових та кухонно-складських приміщень установ виконання покарань проводиться відповідно до Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Забезпечується чітка робота пральні, сушильні, перукарні, дезкамери та інших об'єктів комунально-побутового призначення. У виправних колоніях максимального рівня безпеки, секторах середнього і максимального рівнів безпеки та дільницях посиленого контролю всім засудженим, які тримаються у камерах, надаються щоденні прогулянки тривалістю одна година, а тим, які працюють за межами приміщень, – такою самою тривалістю у неробочі дні. Засуджені до довічного позбавлення волі, хворі на туберкульоз, забезпечуються щоденною прогулянкою тривалістю до двох годин. Засудженим забороняється мати бороду та вуса, дозволяється мати коротку зачіску. Засудженим забороняється вживати їжу за межами приміщень, визначених адміністрацією, а також тримати тварин **без дозволу адміністрації установи виконання покарань.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
5. У закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ ізольовано від інших категорій засуджених тримаються засуджені до довічного позбавлення волі. Ці засуджені тримаються у спеціально виділених і обладнаних за камерним типом палатах. Ізольовано також тримаються неповнолітні. Жінки тримаються окремо від чоловіків. Якщо засуджені переводяться у заклад охорони здоров'я з ДІЗО, ПКТ (ОК), карцерів у зв'язку з членоушкодженням або симуляцією хвороби, то час їхнього перебування у закладі охорони здоров'я в строк відбування стягнення не зараховується. У закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~, які мають у своїй структурі психіатричні або інфекційні відділення (палати), установлюється режим, що забезпечує ізоляцію хворих, а також посилений нагляд за поведінкою усіх категорій засуджених.	5. У закладах охорони здоров'я **ДКВС** ізольовано від інших категорій засуджених тримаються засуджені до довічного позбавлення волі. Ці засуджені тримаються у спеціально виділених і обладнаних за камерним типом палатах. Ізольовано також тримаються неповнолітні. Жінки тримаються окремо від чоловіків. Якщо засуджені переводяться у заклад охорони здоров'я з ДІЗО, ПКТ (ОК), карцерів у зв'язку з членоушкодженням або симуляцією хвороби, то час їхнього перебування у закладі охорони здоров'я в строк відбування стягнення не зараховується. У закладах охорони здоров'я **ДКВС**, які мають у своїй структурі психіатричні або інфекційні відділення (палати), установлюється режим, що забезпечує ізоляцію хворих, а також посилений нагляд за поведінкою усіх категорій засуджених.
6. До засуджених до позбавлення волі осіб, які мають хворобу, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, та тих, які не пройшли повного курсу лікування і відмовляються від нього, адміністрацією установи виконання покарань застосовується призначене судом примусове лікування. Якщо під час відбування покарання буде встановлено, що засуджений має хворобу, яка становить небезпеку для здоров'я інших осіб, та відмовляється від лікування, адміністрація установи виконання покарань вносить до суду подання про застосування до такої особи примусового лікування.	6. До засуджених до позбавлення волі осіб, які мають хворобу, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб, та тих, які не пройшли повного курсу лікування і відмовляються від нього, адміністрацією установи виконання покарань застосовується призначене судом примусове лікування. Якщо під час відбування покарання буде встановлено, що засуджений має хворобу, яка становить небезпеку для здоров'я інших осіб, та відмовляється від лікування, адміністрація установи виконання покарань вносить до суду подання про застосування до такої особи примусового лікування.
7. У закладах охорони здоров'я ~~Державної кримінально-виконавчої служби України~~ адміністрація передбачає у розпорядку дня години для проведення лікування, виховних, культурно-масових, фізкультурно-оздоровчих та інших заходів. Організовує перевірки наявності засуджених у приміщеннях відділень або палатах. У випадках, коли засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, призначених для проходження курсу лікування, вони можуть бути отримані від родичів з дозволу медичної частини установи виконання	7. У закладах охорони здоров'я **ДКВС** адміністрація передбачає у розпорядку дня години для проведення лікування, виховних, культурно-масових, фізкультурно-оздоровчих та інших заходів. Організовує перевірки наявності засуджених у приміщеннях відділень або палатах. У випадках, коли засуджений бажає використовувати аналоги медичних препаратів, призначених для проходження курсу лікування, вони можуть бути отримані від родичів з дозволу медичної частини установи виконання

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
покарань у порядку, визначеному пунктом 1 розділу X цих Правил. Такі лікарські засоби зберігаються в медичних частинах, видача їх хворим на руки забороняється, за винятком лікарських засобів, необхідних для підтримання життєдіяльності організму. Вживання лікарських засобів засудженими здійснюється в присутності медичного працівника. Тривалі побачення надаються за нормами, установленими статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України. Засудженим, хворим на активну форму туберкульозу, тривалі побачення надаються за умови відсутності виділення мікобактерій туберкульозу. Неповнолітні діти засуджених на тривалі побачення допускаються у разі відсутності медичних протипоказань у хворих. Засуджені забезпечуються постільними речами, одягом, взуттям за сезоном, необхідним лікуванням, харчуванням за встановленими нормами за рахунок кошторису на утримання місць позбавлення волі. На осіб, які хворі на активну форму туберкульозу, вимоги цих Правил повністю поширюються, як на засуджених у закладах охорони здоров'я. На засуджених, хворих на активну форму туберкульозу, які відмовляються від лікування, поширюються вимоги пункту ~~7~~ розділу XXV цих Правил.	покарань у порядку, визначеному пунктом 1 розділу X цих Правил. Такі лікарські засоби зберігаються в медичних частинах, видача їх хворим на руки забороняється, за винятком лікарських засобів, необхідних для підтримання життєдіяльності організму. Вживання лікарських засобів засудженими здійснюється в присутності медичного працівника. Тривалі побачення надаються за нормами, установленими статтями 110, 151 Кримінально-виконавчого кодексу України. Засудженим, хворим на активну форму туберкульозу, тривалі побачення надаються за умови відсутності виділення мікобактерій туберкульозу. Неповнолітні діти засуджених на тривалі побачення допускаються у разі відсутності медичних протипоказань у хворих. Засуджені забезпечуються постільними речами, одягом, взуттям за сезоном, необхідним лікуванням, харчуванням за встановленими нормами за рахунок кошторису на утримання місць позбавлення волі. На осіб, які хворі на активну форму туберкульозу, вимоги цих Правил повністю поширюються, як на засуджених у закладах охорони здоров'я. На засуджених, хворих на активну форму туберкульозу, які відмовляються від лікування, поширюються вимоги пункту **9** розділу XXV цих Правил.
Розділ XXVIII. Особливості тримання засуджених в арештних домах	
1. Особи, засуджені до арешту, до створення арештних домів відбувають покарання у виправних колоніях (крім виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання) та слідчих ізоляторах. На засуджених до арешту поширюються права, обов'язки, заборони і обмеження, встановлені кримінально-виконавчим законодавством і цими Правилами для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Засуджені відбувають увесь строк покарання в одному арештному домі.	1. Особи, засуджені до арешту, до створення арештних домів відбувають покарання у виправних колоніях (крім виправних колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання) та слідчих ізоляторах. На засуджених до арешту поширюються права, обов'язки, заборони і обмеження, встановлені кримінально-виконавчим законодавством і цими Правилами для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Засуджені відбувають увесь строк покарання в одному арештному домі.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Переведення засудженого з одного арештного дому до іншого допускається у разі його хвороби або для забезпечення його особистої безпеки, а також за інших виняткових обставин, що перешкоджають подальшому перебуванню засудженого в даному арештному домі.	Переведення засудженого з одного арештного дому до іншого допускається у разі його хвороби або для забезпечення його особистої безпеки, а також за інших виняткових обставин, що перешкоджають подальшому перебуванню засудженого в даному арештному домі
Підставою для тримання осіб, засуджених до арешту, є тільки вирок суду, який набрав законної сили.	Підставою для тримання осіб, засуджених до арешту, є тільки вирок суду, який набрав законної сили.
Засуджені забезпечуються жилою площею за нормами, установленими статтями 53, 115 Кримінально-виконавчого кодексу України, та тримаються в окремих камерах по 3 – 10 осіб в одній камері. Розміщення засуджених у камерах здійснюється з дотриманням вимог роздільного тримання.	Засуджені забезпечуються жилою площею за нормами, установленими статтями 53, 115 Кримінально-виконавчого кодексу України, та тримаються в окремих камерах по 3 – 10 осіб в одній камері. Розміщення засуджених у камерах здійснюється з дотриманням вимог роздільного тримання.
Приміщення, де тримаються засуджені, радіофікуються. Час радіотрансляції визначається розпорядком дня установи.	Приміщення, де тримаються засуджені, радіофікуються. Час радіотрансляції визначається розпорядком дня установи.
Гучність радіопередач не має бути надмірною. За бажанням засуджені можуть відмовитись прослуховувати певні радіопередачі, і на час їх трансляції гучномовці в певних приміщеннях, де тримаються засуджені, можуть вимикатися.	Гучність радіопередач не має бути надмірною. За бажанням засуджені можуть відмовитись прослуховувати певні радіопередачі, і на час їх трансляції гучномовці в певних приміщеннях, де тримаються засуджені, можуть вимикатися.
Особи, засуджені до арешту, відповідно до ~~частини першої~~ статті 52 Кримінально-виконавчого кодексу України можуть залучатися ~~лише~~ до робіт з господарського обслуговування установи виконання покарань, а також поліпшення житлово-побутових умов засуджених або до допоміжних робіт із забезпечення установ продовольством без оплати їхньої праці, ~~як правило~~, у порядку черговості і не більше ніж на дві години на день.	Особи, засуджені до арешту, відповідно до статті 52 Кримінально-виконавчого кодексу України можуть залучатися до робіт з господарського обслуговування установи виконання покарань, а також поліпшення житлово-побутових умов засуджених або до допоміжних робіт із забезпечення установ продовольством без оплати їхньої праці, у порядку черговості і не більше ніж на дві години на день.
Засудженим до арешту надається прогулянка тривалістю одна година, неповнолітнім – дві години.	Засудженим до арешту надається прогулянка тривалістю одна година, неповнолітнім – дві години.
Засуджені спеціальним одягом не забезпечуються і відбувають увесь строк покарання в цивільному одязі.	Засуджені спеціальним одягом не забезпечуються і відбувають увесь строк покарання в цивільному одязі.
2. Засуджені до арешту мають право:	2. Засуджені до арешту мають право:
~~витрачати на місяць для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші в сумі до сімдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати, а засуджені інваліди I групи – до ста відсотків мінімального розміру заробітної плати. У випадках, коли дозволені~~	**витрачати гроші із своїх особових рахунків без обмеження їх обсягу для придбання продуктів харчування, одягу, взуття, літератури, письмового приладдя та предметів першої потреби;**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
~~кошти не витрачено протягом місяця, засуджені можуть купувати продукти харчування і предмети першої необхідності на невитрачену суму в наступні місяці;~~ мати побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи; отримувати грошові перекази; без обмежень одержувати посилки (передачі) та бандеролі. Листування та направлення пропозицій, заяв і скарг здійснюються у порядку, встановленому пунктом 1 розділу XII, пунктом 1 розділу XIII цих Правил.	мати побачення з адвокатом або іншим фахівцем у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи; отримувати грошові перекази; без обмежень одержувати посилки (передачі) та бандеролі. **одержувати і відправляти листи та телеграми без обмеження їх кількості;** **одержувати один раз на місяць короткострокове побачення, а неповнолітні засуджені – короткострокові побачення без обмеження їх кількості. Побачення надаються з родичами або іншими особами у присутності представника колонії.** Листування та направлення пропозицій, заяв і скарг здійснюються у порядку, встановленому пунктом 1 розділу XII, пунктом 1 розділу XIII цих Правил.
Розділ XXIX. Особливості тримання засуджених у виправних центрах	
1. Засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, несуть обов'язки і користуються правами, які встановлені законодавством України, з обмеженнями, що передбачені для цієї категорії засуджених, а також випливають з вироку суду та встановлені Кримінально-виконавчим кодексом України і цими Правилами для відбування покарання даного виду. Усім засудженим, які відбувають покарання у виправному центрі, видаються посвідчення особи, яка відбуває покарання у виправному центрі, за зразком згідно з додатком ~~42~~ до цих Правил. У кожному виправному центрі визначається межа установи виконання покарань, самовільне залишення якої засудженим заборонено. Межа виправного центру встановлюється наказом начальника територіального органу ~~управління ДПтС~~ за погодженням з органами	1. Засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, несуть обов'язки і користуються правами, які встановлені законодавством України, з обмеженнями, що передбачені для цієї категорії засуджених, а також випливають з вироку суду та встановлені Кримінально-виконавчим кодексом України і цими Правилами для відбування покарання даного виду. Усім засудженим, які відбувають покарання у виправному центрі, видаються посвідчення особи, яка відбуває покарання у виправному центрі, за зразком згідно з **додатком 44** до цих Правил. У кожному виправному центрі визначається межа установи виконання покарань, самовільне залишення якої засудженим заборонено. Межа виправного центру встановлюється наказом начальника територіального органу **Міністерства юстиції України** за погоджен-

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
місцевого самоврядування з урахуванням особливостей установи виконання покарань та проходить по межі населеного пункту, але в радіусі не більше 5 кілометрів від території виправного центру. Межа місця відбування покарання для засуджених, які проходять стаціонарне лікування або медичний огляд у ~~державних або комунальних~~ закладах охорони здоров'я, встановлюється по території цього закладу. Межа виправного центру засудженим оголошується під розписку, що долучається до їх особових справ. Засуджені після відбуття шести місяців строку покарання в установі виконання покарань за умови, що вони не допускали порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання у виді обмеження волі і мають сім'ї, з дозволу адміністрації виправного центру можуть мешкати зі своїми сім'ями в особистих будинках або приватних квартирах у межах населеного пункту за місцем дислокації установи. У разі проживання зі своїми сім'ями засуджені зобов'язані до чотирьох разів на тиждень у встановлений розпорядком дня час з'являтися до ЧПНУ або до начальника відділення для реєстрації у журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (додаток 4~~3~~). У разі необхідності з дозволу ЧПНУ їх перевірка може здійснюватись за місцем проживання. Працевлаштування засуджених до обмеження волі за межами виправного центру можливе після всебічного вивчення їх особистостей після перебування ними в установі виконання покарань не менше ~~шести~~ місяців. Огляди і обшуки приміщень, де проживають засуджені із сім'ями, проводяться лише за рішенням суду. 2. Порядок надання засудженим до обмеження волі дозволу на короткочасний виїзд за межі виправного центру визнача~~ється Інструкцією про порядок надання засудженим короткочасних виїздів за межі установ виконання покарань, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 22 листопада 2011 року № 3361/5, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2011 року за № 1372/20110 (із~~ змінами).	ням з органами місцевого самоврядування з урахуванням особливостей установи виконання покарань та проходить по межі населеного пункту, але в радіусі не більше 5 кілометрів від території виправного центру. Межа місця відбування покарання для засуджених, які проходять стаціонарне лікування або медичний огляд у закладах охорони здоров'я, встановлюється по території цього закладу. Межа виправного центру засудженим оголошується під розписку, що долучається до їх особових справ **(вноситься до електронного реєстру засуджених).** Засуджені після відбуття шести місяців строку покарання в установі виконання покарань за умови, що вони не допускали порушення встановленого законодавством порядку відбування покарання у виді обмеження волі і мають сім'ї, з дозволу адміністрації виправного центру можуть мешкати зі своїми сім'ями в особистих будинках або приватних квартирах у межах населеного пункту за місцем дислокації установи. У разі проживання зі своїми сім'ями засуджені зобов'язані до чотирьох разів на тиждень у встановлений розпорядком дня час з'являтися до ЧПНУ або до начальника відділення для реєстрації у журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (**додаток 45**). У разі необхідності з дозволу ЧПНУ їх перевірка може здійснюватись за місцем проживання. Працевлаштування засуджених до обмеження волі за межами виправного центру можливе після всебічного вивчення їх особистостей після перебування ними в установі виконання покарань не менше **трьох** місяців. Огляди і обшуки приміщень, де проживають засуджені із сім'ями, проводяться лише за рішенням суду. 2. Порядок надання засудженим до обмеження волі дозволу на короткочасний виїзд за межі виправного центру визначається **Міністерством юстиції України.** **На час перебування за межами виправного центру можуть використовуватись електронні пристрої для визначення місця знаходження засуджених.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XXX. Особливості тримання засуджених у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільницях соціальної реабілітації та дільницях соціальної адаптації	
1. Засуджені до позбавлення волі, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільницях соціальної реабілітації та дільницях соціальної адаптації, мають обов'язки і користуються правами, які встановлені законодавством України, що передбачені для цієї категорії засуджених, а також випливають з вироку суду та встановлені Кримінально-виконавчим кодексом України і цими Правилами.	1. Засуджені до позбавлення волі, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільницях соціальної реабілітації та дільницях соціальної адаптації, мають обов'язки і користуються правами, які встановлені законодавством України, що передбачені для цієї категорії засуджених, а також випливають з вироку суду та встановлені Кримінально-виконавчим кодексом України і цими Правилами.
Межі виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниці соціальної реабілітації встановлюються і проходять уздовж її огорожі, про які засудженим оголошується під розписку, що долучається до їх особових справ.	Межі виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниці соціальної реабілітації встановлюються і проходять уздовж її огорожі, про які засудженим оголошується під розписку, що долучається до їх особових справ **(вноситься до електронного реєстру засуджених).**
Після відбуття шести місяців покарання у виправній колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання або дільниці соціальної реабілітації в разі відсутності порушень режиму відбування покарання засуджені можуть проживати в межах населеного пункту, де розташована виправна колонія, зі своїми сім'ями.	Після відбуття шести місяців покарання у виправній колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання або дільниці соціальної реабілітації в разі відсутності порушень режиму відбування покарання засуджені можуть проживати в межах населеного пункту, де розташована виправна колонія, зі своїми сім'ями.
Працевлаштування за межами установи виконання покарань засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, можливе після фактичного перебування ними у цій виправній колонії (дільниці) не менше трьох місяців.	Працевлаштування за межами установи виконання покарань засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, можливе після фактичного перебування ними у цій виправній колонії (дільниці) не менше трьох місяців.
Засудженим, яким дозволено пересуватися без нагляду поза територією виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниці соціальної реабілітації у зв'язку з виконанням ними роботи або навчанням, та тим, які проживають зі своїми сім'ями, видаються посвідчення за зразком згідно з додатком ~~42~~ до цих Правил.	Засудженим, яким дозволено пересуватися без нагляду поза територією виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільниці соціальної реабілітації у зв'язку з виконанням ними роботи або навчанням, та тим, які проживають зі своїми сім'ями, видаються посвідчення за зразком згідно з **додатком 44** до цих Правил.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
У разі проживання зі своїми сім'ями засуджені зобов'язані щодня у встановлений розпорядком дня час з'являтися до ЧПНУ або до начальника відділення для реєстрації у журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (додаток 43). У разі необхідності з дозволу ЧПНУ їх перевірка може здійснюватися за місцем проживання.	У разі проживання зі своїми сім'ями засуджені зобов'язані щодня у встановлений розпорядком дня час з'являтися до ЧПНУ або до начальника відділення для реєстрації у журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (**додаток 45**). У разі необхідності з дозволу ЧПНУ їх перевірка може здійснюватися за місцем проживання.
Порядок надання засудженим, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, дозволу на короткочасний виїзд за межі установи визначається ~~Інструкцією про порядок надання засудженим короткочасних виїздів за межі установ виконання покарань, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 22 листопада 2011 року № 3361/5, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2011 року за № 1372/20110 (із змінами).~~	Порядок надання засудженим, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації, дозволу на короткочасний виїзд за межі установи визначається **Міністерством юстиції України**. **На час перебування за межами виправної колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, дільниці соціальної реабілітації та дільниці соціальної адаптації можуть використовуватись електронні пристрої для визначення місця знаходження засуджених.**
2. У дільниці соціальної адаптації виховної колонії тримаються засуджені, які не порушують режим відбування покарання, сумлінно ставляться до праці і яким до закінчення встановленого строку відбування покарання або до дати можливого застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання залишається не більше шести місяців.	2. У дільниці соціальної адаптації виховної колонії тримаються засуджені, які не порушують режим відбування покарання, сумлінно ставляться до праці і яким до закінчення встановленого строку відбування покарання або до дати можливого застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання залишається не більше шести місяців.
Засуджені в дільниці соціальної адаптації проживають у межах виховної колонії у спеціально обладнаних приміщеннях окремо від інших засуджених.	Засуджені в дільниці соціальної адаптації проживають у межах виховної колонії у спеціально обладнаних приміщеннях окремо від інших засуджених.
Приймання їжі, миття засуджених, відвідування бібліотеки, крамниці для придбання продуктів харчування та предметів першої потреби проводяться окремо від інших засуджених.	Приймання їжі, миття засуджених, відвідування бібліотеки, крамниці для придбання продуктів харчування та предметів першої потреби проводяться окремо від інших засуджених.
Приймання їжі та миття засуджених можуть організовуватися на території дільниці у приміщеннях, обладнаних згідно з установленими нормами.	Приймання їжі та миття засуджених можуть організовуватися на території дільниці у приміщеннях, обладнаних згідно з установленими нормами.
Засуджені, які тримаються в дільниці соціальної адаптації, працевлаштовуються на окремих виробничих об'єктах виховної колонії або за межами виховної колонії на інших об'єктах з дотриманням вимог безпеки і постійного контролю.	Засуджені, які тримаються в дільниці соціальної адаптації, працевлаштовуються на окремих виробничих об'єктах виховної колонії або за межами виховної колонії на інших об'єктах з дотриманням вимог безпеки і постійного контролю.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XXXI. Особливості проживання засуджених жінок за межами виправної колонії	
1. Адміністрація виправних колоній направляє засуджених жінок з вагітністю понад чотири місяці або жінок, які мають при собі дітей віком до трьох років, для відбування покарання у виправну колонію, при якій утворено будинок дитини.	1. Адміністрація виправних колоній направляє засуджених жінок з вагітністю понад чотири місяці або жінок, які мають при собі дітей віком до трьох років, для відбування покарання у виправну колонію, при якій утворено будинок дитини.
Засудженим жінкам, звільненим від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, може надаватися дозвіл на проживання за межами виправної колонії, який оформляється постановою про надання засудженій жінці права проживання за межами установи виконання покарань (додаток 44) та узгоджується із спостережною комісією.	Засудженим жінкам, звільненим від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, може надаватися дозвіл на проживання за межами виправної колонії, який оформляється постановою про надання засудженій жінці права проживання за межами установи виконання покарань (**додаток 46**) та узгоджується із спостережною комісією.
Засудженим жінкам, які проживають за межами виправної колонії, видаються посвідчення особи, яка проживає із сім'єю, за зразком згідно з додатком ~~42~~ до цих Правил.	Засудженим жінкам, які проживають за межами виправної колонії, видаються посвідчення особи, яка проживає із сім'єю, за зразком згідно з **додатком 44** до цих Правил.
Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, можуть носити одяг, прийнятний у цивільному вжитку, мати при собі гроші, мобільні телефони, аксесуари до них та цінні речі. Користування засудженими жінками, які проживають за межами виправної колонії, мобільними телефонами здійснюється у порядку, встановленому пунктом 2 розділу XIV цих Правил.	Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, можуть носити одяг, прийнятний у цивільному вжитку, мати при собі гроші, мобільні телефони, аксесуари до них та цінні речі. Користування засудженими жінками, які проживають за межами виправної колонії, мобільними телефонами здійснюється у порядку, встановленому пунктом 2 розділу XIV цих Правил.
Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, зі складу відділень соціально-психологічної служби не виключаються. З ними здійснюється повний розрахунок із заробітної плати, видаються на руки гроші, які є на особових рахунках, та особисті речі.	Засуджені жінки, які проживають за межами виправної колонії, зі складу відділень соціально-психологічної служби не виключаються. З ними здійснюється повний розрахунок із заробітної плати, видаються на руки гроші, які є на особових рахунках, та особисті речі.
Питання про можливість застосування до засуджених жінок умовно-дострокового звільнення або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким розглядаються адміністрацією виправної колонії на загальних підставах.	Питання про можливість застосування до засуджених жінок умовно-дострокового звільнення або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким розглядаються адміністрацією виправної колонії на загальних підставах.
2. Не пізніше ніж за три місяці до досягнення дитиною трирічного віку адміністрація виправної колонії зобов'язана розглянути питання щодо можливості представлення засудженої жінки до умовно-дострокового звільнення або розгляду клопотання про її помилування.	2. Не пізніше ніж за три місяці до досягнення дитиною трирічного віку адміністрація виправної колонії зобов'язана розглянути питання щодо можливості представлення засудженої жінки до умовно-дострокового звільнення або розгляду клопотання про її помилування.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
3. Засуджені жінки, які мешкають за межами виправних колоній у період звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, повинні не менше одного разу на день у встановлений час з'являтися до ЧПНУ або чатового КПП для реєстрації в журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (додаток ~~43~~).	3. Засуджені жінки, які мешкають за межами виправних колоній у період звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також які мають дитину до трьох років, повинні не менше одного разу на день у встановлений час з'являтися до ЧПНУ або чатового КПП для реєстрації в журналі реєстрації засуджених, яким надано право проживати зі своїми сім'ями за межами установи виконання покарань (**додаток 45**). **На час перебування за межами виправної колонії можуть використовуватись електронні пристрої для визначення місця знаходження засуджених.**
Розділ XXXII. Особливості тримання засуджених у дільницях посиленого контролю	
1. У дільницях посиленого контролю виправних колоній засуджені тримаються в умовах суворої ізоляції від інших засуджених, яка поєднується із застосуванням до них обмежень, передбачених режимом відбування покарання, а також заходів виховного впливу. У дільницях посиленого контролю виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання та середнього рівня безпеки засуджені розміщуються у звичайних жилих приміщеннях, а в дільницях посиленого контролю виправних колоній максимального рівня безпеки – у ПКТ. У виправних колоніях для тримання жінок дільниці посиленого контролю не створюються. Засуджені, які тримаються у дільниці посиленого контролю, не мають права виходу з жилих приміщень та ПКТ, за винятком виходу на роботу та проведення прогулянок у встановлений розпорядком дня час, а також у випадках надання їм побачень, медичного обстеження та стаціонарної медичної допомоги, відвідування кімнати для виховної роботи. Миття цих засуджених здійснюється за окремим графіком. ~~2. У дільниці посиленого контролю установлюється роздільне тримання засуджених осіб, які переведені з дільниці карантину, діагностики і розподілу, від засуджених осіб, які переведені з інших ізольованих дільниць установи виконання покарань~~.	1. У дільницях посиленого контролю виправних колоній засуджені тримаються в умовах суворої ізоляції від інших засуджених, яка поєднується із застосуванням до них обмежень, передбачених режимом відбування покарання, а також заходів виховного впливу. У дільницях посиленого контролю виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання та середнього рівня безпеки засуджені розміщуються у звичайних жилих приміщеннях, а в дільницях посиленого контролю виправних колоній максимального рівня безпеки – у ПКТ. У виправних колоніях для тримання жінок дільниці посиленого контролю не створюються. Засуджені, які тримаються у дільниці посиленого контролю, не мають права виходу з жилих приміщень та ПКТ, за винятком виходу на роботу та проведення прогулянок у встановлений розпорядком дня час, а також у випадках надання їм побачень, медичного обстеження та стаціонарної медичної допомоги, відвідування кімнати для виховної роботи. Миття цих засуджених здійснюється за окремим графіком.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XXXIII. Особливості тримання засуджених до довічного позбавлення волі	
1. Відповідно до статті 150 Кри-мінально-виконавчого кодексу України чоловіки, засуджені до покарання у виді довічного позбавлення волі, відбувають покарання у виправних колоніях максимального рівня безпеки та відповідних ізольованих секторах максимального рівня безпеки. Засуджені до довічного позбавлення волі тримаються окремо від інших засуджених та осіб, узятих під варту, в окремих камерах залежно від жилої площі, психологічної сумісності проживання за визначенням адміністрації установи виконання покарань. Особи, яким вироком суду призначено покарання у виді довічного позбавлення волі, забезпечуються одягом ~~спеціального~~ зразка. Переміщення таких осіб на території установи виконання покарань та за її межами (крім участі в судовому засіданні) в іншому одязі заборонено. Особи, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, мають обов'язки і користуються правами людини та громадянина, за винятком обмежень, визначених законодавством для цієї категорії засуджених, а також установлених вироком суду. На засуджених до довічного позбавлення волі у повному обсязі поширюються основні права й обов'язки засуджених до позбавлення волі, що визначені Кримінально-виконавчим кодексом України, а також цими Правилами. Порядок та умови тримання засуджених до довічного позбавлення волі жінок встановлюються, як для осіб, які відбувають покарання у виправній колонії (секторі) середнього рівня безпеки, із забезпеченням ізоляції від інших категорій засуджених. Самодіяльні організації серед засуджених до довічного позбавлення волі не створюються.	1. Відповідно до статті 150 Кримінально-виконавчого кодексу України чоловіки, засуджені до покарання у виді довічного позбавлення волі, відбувають покарання у виправних колоніях максимального рівня безпеки та відповідних ізольованих секторах максимального рівня безпеки. Засуджені до довічного позбавлення волі тримаються окремо від інших засуджених та осіб, узятих під варту, в окремих камерах залежно від жилої площі, психологічної сумісності проживання за визначенням адміністрації установи виконання покарань. Особи, яким вироком суду призначено покарання у виді довічного позбавлення волі, забезпечуються одягом **встановленого** зразка. Переміщення таких осіб на території установи виконання покарань та за її межами (крім участі в судовому засіданні) в іншому одязі заборонено. Особи, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, мають обов'язки і користуються правами людини та громадянина, за винятком обмежень, визначених законодавством для цієї категорії засуджених, а також установлених вироком суду. На засуджених до довічного позбавлення волі у повному обсязі поширюються основні права й обов'язки засуджених до позбавлення волі, що визначені Кримінально-виконавчим кодексом України, а також цими Правилами. Порядок та умови тримання засуджених до довічного позбавлення волі жінок встановлюються, як для осіб, які відбувають покарання у виправній колонії (секторі) середнього рівня безпеки, із забезпеченням ізоляції від інших категорій засуджених. Самодіяльні організації серед засуджених до довічного позбавлення волі не створюються, **за винятком засуджених, які відповідно до статей 100, 151-1 Кримінально-виконавчого кодексу України переведені до звичайних жилих приміщень виправної колонії максимального рівня безпеки, виключно в межах локальної дільниці виправної колонії.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Для засуджених до довічного позбавлення волі, які не мають загальної середньої освіти, у виправних колоніях утворюються консультаційні пункти.	Для засуджених до довічного позбавлення волі, які не мають загальної середньої освіти, у виправних колоніях утворюються консультаційні пункти.
Після відбуття п'яти років строку покарання засуджені до довічного позбавлення волі можуть брати участь у групових заходах освітнього, культурно-масового та фізкультурно-оздоровчого характеру.	Після відбуття п'яти років строку покарання засуджені до довічного позбавлення волі можуть брати участь у групових заходах освітнього, культурно-масового та фізкультурно-оздоровчого характеру.
На засуджених до довічного позбавлення волі поширюються заходи заохочення, стягнення та порядок їх застосування, передбачені статтями 130, 132 Кримінально-виконавчого кодексу України і розділом XXV цих Правил.	На засуджених до довічного позбавлення волі поширюються заходи заохочення, стягнення та порядок їх застосування, передбачені статтями 130-133, 135 Кримінально-виконавчого кодексу України і розділом XXV цих Правил.
Засуджені до довічного позбавлення волі у визначений розпорядком дня час можуть користуватися телевізорами, придбаними за власний рахунок або за рахунок родичів, за наявності можливості розміщення їх у камері.	Засуджені до довічного позбавлення волі у визначений розпорядком дня час можуть користуватися телевізорами, придбаними за власний рахунок або за рахунок родичів, за наявності можливості розміщення їх у камері.
Користуватися релігійною літературою та відправляти релігійні обряди засуджені до довічного позбавлення волі можуть тільки в межах камери або окремого приміщення, розташованого на території сектору максимального рівня безпеки, у вільний час та якщо це не порушує права інших засуджених.	Користуватися релігійною літературою та відправляти релігійні обряди засуджені до довічного позбавлення волі можуть тільки в межах камери або окремого приміщення, розташованого на території сектору максимального рівня безпеки, у вільний час та якщо це не порушує права інших засуджених.
~~Засудженим, які з не залежних від них причин не працюють чи завантажені роботою лише частково, дозволяється придбавати продукти харчування і предмети першої потреби на гроші, одержані за переказами.~~	
У необхідних випадках з метою захисту засудженого від можливих посягань на його життя з боку інших засуджених чи запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності медичного висновку за постановою начальника установи виконання покарань його можуть тримати в одиночній камері.	У необхідних випадках з метою захисту засудженого від можливих посягань на його життя з боку інших засуджених чи запобігання вчиненню ним нового злочину або за наявності медичного висновку за постановою начальника установи виконання покарань його можуть тримати в одиночній камері.
З метою забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань та засуджених, попередження вчинення з їхнього боку злочинів засуджені до довічного позбавлення волі, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію установи виконання покарань та захоплення заручників, можуть переводитися до інших камер з обов'язковим врахуванням психологічної сумісності засуджених.	З метою забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань та засуджених, попередження вчинення з їхнього боку злочинів засуджені до довічного позбавлення волі, які схильні до втечі, нападу на адміністрацію установи виконання покарань та захоплення заручників, можуть переводитися до інших камер з обов'язковим врахуванням психологічної сумісності засуджених.
Чоловіків, засуджених до довічного позбавлення волі, розміщують у камерах з дотриман-	Чоловіків, засуджених до довічного позбавлення волі, розміщують у камерах з дотриман-

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
ням вимог роздільного тримання, передбачених статтею 92 Кримінально-виконавчого кодексу України. До осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, якщо вони чинять фізичний опір персоналу установи виконання покарань, виявляють буйство або здійснюють інші насильницькі дії, з метою запобігання заподіянню ними шкоди оточуючим або самим собі застосовуються фізична сила, спеціальні засоби, гамівна сорочка та зброя у порядку, передбаченому пунктами 1-5 розділу XX цих Правил, відповідно до статті 106 Кримінально-виконавчого кодексу України. 2. При виведенні з камер або конвоюванні на території установи виконання покарань засуджених до довічного позбавлення волі, які схильні до втечі, захоплення заручників, нападу на адміністрацію, до них застосовуються наручники з урахуванням фізичних вад та стану їхнього здоров'я. У разі конвоювання за межами установи виконання покарань до них застосовуються наручники. При застосуванні наручників руки засуджений тримає за спиною. Конвоювання засуджених до довічного позбавлення волі на території установи виконання покарань здійснюється по одному в супроводі не менше двох представників адміністрації установи виконання покарань та кінолога зі службовим собакою. При конвоюванні засуджених до довічного позбавлення волі в межах будівлі ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки кінолог зі службовим собакою не залучається. У разі виведення засуджених до довічного позбавлення волі жінок із камер та конвоювання на території установи виконання покарань наручники до них не застосовуються. У разі конвоювання за межами установи виконання покарань до них застосовуються наручники. Конвоювання цих засуджених здійснюється по одному в супроводі трьох представників адміністрації установи виконання покарань без залучення кінолога зі службовим собакою.	ням вимог роздільного тримання, передбачених статтею 92 Кримінально-виконавчого кодексу України. До осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, якщо вони чинять фізичний опір персоналу установи виконання покарань, виявляють буйство або здійснюють інші насильницькі дії, з метою запобігання заподіянню ними шкоди оточуючим або самим собі застосовуються фізична сила, спеціальні засоби, гамівна сорочка та зброя у порядку, передбаченому пунктами 1-5 розділу XX цих Правил, відповідно до статті 106 Кримінально-виконавчого кодексу України. 2. При виведенні з камер або конвоюванні на території установи виконання покарань засуджених до довічного позбавлення волі, які схильні до втечі, захоплення заручників, нападу на адміністрацію, до них застосовуються наручники з урахуванням фізичних вад та стану їхнього здоров'я. У разі конвоювання за межами установи виконання покарань до них застосовуються наручники. При застосуванні наручників руки засуджений тримає за спиною. Конвоювання засуджених до довічного позбавлення волі на території установи виконання покарань здійснюється по одному в супроводі не менше двох представників адміністрації установи виконання покарань та кінолога зі службовим собакою. При конвоюванні засуджених до довічного позбавлення волі в межах будівлі ПКТ виправної колонії (сектору) максимального рівня безпеки кінолог зі службовим собакою не залучається. У разі виведення засуджених до довічного позбавлення волі жінок із камер та конвоювання на території установи виконання покарань наручники до них не застосовуються. У разі конвоювання за межами установи виконання покарань до них застосовуються наручники. Конвоювання цих засуджених здійснюється по одному в супроводі трьох представників адміністрації установи виконання покарань без залучення кінолога зі службовим собакою.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Розділ XXXIV. Відвідування установ виконання покарань	
1. Відвідування установ виконання покарань – це проходження осіб до зони, що охороняється, з метою ознайомлення з умовами тримання та праці засуджених, проведення концертів, виступів, богослужінь тощо, спілкування (побачення) із засудженими, їх фото- і відеозйомки, а також ознайомлення з умовами праці персоналу та функціонуванням об'єктів установ виконання покарань.	1. Відвідування установ виконання покарань – це проходження осіб до зони, що охороняється, з метою ознайомлення з умовами тримання та праці засуджених, проведення концертів, виступів, богослужінь тощо, спілкування (побачення) із засудженими, їх фото- і відеозйомки, а також ознайомлення з умовами праці персоналу та функціонуванням об'єктів установ виконання покарань.
2. Без спеціального дозволу безперешкодно відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок мають право особи, визначені частиною першою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України. Зазначених осіб можуть супроводжувати до трьох медичних працівників для медичного огляду засуджених та до двох представників засобів масової інформації. При відвідуванні установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок в одній установі не може одночасно перебувати більше десяти осіб. Права осіб, які відвідують установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок, визначені частиною третьою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України.	2. Без спеціального дозволу безперешкодно відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок мають право особи, визначені частиною першою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України. Зазначених осіб можуть супроводжувати до трьох медичних працівників для медичного огляду засуджених та до двох представників засобів масової інформації. При відвідуванні установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок в одній установі не може одночасно перебувати більше десяти осіб. Права осіб, які відвідують установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок, визначені частиною третьою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України.
3. Для всебічного і об'єктивного висвітлення діяльності установ виконання покарань та отримання інтерв'ю у посадових осіб та засуджених представники засобів масової інформації можуть самостійно відвідувати територію установ за наявності спеціального дозволу. Відвідування представниками засобів масової інформації засуджених здійснюється шляхом надання їм короткострокового побачення.	3. Для всебічного і об'єктивного висвітлення діяльності установ виконання покарань та отримання інтерв'ю у посадових осіб та засуджених представники засобів масової інформації можуть самостійно відвідувати територію установ за наявності спеціального дозволу. Відвідування представниками засобів масової інформації засуджених здійснюється шляхом надання їм короткострокового побачення.
4. Оформлення спеціальних дозволів представникам засобів масової інформації для відвідування установ виконання покарань та взаємодію з ними здійснює ~~ДПтС~~.	4. Оформлення спеціальних дозволів представникам засобів масової інформації для відвідування установ виконання покарань та взаємодію з ними здійснює **Міністерство юстиції України.**

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
Допуск представників засобів масової інформації на територію установ виконання покарань здійснюють начальники цих установ, начальники територіальних органів ~~управління ДПтС~~ на підставі виданого спеціального дозволу, паспорта та редакційного посвідчення або іншого документа, що засвідчує належність до засобу масової інформації. Крім того, для отримання дозволу на відвідування певної установи виконання покарань представники засобів масової інформації можуть звернутися безпосередньо до керівництва цієї установи.	Допуск представників засобів масової інформації на територію установ виконання покарань здійснюють начальники цих установ, начальники територіальних органів **Міністерства юстиції України** на підставі виданого спеціального дозволу, паспорта та редакційного посвідчення або іншого документа, що засвідчує належність до засобу масової інформації. Крім того, для отримання дозволу на відвідування певної установи виконання покарань представники засобів масової інформації можуть звернутися безпосередньо до керівництва цієї установи.
5. Для отримання спеціального дозволу на відвідування установ виконання покарань представники засобів масової інформації подають не пізніше ніж за п'ять робочих днів до запланованого відвідування ~~до ДПтС~~ або керівництву відповідної установи подання із зазначенням: повного найменування засобу масової інформації, дати і номера реєстрації, місцезнаходження, номера телефону (факсу); найменування установи виконання покарань, яку планується відвідати (при направленні подання до ~~ДПтС~~); мети, дати та часу відвідування установи виконання покарань; прізвища, імені та по батькові представника засобу масової інформації, щодо якого вноситься подання, серії та номера паспорта, коли і ким виданий; номера редакційного посвідчення або інших документів, що засвідчують належність до засобу масової інформації; особи, з якою планується записати інтерв'ю (коментар), та орієнтовної тематики. Подання, що не містить зазначеної інформації, не розглядається, про що у ~~триденний~~ строк з дати реєстрації подання письмово повідомляється засіб масової інформації.	5. Для отримання спеціального дозволу на відвідування установ виконання покарань представники засобів масової інформації подають не пізніше ніж за п'ять робочих днів до запланованого відвідування до **Міністерства юстиції України** або керівництву відповідної установи подання із зазначенням: повного найменування засобу масової інформації, дати і номера реєстрації, місцезнаходження, номера телефону (факсу); найменування установи виконання покарань, яку планується відвідати (при направленні подання до **Міністерства юстиції України**); мети, дати та часу відвідування установи виконання покарань; прізвища, імені та по батькові представника засобу масової інформації, щодо якого вноситься подання, серії та номера паспорта, коли і ким виданий; номера редакційного посвідчення або інших документів, що засвідчують належність до засобу масової інформації; особи, з якою планується записати інтерв'ю (коментар), та орієнтовної тематики. Подання, що не містить зазначеної інформації, не розглядається, про що у **п'ятиденний** строк з дати реєстрації подання письмово повідомляється засіб масової інформації.
6. За результатами розгляду подання протягом ~~трьох~~ робочих днів ~~ДПтС~~ (адміністрація установи виконання покарань) готує спеціальний дозвіл на відвідування установи виконання покарань або лист про відмову в його наданні та направляє представнику засобу масової інформації, який направив подання.	6. За результатами розгляду подання протягом **п'яти** робочих днів **Міністерство юстиції України** (адміністрація установи виконання покарань) готує спеціальний дозвіл на відвідування установи виконання покарань або лист про відмову в його наданні та направляє представнику засобу масової інформації, який направив подання.

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
За рішенням уповноваженої посадової особи встановлюються обмеження щодо доступу до окремих об'єктів установи виконання покарань та проведення відеозйомки.	За рішенням уповноваженої посадової особи встановлюються обмеження щодо доступу до окремих об'єктів установи виконання покарань та проведення відеозйомки.
7. Відмова в наданні спеціального дозволу на відвідування установи виконання покарань надсилається представникам засобів масової інформації у разі, якщо: засуджений відмовляється від зустрічі або не бажає використовувати короткострокове побачення на її проведення; слідчий або суд, які здійснюють кримінальне провадження, не дають письмового дозволу на зустріч із засудженим; в установі виконання покарань запроваджено особливий режим або карантин, у районі розташування установи виконання покарань введено режим надзвичайного чи воєнного стану.	7. Відмова в наданні спеціального дозволу на відвідування установи виконання покарань надсилається представникам засобів масової інформації у разі, якщо: засуджений відмовляється від зустрічі або не бажає використовувати короткострокове побачення на її проведення; слідчий або суд, які здійснюють кримінальне провадження, не дають письмового дозволу на зустріч із засудженим; в установі виконання покарань запроваджено особливий режим або карантин, у районі розташування установи виконання покарань введено режим надзвичайного чи воєнного стану.
8. Представники об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій, які на підставі статті 25 Кримінально-виконавчого кодексу України бажають надавати допомогу у виправленні і ресоціалізації засуджених, проведенні соціально-виховної роботи, можуть відвідувати установи виконання покарань за наявності відповідного дозволу. Надання дозволу представникам об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій на відвідування установи виконання покарань та взаємодію з ними здійснює ~~ДПтС~~ або керівництво установи виконання покарань.	8. Представники об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій, які на підставі статті 25 Кримінально-виконавчого кодексу України бажають надавати допомогу у виправленні і ресоціалізації засуджених, проведенні соціально-виховної роботи, можуть відвідувати установи виконання покарань за наявності відповідного дозволу. Надання дозволу представникам об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій на відвідування установи виконання покарань та взаємодію з ними здійснюють **Міністерство юстиції України, його територіальні органи** або керівництво установи виконання покарань.
Для отримання такого дозволу об'єднання громадян, релігійні або благодійні організації не пізніше ніж за п'ять робочих днів до запланованого відвідування подають до ~~ДПтС~~ або керівництву установи виконання покарань заяву, в якій зазначають: повне найменування об'єднання громадян, релігійної чи благодійної організації, місцезнаходження, номер телефону (факсу); найменування установи виконання покарань, яку планується відвідати (при направленні заяви до ~~ДПтС~~); дату та час відвідування установи виконання покарань;	Для отримання такого дозволу об'єднання громадян, релігійні або благодійні організації не пізніше ніж за п'ять робочих днів до запланованого відвідування подають до **Міністерства юстиції України, його територіального органу** або керівництву установи виконання покарань заяву, в якій зазначають: повне найменування об'єднання громадян, релігійної чи благодійної організації, місцезнаходження, номер телефону (факсу); найменування установи виконання покарань, яку планується відвідати (при направленні заяви до **Міністерства юстиції України чи його територіального органу)**; дату та час відвідування установи виконання покарань;

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
прізвище, ім'я та по батькові представників об'єднання громадян, релігійної чи благодійної організації, які планують відвідати установу виконання покарань, серію та номер паспорта, коли і ким виданий. До заяви додаються копії свідоцтва про державну реєстрацію та статуту. Крім того, священнослужителі, релігійні проповідники, наставники, інші представники зарубіжних релігійних організацій, які є іноземними громадянами і тимчасово перебувають в Україні, повинні надати копію офіційного погодження Міністерством культури України можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю та виконання релігійних обрядів.	прізвище, ім'я та по батькові представників об'єднання громадян, релігійної чи благодійної організації, які планують відвідати установу виконання покарань, серію та номер паспорта, коли і ким виданий. До заяви додаються копії свідоцтва про державну реєстрацію та статуту. Крім того, священнослужителі, релігійні проповідники, наставники, інші представники зарубіжних релігійних організацій, які є іноземними громадянами і тимчасово перебувають в Україні, повинні надати копію офіційного погодження Міністерством культури України можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю та виконання релігійних обрядів.
9. За результатами розгляду заяви протягом ~~трьох~~ робочих днів ~~ДПтС~~ надає дозвіл на відвідування установи виконання покарань, про що повідомляє об'єднання громадян, релігійну або благодійну організацію. У разі відсутності у заяві інформації або копій документів, зазначених у пункті 8 цього розділу, об'єднання громадян, релігійна або благодійна організація у ~~триденний~~ строк з дати реєстрації заяви письмово повідомляються про відмову у дозволі на відвідування установи виконання покарань.	9. За результатами розгляду заяви протягом **п'яти** робочих днів **Міністерство юстиції України чи його територіальний орган** надає дозвіл на відвідування установи виконання покарань, про що повідомляє об'єднання громадян, релігійну або благодійну організацію. У разі відсутності у заяві інформації або копій документів, зазначених у пункті 8 цього розділу, об'єднання громадян, релігійна або благодійна організація у **п'ятиденний** строк з дати реєстрації заяви письмово повідомляються про відмову у дозволі на відвідування установи виконання покарань.
10. Представники об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій, які на постійній основі беруть участь у виправленні і ресоціалізації засуджених, проведенні соціально-виховної роботи, можуть відвідувати установи виконання покарань за спрощеною процедурою. Для цього зазначеним особам видається перепустка на певний період (місяць, квартал) та на цей період складається графік візитів, який затверджується начальником установи виконання покарань.	10. Представники об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій, **священнослужителі (капелани)**, які на постійній основі беруть участь у виправленні і ресоціалізації засуджених, проведенні соціально-виховної роботи, можуть відвідувати установи виконання покарань за спрощеною процедурою. Для цього зазначеним особам видається перепустка на певний період (місяць, квартал, **півріччя, рік**) та на цей період складається графік візитів, який затверджується начальником установи виконання покарань. **Повноваження священнослужителів (капеланів) підтверджуються згідно з вимогами порядку спеціальної підготовки священнослужителів (капеланів), погодженому Міністерством юстиції України.**

4. Проект оновлених Правил внутр. розпорядку установ виконання покарань, підготовлений Мін'юстом

Діюча редакція	Редакція з урахуванням змін
11. У випадках порушення представниками засобів масової інформації, об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій вимог встановленого режиму за рішенням адміністрації установи виконання покарань відвідування може бути припинено на будь-якій його стадії.	11. У випадках порушення представниками засобів масової інформації, об'єднань громадян, релігійних та благодійних організацій вимог встановленого режиму за рішенням адміністрації установи виконання покарань відвідування може бути припинено на будь-якій його стадії.

Наукове видання

ЧОВГАН
Вадим Олександрович

ЯК ВИКОРІНИТИ РАДЯНЩИНУ З УКРАЇНСЬКОЇ В'ЯЗНИЦІ
(Зміни до Правил внутрішнього розпорядку УВП та СІЗО
у світлі міжнародних стандартів)

ISBN 617-7391-12-7

9 786177 391127

Відповідальний за випуск
Захаров Є. Ю.
Редакція авторська
Верстка
Жданов Ю. А.

Підписано до друку 11.12.2017
Формат 60×84 $^{1}/_{8}$. Папір офсетний. Гарнітура Times
Умов. друк. арк. 38,59. Облік.-вид. арк. 28,92
Наклад 500 прим. Зам. № КС-05/17

ГО «ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА»
61002, Харків, а/с 10430
http://khpg.org
http://library.khpg.org

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ»
61002, Харків, вул. Дарвіна, 7, кв. 35
Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
серія ДК № 4783 від 23.10.2014 р.
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com

Друк: ФОП Капуста С. І.
61168, м. Харків, вул. Героїв Праці, 12-Б, кв. 143